INSCRIPŢII

DIN

BISERICILE ROMÂNIEĬ

ADUNATE, ADNOTATE ŞI PUBLICATE

DE

N. IORGA
Profesor la Universitatea din Bucureştĭ

VOLUMUL II
cuprinzînd 1079 n^re^

BUCUREŞTĬ
Atelierele grafice SOCEC & Comp., Societate anonimă
1908

INSCRIPŢII

DIN

BISERICILE ROMÂNIEĬ

ADUNATE, ADNOTATE ŞI PUBLICATE

DE

N. IORGA
Profesor la Universitatea din Bucureştĭ

VOLUMUL II
cuprinzînd 1079 nre

BUCUREŞTĬ
Atelierele grafice SOCEC & Comp., Societate anonimă
1908.

(Formează vol. XV din „Studiĭ şi documente cu privire la istoria Romînilor".)

INSCRIPȚIĬ DIN BISERICILE ROMÂNIEĬ. — II.

MORMÎNT DIN BISERICA MIHAĬ-VODĂ.

— după o fotografie comunicată de d. C. G. Manu —.

PREFAŢĂ

Acum treĭ anĭ tipăriam, într'o ediţie deosebită a Caseĭ Bisericiĭ, cea d'intăĭ fasciculă a unuĭ volum de Inscripţiĭ din bisericile ţeriĭ; a doua, care-l încheie, a apărut în 1907.

Publicaţia a îndemnat numaĭ pe uniĭ cercetătorĭ, pentru cari a hărţui e o plăcere maĭ mare decît a descoperi adevărul, să întreprindă studiĭ, ajutate prin înlesnirĭ şi servite de răgazurĭ pe care eŭ nu le-am avut, pentru a-şĭ face «ambiţia» de a găsi greşelĭ în cetirile mele. Nu tăgăduiesc că, în condiţiile maĭ favorabile ale lucruluĭ lor, eĭ aŭ izbutit să reconstituie maĭ bine unele inscripţiĭ, şi, la alt prilej, le voiŭ da aşa cum aŭ fost fixate de acel care le-a văzut după mine şi, chiar numaĭ pentru aceasta, cu şanse de a ceti maĭ bine.

Mă gîndesc, înnainte de toate, la rectificările, întovărăşite de planşe utile şi de o polemică maĭ puţin utilă, ale domnuluĭ general Năsturel, în «Albina».

Unele îndreptărĭ se maĭ pot lua din volumul de însemnărĭ şi inscripţiĭ slavone tipărit de Iaţimirschi, care nu fură numaĭ manuscriptele, ci le şi studiază, — de o potrivă de bine, trebuie să recunosc. Însemn la urmă una din aceste cetirĭ maĭ bune, fiindcă şi are maĭ multă însemnătate.

Şi din comunicaţiĭ private am primit unele rectificărĭ, de care mă voiŭ folosi la timpul săŭ.

Volumul de faţă, rodul unor cercetărĭ de peste un an de zile, va fi urmat de un al treilea. Numaĭ cel din urmă din volumele ce plănuiesc, va cuprinde tabla generală.

Nu-mĭ rămîne acum decît să aştept, după obiceiŭ, dacă nu după cuviinţă, insultele bunilor meĭ cetitorĭ.

I.

INSCRIPȚII AMESTECATE.

I

Gherghița.

A. *Biserica Domnească.*

1. De-asupra ușiĭ de intrare, inscripție prinsă 'n zid în cea maĭ mare parte, la o reparație rușinoasă: 1.

· . . . m[uceni]cŭ Proco[pie] . . . ca să fie Dumnii Mea[le] pomeană nesăvrășit ă], în več, [a]min; Maĭ 26, văleat 714[9] [1641].

Cifra unităților o daŭ după spusele parohuluĭ. Domnul ctitor e Mateĭ Basarab.

2. Pe o piatră ruptă în două, ce se păstrează în biserică: 2.

† Acestă sfântă și dumnezeiască bisearecă den temelie pănă 'n săvărșit [o aŭ] făcut Iancul Cap[itan], ispravnic.

Gherghița era din vechĭ unul din tîrgurile Roșilor de țară, administrațĭ și comandațĭ de Căpitanĭ.

B. *Biserica Sf. Dumitru.*

De-asupra ușiĭ de intrare: 3.

† Acăstă sf[ă]ntă și dumnezeiască besearică ziditu-a-ou den temeliea eĭ robul luĭ Dumnezeŭ Preda Căpitanul, fečorul Paraschivie Vornicul, intru numele sfântuluĭ și mareluĭ mucenicŭ Dimitrie, în zilele prea-luminatul[u]ĭ Domnuluĭ nostru Ioan Costandin Basarabŭ Voivod și a părinteluĭ nostru chir Theodosie Mitropolit, ci și pre urma noastră, care den creștin[ĭ] cu îndemnari s[ă] dè, aŭ mult, aŭ puțin, s[ă] fie ctitor ca ș[i] noĭ; meas[e]ța] Maĭ în 10, leat 7213 [1705].

a. *Pe o cruce de piatră în sat.*

4. Această svântă cruce rădicatu-s'au aice într'acesta loc vă dni Io Duca Voevoda, şi o aŭ rădicat robul lu Dumnezeŭ Neagul snă Lepădat Logofăt ot Gherghiţă; ижеи жѹпаница ѥг [= şi jupăneasa luĭ] Boba, вь лѣт [în anul] 7183 [1675].

Помѣни ги рабь бжю [Pomeneşte, Doamne pe robiĭ luĭ Dumnezeŭ] Voica, Stana, Oprea, Muşa, Dan, Oprina, Dobra, Belachie, Vlăsana..., Voico, ş. a.; 71ꙋ9 [1630—1].

Crucea, pusă deci abia la 1630-1 şi înnoită la 1675, are şi însemnări slavone.

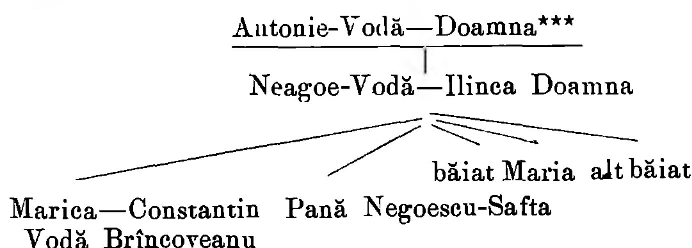
II.

Tîrşorul.

1. Inscripţia lipseşte.

2. Chipurile ctitorilor: a. Doamna Marica, a Brîncoveanuluĭ, în haină roşietică cu florĭ verzĭ şi roşiĭ, margenĭ de blană neagră, brîŭ, haină de desupt verzie; la gît, colan şi benzĭ de fir în lungul rochieĭ. b. «Io Costandin Brăncoveanu Voivod», înfăţişat ca tînăr purtînd un veşmînt roşu şi albastru, cu margenile de blană neagră şi brandenburgurĭ. c. De cealaltă parte, Mitropolitul Teodosie, cu inscripţia: „Theodosie obştejiti...". d. Pe păretele din dreapta: „[jupan Pană Nego]escul V[ornic]", cu mantie roşie, blănită cu negru, peste un veşmînt de desupt albastru, calpac ungu resc. e. Lîngă el, jupăniţa Safta, cu haine de brocard de aur. f Lîngă ea, „Neagul Vvd". g. Pe păretele din stînga „Ilinca Doamna": are pe cap o *coiffe* albă, veşmînt alb, cu florĭ negre. h. Lîngă dînsa, un băiat cu părul miţos pe frunte şi haina galbenă cu blană albă. i. Apoĭ «Mariia», o fetiţă mică, cu legătură de cap neagră şi haina galbenă cu florĭ albe peste una albă cu picăţeĭ. j. Al treilea copil, cu haină roşie, blănită cu cacom alb.

E, cum se vede, familia luĭ Antonie-Vodă din Popeştĭ, ctitorul, care se desfăşură astfel:

Cf. și vol. I, p. 269; Cronica lui Greceanu, ed. Ștefan Grecianu, p. 328 și urm. și *Convorbirĭ literare* pe 1905.

Biserica din vale, clădită după stil prin 1550-600, nu maĭ păstrează nicĭ o mărturie istorică.

III.

Biserica luĭ Constantin-Vodă Brîncoveanu de la Mogoșoaia.

1. De-asupra ușiĭ de intrare: 5.

† Sv[ă]nta [și dumnezeiască biserica aceasta], alŭ cărie hram [este Sfântul] Gheorghe, den pajește, spre slava Domnuluĭ, celuĭ ce în treĭ obraze și o ființă Dumnezeŭ să mărească și să proslăvește în vecŭ, o aŭ rădicat și o aŭ făcutŭ Costandin Brăncoveanulŭ Vel Logofăt, întâĭ ca prea-sv[ă]ntŭ numele, celŭ de preste toate numele, a lu Dumnezăŭ nepres-tan să se cănte și să se slăvească, și apoĭ ca bună pomenire luĭ și părinților luĭ în neuitatŭ să lase și să rămăe, — care s'aŭ zidit în zilele creștinuluĭ Domn Io Șărban Cantacuzino Băsărab Voevod, de la spăsenie Lumiĭ 1688, Sept[em]vrie dnă 20.

La 29 Octombre st. v. muria Șerban, și îndată-ĭ urmà ctitorul de la Mogoșoaia.

2. Chipurile ctitorilor: a. Constantin-Vodă Brîncoveanu. b. Fiul săŭ cel maĭ mare. Constantin (Dinu). 3-5. Alțĭ treĭ fiĭ, doĭ maĭ marĭ (Ștefan și Radu), altul mic, chiar lîngă tatăl săŭ: Mateĭ 6-13. Doamna Mărica și cele șepte fete ale eĭ. Cf. vol. I, p. 188 și erata la fasc. I.

3. Jilț din vremea luĭ Brîncoveanu, frumos lucrat.

IV.

Mănăstirea Plătăreștĭ.

6. 1. De-asupra ușiĭ de intrare:

Cu bună vrearea luĭ Dumnezeŭ rădicat-aaŭ ačastă sfăntĭ și dumnezeiască mănăstire den temelie prea-luminatul Domnu Ioņ Mateiŭ Basaraba Voevod și Doamna luĭ Elina, întru lauda sfăntuluĭ slăvit și mare măcenic Mercurie, ca să fie pomeanî întru veacie de veacŭ, la răpaosulŭ sufletelor, întru odihna derepţilorŭ, nesfărșită. Ispravnic aŭ fost pan Albul Cluč[eriŭ]. Dup[ă] moartea luĭ fost-aŭ tatăl luĭ, pan Mitrea Pi-t[ariŭ]; igumen Vasilie eg[u]m[en]; m[esi]ţa Ap[rilie] 3, vleat 7154 [1646]. Pisal pop Gherghe.

7. 2. Pe un mormînt în pronaos:

...ănă... maĭ rodni[că] și prea-înfr[umusețată] și cu toată măndriia răp....

Nu se cunoaște maĭ bine frumoasa inscripție din veacul al XVII-lea, fiindcă la reparație a fost spoită cu ciment.

V.

Biserica din Tănganul.

8. De asupra ușiĭ de intrare:

† Această sfîntă biserică în care se prăznuește hramul Adormireĭ Maĭceĭ Domnuluĭ s'a zidit din temelie în zilele M: Sale Domnuluĭ stăpînitor Barbu D. Știrbeiŭ VV., fii[n]d patriarh al Ierusalimuluĭ prea-fericitul Chiril și Mitropolit al țăreĭ Preaosf. Sa părintele Nifon, în epitropia prea-cuviosuluĭ Văcăreșteanu Ion; 1853, Avgust.

Aicĭ a fost odată mănăstirea de ctitorie și poate și răpaosul luĭ Radu-cel-Frumos (Cronica țeriĭ, în *Magazinul istoric*, IV, p. 234). Apoĭ satul fu dăruit mănăstiriĭ Văcăreștilor și, prin aceasta, supus patriarchieĭ Ierusalimuluĭ.

VI.

* Biserica din cătunul Codrenĭ, comuna Preasna Nouă (jud. Ilfov) [1].

1. † Cine va streina aceaste ferestre de la sfăntă besea- 9.
rică a lu H[risto]s, să fie şi el streinatŭ de cătră mila Sfinţii Sale şi de ... [m]orţie apropiată pe capul luĭ.

2. ,αχοζ'. Φροντίζετε διὰ τὰ ἀπάνοθ[εν] ...; Μαΐου ιβ' .... 10.

Adecă:

1677. Grăbiţĭ-vă la cele de sus ...; Maiŭ 12 .... 11.

3. Poftim pe ... călătoriĭ să între în ačastă casă ca ta[l]-harĭ lu Dumnezeŭ, s[ă] să închine şi să mănă[n]ce bucate, şi voa părinţilor pohtimu să[-ĭ] priimiţĭ cu ča dăruită [de la] Dumnezeŭ; iară care va fi scli .. ĭ ca bogatŭ cel nemilostivu, partia lu cu [Iuda şi cu Arie] să fie .. ι Θεός, 7185 [1676-7].

VII.

* Biserica din Glogova.

1. Ačastă sfită şi dumnezăiască bisearică unde să prăs- 12.
nueşte Sfeti Nicolae, iaste făcută de dumnealuĭ Mateĭ consileriu Glogoveanu şi jup[ă]neasa dumnealuĭ Stanca, fata Staicului Bengescu, co[n]sil[ia]ru. Şi, întănplăndu-să de aŭ murítŭ, şi neputăndu-să isprăvĭ, şi rămăindŭ fii dumnealui, Ioniţă Glogoveanu, bivel Sulgerĭ, şi, după ce s'aŭ înnălţatŭ şi s'aŭ însuratŭ, s'aŭ îndemnatŭ, dinŭ preună cu jupăneasa dumnealuĭ, Mariia, fata Raduluĭ Creţulescu Velŭ Clucerĭ, şi aŭ isprăvit-o precumŭ să şi veade, şi s'aŭ isprăvitŭ dinŭ Domniia Marì Sale Costandinŭ-Vodă; vleat 7270 [1761-2].

Radu, fiul luĭ Iordachi Creţulescu şi al Domniţeĭ Safta, a luĭ Constantin-Vodă Brîncoveanu, a fost tatăl Marieĭ luĭ Ioniţă Glogoveanu *(Gen. Cantacuzinilor*, p. 375). Mateĭ, tatăl luĭ Ioniţă,

---

[1] Inscripţiile notate cu steluţă mi-aŭ fost comunicate de alte persoane.

e zugrăvit, ca ginere al luĭ Staicu Bengescu, în biserica din Bengeştĭ (Ştefulescu, *Gorjul istoric şi pitoresc*, Tîrgu-Jiiuluĭ, 1904, p. 36; cf. vol. VIII din această colecţie, p. XIII).

13. 2. Pe dinăuntru:

† Întăĭ nădăjduescŭ sp[re... în]tăreşte, D[oam]ne, biseric[a pe care] o aĭ căşti[gat] cu scump [sănge]le tăŭ; Iunie 18, [vă-l]etŭ 7272 [1764].

3. Chipurile ctitorilor:

„Ioniţă biv Vel Slugerĭ Glogoveanu", „cocoana Mariia", soţia luĭ, „Io Costandin Racoviţe Voivod" şi „Grigorie episcopul Rămniculuĭ, Nouluĭ-Severin". Apoĭ, maĭ departe: „jupan Iovan Vistiarĭ Glogoveanu", „Nicolae, Răducan, Mateĭ, Nicolae; jupan Mihaĭ consiliar Glogoveanul, snă Nicolaĭ Vel Căp[itan]", „jupaniţa ego Stanca", — ţiind aceştia doĭ biserica în mînă. Urmează: „cocoana Aaniţa", „jupan Nicolae Vel Căpitan Glogoveanu" şi copiiĭ lor: „cocoana Mariia, Ilinca, Ştefan".

14. 4. Pe o icoană:

Ačastă sfăntă icoană aŭ cumpărat-o robul luı D[u]mnezăŭ Stamătie bogăciu ot Çerneţu, la leat 1819, 7327.

15. 5. Pe o alta:

Ačastă sfăntă icoană aŭ cu[m]părat-o roaba luĭ D[u]mnezeŭ Stana Orzasca: supt coperămîntul tăŭ să 'ncape roaba ta i cu popa Dinu, gineri-săŭ.

16. 6. La proscomidie:

Pomeni, g[ospo]di, zugrafiĭ: Diniu, Vaselie, Grigorie, Ştefan, Gheorghie, Şărban, Stan; Sept[emvrie] 14, leat 7243 [1734].

VIII.

* Biserica din Crainicĭ (jud. Mehedinţĭ).

17. 1. De-asupra uşiĭ de intrare:

Ačastă sfı[n]tă biserică č[e să] prăznueşte hramu Ovedeniia, s'au zidit de d. Ioan Burnaz, cu fiul d[umnealuĭ] Cos-

taiche Burnaz, cu so[ţii]le dumnelor Ana şi Rucsanda. S'aŭ zidit la leat 1818 şi s'aŭ zugrăvit de dumnealuĭ Costaiche sin Ioan Burnaz la let 1837, cu toat[ă] cheltuiala d[umnea]lu[ĭ, î]n zilele Ecselenţii Sale Alicsandru Ghica Voi[vod] şi în zilele preosfinţituluĭ episcupul [Rî]mniculuĭ—. Mateĭ zugravu, Costandin z[u]g[ra]v[u]; 18[37,] Iuni 12.

2. Chipurile ctitorilor:

„Cocona Rusanda, soţiia d. Costaiche Burnaz", „boeru Costache Burnaz", fetele lor Floarea şi Domnica; apoĭ „jupăn Ioan Burnaz, cu soţia, Ana". Se vede, în sfîrşit, şi o „cocona Safta", cu copilul eĭ, Ion.

3. Pomelnicul familieĭ cuprinde pe lîngă eĭ pe „Preda, Hărsova, Trăilă [de două orĭ]" şi alţiĭ, pe „Fotache zu[gravul]", un „ereŭ" şi o „ereiţ[ă]". Nu se uită în zugrăveala altaruluĭ „acest priot Vasile [care] aŭ fost de la începutul biserici".

4. Pe o icoană: 18.

Acéstă sfăntă icoană aŭ cu[m]părat-o roba luĭ D[u]mnezăŭ Dumitra săraca.

IX.

Bisericĭ sucevene[1].

A. *Biserica Sf. Dumitru.*

Grafite pe păreţĭ: 19.

Valentinus Kriszling, Cybinio, Transylvanus, anno 1705, 12 Marcij. — Josephus Szoriel, ano 1712. — C. Mag. Kruse, anno 1709. — Ştiafăn Găndul. — Ferdinand Zellinger; 706. — Radul Iscrul; vlto 7106 [1598-9]—. Preastavisia Grigorie Teclič, vă 17 dnă. — Matheĭ snă Mogăldea. — Fuit Teophilus Rex in anno 1691 et 92 et 93 et 94 et 95 porucznik. — Savin Barbălat[ă], 7 —. Ştefan Poponţia; 7202 [1693-4].

[1] V. celelalte inscripţiĭ ale lor în Kozak, *Die Inschriften aus der Bukowina*, I, Viena, 1903.

B. *Biserica Sf. Gheorghe.*

20. Grafite pe păreți:

Vasilie diiacŭ ot Ghedeon Mitropolit; vlt 7166 [1657], Oct. 12[1]. — Toader diiacŭ. — Costantinŭ diac Socevianul; 1781, Săpt. 1. — Postolachi, 7227 [1718-9]. - Crăstea Brălădeanul. — Paisie Ioanovicĭ; 1821. — Nicolaĭ Priluțchi; 1653. — Antonie din Munten[ĭ], ot Argeșu; lt. 7188 [1679-80]. — Vălet 1793 aŭ fost Sf[ăn]tul Gheorghe în Sămbăta Paștelor, și Nemțiĭ stăpănĕ . . . vreme . . . .

X.

Biserica Sînt' Ilie de lîngă Suceava.

21. 1. Grafite pe păretele din afară:

Arhipiscup Varlaam, Mitropolit Sučavschi. — Iohannnes Schmelzi; ano 1775, 3 Iuli. — Timuș. — Paulus Warminsky; 1661.

Multe din 1699.

22. 2. Pe un procovăț:

Іѡ Богданъ Воевода бжїею матю гпдрь земли молдавской снъ Стефана Воевод сътвори сън покровецъ и даде его въ молба себѣ монастири Сты Ілїа, вathѡ ꙁѯєі, мсца авгѹст г.

Adecă:

Io Bogdan Voevod, cu mila luĭ Dumnezeŭ Domn al Țeriĭ Moldoveneștĭ, fiul luĭ Ștefan Voevod, a făcut acest procovăț și l-a dat la ruga sa mănăstirea Sfintuluĭ Ilie: anul 7015 [1507], luna luĭ August în 3.

23. 3. Pe o cruce de argint, din veacul al XV-lea:

сїи кръсть окова Сїмион ермонах проигѹмен ѿ Стго Ілїа пророк.

[1] V. *Ist. lit. religioase*, p. 164.

Adecă:

Această cruce a îmbrăcat-o cu argint Silion iermonahul, proegumenul de la Sf. Ilie proorocul.

4. Pe alta, de argint: 24.

сьи кресть сътвори Яница Гергелое и дадить свєта монастирє Ѳїн Ілии, лет ӡзнг, ап. єі дн.

Adecă:

Această cruce a făcut-o Anița Ghergheloaie, și a dat-o sfinteĭ mănăstiriĭ Sînt' Ilie, la anul 7253 [1745], April în 15 zile.

5. Icoană din 1708, Moscova, făcută de Vasile Ulanovŭ și Chiril Ulanovŭ; dăruită la 7262 [1753-4] de „Vasile Gane ot Eșĭ". Acesta a fost diac la Mitropolie pe vremea luĭ Iacov I-iŭ, la scoaterea din Scaun a căruia a luat parte. V. *Doc. Callimachi*, tabla.

XI.

*Lîngă Suceava.

Pe drumul Ițcanilor, pe o piatră de mormînt: 25.

Marca familii prinţipilor Cantacuzăn[ĭ], Eșĭ.

Aice zace robu luĭ Dumnăzăŭ Marile-Logofăt al Moldavieĭ prinţipul Gheorghie Cantacuzino cari la aniĭ 1821, vinind în Suceavă, s'aŭ săvărșit la let 1826, Maĭ 17.

Pe un monument alipit, se cetește apoĭ, în litere latine: „Aice zace robulu lui Dumnezeŭ Marele-Logofetu alu Moldovei printiulu Georgie Cantacuzino, care, la anulu 1825, venindu in Suceava, sau savarsitu din vieatia la anulu 1826, luna Mai 17. Pusu de fiica sa Elena, la 1862."

Comunicat de d. dr. în teologie G. Cioloca.

Acest Gheorghe Cantacuzino nu e fiul lui Mateĭ și al Domniţeĭ Ralŭ Callimachi, care a fost comandant al eteriștilor în 1821 și, după înfrîngerea mișcăriĭ, a fost silit să-șĭ caute un adăpost în Bucovina. Acel Gheorghe era un *Delean*, și aicĭ e vorba de Iordachi *Pașcanu*, fiul luĭ Constantin și nepotul de fiŭ al luĭ Iordachi. V. *Genealogia*

Cantacuzinilor, p. 47 a. Pe acest Iordachi îl aflăm ca Mare-Logofăt al Moldoveĭ supt Scarlat Callimachi. V. *Doc. Callimachi*, I, p. 157, n⁰ CIV; p. 273, n⁰ CCXVII; p. 310, n⁰ CCXLV; II, p. 52, n⁰ 115. În 1705 era Vistier-Mare *(ibid.*, I, p. 49, n⁰ VIII; pp. 52-3, n⁰ XI).

XII.

Mănăstirea Dragomirna.

26. 1. La turnul de intrare, în dreapta:

† Vlt. 7122 [1614], să să știe de când cu Tătariĭ....

De fapt, Tatariĭ aŭ prădat Moldova strașnic, în 1624. V. *Soc. Brașovuluĭ*, p. 58.

27. 2. Tot acolo:

Petco Grama. — Gligorie Isacŭ.

28. 3. Lîngă altar, afară:

Aicĭ odihnește Preosfințițu arhiereŭ chir David Vlahovič, care, 33 anĭ fiind episcop, cu bună viiață, la 20 August 1822, în vrîstă de 83 anĭ, s'aŭ mutat în večnicile zem....

4-5. Aiere de la Țarul rus Teodor Ivanovicĭ, 7106 (1597-8), și de la архиепискѡп Анаст[а]сіе Кримькович и митрополить сѹчавски вь памать себѣ и родителе своем; лѣто ѕзрк (=arhiepiscopul Anastasie Crimcovicĭ și Mitropolit al Suceveĭ, pentru pomenirea sa și a părinților săĭ; anul 7120=1611-12).

XIII.

Biserica din Rădăuțĭ.

29. Afară, lîngă altar:

Supt acastă [piatră să odihne]ște robul luĭ Dumn[ezeŭ Andrian iero]shimonah, tatăl după trup preosfințituluĭ Mitropolit al Moldoviĭ Iacovŭ, care s'aŭ prestăvit în ani 7256 [1748], Iun[ie] 10.

Se cunoștea până acum numaĭ piatra pusă la Putna pe rămășițele părinților luĭ Iacov I-iŭ, și acolo nu se cuprinde data morțiĭ luĭ Andrian, V. Kozak, p. 79.

Alte note din Bucovina mi-aŭ fost furate la Hotin.

XIV.

Biserica din Ițcanĭ.

Pe clopot: 30.

Acest clopot s'aŭ făcut cu cheltueala dumneal[uĭ] Ioan Mătăčuc, 1800, epitrop, și l-aŭ dat sfintiĭ bisericĭ Adormiriĭ Preçesti.

XV.

Mănăstirea Humorul.

1. Grafit pe părețĭ: 31.

Toaderŭ diiacŭ ot Maramureș, ot Rozavle, din... vlet 7230 și 5 [1726-7]. — Vasilie diiacŭ ot Botîșenĭ. Gavriil săn Stoica ot Că[m]pulu[n]g; vlet 7233 [1724-5].

2. Cruce prefăcută în 7175 [1666-7], cu veche inscripție slavonă scoasă de la loc și cu lipsurĭ.

XVI.

Mănăstirea Moldovița.

1. Pe ușa dintre pridvor și pronaos: 32.

Написах сиѧ храм сь(и) повелѣніемь гсна Іѡна Петро Воеводы, гспрь земли молдавскои, и съврьшисѧ в лто ѕзме, мсца септев. ıа.

Adecă:

S'a scris acest hram cu învățătura Domnuluĭ Io Petru Voevod, Domn al țeriĭ Moldoveĭ, și s'a săvîrșit în anul 7045 [1536], luna luĭ Septembre 11.

2. Strane făcute de proegumenul — la 7 ... 9 ...
3. Evanghelie trimeasă din Petersburg de egumenul Venedict.
4. Pomelnic. Domnĭ: Alexandru-cel-Bun și Ana, Petru Rareș și Elena, Ștefan-cel-Mare, Bogdan Orbul, Ștefan-cel-Tînăr, Alexandru Lăpușneanu și Roxandra, mama luĭ, Anastasia, Petru Șchiopul și Maria, Aron-Vodă, Ieremia Movilă, Ștefan Tomșa și Axanina и чад их госпожда Θеωдосіа [„și fiica luĭ, Doamna Teodosia"].

Clericĭ: arhiepiscopiĭ Grigorie, Teofan, episcopiĭ Macarie, Efrem, Tarasie, Ghedeon, Gheorghe, Mitropolitul Mitrofan, episcopiĭ Efrem, Agafton, Mitropolitul Teodosie, episcopul Ioan, Mitropolitul Anastase, episcopiĭ Atanase, Agafton, Mitropolitul Teofan, episcopiĭ Evloghie, Dionisie, Gheorghe, Anastase [de Rădăuțĭ].

Adaușĭ: Mitropolitul Varlaam, episcopiĭ Teofan, Ghedeon, Sava, Dosofteĭ și părințiĭ luĭ, Iorest, Mitropolitul Teodosie și părințiĭ luĭ, episcopiĭ Nicolae și Vasilie.

XVII.

Biserica de la Căușanĭ în Basarabia.

33. De-asupra ușiĭ de intrare:

Ὁ εἴστασις (?) ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ Μητροπολίτου Προϊλάβου κὺρ Δανιήλ.

Adecă:

... A mea, smeritul Mitropolit al Proilavuluĭ chir Daniil.

34. 2. În lăuntru, supt chipul luĭ:

Δανιὴλ Προϊλάβου κ... ἐκ χόρας Μολδαβίης.

Adecă:

35. Daniil al Proilavuluĭ și ..., din țara Moldoveĭ.

3. În dosul ușiĭ de intrare, zugrăvit:

Aceasta sfântă și dumnezeiască biserică ce să prăznuește hramul sfintiĭ Adormiriĭ Precistiĭ, fiind maĭ înnainte de lemnu, veche, și sfărămându-să de tot, încă fiind Mitropolit Sfinţiia Sa chir Daniil, n'aŭ lăsat acestŭ lucru dumnezeescŭ ca să rămăe jos, ci, din râvnă dumnezeiască și cu agiutorul maiciĭ

sale, şi făcănd milostivire la toţ creşti[niĭ] în [de obşte, s'aŭ] milostivit şi Măriia Sa de aŭ dat ağutor, [atăt la cealea pe din afară, căt şi la čealea pe din lăuntru], [în anul al] t[rei]lea [al] Dom[nieĭ Sale].

Ultima oară am vorbit despre episcopiĭ Proilavuluĭ adecă aĭ Brăileĭ, şi aĭ olaturilor turceştĭ, în *An. Ac. Rom.* pe 1904, p. 64 şi urm.

XVIII.

Biserica din Hîrja (jud. Bacăŭ).

Pe un triptic: 36.

Ioan Cantacuzino Vel Spătar i cnighine ego Marie Racoviţa и дорои книгини его, тиж Маріе Рѹсьтина и чади ихъ [=şi a doua jupăneasă a luĭ, tot Maria. Ruseteasa, şi fiul lor]: Mihaĭ.

Aceste ştirĭ îndeplinesc pe cele date în vol. VII din *Studiĭ şi documente*, VII, p. 173 şi urm., cu privire la neamul acestuĭ Ioan Cantacuzino († 30 August-1-iŭ Septemvrie 1692), fiul luĭ Toderaşco şi nepotul de fiŭ al vestituluĭ Vistier Iordachi Cantacuzino. Soţia luĭ de-a doua trebuie să fie fata luĭ Manolachi Ruset din Borzeştĭ (vol. I, n° 60).

Radul Racoviţă Velŭ Logofătŭ и книгіне его Marie и чади ихъ Ştefanu, Ilinca, Maria, Nastasica и чади их. [De o mînă maĭ nouă:] Costantin.

Asupra acestuĭ Răducanu Racoviţă şi neamuluĭ săŭ, v. maĭ sus, p. 28, n° XVII. De aicĭ îĭ aflăm în sfîrşit toată seminţia: 37.

Toaderŭ Cantacuzino Vel Stol[nic] и кнгине его Iliana и чади ихъ Marie, Ion, Safta, Safta, Ilie, Toaderŭ и чади ихъ.

Acest Toader II era fiul luĭ Ioan de maĭ sus şi se născuse la 29 Septembre 1690 (*Studiĭ şi doc.*, VII, p. 174).
Consultată la Exposiţia Naţională.

II.

INSCRIPȚIÏ DIN ROMAN, PIATRA, BACĂŬ ȘI CÎMPULUNG.

XIX

Roman.

A. *Episcopia.*

1. Pe o piatră de mormînt la dreapta bisericiĭ, afară: **38.**

1735. Ἐνταῦθα ὁ Νικόλαος κεῖμε ὁ νεανίας, ὑὸς ὁ Πάνου φμ... ος πρ... ονους ἐκ πόλεως ὑπάρχοντος μεγάλου Κων[σταντί]νου, χρόνων τελέθων εἰκωστῶν. Sept. 20, 7242 [1734].

Adecă:

1735. Aicĭ zac eŭ, Nicolae tînărul, fiul luĭ Panos..., care e din orașul luĭ Constantin-cel-Mare, împlinind vrîsta de douăzecĭ de anĭ; Sept. 20, 7243 [1734].

2. Pe altă piatră de mormînt: **39.**

[Soarele și luna.]

Is[us] H[risto]s.

1797, April 10.

Ioanu beiŭzadè, din neam Racoviţe,
Fiiŭ luĭ Mihal-Vodă și Cehan săntŭ viţe,
Din patriia mè din Ţarigrad venitŭ,
Episcopiia rom[an]schi m'aŭ sălășluitŭ.
Vecnică odihnă atuncĭ am aflat,
Cînd mutarea din lume mi s'aŭ întămplat.

La 1786, Iulie 18.

[Chipul unuĭ hipocamp.]

E beizadea Ioniță, al treilea fiŭ al luĭ Mihaĭ-Vodă Racoviță și al Smarandeĭ luĭ Constantin-Vodă Mavrocordat. Beizadeaua deci nu murise la Constantinopol, unde și-a lăsat fiiĭ și fiicele *(Genealogia Cantacuzinilor*, p. 44), ci la Roman, unde vedem că după maĭ mulțĭ anĭ numaĭ i s'a pus piatra de mormînt. La data morțiĭ luĭ Racoviță era Domn în Moldova un Mavrocordat, fiul luĭ Ioan.

3. La veșmîntărie se înseamnă că e făcută de Nectarie Hermeziu, în 1856.

40. 4. La casele din dreapta:

Viiața cea omenească avînd scurtare firească,
Este datoriŭ orĭșicine, fiindu-ĭ cu înlesnire,
Nemuritoriŭ să să facă într'acest veac č-a să treacă.
Ideia dar și pe mine îndemnîndu-mă în lume,
Adecă prin cunoștință să jărtvesc a mea putință,
Mărturiĭ aduc văzute aceste zidirĭ gătite.
Iule în treĭzecĭ de zile, cum că prin osîrduire
Nu m'am cruțat, și făcute în leat o mie optŭ sute.

B. *Biblioteca adausă la Episcopie.*

41. 1. La sfîrșitul unuĭ *Teotocariŭ:*

Ἐγράφη τὸ παρὸν Θεοτοκάριον διὰ χειρὸς ἐμοῦ Γαβριήλ, ταπεινοῦ ἱερομονάχου τοῦ ντὰ Κορφοῦ, κατὰ τὸ σωτήριον ἔτος αφχψζψ, ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ θ'.

Adecă:

S'a scris cel de față Theotocariŭ cu mîna mea, Gavriil, smeritul ieromonah, cel din Corfù, la anul Mîntuiriĭ 1607, în luna luĭ Iunie 9.

42. 2. Pe alt manuscris:

Ὅπερ συνέγραψεν ὁ πολυίστωρ κύριος Νικόλαος Σπαθάριος ὁ Μολδοβλάχων, ὁ καὶ πρῶτος ἑρμηνευτὴς πανευδαίμων τῶν Μοσχόβων.

Adecă:

Care a scris-o mult-învățatul domn Nicolae Spătarul Ro-

mînul, care a fost şi cel d'intăiŭ prea-fericit tălmaciŭ al Muscalilor.

[Citaţiĭ din Sf. Vasile; apoĭ:] 43.

Ὅπερ περιέχει περὶ τοῦ ἐθνικοῦ Μωάμεθ καὶ περὶ τοῦ Πάπα: τίς ἐστιν καὶ τίς ἡ βασιλεία αὐτῶν.

Νεοστὴ ἐγράφη παρὰ Νικολάου; Ἐνετίῃσιν, 1788 ἀπὸ Χριστοῦ.

Adecă:

Care cuprinde despre păgînul Mohammed şi despre Papa: cine sînt şi care e împărăţia lor.

Acum din noŭ s'a scris de către Nicolae; în Veneţia, anul de la Hristos 1788.

E o lucrare necunoscută a mareluĭ compilator moldovean din veacul al XVII-lea. Ea ar fi vrednică, de sigur, de o cercetare maĭ amănunţită. — Manuscriptul a fost dăruit Episcopieĭ de un călugăr grec din Burdujenĭ.

3. Pe un *Octoih* slavon: 44.

Acestu oftaiŭ aŭ cheltuit de l-aŭ legat monah[ul]... zet Nacul; let 7258 [1749-50].

4. Pe un *Triod* rusesc din 1763: 45.

Acest Triod postnic l-am dăruit noĭ sfinteĭ mănăstirĭ Dolieştĭ din Ţinutul Romanuluĭ, unde să cinsteşte şi să prăznueşte hramul Sfănta Troiţe, întru pomenire noastră, la aniĭ de la H[risto]s 1765, Ghen. 1. Inochentie, episcop Huşuluĭ.

Inochentie pare a fi fost din aceste părţĭ: avea rude la Cămîrzanĭ, în Ţinutul Suceveĭ (Melchisedek, *Cronica Huşuluĭ*, p. 226).

C. *Biserica Precista.*

1. De-asupra uşiĭ de intrare: 46.

Această sfântă biserică, unde să prăznueşte Adormirea Preacisteĭ, întăiŭ aŭ fost zidită de Domna Ruxanda, mama

luĭ Bogdan-Vod[ă] la 1569; al doile s'aŭ zidit de iznoavă de episcopu Ionichie, cu agiutoriu D[o]mnuluĭ Costantin Racoviţă V[oe]vod, la 1753, şi s'aŭ dat metoc Sf[ă]nt[uluĭ] Spiridon din Iaşĭ; a treile s'aŭ zidit din noŭ, fiind igumen Gherasim Putneanu, la 1787; carele aŭ făcut şi începere Spitaluluĭ; a patrule, iarăşĭ, stricându-să, s'aŭ zidit din noŭ de arhimandritul Gherasim Bucovineanul, carele aŭ maĭ sporit în spital zăci crevaturĭ, la 1826; al cincile, fiind hrintuită de cutremurile urmate, s'aŭ stricat păn la un locu, şi s'aŭ zidit de igumenu Macarie Basarabiianul cu aĭ săĭ banĭ, carele aŭ maĭ sporit şi doĭzăcĭ crevaturĭ în spital, mijlocind şi cumpărare binaliĭ pentru patruzăcĭ crevaturĭ, domnind Domnul Mihail Grigoriu Sturza V[oe]vod, iar Mitropolit fiind Preosf. Veniamin Costache; 1838, Oc[tomvrie] 2.

47. 2. Se păstrează şi una din inscripţiile româneştĭ maĭ vechĭ:

Ačastă st[ă]ntă besearică, unde să prăznueşte Adormirea Precisteĭ, întăĭ aŭ fost zidită de Doamna Ruxanda, maica luĭ Bogdan V[oe]vod la 1569, al doilea s'aŭ zidit de iznoavă de episcopul Romanuluĭ chir Ioanichi cu ajutoriul Domnuluĭ Costandin Racoviţ[ă] V[oe]vod, la 1753, şi s'aŭ dat de ctitoriĭ săĭ mitocŭ Sf[ă]ntuluĭ Spiridon din Iaşĭ; al treilea iarăş s'aŭ ziditŭ din temelie din veniturile mănăstiriĭ, fiind egumen Gherasim Putneanul, la aniĭ 1787. Din dosul pietri aceştia iaste scrisul de ctitora cea d'intăiŭ.

Precista era privită de Constantin-Vodă Racoviţă ca o ctitorie a sa (*Doc. Callimachi*, I, p. 486). Constantin-Vodă Mavrocordat îĭ dăduse dijma şi bezmenul pe moşia Hîrlăuluĭ (*ibid.*, pp. 567-8, n' 3). Pentru spital, unde la 1816 se dădea bolnavilor bere, *ibid.*, I, p. 524, n° 231. În genere, Melchisedek, *Cronica Romanuluĭ*.
48. Acolo, la p. 194 din vol. I se dă inscripţia Doamneĭ Ruxanda, astfel:

3. **Изволенıем wтца и поспѣшенıем сна и сьвръшенıем стго дха благочстива и бголюбива гспдха Роѯанда, мати гсдн Богданȣ Воıводı, вжıем раченıем и ȣсръдным въжделенıем създа сьи храм**

вь имѧ ѹспеніе прѣстѣи владци нашеи бци, за свое здравіе и спсе, вь памѧт себѣ и за спесніа честно ѹсωпшиχ рωдителеχ еи и ωснованіа зданію положисѧ ωт мсца маіа кг, и съвръшисѧ вь мсца Сентемвріа еі дни, вь лѣтω ҂зоз.

Adecă:

Cu vrerea Tatăluĭ și cu ajutoriul Fiiuluĭ și cu săvîrșirea Sfîntuluĭ Duh, bine-cinstitoarea și de Dumnezeŭ iubitoarea Doamna Ruxanda, mama Domnuluĭ Bogdan Voevod, cu dumnezeiască sîrguință și cu osîrdnică dorință a zidit acest hram întru numele Adormiriĭ Precisteĭ stăpîneĭ noastre Născătoareĭ-de-Dumnezeŭ, pentru a eĭ sănătate și mîntuire, pentru mîntuirea celor în cinste răposațĭ părinților eĭ. Și temelia zidiriĭ s'a pus din luna luĭ Maiŭ 23, și s'a săvîrșit în luna luĭ Septemvrie 15 zile, în anul 7077 [1568].

D. *Biserica din Șcheia lîngă Siretiŭ.*

1. De-asupra ușiĭ de intrare: 49.

Această sfântă bisărică a presfinteĭ Născătoari de Dumnezăŭ esti făcută cu cheltuĭala dumisali Marile-Vornicu Dracachi Rosetu, stăpănu a acestiĭ moșiĭ Șcheie, spre a sa veačnică pomenire, la let de la Măntuitoriu Is[us] H[risto]s 1820, Maiŭ.

Dracachi Roset, din ramura Răducanu, a fost un boier întreprinzător. În vara anuluĭ 1813, el dădea faliment, iar în iarnă lua asupră-șĭ „slujba caldarîmuluĭ“ din Ținutul Dorohoiuluĭ. În anul următor, îl aflăm ca ispravnic de Roman. Era fiul Catrineĭ Costachi (Hurmuzaki, X, p. 275, nota 3). Avea moșia Hoiseștiĭ, cumpărată de la Logofătul Constantin Paladi și era și proprietarul Șcheiĭ încă din 1817, în care an el încheia un contract cu „lăcuitoriĭ rușĭ“ din sat, Rutenĭ din Bucovina, adușĭ de dînsul pentru a-ĭ împopora satul (*Doc. Callimachi*, I, p. 542, nº 260; și celelalte știrĭ sînt luate din acelașĭ izvor). Pe lîngă aceștĭ Rușĭ, maĭ eraŭ și Ungurĭ pe moșie, ca acel Gĭurgi Leorind pe care-l

prindeaŭ în 1818 „Țiganiĭ străjărĭ" aĭ boieruluĭ la furt de popușoĭ. Și Ungurii daŭ, în 1819, un zapis solidar către stăpîn, căruia-ĭ datoresc lucrul boiereseuluĭ *(ibid.*, p. 559, nº 192).

2. *Cazaniĭ* muntene ale Mitropolituluĭ Neofit.
3. *Panihid* din Iașĭ, 1807.

XX.

Piatra (Neamț).

A. *Biserica Treĭ Ierarhilor.*

50. De-asupra ușiĭ de intrare:

Acest sfănt lăcaș în care să prăznuești hramul Sfinților Treĭ Ierarhĭ, s'aŭ început a să zidi la anul 1837, Iulie 21, cu cheltuiala și ajutoriul multora, și s'aŭ isprăvit în anul 1807, și, la anul 1847, Avgust 20, s'aŭ sfințit de preosfințitul arhiereŭ Iustin Edesis [= de Edesa]; iară stăruitorĭ și ostenitorĭ în preg[ă]tirea eĭ aŭ fost iconomul Gheorghie Vasiliu, protoiereul Ținutuluĭ Neamțul, și iconomul Vasile Ștefănescu, sărbitoriul *(sic)* eĭ, pentru ertarea păcatilor celor cari aŭ dat ajutoriŭ și a stăruitorilor, ostinitorilor.

B. *Biserica Sf. Nicolae Bordeie.*

1. Piatră de mormînt din 7299 [1790-1].

51. 2. Pe o icoană:

Acastă sf[ă]ntă icoană s'aŭ lucrat cu cheltuiala dumisale Lupuluĭ Buțuică și a Tofani, soțul săŭ.

3. *Catavasieriŭ* din 1769.

52 4. Pe un *Apostol* din 1774:

Acastă sfăntă carte ce se chiamă Apostol, l-am cumpărat eŭ, robul luĭ Dumnezeŭ Stancul Buțuică, cu fii meĭ, [și l-am dat] sfinteĭ bisericĭ ca să sfințește și să prăznuește hramul Nașteriĭ Precistiĭ din coasta Pietriĭ.

5. Pe un *Penticostariŭ* din 7291 (1783): 53.

Ačastă svăntă carte ce să chiamă Pintecostar am cumpărat-o eŭ Buţocŭ cu baniĭ meĭ, să fie pentru treab[a] svinti bisăricĭ cari este hramul Naşteriĭ Precisti şi pentru ertare păcatilorŭ părinţilor meĭ şi pentru a nostră sănăte *(sic)* şi viiaţă; Dum[n]ezeŭ dă păcate să ne erte; iar cine arŭ lula *(sic)* saŭ ar tăgădui, să fie blăstămat dă Domnul Hristos şi dea Maica Precistă...; leat 7293 [1784-5].

Adecă eŭ Stanču, cu fečori meĭ dinpreună, Stoica şi Lup[u], dat-am adeverinţă la măna dascăluluĭ Zaharie, precum să să ştie că [am luat] un Pinticostarĭ în talerĭ 9, şi amŭ pusŭ zi până la Ispasu, şi atuncĭ să-mĭ de bani cu mulţămită fără nice o prič[ină]. Eŭ Stanču platnicŭ; Aprilie în 25 zi, 1783.

6. *Liturghie* din Iaşĭ, 1794.

7. *Prăvilioară adecă Molitrenicŭ în scurtŭ*, a Mitropolituluĭ Iacov; 12 Mart 1802.

8. *Mineie* din Buda.

9. *Tipicon* din Iaşĭ, 1816.

XXI.

Bacăŭ.

A. *Biserica Precista.*

1. De-asupra uşiĭ de intrare: 54.

† Изволєніємь шца и поспѣшєнієм сна и съвръшєнієм стго дха благочстивїи и хстолюбивїи Іѡ Алєѯандрь Воєвода снь Стєфана Воєводи, гсдара зємльи молдавской, създа сьи храм вь имѣ Успєнію прчистѣи бци и прснодвѣи, и съвръши сѧ влто ҂ѕцча, мсца гєн. а.

Adecă:

Cu vrerea Tatăluĭ şi cu ajutorul Fiuluĭ şi cu săvîrşirea Sfîntuluĭ Duh, bine-cinstitorul şi de Hristos iubitorul Io Ale-

xandru Voevod, Domn ţeriĭ Moldoveĭ, fiul luĭ Ştefan Voevod, a zidit acest hram întru numele Adormiriĭ Precisteĭ Născătoare de Dumnezeŭ şi pururea Fecioareĭ; şi s'a săvîrşit ın anul 6999 [1491], luna luĭ Ianuarie 1.

Tipărită şi în Melchisedek, *Notiţe*, p. 128. — Alexandru e fiul luĭ Ştefan-cel-Mare, care stăpînià, cu titlul de Domn, Ţara-de-jos.

55. 2. Pe icoana de la altar a Precisteĭ:

Ačastă s[făn]t[ă] icoană am făcut-o noĭ Sandu Sturza, dinpreună cu soţia mė Soltana, pentru pomenirea noastră şi pentru sufletul răposati ficiĭ noastre Căsandra. Dh. s. *(sic)*; 1801, Iun[ie] 29.

Saudu şi Sultana par a fi părinţiĭ (mama e vitregă) luĭ Ioan Sandu Sturza, care a fost Domn al Moldoveĭ de la 1822 la 1828.

Nu e acelaşĭ cu Săndulachi, cumnat al luĭ Vodă Alexandru Moruzi, care era Mare-Vistiernic în 1813, supt Scarlat-Vodă Callimachi, cînd ţinea pe „princesa rusească Catinca“ şi avea un fiŭ Constantin *(Doc. Callimachi,* I, p. 266).—Nu e niciĭ biv Vel Stolnicul de supt Grigore-Vodă Callimachi *(ibid.*, II, p. 82; cf. p. 24, n° 53; vol. I, p. CXLIX).—Tatăl luĭ Sandu de aicĭ a fost Vasile Sturza.

56. 3. Pe auritură

Ačastă sfăntă icoană am ferecat-o eŭ Soltana Păh[ărniceasa] cu bani din zăstre fliciĭ mele Căsandrăĭ, şi pentru ačasta am dat-o la sfănta mănăstire Precista la Bacăŭ, ca să stė ın tinda bisericiĭ, unde este şi îngropată Căsandra; şi cine ar muta-o de acolo la altă biserică saŭ într' alt loc, să fie blăstămat de Sfănta Troiţă şi de treĭ sute şi optusprăzăce sfinţĭ părinţĭ, amin; 1802.

57. 4. Pe alta, în altar:

Ačastă s[fîn]tă icoană s'aŭ făcut cu cheltuiala robilor luĭ Dumnezăŭ: Necolaĭ, Ana, Chiraca; 1833, Apr[ilie] 22. M. zugrav.

5. Pe o a treia: 58.

Acĕastă icoană find vechi, de la aniĭ 7259 [1750-1], în zilele D. Mihaĭ Cehan Racoviţă VV., acum a doaă oară s'aŭ zugrăvit cu cheltuiala d. Madama Smaranda Soročanu, cu soţul eĭ, Pavel, şi fiicele d[umisale], Catinca i Marghioala, în oblăduirea dumnealuĭ Grigorie G. G. VV., la anul 1850, Avg[u]st 13. M. zugrav.

6. Pe o a patra, data de: 171C *(sic)*.

7. Pe o a cincea: 59.

...icoană s'aŭ făcut cu cheltuiala d. jupănesiĭ Aniĭ, soţie luĭ Ioniţă Anghel; şi Mihalachi zugravŭ; la anul 1840, Ap[rilie] 16.

8. Inscripţie grecească nouă: 60.

Νηὸν τόνδ' ἀριπρεπέα Νεῖλος,
Μουσῶν μὲν ἀγλαῶν κύδιστον τέκος,
Χάρμα δ' Ἐσφιγμένοιο μέγα,
Ηὐτρεπίσατο πόνοις ἀτρύτοις,
Ἔργον δ'ἐς τέρας ἐληλοῦθεν
Τῶν ἐν Ἄθῳ ἁπάντων χορηγησάντων,
Τοῦ δὲ τὴν ἐπιστασίαν θαλερῶς δεξαμένον.
Μηνὶ Αὐγούστῳ 1854.

Ceia ce înseamnă că ultima reparaţie temeinică s'a făcut la 1854, de Neilos de la mănăstirea Esfigmenos din Atos.

B. *Biserica Sf. Ioan.*

1. La intrare: 61.

...iconomuluĭ Ionŭ, Moisă... hiiul, în zilele Înpăratuluĭ Al[exandru]...; [1806-12].

2. Icoană de pe la 1650, cu acest pomelnic: 62.

Μνησθῆτι, δεσποίνα, τῆς δούλη[ς] σου Ζωήτζας.
[=Adu-ţĭ aminte, Stăpînă, de roaba ta Zoiţa.]

63. 3. Pe o icoană de catapeteasmă:

Ačastă icoană s'aŭ făcut cu cheltuiala r[obuluĭ] luĭ Dumnezăŭ Costache Rugină; 1826.

4. Pomelnic din 1813.

64. 5. Pe o *Evanghelie* bucureșteană din 1760:

Să s[ă] ştie că ačastă sfântă domnezeiască Ivanghelie s'aŭ cumpăratŭ de aceştĭ creştin[ĭ] pravoslavnicĭ cariĭ maĭ ğos să vor iscăli, anume: Iosip и жинаа [=şi soția], 1 leŭ; Tanasie Ursul i jena ego Mărie, 1 leŭ; Costantin i jina 'go Anița, 20 parale; Osup şi Iona, Năstasie i jina ego Ioona, 20 parale; Lupul i jina ego Sohica, 1 ortu; Ioniță i jina ego Sanda, 5 parale; Toder 1 ortu; Radul i jina ego Nedele, 1 ortu; Coste i jina ego, Măgdălina, 20 parale; Gligore i jina Marie, 1 ortu; Radul i jina Sanda, 20 paral[e]; Toader i jina ego Măriuța, 20 paral[e]; Matheiŭ i jina ego Mărie, [1] ortu; Radul sin Lupul, 5 parale; Mihăilă sin Savin i Nacșa, 1 ortu; Vasile i Sava, 5 parale; Iona, Lupul Cărstiĭ, Ursa, parale 20.

6. *Penticostariŭ* de Sibiiŭ, Bart, 1805.

7. „Alese rînduelĭ bisericeștĭ, adecă Polieleul ce să cîntă la sărbătorĭ marĭ, după cel slaveno-sîrbesc întocmit, înpreună cu rînduiala utrenieĭ liturghieĭ și vecernieĭ, cu blagosloveniia preasfințituluĭ episcop al Budeĭ, domnuluĭ domn Dionisie Popovič, prin Ionn Theodorovicĭ, parohul romînesc din Peșta și al prea-cinstituluĭ consistorium din Buda assessor. Iară acum întîia oară cu chieltuiala d. Ioanu Barati, negoțitoriuluĭ și cetățanuluĭ din Peșta dat în tipariŭ. La Buda, în crăiasca tipografie a Univers[ităţiĭ] din Peşta; 1814."

8. *Antologhion* de Neamț, 1825.

9. *Aghiasmatariŭ mic*, 1832.

10. *Psaltire* a Mitropolituluĭ Veniamin. 1834.

11. *Tipic* din Bucureștĭ, 1851.

IV.

Bisericĭ cîmpulungene.

A. *Biserica domnească.*

1. La intrare: 65.

† Acastă sfântă şi dumnezeiască bisearică care să cinsteaşte şi să prăznuiaşte hramul sfântuluĭ şi făcătoriuluĭ de minunĭ erarhul Nicolae, fost-aŭ zidit[ă] den temelie de răposata Doamna Chiajna a răposatuluĭ Mirciĭ-Vodă şi de fiiŭ săŭ Pătru Voevod, de când aŭ fost leat 7075 [1565-6], şi, de pe vremĭ slăbindu-să toate, zidul, şi dăsfăcându-s[ă] bolta, cât era să cază să primejduiască norodul,— deč, când aŭ fost acum în zilel[e] prea-luminatuluĭ Domnŭ Io Nicolae Alexandru Voevod, preoţiĭ aceştiĭ sfinte bisearеč, neavănd putinţa să direagă bisearica, aŭ adus aminte Măriеĭ Sal[e]; deč Măriia Sa s'aŭ milostivit şi aŭ dat bun ajutor, şi aŭ maĭ ajutat ş'alţĭ creştinĭ, cine cu cât s'aŭ îndurat; deč, fiindu ispravnic acestuĭ oraşu dumnealuĭ jupan Neacşul Vornicul Piteşteanul, şi văzându că, de nu să va surpa den temelie, nu s[ă] poate direage, s'aŭ îndemnat dumnealuĭ den tot suflet d'a pus d'aŭ surpat, şi den temelie s'au zidit bisearica maĭ mare, cu strane, puindu dum[nealuĭ] şi cheltuială de cât toţ mai multă, şi, isprăvindu-să zidul, iară dumnealuĭ aŭ şi zugrăvit bisearica, oltariul şi tinda, ca să fie tut[u]ror celor ce aŭ miluit şi dumnealuĭ veačnică pomenire, — fiindu slujitorĭ sfinteĭ bisearicĭ smeritul Gheorghe preot şi smeritul preot Ianache, care aŭ fostŭ ispravnic şi mult-sărguitor la tot lucrul sfinteĭ bisearecĭ: şi s'aŭ isprăvitŭ la Iulie 8 zil[e], lt. 7229 [1721].

2. Pe o icoană: 66.

Ghermano ieromonah; leatŭ 838.

3. Pe alta: 67.

Prinŭ osărdiia şi cheltuiala robuluĭ luĭ Dumnezeŭ smerit (?) Gherman ....

68. 4. Pe o a treia:

S'aŭ făcut prin rǎvna şi cheltuiala dumnealuĭ jupînŭ Dumitrache Neguleacĭ, ot Cîmpŭ-Lungŭ; Ilie zograf, 1810.

69. 5. Pe o a patra:

Spandoni zograv; 1773.

70. 6. Pe o a cincea:

Prin cheltueala d[u]m[nealuĭ] Gheorghie Critianu; 845; Alecsie zugr[av].

7. *Cazaniĭ* din 7256.

8. *Apostol* din 1794.

B. *Biserica din Şubeştĭ.*

71. 1. La intrare:

În numele Tatăluĭ şi al Fiiuluĭ şi al Sfîntuluĭ D[u]hŭ, amin. Din rǎvnǎ dumnezeiască îndemnat fiind eŭ, robul luĭ Dumnezeŭ Dositheiŭ arhimandrit, năstavnecul sfinteĭ mănăstirĭ Cămpulungŭ, cu Trantafir înpreună, Logofă[t] s[fi n]teĭ mănăstirĭ, am început şi am zidit ačastă sf[ăn]tă biserică din temelie, întru cinstea şi prăznuirea Intrăriĭ în biserică a preasf[in]teĭ de D[u]m[ne]zeŭ Născătoariĭ şi pururea-fečoariĭ Marieĭ şi al sf[ăn]tuluĭ părinteluĭ nostru Spiridon şi a Sf[in]ţilor Împăraţĭ Costantin şi Elena, pentru că, fiind altă biserică aproape de ačasta, făcut[ă] de un Oprea i Stančul Boja, de[n] leat 7060 [1551-2], şi foarte s[ă] învechise, şi să stricase de tot s'aŭ făcut şi s'aŭ înfrumuseţat ačasta cum să vede, în zilele prea-înnălţatuluĭ Domnŭ Ion Alixandru Ipsilant Voevod, cu blagosloveniia Preosf[in]ţii Sale părinteluĭ Mitropolitu Grigorie, la leat 1779, lun[a] Noem[vrie] 21.

72. 2. Pe un mormînt afară:

Прѣставн с....

3. Mormînt în dreapta, neînțeles (caractere ruseștĭ).

4 Pe altul lîngă el: 73.

Suptŭ ačastă piiatră odihneşte roaba luĭ Dumnezeŭ Mariia, soțiia dumnealuĭ . . .; 1816, Avg[ust] 3.

5. Pe un mormînt: 74.

Aiča, suptŭ ačastă piatră odihnescŭ oasele răposatuluĭ robul luĭ D[u]mnezeŭ Log[o]f[ă]t Trandafir şi ale fiiceĭ dumnealuĭ Rucsanda, şi s'aŭ pristăvit în zilel[e] luminatuluĭ Domn Io Mihaĭ Suțu V. V.; Oc[tomvrie] 11, 1791.

6. Pe un mormînt de afară: 75.

Suptŭ ačastă piiatră să odihnescŭ oasele robu luĭ Dumnezăŭ ereĭ Dumitru, şi, pristăvindu-să roaba luĭ Dumnezăŭ Dobrița sin Flor băcan, care o ținutŭ Ioanŭ Log., sin popi luĭ Dumitru, şi îngropăndu-să în locul socră-său, iar aŭ adusŭ şi oasele socră-sa Dobriţiĭ, ale cumnate, şi, desgropăndu-să, s'aŭ străns tot întru loc Şi s'aŭ pristăvit în luna luĭ Av[gust] 24, lt. 7235 [1727]. Neculae VV.

7. Pe alt mormînt: 76.

Сътвори сьи цркви... вкденіє бци... Ѡпрѣ и Стан, Станчюл, Воика ... ьнка... нчюл и Божа Ма... нь, Неню л, Маріь ... внего добра ... го м ... [=aŭ făcut această biserică . . . Naşterea Născătoarei de Dumnezeŭ ... Oprea şi Stan, Stanciul, Voica..., [Ili]nca, [Sta]nciul şi Boja, Ma[ria], [Io]nŭ, Neniul, Mariia..., Dobra . . . .]

E vechea piatră din fruntea clădiriĭ.

8. Pe altul: 77.

Прѣстави се раба бжію Нѣкшіа и синови его Власию (?) . . . ри . . . [≐a răposat roaba luĭ Dumnezeŭ Neacşa şi fiiĭ eĭ, Vlasie (?)...]

9. Pe lat: 78.

. . . Воевдь м[сч]а wхто . . . є дни, лѣт ѕзпд. [=în zilele luĭ Alexandru Voevod, în luna luĭ Octombre 5, anul 7084.]

79. 10. Pe o icoană:

Prin ostenala dumnialuĭ Neculae Muşetoiŭ, şi s'aŭ zugrăvit de Ionŭ Gărniţă zugrav şi de Alecse zugravul.

80. 11. Pe altă icoană:

Zugrăvitu-s'a de naĭ *(sic)* robu luĭ D[u]mnezeŭ Gheorghie sin pop[a] Constantin, zugrav ot Cămpul[ung]; liat 1831.

81. 12. Pe *Cazania* luĭ Varlaam:

Această carte cupăratu Necşul şi Ivan Corfit *(sic)*.

Văleto 7178, pisa msţa Dechemvrie 2 fiĉorulŭ Hagi Iliĭ ot Beligradŭ, şu amŭ cuparatŭ 'acestŭ Mărgaritŭ de la iuzbaşa Oonŭ, şi amŭ cuparatŭ dreptŭ banĭ 600, ca se fie de pomana la aceste biserca denŭ tr[ă]gŭ, la Sveti Nicolae.

82. 13. Pe scaun:

Anno 1786, Mar[tii] 2 d[ie]; Nicolai Tem.

14.. *Apostol* al luĭ Şerban-Vodă.

15. *Liturghiĭ* din 1713.

83. 16. Pe un *Apostol* din 7251:

Acest sfănt şi dumnezăesc Apostol s'aŭ cumpărat de preună şi cu sfăntă Ivanghelie, şi este dat danie împreun[ă] cu sfănta Evanghelie.

84. 17. Pe o *Cazanie* din 1768:

Aĉastă sfăntă şi d[u]mnezăiasc[ă] Cazanie s'aŭ cumpărat prin osteniala şi cheltuiala numituluĭ anume Ion Strecheriul, căştigăndŭ şi milă de la alţĭ creştin[ĭ] păcum, făcănd mil[ă] şi cu alte cărţĭ ce să află în sfănta biserică, ca să fie pomenit şi el, şi ceĭ ce aŭ făcut bine. [Cine o va fura], să fie nevrednic şi supt blestemul Născătoareĭ de Dumnezeŭ. Şi s'aŭ cumpărat în zilele popi luĭ Ion Neg[u]licĭ i ale popi luĭ Cos-t[an]din Căm[i]naru.

Notă greacă din 1825.

18. Pe un *Penticostarion* din 7276: **85.**

Acestŭ Penticostar este al popi Ghini.

19. Pe un *Mineiŭ* de Februar din 1779: **86.**

Acest Mineĭ iaste al sfintiĭ bisericiĭ ce să numeşte Mahalaoa popi luĭ Iani, unde să prăznueşte şi să cinsteşte Întrarea a Preasfintiĭ în biserică de Dumnezeŭ Născătoriĭ şi pururea-fečoariĭ Marii, etc.: care acest Mineĭ iaste cumpărat de ctitoriĭ a sfintii bisericĭ aceştiia. [Blestem:] iar trupul aceluia să rămăe întreg şi nedezl[eg]at; pănă nu le va aduce înnapoĭ la maĭ sus zisa bi[serică], ertat să nu fie. Şi am scris eŭ, pop[a] Theodosie de la ačast[ă] sf[ăn]t[ă] b[iserică]; Iul[ie] 29, 1792.

20. Pe o *Evanghelie* din 1794: **87.**

Ačastă sfăntă şi dumnezăiască Evanghelie s'aŭ afierosit sfăntuluĭ şi dumnezeescululuĭ schit Mărculeştiĭ del[a] Cămpulungu, de Preasfinţiia Sa părintele episcupul Rămnicul, chir Nectarie. [Cine-l va fura, să fie afurisit] de Sfinţiĭ Apostoli şi de toate sfintele săboară.

21. Pe un *Antologhion* din 17—: **88.**

...A sfinteĭ bisearicĭ, unde să cinsteaşti...; şi s'aŭ cumpărat prin osteneaala robu luĭ Dumnezeŭ ieriĭ Dumitru săn pop[eĭ] luĭ Iane, şi s'aŭ cumpărat din sfănta Mitropolie a Bucureştilor cu tl. 13 pl., şi fiindŭ Mitropolit chir Niofit; leat 7249 [1740-1].

22. *Panihidă* din 1809, Rîmnic.

C. *Biserica ruinată.*

1. Pe o margine de fereastră: **89.**

Пр[ѣставнсѧ рабъ] вжю Дѣдюл д... ѹшж: Іѡн... *(alb)* Воевод, вълѣт ѕзѯѕ... аф... нр... [= a răposat robul luĭ Dumnezeŭ Deadiul..., în zilele, etc. luĭ Voevod, în anul 7066=1557-8].

2. Pe un mormînt de afară: **90.**

Supt ačastă peatră odihnescu-să osile răposatuluĭ robu luĭ

Dumnezeŭ Neagoe sin Radu, Dospinu, Ion, Mariea, cu tot neamul lor.

91. 3. Pe altul:

Пр[ѣстави сѧ] раба бжю жѹпаница Нѣкша вь цртв... Радѹл Воеводь, вь лѣт ѕзрл [=a răposat roaba luĭ Dumnezeŭ jupăneasa Neacşa în Domnia luĭ Radul Voevod, în anul 7130=1621-2].

92. 4. Pe altul în biserică:

† Прѣстави сѧ рабь бж[ію—] вь лет ѕзр... црство гн. нши Радѹ ... Воевод. [=A răposat robul luĭ Dumnezeŭ... în anul 71—, în Domnia Domnuluĭ nostru Radu Voevod].

E vorba de Radu de la începutul veacului al XVII-lea.

93. 5. Pe prag:

.... хрлюбива[го и] благочстиваго и хѹлюбиваго Іѡ Радѹ Воеводь, мца... [=bine-cinstitoruluĭ şi de Hristos iubitoruluĭ Radu Voevod, în luna...]

94. 6. Pe alt mormînt:

[Прѣставися рабь б]жію... благочстивѡмѹ и (ѡ) хѹлюбивомѹ гнь нашемѹ Іѡнь Радѹль Воевод [=ca maĭ sus].

95. 7. Pe altul:

Прѣстави сѧ рабѹ бжю Дѣдюл гр[а]ма[тикь] вь дни Алеѯандрѹ Воеводь, мсца ѡктовріе кз дни, ѕзпд [=a răposat robul luĭ Dumnezeŭ Deadiul grămăticul în zilele luĭ Alexandru Voevod, în luna luĭ Octombre 27 de zile, 7084=1575].

96. 8. Tot acolo:

Прѣвстави сѧ ѹбѡ рабѹ бжю Шербѹл Блъц[атѹль?], вь дны благочстывомѹ и хтѹлюбывомѹ гснь нашемѹ Іѡ Радѹль Воевода, мсца априліе ке, вь лѣт ѕзрві.

Бачѹл ѕзсзі. Ане [=a răposat însă robul luĭ Dumnezeŭ Şerbul Blăţ[atul], în zilele bine-cinstitoruluĭ şi de Hristos iubitoruluĭ Domnuluĭ nostru Io Radul Voevod, luna luĭ Aprilie 25, anul 7112 [1603-4]. Baciul; 7217 [1708-9]; Iane.]

9. La altar, pe proscomidie: 97.

Acestŭ om, robul luĭ D[um]n[e]zeŭ Neagoe, Ilinca, s'aŭ ñevoit de aŭ zugrăvit ačastă svăntă biserică..., 1707 (?).

D. *Biserica Sf. Gheorghe.*

1. Chipurĭ de ctitorĭ: „Popa Petru; preoteasa sa, Mariia; 1804, Av[gust] 9".

2. Icoană din 1840, dată de „Gherman ierm[onah], zograf" (cu baniĭ luĭ „Nicolae iereŭ, protopop"). „1858 zugrav Eanen Bălăceanu."

3. La altar: 98.

† Поме[ни] гди Маня зѹг[рафь], Матею, Нѣгое, Сора, Станч[юль], Іωна; c. 1630, [= Pomenește, Doamne, pe Mania Zugravul, Mateiŭ, Neagoe, Sora, Stanciu, Ioana.]

Ačast sf[ăn]tŭ și dumnezăescŭ oltarĭ iaste zugrăvit și înfrumusețat cu nevoința dumneae jupîneasa Dospina a dumnealuĭ Șerban Vel Cluč. i snov. [=și fiilor]: Ștefan, Costandin, Radu, Radu, Ilinca, Safta, Bălașa,— pentru ca în veacĭ po[m]enire să aibă; în zilele luĭ Ioan V.V. [=Mavrocordat]; leat 7225 [1717], Mania.

Șerban Clucerul e Șerban Greceanu.

4. În dosul catapitezmeĭ, pe piatră: 99.

Ačastă tămplă de zidŭ de jos pănă sus o aŭ făcutŭ Iorga județu[1] și o aŭ zugrăvit pecum să veade; care și bisearica de izŭnoavă o am învălit, la leat 7235 [1726-7]: Iorga, Ilinca, Pătrașcu, Costandinŭ.

5. Pe un *Triodion* din 1731: 100.

Acest sfînt și dumnezăescu Triodion, carele iaste tălmăcit pe înțăles de răposatul și iubitoriul de Dumnezeŭ chir Damaschin, episcopulRăimniculuĭ, iaste tipărit de Sfințiia Sa chir

---

[1] Asupra luĭ Iorga județul, v. *Studiĭ și doc.*, I-II, pp. 292-3.

Inochentie episcopŭ,—l-am dat eŭ chir Climent ipopsifios Rămnicului, sfintei bisearicĭ de la Cămpul, Lungŭ, unde iaste hramul mareluĭ mucenic Gheorghie; viind aicĭ la episcopiia Răim[niculuĭ] chir popa Iosif, popa Constandin de la ača biserică, l-am datu, ca să fie pomenirea părinteluĭ Damaschin episcop, şi pomenirea părinteluĭ Inochentie ep[iscop]; şi la altă parte să nu [să] înstreineaze.

Climent e episcopul rîmnicean bine cunoscut (1735-49). Inscripția e din vremea cînd el era numaĭ „ipopsifios“, iar nu sfinţit. V. *Istoricul eparhieĭ Rîmniculuĭ*, 1906, p. 134 şi urm.

101. 6. Pe un *Antologhiu* din 7244:

Acăstă bisericească carte ce să numeşte Anthologhion, iaste dăruită de dumnealuì Costantin Dudescul Vel Logft. la sfănta biserică ot Cămpulungu unde să prăznuiaşte sfăntul marele mucenic, purtătoriul de biruinţe Gheorghie, al căruĭ ajutoriŭ să-ĭ fie pururea întru bună pază.

Să s[ă] ştie că acest sfănt şi dumnezeesc Mineiŭ iaste al sfinteĭ şi dumnezăeştiĭ bisericĭ, unde este hramul sfăntuluĭ şi mareluĭ m[u]č[e]nicŭ Gheorghie purtătoriu de biruinţi, ot oraş în Cămpulungŭ; nap[isahŭ] azŭ Ioan snă prot[o]pop Iosif ot Dolgopol, în zilile prea-luminatul[uĭ] Domnŭ Iô Mihaĭ Voivod, în a doaă Domnie, leat 7250 [1742], Mart 20.

Eŭ Ioan, snă prot[o]pop Iosif ot Dolgopol, ot cetatea luĭ Negrul-Vodă.

Dudescu cel bătrîn jucă un rol de căpetenie supt Domniĭ racoviţeştĭ. V. prefaţa la vol. VIII din „Studiĭ şi doc.“, la *Dudescu*. Mihaĭ-Vodă e Mihaĭ Racoviţă.

102. 7. Pe un *Apostol* din 1743:

Ş'aŭ dat dar sfintiĭ besericĭ de Cămpulung, hramul sfăntuluĭ mucenic Gheorghie, de(n) Barbul Văc[ă]r[escu] biv Vel Vistieriŭ, la leat 7252 [1743-4]; Barbul, Rocsandra, Mariia.

V., pentru Barbu Văcărescu, vol. I, p. 76, nl. 157.

8. *Penticostariŭ* din 7251.

9. Pe o *Evanghelie* din 1746: 103.

Această sfântă vanghelie este dată de dumnialuĭ Dumitraşco Sturzea Vel Cămăraş la biserica hramuluĭ muceniculuĭ S[fe]tiĭ Gheorghe den oraş dăn Câmpul Lungu, ca să fie dumisale de pomenire večnică; şi cin[ea] ar lua-o dea la ačastă svănt[ă] beseareсă, să fie afurisăt, şi la înfricoşata giudecată sv[ă]ntul mucenic Gheorghie să-ĭ fie înprotivitor; amin, Sept[emvrie] 25 d., 7258 [1749].

Robiĭ luĭ Dumnăzăŭ. Dimitrie, Roxandra, Sandul, Safta şi fii lor.

Acest boier moldovean, fiul luĭ Sandu, venise cu Grigore-Vodă Ghica, ruda sa, trecut din Moldova.

10. *Ceaslov* din 7258.

11. Pe un *Octoih* al luĭ Constantin Mavrocordat [c. 1750]. 104.

Theodosie monah dela schitul Urecheştiĭ, unde să cinstiaşte hramul Priasfintiĭ stăpăni nostre... Acest Octoicŭ etc.; Dechemvrie 7265=1756.

12. Pe legătură în dos: 105.

Astă sf[ăn]tă vanghelie s'aŭ ferecat de robu luĭ Dumnezeŭ Dimitrie Neguleсĭ, la biserica la Sfeti Gheorghie ot Cămpulu[ngu]; 1797

13. *Triod* din 1781.

XXIII.

Crucea de la Şitoaia (lîngă Craiova).

Ačastă sf[ănt]ă cruce este a răposatului Păharnic Oprea ce 106.
l-aŭ omorăt pă la sa[t] la Noviţă Reaho[veniĭ].

XXIV.

Biserica din Coţofenĭ (jud. Dolj).

[V. revista *Floarea Darurilor*, vol. I.]

1. De-asupra intrăriĭ: 107.

Cu voia Tatăluĭ şi a Fiuluĭ şi cu săvîrşirea D[u]huluĭ Stănt s'aŭ zidit şi s'aŭ înnălţat di temelia ačastă sf[ă]nt[ă] şi dumne-

zeiască biserică întru care să prăznueşte hramul Adormiriĭ Precesti şi sfântuluĭ mucenicŭ Gheorghe, şi s'aŭ înfrumusețatŭ dupa cumŭ să vede,—care s'aŭ ceputŭ în leatu 1827, în zilele Marii Sale luminatuluĭ Domnŭ Gligorie Ghica Voivodŭ, aflându-să episcopul Rimniculuĭ Nouluĭ-Severinŭ Preasfi[n]ția Sa părintele Neofitŭ..., c[ă]ndŭ veniseră împărăteştile oştirĭ ruseştĭ într'această țară, cu totă cheltuiala şi osteneala ča cu multă osirdie dumnealuĭ Gheorghe Coțofeanu bivel Paharnic şi cu soțiia dumnealuĭ Ecaterina, şi cu ajutoriul dumnase *(sic)* Medelnicereseĭ Smaran[deĭ] Coțofancăĭ, matuşa dumaluĭ; şi cele ce aŭ maĭ trebuit, toate desăvirşit s'aŭ făcut,—spre a fi întru o slavă dumeluĭ şi a totŭ-țiitoruluĭ Dîmnezăŭ, şi întru veşnica şi săvîrşit pome[ni]re maĭ sus numițilorŭ titorĭ şi a totŭ neamul dumelor, fiindŭ şi Gligorie isprăvnicelu d[u]mneluĭ Paharnicu Gheorghe Coțofeanu, într'ajutorĭ la totŭ lucrul sfi[n]teĭ besericĭ, până s'aŭ săvărşit aniĭ de la Zidire 7339, iară de la H[risto]s 1831, Martc 20.

108. 2. Chipurile ctitorilor:

„Gligorie isprăvnicelu dumnealuĭ Păharniculuĭ Ghiță Coț[ofean], aŭ fost la ačastă sf. măn. purtător de grij[ă]; 830, Avgu[st] 25. Jupan Ştefan Coțofean, fiind neam luĭ, Medelnič[er]. Jupan Gheorghie, brat ego, jupan Gligorie, brat ego. Jupan Costandin Coțofean biv Vel Medelnicer. Dumneaeĭ Zmaranda Medeln[i]cer[easa] săn ego. Dumneaeĭ Păuna, fiiça dumnealor. Jupăn Gheorghie Coțofeanu biv Vel Paharnic. Panița Ecaterina Paharniceasa, sin ego. Panița Joița săn ego. J[u]p[an] Nicolae Coț[o]f[eanu] biv Vel Medelnicer. Jupan Gheorghie Coțofean biv Vel Stolnic. Pelaghie monahie Coț[ofeanca].

109. 3. Pe un mormînt:

Supt această piatră zac oasele răposatuluĭ (şi) întru fericire Costandinŭ Coțofanu biv Vel Medelnicer, care s'aŭ prestăvit la leat 1826, luna Noemvrie 28, şi spre pomenire i s'aŭ pus ačastă moaşte pă mormînt la leat 1838, i lu[na] Noevr[ie].

4. Pe unul din stîlpĭ: 1780.

5. Pe turn: „1828, August 28". 110.

6. Pe un mormînt de afară:

A încetat din viață în anul 1845, Apr[ilie] 27.
Soție credincoasă și mumă cu iubire
Și, fără preget, dulce în casă i-a trăit,
Iubită și de lume, spre sfinte cu cinstire.
De șapte orĭ fu mumă, fiĭ șase i-aŭ murit,
Și fiica Zoe numaĭ în urmă o jelește,
Iar văduvul ce plînge acest mormînt zidește
Catinchi Coțofanu, cu care a viețuit anĭ 34.

7. Alăturĭ e mormîntul Coloneluluĭ Ignatie Pazuanschi (1801-61): se arată că răposatul a rămas în țară la 1832, ca „locotenentŭ al șefuluĭ armateĭ".

8. Pe o *Cazanie* a luĭ Mihaĭ Racoviță, cumpărată de „popa Mareș": 111.

Am însemnat cănd aŭ venit Moscali a[niĭ]... [în Țara] Muntenească. Eŭ, robul luĭ Dumnăzeŭ, am scris într'aačastă sfăntă carte în vreme căndŭ mă aflam în casa d[umisa]li bivel Păh[a]r[nic] Gheorghie Coțofeanu: cine va ceti, să mă pomenească după iscălitură, Logft. Dumitrache.

Aiča însemnez să s[ă] știe că, avănd eŭ un tov[a]roș, și pop[a] Drăghicĭ un fečor, aŭ murit în Dum[i]neca Samarin[en]ci, iar eŭ am rămas săngurŭ la beserica în Coțofenĭ, și am scris eŭ, cel multŭ păcătos, cu măn[a] de țărănă și cu pan[ă] de găină. Leat 1820, Iune 30.

În 1807, notă de la „popa Ion ot Coțofenĭ".

S'aŭ născut coconu Nicolae, fiu c[oconuluĭ]..., și l-aŭ botezat dum. — Bengescu în zio de sf[ăn]ta mucenița Iuliana; Dich[emvrie] 22... [în zilele, etc.] Petre Mavroghen[i]. Pop[a] Gheorghe.

Pentru Coțofenĭ, v. prefața la vol. VIII din *Studiĭ și documente*.

XXV.

Biserica din Brădeştĭ.

112. 1. La intrare:

Cu ajutoriul sfinteĭ şi de viiaţă făcătoareĭ Troiţă făcutu-s'aŭ aĉastă sfăntă bisearică, unde să prăznuiaşte hramul Sfăntuluĭ Arhanghelŭ Mihailŭ: iaste zidită den temelie cu toată cheltuiala dumnealuĭ jupan Costandinŭ Brădescul *(sic)* biv Vornicŭ, fiiulŭ răposatuluĭ Ionŭ Brădescul, înfrumuseţindo-o, cătŭ pe din lăuntru, atăt și pe din afară, precum să veade, ca să fie pomenire în veaĉ, dumnealor şi părinţilor şi a totŭ neamulŭ dumnealor; făcăndu-să în zilele prea-luminatuluĭ nostru D[o]mnŭ Io Grigorie Ghica Voevod, începăndu-să de la luna luĭ Iunie 14, la anul de la Zidirea Lumiĭ 7260 i de la H[risto]s 1751 *(sic)*.

2. Chipurile ctitorilor: „jupan Costandin Brădescul biv Vel Cliuĉ[erul]". Copiiĭ: „coconŭ Ghiorghiţă, cocon Nicolae, jupan Ionŭ Brădescul". Supt el: „cocon Ion". „Jupanŭ Preda Brădescul, jupanŭ Barbul Brădescul biv Vel Păharnicŭ. Jupaniţ[a] Păuna. . . Constantin Buzăscul Vel Spătarĭ. Mariia dvă Mateĭ Băl[ă]cescul Vel Banŭ: cocon Petră, Constantin Şerban"; la întăia și la a doua: „jupanŭ Stefanŭ snă Ioan Brădescu, jupaniţ[a] Brăd[ea]sca [copiĭ: Grigore, Bălașa], jupan Grigori Brăd[e]scu. Jupan Costantin Buzescu Vel Spătar. Jupan Barbu Păian Vel Medelnicer, snă Ioniţă Pă[ianu].

Evanghelie din 16—.

113. Pe un *Apostol* din 1683:

Aicĭ innainte să să ştie că am scris eŭ robu luĭ Dumnezăŭ popa Ion ot Coţofeanĭ, ce şedeam în satul Brădeştiĭ, la anul cu leat 739 *(sic)*, 1810, cănd să întămplase răzmiriţĭ cu Domnul Io Costandin Moruz [=Ipsilanti] V[oe]v[od], cu prea-înnălţatu Paşa din Diĭ, Osman Aga Pazvantuolu. Popa Ion sin popa Sandul Laseascu.

Pentru Brădeştĭ, v. *Studiĭ şi Documente*, vol. IV, p. 20, nota 2.

6. Pe un *Mineiŭ:* 114.

Anumă, la acestŭ 1813, la luna luĭ Mart 15, ni s'aŭ trimis Minee 12 pe toat[ă] luna Mineĭ, de d[umnea]luĭ Căpitanu Mihaĭ Goga, Troca; dup[ă] plecarea Muscalilor, cista primăvar[ă] s'aŭ întă[m]plat şi moartea a luĭ coconuluĭ Ghiţă Brădescu, în Dumineca Sf[ă]ntuluĭ Toma, luna luĭ Aprile 20, la ϭ din zi, fiindŭ cocon neînsurat, şi, fi[in]dŭ că [mă] aflu după vreme preot aicĭ în Brădeştĭ, — amŭ însămnat.

7. Pe altul: 115.

La leat 1813 ne-aŭ venit episcop aicĭ de Rămnicŭ, Galation, şi aŭ rădicat cutiile de căte tal. 10, iar păn acum aŭ fost de tal. doĭ, parale 30, şi cărjea de tal. 14, parale 10, ploconu Sft. Nicolae tal. 10; şi toate dăjdiile le-aŭ îngreunat pe opşte,—adecă acum în urma Muscalilor, avăndŭ şi Domnu Gheorghe Caragia, l-amŭ însămnat; 1814, Iunie 11.

8. *Mineiŭ* din Buda, 1805.

XXVI.

Biserica din Almăju.

1. Chipurile ctitorilor.—La dreapta:

„Cocoana Catrina Poenăriasa Slugeriasa; fata, cocoana Smaranda Coţofeanca; cocoana Ilinca; pan Radul Brăiloiŭ biv Vel Pitar; panŭ Conduraţi, Maria Pitariasa ego; pan Dumitrache Capicheia, paniţa Raniţa, ego; pan Constantin biv Vel Clucer, paniţa Safta Brăiloiŭ, paniţa Aniţa Brăiloiŭ, cocoana Ruxanda, Grigoraşcu."

V. pentru Brăiloĭ şi ce-ĭ priveşte, în prefaţa vol. VIII din „*Studiĭ şi Documente*".

2. La stînga: „Cocon[ul] Constandin, pan Barbu Poenaru Vel Sluger, paniţa Ancuţa, ego; pan Constandin Poenar[u] Vel Sluger, paniţa Safta, pan Vasilie Vel Vistier, paniţa Maria."

116. 3. Supt chipul luĭ Vodă Mavrogheni:

S'aŭ zugrăvit acea[stă] sf[ănt]ă băserecă în zilele aces[tuĭ] luminat Domn Io Nicolae Mavrogheni Petru Voivodŭ; Se[p]t[emv]rie 1789.

4. *Evanghelie* din 1746. Dublu exemplar.
5. *Mineiŭ* al luĭ Chesarie, pe Maiŭ.
6. *Liturghie* din 7295.
7. *Liturghie* din 1813.
8. *Mineiŭ* din Buda.
9. *Octoih* din Buda.
10. *Psaltire* lucrată de Ioachim ieromonahul.
11. *Rînduiala diaconieĭ*.

117. 12. Pe un *Ceaslov*: „Şaisprezăce leĭ şi un zlotŭ pe patru obroce de porumb, care am datŭ de dobăndă în patru l[u]nĭ, la doo sute dooz[e]cĭ de leĭ".

XXVII.

Biserica din Brîncenĭ.

118. 1. De-asupra intrăriĭ:

În slava sfinteĭ şi într'o fiinţ[ă] nedespărţiteĭ Treimĭ, a Tatăluĭ, Fiuluĭ şi Sfîntuluĭ Duh a zidit acest dumnezeesc lăcaş şerbianescul maior Mişu Anastasievicĭ, proprietarul satuluĭ Brîncenĭ şi cetăţanul Belgraduluĭ, sfinţindu-l în numele Sfîntuluĭ Apostol şi Evanghelistul Luca, patronul caseĭ sale, în zilele ferициteĭ oblăduirĭ a prea-înnălţatuluĭ Domn şi stăpînitor a toateĭ Ţărĭ-Româneştĭ Barbu Dimitrie Ştirbeĭ VV., leatul 1858.

2. *Mineie* de Octombre şi Novembre, ale luĭ Chesarie.

119. 3. Pe *Apostolul* luĭ Şerban-Vodă (1683):

...zni gosd. Radul T[ă]lpoşul ot Bucureştĭ.

120. 4. Pe un *Penticostariŭ* din 1743:

Să s[ă] ştii de căndŭ am scris eŭ Naču Goga din satu Bră[n]cenĭ; am însemnatŭ pentru ca s[ă să] ştii că am scris în sf[î]nta şi marea Marţĭ, şi m'am dus la biserică,—şi era leatu 1823, Apr[ilie] 16.

5. Pe un *Strastnic* din 1746: 121.

Să [să] ştii de căndŭ am scris eŭ Logf. Naču, căndŭ aŭ începutŭ a să strănge satŭ la Bujoreanca, şi am însemnatu ca s[ă] vede[ţĭ] că puteam să o facŭ satu selişte noao,—ca cine va ceti, să o ncredinţez[e] că s'aŭ strănsŭ, noĭ apoĭ după răzmiţa suitu doro (?); şi, căndŭ am scris eŭ, erea leatu 823, Apr[ilie] 8.

XXVIII.

Bişerica din Ţigăneştĭ (Teleorman).

Pe o cruce: „Icuna, Tamicu"; c. 1700. 122.

In zilele Mării Sale Alicsandru Costandin Moruzŭ Vo[e]vod la leat 1793, Septem[vrie] dnă 28.

2. Pe un *Octoih* de Iosif de Argeş: 123.

Ačastă sfăntă şi dumnezeiască carte ce să numeşte Ohtoihŭ s'aŭ dăruitŭ de mine, cel mult păcătos, maĭ jos iscălitul biserici satuluĭ Ţigăneştĭ, sut Teleorman, unde să prăznueşte hramul Cuviosi Paraschevi; preot Alecse, 1847.

XXIX.

Biserica din Brebu.

[v. G. Mandrea, *Mănăstirea Brebu*, Bucureştĭ, 1902.]

1. La intrare: 124.

Întru slava Sfinteĭ Treimeĭ: Tatăl, Fiul D[u]hul Sf[întŭ], un D[u]m[ne]z[eŭ], şi întru cinstea pomeniri maĭ marilor Voevoz Mihailŭ şi Gavriil, s'aŭ zidit din temelie această sfăntă şi d[u]m[ne]zeiască mănăs[tire] de bine-credinčosul răposat întru fericire D[o]m[nul] Mateĭ-Vodă Basarab, la anul 7158 [1650], în zilele oblăduiri sale, s'aŭ înfrumseţat şi s'aŭ înzestrat cu moşiĭ şi, dup[ă] vrem[ĭ] învechindu-să, acum în zilele bine-credinčosuluĭ nostru D[o]m[n] Gheorghie Dimitrie Bibescul Vvd., păstorind biserica Preaosfinţiea Sa părintele Mitropolit chir Neofit, s'aŭ tencuit biserica şi s'aŭ zu-

grăvit pest[e] tot, cum şi casele domneşt[ĭ], cu curtea lor de prin înprejur, şi clopotniţa, de cuviosul arhimandrit chir Theodor Cernicanul, înfrumseţându-se cu sfint[e] vase de argint şi cu odăjdiĭ, aflându-să egumen la această mănăstire la anul 1843, Avgust în 15.

125. 2. La catapiteazmă:

Aĉastă tămplă făcutu-s'aŭ de iznoavă de înpreună cu icoanele acele înpărăteştĭ de cuviosul Isihie ieromonahul, năstavnicul acestuĭ schit, când aŭ priaînnoit Cuvioşia Sa acest lăcaşu, la leat 1834, Octomvrie 17.

126. 3. Іако иже вь ха ба благовѣрно и благочестико и православно Іѡ Матеи Бьсьрабь мастїею бжїею началникь и воевода и гспдарь вьсеѧ землѧ оугровлахїискоѧ куино сь супружници ег моени гсжда Єлена ревностию вьзревновав благоизволенїем ѡца и сь поспѣшенїем сна и сьврьшенїем вьсе стго и животворещаго аха вьздвигнути сеи стьıн вьчестнїи и бжественнїи храм вь славу и похвалу иже вь троици славимїи бь даровавшому нам живот и диханїе и всѧх земльнїи своих благь, да очмлень будет (?) вь неи подати нам и нбсное свое црство и вь чест и памѧт всехчистни бесплътни своих слгу четири чиноначалникь архїстратига Михаила и Гавриила и Озрїила и Рафаила и вьсѣх бесплътньиих сил, вь дни моего ѿт ба даннаго ми гпсдства, ѿт праваго нашеѧ и ѿт ба нам дарованнаѧ имѣнїѧ вьздвиго ѧ ѿт саммаѧ ѡснованїѧ, и нача сѧ зидати сѧ мсца юн. кз дн., вь лѣт ҂зрни, при прзвом ігумена кур Васїлїе монах; исправник жупан Могош кап. и жупан Антонїе Пос.

Adecă:

Iată că eŭ, întru Hristos Dumnezeŭ bine-crediuciosul şi bine-cinstitorul şi pravoslavnicul Io Mateĭ Basarab din mila luĭ Dumnezeŭ stăpînitor şi Voevod şi Domn a toată Ţara-Românească, împreună cu soţia mea, Doamna Elena, cu rîvnă am rîvnit, cu bunăvoinţa Tăluĭ şi cu ajutorul Fiuluĭ şi cu săvîrşirea Sfîntuluĭ şi de viaţă făcătoruluĭ Duh am ridicat acest atot-cinstit şi dumnezeiesc hram întru slava şi lauda celuĭ în Troiţă slăvit Dumnezeŭ, care mi-a dat

viață și suflare și toate pămînteștile sale bunătăți, ca prin rugăciunile din ea să se înduplece a ni da nouă împărăția sa cerească, și întru cinstea și pomenirea atot cinstiților celor fără de trupurĭ ale sale slugĭ, ceĭ patru stăpînitorĭ de rîndurĭ ostășeștĭ, arhistratigul Mihail și Gavril și Ozriil și Rafail, și a tuturor celor fără de trupurĭ puterĭ, în zilele celeĭ de Dumnezeŭ mie dăruite Domniĭ, și din dreapta și dela Dumnezeŭ dăruită avere a noastră, am ridicat din temelie și s'a început de zidit în luna luĭ Iunie 27 de zile, în anul 7158 [1650], supt cel d'intăiŭ egumen, chir Vasilie monahul; ispravnic jupan Mogoș Căpitan și jupan Antonie Postelnic.

4. Clopot de la Antonie-Vodă, din 1663.

XXX.

Biserica din Văcăreștiĭ-de-Răstoacă.

[V. *Floarea Darurilor*, I, n-le 1 și 2.]

1. De-asupra intrăriĭ: 127.

Întru slava prea-puterniculuĭ Dumnezeŭ cel în Troiță proslăvit și de noĭ pravoslavniciĭ creștinĭ un Dumnezeŭ de o ființă mărturisit, acest sfănt dumnezeescŭ lăcaș întru coperămăntul prea-sfinteĭ de Dumnezeŭ Născătoare s'aŭ afierosit de robul luĭ Dumnezeŭ Costandin Nenciulescul biv Vel Pitar cu a sa cheltuială, din temelie zidită: facă-ĭ Domnul împărtășire desăvărșit ca în vecĭ să fie pomenit; priimește, Do[a]mne, ale tale dintru ale tale, că să cuvine în vecĭ mărire înpărății tale; prea-înnălțatul nostru Domn Mihail Costandin Suțul V[oe]v[o]d domnind, cu al Înnălțimeĭ Sale blăndețe țara [a]časta în pace oblăduind, în cursul anilor cu leat 1784 s'aŭ început și iarăș într'acestŭ an de zil[e] s'aŭ isprăvitŭ.

V. asupra luĭ Nenciulescu vol. VIII din *Studiĭ și doc.*, p. LIX.

2. Pe *Cazania* din 1795: 128.

Să să știi că leat 1819, Iulie, s'aŭ meremetisit sfăntă biserică din satul Văcăreștiĭ ot Răstoacă, ce-ĭ zic și Pitar, și s'aŭ în-

vălit de iznov cu şăndrilă de prad, cu toată cheltuiala dum[nea]luĭ biv Vel Căminar Filip, stăpîn moşii; asemenea s'aŭ făcut şi crama vieĭ de aciĭ, i gard curţiĭ caselor boereştĭ, cu porţile dinpreună, tot într'acest următor an,—purtător de grij[ă] şi ostenitor fiind eŭ cel maĭ jos..., cum şi livadea de merĭ i perĭ de la portiţa s'aŭ altoit tot într'acest anu, i hăleşteŭ s'aŭ săpat şi s'aŭ făcut cu toate ale luĭ.

Steri podpitar, pol[covnic].

Să să ştii că la leat 1813, Sept[em]v[rie] 8, s'aŭ isprăvit tot lucru mori ot Pitar, şi s'aŭ pornit pe pilda făcută din temeliie şi de iznov; asemenea tot într'acest an, Dechemvrie 4, s'aŭ sădit şi viia şi livedea de prunĭ, săvărşindu cu toată gătirea lor, cu toată cheltuiala dum[isa]lu biv Vel Sluger Filip Lenş, stăpăn moşieĭ, purtător de grij[ă] şi ostenitor fiind eŭ cel iscălit:

Steri podpitar căpitan.

Cetit-am şi eŭ pe această sfăntă şi dumnezeiască Cazanie la anul de l[a] H[risto]s 1825, Sept[emvri]e 3. Mihalache Gărdorescu biv Vel Sluger, brat Filip Lenj biv Vel Post[elnic] şi epistat al Agii.

Să [să] ştie că am scris eŭ, robu luĭ Dumnezeŭ popa Preda, cănd am slujit la biserica din satu Pitar, la leat 1833, Marte 3: degetele mele vor putrezi, şi cine va citi va pomeni: «Dumnezeŭ să-l pomenească».

Filip Lenş, născut dintr'un tată străin şi o femeie din ţară, ce a fost şi mama luĭ Mahalachi Gărdorescu, ajuns cu timpul Vel Sluger, era numaĭ Căminar la această dată; el ajunse apoĭ Sluger, Cămăraş-Mare, Postelnic şi Agă. V. Hurmuzaki, X, tabla.

3. *Antologhion* din 1766.
4. *Penticostariŭ* din 7293.

129. 5. Pe o *Evanghelie* din 1760:

Această sfăntă evanghelie iaste cumpărată de mine, robul luĭ Dumnezeŭ Costandin biv 3-ti Log[o]f[ăt] şi dată la sfăntă

biserică de la Văcăreştiĭ după Răstoacă ot sud Dăm[boviţa], ce este moşie...; cumpărată de mine, Mart 17, 1764.

E poate de la tatăl luĭ Alecu Nenciulescu.

6. *Triod* din 1800.

7. *Octoih* al luĭ Filaret Arhimandritul.

XXXI.

Biserica din Potlogĭ.

[V. *ibid.*]

De-asupra intrăriĭ: 130.

Acastă sv[ă]ntă şi dumnezeiască besearică iaste zidită şi înnălţată den temelie până în săvărşitul eĭ de robul luĭ D[u]mn[e]zeŭ Costandin Brăncoveanul V[e]l Spătar, întru slava Domnuluĭ nostru I[su]s H[risto]s cel în Troiţă slăvit şi'ntru cinstea luĭ V[e]l M[u]č[enic] Dimitrie, pentru a sa veačnică pomenire şi a părinţilor; carea se-aŭ început şi se-aŭ şi săvărşit în zilele luminatuluĭ Domn Io Şerban C[antacuzino] B[asarab] V[oevod], S[eptemvrie] 7192 [1683].

Pe acest timp Brîncoveanu era (August-Septembre 1683) unul din ceĭ patru ispravnicĭ de Scaun, carĭ ţineaŭ locul luĭ Şerban-Vodă plecat la asediul Vieneĭ (Cronica luĭ Radu Greceanu, ed. Şt. Grecianu, p. 263).

XXXII.

Biserica din Cărpeniş.

1. De-asupra intrăriĭ: 131.

Acasta sfăntă şi dumnezeiască biserică ce este ridicată după cum să vede de[n] temelie până în săvîrşitu întru slava D[u]mn[e]zeuluĭ nostru H[risto]s cel slăvit marele m[u]č[enic] Dumitru... Iulie [c. 1820].

2. Ctitorĭ: „Oreseul C. (?) b[iv]... polc[ovnic] za... me.“, şi soţia. Apoĭ „Zmaranda Oresca“.

XXXIII.

Biserica din Găisenĭ.

[V. *ibid.*]

132. 1. Pe un mormînt:

† Ζωῆς ἡ πέτρα τοῦ πάλαι πεποιθότος ψυχ' ἐν χώρᾳ ζωῆ φωτὸς ἀπ.. τοῦ Δεύτου τοῦ Πῆτα, εὐσεβοῦς, πιστοῦ....

După cum se vede, inscripţia nu e cu putinţă de tradus.

133. 2. La mijloc:

Suptu ačastă piatră să odihneşte... răposatul Pandeli fiul Mili den Trastana (?), în zil[e]le luminatul[uĭ] Domnul Costandin B[răncoveanu] Voevod; Fle. *(sic)* 29, leat 7205 [1696-7].

134. 3. Pe un mormînt la stînga:

Прѣставн се рабꙋ божю жꙋпань Дрьгич В[орникь], вь.,. дни Iѡ Ѧлеѯандрꙋ В[ое]в[о]д; прѣставн с[е] мца юние кн, вь лѣт ѕзп. [=a răposat robul luĭ Dumnezeŭ jupan Drăghicĭ Vornic, în zilele luĭ Io Alexandru Voevod; a răposat în luna luĭ Iunie 28, în anul 7080, 1572].

135. 4. Pe altul:

Прѣставн се раб бжїю жꙋпан Строе Велнкн Бан снь жꙋпан Драгичь Внкь, вь дни рькош его, вь мсца ѡктомврїе, вь лѣт ѕзна. [=a răposat robul luĭ Dumnezeŭ jupan Stroe Marele-Ban, fiul luĭ jupan Drăghicĭ Vornicul, în zilele răscoaleĭ sale, în luna luĭ Octomvrie 15, în anul 7051, 1542.]

Avem deci în această biserică de la Găisenĭ mormîntul luĭ „Stroe Pribeagul“, fost Mare-Ban, prin urmare, şi fiŭ al puternicului boier Drăghicĭ, care în vremea luĭ Vlad-Vodă din 1531, ca şi în vremea luĭ Radu Paisie, în 1535, iscălia în fruntea atîtor alţĭ boierĭ în funcţie saŭ numaĭ după Banul-cel-Mare, de şi era un mazil (v. scrisorĭ ale luĭ în I. Bogdan, *Relaţiile Ţăriĭ-Romîneştĭ cu Braşovul şi Ungaria,* pp. 300-1). Stroe se răsculă: veni cu Domn noŭ, Laiotă, şi cu ostaşĭ de peste munte, birui, luă ţara în August şi fu ucis, peste două lunĭ, în lupta de la Fîntîna-Ţiganuluĭ, în

aceste părţĭ ale Dîmboviţeĭ, de unde i s'a adus trupul de s'a îngropat la biserica din Găisenĭ, a neamuluĭ său. Lupta s'a dat însă la 15 Octombre 1544. V. nº 9. Cf. mărturisirea lupteĭ în actul din *Arch. istorică*, I[1], p. 69 şi *Studiĭ şi doc.*, VII, p. 456, nº 6. V. şi Ilie Nicolescu, în *Literatură şi artă romînă*, pe 1904.

Care e legătura dintre Stroe şi Drăghicĭ cel mort în 1570, n'o putem spune.

5. Pe alt mormînt: 136.

Прѣстави се ... вьтор ..., вь дни благочестиваго Iѡ Алеѯандрꙋ В[ое]в[о]д, вь лѣт ӡп ... И прѣстави се Івашко вь мца авг. ѕı, вь нед. [=a răposat în zilele bine-cinstitoruluĭ Io Alexandru Voevod în anul 708— ... Şi a răposat Ivaşcu în luna luĭ August 17, într'o Dumineca.]

Data precisă e 1578, după ziua săptămîniĭ.

6. Pe un mormînt în marginea dreaptă: 137.

Прѣстави се раба бжıю жꙋпаница Анка вь дни блгчстиваго Iѡ Нѣгое Воевод и ... [=a răposat roaba luĭ Dumnezeŭ, jupăneasa Anca în zilele bine-cinstitoruluĭ Io Neagoe Voevod şi..]

7. Pe altul: 138.

† Прѣстави се рабь бжıю жꙋпань Винтилѫ, мца Іоунїе ӡ днь ... Ѳемлїю еı, крꙋ[г] слнцꙋ г, кpь[г] лꙋни [=a răposat robul luĭ Dumnezeŭ jupan Vintilă, în luna luĭ Iunie, în 7 zile.... temelia 15, crugul soareluĭ 3, crugul luniĭ—.]

8. Pe altul: 139.

[Прѣстави се рабь бжю] жꙋпан... бнваго, вь мца ма..., де[млїю]..., крꙋг слнцꙋ ..., крꙋг лꙋни ... вл. .. [=a răposat robul luĭ Dumnezeŭ în luna luĭ Maiŭ saŭ Mart, temelia—, crugul soareluĭ—, crugul luniĭ—, anul—.]

9. Pe alt mormînt: 140.

Прѣстави се раб бжю жꙋпан Строе Беликьи Бан Кралевскьи, вь дни благочстиваго и христолюбиваго Iѡ —, вь мсца ѡкр. [еı] дни, дем. ки, крꙋг слнцꙋ кд, крꙋг лꙋн. г, ӡзнг. [=a răposat robul luĭ

Dumnezeŭ Stroe Marele-Ban de Craiova, în zilele bine-cinstitoruluĭ şi de Hristos iubitoruluĭ Io —, în luna luĭ Octombre — zile, temelia 28, crugul soareluĭ 24, crugul luniĭ 3, 7053, 1544].

E altă piatră, cu data cea bună, a luĭ Stroe Pribeagul. Observ însă că epacta (crugul luniĭ) e 3 numaĭ în 1542.

141. 10. Pe altul:

Вь дни благостиваго и хрьлюбиваго... Іѡ Петрашко Воевод, вь мсца ѡк. л..., влѣт ҂з҃ѯ҃є. [= în zilele bine-cinstitoruluĭ şi de Hristos iubitoruluĭ... Io Petraşco Voevod, în luna luĭ Octombre 30, anul 7065, 1556.]

142. 11. Pe altul, la dreapta:

Прѣстави се рабь бжии жупан Вльсу Спьтар, вь дни Іѡ Михнѣ Воевод, и прѣстави се мца април кѕ дни, влѣт ҂зч҃ѕ. [=a răposat robul luĭ Dumnezeŭ jupan Vîlsu Spătar în zilele luĭ Io Mihnea Voevod, şi a răposat în luna luĭ Aprilie 26, anul 7096, 1588].

12. Icoane din 1830, 1834, 1858.

13. Policandru de la egumenul Iosif [apoĭ Mitropolit al Moldoveĭ] şi două sfeşnice.

14. *Evanghelie* legată în 1853 de Climent, episcop de Argeş.

143. 15. Pe un *Mineiŭ* din 1830:

Aceste doaosprezece Mineie sănt ale părinteluĭ Climent, egum[enul] schituluĭ Găisenĭ, şi s'aŭ cumpărat în eg[umenia] cea d'intăiŭ, şi m'am orănduitŭ egumen la lt. 1827; şi cine va ceti pă aceste Mineie, mă va pomeni şi pă mine, fiindcă m'am ostenit da am făcut multe lucrurĭ vrednice dă pomenire, şi, fiind şi patriot de la măn[ă]stirea Spita[lu]luĭ Sfăntul[u]ĭ Panteleimon, unde este acestŭ schit închinat; 1834, Dech. 11. Climent iermo[na]h.

144. 16. Pe cel de August:

Aceste Mineie sănt cumpărate de mine supt-iscălitu, cu banĭ din simpriia mea, iar nu cu banĭ din rezervă, şi cel ce va fi, mă va pomeni; şi am scris aicĭ la doaozecĭ şi doĭ de

anĭ aĭ egumenii mele: la leat 827 m'am orănduit egumen, şi aicĭ am scris la leat 848, Iulie 31. Climent arh[i]m[andritul].

17. Pe un *Chiriacodromion* din 1801: **145.**

Acest tălc al Evangheliei este al sfinţ[ituluĭ] părintele şi arhimandritu Climent, năstavnicu sfăntuluĭ schit Găiseni; şi am scris eŭ Log[o]f[ă]t Theodorache, cănd mă aflam log[ofăt] la acestă sfăntă mănăstire; Maiŭ 18, l. 1834.

XXXIV.

Biserica din Căscioare.

[V. *Floarea Darurilor*, I, p. 114 şi urm.]

1. La intrare: **146.**

Παρὰ τοῦ ἡγουμένου κὴρ Παρθενίου ἀπὸ Ἅγιον Ὥρος τὸ μοναστήρι κηρίου Παντοκράτορος. Nui nu *(sic)*. A. 1753, cu ajutorul luĭ Dumnezeŭ s'aŭ învrednicit părinteluĭ egumenul un chir Parthenie, de aŭ rădicat uşa şi fereştile de piatră, şi clopotniţa din temelie, cu osteneala Sfinţii Sale; Iunie 1, 7261, 1753. Enache.

2. Chipurĭ de ctitorĭ: Grigore Voevod [Ghica], Ivaşco Vornic.

3. Pe un mormînt: **147.**

Suptu această piatră odihnescu-să robiĭ luĭ Dumnezeŭ jupan Mateĭ Pit. Cărpianişanul, ficiorul, jupan Muşat Cluč. Balotescu, i jupaniţa Dumitra, ctitoriĭ sfănteĭ monostirĭ; şi s'aŭ pristăvit dumnealuĭ în zilel[e] Mării Sa[le] Domn[ul] Io Nicolae Voevod, în Domnia a doo, în luna luĭ Iunie 10, leat 7230, i jupăniţ[a] dumnealuĭ răposănd în luna Mart 25, căndu era vălatu 7227 [1719].

4. Pe altul: **148.**

Прѣстави сѧ раб бжїю жѹпанѹ Радѹлъ, мца юлїе ки д, въ лѣто ҂знг, въ дни Іѡ Радѹлъ Воевода. [=a răposat robul luĭ Dumnezeŭ jupan Radul, în luna Iulie 28 de zile, în anul 7053, 1545, în zilele luĭ Io Radul Voevod].

149. 5. **Прѣстави сѧ рѫѕ бжїи жѫпанъ Нѣгое Столнікъ, мца де[кем]ври, въ к дни, ҂згі.** [=a răposat robul luĭ Dumnezeŭ jupan Neagoe Stolnic, în luna luĭ Decembre în 20 de zile, 7013 [1504].]

6. **Mormînt din 1829 al arhimandrituluĭ Sevastos.**

150. 7. **Pe altul:**

Supt piatra ce învăleşte acest jalnic trist mormînt,
Aicĭ zace, odihneşte ţărna şi al meŭ pămînt:
Grigore al meŭ nume,
Zădăricean sănt născut.
Datoriĭ eŭ soţiale, ca un om, cît am trăit,
Fost-am şi eŭ cînd în lume,—dar ca umbra m'am trecut,—
Ca creştin bun de credinţă după legĭ am împlinit;
Dar, ca om slab iarăş, multe poate ca să fi uitat:
Cîţĭ citiţĭ aceste scrise, vă rog, fiŭ de voĭ ertat.
Anul 1838, Marte 16.

XXXV.

Brăila.

A. *Biserica Sf. Spiridon.*

151. 1. Pe o icoană:

Acestă sfântă icoană s'aŭ făcut cu cheltuiala ... Istrati, Stămati, Dimitriu; 1842, Octomvri; Gheorghi zugrav.

152. 2. Pe o *Evanghelie:*

Ματθαῖος Κολτζάκης παχάρνικος, Ἰωάννης Ζέφχαρης στόλνικος, Κωνσταντῖνος Τωπλιτζάνος μεδελνιτζάρης, Ιωάννης Γρηγορίου Παππαδόπουλος, Ναοὺμ Βεκιλχάρτζης ἀδοκάτος τοῦ κριτηρίου, Στέφανος Δοϊτζέσκος βατάχος τῶν ἀπρόδων.

Τοῦτο πόνημα, Χριστέ,
Τῶν στίχων σου πλαστουργέ,
Ποῦ ἔγραψα ποθεινῶς,
Δέξαι αὐτοὺς εὐμενῶς

Καὶ κατάταξον ἡμᾶς.
Στὰς ἁγίας σου μονάς.
Κωνσταντῖνος Καλλιστράτης μεδελνιτζάρης.

Σωτήριον ἔτος ᾳωλϐ', φευρου. ατῃ, 'Ιμπρκίλα. [=Mateĭ Colţachi Păharnic, Ioan Zevcari Stolnic, Constantin Topliceanu Medelnicer, Ioan Grigore Papadopulo, Naum Vechilharţi, advocat al tribunaluluĭ, Ştefan Doicescu vătaf de aprozĭ.

Această lucrare, Hristoase, plăsmuitor al stihurilor tale, am scris-o cu dor. Primeşte-le cu bunăvoinţă, şi ne strămută la sfintele-ţĭ lăcaşurĭ. Constantin Calistrat, Medelnicer; anul Mîntuiriĭ 1832, Fevruarie 1, Brăila.]

3. *Molitvenic bogat* din 1835, 25 Iunie.

4. *Ceaslov mare bogat*, Buzăŭ, 1837 („supt direxia dumnealuĭ Vasilie Manole");

5. *Molitvenic bogat* din Neamţ, 1848.

B. *Biserica Sf. Nicolae.*

1. Pe o icoană: 153.

Acăstă s[fântă] icoană s'aŭ făcut cu cheltuiala d. Pitaruluĭ Pană Ştefan, şi s'aŭ fierosăt s[finteĭ] bisericĭ a S[fântuluĭ] Nicolaĭ din oraşu Brăila, spre veşnica pomenire; 839, Maĭ 10.

2. Pe alta: 154.

Acăstă sf[ântă] icoană s'aŭ zugrăvit cu cheltuiala d. chir Poli... spre veşnica pomenire; 18..., Fev. 11.

3. Biserica clădită în 1835-7, şi, după focul din 6 Octombre 1859, făcută din noŭ.

XXXVI.

Biserica din Mecin.

1. Pe un *Triod* din 1731: 155.

Sfîrşitu şi luĭ Dumnezeŭ mărirea, saŭ laudă,—cum vreĭ vrea a zice.

2. Pe o *Cazanie* din Moscova, 1759, însemnare că a fost dată de protoiereul Chiril din Cotelŭ, şi de popa Velicucicĭ, fiul менший, церковнїи апостоль оу Мачинь. Iscăleşte popa Chiril, în 12 April 1850.

3. *Triod* rusesc din 1813. Dăruit în 1851.

4. *Penticostariŭ* din 1834, Moldova.

5. *Octoih* din 1836 de la Neamţ.

6. Pe o *Psaltire* de la Neamţ din 1836:

În numele Tatăluĭ şi Fiuluĭ şi Sfântuluĭ Duh; amin. Hristu Ioanu scris.

156. 7. Pe *Mineie* din Neamţ:

Aceste doaî Minei s'aŭ cumpărat de către dumnealor Stanŭ Bădilaşŭ, Tudorŭ sinŭ Dimitru Savastisŭ, Tanase Savastis, spre a fi în besărica de a pururea, spre veşnică pomenire; 1838, Av[gus]t 12.

Acestea Minei s'aŭ cumpăratŭ de către Ivanŭ Baciŭ cu Tuduraşcu Păvălaşŭ, spre a fi în besărică de a pururea, spre vecinică pomenire; 1838, Av[gu]st 12.

Acéstă carte s'aŭ luoatŭ de către dum[nea]lorŭ moşíŭ Manolĭ Gherghişanŭ, Gherghina, Stoica Nenciŭ, Stoianŭ, Dinu Stoianŭ, pentru de a fi în besărică la Mecinŭ de a pururea, spre veşnica pomenire; 1838, Avg[us]t 21.

Satŭ Gărliciŭ. Aceste doaă Minei, Martie şi Aprilie, s'aŭ cumpăratŭ de către dum[nea]lorŭ Petcu Matalăŭ, Stanŭ Riţoiŭ, Gheorghie Cazacŭ, Flore Buf[u], Ioanciŭ Prună, Neagulŭ Cimpoeşulŭ, spre a fi în besearică de a pururea, spre veşnică pomenire, în Mecinŭ; 1838, Avg[us]t 15.

Aceste dooă Minei, Iulie şi Avgustŭ, s'aŭ cumpăratŭ de către dum[nea]lorŭ Costandinŭ Tudurachi, Gheorghiţi Tudurachi, spre a fi în besărică de apururea, spre veşnică pomenire. Şi Tudorŭ Trifŭ; 1838, Avg[us]t 12.

Aceste Minei s'aŭ cumpăratŭ de către moşŭ Mitiul ot Gar-

van[a], Gherghe şi alţiĭ, de a fi în besărică de a pururea, spre veşnică pomenire; 1838, Av[gus]t 12.

8. *Triod* din Neamţ, 1847.

9. *Mineie* ale luĭ Şaguna.

10. *Evanghelie* rusească, dăruită de Druma Vărbanuvŭ; 1850, 13 Februar.

11. *Tipic* din 1851, cu însemnare bulgărească, că este al biserici din „Macinŭ“.

12. *Evanghelie* bulgărească din Constantinopol, 1858.

13. *Mineiŭ* rusesc pe August; 1851, 18 Ianuar, dat de „Gheţu Cociuvicĭ, Petru Mihuilovicĭ“.

14. Pe un *Octoih* basarabean din 1862: **157.**

Aĕastă carte este s. m. Cocoşuluĭ.

IIĬ.

BISERICILE DIN CARACĂL ȘI CRAIOVA.

XXXVII.

Caracăl.

A. *Biserica Tuturor Sfinților.*

De-asupra ușiĭ: 158.

Cu vrearea Tatăluĭ și a Fiuluĭ și a Sfântuluĭ Duh, această sfântă și dumnezeiască beseareсă, ce se prăznuiaște hramul Tutulor Sfițelorŭ, dinŭ temelie zădită de dumnealuĭ Postelnicu Stoica Boruzescu, iară coperișu și zugrăvitul după cum să vede înpodobită, cu osteneala și cheltuiala dumnealorŭ acestorŭ maĭ la vale scrișĭ: Medelniciariŭ Constantinŭ Greceanu, Nicola Băcan, Constantinŭ Bogasăiaru, Radu Cojocariu Găleșeanu, maĭ ajutorindŭ și dumnealorŭ ceĭ maĭ jos scrișĭ cu ce s'aŭ milostivit: Nede[l]cu Băcanu, Chirea închinătoriu, Gheorghie Boltașu, Ștoianŭ Boiangiu, Toma Cizmariu, Dumitru Băcanŭ. Și la leat 1818, Iulie 20, s'aŭ început de zăditŭ, și s'aŭ isprăvitŭ în Septemvri, iar, de zugrăvitŭ, s'aŭ începutŭ leat 1859, Maĭ 9, și s'aŭ isprăvit Noemvrie 17, leat 1820, în zilele luĭ Ioan Alexandru Nicolae Suțu Voivodŭ.

B. *Biserica Sf. Apostolĭ.*

Chipurĭ de ctitorĭ: „Dumitru Părșcoveanu, Marin Tărnoveanu, Petra, fica preutuluĭ Teodor, care aŭ fost zidit, și pă urmă aceștĭ fiĭ aĭ săĭ“.

C. *Biserica Sf. Gheorghe.*

De-asupra intrăriĭ: 159.

Cu ajutoru Sfinteĭ Troițe ziditu-s'aŭ aĉastă sfântă beserică cu numele Sfinților Voevozĭ Mihail i Gavril și mucenicul Gheor-

ghie, făcând început Barbu săn Pred[a]; s'aŭ apucat înpreun[ă] și Enachie boltașu i Peiu băcanu i Mihaiŭ Coiciu i dumnealuĭ Cliuceriu Costache Greceanu i Stoian Boiangiu i Gheorghie Otinčală i Vasilie Curuia i Stan sin Barbu i Nicolae Cocea i Ecu Tabacu i ereŭ Ivan i Mari[a], în zilele prea-luminatuluĭ Domn Io Ioan Gheorghie Carağa Voevod, și arhipăstor Nectarie, și ep[i]scup Rămniculuĭ chir Galaction, săvărșindu-o și înfrumusețindu-o cu zugrăveală, precum să vede, la leat 1817.

Barbul sin Preda pare a fi Craiovescul, al doilea Ban Barbu.

160. Pe lature:

Craiovean, Bencea, Brașoveanu, Ivanča Cojocarĭ, Pavele Sepunar, i Stăvărache Cojocar i Radu Zaharagiu i Stoian Sopunarĭ.

XXXVIII.

Craiova.

A. *Biserica Sf. Gheorghe-Noŭ.*

161. De-asupra intrăriĭ:

Această sfântă și dumnezeiască băseareсă, care să prăznuiaște hramul Intrarea în beseareсă a preasf[in]teĭ de D[u]mnezeŭ Născătoare și a sf[ă]ntuluĭ mareluĭ Mucenic Gheorghe, iaste zidită din temeliia eĭ și împodobită cu toate ceale ce să văd cu chieltuiala și osteneala dumnealuĭ jupan Milco Stoenescul, biv staroste, împreună cu jupanița dum. Ilinca, din început pănă la săvărșit, avănd ajutor și pe nepotul dum., chir Hagi Stoenescu, în zilele prea-luminatuluĭ și bunuluĭ creștin Domn Io Constandin Mihaĭ Racoviț[ă] Voevod, cu blagosloveniia iubitoriuluĭ de Dumnezeŭ chir Grigorie, episcopul Răimniculuĭ; și s'aŭ săvărșit la aniĭ 7263 [1754-5].

V., pentru această biserică, *Studiĭ și doc.*, VIII, p. 4, n° 11.

B. *Biserica Sf. Spiridon.*

De-asupra intrăriĭ: 162.

Cu ajutoriul sf[in]teĭ şi de vieaţă făcătoreĭ Troiţă ač[a]stă sf[ă]ntă şi dumnezeiască besearică, unde să prăznuiaşte hramul erarşilur: arhiereŭ Nicolae şi sf[ă]ntul părintele Spiridon făcătoriul de minunĭ, iaste zidită din temelie cu toată cheltuiala de robul luĭ D[u]mnăzăŭ jupan Fota Vlădăianul biv Vel Clucear, sin Conda biv Vel Căp[itan] [şi al] jupaniţeĭ Ilinca Vlădăianca, fată jupan Radu Brailoiul biv Vel [Vătaf] z'aprozŭ, ca să fie veačnică pomenire dumnealor şi părinţilor, şi a totŭ neamul, făcându-să în zilele prea-luminatuluı D[o]mnŭ Io Costandin Nicolae Voevod şi cu blagoslovenia Presfinţieĭ sale părinteluĭ episcop chirŭ Grigorie, a Nouluĭ Severin, fiind ispravnic diacon Opre; leat 7266, 1758.

V. art. mieŭ despre Craiova în „Convorbirile literare" pe 1907, n-le 1 şi 2.

C. *Biserica Aşu.*

De-asupra intrăriĭ: 163.

Această dumnezeiască beserică, la care să prăznueşte hramu învieriĭ luĭ H[risto]s Dumnezeŭ, şi hramu sfinţilor părinţ Ioachim şi Ana, şi hramu sfântuluĭ m[u]čenec Haralambie, prinŭ osteneala şi chieltuiala dumnealuĭ Polconicu Aşu sin Trăian ot Vrede (?), i cocona dum. Florica, i cu fi săĭ, căţĭ bine au voit leat; de la H[risto]s 1802.

D. *Biserica Hagi Ienş.*

De-asupra intrăriĭ: 164.

Cu ajutoriul sfinteĭ şi de viaţă făcătoareĭ Troiţ a[ča]stă sf[ăn]tă beserică ce se numeşte Tărgul de afar[ă], unde să prăznueşte şi să cinsteşte hramu Tuturor Sfinţilor şi al sf[ăn]tuluĭ mareluĭ mucenicŭ Panteleimon, este zidită dinŭ temelie de dumnialuĭ jupanŭ Nicolae Čauşescu i de dumnealuĭ jupan Ioanŭ Băcanu

i de dumnialuĭ jupan Mihaĭ Cojocariu i de dumnialuĭ jupanŭ Ionŭ Săpunariul, avăndŭ ajutorĭ şi pe alţĭ mahalagiĭ, cine cu ce li-aŭ dat măna de aŭ ajutatŭ,—şi alţĭ neguţitorĭ ispranicĭ, care în viacŭ să vor pomeni, — înfrums[e]ţăndu-o cu zugrăvitul pă din afarătă *(sic)* şi pe dinăuntru, precum să vede, în zilele luminatuluĭ Domnŭ Io Mihaĭ Costandinŭ Suţ[u] Voivod, şi cu blagosloveniia Preosfinţii Sale chir ep[iscop] Filaret; săvărşit-aŭ-să în zilele Preasfinţii Sale părinteluĭ episcop Nectarie, la leat 7—, avănd ajutor pe popa Vladu i jupan Mateĭ Giurca. Mănasie.

Nectarie a fost episcop dela 1792 la 1813.

E. *Biserica Postelnicul Firu.*

165. 1. De-asupra intrăriĭ:

În numele sfinteĭ şi de viaţă făcătoreĭ Troiţă acestă sf[ă]ntă şi dumnezeiască biserică, ce să prăznuiaşte hramul Sfinţilor marĭ arhiereĭ Vasălie-cel-mare, Grigorie Bo[go]slov şi Ioanŭ Zlataustŭ, dascalu lumiĭ, făcutu-s'aŭ din temeliĭ şi s'aŭ îmfrumuseţatŭ precum să vede, de robiĭ luĭ Dumnezăŭ Zamfir Postelnicu, feciru lu jupan Iane, care să trage din oraşu Craiova; aŭ fostŭ 'jutorĭ la această sfintă bisearică şi dumnealuĭ jupanu Stanŭ, bratŭ Zamfirŭ Postelnicu, şi dumnealuĭ Neagoe cir (biv ?) Logofătu, nepotu dumnealorŭ, şi cu toată osărdiia s'aŭ nevoitŭ ca să aibă d[u]mnealor veajnică pomenire, şi cu totŭ neamu lorŭ; sfărşindu-se în luna luĭ Septemvrie 14 de[n], 732. Acestă pisanie au dăruit-o jupan Filco; 1815.

2. *Antologhiu* din 1777.

F. *Biserica Sf. Ilie.*

1. Inscripţia nouă o arată zidită de Ilie Otetelişanu în 1751. Ea pomeneşte drept ctitorĭ pe Maria C. Otetelişanu şi fiiĭ.

2. *Tipic* bisericesc (1851), cumpărat cu 4 sfanţĭ în loc de 3, de Sava Ioanovicĭ; notă pe scoarţă, din 1853.

G. *Biserica Sf. Treime.*

1. E, spune inscripţia nouă, zidită la 1768, înnoită la 1840, de Barbu Ştirbeĭ. Inscripţia de la altar, lipită acum în dreapta turnuluĭ de la poartă, zice: 166.

Înŭ numele Tatăluĭ şi al Fiuluĭ şi al D[u]huluĭ Sf[ă]nt şi alŭ prea-sfinteĭ Născătoareĭ [de] D[u]mn[e]zeŭ Fečoreĭ, s'aŭ zidit de dumneaeĭ Dumitrana St[o]l[niceasa] ačastă sf[ăn]tă bis[erică]. Costandinŭ, Stanca, Barbu, Roxanda, Mariia, Costandin, Zoia, Da... Iordache leat 1765 (1768?)

V. vol. VIII din Studiĭ şi documente asupra Dumitraneĭ Ştirbeĭ şi asupra bisericiĭ.

2. Pe un mormînt, în dreapta bisericiĭ: 167.

Supt mine să odihnesc
Ceĭ ce maĭ jos se numesc, —
Bărbat cu a sa soţie,
Ce aŭ fost în căsnicie
În viaţă îndelungată,
Cu slavă încununată,
Avănd şi copiĭ prea buniĭ
Vredniciĭ de orĭce cununĭ, —

Dimitrie Bibescu Marele-Vornic, născut la anul 1759, Av-g[ust] 6, şi pristăvit la anul 1831, Sept. 23; Ecaterina Bibescu, Vor[niceasa], născută Văcăreasca, la anul 1777, şi pristăvită la 1842, Maiŭ 17.

V. tot în acel vol. şi *Şepte bisericĭ cu averea lor proprie*, p. 147 şi urm.

H. *Biserica Madona Dudu.*

1. Pe icoana cea mare, îmbrăcată minunat cu argint, la altar: 168.

Dumnealuĭ Dumitrache Geanol biv Vel Paharnic; Hagi Pătru Luca, Costandin Pop, dumneaeĭ cocoana Manda Păh., Stanca Hagi Pătru, Păuna Costandin Pop; anul 1763.

Lămurirĭ asupra amînduror familiilor în prefaţa la vol. VIII din *Studiĭ şi documente.*

169. 2. Pe alta:

Argintar Ionŭ Mihaĭ; 1825. Ilie Anton (?) Cc.

3. Sfeşnice din 1843.

4. Pe o piatră de mormînt se pomeneşte: Grigore Grigorievicĭ Engelhart, mort la 6 Iunie 1829 din rănile pe care le-a primit la asaltul Rahoveĭ, la 27 Maiŭ, în vrîstă de 23 de anĭ.

170. 5. Pe alta:

Efrosína, soţia dumnaluĭ Stămat[e] răposat, din Bucureştĭ; liatu 1814, Iulie 10.

Continuă alte nume, care-s şterse.

6. Şi piatra altuĭ ofiţer rus, mort la 13 Septembre 1833.

171. 7. Pe un procovăţ:

Κυριάκος Ποστ.; 1764.

172. 8. Pe *Evanghelie:*

Aceasta sf[ă]nta Evanchelie esti fericata de la z[u]pun Gherghe Nčoca, la piserica hramu Maica Preč[i]sta la D[udu] ot Craghiova: se fi pomeniri; 1764.

I. *Biserica Sfîntul Nicolae Brînduşul.*

Chipurile ctitorilor: Zinca Măinescu, cu fiul eĭ, Petre, Sofia Moinescu cu Mihail (fiŭ). Inscripţia spune că biserica a fost reparată în 1855.

J. *Biserica Sfîntul Nicolae din Dorobănţie.*

173. Pe un *Mineiŭ* al luĭ Chesarie, pe Decembre:

Acest Mineiŭ a luneĭ Dechemvre este dat la sfinta biserică ce este hram Sfîntul Nicolae, din Dorobănţie, şi legat tot într'un loc cu luna luĭ Ghenare. Popa Novac, Dechemvrie 21, 17—.

F. *Biserica Obedeanu.*

1. La intrare: 174.

Cu ajutorul sf[i]nteĭ şi de viaţă făcătoareĭ Troiţă, ačastă sfîntă m[ă]năstire, unde se prăznueşte hramul Buneĭ Vestirĭ a preasf[in]teĭ Născătoareĭ de Dumnezăŭ şi pururea-fecioareĭ Marieĭ şi a Sfinţilor Împăraţĭ Costandin şi Elena, este zidită din temelia şi cu toată chieltuiala dumnealuĭ jupăn Costandin Obedeanul Vel Stol[ni]cŭ, fiul dumnealuĭ răposatuluĭ Pătru Obedeanul biv Vel Sard[ar] şi a j[upăneseĭ] dumnuluĭ Stancăĭ Obedeancăĭ, şi înfrumseţînd, căt pe din lăuntru şi pe din afară, precum să veade, ca să fie pomeană în veacĭ dumnealor, şi părinţilor, şi a tot neamul dumnealor; făcăndu-o în zilel[e] luminatuluĭ Domn Io Grigorie Ghica, începăndu-s[ă] de la luna Maiŭ zil[e] 3, la anul de la Zidirea Lumiĭ 7256, iar de la H[risto]s 1748.

V., pentru ctitorĭ, prefaţa, adesea citată, a vol. VIII din *Studiĭ şi documente*, pp. LIX-LX.

2. Pe un mormînt: 175.

Aicea suptŭ această piatră să odihneşte oasele roabiĭ luĭ Dumnezăŭ Ecaterina, soţia d. bivel Clucer Ioan Argetoianu; născută sin[t] de Stolnic Dumitrache Obedanu şi dumneaeĭ Stolniceasa Bălaşa, şi răposată la anu 1804, luna Aprilie. Aceasta s'a făcut prin fiasca noastră stăruire a Pa[harniculuĭ] Petrache Obedeanu.

V. *ibid.*, p. IX.

3. Chipurile ctitorilor:

„Costandin Obedeanu Vel Paharnic, soţia d., Stanca; fiu d.: Dumitrache Obedeanu Vel Stolnic; soţia d., Bălaşa; d. Ioan Argetoianul Vel Crucer; soţia dumisale Ecaterina, fiica Stolniculuĭ Dumitrache Obedeanul; d. Petrache Obedeanu Vel Agă, fiul Cluceruluĭ Ioan Argetoianu; soţia d., Elisaveta".

4. Pe o icoană din pronaos: 176.

Smaragda Brăiloiasa, soţia răposatuluĭ Logof[ă]tu Cornea Brăiloiu, care este îngropat[ă] aicĭ, la biserica Sfîntuluĭ Costantin,

834, Iulie 14. Să zice şi Obedeanul; care aceste icoane a D[o]mnuluĭ H[ristos] şi Maica Precista le am făcut pervazulŭ.

177. 5. Pe alt mormînt:

Suptŭ ačastă piatră să odihnescŭ oasele dum[nealuĭ] întru H[risto]s răposatul Costandin Obedeanul biv Vel Pah[arnic], carele s'aŭ ostenit înpreună cu soţiia dum[isale] jupăneasa Stanca Ob[edeanca] de aŭ făcut şi aŭ rădicat din temelie acest sf[ăn]tŭ lăcaş şi cu spital de sărač; şi aŭ făcut şi alte multe şi vrednice lucrurĭ, palaturĭ şi alte zidur[ĭ] den temelie: numit şi cinstit foarte aŭ fost numele dumnealuĭ; şi aŭ răposat aşteptînd Învierea Patimilor Domnuluĭ H[risto]s Ap[rilie] 21, la 7 čas[urĭ] din noap[te], leat 7263 [1755].

178. 6. Pe un *Mineiŭ* din 1779, Decembre, se scrie despre eclipsa de lună din 14 Decembre 1833: „erea senin înfricoșat și vînt prea mare, toate stelele se vedea, iar luna nicĭ de cum nu se vedea, fiind plină, și am însemnat aicĭ, ca să se știe. — Ilie Cîntărețul".

G. *Biserica Sfîntul Nicolae din Craiovița.*

1. Chipurĭ de ctitorĭ:

Mateĭ Belceanu, Cocoana Pitereasa și Alexie Beceanu, Oprea Belceanu și cocoana Bălașa.

2. *Mineie* ale luĭ Chesarie.

H. *Biserica Sf. Ioan Sevastian.*

179. 1. Pe o *Cazanie:*

Ačastă dumnezeiască Cazanie iaste cumpărată de mahalagiiĭ sfinteĭ bisericĭ, unde se prăznueşte hramul sf[ă]ntuluĭ prooroc şi botezătoriuluĭ Ioan Pred[e]tecĭ, şi a Sfîntuluĭ mareluĭ mucenic Dimitrie, de aice, din Craiova; care biserică iaste de piiatră, cu un turnu; ridicată din temelie de răposatul ctitor Vasilie Tălpăşanu şi cu alţiĭ; şi s'aŭ dat cartea ačasta bisericiĭ pentru citanie; şi să fie pomeniţĭ ceĭ ce o aŭ cumpărat; 1782, Septemvrie 10; iar *[blestem]*.

2. Chipurile înnoite ale ctitorilor: jupan Văsile Tălpăşanu, jupaniţa Hîrsova Tălpăşanu.
3. *Octoih* din 1792.
4. *Mineiŭ* al luĭ Chesarie, dăruit în 1794 de Gheorghe Logofătul.

I. *Biserica Sfîntul Haralambie.*

Inscripţie nouă, pomenind întâia clădire la 1759. 180.

J. *Biserica Sfinţiĭ Arhangheliĭ.*

1. La intrare: 181.

Cu ajutorul sfinteĭ şi de viaţă făcătoari Troiţĭ, ziditu-s'aŭ această sfîntă şi dumnezeiască biserică, unde să prăznueşte hramul sfinţilor şi maĭ marilor Voevozĭ Mihail şi Gavriil şi sfinţiĭ 3 erarşĭ Vas[i]lie cel Mare, Grigorie Bogoslovŭ şi Ioan Zlătostu, este ridicată cu toată cheltuiala dumnealuĭ Dumitru Polcovnicul, Ionŭ Mătăsariu, Ionŭ Carabetŭ, Agi Crăciunŭ Nicolcea i Gheorghe Docu, Ion Braneţu, Ion Bogasiariu, Hrista Iconomu, Mateĭ Şerban Bilţ, Ghiţ[ă] Pop Vas[i]lie, Nicola Tirc[ă], Iachimŭ Cojocariu, Marco, Alexie, bechiar, Hera, Mitran, Costandin calda[rariŭ] — cu cea maĭ mult[ă] chieltuial[ă] şi os[î]rdie s'aŭ făcut de acest maĭ sus numit beseri[ca], să fie dumnialuĭ şi celoralalţ ctitorĭ ce aŭ dat ajutor, ca s[ă] fie dumnialor şi părinţilor şi a tot neamu pomenire în viacĭ. Şi acest dumnezeesc lucru s'aŭ făcut cu blagoslovenia Pria-Sfinţiiĭ Sale părinteluĭ iepiscop Rămniculuĭ chir Filaret, în zilele pria-luminatuluĭ Domnŭ Io Alixandru Ioan Ipsilant-Vodă, — de s'aŭ (?) început 1785, s'aŭ săvărşit m[e]s[i]ţa Avgust 2.

2. Pe o *Evanghelie:* 182.

Dimitri Mate; 1794.

3. Foarte frumoase candele din secolul al XVII-lea (asemenea cu cele de la Cotrocenĭ).

4. Pe o icoană: 183.

Corporaţia rachierilor: Hagi Cafegiu; 1848. Zugrav icoaniĭ: Barbu Coşovicĭ.

Aceste patru icoane s'aŭ făcut cu cheltuiala dumisale Paharnic Ghiţu Zisu, 1857, Septem[vrie] 2. [Zugrav:] C. Petrescu.

K. *Biserica Sf. Mina.*

184. 1. La intrare:

În numele sfinteĭ şi de viaţă făcătoareĭ Troiţe, această sfîntă şi dumnezeiască biserică den Sărbie, ce să prăznueşte hramul Adormirea Sfinteĭ Născătoareĭ [de] D[u]mnezeŭ, făcutu-s'aŭ den temelie şi se-aŭ înfrumuseţat cu zugrăveala şi cu alte podoabe, ce aŭ trebuit, şi s'aŭ [fe]ricit (?) pe cum să veade; de robiĭ luĭ D[u]mnezeŭ jupan Petru Boj, feciorul luĭ jupan Tudor Boj, care să trage den oraş den Craioveĭ *(sic)*, şi dumnealuĭ jupan Balaşŭ Căpitan, feciorul luĭ Dimitrie de la Ţarigrad, şi cu toată osărdia s'aŭ nevoit ca să aibă dumnealor veacinică pomenire moşilor, strămoşilor şi părinţilor dum[nealuĭ]; şi căt neam să va trage din dum[nealuĭ] de acum înainte; sfărşindu-se în luna Iun[ie], leat 7238, 1731. Costandin zugrav.

185. 2. Pe o cruce:

Aceasta cruce este făcută [de] Anastasiia, Dumitru; 1826.

186. 3. Pe un potir:

Ač[e]stŭ potir iastă datŭ dă pomană la bisearăca din Criova, la jup[an] Pătru Boju, dă iastă ramu ospănidŭ [=de asta eram ostenit] jupă[n] Mihaĭ Ralion; l[ea]t 7240 [1731-2].

187. 4. Pe o cruce:

Această cruce s'aŭ făcut de refetu potcovar[ilor].

L. *Biserica Sfîntul Gheorghe Vechiŭ.*

188. 1. La intrare:

Cu ajutoriul sfinteĭ şi de viiaţă făcătoariĭ Troiţă, ačastă sf[ă]ntă mănăstire, unde să prăsnueşte şi să cinŭsteşte hramu Sfă[]ntuluĭ Ioanŭ Botezetoriul şi Sfntuluĭ marele mucenicŭ

Gheorghe, este zidită dinŭ temelie de dumnialuĭ jupanŭ Ionŭ proinŭ staroste i de dumnealor jupanŭ Marinŭ, jupanŭ Coanda, jupanŭ Andreĭ Broteştĭ i jupanŭ Ionŭ Brăiloiŭ Vel Sulgerŭ, jupanŭ Vladu, jupanŭ Marinŭ, jupanŭ Dumitru, jupan Grigore, Hagi Costandinŭ, jupanŭ Crăčunŭ, jupanŭ Iordachie, jupanŭ Dumitru, jupanŭ Ionŭ rachier, jupanŭ Mihaĭ, jupanŭ Ionŭ Braneţ, jupanu Ionŭ, jupanŭ Manolia, Andreĭ Chiurc-baş, jupan Enache, jupan Gheorghe rachier, Alexi becher (?)[1].

Hagi Costantin poate fi Pop din Sibiiŭ. Crăciun era un cunoscut negustor, V. *Studiĭ și doc.*, VIII, tabla.

2. Pe o cruce: 189.

Ačastă sfîntă crucea iaste a părinteluĭ popeĭ Iordache ot S[fe]tii Ilie; 1796.

Foarte frumoasă cruce de filigrană de argint, cu mărgean roșu.

3. Pe un potir: 190.

Pomeneşte, D[oa]mne: Ispas, Piuţo (?), Piorghi (!), Ilina, Ţono (!); 1793.

4. *Triod* din 1731.
5. *Apostol* din 1774, Bucureştĭ.
6. *Antologhion* dela 1777, Bucureștĭ.
7. Pe un *Mineiŭ* al luĭ Chesarie, pe Ianuar: 191.

Eŭ popa Costandin, preutul bezericeĭ Toţĭ Sfinţi, aŭ slujitŭ la această sfăntă biserică ce să numeşte Toţĭ Sfinţiĭ 27 de anĭ, şi aŭ răposatŭ în opt zile ale luĭ Ianuarie, într'o Sănbătă, cam în desară. Cine va ceti aacì, să zică: «Dumnezeŭ să-l ierte»; 1782.—Am scris eŭ, Bănică, fiul luĭ.

8. Pe o *Evanghelie* din Rîmnic, 1794: 192.

Ačastă sfintă Evangheliie este a bisericiĭ Sfîntuluĭ Gheorghe Vechĭ şi Sfîntuluĭ Ioanŭ Botezătoru; am scris aicĭ cu mănă de ţărînă...; 843, Fevruarie 2.

9. *Evhologhiu* de la 1808.

---

[1] Beceriŭ, *maître d'hôtel.*

M. *Biserica Băşica.*

193. 1. Inscripţia nouă spune că biserica a fost zidită „când nu se ştie, de jupăn Voicu Jianu şi jupăn Chirca Băbeanu“.

2. Admirabilă cruce de filigrană de aur şi frumoase paftale.

3. Pe o cruce: „Maria Ganu“.

Scrisoare de pe la 1680.

4. *Octoih* de la Rîmnic.

5. *Evhologhiu* muntean de la 1710-20.

6. *Apostol* de la 1794.

7. *Liturghiĭ* de la 1813.

N. *Biserica Madona Oota.*

194. 1. La intrare:

Cu ajutoriul pria-sf[i]nteĭ şi de viiaţă făcătoareĭ Troiţă, această sf[ăn]tă beserică ce să prăznuiaşte hramul Adormiri Maici D[o]mnuluĭ şi a mareluĭ mucenic Panteleimon, s'aŭ ziditŭ din temelie şi s'aŭ înfrumseţat dup[ă] cum să vede, însă prin ajutoriul neguţitorilor de obşte: pan Costandin Brăiloiŭ Vel Cluceri i Stoian Bacalbaşa, i cu rufetul lor: Nastase Chirigiu, jupan Benea Braşoveanu, jupan Ioan Globoiŭ, ctitorĭ şi epitropĭ, i Stăvărache, jupan Iovancea, jupan Sandu Cojocarĭ, cu rufetul lor, i Gheorghe, jupan Mladi[n], cu rufetul, jupan Alexe, pan Marin, pan Avel Hagi Teodori, jupan Pătru Cupeţ, popa Ioanŭ Protopop Castroe (?), popa Radu duhovnic ot Sfeti Gheorghe, jupan Ne... Chiurcibaşi, jupan Gheorghe Conda, jupan Floria i Falcoian (?) Gheorghe, Petru, Ioan, pan Mauhaţ, pan Ion Tane, Co... Andreĭ Antone, pan Ion Tănasie, popa Iordache, Iconom, Hagi Nagoe, Hagi Stefan Dumitru, pan Draghici Peia, jupan Velico..., cu rufet[ul] lor, Stan Badicĭ.

195. 2. Pe o icoană:

Acestă sfântă icoană s'aŭ făcut cu chieltuiala isnafuluĭ abagiilor, la an 1850, Maiŭ 29.

3. Pe alta: 196.

Ačastă sf[ă]ntă icoană s'aŭ îmblăcat în argintŭ plin dumnealuĭ jupan Ghiţă Stoianescu, zăt Glubo[iŭ], epitropŭ bisericiĭ Oota, cu ajutoriul maĭ multora neguţitor[ĭ], care s'aŭ şi scris numele în pomelnicu ctitoresc, spre veşnica pomenire; s'aŭ lucrat Dumitru Rafail; 1843, August 6, s'aŭ sfîrşit.

4. Pe o cruce: 197.

P[ro]t[opop] Ionŭ Castrise; 1818, Dechemvrie 2.

O. *Biserica Sfîntul Nicolae Ungurenĭ.*

1. Inscripţia nouă spune că s'a zidit de „dumnealor Costandin Bechianu şi Alexie Bechianu, în anul 1774". 198.
2. O foarte frumoasă cruce fără inscripţie.

XXXIX.

Mănăstirea Brîncovenĭ.

A. *Biserica bolniţeĭ.*

1. La intrare: 199.

† Sfănta şi dumnezeiasca besericuce ačasta, carea bolniţă s'aŭ făcut, iaste [a]seamenea şi tocma ca ceaia dintăĭ mănăstire [ce] era, într'al căriia loc acum să veade časta mare şi frumoasă, şi iarăş de prea-luminatul şi înnălţatul Io Costandinŭ Basaraba Voevodŭ den temelie rădicată, făcută şi închinată marilor arhistratighĭ Mihail şi Gavriil şi alaltor tuturor îngereştĭ ceate, la anul de la H[risto]s Domnul 1700, m[e]s[i]ţa Maĭ 20 dni.

2. Chipurĭ de ctitorĭ: 200.

«Io Costandin Basarabŭ Voevod, snă Papeĭ Po[stelnic] Brăncoveanŭ», haină neagră, mantie de brocard deaur, cingătoare, mînecare albe.

«Marica Doamna»: haină albă, mantie de brocard de aur, marginĭ negre.

«Io Mateĭ Voevod»: haină de brocard aur pe negru, brîŭ roş, mînecare albe, mantie neagră, marginĭ roşiĭ. Ţine în mînă o cruce întreită.

«Preda Brăncoveanu biv Vel Vornic»: păr blond lung, barbă, haină albastrie, brîŭ, marginĭ roşiĭ, mantie roşie.

«Papa Pos[telnic], snă Predeĭ Vornicul»: ras, cu moţ de păr înnainte; haină verde, brîŭ roş, mantie liliechie, blănită.

«Danciul Vornicul, tatăl luĭ Mateĭ Voevod»: haină roşie, răscroielĭ de blană la gît, mînecĭ verzĭ; barbă în două părţĭ. păr lung.

201. 3. Iuscripţie zugrăvită :

Оутвєрждєнїє на тѣ надѣющи сѧ оутвєрди г͠и црковь свою, южє стєжа чсною си кровїю, 7212, 1704 [= întăreşte, Doamne, pentru ceĭ ce aşteaptă întărire, biserica ta pe care aĭ întemeiat-o cu sîngele tăŭ curat; 7242, 1704.]

202. 4. În altar:

Să s[ă] ştie cănd ne-aŭ scos Pivodă din chiliĭ afară pe toţŭ călugări; leat 1721.

Dettine saŭ Pivoda a fost comaudantul trupelor germane din Oltenia, după ce cu el aŭ intrat Austriaciĭ în ţară. V. *Cîteva manuscripte şi documente*, în „Au. Ac. Rom.“, XXVIII, p. 519, şi Giurescu *Contribuţiunĭ la studiul cronicelor muntene*, Bucureştĭ, 1906, pp. 68-9.

203. 5. Grafite:

Popa Hr[i]sto ot Pleaven. Paisie romo[na]h; 1838. Gherasim iermonah Sfetagoreţu; 1853, Martie în 28.

204. 6. Pe disc:

M. S. I. L. eg[umen] B[rîncovenĭ], l[ea]t 7217 [1718-9].
E un Manasie (?), egumen de Brîncovenĭ.

B. *Biserica cea Mare.*

205. 1. La intrare:

Într'acestŭ loc unde acum cest sf[ă]nt lăcaş iaste, fost-aŭ de moşi lu Mateĭ Băsărabŭ Voevod şi aĭ Predi Dvornic făcută

mică bisearică, hramul dăndu-ĭ a prea-curateĭ Maiciĭ Domnuluĭ şi spăsitoriuluĭ H[risto]s adormireĭ; aceaia apoĭ Mateiŭ Vo[e]v[o]dŭ, domnind, o aŭ zugrăvit, la leatul de la Zidirea Lumii ‚140 [1631-2], şi aşa aŭ fost pănă ce, den orănduiala luĭ Dumnezeŭ, aŭ stătut Domnu ţări luminatul Ioan Costandin Băsărabŭ Voevod, fiiul Papeĭ Postelnecul, fečorul Prediĭ Vornecul, carele văzăndu-o aşa mică, şi, maica sa, Stanca Cantacuzino, prestăvindu-se dupre anĭ 44 aĭ văduvii sale, şi aducănd-o lăngă soţul eĭ, Papa Postelnecul aicea, de o aŭ astrucat, s'aŭ îndemnat, şi bisearica cea mică, bătrănă, o aŭ rădicat, şi ačasta ce acum să veade, den temelie aŭ zidit, făcănd-o şi înfrumuseţănd-o dăplin mănăstire, în slava şi mărirea prea-sfănt şi veačnic numeluĭ lu Dumnezeŭ, spre pomana a tot bătrăn neamuluĭ şi spre buna pomenire a bunelor sale fapte, începăndu a o lucra într'al 11 an al Domnii luĭ, curănd anul de la Spăsenia Lumiĭ 1699; ispravnic lucruluĭ puind pre Radul Golescu Vel Comis.

Capitolul XLVI din Cronica luĭ Radu Greceanu (ed. Şt. Grecianu, pp. 92-3) lămureşte asupra clădiriĭ mănăstiriĭ Brîncovenilor. Şi aicĭ se spune că bisericuţa „veche era mică foarte“. Beizadelele Constantin şi Ştefan şi Mitropolit Teodosie pun piatră de temelie, la 9 Iunie 1699. Prin silinţele luĭ Radu Golescu biserica s'a mîntuit la 5 August din acelaşĭ an.

2. Pe un mormînt: 206.

Suptu ačastă marmură zace ţărăna jupăneasiĭ Stancăĭ Cantacuzeaniĭ, fata luĭ jupan Costandin den vechiu şi înpărătescu rod Cantacuzino, biv Vel Postel[nic], a Doamniĭ Ilincăĭ, featiĭ bătrănuluĭ Io Şerban Basarab Voevod, jupăneasa luĭ jupan Papeĭ Brăncoveanuluĭ Po[st.], fečorul luĭ jupan Prediĭ Brăncoveanuluĭ biv Vel Vornic şi mumă bl[a]gočʼ[e]stivuluĭ Domnu Io Costandin B[răncoveanul] Basarab [Voe]vod, carea, cu marĭ blăndeaţe, cu multe milosteniĭ şi nespuse alte bunătăţĭ trăind,

şi umplănd vărsta eĭ de an[ĭ] [66], den cari 44 văduvă săracă de soţul eĭ i-[aŭ] petrecut creştineaşte, s'aŭ săvărşit la anul [de] la Zidirea Lumiĭ 7207 şi de la Spăsenia eĭ 1699, Fev[ruarie] 10, într'al unsprăzecealea anŭ al Domnieĭ fiiuluĭ săŭ maĭ sus numeitul Io Costandin B[răncoveanul] B[asarab] Voevod, carele cu mare ci[nste] şi cu toate creştineştile pomenirĭ şi mi[le] aicĭ la mănăstirea Brăncoveaniĭ, unde şi însăş la moarte-ĭ aŭ lăsatu; aducănd-o lăngă soţul eĭ Papa Post[elnicul] şi socru-săŭ Preda Vornic, o aŭ astrucatu.

207. 3. Pe altul, lîngă acesta:

Aicĭ zac oasele răposaţilor întru D[u]hul Sfăntŭ fericit jupan Preda Vel Vornic Brăncoveanul şi ale fiiu-săŭ Papeĭ Post[elnicul], cărora li s'aŭ întănplat perire: întăĭ Papeĭ Post[elniculuĭ] în zilele luĭ Costandin Şerban Voevod, pe vreame ce s'aŭ rădicat dorobanţiĭ, călăraşiĭ hoţeaşte asupra Domnu-săŭ şi a neamuluĭ boeresc, atuncea aŭ ucis pre Papa Postelnicu, fiind leat 7163 [1655], iară pre tată-săŭ Preda Vornicul l-aŭ ucis Mihnea-Vodă cel Răŭ, în casele domneştĭ în Tărgovişte, nefiindŭ vinovat nimic. Şi s'aŭ pus acastă piiatră de dumneaeĭ jupăneasa Stanca Cantacuzini, care aŭ fostŭ jupăneasă Papeĭ Postealnicul, m[e]s[i]ţa Iunie, dni, leat 7176 [1668].

Uciderea luĭ Papa Brîncoveanu în Bucureştĭ, din jos de Mitropolie, se pomeneşte printr'o cruce care se păstrează pănă acum (v. vol. I din aceste *Inscripţiĭ*, p. 245, nº 16). D. Virgil Drăghiceanu a găsit de curînd un fragment din inscripţia de pe mormîntul luĭ Preda; ea cuprinde: Prediĭ Dvornicul" pe o frîntură, iar pe alta: „Dumnezeŭ să-l p[omenea]scă". Despre moartea şi îngroparea Stancăĭ se vorbeşte în cap. XLIV din Cronica luĭ Radu Greceanu (ed. Şt. Grecianu, pp. 90-1). De acolo am luat vrîsta eĭ, pe care inscripţia de pe mormînt o lăsa în alb. Ea a murit la Bucureştĭ, „în curte la dumneaeĭ"; alaiul de îngropare merse „pînă supt deal", de unde rămăşiţele fură puse în caràta care le duse la Brîncovenĭ.

4. Afară: 208.

† Supt acĕastă piiatră odihneşti-să oasele robuluĭ D[u]mnezeŭ Ghiorghe ereĭ i sini ego Nicolae, şi s'aŭ pristăvitŭ în luna luĭ Maĭ 23, în zilile prea-luminatuluĭ D[o]mnŭ Io Neculae Petru Mavrogheni Voevodŭ; leat 1787.

Adaus al numeluĭ luĭ Ioanichie arhimandrit, din 1842.

5. La zugrăveală: 209.

1842, August. Acĕastă sfăntă măn[ăstire] dintru început fiind foarte mică, s'aŭ prefăcut de răposatul Mateĭ-Vodă Basarab, şi, la l[ea]t 1699, răposat[ul] Costandin-Vodă Brăncove[an]u, pentru că s'aŭ astrucat oasele neamuluĭ Mării Sale aicĭ, precum în pietrile mormintelor să veade scris, s'aŭ maĭ mărit sf. bisearică, şi s'aŭ adăogat odăile den spre miază[zi] de pomenitul Domn Costandin-Vodă Brăn[coveanul] Basarab, iar, la leat 1837, Ghenarie 11, zdrobindu-să cu totul de înfricoşatul cutremur, s'aŭ înnoit precum să vede prin osărdie cuviosuluĭ arhimandrit chir Theodosie Trapezuntios, igumenu Brăncovenĭ, spre vecĭnica luĭ pomenire şi a Cuvioşii Sale; 1842, Avgust 1.

Chipurĭ de ctitorĭ: [Brîncoveniĭ:] „Constantin, Radu sin Cos., Costandin sin Cos., Ştefan sin Cos., Theodorie Trapezunteos, Stanca Cantacozini, soţă ego [= luĭ Papa Brîncoveanu], Barbu sin ego Papa Post[elnicul] Brîncoveanul, Preda Vor[nicul] (cu căciulă), Preda Brîncoveanu Vel Vornic, sin David Postelnic, soţia ego Păuna (haine de verde și aur, copcă, blană), Marica Doamna [a luĭ Constantin-Vodă], [fetele eĭ:] Stanca, Ilinca, Ancuţa, Safta, Maria, Maria Doamna sin Costandin, David Post[elnicul], tata Predi Vorniculuĭ, Dančul Vornicul, tata luĭ Mateĭ-Vodă", Mateĭ și Doamna Ilinca.

XL.

Biserica din Ploieşciorĭ (lîngă Ploieştĭ).

De-asupra intrăriĭ: 210.

Această sfăntă biserică s'aŭ zidit din temelie în zilele Preaosfinţieĭ Sale păr[inte]le Mitropolit Grigorie f[in]d îndemnător şi sîrguitor d[u]m[nea]luĭ Costăndin; 1834, Maĭ 7.

XLI.

Schitul Zamfira (Prahova).

A. *Biserica cea Mare.*

211. 1. De-asupra intrării:

Acest sfînt şi d[u]mnezeesc lăcaş este zidit din temelie cu tot ce să vede înprejur, prin binecuvîntarea şi cheltuiala Prea-Sfinţituluĭ arhiepiscop şi Mitropolit al Ungrovlahii dd. Nifon, întru slava înnălţări Mîntuitoruluĭ nostru Is[us] H[risto]s şi a sf. ierarh Nifon, prin osteneala prea-cuviosuluĭ arhimandrit Eftimie, stareţulŭ schituluĭ Ghighiu. Început la anul 1855 şi săvîrşit la 1857, Septemvrie 8, în al şaptelea an al aıhipăstorii sale.

212. 2. Pe un *Octoih* din 7239.

Ačastă sfăntă cartea ce să chiam[ă] Oht[o]icŭ, iaste a dumneaeĭ jupăneasiĭ Zamfiriĭ, şi s'aŭ cum[pă]ratŭ de la oraş, de la popa Ionichii al Brănco[venilor]; 7[2|59 [1750-1].

Ačastă sfăntă şi dumnezeiască carte ce să chiiamă Ohtoih iaste alŭ popeĭ Androne denŭ Bucureştĭ, otŭ mah[alaua] Popescu, fečorul popeĭ Mănăilă, prot[opopul| ot Bucureştĭ, cumpărată; adeverezŭ: leat 7241 [1732-3].

'Αφηερόθησε παρὰ τῆς ἀρχορτήσας Σμα[ράνδας] [=s'a inchinat de cocoana Smaranda].

213. 3. Pe un *Penticostariŭ* din 7290:

Ghermanò ierm[ona]h cu tot neamu luĭ; 1796, Apr[ilie] 5.

214. 4. Pe *Orologhiul* din 1806:

1826, Avgust 15, am botezat Tusie *(sic)* Mercurĭ.

1821, Ianuarie 18, Marţĭ, la patru ceasurĭ din nopte, [=10 de seară] aŭ răposatŭ Măriia Sa Vodă Alecsandru Suţulŭ Voevodŭ, Mitropolitŭ fiindŭ chirio chirŭ Dionisie Sevastis.

1825, Aprilie în 7, aŭ răposatŭ ereĭ Gheorghie protopopul, Marţĭ.

1834, aŭ îngropatŭ pă Preao-sfinţi Sa părintili Mitropolitŭ Grigorie, Duminică, Iunie 24.

Versurĭ tipărite la urmă:

În ce chip soarele a privi nu poate
Ca să lumineaze unghiurile toate,
Ci rămîn supt umbră multe neajunse
Supt niște perdeale de dînsul ascunse,
Diorthositoriul din ochĭ așa treace.
Neputînd spre toată slova să să pleace:
Slova supt perdeana ochiuluĭ s'ascunde,
Care cu vedearea nu poate pătrunde,
Și așa rămîne greșala în carte,
Căcĭ noĭ oamenĭ sîntem, de îngerĭ departe.
Așa dar ne rugăm de toţĭ cetitoriĭ
Ca să fim crezuţĭ noĭ, diorthositoriĭ,
Și unde am greșit, să să îndrepteaze,
Cu Duh de blîndeaţe să să lumineaze
Și să ni să crează toată osteneala,
Carea aŭ ocolit cît putu greșala.

Ioann Ștefanovicĭ, paroh Bolgarsechiuluĭ, ca diorthositorĭ.

5. Pe *Mineie* din Neamţ, 1809: 215.

Nifon (?), proigum[en] Sf. Mitro., la leat 1817, Aprilie 29.

Nifon (?) ecl[isiarh] Mitr., la leat 1819 m'am făcut, Noe[m]-vrie 16.

Să înţeleagă cel ce va ceti maĭ susŭ, cănd m'am făcut pro-tosinghel, cănd eclesiiarhu.

Dacă iscălitura de la început e a se ceti „Nifon", avem preţioase știrĭ despre începuturile acestuĭ arhiereŭ.

6. *Vieţile Sfinţilor* din Neamţ, 1813-6.

7. Pe *Vieţile Sfinţilor* pe Iulie (1814): 216.

Aĉastă carte este a sf[în]tuluĭ schit Vovedenii.

E *vechiul* schit al Zamfireĭ. V. nl B.

8. Pe volumul de Novembre (1811): 217.

Panait Niculescu, canonarhul sf[inteĭ] Mitropoliĭ, aŭ scris la

anul 1845, luna Avg[us]t 3. Acĕstă carte am cetit ereŭ Antonii monahul, cari am fost la arestul sfinteĭ Mitropoliĭ....

9. *Efrem Sirul* din Neamț, 1819.

218. 10. Pe un *Octoih* din 1816:

Aceastu Octoicu l-am dăruitu schit. Roș.

11. *Psaltire* din 1820. (Prefață de ctitoriĭ tipografieĭ: Constantin Caracaș doftorul politieĭ, Răducanul Clinceanul biv Vel Stolnic, Dimitrache Topliceanul biv Vel Sluger).

1821, Maiŭ în... aŭ intrat Turci în Bucureștĭ.

1821, Agust 6, s'aŭ tăiatŭ Sava bimbaș[ă], Ghincea și Delibașa Mihale. și cu Arnăuț[iĭ] lor.

12. *Orologhion* din 1825.
13. *Ceasoslov Mare* din Bucureștĭ, 1830.
14. *Mineie* din 1836 (Meletie monahul, tipograf).

219. 15. Pe un *Penticostariŭ* din 1841:

Și acĕstă carte s'aŭ cîștigat sfinteĭ Mitropolit prin mine, cel iscălit; 1823, Iuli. Dionisie ecli[siarhul] Mit[ropolieĭ].

16. *Mineie* din 1846, Neamț.
17. *Apostol* din 1851.
18. *Liturghiĭ* din Bucureștĭ, 1853 (lucrate pentru Chesarie, episcop de Buzăŭ).
19. *Molitfenic* din Bucureștĭ, 1854.
20. *Triod* din 1856, Bucureștĭ. (directorul tipografieĭ arh. Dionisie).
21. *Evanghelie* bucureșteană din 1856.
22. *Mineie* din 1862.

220. 23. Pe *Chiriacodromion* al luĭ Nifon Mitropolitul, 1857:

Acest Chiriacodromiu s'aŭ hărăzit nouluĭ schit Nifon din j[ud.] Prahova de prea-sfințitul arhiepiscop și Mitropolit alŭ Ungrovalahieĭ dd. Nifonŭ.

Pecete cu Sf. Constantin și Elena, coroană, cîrjă și „Nifon Mitr[o]p[olitul] U[n]g[ro]v[la]h[ieĭ]; 1850".

B. *Biserica Cimitiruluĭ,*

1. La intrare: 221.

Cu vrearea Tatăluĭ şi Fiiuluĭ şi Sfântuluĭ D[u]hu s'aŭ începutu ačastă sf[ă]ntă şi dumneazeaiască biserica, ce este hramu Sf[i]ntiĭ Troiţĭ, cu osteneala şi cu cheltuiala dumnei răposatiĭ jupăneasiĭ, Zamfiriĭ, soţiia dumnealuĭ răposatuluĭ jupănuluĭ Manuilŭ Apostoli, în zilele răposatul Domnoluĭ nostru Io Neculae Voivod, şi, rămăn[ăn]dŭ neasfărşită d[e] cè maĭ sus numită, şi aŭ rămas ostinitori noru-sa, Smara[n]da, fică răposatuluĭ Ion Băl[ăceanu], încă fi[n]du văd[uvă] ramas[ă] cu unŭ coconŭ, şi anume Manoilu; şi s'aŭ sfărşitŭ în zilel[e] Mării Sal[e] Domnuluĭ nostru Io Mihaĭ Racoviţ[ă] Voivod, mes[iţa] Iule 28 d:, leat 7251 [1743]; şi aŭ fost popa Ion ostinitor.

Pentru Smaranda Bălăceanu, v. *Genealogia Cantac.* şi *Studiĭ şi doc.*, I.

2. Pupitru de sidef din vechea zestre.
3. Pe un *Mineiŭ* de Septembre (de ale luĭ Chesarie).

Sfinteĭ bisericĭ cu hramul Sfinte Treime, zidită aicĭ ca să fie la trebile şi slujbele sfinteĭ bisericĭ a satuluĭ Zamfira; şi am scris cel maĭ sus iscălit în zile a Mării Sale D[omnul] nostru Gheorghe Dimitrie Bibescu Voivod şi Domnu a toată Ţara Rumînească, cînd stăpînea părintele Isaia, egumen Bleajoiia[u] şi Zamfirean... Ad... ugr. 17, Ap. 4.

4. Aier vechiu de muşama.
5. Pe un antimis încadrat: 222.

Acest dumnezeesc jertfelnic pe care să săvîrşaşte dumnezeiasca cea fără de sînge jertfă, s'a sfinţit de Preaosfinţiia Sa părintele episcopul Rîmniculuĭ, dd. Calinic, la anul 1851.

6. [Pomelnicul ctitoresc:] Nifon arhiereul, Ilie, Elena, Rusaila, Zanfira, Aposta, Gheorghie, Ioan Neofit arhiereu, Eftimie arhimandritu.

XLII.

Chipurĭ de la mănăstirea Cremicovschi.

(azĭ la Museul din Sofia.)

223. De o parte, o Doamnă cu o pălărie şi rochie roşă cu romburĭ aurite (mînecĭ, garnite cu verde), Domn cu căciuliță, plete, rochie de brocard, cipicĭ roşiĭ, mînecĭ roşiĭ. Jos,—fata, ca mamă-sa; fiul, —cu haine roşiĭ şi fes.

Прѣстави се раба бжиа Драгана дѫщи Рад воєвѫ; мцa авгѹст прѣстави се рабь бжи Тодwр, сни Рад Воєва, вь лѣто ҂зa, мсца авгѹст.

Adecă:

A răposat roaba luĭ Dumnezeŭ Drăgana, fiica luĭ Radu Voevod; în luna luĭ August a răposat robul luĭ Dumnezeŭ Teodor, fiul luĭ Radu Voevod, în anul 7100 [1502], luna luĭ August.

Bănuesc că eraŭ copiĭ ostatecĭ aĭ luĭ Radu, morțĭ în calea spre țară şi îngropațĭ acolo.

XLIII.

Inscripţiile Bistriţeĭ oltene după dosarul reparaţieĭ începute în 1846.

1. „Pisaniia de afară, de de-asupra uşi în amvon", ca în vol. 1, pp. 194-5, nº 2.

224. 2. „Pisaniia din lăuntru, al 3-lea tindă, în fața templuluĭ:

Cu vrearea Tatăluĭ şi cu ajutoriul Fiiuluĭ şi cu săvîrşirea Sfîntuluĭ Duh, ziditu-s'aŭ acăstă sfîntă besărică din temelie întru cinstea Adormiri a preacurateĭ Născătoare de Dumnezeŭ şi pururea Fečoari Marii, de dumnealor ctitori pan Barbul biv Vel Ban, Pîrvul brat ego, Vel Dvornic, i Dančul brat ego, i Radul i Preda i Mircea brat ego. Iar acum, în zilele prea-înnălţatuluĭ nostru Domn Alexandru Suţul Voevod s'aŭ zugrăvit de iznoavă acăstă sfîntă biserică, fiind zugrăveala

foarte veche, prin osirdiia şi cheltuala d-luĭ pan Grigorie Brîncoveanu Vel Ban şi cu îndemnarea şi silinţa Sfinţii Sale pr: chir Theodosie arh[i]m[andrit] şi igumen al aceştiĭ sf[inte] măn[ăstirĭ] Bistriţa, ca în vecĭ să să pomenească, iprocĭ. Vleat de la întemeerea Lumi 7192 *(sic)*, iar anul de la H[risto]s 1820, 1820 [cu arabice], Iulie 30. Pisah Parthenie (?) monah, zugraf. Ioan Cos[tan]d[in] zugraf.

3. [Vechea inscripţie slavonă:] 225.

Произволенїе[мь] ѡтца и поспѣшенїемь сна и съвръшенїемь стаго дха почи се съи стїи храмь въ име оуспенїе бгци вь дни Іѡ Нѣгое Евда и гднь въсеи земли [Ѹггровлахиское], и ктитори: жѹпан Барбѹль Беликїи Бань и Пжрвѹль Дворнїкь и Данчѹль и Радѹль и жѹпань Преда, и съвръши се при игѹмѣнь Марко. Аминь. Рѹка много грѣшнаго Добромирь, и Дѹмитрѹ, н Кирьтопь; исправн[икь] жѹпан Стоянь; нача се *[greşit:* пїсасе] и съвръши се в лѣть ѕзки, мсца ѡкт. а.

Adecă:

Cu voia Tatăluĭ şi ajutorul Fiuluĭ şi cu săvîrşirea Sfîntuluĭ Duh, începutu-s'a acest sfînt hram întru numele Adormiriĭ Născătoareĭ de Dumnezeŭ în zilele luĭ Io Neagoe Voevod şi Domn a toată Ţara-Românească, şi ctitorĭ: jupan Barbul Marele-Ban şi Pîrvul Vornicul şi Danciul şi Radul şi jupan Preda, şi s'a săvîrşit pe vremea egumenuluĭ Marco. Amin. Cu mîna mult-greşiţilor Dobromir şi Dumitru şi Chirtop. Ispravnic jupan Stoian. S'a început şi s'a săvîrşit la anul 7028 [1519], luna luĭ Octomvrie 1.

Cf. inscripţia neîndestulătoare şi în parte greşită pe care o dădea Mitropolitul Neofit de la jumătatea veacul ĭ al XVIII-lea, în darea de samă a visitaţieĭ sale canonice, — vol. I, pp. 193-4, nº 1. — Dobromir e şi meşterul de la Argeş.

4. Pe mormîntul ctitoruluĭ: 226.

Прѣстави се рабь бжїи жѹпань Барбѹль Беликїи Бань Кралевскы прѣименовани Пахомїе: вѣчномѹ паметь, в лѣтъ ѕзгı, мсца мартїе д.

Adecă:

A răposat robul luĭ Dumnezeŭ jupan Barbul Mare-Ban de Craiova, ce şi-a schimbat numele în Pahomie; veşnica luĭ pomenire; la anul 7013 [1505], luna luĭ Martie 9.

Data de 7013, adecă 1505, nu se poate admite. Şi în 1508, supt Mihnea-Vodă, Barbu se afla, lîngă fratele săŭ Pîrvu, în fruntea boierilor munteni (*Studiĭ şi doc.*, VI, p. 455, n° 3). El se întîmpină chiar în Sfatul de la 7026 (1518) al luĭ Neagoe (*ibid.*, V, pp. 169-70, n° 2). Îl găsim apoĭ şi la 5 Maiŭ 1519 (Cronica luĭ Constantin Căpitanul, ed. Iorga, p. 49, nota 4). La 7029 (1520-1) nu-l maĭ vedem însă (*ibid.*, p. 170, n° 3; pp. 473-5; cf. pp. 706-8). V. şi vol. VI, pp. 592-3. Cred că trebuie cetit ҂злг (7033=1524-5), care a fost cetit greşit ca ҂згı, ceia ce s'a interpretat ca 7013 (de fapt ҂згı).

227. 5. Pe mormîntul luĭ Moise-Vodă;

Иже въ блъгочестивеи коньчинъ и прѣстави се Іѡ Моисѝ Воевода, снъ Владислава Воıвода, ıже бранъ сътворише [въ] Вıишоръ, к лѣтъ ҂зм, мсца авгѹстъ кѳ.

Adecă:

Cu blagocestiv sfîrşit a răposat Io Moisi Voevod, fiul luĭ Vladislav Voevod, care a făcut războiŭ [la] Viişoara, în anul 7040 [1532], luna luĭ August în 29.

29 August 1530 [s'a cetit ҂зм pentru ҂зли] trebuie să fie ziua îngropăriĭ; cu cîtva timp înnainte, Moise nu maĭ era în viață (de pe la 22).—V. alte explicațiĭ, după lectura neîntreagă a inscripțieĭ, dată de Mitropolitul Neofit, în vol. I, pp. 195-6.

Iată corespondența urmată cu privire la pisaniĭ:

„Departamentul Credințiĭ. Cinstiteĭ Direcțiĭ a clădiriĭ mănăstiriĭ Bistrița din județul Vîlcea.

Grabnică trebuință avînd Departamentul de pizaniia (*sic*) bisericiĭ aceĭ mănăstirĭ Bistrița, care urmează să fie scrisă d'asupra uşiĭ bisericiĭ, saŭ înnăuntru la ctitorĭ, orĭ pe piiatra mormîntuluĭ ctitoricescŭ, pofteşte pe cinstita Direcție ca să scoață o copie întocmaĭ după pomenita pizanie, fără cea maĭ mică greşală, şi cu raport să o trimiță Departamentuluĭ, grabnic, prin ştafetă; iar, la

întămplare să se fi aflînd plecat la băile minerale iprocĭ, cuviosul arh[i]m[andrit] Hrisant, să va îndeplini această cerere de către ceĭ lăsațĭ în locul Precuvioșii Sale acolea.

Șef Departamentuluĭ:
... *Florescu.*

Anul 846, Iunie, n° 2132.

N° 18.

Cinst. Depart. al Credințiĭ.

Direcțiia clădiri sf. mănăstirĭ Bistrița.

Asămănîndu-să direcțiia cu porunca cinst. Depart. supt n° 2132, care astăzĭ, Lunĭ, la 3 ale următoareĭ, aŭ priimit, a și scos îndată copiia în tocmaĭ după pisaniia cea mare ce să află deasupra ușiĭ la biserica sf. mănăstirĭ Bistrița [căt și după cele din lăuntru biserіciĭ; *șters]*, pă care cu plecăčune o trimit acum pă lîngă aceasta cu ștafetă grabnică, după poruncă.

Dorește însă Direcțiia ca cererea aceștiĭ pisaniĭ să fie pentru un bun sfîrșit.

Anul 1846, luna Iulie 3, N° 31 [1].

[1] La 15 ale luniĭ era vorba ca Domnul să plece spre Bistrița, „ca să puie cea d'intîiŭ piiatră fundamentală la clopodniță".

Iată și hotărîrea domnească de reparație:

„Păn cuvintele ce ni să ad[resea]ză într'acest raport de către prea-cuv[iosul] năstavnic însărcinat cu privigherea asupra clădiriĭ aceștiĭ mănăstirĭ, iar maĭ cu osăbire căcĭ, vizitănd înșine acest sfănt lăcaș de al 2-lea oară, ne-am încredințat că zidirea bisericiĭ nu-șĭ are statornicirea cuviinčoasă, fiind dintru'nceput zidită foarte ușor, iar cele după vreme cutremurĭ aŭ slăbit-o așa de mult, în căt peste puținĭ anĭ s'ar fi dărămat de sineșĭ, și noĭ poruncim a să preface din noŭ,—decĭ dumnealuĭ Logofătul biserecescu va îngriji ca cît maĭ în grabă să ni să înfățieșeze planul, înpreună cu devisul materialurilor trebuincioase".

În raportul pe care Bibescu pune această hotărîre, se spune: „Acum, la dărîmarea zidurilor veichĭ, s'aŭ văzut că nu aŭ fost clădirea tot de o dată făcută, ci rîndurĭ, rîndurĭ, nefiind zidurile legate unul de altul; ci aceasta aŭ fost pricina în cele din urmă de s'aŭ desfăcut zidurile de sineșĭ în toate părțile. Sfînta biserică iarășĭ la întăea prefacere s'aŭ făcut prea mică, după cum să vede, și ceĭ din urmă Domnĭ, văzîndu-ĭ strîmtorarea, aŭ maĭ

XLIV.

Biserica ruinată din Crețeștĭ (Dolj).

228. 1. Pe zugrăveala de afară:

„Cari nu mergŭ la biserică“, „Fermecători“, „Vrăjitori“, „Călugărul curvar“, „Morariul“. „Croitorul“, „Sodomianul“.

229. 2. La proscomidie:

Pomelnicul zugrafilor: Madia, diacon Marin, Andreĭ, Stanciul.

Chipurile ctitorilor aŭ fost strămutate în locuința d-luĭ N. P. Romanescu, din Craiova.

---

adăogat ceva la dînsa, iar ceĭ de al treilea aŭ maĭ făcut amvonul, și, cu această adăogire una peste alta, n'aŭ putut ca să potrivească cît de puțin a fi o zidire arhitectonică...

Strămoșiĭ dar Înnălțimiĭ Voastre, răposațĭ întru fericire Domnĭ, vă roagă din cerĭ ca să nu lăsațĭ ostenelile lor întru dărăpănare, ci să privițĭ cu ochi milostiviri asupra unor asemenea sfinte lăcașurĭ pă care un duh înnalt le-aŭ zidit și le-aŭ înzestrat pentru sfîrșitul de eĭ prevăzut, și cu care acum Statul să fălește, întîmpinănd multe moraliceștĭ fapte pilduite de chear sfînta Evanghelie, spre ajutorul omenirĭĭ“. Eĭ a pus decĭ la cale să repare Bistrița și Dealul, „care cît de curînd vor lua și săvîrșire, însă zidirĭ temeinice, frumoase și cu cheltuelĭ îndestul de însemnate. Mînăstirea Bistrița, Prea-Înnălțate Doamne, anul viitor, cu leat 847, va lua sfînșit toată zidirea, și la leat 1848 va lua sfîrșit toate împrejmuirile iconomii de afară, și vor locui iarășĭ tagma monahicească precum aŭ lăcuit din veichime și pînă acum“. Cere acum ca „și ridicarea din temelie a sfinteĭ bisericĭ, ca să fie și aceasta unită cu arhitectura binaliĭ ce să face, precum merită al eĭ caracter, căcĭ de a rămînea precum să află, cunoașteţĭ Înnălțimea Voastră cîtă nepotrivire este, aflîndu-să casele cele spre lăcuința oamenilor luminată și a luĭ Dumnezeŭ casă întunecată“.

Lucrează și „maistărĭ iztrailitenĭ tinichegiĭ din orașul Brăila“.

XLV.

Biserica din Podarĭ (Dolj).

1. De-asupra intrăriĭ: 230.

† Acestŭ sfântŭ şi dumnezeescŭ lăcaş s'aŭ început din temelie de pan Hagi Mladen i Hagi Neagoe, unde s[ă] prăznueşte hramul stăl[uĭ] Grigorie Decapolit[ul], şi s'aŭ înfrumuseţat cu zugrăveală de tot satu; şi s'aŭ început în leat 817, în zile înlăţat[u]luĭ Domŭ Alecsandru Nicolae V[oevo]d şi cu blagoslovenia Preaosfinţii Sale Galanŭtion [=Galaction] episcopu Rămniculuĭ, şi s'aŭ zugrăvit în leat 832, Afŭgost 13, de Ilie zografu ot Craiova.

2. Pe uşa dintre pronaos şi naos: 231.

Ilie Zugravu ot Craiova.

3. Pomelnicul ctitorilor, pe dosul păreteluĭ de intrare: 232.

Leat 1832.

Titoriĭ: Ionŭ, Stanŭca, Anca, Stanču, Barbu, Mariia, Hristodor, Tudor, Iona, Rada, Nicolae, Preda, Anŭca, Anŭca, Anghel, Mihaĭ, Măriia, Părvu, Rada, Vasăle, Rada, Nicolča, Catrina, Catalina, Iorŭdache, Anŭca, Dumitru, Stanca, Părvu, Stanŭ, Iona, Manea, Călina, Dinu, Rada, Radu, Preda, Ilie, Stana, Dumitru, Frorica, Mafteĭ, Gheorghe, Silimŭ, Dumitru, Radu, Florica, Radu, Florea, Ionŭ, Iona, Papa, Ion, I[o]na, Bălaşa, Vasile, cu tot neamul lor.

Mărin, Ion, Rada, Dina.

Pomelnicu de obşte ctitoresc ... Bănică, Gherghina, Ilina ..., Păuna ..., Iana ..., er[eĭ] Frorea, er[eĭ] Gheorghe, er[iţa] Iona; leat 1832, Fevra[rie].

4. Chipurile ctitorilor: „Pan Hagi Mladen“, cu fes sur, avînd margenea roşie, cu mantia blănită cu negru, peste o haină roşie; brîŭ roşu şi alb; „paniţa Hagica Stanca“ cu pălărie roşie şi albastră, bucle, roche cenuşie cu florĭ şi mantie roşie pănă la mijloc, cu mînecile largĭ. În mînile lor ţin un pomelnic: 233.

Hristea, Hristea, Ţeno, Stana, Petre, Vasile, Iovan.

V., pentru Hagi Mladen Stoianovicĭ, vol. VIII din *Studiĭ şi doc.*, tabla.

5. *Octoih* din Rîmnic, 1811.

6. *Cazanie*, după izvodul luĭ Chesarie, retipărită la Sibiiŭ la Gheorghe de Klozius, 30 Maiŭ 1850, cu pomenirea Împăratuluĭ şi a luĭ Ştirbeĭ-Vodă, şi cu însemnarea:

„Care Cazaniĭ, cîte aŭ fost, toate s'aŭ ars la anul 1847, Martie 25, la Bucureştĭ, iar acum tipărită cu chieltuiala d[umnea]lor Iosif Romanov şi Comp., librierĭ româneştĭ din Bucureştĭ, unde se află toate de vânzare: doritoriĭ pot afla prăvăliia dumnealor în Bucureştĭ pă uliţa zărafilor, vecinĭ fiind cu Nicolae Hristu zăraful."

234. 7. Pe un *Antologhiu* de Septembre (cam 1760):

Acastă sfântă şi dumnăzăiască carte ce să chiiamă Mineĭ... gata... ca să fie de învăţătura mea şi a copiilor mie; iar, de să va ispiti cineva a-lŭ înstrina di la copii mie, acela omŭ să fie anaftemă; la anulŭ 1767.

La sfîrşit:

Şi amŭ scris eŭ popa Gheorghe cu mă[nă] de ţărănă, şi cine va ceti, în veacĭ mă va pomeni,—că măna putrezeaşte, iar asta trăiaşte.

XLVI.

Biserica din Vîrîţĭ (jud. Dolj).

1. Chipurile ctitorilor:

„Chiriiac biv Vel Clucear" (fes roşu, fund albastru, mantie cu blană neagră, haină dedesupt cu florĭ), „Zmaragda sin ego"; „Costandin Zătreanu biv Vel Medelnicer", „paniţa ego Mariia", „Alexandru, Ioan" (lîngă Medelnicer), „Luxandra soţia sa; Ilie fiiŭ Cluceruluĭ Chiriiac".

Pe stînga: „paniţa ego Domni", „Fevroniia sin ego Hristodor biv Vel Sărdar", „Paniţa ego Zoiţa, Irini".

2. *Mineiŭ* din 1788.

3. Pe o *Evanghelie* de la 1697:

Să se ştie cănd aŭ murit popa Constantin din Vărăţĭ, la Fevruarie 23, de Marţĭ noaptea. Popa Ianache. 235.

(Scrisoare de pe la 1730.)

4. *Mineiŭ* pe August 1780. În legătură, o foaie din *Adnotationes Diplomatum* (veacul al XVIII-lea).

Însemnare de la „Dumitraşco logofătul ot Vărăţĭ“.

5. Pe *Mineiul* de Martie: 236.

Să să ştie că acestŭ sfăntŭ Mineŭ iaste cumpărat de Cruciariul Chiriacŭ Găianu.

Cam pe la 1780.

XLVII.

Bisericĭ Tîrgoviştene.

A. *Biserica Sf. Constantin şi Elena.*

[comunicat de d-l Virgiliu Drăghiceanu.]

[v. vol. I, p. 116.]

1. Pe d'innăuntru: 237.

Doamnea, iubit-am buna cuviinţa casiĭ tale şi locu lăcaşulu măriri tale. Aĉast[ă] [sfăntă] şi dumnezeiască biserică care este hramul Sfîntuluĭ Nicolae, ridicatu-s'eŭ din temeliia cĭ de Io Matheĭ B[asarab] Voevod la cursul anilor 7159 [1650—1], iar, de atunce încoace foarte rîŭ stricăndu-se şi dezvelindu-se, iar, cănd aŭ fost leat 7240 [1731—2], îndemnatu-s'eŭ jup[ăn] Vasalache cu mila luĭ Dumnezeŭ de aŭ şindrilit-o şi aŭ dres-o. Iar, cănd aŭ fost 7261 [1752], Dichem[vrie] 21, s'aŭ tîmplat de aŭ murit la Bucureştĭ, şi s'aŭ adus de s'aŭ îngropat aicea. Apoĭ dumnealuĭ jupan Dragomir, fiiul dum[nealuĭ] jupan Vasalachi, denpreună cu fraţiĭ dum[nealuĭ], s'aŭ îndemnat de aŭ învîlit-o, aŭ zugrăvit-o, şi aŭ făcut tîmpla şi anvonul afarî, fîcîndu-se ctitorĭ noĭ, ca să le fi veĉ[nică] pomenire dumnealor; amin. Oct. 18 7262 [1753—4].

238. 2. Grafit în scobitura uşiĭ:

Popa Ion zugrav; leat 7262 [1753-4].

239. 3. Altul, la proscomidie:

Şi s'aŭ zugrăvit de Dragomir sin Vasalachi Frumuşica (?). Popa Ion zugrav, Sept. 18, 7162 [1753].

240. 4. Pe un mormînt:

Suptu aceastî piatrî odihnesc oasele rîposateĭ roabeĭ luĭ Dumnezeŭ Sima, ce aŭ fostu jupîneasa luĭ Costandin Conţescul Vel Logofăt, şi al[e] fiuluĭ lor, Asan, care i s'aŭ prestăvit în luna luĭ Dech., la anul de la Zidirea Lumiĭ leat 7222 [1713].

4. Chipurile ctitorilor, după comunicaţia d-luĭ prof. Virg. Drăghiceanu:

„Mateĭ-Vodă, cu barbă albă, păr castaniŭ, coroană, mantie albă tivită cu roşu şi cu blană albă-neagră; veşmînt de desupt de brocard de aur. Doamna cu păr negru, coroană neaurită, haină de de-asupra albă; lanţ la gît".

B. *Biserica Sf. Nicolae Simuleasa.*

[comunicare a d-luĭ V. Drăghiceanu.]

241. 1. La intrare:

Întru numele Tatuluĭ şi al Fiiuluĭ şi al Duh[u]luĭ Sfîntŭ şi într' ajutorol prea-luminatuluĭ şi făcător[iŭ] de ciude hramul sfinteĭ bisericĭ şi al caseĭ noastre, Sveti Niculae, arhiepiscup Mirilichenschiih, în zilele Domnuluĭ creştin şi de Dumnezeŭ iubit Costandin Şerban Voevod, cu vrearia luĭ Dumnezeŭ Domn Ţîri-Rumîne[ştĭ]. Adecă eŭ robul luĭ Dumnezeŭ jupan Misco Vel Capitan za Sîrbĭ, i jupaniţa ego Ioana i snovi ei [=şi fiiĭ lor] Florica i Pîuna, Nicola i Nicola brat Căpitan, i Dumitru brat Căpitănesei, i cu ajutorol milostivuluĭ Dumnezeŭ început-am această sf[î]ntă biserică, sfîntă, dumnezeiască, de o am rîdicat dentru temelie pînî [în] sfîrşit, ca sî ne fie pomanî şi de iertare

sufletelor noastre, şi al[e] pîrinţilor noştriĭ, şi să ne fie ajutorŭ întru ['n]pîrîţia Ceruluĭ. Şi ispravnic aŭ fost Stînimir. Şi o am început în luna luĭ Iun[ie] dnî 10, şi o am sfrăşit în luna luĭ Noem. dnî 30, văleat 7163 [1654].

Pentru astfel de „lefeciĭ sîrbĭ", v. Hasdeŭ, în *Traian*, I, n° 1 şi *Studiĭ şi doc.*, IV, pp. 42-3.

2. Pe un potir: 242.

Acest sfînt potir s'a cumpărat de robiĭ *(sic)* Dumnezeŭ Ioan Bădiţa, nepotul luĭ Hagi Staicul din Bucureştĭ; 1814.

C. *Biserica Sf. Nicolae.*

1. Vechea inscripţie: 243.

Вь дни Іѡ Радѹль Воевод сін храмь Стго Николи сьтвори жѹпан Манѣ Велик[и] Дворник и жѹпаница Вилае; влт ӡлѕ.

Adecă:

În zilele luĭ Io Radul Voevod acest hram al Sfîntuluĭ Nicolae l-a făcut jupan Manea Marele-Vornic şi jupaniţa Vilae; în anul 7036 [1527-8].

Supt Radu de la Afumaţĭ, Manea era Mare-Vornic şi în 1525 *(Studiĭ şi doc.*, VI, p. 594).

2. Pe altă piatră: 244.

Să se ştie cum aŭ spart beseareca la Sinan-Paşa, şi o'ŭ diresu pop[a] Goncea cliseariu.

3. Pe o piatră: 245.

† Cu vrearea Tatuluĭ şi cu ajutoriul Fiuluĭ şi cu sporul D[u]hăluĭ Svăntŭ, îndemnatu-se-aŭ creştinul Io Mateiŭ Băsă-r[a]bŭ Voevoda i g[o]s[po]jda ego Elina, de s'aŭ zidit aceasta svăntă besearică, hramul Stăĭ Nicolae, den temelie pănă în sfrăşit, ca să le fie pomean[ă] în veač; şi ispravnic Stanciul Portar. Pis ın[e]s[i]ţa Sep. 12 dnă, vleat 7162 [1653]. Pop[a] Grue.

4. Potir din 1814.

246. 5. Pe o piatră de mormînt:

Odihnescŭ oasăle robu luĭ Dumnezeŭ jupan Gherghe cupeţ, şi s'aŭ prestăvit în zilele Io Radul Voevod..., m[e]s[i]ţa Av[gust] 9, v leat 7130 [1622].

Domnul, e Radu Mihnea.

D. *Biserica Sf. Dumitru.*

[Comunicare a d-luĭ V. Drăghiceanu.]

247. 1. La intrare:

Сеи бжственніи храмшснованіа създа сѧ и бьздвиже сѧ повеленіем и иждевеніем мене грѣшнаго вь христіаниех Димитріе Бꙋзинки Слꙋцара Великаго вь мо́лбꙋ и похвалꙋ чсное ꙋспеніе стѣе бце и стго и славнаго великомчника и побѣдоносца Димитріе мироточиваго, вь дни Іш Маѳеи Басарабѣ Воевод, вь лѣть быїтіа мира ҂зрмз, спасеніе же мїра ҂ахлѳ; испра. поп Арсеніе. [= Acest dumnezeiesc hram s'a făcut şi s'a înnălţat cu îndemnarea şi chieltuiala mea, celuĭ greşit între creştinĭ Dimitrie Buzinca Slugerul-cel-Mare, pentru rugăciunea şi lauda cinstiteĭ Adormirĭ a Sfinteĭ Născătoare de Dumnezeŭ şi a sfîntuluĭ şi slăvituluĭ mareluĭ mucenic şi luptător Dimitrie izvorîtorul de mir, în zilele luĭ Mateĭ Basarab Voevod, în anul de la Facerea Lumiĭ 7147, iar de la Mîntuirea Lumiĭ 1639; ispravnic popa Arsenie.]

Buzinca, fost boier de-aĭ luĭ Leon-Vodă (Comis în 1631; *Studiĭ şi doc.*, IX, p. 7), era Clucer în 1640, cînd mergea la Braşov cu solia cea mare trimeasă de Mateĭ-Vodă (*Studiĭ şi doc.*, IV, pp. CCI, 215, 218, 221).

248. 2. Pe o piatră de mormînt:

Дше бгороднаго капѣтана нѣме[ц]каго: ceane e-a dezgropa acest mărmăntŭ sa[u] parat *(sic)* loa, si hi proclet anatema; **зде престави сѧ во лѣто ҂зрѯг, а шт рождество хва ҂ахнд** [=Su-

fletul celuĭ de bun rod Căpitan de Nemţĭ: care a răposat în anul 7153, iar de la naşterea luĭ Hristos 1654.

E. *Biserica roşie.*

[comunicat de d. V. Drăghiceanu.]

1. Pe păretele din dreapta, însemnare nouă: 249.

Această sfântă şi dumnezeiască biserică, ce se prăznueşte hramul Intrăreĭ în biserică a Maiciĭ Domnuluĭ şi a Sfinţilor Erarhĭ, ridicîndu-se din temelie şi înfrumuseţîndu-se cu toate celea de robiĭ luĭ Dumnezeŭ Radu Judeţul, cu soţia sa Mihalcea, Vasile Logofătul, soţia sa Maria, la 1767, în zilele prea-luminatuluĭ nostru Domn Alexandru Ipsilante Voevod, cu blagoslovenia preasfinţituluĭ Mitropolit al ţăriĭ, Chiril, iar acum, la anul 1871, ajungînd în ruină, cu ajutorul luĭ Dumnezeŭ s'aŭ îndemnat preotul Anghel duhovnicu, cu soţia sa, Maria presvitera, nepoata luĭ Vasile Olteanu, şi dumnealuĭ Hagi Costantin, cu soţia sa, Ecaterina Hagica, de aŭ maĭ reparat-o, făcînd şi turlele, precum se vede.

2. Pe o piatră de mormînt: 250.

Aicea supt această piatră odihnescŭ oasele răposatuluĭ robul luĭ Dumnezeŭ jupan Radu Vel Judeţul ot Tîrgovişte i jupăniţa ego Mihalcea, Ioan, Dumitru, Şerban, Radu, Andrea..., Ana, cu tot neamul; meşţa Noem. 11, leat 7199 [1690].

F. *Biserica Sf. Atanasie.*

[comunicat de d. V. Drăghiceanu.]

† Cu vrearea Tatuluĭ şi cu ajutoriul Fiiuluĭ şi cu săvărşirea 251.
Duhuluĭ Sf[în]tŭ, începutu-s'aŭ a să zidi din temelie această sfîntă şi dumnezeiască biserică, hramul sfinţilor ierarşĭ Athanasie şi Chiril, Patriarşiĭ Alixandrieĭ, cu blagoslovenia preasfinţituluĭ Mitropolit al Ţări-Rumîneştĭ chir Grigorie, în zilele prea-înălţatuluĭ şi prea-luminatuluĭ Domnu Io Alisandru Scarlat Ghica Voivod, şi, fiind maĭ nainte această sf[ă]ntî biserică de lemn făcută de răposaţiĭ întru fericire părintele Mitropolit Theodosie, al ţăriĭ, iar acum s'aŭ făcut de pe cum

se vede, cu chieltuiala blagorodnicilor aĭ sfinteĭ bisericĭ fiĭ dumnealor jupanŭ Badea Văcărescul, i jupanŭ Iordache Văcărescul biv Vel Sluger, fraţĭ, şi Samuilŭ arhimandritul, dichiu sf[in]teĭ Mitropoliĭ Tîrgovişte, pentru vecinica pomenire, la leat 7276 [1768], Aug[ust] 1. Ioan, Andreĭ, zugrăvĭ.

Aceştĭ Văcăreştĭ sînt din satul dîmboviţean de pe Răstoacă. Numele luĭ Badea îl aflăm pe o piatră de mormînt de la Mitropolie (vol. I, p. 122, n° 255).

2. Potir de la un Mitropolit Grigore.

G. *Biserica Oborul-Vechiŭ.*

[comunicat de d. V. Drăghiceanu.]

252. La intrare:

Aĉastă sfăntî şi dumnezeiasc[ă] biseric[ă] ziditu-s'aŭ din temelie întru slava şi cinstea hramuluĭ, ce să priznueşte Izvorul Tămăduirilor, la anul cu leat 1832, Marte 5, în zilile preaînălţatuluĭ Înpîrat Nicolae Pavolicĭ *(sic)* a toată Rosiia, cu blagosloveniia preaosfinţituluĭ părinte episcop Neofit, fiind otcărmuitorŭ Sfinteĭ Mitropoliĭ, în locul Preaosfinţii Sale pîrinteluĭ Mitropolituluĭ Grigorie. Si s'aŭ sîvărşit de tot lucru de zidăriĭ, i cu zugrăvealea, şi cu altele ce trebuesc sfintiĭ bisericĭ, la anul cu leat 1833, Iulie 30, de robiĭ luĭ Dumnezeŭ aceştia: Cîrstea Carabula, Ionŭ Bizdideanul, Dumitru Bizdideanu [=din satul Bezdad], Maria Cojocaru, [ş. a.].

H. *Biserica Stolnicul.*

[comunicat de d. V. Drăghiceanu.]

253. 1. Pe o piatră la intrare:

Aĉastî sfîntî bisericî, lăcaş Dumnezeuluĭ Savaoth, a cîria hramu Uspenia bogorodiţ[i] şi pervo-mucenic Stefan sî prîznueşte, den temelie este ziditî în locul unia ce maĭ de nainte de lemnî era fîcutî, cum spun de Udre Brîtescul, care de multa vreme şi răutăţĭ căzu şi sî risipise,— aşa deĉ jupan

Costandin Cantacuzinò biv Vel Stolnic i soţia sa Safta, de zid, cum sî vede, o aŭ fîcut, în cinste şi slava veciniculuĭ Dumnezeŭ şi în buna pomenire, şi bineluĭ [= bunuluĭ] lor neam şi al lor, i isprăvind-o la anul de la Zidirea Lumi 7213 [1705].

E vestitul scriitor Constantin Cantacuzino Stolnicul, unchiul şi sfătuitorul de căpetenie al Brîncoveanuluĭ.

2. Piatră de mormînt a luĭ Stanciul, fiul Slugeruluĭ Nicola (inscripţie slavonă fragmentară).

I. *Biserica Tîrguluĭ.*

[comunicat de d. V. Drăghiceanu.]

1. Piatră în zidul de afară: 254.

Aicea, la ačastă piatră, zacu jos oasele robu luĭ Dumnezeŭ Oprea, care s'e prestăvit în zilele Io Mateiŭ Voivod, mţa Noem. 23 dne, vîleat 7154 [1645], coconul Raduluĭ iuzbaş de fuştaş, carel[e] a fost ispravnic la častî sf[ă]ntî besear[ică] întru cinstit hramu Uspenie b[ogorodi]ţe; Mai 2 dnî, leat 7161 [1653].

Un iuzbaşă de fustaşĭ din veacul următor, în *Studiĭ şi doc.*, IV, p. 80.

2. Urmează: 255.

Aice suptu ačastă piatră, zacu oasele Paraschiveĭ, coconul Raduluĭ Vel Căpitan, carel[e] aŭ fostu ispravnicu la čaastî beseric[ă], vî dni Io Mateĭ [Voevod].

3. Pe policandru: 256.

În zilele prea-luminatuluĭ Domn Io Gheorghe Caragea Voevod, cu voia luĭ Dumnezeŭ, cu al Maichi Precista, aŭ fîcut acest palicandru, cu tot[ă] cheltuiala, dumnealuĭ Păstelniculuĭ Pascale Păunescul, pîcîtos; 1814, Martie 28.

4. Pe un pomelnic, cu chipul Maiceĭ Domnuluĭ, luĭ Hristos, cu 257.

porumbul Sf. Duh şi, pe altă foaie, chipul Sf. Ioan Gură-de-aur:

„Pomelnic al sfinteĭ biserici din tărgul Tărgoviştiĭ, făcut acum după Zavere, cînd am entrat eŭ epitrop, în zilele Mării Sale Io Grigorie Ghica Voevod, care s'aŭ orănduit de la Poartă a fi Domn întîiŭ din pămînteni, fiind leat 1823, April. Scris de mine, cu mîna, Ioan Ţînase, epitrop...

Pomeneşte, Doamne: Matheĭ Voevod, Elena Doamna; Udrişte, Radul, cu părinţiĭ şi fiĭ lor.

Acest Udrişte, aflăndu-să Cămăraş şi credincios Mării Sale Mateĭ V[odă] Basarab..., a făcut rugăciune şi îndemnare ca să facă această beserică; fiind nişte zidurĭ surpate..., aŭ sfărîmat acele zidurĭ..., şi aŭ făcut din temelie, după cum şi pisania d'asupra uşi arată, însă biserica cu tinda pînă la uşă, şi nezugrăvită; ispravnic fiind pînă la săvîrşire dumnealuĭ Radu Logofătul, Vel Căpitan, fiind leat 7162 [1654]."

E vorba de Udrişte Năsturel.

„Pomeneşte, Doamne: Constantin, i Ilina, Mariea, cu părinţiĭ lor. Acest Constandin, ce se numeşte între oamenĭ jupîn Dinul Bogasieru, tatăl Voineştilor, acesta aŭ zugrăvit biserica, tîmpla şi oltarul, aŭ hărăzit şi o livadă de făn, sub dealu mănăstiriĭ, lîngă viea Văcărescului, pă care o coseşte preoţiĭ bisericiĭ. Pomeneşte, Doamne, pe Mateĭ iereĭ..., ce a făcut înbrăcăminte la Evanghelie şi cadelniţe..., pe Dimitrie Mira bogasieru..., Pascale Voicu, fecior luĭ Păun Abagiu..., ce a făcut policandru la 1814..., pe Radu Golescu..., ce a cumpărat 12 Minee...; pe Dragnea, Stana, Marica Cojocar, ce ajută la şindrilit şi potir..., la anul 1812..., iar, la moarte, dă 100 leĭ pentru zugrăvitul turnuluĭ; pe Atanasie băcanul, ce dărueşte un disc de argint. [Apoĭ braşovenĭ, rachierĭ, cojocarĭ, bogasierĭ.] Şi Alexe, sudit chesaricesc, carele cu corajul săŭ a stătut ca un consulat, cînd aŭ venit Turciĭ să gonească pe Grecĭ din ţară, fiind leat 1821. Şi, cănd aŭ venit aicĭ la Tîrgovişte, i-aŭ întănpinat cu cele trebuincioase, şi, înblînzindu-ĭ cu cuviinţe bune, aŭ potolit pornirea şi gîndul lor cel răŭ, ce lovea asupra acestuĭ oraş, ca să-l prăpădească, şi, cu puterea ce avea, aŭ păzit şi această biserică, de nu s'aŭ jefuit de Turcĭ, cum s'aŭ jăfuit alte beserecĭ aci în oraş, şi aŭ sfărîmat icoane. Aŭ ajutat coconiĭ luĭ cu leĭ 20 la potirul de argint ce s'aŭ făcut acum, cu leat 1830."

5. Condică „pentru toate zapisele şi hodoarele ce are sfănta

biserică“, „Să dă de ştire că la leat 1823, după Zaveră, întîmplăndu-să de aŭ tăiat Turciĭ pe răposatul Gheorghe Braşoveanul . . . ctitor“, etc.

J. *Biserica Sf. Gheorghe.*

[comunicat de d. V. Drăghiceanu.]

1. Inscripţie zugrăvită: **258.**

Aceastî sf[întă] şi dumnezeiască biserică, ce să prăznueşte hram st. m[areluĭ] m[ucenic] Gheorghie, fiind veche şi necăutată de multă vreme, ne-aflîndu-să ctitorĭ, şi dezvălit[ă] şi dărămat[ă], iar la leat 1730 s'aŭ găsit jupan Stegar Dima, de o aŭ pardosit, aŭ făcut atvon ş'aŭ zugrăvit, lu-aŭ *(sic)* şindrilit pe el şi biserică de iznoavă; iar, la leat 1794, fiind învelis[ul] vechĭ, aŭ căzut, şi, văzînd noi, mahalagii, aşa, ne-am îndemnat de am învelit cu toată cheltuiala noastră. Iar, la leat 1812, s'aŭ întîmplat primejdie mare de ciumă, prin toate părţile, care şi aicĭ în oraş s'aŭ întîmplat primejdie prin toate mahalalele, iar, în mahalaua aceasta, ne-am rugat m[areluĭ] m[ucenic] Gheorghie, ziua şi noaptea, şi, scăpîndu-ne, am tencuit biserica pe din afară, am făcut scară, am ridicat clopotniţă; iar eŭ, robul luĭ Dumnezeŭ Stegaru Dima Lixăndroiu, Preotul Radu Guţă, am tencuit clopotniţa, Gheorghe Dudescu, Postelnic[ul] aŭ zugrăvit pe afară, şi icoanele pă zid, avînd ajutorul mahalagiilor, spre pomenire vecinică, la leat 1816, Aug. 18

2. Pe părete înnuntru, menţiune de altă reparaţie „în zilele şi cu ajutorul luĭ Alicsandru Caimacam Ţăriĭ-Rumîneştĭ, anul 1848 (?), Septemvrie 2“.

XLVIII.

Biserica Mahalaua lîngă Tîrgovişte.

[Comunicare de estampă a d-luĭ prof. Virgil Drăghiceanu.]

1. Pe un mormînt: **259.**

Прѣстави сѧ рабꙋ бжю жꙋпань Дрьгич Дворникꙋ ѿ Корнж-

цѣнит... им... дш... вь дны благочстивомꙋ и хрꙋлюбивомꙋ и вышнюємꙋ Iѡ Радꙋ Воєвод и [гсднь], вь мца юнiє ɛ, днi, в лѣт ѕзрѯд. [=A răposat robul luĭ Dumnezeŭ jupan Drăghicĭ Vornicul din Cornățeanĭ, în zilele bine-cinstitoruluĭ și de Hristos iubitoruluĭ și înnălțatuluĭ Io Radu Voevod și [Domn], în luna luĭ Iunie 15,— zile în anul 7124=1616].

260. 2. Pe acelașĭ, în interior:

Прѣстави сѧ рабꙋ божпю жꙋпань Iанакиє Ключ., [снь] жꙋпан Соколь Ключ., вь дни Iѡ Матеи Воєвод. în luna luĭ Sept.... вь лѣт ѕзрѯв. [=A răposat robul luĭ Dumnezeŭ dumnealuĭ Ianachie, *[fiul]* dumnealuĭ Socol Cliuceriul, în zilele luĭ Io Mateĭ Voevod, *în luna luĭ Sept*..., în anul 7162=1653.]

261. 3. Pe altul:

Прѣстави сѧ раба бжiю жꙋпаница Ирина Дворничаса жꙋпан Дрьгич Дворникꙋл... вь дны влагочстивомꙋ и хрꙋлюбивомꙋ и вы... шємꙋ Iѡ Гаврiиль Воєвод... в мца маї... дни, лѣт ѕзрки. [=A răposat roaba luĭ Dumnezeŭ jupanița Irina Vorniceasa, a dumisale Drăghicĭ Vornicul..., în zilele bine-cinstitoruluĭ și de Hristos iubitoruluĭ și.prea-înălțatuluĭ.. Io Gavril Voevod..., în luna luĭ... Maiŭ ... zile, anul 7128 [=1620].]

Drăghicĭ și Irina sînt bunicul și mama luĭ Socol (fiŭ al Vorniculuĭ Nicolae), a căruĭ viață se poate deslușĭ din prefața vol. IV de *Studiĭ și documente*. Cf., pentru petrecerea luĭ la Cîmpulung, și vol. I-II.

4. Tot acolo, cruce care pomenește un hagealîc făcut în veacul al XVII-lea, supt Mitropolitul Ștefan, la Ierusalim, Sinaia și Alexandria.

XLIX.

Cruce de la Răzvadul-de-sus.

[Comunicare a d-luĭ Virgil Drăghiceanu.]

262. Ačastă sf[ă]ntî crač[e] ridicatu-s'eŭ întru numele Tatîluĭ și aĭ Fiul[uĭ] și al Duhuluĭ Sfî[n]t și într'ajutorul sfîntuluĭ hram

Успенїи пресфєтїє блчдєна бдцє приснодєви Марїа [=Adormiriĭ preasfinteĭ făcătoareĭ de minunĭ Născătoareĭ de Dumnezeŭ pururea Fecioareĭ Marieĭ], care hram aŭ fost al besereceĭ de la Răzvad, ce'ŭ fost de lemn arădicat[ă] întiĭ, iar, dacă se'ŭ mutat acestă besereca la Iadulŭ, pusu-se-aŭ acestă sfîntă cruce în locul sfîntului prestol al sfinteĭ besereciĭ, ca să fie sfîntul hram stîtîtor în vecu, în zilele creştinuluĭ Mateĭ Basarab Voevod. Şi s'eŭ trudit de o rîdicat acăstă sfîntă cruce eŭ, robul luĭ Dumnezeŭ jupanul Socol biv Vel Cliučar, sin Necula Vornicul şi al jupînesiĭ Irineĭ de Cornăţenĭ, împreună cu jupîneasa luĭ, rîposata jupăniţa Marula Cliuč[e]reasa şi cu coconiĭ lor, jupan Cr[ă]ştea Cluč[ar] i Anghelina, jupan Ianache Spat[ar] i Anca i Irina i Stanca i Marula i Tudosie i Iana i Costandin i Vel[icu]... Florescul (?) i Tudora, Marica, i Marula i Mateĭ i Neculaĭ, ca să le fie de ajutor sufletelor noastre **къ вѣч**, amin. **Пис мцა** Aprilie 2, 7156 [1648].

L.

Biserica din Măxinenĭ (jud. Rîmnicu-Sărat).

Piatra de de-asupra uşiĭ (azĭ la Museul din Sinaia): **263.**

Acestă sfăntă şi dumnezeiască besereсă ci iaste hramul naşteriĭ lu Stă Ioanŭ Crăstitel, făcutu-o-am eŭ robul luĭ Dumnezeŭ Io Mateiŭ Basaraba Voevod i g[ospo]jda Ilina; mergăndu Dumniia Mè la oaste, am tăbăr[ă]tu prea malul Siretuluĭ, ci am văzut Dumniia Mè cest loc bun şi tare, şi era o beserecă mică de nuiale şi lipit[ă] cu lut. Dicĭ cu vrere luĭ Dumnezeŭ şi cu ajutorulu sf[în]tuluĭ hram am făcut acestă beserecă de piatră, să fie Dumnii Mele pomenă. şi aŭ fostŭ ispravnicu şi multu ostenitor şi îndemnătorŭ jupanŭ Radulu Vel Cap[itan], şi aŭ fostu de'ntăiŭ multu nevoitoru cu s[ă]nta mănăstire erŭmonac Nil, şi al doile isprav[nic] Lup[u] ot Vist[ierie.] [Roata din mijloc:] Cu mila luĭ Dumnezeŭ creştenu Mateiŭ Basarab Voevod i gsdn. văsue zemle ongrovlahiscoe grobu peč[e]te].

LI.

Pechea (jud. Tecuciŭ).

264. Stîlp de piatră cu inscripţia:

Alexander Vasilievits Engelhard ist hier begraben.

Anno M.D.CC.LXX. Sie haben Todt und Verderben gespien. Wir haben es nicht gelietten. Zwei Kollonen Fusvolk, zwei Baterien; wir haben sie nidergeriten.

(Copie de I. Codrĕanu, comunicată de d. I. Bianu.)

LII.

Biserica cătunuluĭ Săteniĭ (Dîmboviţa).

[comunicat de d. V. Drăghiceanu.]

265. Pe o piatră de mormînt afară:

† Aicea supt ačastî piiatrî zac osele robilor luĭ Dumnezeŭ: jupan Cîrstea i jupăniţa ego Despa; popa Tanase, iriţa Rada; popa Gorcea, iriţa Ana; popa Stanciul, iriţa Mariea; popa Izanî (?), popa Ianache Nan, Oprişan, Vintil[ă], Cîrstea, Arghira, Ionaşco, Stanca, Paraschiva, Vintil[ă], Stanca den Sîteanĭ. Pis az popa Dumitraşco, sin popa Vasili..., vîleat 7177 [1669]; pis m[e]s[ţa] Aprilie.

2. Ctitorĭ: „jupan Mateĭ Cazote, tvor [= vtori] Vistiier", „jupan Costandin tvori Logofăt", Maria „Visteriasa", cu fetiţa, Maria; Răditşa Zădăriceanca.

LIII.

Biserica din Doiceştĭ.

[comunicat de d. V. Drăghiceanu.]

266. 1. La intrare:

Ačastî sf[ă]ntî şi dumnezeeascî bisearicî, a cîriea hram Naşterea prea-curateĭ Fečoare şi stîpîniĭ noastre de Dumnezeŭ nîscătoareĭ Marieĭ, sî prîznueşte, den temelie ziditî, rîdicatî

şi înfrumosiţatî iaste de luminatul şi înîlţatul Io Costandinŭ Basarabŭ Voevodŭ, Domnul şi oblăduitoriul Ţăriĭ-Rumîneştĭ, aicĭ într'acestŭ locu unde altî datî n'aŭ fostŭ, în slava luĭ Dumnezeŭ şi în večnica sa pomenire, sîvîrsind-o la anul de la Zidire Lumiĭ 7215 [1706] şi al optsprîzeacelea an al Domnii Sale. M[es]ţa Sept[emvrie] 20.

2. Pe o icoană: 267.

...cheltuiala dumnealuĭ biv Vel Căminar Costandin Mavrocordat..., Doamna Lucsandra Mavrocordina... (?).

3. Ctitorĭ: Constantin Basarab Brîncoveanu, Constantin Voevod, Ştefan Voevod, Mateĭ şi Radu Voevod [fiiĭ luĭ]; „g[ospo]jda iego Mariea" şi fetele: Stanca, Maria, Smaragda, Ilinca, Safta, Ancuţa, Bălaşa. Apoĭ „jupan Papa Brăncoveanu Vel Postelnic", „jupaniţa ego Stanca Cantacuzino" [părinţiĭ Domnuluĭ], „Ioan Mateĭ Basarab Voevod", „jupan Preda Vel Vornic Brăncoveanu" [bunicul Brîncoveanuluĭ].

LIV.

Mănăstirea Nucet.

[comunicat de d. V. Drăghiceanu.]

1. La intrare, zugrăvit: 268.

Această sfîntă şi dumnezeiască biserică, în care se prăznueşte hramul Sfîntuluĭ mareluĭ mucenic Gheorghie, de întiia temelie este zidită de bătrînul jupan Gherghina Pîrcălabul cu soţia sa Neaga, şi, cu zidu şi odăĭ înprejmuind-o, şi călugărĭ stringînd, şi egumenĭ pun[ănd] şi cu sate şi moşiĭ şi cu Ţiganĭ înzestrînd-o, monastire au numit-o. Apoĭ, de vremĭ de reşmiriţe şi cutremure viind la slăbiciune a doua oară, iarăşĭ din temelie sa'ŭ zidit, din venitul săŭ şi cu ajutorul a treĭ negutitorĭ grecĭ al[e] căror nume nu se ţin minte. Şi apoĭ, iarăşĭ de vremi de răşmiriţi şi cutremure marĭ, viind la slabă stare, la leatu 1840 egumenul ce aŭ fost ocîrmuit la aceasta sf. monastire din porunca prea-înălţatuluĭ Domn Alexandru

Ghica Voevod, a treia oară, iarăşĭ cu venitul mănăstireĭ, din temelie o aŭ zidit-o şi cu zugrăveală o aŭ înfrumuseţat, de cel de acum egumen, părintele archimandrit Gherasie; 1849.

Gherghina pîrcălabul se întîmpină în vremea luĭ Neagoe Basarab. V. I. Bogdan, *Relaţiile Ţăriĭ-Romîneştĭ cu Braşovul*, I.

269. 2. Pe o piatră de mormînt:

Aice, suptu aĉasta piatrî zac osele robuluĭ luĭ Du[mnezeŭ]... Pis m[esi]ţa Fe[vruarie] 20 dni, leat 7166 [1658].

LV.

Schitul Fusea (comuna Vulcana-Pandele).

[comunicat de d. V. Drăghiceanu.]

270. 1. La intrare, zugrăvită:

Aĉastă sfîntî bisericî s'au zidit de la Hs. 1779 de Şîrban Fusea pînî în ferestre, ear de fiul săŭ Negoiţî isprîvitî şi înpodobitî cu toate hodoarele; earî, la leat 1832, Noe[mv]rie 10, am fost orînduit de sfînta Mitropolie egumen pe toatî vieaţa, — căndu am găsit-o în proastî stare, şi silitu am fost a o înfrumuseţa pre cît puterea m'aŭ ertat, potrivit testamentuluĭ ce mi s'a dat de Sfînta Mitropolie; şi, la cutremurul din letu 1838, dîrîpînîndu-se turlile, cît şi bolţile, m'am nevoit earăşĭ a o preface ca şi din noŭ, zugrîvindu-se cu toate cele trebuincioase, şi, săvîrşindu-se, s'a şi sfinţit la leatu 1844. Însă la leatu 1859, Septembrie 27, arzînd casile, cu toate namestiile, şi biserica cu toate hodoarele, nemaĭ scăpîndu nimicu decît neşte ziduri ruenate, şi, cu ajutoru luĭ Dumnezeŭ, m'am nevoit cu a mea cheltuială ca şi din noŭ, biserica cu zugrăveala, hodoarele, precum casele cu toate înprejmăriile, precum se vîd, de robu luĭ Dumnezeŭ Dionisie ermonah, egumen şi stariţu al schituluĭ Bunea, în zilele prea-înălţatuluĭ Domn Ion Alexandru Cuza Voevod şi al Sfinţiĭ Sale D. D. Nifon; 1862.

2. Ctitorĭ: „Dionisie irmonah, Fusi şi Buni"; în haină de că-

lugăr; „jupan Şerban Fusea, Stanca soţia sa; jupan Negoiţă Fusea, Ilena, soţia sa, şi copilul lor, Ioniţă.“

LVI.

Mănăstirea Gorgota (cătunul Gorgota).

1. Inscripţie zugrăvită, înnăuntru: 271.

† Ale tali dintru ale tale aduce ţie, Doamne, robul tăŭ Efrem ermonah, egumen sf. mănăstirĭ Gorgota, ce a fost trimis de la Meteura [1]. Această sfîntă mănăstire, fiind zidită de al doilea de răposatu Neculaĭ Vistieru de la Enina [= Ianina] în zilele Domnuluĭ Radu Voevod [Mihnea], şi, după vremĭ, stricăndu-se, încît nu maĭ putea preot ca să slujască sfînta leturghie, şi, viind Sfinţiia Sa părintele Efrem egumen, şi văzănd-o aşa dărăpînată, aŭ apucat de aŭ preînoit-o cu facerea clopotniţiĭ şi cu şindrilitul, şi cu tăvăneala, şi cu zugrăveala, i cu zugrăveala la cincĭ icoane, i cu facerea chiliilor din casele de de-asupra porţilor, i casele cele mari pe cari tot Sfinţia Sa le-aŭ făcut din temelie, în zilele prea-înălţatuluĭ Domn Ion Alex. Ghica Voevod, spre a Sfinţii Sale pomenire, în veci vecilor; 1836, Iunie 5.

2. Pe un potir: 272.

Acest sfint potir ieste dăruit de robul luĭ Dumnezeŭ eŭ Gheorghie, cu neam[ul]; Ianache, cu neam[ul], — la Golgotha; 1814.

3. Ctitorĭ: 273.

Radu Voevod şi Nicola Vistier.

[1] Meteora, mănăstirile pe stîncă, din Tesalia.

LVII.

Inscripții cîmpulungene.

[comunicate de d. V. Drăghiceanu.]

A. *Biserica Marina.*

274. 1. Pe un stîlp în curtea bisericiĭ:

Rîdicatu-s'a ačast[ă] cinstit[ă] cruce, pe hramul Văvedenie b[ogorodi]țe în zilele Io Radul Voevod, și s'au nevoit robiĭ luĭ Dumnezeŭ Ivan, Stanca, i sin ego [=fiiĭ lor]..., Pătru, Anca, Bădeă, ca să le fie lor pomană în veaci; leat 7173 [1665].

275. 2. Inscripție pe piatră la intrare:

Ačastă sf[î]ntă dumnezeiască bisearică, aflăndu-se din zilele vechĭ părăsită, și neaflăndu-se ctitorĭ ca să o maĭ înoiască, și stănd biserica necăutată, îndemnăndu-mă eŭ, robul luĭ Dumnezeŭ, Barbul, de o am înoit-o, întru slava sfinteĭ m[u]ceniţeĭ Marine, pe căt mi-aŭ fost putința, și am făcut clopotnițe den temelie, precum se vede, și amŭ cumpărat și două candilă de argintŭ, și o vie amŭ cumpărat, de o am dat besericiĭ de pomeană, în zilele luminatuluĭ Domn Io Costandin Voivod, m[esi]ța Sept[emvrie] 20 dne, leat 7205 [1796].

276. 3. Pe o piatră:

Ačasta sfîntă și [dumnezeiască biserică, hramul] Vivedenie b[ogorodi]țe zidit[-aŭ din temelie] eŭ, judeţul Gherghii.

B. *Biserica Sf. Ilie.*

277. 1. Pe un clopot:

Acest clopot l-aŭ făcut popa Hrizeă i popă Neculae; 1771.

278. 2. Pe alt clopot:

Acest clopot s'aŭ dăruit la sfănta biserică Sf. Ilie de az, jupan Sterie.

C. *Biserica Domnească.*

1. Pisanie în curte: 279.

Cu vrerea Tatăluĭ şi cu ajutoriul Fiiuluĭ şi cu plinirea Du-h[uluĭ] S[fân]tŭ, ziditu-s'aŭ acastă sfîntă bisear[i]că întru cinstea şi hramulŭ Sfinteĭ Vinerĭ şi a luĭ Sfintuluĭ Ioan Predteč, în zilele prea-înălţatuluĭ Domn Io Costandin Nicolae Voevodŭ, cu blagoslovenia Mitropolituluĭ chir Filaretŭ, cu chiel[tu]iala acestor preoţĭ: ereĭ Oancea, ereĭ Ionŭ... Vă leat 7267 (?) [1769].

2. Pe un clopot: 280.

Acest clopot s'a făcut de dumnealuĭ Gheorghe Negulicĭ; 1799.

D. *„Crucea jurămîntuluĭ" în zidul caseĭ Robescu, Str. Negru-Vodă:* 281.

Întru numel[e Tatăluĭ] şi al Fiiuluĭ şi al Du[hu]luĭ Sf[î]ntŭ. Rîdicatu-se-au acast[ă] cinstitî şi dumnezieascî cruce întru slava şi cin[stea] Naşteriĭ Domnuluĭ Nostru Is[us] H[ristos] şi întru pomeana [Domnii Meale] Io Duca Voevod şi a Doamniĭ Domnii Meale Anastasiea şi al fiiuluĭ Domnieĭ Meale, Io Costandin Voevod. Vîzînd [Domnia Mea] mila oraşuluĭ Cîmpulungul, cum sî fie ertat de vam[ă] de pîine, sî nu dea vam[ă] domneascî, aşijderea şi orîşaniĭ sî nu dea vam[ă], orĭ din ce vor vinde, cum aŭ fost ertaţĭ de rîposatul Radul Negru Voevod, cînd au fost leatul 6723 [1215], şi de Alixandru-Vod[ă] Iliaş, fost-aŭ leatul 7136 [1628], şi de alţĭ bîtrinĭ rîposaţĭ Domnĭ, precum scrie în cîrţile ceale bîtrîne şi în pisaniea sf[i]nteĭ mî[nă]stirĭ [vol. I, pp. 128—30], carea east[e] pusî de-asupra uşi besearici, † [întîrită de rîposatul Matheiŭ Voevod] cu mare bleastem. Iar, cînd aŭ fost acum, în zilele Domniĭ Meale, venit-aŭ judeţul cu oroşani, cu jalbî la Domnia Mea, spuind cum le stricî cîlugăriĭ mila [oraşuluĭ] ce aŭ avut de la alţĭ Domnĭ bătrînĭ, — între aceea [Domnia Mea, văzînd cărţile] ceale bătrîne şi ce scrie în [pisania sfiin]teĭ mă[năstirĭ, Domnia Mea] încă am întărit [mi]la cu acast[ă] cinstită cruc[e], [ca

să fie] er taţĭ şi de Domnia Mea, de toate cîte scriem; iar. cine nu va [păzi această milă], sî fie proclet şi a[nathema]î Şi ispravnic aŭ fost Andrea.

282. E. *Crucea pîrgarilor, în piaţă.*

[După cele de maĭ sus:] Aşijderea şi pentru judecata oraşuluĭ, pe oraşanĭ să-i judece judeţul cu 12 pîrgarĭ şi cu bătrîniĭ oraşuluĭ; iar călugări, saŭ pîrcălabul, sau mîcar alţi să nu aibî a să amesteca, ca să strice judecata şi običaiul lor, ce aŭ fost de la alţĭ Domnĭ bătrînĭ; ci toate legile şi judecîţile lor să fie stîtăt[oare], şi nicĭ judeţul să nu aibă voe a lua vam[ă] de la oroşanĭ, orĭ de ce vor vinde, şi să fie ertaţĭ de Domnia Mea, de acestea cîte scriem maĭ sus. Iar cinę nu va întîri mila oraşuluĭ, să fie proclet şi anathema. Şi ispravnic aŭ fost Andrea judeţu cu 12 pîrgarĭ. De[chemvrie] 25 d., vă leat 7184, îns[ă] la leat 1[67]6. A[častă] sfîntî cruce ce să vede ziditî în zid, aŭ văzut dumnealuĭ Slug[erul] Gheorghie Ruveanul (?), pristav oraşuluĭ, aŭ rădicat ačastă cruce cu cheltuiala dumnealuĭ, ca să fie întîrire oraşuluĭ, i judeţ fiind Neculae Roşiu (?). [Încă două rîndurĭ.]

LVIII.

Cătunul Podul-Dîmboviţiĭ (judeţul Muscel).

283. Pe o cruce lîngă pod:

Ačastă sfîntă cruce s'au rădicat în slava Domnuluĭ Nostru Is[us] H[risto]s de blagocestivul Domn Io Costandin Brâncoveanu Basarab Voevoda, la douăzecĭ şi treĭ de anĭ aĭ Domnieĭ luĭ, când aŭ făcut şi podul acesta peste Dămboviţa, fiind ispravnic Alexandru Şufariul Vîlsănescul; şi s'aŭ săvîrşit la luna luĭ Octomvrie 1 zi, la leatul de la Zidirea Lumiĭ 7220 [1711].

LIX.

Biserica Curteştĭ din Botoşanĭ.

1. Pe o *Psaltire* din 17—: **284.**

Carte ce să numeşte Psaltiri, am afirosit-o la sfînta biserica din satul Cărteştiĭ, ce esti hramul Sfăntuluĭ Nicolaĭ.

Se adaoge psalmul de războiŭ şi acela „cînd vei începe la păine noao saŭ la vin saŭ la orice fel de poame".

2. *Triod* Mare din 17—.

3. Pe o *Liturghie* din 7267: **285.**

Iarî cine s'arŭ ispiti, dinŭ preoţĭ, saŭ diiaconĭ, saŭ clirciiĭ, saŭ fečoriĭ dăjdierĭ, saŭ sătenĭ, saŭ oricine ar hi, ca să o ee să o zălogască saŭ să o pue undeva, pentru nescareva belele, de aice de la Sfăntul erarhu Neculaĭ din Curteştĭ, saŭ din ceĭ ce fură bisericile, tălharĭ să fie anaftima ca şi Ariia şi proclet ca Iuda cel ce aŭ văndut pre Hr[istos], şi să fie legat de 318 părinţĭ şi de şapte săboară, şi să aibă părăş la judecată pe Sfetiĭ Neculaĭ; şi eŭ, preutul Aftănasie, cu blagoslovenie părinteluĭ arhireuluĭ vos . . . .

4. *Mineiŭ* din Rîmnic.

5. Pe un *Penticostariŭ* din 7293, Rîmnic: **286.**

Acestŭ Pinticostarŭ este cumpăratŭ prin ostineala mea cu 18 leĭ de la părintele iconomu, şi este datŭ besericiĭ dinŭ satu Curteştiĭ, unde să prăznueşte hramu sfăntuluĭ ierarhŭ Necula . . . Eŭ, preotulŭ Ioanŭ otŭ Curteştĭ; Dechemvrie 27, let 1797.

6. *Apostol* din Bucureştĭ, 1784.

7. *Octoih* din Bucureştĭ, 1792.

8. *Triod* din Buda.

Dat de Dormagiu, la Curteştĭ; 1792, 2 Septembre.

9. *Antologhiu* din 1806.

Dat de Dimitrie, fiŭl luĭ Chiriac Crăstiian Sardar, la Curteştĭ.

10. *Panihid* din Iaşĭ, 1807.

11. *Mineie* de Buda.

12. *Ceale 9 cîntări din Psaltire;* Iașĭ, 1815.
13. *Tipiconŭ* din 1816.
14. *Octoihos* din 1818.
15. *Liturghiĭ* din Iașĭ, 1818.
16. *Cum să se urmeaze slujba întru prea-sfînta Duminecă a Paștilor;* 1833, Iașĭ.
17. *Evhologhiu* din Iașĭ, 1834.

287. 18. Pe *Psaltirea* din 1835:

Ačastă Psaltire s'aŭ dăruit ieromonahuluĭ Ghenadie Scriban, de către însuș înnaltul arhiepiscop D. Veniamin de Costachi, Mitr. Mold.; 1836, Aprili 11, în Iaș. Eŭ am scris, Neofit Singelos.

LX.

Biserica din Hadîmbu (jud. Iașĭ).

288. 1. Pe o carte:

Duminecă ŝara s'aŭ ĉutremurat pămîntul în anul 1793, în luna luĭ Noemvri în 27.

289. 2. Pe o *Evanghelie* din 7270, Bucureștĭ:

Ačastă sfintă ivanghelie este a celuĭ maĭ mic între preoțĭ ereĭ Grigorie Brăileanu; șĭ am scris la leat 183[0], Noemvre 28.

3. *Triod* din 7277.

LXI.

Schitul Hadîmbul.

290. 1. De-asupra ușiĭ:

Изволєнієм ѡтца, сь поспѣшєнієм сна і сьврьшєнієм стго дха основа и сотвори пан Іани Хадимбꙋль ꙋ бꙋковє іаски, на горѣ великои, идєжє єст храм ржсаво прста и бца, вь дни Іѡ Гєѡргіє Гика Воєвод, в лѣт ꙁзрꙟи, сєп. и.

Adecă:

Cu voia Tatălui şi cu ajutorul Fiului şi cu săvîrşirea Sfîntului Duh a înnoit şi făcut această biserică dumnealui Iani Hadîmbul în pădurea Iaşilor, la Dealul Mare, unde este hramul Innălţării Precistei şi Născătoarei de Dumnezeŭ, în zilele lui Io Gheorghe Duca Voevod, în anul 7138 [1659], Septemvrie 8.

2. Pe un mormînt din veacul al XVI-lea: 291.

'Ενθάδε κεῖθαι ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ 'Αλέξιος υἱὸς τοῦ 'Αστα... XX τοῦ... [Aici zace robul lui Dumnezeŭ Alexie fiul lui Asta...]

3. Pe un *Apostol* din 1756: 292.

Acestŭ sfîntŭ Apostolŭ s'aŭ datŭ la mănăstire la Dialu-Mare, să fhie petru sufletile nostre, care mai sus n'am pus şi numile nostre . . .; şi eŭ, Adrunachi, s'aŭ scrisŭ, leat 7266 [1758] Avgost 23.

4. *Mineiŭ* grecesc din Veneţia, 1771.
5. *Mineie* de Rîmnic.
6. *Psaltire* din 1817.
7. *Liturghie* din Iaşi, 1818.

LXII.

Biserica din Hancea (jud. Botoşani).

1. În cimitir: 293.

Gustav Adolph; 14 April 1878.

2. De-asupra intrării: 294.

Anulŭ 1847, Aprilie înt[ă]iŭ, cu ajutoriu lui Is[us] Hr[isto]s dinsu (?) s'aŭ început a să zidi această sfântă beserică în sat la Hance, cu hramul Sfinţilor Voevozi Mihail şi Gavriil, prin toată cheltuiala a lui Grigori Canano, Agă, p... la 72—, Avgust s'aŭ săvărşit. Mihalachi, calfă de chetrari ot Botoşani.

Reparată în 1880, de Grigore şi Vasile Cananăŭ.

3. Pe strană: 295.

Această strană s'aŭ făcut prin osîrdiia şi toată cheltuiala

a boeriuluĭ Vornic Iorgu Vîrnav şi soţ, Anastasia, spre vecnica pomenire şi a toată familia.

4. *Evanghelie* din 1742.
5. *Penticostariŭ* din Blaj, 1808.
6. *Tipicon* din Iaşĭ, 1816.

LXIII.

Biserica Hlincea (jud. Iaşĭ).

296. 1. În dosul uşiĭ de intrare:

Ἀνηγέρθη ἐκ βάθρων γῆς ὁ ὅσιος καὶ πάνσεπτος ναὸς οὗτος τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ τροπεοφόρου διὰ συνδρομῆς, ἐξόδου τε καὶ δαπάνης τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ ἐκλαμπρωτάτου αὐθέντος κυρίου Ἰωάννου Βασιλείου Βοηβόντα, ἔτι δὲ ἀνηστορήθη παρὰ τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ ἐκλαμβρωτάτου υἱοῦ αὐτοῦ, κυρίου Ἰωάννου Στεφάνου Βοηβόντα, αὐθέντης πάσης Μολδοβλαχίας ἕνεκεν ψυχικῆς αὐτῶν σωτηρίας καὶ διηνεκὲς μνημόσυνον καὶ τῶν αὐτῶν γεννητόρων, ἀρχιερατεύοντος τοῦ πανιεροτάτου Μητροπολίτου Μολδοβλαχίας Σαββᾶ καὶ ἡγεμονεύοντος δὲ τοῦ πανοσιοτάτου κυρίου Δοσιθέου. Ἔτος ἀπὸ στάσεως κόσμου ͵ζρξθʹ, ἀπὸ δὲ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας αχξʹ, ἰνδικτιῶνος ιγʹ, μηνὶ Νοεμβρίου κʹ. [= S'a ridicat din temeliile pămîntuluĭ această cucernică şi vrednică de închinare biserică a sfîntuluĭ şi slăvituluĭ mare mucenic Gheorghe purtătorul de biruinţă, prin ajutorul şi cheltuiala prea-evlaviosuluĭ şi prea-străluciluluĭ Domn domnul Io Vasilie Voevod, şi s'a zugrăvit de către prea-strălucitul fiŭ al luĭ domnul Io Ştefan Voevod, Domn a toată Ţara-Moldovenească, pentru sufleteasca lor mîntuire, şi pentru trainica amintire a lor şi a părinţilor lor, fiind arhiereŭ Preaosfinţitul Mitropolit al Moldoveĭ Sava, şi cîrmuind prea-cucernicul domn Dosofteiŭ. Anul de la Facerea Lumiĭ 7169, iar de la Întrupare 1650, indicţia a 13ª, luna luĭ Noiemvrie în 20.]

Şi în Dossios, pp. 81-2.

297. 2. Pe o icoană:

Ἔθηκεν ἐμὲ Ἀβράμιος ὁ θύτης, Τζετατζουΐας τὰ νῦν ἀρχιμανδρίτης, ὅς ἀπαματήσεται τῇ ἁμαρτίᾳ τῷ καιρῷ τῆς παλιγγενεσίας [= a pus-o Avramie preotul, acum arhimandrit al Cetăţuiĭ, care va răspunde de păcatele sale în ziua Învieriĭ de-a doua.]

Ioan Balomiri zug[rav]; 1830.

3. Pe alta: 298.

Θῆμα πέφυκα τοῦ Ἀβραμίου θύτου, Τζετατζουΐας τὰ νῦν ἀρχιμανδρίτου, οὗ μνησθῆτι, Κύριε, μετὰ τῶν γεννητόρων, καταξιῶν αὐτὸν κλήρου τῶν προπατόρων [= dar al luĭ Avramie preotul, acum arhimandrit al Cetăţuiĭ, de care adu-ţĭ aminte, Doamne, cu părinţiĭ luĭ, învrednicindu-l de soarta strămoşilor.]

[Tot de Balomir.]

4. Grafit la altar: 299.

Ianăcachi protopop Mitropolii; 1802.

5. Două icoane din veacul al XVII-lea.
6. Pe o *Evanghelie* din 1775:

Să să ştie că acĕastă sf[ă]ntă şi dumnezăiască Evanghelie amŭ cumpăratŭ eŭ Ionŭ Duca şi deînpreună cu soţu meŭ răpăuosata, şi amŭ dat-o preutuluĭ Neculaĭ de la Hlince, ca să slujască cu dănsa la sf[ă]nta beserecă unde va fi el. [Blestem.] Şi pricopsală să nu aibă nicĭ el, nicĭ copii luĭ în vecĭ, aminŭ; ereŭ Niculae, velet 7293 [1785].

7. *Penticostariŭ* din Blaj, 1808.
8. *Molitveanic* din 1819.
9. *Orologiu* din 1825.

LXIV.

Biserica din Bălteni (Ilfov).

1. La intrare: 301.

† Acest sf[ă]nt şi dumnezeescu hramu al sfântuluĭ mare arhiereŭ Nicolae, zidit-o-am de în temeiŭ eŭ, robul luĭ H[risto]s

Hrizea, Marea-Dvornic; den căt m'aŭ dat Dumnezeŭ cheltuiĭ, şi, ajutăndu Dumnezeŭ, rădicat-am ačastă sfăntă rugă în slava şi în lauda luĭ Dumnezeŭ celuĭ slăvit în Troiță şi în numele mareluĭ Sfăntuluĭ Nicolae, făcătoriu de ciude, şi se-aŭ început în zilele lumina[tuluĭ Domn Io Alexandru, fečor Raduluĭ, ..; 1626].

302 2. Pe părete:

† Pis Stoica, meşterul ca să să ştii de căndu am făcut jețulŭ la sf[ă]nta şi dumnezeiasca [biserică], şi aŭ fostu părintele..., egumen, şi aŭ fost [ctitor] Hriza Vornicul şi Dumitra[na], în zilele [luĭ Alexandru-Vodă].

LXV.

Mănăstirea Dintr'un lemn.

[comunicat de d-l Al. Lăpĕdatu; cf. vol. I, pp. 181-2.]

303. Supt jețul arhieresc:

Într'ačastă sf[ă]ntă mănăstire den un leam, supt ačastă piatră să odihnescu oasele celor de bună pomenire [lumin]aților:

Mării Sale Doamneĭ Marieĭ a Mării Sale răposatuluĭ Io Şărban Basirab Voevod, [č-aŭ] fost Domn Țăriĭ-Româneştĭ, care aŭ trăit anĭ 78, şi [aŭ răposat] la anul 1725, la Noemvrie 16;

şi a fiiuluĭ Mă[rii] Sale Gheorghie Cantacuzino Băsarab, care, după [răpo]sarea maĭ sus pomenituluĭ părinteluĭ Mării Sale, aŭ [fost] pribeag în Ardeal, şi aŭ şăzut la cetatea Braşovuluĭ, supt protecția chesaričască, anĭ 32, şi, de acolo, viind aicea, întru ačastă Țară-Românească, dincoace de Oltŭ, aŭ fost Ban Administrațiunuluĭ înpărătesc, şi după aceia aŭ fost gheniral pînă la răposarea Mării Sale, fiind miluit de la Înpărățiia a prea-sfințituluĭ Înpăratuluĭ Romeĭ, Carol al şaselea; care aŭ trăit anĭ 59 şi aŭ răposat întru acest an [1739], în 29 ale luniĭ luĭ Maĭ;

precum şi oasele nepoţilor Mărielor Sale, anume Şărban şi Gligorie, fiilor Mării Sale Gligorie Baron Vlastò, ce iaste întru ačastă chesaričască Vlahie întăiul Consilierŭ de la Administraţionuluĭ înpărătescŭ, şi aĭ Mării Sale Doamniĭ Bălaşiĭ Cantacuzeniĭ, sora maĭ sus numituluĭ răposat Mării Sale Gheorghie Cantacuzino, — care oase străngăndu-se toate întru mormănt, s'aŭ pus ačastă piatră la acest an, 1734, la luna luĭ Maĭ în 25.

E plat (?) [=Iordachi?], fiiu Mării Sale domnuluĭ Ghiorghie Cantacuzino b[iv] B[an], Ghinăral-Maior Chesariceştiĭ Măririĭ.

Cf. *Gen. Cant.*, p. 285 şi urm.

IV.

ORAȘUL IAȘ.

I. Biserica Sf. Paraschiva-de-Sus.

1. Piatră în cimitir: 304.

. . . răposatuluĭ Hatman Mateĭ Ros[e]t, născută Miclescu, săvărşindu-să din viiaţă la anul mîntuireĭ 1841, Septemvrii în 13, înmormîntîndu-să în catedrala mănăstire a Sfinteĭ Mitropoliĭ în Eşiĭ.

2. Cruce de la „Comisul Gheorghie Coroiŭ; 1847, 4 Iunie".
3. Catapeteazmă din 1858, 3 Maiŭ.
4. Mormîntul, din 1858, al luĭ Vasile Vărcolicĭ şi fiuluĭ, Ştefan.
5. Pe un *Penticostariŭ* din 7261, Iaşĭ („de cucernicnlŭ între diiaconĭ Ioanŭ Simeonovičŭ, tipografŭ ardeleanŭ"): 305.

Să să ştiia de căndu s'aŭ apuc[ul]atu dascalu Gligori la Prapadomna Paraschiva, în postul cel mare...

Să să ştiia căndu aŭ venit Moscaliĭ în Iaş.

6. Pe un *Chiriacodromion* din Bucureştĭ, Ianuar 1801: 306.

Această sfăntă şi d[u]mnezăiască carte ce să numeşte Chiriiacodromiu, adecă Sfănta Ivanghelie tălmăcită, cu cuvănt dumnezăesc însuflată, şi s'aŭ cumpărat de cinstiţiĭ poporănĭ, anume: dumnealuĭ Vel Stol[nic] Zamfir, i dumnealuĭ Vel Stol[nic] Şărban, i dum[nealuĭ] Ban Zurzache, i dum[nealuĭ] Vel Stol[nic] Gheorghe Gheuca, şi alţĭ, cu milostenie prin osteneala preotu[lu]ĭ Gheorghe de la besărica Precuvioasăĭ Paraschevii.

307. 7. Alta:

Optu leĭ am [a]vut eŭ Şărban biv Vel Stol[nic] ağutor la cumpăratul aceştiĭ cărţĭ ce este la biserica Preapodoamna Parascheva; 804, Ap[rilie] 10.

8. *Strastnic* de la Blaj, 1804.
9. *Mineiul* pe Maiŭ; Buda, 1805.
10. *Tipicon* de Iaşĭ, 1816.
11. *Evanghelie* de Neamţ, 1821.
12. *Evanghelie* de Buzăŭ, 1837.

---

[1] În păstrarea clisiarhuluĭ se află un număr de acte între care acestea:

8 Novembre 7268 (1759). „Paraschiva, fămeia luĭ Timofte, fečorŭ luĭ Scovarză“, cu fiul, Costantin, pentru casa vîndută luĭ Mimi Čohodariŭ, „lăngă Ionŭ Ciauş de la stiag[ulŭ] alŭ doilea“, cu 27 de „leĭ noĭ“. Marturĭ: Iouŭ Borozanŭ, Grigoraş Golăia, Chirila Borozanŭ. Scrie „Carpu, diiacŭ za Divanŭ“.

15 Novembre 7270 (1761). Grigore Ion Voevod, pentru „Aivazu, om strein, ce să află slujindŭ la isprăvniciia Curţiĭ domneştĭ“. Cere loc de casă, „din susŭ de iazulŭ g[o]sp[o]d“. Se hotărăşte.

15 Dec[embre] 7272 (1763). „Mimiiŭ, chihaiaoa de čoh[o]darĭ“, cu soţia, Tudora, şi cu Costantin, către „Aivaz de la isprăvnicie de Curtea g[o]sp[o]du“, pentru vînzare de casă cu 130 de leĭ „banĭ noĭ“, „pe loc g[o]sp[o]du, supt Curtea domniască“, luată de la „Paraschiva, fămeia luĭ Timofti sin Scovarză“. Mahalagiĭ marturĭ: „Costandin Grecu, Ionŭ Strămbăiŭ, slujitoriŭ g[o]sp[o]d, Ion Čauş, slujitorĭ g[o]sp[o]du“. Scrie „Vasilei diiacŭ za Divanŭ“.

26 Maiŭ 1767. Carte de judecată pentru procesul Aivăzoaiĭ cu Hriste băcal de aicĭ, din Eşĭ“. Bărbatul vînduse fără ştirea femeiĭ, iscălind-o el. „Ducăndu-să la Ţ[a]ra Munteniască, n'aŭ găsit pe Aivaz, bărbatul iaĭ, fiindcă să dusăs[e] la Ţarigradu, şi s'aŭ dusŭ şi è după bărbat la Ţarigradu, şi de acolò aŭ înţălesŭ cumŭ că bărbatulŭ eĭ este mortu“. Se face cercetare „din mahalagiĭ“.

3 Iunie 1769. „Catrina Aivăzoai, dinpreună cu soţul mieŭ, Mihaiŭ Cap. Silion“, dă zapis luĭ Ivan Siliion, cu „soţu“ Măranda, pentru vînzare de case „în mahalaoa Broştenilor, supt Curte gosp[o]d, care să hotărăşte cu preotul Poliz[u], şi c[u] Arnăutul şi Ispir“, cu 150 de leĭ. Iscăleşte şi Δυμιτράνα, „Ispir mah[alagiŭ]“, „Sandul mătăsar“.

2 Ianuar 1799. Testament.

II. Biserica Toma Cozma.

1. Pe o icoană din altar: 308.

Ctitora sfinteĭ bisericĭ: Ecaterina Păhărničașa; 1807, Avg[ust] 30.

2. Pe alta, la catapeteazmă: 309.

Ctitorul sf[i]nteĭ bisericĭ: Toma Cozma Velŭ Paharnic; 1807, Mart 7.

3. *Triod* din 7290.
4. *Cazanie* din Bucureștĭ, 1792.
5. *Penticostariŭ* din Rîmnic, 1800.
6. *Vieţile Sfinţilor,* Iașĭ, pe Septembre 1807. Iscălesc prefața: Petru M. Ephesios, διδάσκαλος μουσικός, Steph. Archichrysochoras din Linotipion, Hagi Theodorios Στεργίον ἐκ Ναούσσης.
7. *Testament* de Petersburg, 1817.
8. *Evanghelistariŭ* de Iașĭ, 1826.
9. *Evhologhiu* de Iașĭ, 1834.
10. *Orologhion adecă Ciasoslov* de Brașov, 1835.
11. Colecția revisteĭ *Predicatorul.*

III. Biserica Sf. Treime.

1. La intrare: 310.

S'aŭ zidit această sfântă biserică la anul 1853, Octomv[rie] în 11 zile, cu hramul Sf[i]nteĭ Trimĭ, prin sărguința și osteneala neguțitoriuluĭ Tănasă Enesc[u] și cu agiutor de banĭ, dinpreună și cu alțĭ pravoslavnicĭ creștinĭ, ce și eĭ aŭ agutat întru săvîrșiri acestuĭ sfănt lăcaș, pentru sănătate lor și ertare păcatelor a tot neamul.

2. Βιβλίον τοῦ Ἰουνίου μηνός, νεωστὶ μετατυποθὲν καὶ ἐπιμελῶς διορθωθὲν παρὰ κυρίου Ἀλεξάνδρου Καγκελλαρίου; Veneția, 1749 (adusă din Ivir la 1820).

Alexandru Cancelariul, care a scris, iscălind astfel, și o Istorie a luĭ Petru-cel-Mare, e Amira cronicarul.

3. Pe un Ὡρολόγιον μέγα, Veneția, 1760: 311.

Καὶ τόδε τῆς... τῆς κοκόνας Σαύτας [= şi acesta e al... cocoaneĭ Safta].

312. 4. Pe o *Evanghelie* din 1795:

Τὸ παρὸν ἅγιον εὐαγγέλιον ὑπάρχη κτῆμα τοῦ Πέτρου ἀνεψίου Σωφρονίου προηγουμένου ἐκ τῆς βασυληκῆς καὶ πατριαρχικῆς μονῆς τὸν Ἰβήρον, καὶ τὸ ἀφιέροσεν εἰς τὴν Ὄκνα, εἰς τὸ μοναστήρι τοῦ Οὐρσάκη, διὰ ψυχικήν του σωτηρίαν, νὰ ἔχῃ τὸ μνημόσινον: Ἰων., Ἑλένης καὶ, γ, Πέτρου, καὶ γ.· καὶ ὥστης δὲν μνημονεύσῃ τὰ ἄνοθεν, ἄς ἔχει ἀντίδικον τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον.

Τὰ παρῶν ἐφέρθηκεν ἀπὸ τὰ Ὄκναν, καὶ ἐδώθηκεν εἰς τὸ ἱερὸν ἐτοῦτο μετόχιον τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θωμᾶ εἰς τοὺς 1813... Μελέτιος ἀρχιμανδ[ρίτης].

[= Această Evanghelie e a luĭ Petru, nepotul luĭ Sofronie proegumenul de la împărăteasca şi patriarhala mănăstire a Iviruluĭ, şi a închinat-o la Ocna la mănăstirea Ursachi, pentru sufleteasca-ĭ mântuire, ca să se pomenească Ioan, Elena şi Petru; şi cine nu-ĭ va pomeni pe ceĭ de maĭ sus, să aibă pîrîş pe sfînta Evanghelie. Cartea de faţă a adus-o de la Ocna şi a dat-o la acest sfînt mitoc al sfîntuluĭ Apostol Toma în anul 1813... Meletie Arhimandritul.]

Pentru mănăstirea Precisteĭ din Ocna, v. *Inscripţiĭ*, I, p. 28.

5. *Tipic* din Iaşĭ, 1816.

6. Σύντομον δοξαστάριον de P. Lampadariu; Bucureştĭ, 1820. Dedicată luĭ Alexandru Nicolae-Vodă Suţu.

7. *Evanghelie* din Iaşĭ, 1821.

8. *Psaltire* de Neamţ, 1824.

IV. Biserica Patruzecĭ de Sfinţĭ.

313. 1. Pe o icoană:

Aсăstă sfăntă şi dumnezeiască icoană ce să numeşte Buna Vestire, iaste făcută cu cheltuala iconaruluĭ Ioan Vasiliu, spre pomenire sa şi a soţieĭ sale, Zamfira prezvitera, şi a tot neamul lor, căt [şi pentru sufletu]l a răposaţilor părinţilor lor, Vasile

preot, Parthenie monahul, Ecaterina şi neamul lor; 1847, Ghenari.

2. *Hrisov* din 20 August 7268 (1760) al luĭ Vodă Ion Teodor Calimah pentru voie unor creştinĭ de a zidi biserica celor patruzecĭ de mucenicĭ „aicĭ, la oraşul Iaşiĭ, în capul Muntenimiĭ-de-sus, de spre Copoŭ". Domnul dă locul şi hotărniceşte.

Maĭ multe privilegiĭ şi scutirĭ pentru biserică.

Pentru biblioteca luĭ Vasile Drăghicĭ, păstrată aicĭ, v. *Floarea Darurilor,* II, n° 7.

V. Biserica Sf. Haralamb.

1. Pe o o cruce de filigrană: **314.**

Gheorghi; 1810, Octov[rie] 2.

V. următoarea.

2. Pe un artofor: **315.**

Γεόργιος Τουφεκτσημπάσης· 1804, Μαρ. 1 [= Gheorghe Tufeccibaşa; 1804, Mart 1].

Acesta e ctitorul. Manolachi Drăghicĭ dă povestea unuĭ căpitan de Arnăuţĭ care şi-ar fi ucis fratele, umblînd cu potera, şi şi-ar fi răscumpărat păcatul prin clădirea bisericiĭ *(Istoria Moldoveĭ,* II, Iaşĭ, 1857, pp. 63-4. Cf. N. A. Bogdan, *Oraşul Iaşiĭ,* Iaşĭ, 1904, pp. 137-8).

3 Pe o piatră de mormînt: **316.**

Ὑπὸ τὸν λίθον ἔγκειται τόνδε τέκνον Ἠπείρου,
Τὸ κτῆσαν ταύτην τὴν μονὴν μετὰ ζήλου ἀπείρου,
Γεώργιος τὸ ὄνομα, γόνος Λεονταρίου,
Κολεγασέσσωρ τιμηθεὶς θεσπίσματι Κυρίου·
Τοῦτον οἱ παρεχόμενοι καὶ τάφον θεωρῶντες
Τὴν ἄφεσιν αἰτήσατε παρὰ Κυρίου πάντες,
Ἵνα ὁ πλαστὴς καὶ Θεὸς αὐτὸν συγκατατάξῃ,
Μετὰ δικαίων καὶ εὐσεβῶν τοῦτον δὲ ἀναπαύσῃ.
Τῷ 1835 ἔτει, τῇ Αὐγούστου 27, ἡμέρᾳ τρίτῃ.

[= Supt această piatră zace un fiŭ al Epiruluĭ, cel ce a clădit această mănăstire cu rîvnă nesfîrşită, Gheorghe cu nu-

mele, fiul luĭ Leontarios, asesor de Colegiu învrednicit a fi cu voia luĭ Dumnezeŭ. Voĭ ceĭ ce treceţĭ pe aicĭ văzînd acest mormînt, cereţĭ de la Dumnezeŭ cu toţiĭ iertarea păcatelor, pentru ca făptuitorul Dumnezeŭ să-l sălăşluiască împreună cu drepţiĭ şi să-l odihnească; anul 1835, 27 August, Marţĭ.]

317. 4. Pe un clopot:

Γεώργιος τοῦ Λεονταρῆ ἐκ τῶν Ἰωαννίνων,
Ὅστις καὶ τουφεκτζήπασης ὑπῆρξεν ἡγεμόνων,
Ἀνύψωσε καὶ κώδωνας τρεῖς τούτους ἐξ ἰδίων
Ἐν τῷ ναῷ ὃν ἤγειρε ζήλῳ θερμῷ τῶν θείων,
Ἵνα, ὅταν σημαίνωσι. πάντες, μικροί, μεγάλοι,
Συγχώρησιν παρέχωσιν αὐτῷ φωνῇ μεγάλῃ,
Εἴθε καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ διὰ βοῆς ἐκείνων
Ἀναπαυθείη ἐν σκηναῖς δικαίων καὶ ἁγίων.
Gegossen 1804 A. B. in Bukarest.

[= Gheorghe al luĭ Leontari, din Ianina, care a fost şi Tufeccibaşa la Domnĭ, a înnălţat şi aceste treĭ clopote din baniĭ luĭ în biserica pe care a ridicat-o cu rîvnă caldă, pentru ca, atuncĭ cînd vor suna, toţĭ ceĭ micĭ şi ceĭ marĭ să-ĭ spuie cu glas tare: Dumnezeŭ să-l ierte! Şi apoĭ şi sufletul luĭ, prin strigarea acelor clopote, să se odihnească în corturile celor sfinţĭ şi drepţĭ.]

N[le] 7, 8 din Dossios, pp. 83-4.

318. 5. Pe *Vieţile Sfinţilor* ale Mitropolituluĭ Dosofteiŭ, Septembre-Iunie:

Sî se ştie cine aŭ scris, Andreiŭ, de cîndu s'aŭ prestăvit *mama* (litere latine) în zilele luĭ Niculaĭ-Vodî, [cănd umbla velet; şters], şi Mitropolit chir Ghideonŭ, şi s'aŭ pristîvit în zî intiĭ a luĭ Fevrar, şi înbla vălet de la Facere Lumeĭ 7222 [1713-4].

Să să ştie că ačastă carte este a luĭ Parthenie ermonah, cumpărată de la popa Nicodim cu 5 leĭ. Scris-am eŭ, Ion, pe ačastă carte.

Ačastî sv[ă]ntî carte, anume Prologar, mi-iaŭ dat-o mie, să hie pomană... [criptogram?].

Însemnare de danie din 7224 (?) (= 1715-6), 7 Mart.

Să să ştie că acestu sfântă carte, anu[me] Prologarŭ, aŭ rămas de la nenea po[me]nitul Isac, Dumnedzeŭ să-l erŭte, şi, după moartea neniĭ, s'aŭ sculat unchiul meŭ preutul Lazar, ş'aŭ luat-o, şi aŭ ţinut-o la dînsul multî vreme, apoĭ eŭ, trebuindu-mĭ cartea, ştiindu că aŭ rămas de la niane, i-amŭ datŭ strînsoria să-mĭ dea cartea, iar el, nevrindu, zicăndŭ că aŭ datŭ surore-miale Ileniĭ 2 zloţĭ, pe vremea uniĭ fometĭ, apoĭ, mărgăndu noĭ cu unchiulŭ meŭ, cu preutulŭ..., Vasile a ğudecatŭ ğudecata, aŭ dzisŭ să daŭ aceĭ 2 zloţĭ pentru soru-mia, să eŭ cartea. Apoĭ m'amŭ tocmitŭ cu preutulŭ binişorŭ: fiendu-mĭ şi mie preutulŭ Lazorŭ datorŭ cu 2 leĭ, ni-am aşedzatŭ, şi amŭ lîsatŭ ceĭ 2 leĭ pentru ceĭ 2 zloţĭ ce i-aŭ fostŭ datoria suru-mia preutuluĭ Lazorŭ. Decĭ să s[ă] ştie că amŭ răscumpîrat-o eŭ pe baniĭ meĭ pomana de la niania; decĭ să n'aibî nime, nič den fraţĭ, nicĭ suru-mia. [Blestem.] L' 7232 [1723-4.]

Acestu Prologarĭ l-amŭ cumpărat eŭ, Tuduriĭ dascalŭ, la velet 1796, Mart 20.

6. *Evanghelie* din 1794.
7. *Penticostariŭ* din Iaşĭ, 1800.

VI. Biserica Sf. Gheorghe Lozonschi.

1. Pe o icoană: 319.

Ačastă sf[ă]ntă icoană s'aŭ făcut cu toată cheltuiala luĭ Paval Poaschi... .

2. Pe chivot: 320.

Acestŭ chivotŭ s'aŭ făcutŭ cu toată cheltuiala dumisale Postelniculŭ Iordachi Sionŭ; 1806, Iuni 29: Iordachi *(sic)*, Ecaterina.

3. *Mineie* de Buda.
4. *Evanghelie* din 7239 (1821), a Mitropolituluĭ Veniamin.

VII. **Biserica Sfîntul Dumitru a Balşilor.**

321. 1. Pe o piatră prinsă în părete la pridvor:

Ačastă piatră o aŭ făcut Ilie Catargiu Vel Comis şi cu soţia luĭ, Satha, fiiciĭ lorŭ Maria... a....

322. 2. Pe alta:

Ana Catarğu, soţiia Mareluĭ-Logofet Constantin Balş, s'aŭ îngropat aice la anul 1812, Iulie 27, carea să roagă la toţĭ privitoriĭ acestuĭ mormîntŭ să se roage luĭ D[u]mnezeŭ pentru ertarea greşalelor sale.

E scrisă pe o piatră mult maĭ veche.

323. 3. Pe o a treia:

Iordache Balş Marele-Visternic, fečor Lupuluĭ Balş, carele aŭ fost Logofet-Mare: acesta s'aŭ născut la aniĭ de la Zidirea Lumiĭ 7250 [1742], Fevr[uarie] 12, şi s'aŭ săvărşit la aniĭ 7320 [1812], Martie 23, s'aŭ aşăzat aice în mormînt suptŭ ačastă marmoră, rugăndu-să la toţĭ să roage pe milostivul D[u]mnezeŭ pentru ertarea păcatelor.

324. 4. Pe o a patra:

Πουλχερία Γιανκολέα, σύζυγος Γεωργίου Μπάλσα, Μεγάλου Βιστιάρη, ἐτάφη ᾧδε κατὰ τὸ 1792, Ιανουαρίου 12: ἥτις παρακαλεῖ τοὺς βλέποντας τὸν τάφον τοῦτον εὔχεσθαι αὐτῇ παρὰ Κυρίου συνχώρησιν. [= Pulheria Ianculeŭ, soţia luĭ Gheorghe Balş, Marele-Vistier, s'a îngropat aicĭ la 1794, 12 Ianuar; care roagă pe ceĭ ce văd acest mormînt să se roage la Dumnezeŭ pentru iertarea eĭ.]

325. 5. Pe o a cincea:

Supt ačastă piatră odihneşte robul luĭ Dumnezeŭ Manoil Balş, fiiŭ al Lupuluĭ Balş Vel Logofet, carele întăĭ aŭ fost Vel Spătariŭ, pe urmă, trecănd în Rosiia şi fiind în slujba oştenească, s'aŭ făcut polcovnic şi cavaleriŭ; şi s'aŭ săvărşit a 1812, Ianuarie 19, în Eşĭ, cu umilinţă rugănd pe toţĭ cariĭ

aice vor ceti, din inimă a să milostivi şi cu d[u]hul să grăiască: D[u]mnezeŭ să-l odihnească, cu drepţiĭ să-l sălăşluiască.

6. Pe o a şesea: 326.

Τίς ποτε κεῖτε λίθον ὕπε τὸνδ'ἔννεπε, τύμβε?
Μπάλσεω Γεωργίου ἦδ' Ἑλένη θυγάτηρ,
Ῥαδοκάνοιο κεδνὴ ἔμφρων τ'ἄλοχος Ῥοσέτοιο.
Τὴν ἕλε, φεῦ. πότμος μέσῃ ἐν ἡλικίῃ
Κἄδδε πος *(sic)* εἴλιπε πένθος ἄλαστον πᾶσί τε πάσαις,
Ἔξοχα δὲ σφετέρῃς θυγατέρεσι φίλῃς,
Τῶν οὔτευ ὑμεναῖον ἄκουσε, τεκοῦσαπερ ἑπτὰ:
Τοῦθ' ὁ μάλιστ' ἐλύπει, τ'ἄλλα δ'ἀγαλλομένη· 1798, Σεπτεβρίου 13.

Cf., pentru acest n[r] şi n[l] 4, Dossios, pp. 67-8.

7. Pe alta: 327.

Supt ačastă piatră odihneşte trupul robuluĭ luĭ Dumnezeŭ Theodor Balş biv Vel Vornic de Ţara-de-ğos, carele s'aŭ mutat cătră D[o]mnul la anul 1810, Dechemvrie 15.

8. Pe alta: 328.

Lupul Balş, ce aŭ fost Logofet-Mare, fečorŭ luĭ Ioan Balş Vel Vornic, s'aŭ îngropat aicea; acesta s'aŭ născut la aniĭ 1691, Aprilie 28, şi s'aŭ săvîrşit la aniĭ 1782, Mart 16, rugîndu-să la toţĭ privitoriĭ să se roage luĭ D[u]mnezeŭ pentru ertarea păcatelorŭ luĭ.

Cf. *Studiĭ şi doc.*, XI, pp. 59-60.

9. *Triodion* de Rîmnic, 1777.
10. *Liturghie* din Iaşĭ, 1794.
11. *Paraclitica* din Veneţia, 1798.
12. *Triod* din Veneţia, 1800.
13. *Evanghelie* din 1801.
14. *Tipicon* din Iaşĭ, 1816.
15. *Triod* din Buda, 1816.
16. *Psaltire* din Iaşĭ, 1824.
17. *Împărţirea* de grîŭ din Buzăŭ, 1833.
18. *Apostol* din Iaşĭ, 1835.
19. *Ceaslov* din 1835.

20. *Evanghelie* din Buzăŭ, 1837.
21. *Mineiŭ* grec din Veneţia, pe Septembre, Octombre.

VIII. Biserica Ziua Crucii.

329. 1. Pe o icoană:

Ačastă icoană este făcută cu totă cheltuiala a robu luĭ Dumnezăŭ Theodor Papuc, spre pomenire a tot neamu; 1862, Maĭ.

330. 2. Pe potir:

1823 T. M. ş. t.

331. 3. Pe un *Catavasieriŭ* din Mitropolia Iaşĭ, 1778:

Acestu Catavasiiariŭ iaste dar di la părintile Mitropolitu, când m'aŭ diiaconitu la mănăstiri. [Blestem.]

4. *Apostol* de Rîmnic.
5. *Triod* de Blaj, 1800.
6. *Euhologhiu* din Braşov, 1811.
7. *Octoih* de Buda, 1811.
8. *Liturghiile* din Iaşĭ, 1818.
9. *Euhologhion* din Sibiiŭ, 1827.
10. *Cuvinte puţine de Ioann Gură de Aur;* Bucureştĭ, 1827.
11. *Tipicon* grecesc din Veneţia, 1836.
12. *Chiriacodromion* din Buzăŭ, 1839.

IX. Biserica Sf. Andreĭ.

332. 1. Pe un disc:

Ač[e]st [disc] s'aŭ f[ă]cut d[e] pr[ea]sl[a] prucupeč[i]lor: Const[a]nt[i]n, Gheorghe, d. peere *(sic)* sf. Andrea.

333. 2. Pe o icoană:

Ačastă icoană este făcută de roaba luĭ Dumnezeŭ Safta Budeasca; 1836, Eulie 25.

334. 3. Pe o cădelniţă:

Răpusatilu Sava; 1797.

4. *Tipicon* din Veneţia.

5. Pe un *Octoih* din Rîmnic, 1731: 335.

Ačasta Triod aŭ cumpăratŭ ѩ многогрѣшнии preotu Ştefan, să să ştie. [Cine l-ar fura, să fie blestămatŭ depre cumŭ să scrie în cărŭţĭ... Şi înbla vlatŭ 7246[1738], mţ. Mart, den. 9.

6. Aiurea: 336.

9 leĭ amŭ lutŭ de la Bade Domia, şi me'ŭ rămasŭ cu şepte leĭ şi urtu. Şi era Gligori-Vodă, şi era cutremurŭ mare, că să despeacă pămăntu, în luna luĭ Maĭ, la — de dzile, la şepte časurĭ.

7. *Octoih* din 1792.

X. **Biserica Sf. Atanasie.**

1. Pe o strană:

Ačastă strană aŭ făcut Toma Goian. 337.

2. Îmbrăcăminte cu argint a uneĭ icoane de la Elencu Grigorovicĭ, 1854.
3. Icoană de la Ioan Talpiş; 1824.
4. Potir din 1856.
5. Anaforniţă de la c. 1800.
6. Pe pomelnic: 338.

Pomelnicul ctitorilor boeri rositeştĭ ci să tragu din Marile-Postelnicu Manolachi Roset. Vieĭ: Dracachi, Zoiţa şi tot neamul lor. Adormiţiĭ: Manolachi, Irina, Ştefan, Safta, Iordachi, Ecaterina, Necolaĭ shimonahi, Costandin, Vasile, Iane, Panaite, Safta, Ilinca shimonachi, Epracsia shimonachi, Martha, Solomon, Maria, Costandin, Safta, Costandin, Ecaterina şi tot neamul lor, Lupul schimonah, Elisaveta, Vasili, Zoiţa cu tot neamul lor, Filip, Ecaterina, Athanasăi, Marie, Iordachi, Ecaterina cu tot neamul lor, Vasili, Smăragda, Spiridon, Zoiţa, Zaharia, Zoiţa, Leon, Hriste, Ecaterina, Necolaĭ, Cozma, Marie, cu tot neamul lor.

7. Pe Evanghelie: 339.

Sfînta şi dumnezeiasca Evanghelie afirosită la biserica din

satul Țănteniĭ de roaba luĭ Dumnezeŭ Ecaterina Asachi, Mare-Postelniciasă, spre vecnica pomenire iubituluĭ eĭ părinte, răposatul Banul Teodor Țintă și a iubiteĭ eĭ maice, răposata Maria, născută Rîpta. Pietatea fiască; 1844, Ioan, Ecaterina, 1790.

8. Sfeșnic din 1859.

XI. Biserica Vulpe.

340. 1. Pe o icoană:

Dimitrie Bran; anul 1844.

341. 2. Pe unul din mormintele adunate în dosul bisericiĭ:

Suptu această piatră odihnește robul luĭ Dumnezeŭ ereĭ Țăria *(sic)*, Marie și fii și tot neamu; leat 7285 [1776-7].

3. Piatra grecească a unuĭ Alecu din 1799.

342. 4. Pe un mormînt:

Aicĭ odihnesc robiĭ luĭ Dumnezăŭ Toder Fotachi, Costandin, Vasile, Ioan, Marie, Anghelușa, Manolachi; l[e]a[t] 1834, Fevruar.

5. Piatra Căpităneseĭ Eufrosina; 1846.

6. Piatra „doamneĭ Ecaterina Harnav", moartă, la 44 de anĭ în 23 Mart 1867: „unica Romîncă ce aŭ purtat steagul libertăților Moldoveĭ la anul 1848; aŭ trăit în obscuritate".

343. 7. Suptŭ această cruci să odihnești robu luĭ Dumnezăŭ Stilul cupeț, Grecŭ; leat 1770, D[echemvrie] 10.

8. Piatră din 7270 [1761-2].

344. 9. Pe un mormînt:

La capul unde să odihnește robu luĭ D[u]mnezăŭ Ște[fan] Ghiorghi Bănariul, săvă[r]șit la 1831, Iuni 5, înpreună cu fii dumisali, Grigori, Costantin, Ștefan, Catrina, Văsali.

345. 10. Pe altul:

Supt această piatră odihnește robul luĭ Dumnezăŭ Iosipŭ cc. feldvebel... pescul..., carele în vărstă de 45 anĭ s'aŭ

mutat către Domnul, la 17 Marti 1837. Muritorilor, rugaţĭ pre milostivul Dumnezeŭ ca să-ĭ erte păcatele, să-ĭ uşureze ţărîna.

11. Pe altul: 346.

...piatra ačasta să odihneşte robul luĭ Dumnezăŭ Grigorie preot, săn luĭ Neculaĭ Melintii, ce aŭ fostŭ slujitor bisericiĭ aceştie din mica copilărie; şi s'aŭ săvărşitŭ la aniĭ 1831, Iunie 9 zili.

12. Pe altul: 347.

Suptu ačastă piatră să odihnescu robiĭ luĭ Dumnezăŭ Apostu şi cu Tofana; 1773.

13. Piatra Marghioareĭ, soţia Căminaruluĭ Gherasim Hăncu; 1849.
14. Pe o icoană: 348.

C[ostachi] I[orga]; 1846.

15. Pe altă icoană: 349.

Ačastă icoană esti făcută de Tănasă Neculaiŭ şi de Coste Niculaiŭ ..; 1832.

16. Pe o altă icoană: 350.

Iorgu Sigarà, Elena; 1856.

17. Pe un *Molitvenic* din 174—: 351.

Fiindcă acestŭ Molitvenicŭ, 1808, Maĭ 10, dinŭ copilărie l-amŭ apucat stăpinindu-lŭ tatăl meŭ, slujindu-să cu dănsulŭ păn la moarte, cum şi de atuncea, rămăindŭ în casa părintască, multŭ davağalăcŭ s'aŭ făcutŭ, şi la sfănta Mitropolie, şi nu s'au pututŭ lua dela noĭ, 1808, Maĭ 10, pănă s'aŭ şi preuţitŭ unŭ frate maĭ mari, care şi elŭ s'aŭ slujitŭ cu acestŭ Molitvenicŭ pănă la săvărşire, şă acumŭ, socotindu-ne ca să-lŭ dămŭ la sfănta besirică ce să numeşte Hulpe, de bună voia noastră, ca de acumŭ să rămăia statornicŭ la bisărică în trebuinţa tuturorŭ de obşte... Neculaĭ.

18. *Triod* din Iaşĭ, 1747.
19. *Apostol* din 7264.

20. *Psaltire* din Iașĭ, 1766.

21. *Evanghelie* din Rîmnic, 1794.

22. *Șepte-taine* din 1807, Iașĭ. Pomenit Banul Iancu Istrati.

23. *Psaltire* din Brașov, 1810.

24. *Tipic* din 1816, al Mitropolituluĭ Veniamin.

25. *Octoih* grecesc, din Veneția, 1823, dat la 1840, 2 Octombre, de „Mihalachi Șindre Serdarŭ".

26. *Evanghelistariŭ* din 1826 al luĭ Veniamin; dăruit la 1835, de „Ioan sachelarie și duhovnicŭ otŭ Buna Vestire".

27. *Ceaslov* din Bucureștĭ, 1828.

28. *Epistolele* luĭ Sf. Pavel în grecește, 1846; dăruite de Procopie Florescu.

Se arată că fiica luĭ Procopie a murit la 10 Aprilie 1837 și că Efrosina Cavacu a fost soția luĭ.

352. 29. Pe o *Liturghie* f. d.:

1829, Noiamvrie 14, s'aŭ cutremuratŭ pămăntulŭ noapte, spre ʒioa sfăntuluĭ Apostolŭ Filipŭ, căndŭ aŭ căntatŭ cocoșiĭ întăĭ. Ereĭ Costantinŭ Cărligulŭ, psaltulŭ sfințiĭ Mitropolì, amŭ scrisŭ acestŭ veletŭ.

XII. Biserica Sf. Teodor.

353. 1. Pe o icoană în dosul altaruluĭ:

Сьи икѡна сътвори пань Соломонь Бжрледѣнꙋл Велики Дворникь вишнѣи земли и кнѣгинѣ его Ана, лт. ҂зрог. [= Această icoană a făcut-o Solomon Bîrlădeanul, Mare-Vornic de Țara-de-sus, și jupăneasa luĭ, Ana; anul 7173 = 1664-5.]

354. 2. Pe altă icoană acest adaos:

вь дни гна ншего Іѡ Істратие Дабижѣ Воевод; ҂зрог. [=Iǹ zilele Domnuluĭ nostru Io Istratie Dabija; 7173].

3. Potir cu însemnare grecească din 1825.

355. 4. Pe Evanghelie:

Aĉastă sfăntă Evanghelie a cumpărat-o dumnaeĭ Măranda, și aŭ dat-o la sfănta biserică a Sfinților Theodorŭ din Iașĭ; leat 7277, Fevruarie 22, 1769.

„Gĭupănul Trifan“ și Maria o ferecă la 1775: **356.**

Această sf[ă]ntă Evanghelie s'aŭ ferecatŭ de Trifan, etc.

5. *Octoih* de Rîmnic.
6. *Evanghelie* din 7258.

XIII. Biserica Sf. Vasile.

1. Pe o icoană: **357.**

Această sf[ă]ntă icoană s'aŭ isprăvit cu cheltuiala dum[nealuĭ] Neculaĭ, calfa di pietrarĭ; 1839, Mart 20.

2. *Minunile Preacistiĭ*, ms.
3. *Liturghie* din 7267; din Mădîrjac, în Ianuarie 1815.
4. *Mineiŭ* din 1805.
5. *Octoih* din Buda, 1811.
6. *Apostolŭ* din Blaj, 1814.
7. *Urmare întru prea sfînta Duminecă a Paștiluĭ;* Iașĭ, 1814.
8. *Istoria Scripturiĭ ceĭ noaă*, 1824.
9. *Antologhion* din Neamț, 1825.
10. *Ceaslov* de Neamț; 1835.
11. *Penticostariŭ* al episcopuluĭ Filofteiŭ; Buzăŭ, 1854, „tipărit acum în zilele bine-credincĭosuluĭ însușĭ-stăpînitor Marele Domn și Împărat Nicolae Pavlovicĭ“.

XIV. Biserica Barnovschi.

1. Supt pridvor, mormîntul luĭ Panaioti Pandeli, mort de holeră la 20 Iunie 1808. Și fratele săŭ Alecu † 2 Iulie 1848. Apoĭ: Pandeli Gheorghiu † 15 Mart 1859, și fiiĭ luĭ, Alecu și Panaiot.

2. Pe o icoană: **358.**

Această sfăntă icoa nă s'aŭ zugrăvit prin cheltueala roabi luĭ D[u]mn[e]zeŭ Vasilca; 1806, Ghenarĭ 24.

3. Chipurĭ ctitoreștĭ în tablourĭ după vechea zugrăveală: al luĭ Miron-Vodă în 1627 (haină ca a luĭ Petru Șchiopul, de la Galata; v. planșa la Hurmuzaki, XI) și al Doamneĭ Elisaveta, cu un hobot alb pe cap. — Cf. Dossios, p. 77.

359. 4. Pe perdea:

Лєт ѕзсмв, маи кд. [=anul 7242 [1734], Maiŭ 29.]

360. 5. Pe potir:

Сьї потир с[ь]твориї Іwн Дѹка Воєвода и гпжда єго Настасіѧ и даде вѧ світа монастир Четѫчѹє, влт зрон. [=Acest potir l-aŭ făcut Io Duca Voevod şi Doamnă-sa Nastasia, şi l-aŭ dat sfinteĭ mănăstiriĭ Cetăţuia, în anul 7178 [=1669-70].]

6. Pe o *Evanghelie* tipărită din Vilna, 1644:

361. Ačastă svănt[ă] Evanghelie făcutu-o aŭ Io M[ateĭ Bă]sărabŭ Voevod şi cu Domnă Sa Elena, şi [aŭ dat-o la beserica un]de aste hram Naşterea luĭ H[risto]s; l[ea]t 7150 [1641-2]. [Sus:] m[ă]n[ă]stirea dumnealuĭ la Vrancea.

Ačastă sfăntă şi dumnezăiască Ivanghilie cara o aŭ datŭ Dom'nostru păntru pomana la mănăstire dela Vrancea, ci să čhiiamă Dragomirna(!), şi s'aŭ ferecatŭ, fost-aŭ ispravnic Nicula Log[o]fătul dela Visterie, ci lăcuiaşte la satul ci să chiiamă Sărăcineştiĭ în judeţulŭ Vlăceĭ, msţa Ghinarie 18 dni, vă l[ea]t 7155 [1646-7], şi, fiindŭ închinată m[ă]năstirea, închinat[ă] la Ierusalimŭ, lipsăndu-să Sfinţie Sa patriiarhul, aŭ dat acestă Evangheliĭ la M[ă]riia Sa Vodă, şi M[ă]riia Sa aŭ dat-o la Svinţie Sa chirŭ Gheorghie Mitropolitulŭ, să stea păn a îndrepta Dumn[e]zăŭ vremelea, şi apoĭ să să dea iar la mănăstire; 7231 [1723], Iunie 27.

Pentru Soveja, v. vol. I, pp. 24-5.
Hramul e, în adevăr, acesta.

362. 7. Pe un aier:

Іw Мирон Мпарноски Воивонда сии ти митри аѵтоѹ Єлисавт; ѕзра. [=Io Miron Barnovschi Voevod, împreună cu mama luĭ, Elisaveta; 7101 [1593].]

E greceşte cu caractere chirilice.

Μηνὶ Μαρτίῳ κε΄ [=luna luĭ Martie în 25.]

8. Fragmente de piatră: 363.

Piatrî o aŭ pusŭ aiča . . . a luĭ Ioan Crăstea, lănariŭ. . . oasele maicî-sa, Sora, şi a suroriĭ sale, Safteĭ . . . î fičoari, şi doao cucoane a sale, Mariia şi Dochiţa: mutatu-s'aŭ la veačniculŭ lăcaşŭ la zilele pravoslavniculuĭ Domn Io Antiohi Constantinŭ Voevod, vlto dela Adam 7207, dela H[risto]s 1699, Iunie 8 (?).

9. Fragment din piatra de de-asupra uşiĭ: 364.

Οἶκος τοῦ Θεοῦ Βαρνόσκιε. . . αὐτοῦ πορω . . .

De sigur un fragment din vre-o piatră de fronton, ceva maĭ nouă.

10. Fragment de piatră de mormînt: 365.

. . . po p . . . la vlet 72 . . . Dech. 8.

11. *Evanghelie* din 7270, Bucureştĭ.

12. *Evanghelie* din 1776.

XV. Biserica Sf. Ioan Gură-de-aur din Beilic.

1. În păretele din dreapta al bisericiĭ: 366.

Ačastî sf[ă]ntă m[ă]n[ă]stire o aŭ făcut Io Duca Voevod cu Doamna sa Anastasia, cu fiiul săŭ iubitŭ Io Costantinu Voevod, cu Doamna Sa Mariia; caria iaste hramul S[fea]tăii Ioan Zlătoust, vlto 7191 [1682], şi s'aŭ zidit în Dechev. (?).

Melchisedec, p. 258, cetia: „în 30 zile".

2. La proscomidie: 367.

Ἰω Εὐστρατίου Δαμπῆζα Βοεβόδα. Ἐκατερίνας Δόμνας. Ἰω Δοῦκα Βοηβόδ. Ἀναστασίας Δόμνας. Κοσταντῖνος Βοεβόδα, υἱὸς τοῦ Δοῦκα Βοεβόδα. Ἰω Στεφάνος Βοεβόδα, ὑὸς τοῦ Ῥαδούλου Βοεβόδα. Ἐκατερίνα Δόμνας, θυγατὴρ τοῦ Δοῦκα Βοεβόδα. Ἰω Ματεΐ Βοεβόδα. Ἰω Στεφάνου Βοεβόδα, οἱεὶ τοῦ Δοῦκα Βοΐβόδα. Εἰληάνας Δόμνας. Ἀλεξάνδρας Δόμνας. Μαρίας Δόμνας. Σάθας Δόμνας. Ἀναστασίας Δόμνας, θηγαθέρες τοῦ Δοῦκα Βοεβόδ. Χρήστω, Ἀναστασίας, Διμιτρίου, Ιακόβου. Μαρήας Δόμνας,

θηγατὴρ τοῦ Δαμπίζα Βοεβόδα. Στεφάνου Βοεβόδα υἱὸς τοῦ Δοῦκα Βοϊβόδα. Μαρήας Δόμνας, θηγατὴρ Χρίστω. Ελένω. Κύρκω, Τζάντω, Ἰω. Πάουλη, Παιτο, Γεοργίου, Ὠριώτος, Σάουλη, Κοσταντίνου Δούκα, Ἰω. Τζοβάκου, Σένι, Ἀρσένο, Γίνου, Δέσπος, Πρόκου, Νίζου, Ἰω. Πάτζου, Χρήστο, Γρίνου, Μαρίας.

Adecă:

Io Eustratie Dabija Voevod, Ecaterina Doamna [= Dafina, soţia luĭ], Io Duca Voevod [soţul uneĭ fiice de la alt soţ al Dafineĭ], Constantin Voevod, feciorul luĭ Duca Voevod, Io Ştefan Voevod fiul luĭ Radu Voevod [ginerele luĭ Duca], Ecaterina Doamna [soţia luĭ Ştefan Leon], Io Mateĭ Voevod, Io Ştefan Voevod, fiiĭ luĭ Duca Voevod, Elina Doamna [= soţia luĭ Nicolae Costin], Alexandra Doamna [moartă tînără], Maria Doamna [idem], Safta Doamna, Anastasia Doamna [moartă tînără], fetele luĭ Duca Voevod. — Hristu [Cărstea, fratele luĭ Duca], Anastasia [= soţia luĭ], Dumitru, Iacov [fiiĭ?]. — Maria Doamna, fiica luĭ Dabija Voevod [soţia luĭ Gheorghe Ruset], Ştefan-Vodă fiul luĭ Duca Voevod; Maria Doamna, fiica luĭ Hristu [soţia luĭ Ştefan Duca]. — Elena, Chirco, Ţanto, Ion Pauli, Paţo, Gheorghe, Oriotos, Sauli, Constantin Duca, Ion Giovaco, Seni, Arseno [= socrul luĭ Cărstea], Ghino, Despa, Proco, Nizu, Ion Paciu, Hristo, Grinu, Maria.

V. şi Melchisedec, p. 259.

Pentru Ştefan şi Safta, v. plîngerea din 1700 a Anastasieĭ în Hurmuzaki, VIII, p. CIX, n° 360. Pentru Cîrstea şi socrul săŭ Arsenie, *Arch. ist.*, I[1], p. 182. Pentru o genealogie, altfel greşită, a Duculeştilor, *ibid.*, p. 84 şi maĭ jos, cap. *Bîrnova*. Pentru Maria luĭ Dabija-Vodă, *Despre Cantacazinĭ*, p. CXXIX, nota 1. Pentru Maria luĭ Duca, *Inscripţiĭ*, I, p. 13, n° 32. Şi o Ruxandă, fiică a Ducăĭ-Vodă, pe păreţiĭ de la ctitoria familieĭ, Cetăţuia, *ibid.*, p. 13.

368. 3. Pe un mormînt:

Sub acastă piatră odihneşte roaba luĭ Dumnezeŭ Spatareasa Maria Grigoriadi, născută Roset, înpreună cu fiica sa, Eca-

terina; aŭ răposat la anul 1838, în 17 August, în vîrstă de 37 anĭ.

4. Pe manuscrisul de *Evanghelie* din 1545, scris de Gavril Melentiescul (v. Melchisedec, p. 259): 369.

Τὸ παρὸν Εὐαγγέλιον ὑπάρχει καὶ εἶναι τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, τοῦ ἐν τὸ Ἰασίῳ. Ἀρχιμανδρίτης Παΐσιος [= Evanghelia de față este a Sf. Ioan Hrisostomul din Iașĭ. Archimandritul Paisie.]

Заплати хто Поп Михаилѣ wт Дънчещ за кε злат [= l-a plătit popa Mihăilă din Dănceștĭ cu 25 de zloțĭ].

5. Altă însemnare: 370.

Aĉaste ca[r]tie care să chiamă Sf[în]tă Iv[an]gh[e]lie, era stricată și răs[i]pită dela măn[ă]stire luĭ Nicoriță ot Tătăraș, cariĭ esti hramul stvi *(sic)* Ion Novi иже wт сꙋчавски [= care e din Suceava], și aŭ făcut pomană Ivașco cu soțul săŭ, în zilele Mării Sale luĭ Nicolaiŭ-Vodă, în Domnie al doilea. S'aŭ noitŭ aĉastă carte, leat 7221 [1713], Fev[ruarie]. E[ŭ], Ion, i-am tocmit-o cu plata luĭ Ivaș[co] drept un leŭ, și ĉa să mă pominască la sf[în]tă liturghie.

6. *Chiriacodromion* din 1801.
7. *Triod* din 1816.

XVI. Biserica Sf. Lazăr.

1. Pe un vas: 371.

1791. Nu *(sic)* Iul. Dimitri Zamfira... Vascavatzi.

2. Pe o *Evanghelie* romîno-greacă din Snagov, pe legătură: 372.

Εἰς τοὺς 1810, Δεκεμβρίου 15, τὸ ἔδοσα τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, καὶ τὸ ἔδοσα μὲ τὸν κατιφὲ καὶ ἀσίμιον ἀπὸ τὰ δύω μέρη, καὶ τὸ ἐχαρίσασα, ὡς καθὼς φαίνεται, διὰ μνημόσυνον μου.

Μνησθῆτι, Κύριε, τοῦ δούλου σου, Ἀζαρίου ἱερομονάχου Σινάΐτου [= 1810, 15 Dechemvrie, am dat Sfînta Evanghelie, și am dat-o, cu catifeaua și argintul de pe amîndouă fețele, și am dat-o,

cum se vede, pentru pomenirea mea. Adu-ţĭ aminte, Doamne, de Azaria, ieromonahul de la Sinaĭ.]

Pe josul primelor paginĭ:

Ačastă sfântă Eva[n]ghelie dat-o-amu besericiĭ Domnii Mele, care am zidit-o aciĭ în Eşĭ pe loculŭ vămiĭ, unde-ĭ hramul Înviere Sfântuluĭ Lazar, ca s[ă] fie Domnii Nostre de pomenire; dar ačasta zicemu: cin[e] s'arŭ ispiti, orĭ cu schimbu, orĭ în sila sa, a lua ačastă sfântă eva[n]ghelie de la ačastă beserică, orĭ mirenĭ, orĭ din cinulŭ bisericescu, — să-ĭ fie părăşu tuspat[r]u sfinţiĭ eva[n]ghelistĭ la straşnicul ğudeţŭ a luĭ H[risto]s, şi să aibă parte cu Iuda şi cu trecletul Arie; l. 7213 [1709], Feur[uarie] 13. Io Mihaĭ Racoviţă Voevod.

Pecete cu chinovar, octogonală.

3. *Evanghelie* grecească, din Veneţia, 1754. Dedicată luĭ Hrisant Notara de Anton Bortoli.

373. 4. Pe un *Mineiŭ* de Maiŭ al luĭ Chesarie de Rîmnic:

Acest Mineĭ al luniĭ luĭ Maĭ este al bisericiĭ Sfânt[ul] Lazăr de aicĭ din oraş Eşiĭ, şi s'aŭ cumpărat de părintele egumenul Gavriilŭ, la veletŭ 1791.

5. *Penticostariŭ* din 1800.

XVII. Biserica Dancu

(dărîmată.)

374. Вь імѣ wца и сна и стаго дха изволением бжї лан (поп?) Іоріи и Данко, и създа сьи храм въь молба архистратига Михаила и Гавріила ипрочих весплътних сил, и вь памет себе и родители своим, за въсе wсѹпших, и съвръшис вь дни благочиствага Іwана Петра Воевода, влто ѕзмд, мсца иѹліе л дни. [= În numele Tătăluĭ şi al Fiuluĭ şi al Sf. Duh, cu voia luĭ Dumnezeŭ dumnealuĭ Iurie şi Danco, şi aŭ făcut acest hram pentru rugăciunea arhistrategilor Mihail şi Gavriil şi a celorlalte fără trup puterĭ, şi pentru pomenirea sa şi a părinţilor săĭ, tuturor celor ador-

miţĭ; şi s'a săvîrşit în zilele bine-cinstitoruluĭ Io Petru Voevod, în anul 7049 [1541], luna Iulie 30 de zile.]

Facsimile, în N. A. Bogdan, *Oraşul Iaşĭ*, p. 93. Transcriere, în Melchisedec, pp. 256-7.
V. şi *Biserica Sf. Sava.*

XVIII. Biserica Sf. Nicolae cel Domnesc.

(prefăcută şi închisă.)

1. Piatră aruncată: 375.

Вь имѣ ѡца и сна и стго дха Іѡань Стефань Воєвода бжїєю мастїю гпдрь земли молдавскои снь гспдна Богдана Воєводы изволи и създа сьи храмь вь памет и вь молба стго ієрарха и чюдотворца Николи вь задȣшїє ȣсопшихь дѣд и родїтелем и братїа наша и за здракїє нашєго гпдства и чѧд нашихь, ижеи сьздати починахомь вь лѣтѡ ѕцчѳ, мсца юнїа а, и съвръши сѧ вь з иноє лѣто, мца авгȣст. [=În numele Tatăluĭ şi al Fiuluĭ şi al Sfîntuluĭ Duh Io Ştefan Voevod, cu mila luĭ Dumnezeŭ Domn al ţeriĭ Moldoveĭ, fiul dumisale luĭ Bogdan Voevod, am binevoit şi am zidit această biserică pentru pomenirea şi rugăciunea Sfîntuluĭ ierarh şi făcător de minunĭ Nicolae, pentru sufletele adormiţilor moşilor şi părinţilor şi fraţilor noştri şi pentru sănătatea Domnieĭ mele şi a fiilor noştri. Care a început a se zidi la anul 6999 [1491], luna luĭ Iunie 1, şi s'a mîntuit la anul 7000 [1492] luna luĭ August.]

După facsimilele din N. A. Bogdan, p. 87.
În Melchisedec, p. 250; în Administraţia Caseĭ Bisericiĭ (Lăpĕdatu), *Sf. Nicolae şi Treĭ Ierarhĭ*, Bucureştĭ, 1905, p. 10.

2. Odată se vedeaŭ chipurile luĭ Ştefan, Bogdan şi al Doamneĭ Evdochia.

O copie din acesta din urmă la Academie; reprodus în *Istoria în chipurĭ şi icoane*, I.

3. Inscripţia grecească ce era între dînşiĭ, spre lauda luĭ Bogdan în traducere la Melchisedec, p. 253.

4. Pe mormîntul ce-şĭ pregătise Antonie-Vodă Ruset: 376.

. . . totŭ fericitulŭ Domnŭ de Moldaviia Antonii Rusetŭ ş'aŭ ales aciia. . . .

După Melchisedec, p. 254.

377. 5. Pe un vas de marmură:

Leat 6984 (?), a bisericiĭ luĭ Sfeti Neculaĭ, ce s'aŭ făcut de Stefan-Vodă. Leat 1770, Mart 23. Dima Gĭambaş.

Ibid.

378. 6. Pe o cristelniţă:

Ačastî creştealniţî datu-o-aŭ Antonie Rusel Voevod, din mila luĭ Dumnedzîŭ Domnul ţîrîĭ Moldoveĭ, la sv[ă]nta Mitropolie, unde iaste hramul S[fea]ti Nicolae, în Iaş, pentru pomana sa; vleat 7186, а ѡт х҃а ахои, мсца Martie 24 dni.

Ibid., p. 255.
V. şi maĭ jos, *Sf. Constantin.*

XIX. Biserica Sf. Ioan Botezătorul.

379. 1. La intrarea de nord de-asupra uşiĭ:

Изволенем ѡтца и сь поспѣшенїем сна и съвръшеніе[м] стго дхь нача здати црковь Іѡ Миронь Барьновьскіи Воевод, гспдрь земли молдавскои, и недоспѣ съвръшити, а Іѡ Басиліе Воевода, гспдрь земли молдавьскои, съвръшіе ѡт връхꙋ ѡкънъ и цел, съвръшѣ въсѧ что трѣбовало, вь име стго прпрока прдтчѣ и крстлѣ Іѡанна и чстнаго его усекновеніе, влто зрмг, мс. нов. д дн. [=Cu voia Tatăluĭ şi cu ajutorul Fiuluĭ şi cu săvîrşirea Sfîntuluĭ Duh a început a zidi biserica Io Miron Barnovschi Voevod, Domn al ţeriĭ Moldoveĭ, şi n'a ajuns a o săvîrşi, ci Io Vasilie Voevod, Domn al ţeriĭ Moldoveĭ, a săvîrşit-o de la vîrf pînă la fereştĭ, toată, şi a săvîrşit toate cele de nevoie, întru numele sfîntuluĭ prooroc Înnainte-mergătorul şi Botezătorul Ioan şi al cinstiteĭ luĭ Tăierĭ, în anul 7143 [1635], luna luĭ Novembre în 9 zile.]

Cf. Melchisedec, pp. 261-2.
2. Admirabile icoane vechĭ.

3. Pe o *Evanghelie* greco-romînă, din Snagov, 1693: 380.

Ačasta sv[ă]nta Evanghelie mia aŭ dăruit Măriia S[a] Domnul nostru Io Costantin Duca Voevod, Domnul ţării Moldoveĭ, mie, cumnatulŭ Mării Sale, Neculaĭ Costin Hatmanuluĭ, din care Evanghelie i-aŭ trimis Mării Sale dar socrul Mării Sale Io Costandinŭ Băs[ă]rabŭ Voevoda, Domnul Ţăriĭ-Rumăneştĭ, leatŭ dela Zidirea Lumiĭ 7 202, iar de la Naşterea Domnuluĭ şi Mântuitoriuluĭ nostru Isus 1694, — să ne fie nouă pomană; unde s'aŭ datŭ la bis[e]rica lui Svet[e] Ioanŭ la Măj, care iaste făcută de strămoşu nostru Barnovschie-Vodă, mie, luĭ Neculaĭ Costin' şi femei mel[e], Ileniĭ, fata răposatuluĭ Duca Voevoda; iar cine s'arŭ ispiti să o ià de la acè sv[ă]ntă rugă, saŭ să o fure, să fie neiartat în vecĭ, la Domnul nostru Is[us] H[risto]s şi de precurata a Sv[i]nţii Sale maică Marie; amin.

4. *Evanghelie* din Buda, 1812.

XX. Biserica Sf. Sava.

1. De-asupra uşiĭ de intrare principale, după pridvorul cel noŭ: 381.

Изволенїемь wца и ск поспѣшенїем сна н съвръшенїем ста дха начѣсѧ на здасѣ н wсновисѣ съи ѥтъч храм пан Іанаки бив Вел Постелник и на(в) анеѱеи на грама. Ѳкърлет вь имѣ ѹспенїем . . . мри спас нша влдчцеи бци и прснодвеи Марїи вь млбѣ себѣ и родители свои, при дни благочстївагѡ начник Іѡ Радѹл ВВ., гпрь земли молдавскои, при митрополита кирь Анастасие Кримковича, митрополїи сѹчавскьи и Аѳанасїе епскпь романскьи, влто ꙁзрлг, мсца маи съвръшисѣ. [= Cu voia Tatăluĭ şi cu ajutorul Fiuluĭ şi cu săvîrşirea Sfîntuluĭ Duh a început a se zidi şi a se înnoi acest sfînt hram dumnealuĭ Ianachie fost Mare-Postelnic şi... nepot al dumnealuĭ Skarlatos (Scărlet), întru numele Adormiriĭ... Maiciĭ Mîntuitoruluĭ nostru, stăpîneĭ Născătoareĭ de Dumnezeŭ şi pururea-fecioareĭ Marieĭ, pentru rugăciunea sa şi a părinţilor săĭ, în zilele bine-cinstitoruluĭ stăpînitor Io Radul Voevod, Domn al ţeriĭ Moldoveĭ, supt Mitropolitul chir

Anastasie Crimcovicĭ, al Mitropolieĭ Suceveĭ, şi Athanasie, episcop de Roman. în anul 7133 [1625], luna luĭ Maiŭ, s'a săvîrşit.]

382. 2. De partea dreaptă a uşiĭ:

Συγχρόνῳ ἀρχὰς ὀρθὰς Ῥάνδουλα, κλεινοῖο Μολδοβίας ζαθέου, ὀρχάμου εὐσεβέως, νηὸν εἰς ὀραείο... οιμὸν Ὀλύμπου κλεινὸς Ἰωάννης... κατο εὐσεβέσι, Σκαρλάτου ἀγλαοῦ ἦρα ἀνεψιὸς ἐλλόγιμος, ἐν πρώτῃ πωλείᾳ χρηστῷ... προμάχου... οἰκονομίας.

În această formă — restul, văpsit gros pe de-asupra, nu se poate înţelege —, inscripţia nu spune alta decît clădirea, supt Radu-Vodă, a ctitorieĭ luĭ Ioan „nepotul vestit al nobiluluĭ Skarlatos".

Pentru Skarlatos (Skerlet, turceşte; Scărlet, româneşte), făcătorul de Domnĭ al timpuluĭ şi cuscrul luĭ Radu-Vodă, v. Prefaţa la vol. IV din *Studiĭ şi documente.*

383. 3. De-asupra intrăriĭ laterale:

Ὁ θαυμαστὸς οὗτος καὶ ἀξιέπαινος θεῖος ναὸς ἀνεκαινίσθη ἐκ βάθρων παρὰ τοῦ πανευσεβεστάτου ἄρχοντος Ἰωάννου Ποστελνίκου, ἀνεψιοῦ τοῦ τετημημένου ἄρχοντος Σκαρλάτου ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως, ἡγουμενεύοντος τοῦ Ἱεροθέου ἱερομονάχου ἐκ τῆς ὑπερφήμου νήσου Κύπρου καὶ προτομαστόρου Γεωργίου ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως; в лто зрлг, маи, съвръшис. [= Minunata aceasta şi vrednică de laudă biserică s'a înnoit din temeliĭ de către prea-cucernicul boier Ioan Postelnicul, nepotul cinstituluĭ Domn Skarlatos din Constantinopol, fiind egumen Ieroteiŭ ieromonahul din prea-vestitul ostrov Cipru şi căpetenie maiştrilor Gheorghe din Constantinopol; în anul 7133 [1625], Maiŭ, s'a mîntuit.]

Şi în Melchisedec, în Dossios, *Studiĭ greco-romîne,* Iaşĭ, 1902. p. 69 (în amîndouă locurile, cu greşelĭ).

Întîia înălţare a mănăstiriĭ se face supt Petru Şchiopul (1583) cu baniĭ mănăstiriĭ Sf. Sava din Ierusalim (*Arh. ist.*, I, p. 127. Petru-Vodă dăduse însă oaspeţilor din Răsărit un loc în valoare de 7.000 de aspri, pe care el însuşĭ îl cumpărase de la nişte particularĭ, împreună cu casele de pe dînsul. Skarlati, bogat gelep grec, îşi dăduse fata, pe care o luă apoĭ Nicolae Mavrocordat, bunicul Domnuluĭ cu acelaşĭ nume, după Alexandru Coconul, fiul

luĭ Radu-Vodă, care era atuncĭ în Scaun. Cf. Al. Mavrocordat, în *Archiva* din Iașĭ, V, pp. 183-4. În mijlocul fiecăreĭ din inscripțiile de la intrarea principală, rosete de piatră aurite cuprind stema ctitoruluĭ Ienachi. — În veacul al XVII-lea, mormîntul acestuia se vedea lîngă ușă (*Călătoriile luĭ Macarie*, trad. Emilia Cioran, p. 13).

4. Chipurile ctitorilor în zugrăveală nouă: Ioan Postelnicul, Petru-Vodă, Maria Doamna, Radu-Vodă, Doamna Ruxandra (fiica luĭ Skarlatos).

5. Pe o piatră de mormînt: 384.

Ὧδε κλεινὸς ἐτάφη
Βιστηάριος Μέγας
Θεόδωρος Παλάδης,
Μολδοβίης γεγονὸς,
Ἐν ἔτει 1755, Φεο. 1.
Μετ 'ἐτάφη δὲ ἔτι
Ἐνθάδε υἱὸς αὐτοῦ,
Κωνσταντῖνος Παλάδης, Μέγας Λογοθέτης Μολδοβίης.
Ἐν ἔτει Δεκ. 22, 1798.

Adecă:

În acest loc s'a îngropat vestitul Vistier-Mare Teodor Paladi, al Moldoveĭ; născut în anul 1755, Februar 1. Apoĭ s'a îngropat și fiul săŭ aice, Constantin Paladi, Mare-Logofăt al Moldoveĭ. În anul 1798, Decembre 22.

Scrisoare de la Teodor Paladi (una) și de la alt Constantin, fratele luĭ Teodor (două), din 1740, în *Studiĭ și doc.*, V, p. 664; cf. *ibid.*, p. 667. Constantin cel d'întăiŭ moare în Decembre 1751 (Tanoviceanu, *Arch. șt. și lit.*, I, p. 59, nota 4).

6. Pe altă piatră, de lîngă precedenta: 385.

O piiatră, dar pre cine ascunzĭ supt tine
În sînurile pămîntuluĭ așa foarte bine?
Prea-slăvită auzire, pre Theodor Pallade,
Acel slăvit putearnic, carele aicea șade,
Pre Marele-Vistiarnic cela a patrieĭ sale,

Tuturor fiilor săĭ lăsînd nu puţină jale.
Săvîrşitul muritoriŭ în Mîntuitorul aŭ începutŭ
La o mie şapte sute 5 preste cincĭzecĭ trecut, Fevruarie 1.
Şi, înpreună pre Constantin, al săŭ prea-iubit fiiŭ,
Al Sfatuluĭ Marele-Logofăt şi cel maĭ întăiŭ,
Carele aŭ alergat la părinteştile braţe,
Lăsănd ačastă de nimic turburată viiaţă
La una mie şapte sute noaăzecĭ şi optŭ,
Lăsînd clironomilor ceaia č-aŭ avut tot (Dechemvrie).
Cu alţĭ fiĭ, şi cu Nicolae, are pre Anastasiia,
Carea cu 4 anĭ de al săŭ părinte ş'aŭ dat datoria (Dechem. 29);
Apoĭ pre Eleni, a luĭ Constantin iubita soţie,
Carea trage din Costachi, cel de bun neam, seminţie
Şi aŭ alergat spre a soţuluĭ eĭ cîştigare,
Dorind împreună cea dulce a Raiuluĭ desfătare;
Carea şi ačasta s'aŭ grăbit de aiča a treace
La anul una mie opt sute 4 preste zeace, Martie 1.
Pre aceştia, o priiaten[ĭ], cari, lăsînd acest veac,
Şi întru acest loc întunecos împreună zac,
Rugaţĭ să dobîndească cereasca Împărăţie,
De carea să se îndulcească de multă bucurie,
Întru nesfîrşiţiĭ veacĭ ceĭ prea cu tot deplin, —
Cărora să le fie veačnica pomenire; amin.

386. 7. **Pe alta, alăturĭ:**

Ενθάδε κεῖται ὁ μακαρίτης Γρηγόριος Παλλάδης ὁ Μέ[γας] Ποστέλνικος, ὃν ὁ Κύριος νὰ ἐπιτάξῃ ἐν τῷ χορῷ τῶν δικαίων· κεκοίμηται τῇ γ' ἀπριλλίου τοῦ ͵αωκη'.

Adecă:

Aicĭ zace răposatul Grigore Paladi, Postelnicul-cel-Mare, pe care Domnul să-l aşeze în ceata celor drepţĭ: a adormit la 3 Aprilie 1828.

Inscripţiile greceştĭ ale Pălădeştilor, şi în Dossios, p. 70, la care şi însemnarea icoanelor făcute, la 1849, de Comisul Panait Papa-

zoglu şi, la 1860, de arhimandritul şi exarhul Sf. Mormînt Atanasie Cambanis, precum şi a chipuluĭ, din 1842, al patriarhuluĭ, făcut pe socoteala luĭ Papazoglu (Cambanis e îngropat în cimitir; era un Andriot şi a trăit de la 1802 la 1861). Ţot acolo inscripţia pietreĭ de pe vechea şcoală a Sf. Sava (despre reparaţia din 1820 a luĭ Grigore arhimandritul, de loc din Pelopones).

8. Pe un potir: 387.

1839. Μνησθήτι, Κύριε, τῶν δούλων σου, Παλλάδων: Γρηγορίου, Ἀντωνίου... γονέων, ἀδελφῶν, τέκνων αὐτῶν. [= Adu-ţĭ aminte, Doamne, de robiĭ tăĭ, Pălădeştiĭ: Grigore, Antonie... de părinţiĭ, fraţiĭ, fiiĭ lor].

9. Pe un artofor: 388.

И	Д
В	Г
З	М

Ceia ce înseamnă:

Истратіє Дабіжа Воєвод, господарь земли молдавской [= Istratie Dabija Voevod, Domn al ţeriĭ Moldoveĭ].

10. Pe o piatră în pridvor: 389.

Χρόνῳ σαθρωθὲν καὶ φθαρὲν τόδε δῶμα κατωπτεύετο οἰκτρὸν θέαμα πᾶσι· τὼς δ'ὁ λάτρις τοῦ Παναγίου Τάφου καὶ γόνος, σεπτὸς κῦδος, Πελοπονήσου γεραρός Γρηγόριος ἀρχιμανδρίτης, φέριστον ἤδη ἀνήγειρεν ἐκ βάθρων, ἀτραπὸν ἰθύοντος τοῦ πατριάρχου τῆς Ἁγίας Γῆς, κυρίου Πολυκάρπου, ἐν ἔτει τῷ σωτηρίῳ ᾳωκ'. [= Acest lăcaş stricat şi ruinat de vreme, dădea o privelişte jalnică tuturora, şi astfel închinătorul Sfîntuluĭ Mormînt şi fiŭ, glorie respectabilă a Peloponesuluĭ, Grigorie cel venerabil, arhimandritul, şi maĭ frumoasă a ridicat-o din temelie, îndreptîndu-ĭ calea patriarhul Sfîntuluĭ Pămînt, domnul Policarp, în anul dela Mîntuire 1820.]

11. Pe un potir: 390.

Δαπάνῃ Γριγορίου ἀρχιμανδρίτου Πελοπονησίου· 1814. [= Cu cheltuiala luĭ Grigorie arhimandritul, Peloponesianul; 1814.].

12. Pe legătura uneĭ *Evangheliĭ* muscăleştĭ din Februar 7145 (1637):

Aceastî svînti Evanghelie prefîcutu-a-o şi aŭ ferecat jupîneasa Mariia Schiaeioae, şi o aŭ dat-o la.... ms.... *dumneze]iasca beseareca la Da[nc]o în Iaş [de la* litere ciudate, adause tărziŭ], unde iaste hramul svîntuluĭ începîtor cinurilor, Mare Voevod arhangh[e]lŭ Mihailŭ, Gavrilŭ. Arhangh[e]l Mihailŭ. Vlto 7150 [1642], msţa Murta *(sic)*, 21 днь.

Cartea era la Danco, biserică dărîmată (v. Melchisedec, p. 258). Dar se pare că maĭ fusese şi aiurea. Melchisedec pomeneşte ca aflîndu-se la Danco şi un potir de la „panŭ Gligoraşco Hăbăşescu", 7166 (1657-8).

391. 13. Pe o legătură de Evanghelie:

Διὰ χειρὸς τριῶν αὐταδέλφων Αθανασίου, Ιωάννου, Κωνσταντίνου. [=Prin mîna a treĭ fraţĭ: Atanasie, Ioan, Constantin.]

14. *Molitvenic* al luĭ Brîncoveanu.
15. *Mineiŭ* al luĭ Chesarie.
16. *Octoih* din Iaşĭ, 1804.
17. *Octoih mic*, Braşov, 1805.
18. *Hronograful* tipărit de Mitropolitul Veniamin.
19. *Împărţirea de grîŭ*, Buzăŭ, 1833.
20. *Puţul Sf. Ioann Gură-de-Aur*, Buzăŭ, 1833.
Lucrează Gherontie de la Neamţ.

XXI. **Biserica Bărboiŭ.**

392. 1. La intrare:

Aceastŭ sfăntŭ lacaş a Bărboiuluĭ, unde să prăznueşte soborul Sfinţilor Apostolĭ, s'aŭ prefăcut din temelie acum, în anul 1841, cu cheltuiala din veniturile aceştiĭ mănăstirĭ şi cu aciutorul Mareluĭ-Logofăt Dimitrie Sturza şi soţieĭ sale, Elencu, prin sălinţa, sărguinţa şi osteniala Mitropolituluĭ Grigorie Gricupoleos [=Irinupoleos] şi a boerilor Sturzeştĭ, ctitor[ĭ] aceştiĭ monastirĭ, spre večnica pomenire a lor şi a tot niamul.

2. Pe dosul uşiĭ, inscripţie grecească (se înseamnă că a cheltuit

mănăstirea Vatopedul de la Atos, egumen fiind cel pomenit, iar supraveghetor arhimandritul și exarh Dionisie de la Vatoped, cu arhitectul Andreĭ, ajutat de alțĭ doĭ Grecĭ, Atanasie și Gheorghe; Andreĭ Caridi (Karydes) face și icoana sculptată a Sf. Apostolĭ, la 1841. E tipărită în Dossios, pp. 73-4. Întâiŭ, la Melchisedec, pp. 266-7.

3. Pe o legătură de *Evanghelie* (Buda 1812): 393.

Ἡ ἀργυροκόσμησις τούτου θείου καὶ ἱεροῦ γέγονεν Εὐαγγελίου διὰ δαπάνης ἐμοῦ, τοῦ ἀναξίου πρωτοσυγγέλου Κυρίλλου τοῦ Λερίου, ἡγουμένου τε μονῆς τοῦ Μπαρπόϊ, τέχνῃ δὲ καὶ τοῦ θύτου Λαυρεντίου, ᾳωζ'ῳ, Νοεμβρίου. [=Ferecarea cu argint a aceste̩ĭ sfinte și dumnezeieștĭ Evangheliĭ s'a făcut cu cheltuiala Sf. S. protosinghelul Chiril din Leros, egumenul mănăstiriĭ Bărboiuluĭ, iar cu meșteșugul preotuluĭ Lavrintie; 1807, Novembre.]

4. Pe chivot: 394.

Aceste sf[i]n[te] chivote sînt a sf[i]nteĭ mo[năstirĭ] Barboĭ; s'aŭ făcut în zilele boerilor sturzăștĭ: Dimitrie Logofăt-Mare, Elencu, Ștefan Hatma[n], Sandu și f[iiĭ] l[or], Alecsandru Visternic, Elena și f[iiĭ] l[or], iprocĭ, prin osârdia maĭ miculuĭ și smeritu arhimandrit chir Neonil, la anul 1831, Maĭ 20.

5. Pe o icoană îmbrăcată cu argint: 395.

Δέσποινα παρθενομήτωρ, ὑπερένδοξε ἁγνή, etc. [versurĭ religioase]; 1810. Χεὶρ Λαυρεντίου θύτου Ῥώσσου. [=Mîna luĭ Grigorie popa Rusul.]

6. Cealaltă icoană, din 1841, de la Grigore de Irinupolis și de Vatoped.

7. Pe mausoleul Sturzeștilor: 396.

1. Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, κ' ἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται.

Σανδούλῳ Στεφάνου Στούρζᾳ, προκρίτῳ ἄρχοντι, γεννηθέντι ἔτει 1758, πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντι τῇ 7 Ἰουνίου ἐν ἔτει 1831. [=Cel ce crede în mine și dacă va muri, trăiește. Luĭ Sandu al luĭ Ștefan Sturza, boier de Divan și Vistier al Moldoveĭ, născut în anul 1758, mutat către Domnul la 7 Iunie în anul 1831.]

3. Αἰκατερίνῃ Στούρζᾳ, θυγατρὶ Κωνσταντίνου Μουρούζι, ἡγεμόνος Μολδοβλαχίας, γεννηθείσῃ ἔτει 1767, πρὸς Κύριον ἐκδημησάσῃ τῇ 25 Φευρουαρίου, ἐν ἔτει 1835. [= Ecaterineĭ Sturza, fata luĭ Constantin Moruzi, Domnul Moldoveĭ; născută în anul 1767, mutată către Domnul la 25 Februar, în anul 1835.]

4. Ὁ υἱὸς, Λογοθέτης Κωνσταντῖνος Στούρζας, ἀθανάτῳ εὐγνωμοσύνης χάριν τὸ μνημεῖον τοῦτο ἀνήγειρε. [= Fiul, Logofătul Constantin Sturza, pentru amintirea veşnică a recunoştinţiĭ, a ridicat acest monument.]

5. Aice odihneşte robul luĭ Dumnezeŭ Alexandru Mihail Sturza, născut la 1794, adormit la 1849. Vecĭnica luĭ pomenire.

La Melhisedec, pp. 268-9; la Dossios, pp. 73-4.

Pentru căsătoria Catincăĭ Moruzi cu Săndulachi Sturza (sora eĭ Sultana ţinea pe alt Sturza, Scarlatachi) şi pentru Costachi, fiul lor, v. Drăghicĭ, *l. c.*, II, p. 46.

397. 8. În stînga bisericiĭ, pe un mormînt, jos:

Ioan Sandu Sturza Vvd.

Între muritoriĭ lumiĭ cînd eram şi eŭ odată,
Dam povaţă, sfat, poruncă la orĭcare ğudecată,
În a mè origină nobil, în sfărşit şi Domnitor,
Stătuĭ patrieĭ şi sprijen piste drepturĭ şi popor.
Văzuiŭ slavă, cinste împreajmă-mĭ, avuiŭ schiptru, [stăpănire,
Dar în sfîrşit suferit-am şi a soarteĭ prigonire.
Acum iată supt aciastă piatră staŭ eŭ muritor,
Căcĭ viaţa amărîtă unŭ deşărt e plin de nor.

S'a săvărşit din viiaţă la 2 Fevruare 1842, domnind în Moldova de la 1822, Iulie 1, pănă la 1828, April 23.

9. Şi la Melchisedec, p. 269.

Pentru petrecerea luĭ Sturdza in ultimiĭ anĭ, după scoaterea de către Ruşĭ, v. *Studiĭ şi doc.*, VII, pp. 349-50.

10. La Dossios, însemnarea unor inscripţiĭ greceştĭ maĭ nouă din cimitir.

XXII. Biserica Nicoriţa.

1. Pe o *Evanghelie* din Iaşĭ, 1794: 398.

Ştefan, Iliana, Todosăia, Costache, Mării, Vasăli, etc. Această sfântă Ivanghelie este închinată de robul luĭ Dumnezăŭ Ştefan cotariul la sfânta mănăstire Ioan Novi...; 1806, Dechemvrie 20.

2. *Chiriacodromion* din Bucureştĭ, 1801, dăruit de Costandin Duca, Clucer.
3. *Psaltire* de Neamţ, 1807.
4. *Evhologhion* din Braşov, 1811.
5. *Evanghelie* din Buda, 1812.
6. Pe un *Checragarion*, din Neamţ, 1814: 399.

Să se ştie de cîndŭ s'aŭ cutremuratŭ: la anulŭ 1838, Ianuarie în 11 zile, Marţĭ, la 3 časurĭ de noapte.

Această sfîntă şi d[u]mnezeiască carte a Sfinţituluĭ Avgustinŭ iaste cumpărată de mine de la dumnaluĭ Postelnicelulŭ Căp[i]tanulŭ Ioanŭ Scorpanŭ, fiindŭ dăruită dumisali de dumnaluĭ Iordachi Bogheanu, nam[estnic]; şi amŭ datŭ pre dînsa 24... leĭ. Iereĭ Gheorghie Ionovič, Mardarie.

7. *Triodion* din 1816, Iaşĭ.
V. şi maĭ sus, *Biserica Sf. Ioan din Beilic.*

XXIII. Biserica Sf. Dumitru-Misaiŭ.

1. Pe o icoană: 400.

Această sf[ă]ntă icoană a făcut-o dumnaluĭ Toder Čogotar Ciohodariŭ], sinŭ Hoiŭbanŭ, înpreună cu soţul dumisale [Floare, pentru pomenire sufletilorŭ dumilor sale şi a părinţilor dumisale; eŭ, Grigorie Zografŭ, Iulie 12.

2. Pe aier, pomelnic din 1828, Decembre.
3. *Penticostariŭ* din Iaşĭ, 1800.
4. *Psaltire* din Iaşĭ, 1802.
5. *Mineiŭ* de Buda, Maiŭ 1805.
6. *Antologhion* din Iaşĭ, 1806.
7. *Ceasoslov* din 1817.

XXIV. Biserica Sfinţiĭ Voevozĭ.

1. Icoană din 1844, făcută de „Ioan Varlam, zugraf".
2. *Penticostariŭ* din Rîmnic, 7275.
3. *Mineie* de Buda.
4. *Ceasoslov* de Neamţ, 1833; dat de Calinic monah.

XXV. Biserica Sf. Atanasie de la Copoŭ.

401. 1. La uşa de intrare:

Изволенїем wтца и поспѣшенїем сна и съвръшенїем стаго дха се аз раб владыки моемꙋ гꙋ гꙋ и спасꙋ нашего ıꙋ хꙋ и троческїи поклоник Іw Василїе Воевод бжїею мастїю гспдр земли молдавскои и прѣвъзлюбленнꙑѧ гспожда наша Θеwдосїѧ и сь прѣвъзлюбленнымі чада ми Іwн Воевод и Марїѧ и Рꙋѯанда, изволи и създа сїѧ стаа молбѫ вь имѧ стаго отца нашего Аѳанасїѧ великаго архїепископа алеѯндрїискаго, влѣт ҂зрмѕ, ап. л, wстис рꙋкою прѣосщенаго патрїарха Кирила. [= Cu voia Tatăluĭ şi cu ajutorul Fiuluĭ şi cu săvîrşirea Sfîntuluĭ Duh, adecă eŭ, robul stăpînluuĭ mieŭ Dumnezeŭ şi Mîntuitorul nostru Isus Hristos, închinătorul Treimiĭ Io Vasilie Voevod, cu mila luĭ Dumnezeŭ Domn al ţeriĭ Moldoveĭ, şi iubita Doamna noastră, Teodosia, şi cu iubiţiĭ fiiĭ mieĭ, Ion Voevod şi Maria şi Ruxanda, am binevoit şi am zidit această sfîntă rugăciune întru numele sfîntuluĭ părinteluĭ nostru Atanasie cel Mare, arhiepiscop al Alexandrieĭ, în anul 7146 [1638], April 30; s'a sfinţit cu mîna preaosfinţituluĭ patriarh Chiril.]

Azĭ inscripţia e acoperită de pridvor. O daŭ după Melchisedec' pp. 275-76.

402. 2. Pe o prea-frumoasă piatră de marmură în păretele din stînga:

Διεκαινίσθη ναὸς ἱερὸς οὗτος καὶ καλλὸς εὐτρε[πίστη] (?) παρ' ἡγεμόνος ἐκλαμπροτάτου τε θεοσεβεστάτου, Ἰωάννου Κωνσταντίνου Δοῦκα Βοεβόνδα, αὐθέντου τῆς τζάρας πάσης Μολδοβίας· αψβ'. [= S'a înnoit

această sfîntă biserică și s'a înfrumusețat de prea-strălucitul și prea-cucernicul Domn Io Constantin Duca Voevod, Domn a toată țara Moldoveĭ; 1702.]

Și în Melchisedec, p. 277 și Dossios, pp. 77-8.

3. Pe o piatră din păretele de la dreapta: 403.

Μονὴ ἡ τῶν τριῶν ἱεράρχων ἐκ Ἰασίων,
Ἀρχιμανδρίτης Σεραφεὶμ εὐθύνων,
Ὁ ἐκ Καρακάλου μονῆς τῆς ἐν Ἄθῳ,
Ἀνήγειρεν ὑπάρξει εὐκαταστάτῳ
Ναὸν καὶ τόνδε παλαιὸν δαφθαρέντα
Καὶ ἐκ θεμελίωντε ἀφανισθέντα
Ἐν τῷ χιλίῳ ἅμα τ' ὀκτακοσιοστῷ ἐννάτῳ ἔτει τῷ κοσμοσωτηρίῳ.

[= Mănăstirea celor Treĭ Ierarhĭ din Iașĭ, conducînd-o arhimandritul Serafim de la mănăstirea Caracala din Atos, a înnălțat-o cu cheltuială mare, aflînd-o stricată de de mult și din temeliĭ nimicită, în anul 1809 de la Mîntuirea Lumiĭ.]

4. Pe un triptic de pomelnic: 404.

αωι' ἔτους, Δεκεμβρίου α'. [Nume obișnuite, în coloana întăiŭ.]

Τῶν κτητόρων τῆς ἐκκλησίας τῶν Τριῶν Ἱεράρχων. Ἔτι δεόμεθα ... Βασιλείου Βοεβόν., Στεφάνου Βοεβόν., Θεοδοσίας Δόμνης, Αἰκατερίνης Δόμνης, Ἰωάννου Βοεβόνδα, Ῥοξάνδρας Δόμνης, Δοῦκα Βοεβόνδα, Ἀναστασίας Δόμνας, Κωνσταντίνου Βοεβόνδα, Ἡλιάσκου Βοεβόνδα, Γαβριήλ, Γεωργίου, Κύρπου, Πέτρου, Γεωργίου, Νικολάου, Μιχαήλ, Φιλίππου καὶ Νικολάου.

Τῶν καθηγουμένων: Μαξίμου, Παχωμίου, Ἰωνᾶ, Γαλακτιόνος, Γεδεών, Στεφάνου, Ἀντωνίου, Νεοφύτου, Αββακούμ, Κοσμᾶ, Νεκταρίου, Ἀνθίμου, Ἱερεμίου, Μητροφάνους, Ἰεζεκιήλ, Γαβριήλ, Δοσιθέου, Νεοφίτου, Χρυσάνθου, Σαμουήλ, Ἰγνατίου, Κωνσταντίου. [= Anul 1810, Decembre 1. ... Ale ctitorilor bisericiĭ celor Treĭ Ierarchĭ. Încă ne rugăm pentru Vasile Voevod, Ștefan Voevod, Teodosia Doamna, Ecaterina Doamna, Ioan Voevod, Ruxanda, Doamna [familia luĭ Vasile: două soțiĭ, doĭ fiiĭ, o fiică]; Duca Voevod, Anastasia Doamna, Constantin Voevod [neamul Duculeștilor]; Iliaș

Voevod [Alexandru]; Gavriil, Gheorghe, Chirp (?), Petru, Gheorghe, Nicolae, Mihail, Filip şi Nicolae.

405. Şi ale egumenilor:

Maxim, Pahomie, Ionà, Galaction, Ghedeon, Ştefan, Antonie, Neofit, Avacum, Cozma, Nectarie, Antim, Ieremia, Mitrofan, Ezechiil, Gavriil, Dosofteiŭ, Neofit, Hrisant, Samuil, Ignatie, Constantie.]

[În a treia coloană, nume de călugărĭ.]

5. Icoană grecească.

406. 6. Pe un vas de mir (veacul al XVI-lea):

Ananias, Azarias, Misael.

Hoc ego Reinerus do signum: exequias similes, et reor esse preces.

Quid michi vestr. ebetis *(şic),* morte potito, vestras t'miamata [= thymiamato] Christo (xpo),

7. *Octoih* din Rîmnic, 1742.
8. *Penticostariŭ* din Iaşĭ, 7261.
9. *Triod* din Rîmnic, 1761.
10. *Evanghelie* din Bucureştĭ, 1775.
11. *Catavasieriŭ* de Blaj, 1777.

407. 12. Pe un *Anthologhion* de Septembre, de Rîmnic:

Ačastă carte ce să chiamă Mineĭ, amŭ cumpărat-o... [eŭ], maĭ josŭ iscălitŭ, şi amŭ dat-o sfinteĭ mănăstirĭ Copoul, ce să numeşti hramul Sfăntulu Aftanas[e], cu 30 leĭ, adică t[ale]rĭ treĭzecĭ.

[C. 1750.]

13. *Evhologhiu* de Iaşĭ, supt Mitropolitul Gavriil Calimah.
14. *Liturghiĭ* din Iaşĭ, 1818.

408. 15. Pe un *Apostol* din Bucureştĭ, 1820:

Ačastă sfăntă carte Apostol am afierosit-o eŭ, maĭ josulŭ iscălitŭ, sfăntuluĭ lăcaşŭ al Domnuluĭ, bisereciĭ de la Copoŭ, pentru pomenirea mè, unde să prăznueşte Săntul Athanasie; 1825, S[eptemvrie] 25. Constandin Aslanŭ, Vornicŭ.

16. *Anthologhion* de Neamț, 1825.
17. *Molebnic* de Iașĭ, 1828.
18. *Panehidă* de Iașĭ, 1837.
19. *Psaltire* de Brașov, 1849.

XXVII. Feredeul turcesc (dărîmat).

1. Acestu feredeŭ s'aŭ tocmitu și s'aŭ înnoitu în zilele Măriĭ 409.
Sale lu Ion Ion Neculaĭ Voevod, cu t[o]at[ă] cheltuiala răposatuluĭ Ezechiil, egumenul de Trisfetitele, și cu osteniala feredeișuluĭ, aznajiuluĭ Dimi; let 7255 [1747], Iunie.

2. Μὲ ἔξοδα ἐμοῦ Ἰζεκιὴλ ἱερομονάχου ἀνεκενήσθι τοῦτον τὸ λοῦτρον 410.
ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας τοῦ Ἰωάννου Νηκολάου Βοεβόδα καὶ μὲ ἐπιστήμη τοῦ Δήμου χαμαντζῆ καὶ σουιουτζῆ; 1746, Ἰουνίου α΄. [= Cu cheltuiala mea, Ezechiil ieromonahul, s'a înnoit această baie, în Domnia luĭ Ioan Nicolae Voevod și cu știința luĭ Dima Hamangiul [feredeiașul] și suiugiul; 1746, Iunie 1.]

După Melchisedec, pp. 224-5; cf. și Dossios, pp. 82-3.

XXVIII. Biserica Treĭ Ierarhĭ.

(Biserică închisă.)

1. La intrare: 411.

Изволенїем ѡ҃ца и съ поспѣшенїем с҃на и съвръшенїем ст҃го Д҃ха се аз рабъ вл҃дки г҃8 б҃8 и сп҃с8 нашем8 ї҃с х҃8 и трчскыи поклоник Іѡ Басилїе Воевод, бж҃їю мл҃стїю гсп҃дрь земли молдскои, и съ гс҃жда нша Ѳеѡдоска, и съ бг҃одарокаными чадами Іѡана Воевод и Мрїа и Ро҃ѯанда, създахъ сїа ст҃а млбж въ имѧ трех ст҃ѣх Басилїе Великаа, Григорїе Бгослов, Іѡана Златоуст, и ѡстис ржкож архїепскпа Варлаам в ѕзрмз, маи ѕ. [= Cu voia Tatăluĭ și cu ajutorul Fiuluĭ și cu săvîrșirea Sf. Duh, eŭ robul stăpînuluĭ Domnuluĭ Dumnezeuluĭ și Mîntuitoruluĭ nostru Isus Hristos și închinător al Treimiĭ Io Vasilie Voevod, cu mila luĭ Dumnezeŭ

Domn al ţeriĭ Moldoveĭ şi cu Doamna noastră Teodosca, şi cu de Dumnezeŭ dăruiţiĭ vlăstarĭ Ioan Voevod şi Maria şi Ruxanda, am zidit această sfîntă rugă întru numele celor treĭ sfinţĭ: Vasilie cel Mare, Grigorie Bogoslovul, Ioan Gură-de-aur, şi a sfinţit-o archiepiscopul Varlaam la 1747 [1639], Maiŭ în 6.]

După facsimilele dat în N. Bogdan, *o. c.*, p. 99. Ediţiĭ, în Melchisedec, p. 169; Lăpĕdatu, p. 32.

412. 2. Pe clopotniţa, acum dărîmată (nu ştiŭ ce s'a făcut cu piatra):

Благочистивыи и х҃олюбивыи гсднь Иѡ Василіе Воеводѫ бжїею мастїю гспдрь земли молдавскои и гспжа его Өеѡдосїе, сь възлюблена сна его Ион Воевод, благоволи и създа сїѧ клопотница, л. зрмѕ, мсца апр. ѕї. [=Bine-cinstitorul şi de Hristos iubitorul Domn Io Vasilie Voevod, cu mila luĭ Dumnezeŭ Domn al ţeriĭ Moldoveĭ, şi Doamna luĭ, Teodosia, cu iubitul lor fiŭ, Ioan Voevod, a binevoit şi a zidit această clopotniţă, la anul 7146 [1638], luna luĭ Aprilie în 16.]

Facsimile în N. Bogdan, *o. c.*, p. 100. Ediţiĭ, în Melchisedec, *o. c.*, p. 170; Lăpĕdatu, p. 32.

413. 3. Inscripţie grecească:

Συνάρσει θεία, δαπάνῃ κοινότητος τῶν ἐν τῷ Ἄθῳ καὶ ἐξαρχείας Συνεσίου Χαλανδρινοῦ, ἀνηγέρθη ἐκ βάθρων ἀπὸ 1804 ἕως 1806. [= Cu ajutorul luĭ Dumnezeŭ, cu cheltuiala tovărăşieĭ celor din Athos, fiind exarh Sinesie din Chalandra, s'a ridicat din temeliĭ, de la 1804 pînă la 1806.]

La Melchisedec, p. 171.

414. 4. Pe o tablă lîngă moaştele Sfinteĭ Paraschiva (stricată şi înlocuită cu una de marmură):

Изволенїем б҃а ѡтца, съ поспѣшенїем сна и сь дѣисвїем стго и животворѣщаго дх҃а, въ стѣи единосѫщнеи и нераздѣлимѣи троци славословимаго и въсепоклан҄ѧемаго б҃а благчстивыи и хтолюбивыи гдинь Іѡн Василїе Воевод, бжїею мастїю гспдрь земли молдавскои,

ревнител сыи и поборникь стго въсточнаго блгчстїа, потъщасѧ сь великим Ѹсрьдїем и прѣмногим въжделѣнїем по бжїю смотренїю, и пренесе сїѧ пречестныѧ мощи стыѧ и прпдобныѧ мтери нашеѧ Параскевїа тарновскїѧ, нарицаемыѧ Пѧтки, ѡт Цариграда, Еже третее пренесенїе быст. Сїѧ же стыѧ и честныѧ мощи прислà емѹ всесвѣтѣишїи и блаженнѣишїи и вселенскїи патрїархь кѵрь Парденїе сь въсѣким благым въсеѧ цркви съвѣтом и произволенїем преспосложе сїе благое съкровище треми блаженнѣншими митрополиты, кѵрь Iѡаникїем иракліиским, кѵр Парденїем андрїанополским и кѵрь Θеѡфаном Палеѡн Патрон, вь дни прѣѡсщенаго архїепскопа кѵрь Варлаама митрополита сѹчавскаго и въсеѧ молдавскои земли, еже благочьстивыи и хстолюбивыи гсднь наш Iѡ Василїе Воевод, мастїю бжїю гпдрь земли молдавскои, паче драгоцѣннаго бисера въсечестнѣ и въселюбезнѣ въспрїѧ и зде ѡт себе вь новосъзданѣм стым трїех стителеи и въселенских великих ѹчителеи Василїа Великаго, Григорїа Бгослова и Iѡанна Златоѹстаго храмѣ благоискѹсно положи и съхрани вь чѣст и славѫ единомѹ вь троици покланѣемомѹ Бѹ, вь неискончаемыѧ преподобныѧ мтери нашеѧ Параскевїа молбы, за ѡтпѹщенїе грѣхов своих и въсего прѣсвѣтлаго своего рода, вато ѡт създанїа мира ҂зрмд, вь лѣто же господства своего ѡсмое, мсць юн. гї; вь се же лѣто рожден ест гсдарю нашемѹ прѣвъжделѣныи снь его, Iѡ Стефан Воевод, емѹже подаждь ги дльгоденствїе и многа лѣта. Амiнь. [= Cu voia Tatăluĭ, cu ajutorul Fiuluĭ şi cu săvîrşirea Sfîntuluĭ Duh, dătătorul de viaţă, întru sfînta de o ființă şi nedespărţită Treime slăvit şi a tot închinat Dumnezeŭ, bine-cinstitorul şi de Hristos iubitorul Domn Io Vasile Voevod, cu mila luĭ Dumnezeŭ Domn al ţeriĭ Moldoveĭ, ca un rîvnitor şi apărător al sfinteĭ bine-cinstirĭ răsăritene, s'a sîrguit cu osîrdie mare şi cu dor prea mare, după dumnezeiasca orînduire, şi a adus aceste prea-cinstite moaşte ale sfinteĭ şi preapadoamneĭ [= cuvioaseĭ] Maiceĭ noastre Parascheva din Tîrnova, ce se zice Petca, din Ţarigrad. Aceasta a fost a treia strămutare a eĭ. Şi aceste sfinte şi cinstite moaşte i le-a trimes prea-

sfinţitul şi fericitul şi ecumenicul patriarch chir Partenie, cu tot bunul sfat al Bisericiĭ, şi cu voia eĭ; şi a trimes această bună comoară cu treĭ fericiţĭ Mitropoliţĭ: chir Ioanichie de Heraclea, chir Partenie de Adrianopol şi chir Teofan al Palaiopatreĭ, în zilele preaosfinţituluĭ arhiepiscop, chir Varlaam, Mitropolitul Suceveĭ şi a toată ţara Moldoveĭ. Pe care binecinstitorul şi de Hristos iubitorul Domnul nostru Io Vasile Voevod, cu mila luĭ Dumnezeŭ Domn al ţeriĭ Moldoveĭ, le-a primit cu toată cinstea şi dragostea, maĭ mult decît un mărgăritar scump, şi cu bună norocire le-a pus aicĭ, în cea din noŭ zidită de dînsul biserică cu hramul celor Treĭ Sfinţĭ şi marĭ dascălĭ aĭ lumiĭ: Vasilie cel Mare, Grigorie Bogoslovul şi Ioan Gură-de-aur, şi le-a aşezat şi le-a păstrat spre cinstea şi slava unuia în Treime închinat Dumnezeŭ, pentru nesfîrşitele rugăciunĭ ale cuvioaseĭ Maiceĭ noastre Parascheva, spre iertarea păcatelor luĭ şi a tot prea-luminatul săŭ neam. Anul de la Facerea Lumiĭ 7149 [1641], în al optulea an de stăpînire al luĭ, în luna luĭ Iunie 13. În acelaşĭ an s'a născut Domnuluĭ nostru prea-doritul fiŭ al luĭ, Io Ştefan Voevod, — dă-ĭ mulţĭ anĭ şi viaţă lungă, Doamne; amin.]

Viaţa Sfinteĭ Paraschiva a scris-o întăiŭ Ţamblac (Melchisedec, în „Rev. pentru ist. arch. şi fil.“, III), apoĭ aŭ prelucrat-o Mitropolitul Varlaam, în *Cartea de învăţătură* (Pravila) a sa, şi urmaşul săŭ, Dosofteiŭ. Pentru aducerea moaştelor, vezĭ cele două notiţe analisate în *Doc. Bistriţeĭ*, I, pp. 71-3; II, p. XVII. O gravură care o înfăţişează, în *Pravilă*, reprodusă în *Bibliografia* d-lor Bianu şi Hodoş, p. 142. Întăia strămutare, prin Ţarul bulgăresc Ioan Asan, şi a doua, prin „Ţarul turcesc“ Selim, sînt şi ele înfăţişate acolo.

După Ţamblac, Mircea-Vodă încă apucase să aducă moaştele dincoace de Dunăre, cerîndu-le de la Sultanul Baiezid, cuceritorul Tîrnoveĭ. Apoĭ tot Baiazid, la o pradă a Ţeriĭ-Româneştĭ, le-ar fi luat cu sine. Anghelina (?), una din „cneaghinele“ Serbieĭ, le-ar fi răscumpărat, ducîndu-le la Belgrad (!). — Cf. Melchisedec, *Notiţe*, p. 175.

5. Pe legătura unei *Evangheliĭ* slavone manuscrise: 415.

Благочьстивыи и христолюбивыи господин Іwан Василіе Воевода, бжїю мастїю господарь земли молдавскои, велѣ и сътвори сън тетроуангель и даде его вь своѫ церковь вь тръгѹ іашскwм' вь храм стыⷯ трехъ стль Василїа Великаго, Григорїа Богословїа, Іwан Златаѹстаго, вл҃то ꙁзрмѳ. [= Bine-cinstitorul şi de Hristos iubitorul Domn Io Vasilie Voevod, cu mila luĭ Dumnezeŭ Domn al ţeriĭ Moldoveĭ, porunci şi făcu acest tetravanghel şi-l dădu la biserica sa din tîrgul Iaşilor, la hramul celor Treĭ Sfinţĭ: Vasilie cel Mare, Grigorie Bogoslovul şi Ioan Gură-de-aur, la anul 7149 [1640-1].]

În Melchisedec, p. 176 şi urm., ca şi următoarele nre.

6. Pe manuscris, chiar la început, aceiaşĭ însemnare, dar, după numirea hramuluĭ, se maĭ află aceste cuvinte: вь молбѫ непрѣстаннѫ и вь памѧт вѣчнѫѧ гпдвѹ сии [= pentru rugăciune neîncetată şi pentru pomenire veşnică a Domnieĭ sale], şi data se complectează astfel: мсца декев. ѕ [= luna luĭ Dechemvrie 6]. Scriitorul îşĭ scrie numele la sfîrşit; e „cel între preoţĭ mult greşit, popa Sidor din Bădăuţĭ" (Бадеѹц).

7. Pe o candelă: 416.

Іw Василїе Воевода мл. бж. господар земли молдавскои создал кандило се вь храм треустителъ Василїе Великаго, Григорїе Богослова и Іwан Златоѹстаго вь манастырь свои іаскои, вь рокѹ ꙁахмѕ. [Adecă: Io Vasilie Voevod, cu mila luĭ Dumnezeŭ Domn al ţeriĭ Moldoveĭ, am făcut candela aceasta pentru hramul celor Treĭ Sfinţĭ: Vasilie cel Mare, Grigorie Bogoslovul şi Ioan Gură-de-Aur, în mănăstirea sa de la Iaşĭ, în anul 1646.]

8. Pe lingurĭ: 417.

Василїе Воевод; госпожда Тѹдоска [= Vasilie Voevod; Doamna Tudosca].

9. Pe o perdea: 418.

Іw Василїе Воевод, гспдарь земли молдавскои, и госпожда его

Тєωдосїа, влто ҂зрмз [= Io Vasilie Voevod, Domn al ţeriĭ Moldoveĭ, şi Doamna luĭ, Teodosia, în anul 7147 = 1638-9.]

10. Aier din 20 Maiŭ 7146 (1638).
11. Epitrahir din acelaşĭ an.
12. Chipurile, cusute cu fir, ale Domnuluĭ, Doamneĭ şi copiluluĭ Ioan.

419. 3. Pe o piatră:

Ἔτος καθεῖτο δεύτερον τοῦ τωρινοῦ αἰῶνος,
Τετάρτη καὶ δεκάτη δὲ τοῦ Παιανεψιῶνος,
Φρικώδης με διέρρηξε σεισμὸς ἐπικινδύνως
Κ' ἐπήνεγκε τὴν πτῶσίν μου, ἐφόβει ἀνθρωπίνως,
Προστάξει δ' ἀνεγείρομαι ἐκ βάθρων εὐδαιμόνως,
Καὶ συνδρομῇ αὐθέντου τε, Μουρούζη ἡγεμόνος,
Τοῦ Ἀλεξάνδρου, τοῦ κλεινοῦ, ἐπὶ ἀρχιερατείας
Βενιαμὴν τοῦ γηγενοῦς, ἐπὶ δ' ἐπιτροπείας
Ἐχόντων δύω Λογοθετῶν κ' ἑνὸς Βεστιαρίου,
Τῷ γένει Κατακουζηνοῦ, καλοῦ τε Γεωργίου,
Βεστιάρη τὸ ἀξίωμα, υἱοῦ τοῦ Λογοθέτου,
Ἐσφηγουμένου τῆς μονῆς, τοῦ καὶ ἀρχιμανδρίτου,
Καὶ Μελετίου τ' ὄνομα, τοῦ ὄντος Ἰβηρίτου.
. . . .
. . . .
Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ͵αωϐ'.

Adecă:

Era al doilea an din veacul ce curge,
Şi ziua a 14ª din luna luĭ Paianepsion [Octombre],
Cutremur fioros m'a sfărmat cu primejdie
Şi mi-a adus căderea, spre spaima oamenilor,
Dar fericit mă 'nnalţ din temeliĭ cu zisa
Şi cheltuiala luĭ Moruzi-Vodă Domnul,
Luĭ Alexandru cel vestit, fiind archiereŭ
Veniamin cel nobil, şi epitropĭ avînd
Pe doĭ Logofeţĭ şi pe un Vistier,

Din neamul Cantacuzino, bunul Gheorghe,
Vistier cu dregătoria, fiul Logofătuluĭ,
Iar la Esphigmenos mănăstirea arhimandrit,
Meletie anume, celuĭ din Ivir.

În anul Mîntuiriĭ 1802.

14. Pe un clopot: 420.

Κώδων ἠχητικώτατος ἐκ νέου ἀνελώθη
Καὶ κῆρυξ τοῦ πιστοῦ λαοῦ ἐνταῦτα ἀνηρτήθη,
Ὁ συναγόμενος λογικὸν λαὸν εἰς ἐκκλησίαν.
Μνησθείτω διὰ συνδρομὴν ἅμα κ' ἐπιστασίαν
Τοῦ νῦν ἡγουμενεύοντος, ἐκ Κεφαλληνίας νήσου,
Νικοδήμου τὸ ὄνομα... [două cuvinte] ἐξ ἴσου.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ͵αωβ'.

Adecă:

Clopot prea-răsunător din noŭ s'a turnat
Şi crainic al credinciosuluĭ popor aicĭ s'a înnălţat,
Ca să adune turma cuvintătoare la biserică.
Să se ştie cu cheltuiala şi cu supravegherea
Celuĭ de-acum egumen din ostrovul Cefaloniei,
Anume Nicodim..., de asemenĭ.

În anul Mîntuiriĭ 1812.

XXIX. Fîntîna Sf. Spiridon.

1. La stînga porţiĭ de intrare la spital: 421.

Io Gr. A. Ghica Vv.
Făntăna luĭ Siloam, scăldătoare luĭ Solomonŭ.
Păreile făcătoriuluĭ de minunĭ Spiridon
Izvorăscu sănătate într'a bolnavilorŭ lăcaşŭ,
Desfătare, viiaţă tuturorŭ în Iaşŭ.
A triile Grigorie Alecsandru Ghica dărueşte
Şi către toţĭ de obştie darulŭ de înmulţeşte.

Însetaţilor, vedeţĭ să dobîndiţ viaţa apelorŭ.
Întru alŭ doile anŭ alŭ Domnii Sale; letŭ 1765, Iulie 20.

Aceiaşĭ inscripţie în greceşte şi arăbeşte pe acea lature şi pe latura din dreapta.

Forma arabă, lângă cea românească, la Buradà, *Arch. soc. şt. şi lit.* din Iaşĭ, 1904.

Pentru forma grecească, Dossios, pp. 62-3:

Πηγὴ Σιλωάμ, Σολομῶν κολυμβήθρα,
Ἁγίου θαυματουργοῦ Σπυρίδωνος τὰ ῥεῖθρα
Πηγάζοντα ἴασιν νοσοκομείῳ,
Τροφήν, ζωὴν ἅπασιν ἐν Ἰασίῳ,
Ὁ τρίτος Γρηγόριος Γκίκας δωρεῖται,
Ὁ Ἀλεξάνδρου, χάρις ὑπερεκχεῖται.
Οἱ διψῶντες ἴδετε κρουνοὺς ναμάτων,
Δεῦτε, ἀπολαύσατε ζωῆς ὑδάτων.

Ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς πανενκλεοῦς αὐτοῦ αὐθεντείας· 1795, Ἰουλίου 20.

422. 2. De-asupra porţiĭ: 1786.

XXX. Biserica Sf. Spiridon.

423. 1. Pe un mormînt în pridvor (aceste inscripţiĭ le ieaŭ din Dossios, pp. 62-4, lucrul în pridvor fiindu-mĭ cu neputinţă din causă de reparaţiĭ):

Φύτλις τῶν πάνυ ῥα Γκικάδων, ὧν μ' ἐκγεγαῶτος
Γρηγορίοιο γε Δακῶν ἡγεμόνος δ' ἀγλαοῖο,
Εὐσεβίην ἐπιειμένον ἐκ προγόνων τοιῶνδε,
Κεῦθει στήλη ἥδε δέμας 'κείνου εὐτύκτως.
Ἀώρου δήπου ἐξαρπασθέντος θανάτοιο,
Νῦν δέ γε ναίει οὐρανίοις ὄντως παστᾶσι.

͵αψοζ', Σεπτεμβρίου α'.

Adecă:

Mlădiţă a vestiţilor Ghiculeştĭ, din cari ieşind
Eŭ, Grigore, al Dacilor Domn nobil,
Invăscut în evlavie de la strămoşĭ ca dînşiĭ,
Îmĭ cuprinde trupul piatra aceasta împodobită,

Răpit fiind de moarte înnainte de vreme,
Acuma însă 'n lăcaşurĭ cereştĭ drept locuieşte;
1777, Septemvrie 1.

Grigore Alexandru Ghica a fost tăiat în Iaşĭ de Trimesul Sultanuluĭ, Duminecă, 11 Octombre (= 1[iu] Octombre), după un raport prusian din Constantinopol (*Acte şi fragmente*, II, pp. 139-40). O însemnare pe o copie a *Gheografieĭ* luĭ Amfilohie, episcopul Hotinuluĭ, spune însă: „la întăiŭ Octomvrie 1777, Sîmbătă, la triĭ ciasurĭ de noapte [9 sara], saŭ la 12 Octommvrie, călindariŭ noŭ". Data de 1[iu] Octombre se află şi într'o notiţă bucovineană (*Acte şi fragmente*, II, pp. 139-40; C. Berariŭ, în „Deşteptarea" din Cernăuţĭ, an. XI, n° 8).

2. Pe altul: 424.

Θῦμα, φεῦ, ἰητρῶν, ἀμπαύσατο
Τόνδε ὑπὸ λᾶαν Σκαρλάτος
Ὁ Γκικάδης, Γρηγορίοιο παῖς.
1828, Ἰανουαρίου ϛ΄.

Adecă:

Jertfă, vaĭ, a medicilor, s'a odihnit
Supt această piatră Scarlat Ghica,
Fiul luĭ Grigore.
1828, Ianuarie 6.

Pentru acest beizadeà Scarlat, v. Iorga, *Două bibliotecĭ de mănăstirĭ*, 1904, pp. 13-4.

3. Pe un al treilea: 425.

Ὁρᾷς νεκρὸν τόνδε, οὗ καταστάζω δάκρυ;
Τοῦτον γ' ἔτεκον, κἄφερον ἐπ' ὠλέναις.
Ἀλλ' οἴμ', οὐκέτι ἐγώ σοι μήτηρ,
Ἰωάννη μοι, χρυσομορφόν μοι τέκνον,
Κλεινοῦ πατρός, Γρηγορίοιο Βόδα
Καλλιμάχου, ὅς αὖθις ἄρχει Δακίης,
Ἐμοί τε, Δόμνης, ἥγ' Ἑλένη ἀκούω,
Μαυροκορδάτων ἕλκουσα σειρὰν γένους,

Αἴ, αἴ μοι, μοι, γλυκὺ τέκνον, τέτρωμαι σπλάγχνα,
Σοῦ στερηθεῖσα, ἄρ' εἰσέτι βιώσω.

Ἐν ἔτει αψξθ', Μαΐου ιγ'.

Adecă:

Vezĭ pe mortul acel, asupra căruĭ vărs lacrimĭ?
Eŭ l-am născut şi l-am purtat în braţe,
Dar vaĭ, mie, vaĭ, eŭ nu-ţĭ maĭ pot fi mamă,
Ioane-al mieŭ, făt-frumos al mieŭ,
Al tatăluĭ vestit Grigore Voevodul
Callimachi, ce iarăşĭ domneşte în Dacia fiŭ,
Şi-al mieŭ, Doamna, ce-mĭ zic Elena şi-s
Din neamul Mavrocordaţilor cu siraua.
Vaĭ şi vaĭ de mine, copil dulce, rănită 'n măruntaie,
Lipsit acum de tine, pot oare-a maĭ trăi?

Pentru Ioan, v. Prefaţa la vol. I din *Doc. Callimachi.*

426. 4. Pe o piatră de mormînt în biserică, la stînga:

Suptŭ ačastă piiatră Costandin Ghica să odihneşte;
Decĭ tu, umilite cititor, aşa-l pomeneşte,
Marile-Logofăt al ţăriĭ cel cu bunătate,
Tu ağutaĭ săraculuĭ de afla dreptate.
Vizantie te plănge ca pre al săŭ fiiŭ plăcut,
Moldova maĭ mult te plănge ca pe patron cunoscut:
Sufletul tăŭ în ceriŭ cu dreptiĭ să fie aşezat,
Şi orĭ de care sămţitor în vec veĭ fi neuitatŭ.
Şi s'aŭ mutat din viiaţă la aniĭ de la Măntuitor[iul] Hristos
1818, Fevruarie 18.

427. 5. Pe o piatră în cimitir, la dreapta bisericiĭ:

Εἰς τὸν ἐνδοξότατον καὶ ἐξοχότατον κύριον Παναγι οδῶρον πολύιδρυντε καὶ πολυμαθέστατον ἀσηκ[ρήτοις] τῆς Ὀθωμανικῆς Πύλης, βασιλέως τε Προυσίας Βουλευτὴν ἴδιον, εἶτα τοῖς ἐν Καϊναρτζικίῳ τρακτάτοις παρεδρεύσαντα καὶ παρὰ τῆς αὐτοκράτορος τῶν Ῥόσσων Αἰκατερίνης δευτέρας τῶν τοῦ ἰδίου βουλευτοῦ ὀφφικίῳ τιμηθέντα καὶ τῆς ταινίας τοῦ ἁγίου

Βλαδιμίρου καβαλιέραν γενόμενον, τελευτήσαντα ἐν Ἰασίῳ τῆς Μολδαβίας ἔτει αψψ, κατὰ μῆνα Μάϊον, ἐπὶ Ποτεμκίνου ἐκστρατείας βιώσας ἔτη ἑξήκοντα καὶ ἕν.

Ἐπιτάφιον

Πιερίδων τρόφιμον Παναγιοδώρου Νικοβούλου.
Μακεδόνων χώρη ἤγηγεν ἐς βιότον.
Μολδαβίηδε θανόντα τάφῳ μιν τῷδε κέκευθε,
Σῶμα, λέγω 'κείνου, πνεῦμα πόλον δ'ἵκετο,
Φήμην ᾧδε λιπὼν μερόπεσσιν, κύδος ἄληκτον.
Οὐ γὰρ ὀλεῖτ' ἀνδρῶν εὔκλεια ἀρετῆς.

Adecă:

Către prea-gloriosul şi prea-alesul domn Panaiodor, mult-ştiutorul şi mult-învăţatul dragoman al Porţiĭ Otomane, al regeluĭ Prusieĭ consilieriŭ de taină, apoĭ şi asistent la tratatul *(sic)* din Cainargic şi de către Împărăteasa Ruşilor Ecaterina a doua cinstit cu dregătoria de Consilier privat şi făcut cavaler al Ordinuluĭ Sf. Vladimir; răposat la Iaşiĭ Moldoveĭ, în anul 1790, în luna luĭ Maiŭ, pe vremea expediţieĭ luĭ Potemchin, după ce a trăit şeĭzecĭ şi unu' de anĭ.

Pe ucenicul Muselor, pe Panaiodor al luĭ Nicobul,
Ţara Macedonilor l-a adus în viaţă,
Iar Moldova, murind el, l-a ascuns în mormînt:
Trupul luĭ, zic, căcĭ sufletul a zburat la pol,
Lăsînd aicĭ faimă 'ntre oamenĭ şi glorie nestînsă:
Căcĭ gloria virtuţiĭ la oamenĭ nu moare.

Urmează şi o inscripţie rusească asămănătoare.

6. Pe o icoană a Sf. Spiridon: 428.

Δέξαι, Ἰωάνου γε Χατμάνου τόδε
Δῶρον, Σπυρίδων, Κανταχουζηνοῦ μάκαρ
1768. Δεκεμβρίου 12.

Adecă:

Primeşte-al luĭ Ioan Hatmanul
Dar fericit, Spiridoane-al luĭ Cantacuzino,
1768, Dechemvrie 12.

Pentru acest Ioan Cantacuzino (Canta), v. *Ist. lit. rom.*, I, p. 492 şi urm. şi *Studiĭ şi doc.*, VII, p. 170 şi urm.

7. Chivot de la Vistierul Iorgul Ghica şi Postelnicul Iacovu Veisa (1845).

8. Pomelnic noŭ (al Racoviţeştilor şi Callimachilor): Constantin Voevod, Mihail Voevod, Ştefan Voevod, Sultana Doamna, Ioan Voevod, Raliţa Doamna, Grigore Voevod, Scarlat Voevod, Alexandru Voevod, Mihail Voevod, Constantin Voevod, Alexandru Voevod, Scarlat Voevod, Ioan Voevod, Mihail Voevod [Suţu], Grigore Voevod [Ghica], Mateĭ Voevod [Ghica], Grigore Voevod [Callimachi], Elena Doamna [soţia luĭ], Grigore Voevod.

429. 9. Pe potir:

Μνησθῆτι, Κύριε. τῆς δούλης σου, Ζοῆσζα Στόυρζα Ποστελνησέσα, ἐν τῇ βασηλήᾳ σου· 1829, Σπτεμ. 25.

Adecă:

Adu-ţĭ aminte, Doamne, de roaba ta, Zoiţa Sturdza Postelniceasa, în Împărăţia ta; 1829, Septemvrie 25.

430. 10. Pe o icoană:

Ačastă sf[āntă] iconă iaste făcută cu cheltuiala robul luĭ D[u]m[ne]zăŭ părin[tele]..., monah.

...fulŭ de la Moscu, Iulie 7260 [?=1751-2.]

431. 11. Pe un aghiazmatariŭ:

Τὸ παρὸν ἁγιασματάριον κατεσκευάσθη ἐν ἔτη 1775, Δε[κε]μβρίου α', δι' ἐξόδων τοῦ μοναστηρίου 'Αγίου Σπυριδῶνος καὶ ἐπιμελείας τοῦ Μεδελνητζάρι Κόστα Παπαφίλου, κατ' αὐτὸν τὸν καιρὸν ἐπιτροπεύοντος.

Adecă:

Acest aghiasmatariŭ s'a gătit în anul 1775, Dechemvrie 1-iu, cu cheltuiala mănăstiriĭ Sf. Spiridon şi cu îngrijirea Medelniceruluĭ Costea Papafil, epitrop atuncĭ.

12. Evanghelie dată de Alecu D. Ghica Logofăt şi soţia Ecaterina.

13. Cruce ferecată de Ioan Neculce Vornic, la 1846.

14. Cruce din 1854, de la Gheorghe şi Pulheria Ghica.

432. 15. Pe o *Evanghelie* rusească:

Gavriil Neculaŭ; 1827, Noemv. 20.

16. Potir din 1848.

17. *Evanghelie* şi cruce de la 1853-4, date de Postelnicul Gr. C. Carp.

18. Pe un polieleŭ (policandrul cel mare): 433.

Οὗτος ὁ περικαλῆς πολυέλεον ἐτεχνουργήθη διὰ συνδρομῆς τοῦ πανιερωτάτου ἁγίου Σαρδέων, κυρίου Νεκταρίου Πατμίου, καὶ τῶν πανευγενεστάτων ἀρχόντων ἐπιτρόπων, τοῦ Μεγάλου Λογοθέτου Γεωργίου Καντακουζινοῦ καὶ τοῦ Χατμάνου κυρίου Σάνδουλου Στούρζα καὶ τοῦ Βιστηαρίου κυρίου Γρηγορίου, τῶν Στουρζιάδων, ἐν ἔτει αωη', 1808.

Adecă:

Acest prea-frumos polieleŭ s'a lucrat cu cheltuiala prea-cinstituluĭ Mitropolit al Sardelor, chir Nectarie din Patmos, şi a prea-nobililor epitropĭ, Marele-Logofăt, Gheorghe Cantacuzino şi Hatmanul dumnealuĭ, Sandu Sturza, şi Vistierul dumnealuĭ Grigore, tot din Sturzeştĭ, în anul 1808.

XXX. Biserica Golieĭ.

1. La intrare: 434.

Изволенїем ѡца и сь поспѣшенїем сна и съвръшенїем стго дха се аз рабь гѕ бѕ ншемѕ іс хѕ Іѡ Басилїе Боевод и създа сїѧ ста монастир, гдже ест храм въснесенїѧ, іне съвръшис мъı, съ помощїю бжю, Іѡ Стефан Боевода, снь Басилїе Боевод, съвръши ѧ, влѣт ѕзрѯи, маи кд. [=Cu voia Tatăluĭ şi cu ajutorul Fiuluĭ şi cu săvîrşirea sfîntuluĭ Duh, iată eŭ, robul Domnuluĭ Dumnezeuluĭ nostru Isus Hristos, Io Vasilie Voevod, am zidit această sfîntă mănăstire, şi, nefiind săvîrşită de mine, cu ajutorul luĭ Dumnezeŭ Io Ştefan Voevod, fiul luĭ Vasile Voevod, am săvîrşit-o, la anul 7168 (1660), Maiŭ 24.]

Şi în Melchisedec, p. 238.

2. Pe dosul uşiĭ de intrare: 435.

'Ανηγέρθη ἐκ βάθρων τῆς καὶ ἀπηρτίσθη ὁ θεῖος καὶ πάνσεπτος οὗτος ναὸς τῆς ἐνδόξου ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου καὶ θεοῦ, σωτῆρος ἡμῶν, Θεοτόκου καὶ παρθένου Μαρίας διὰ δαπάνης καὶ συνδρομῆς τοῦ εὐσεβεστάτου αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος Βασιλείου Ββδ. καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, Στεφάνου Ββδ., ἕννεκεν ψυχικῆς αὐτῶν σωτηρίας καὶ εἰς μνημόσινον αὐτῶν αἰώνιον καὶ τῶν ἰδίων αὐτῶν γεννητόρων, ἐπὶ ἀρχιερατείας τοῦ πανιεροτάτου Μητρολίτου πάσης Μολδαβίας, κυρίου Βαρλαάμ, ἔτει ἀπὸ κτίσεως 7168, ἀπὸ δὲ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας 1660· διὰ χειρὸς Ματθαίου 'Ιωάννου.

Adecă:

S'a ridicat din temelie şi s'a isprăvit această biserică a glorioaseĭ Înnălţărĭ a Născătoareĭ Domnuluĭ şi Dumnezeuluĭ, Mîntuitoruluĭ nostru, Maria Fecioara, cu cheltuiala şi ajutorul prea-evlaviosuluĭ Domn şi stăpîn Vasile Voevod şi a fiuluĭ săŭ, Ştefan Voevod, pentru sufleteasca lor mîntuire şi spre amintirea lor veşnică şi a părinţilor lor, fiind archiereŭ preaosfinţitul Mitropolit a toată Moldova, domnul Varlaam, în anul de la facerea lumiĭ 7168, iar de la întrupare 1660; prin Mateĭ al luĭ Ioan.

436. 3. Chipurile ctitorilor:

Οἱ ἀείμνηστοι ἄρχοντες καὶ κτήτορες τῆς ἁγίας μονῆς ταύτης [= vredniciĭ de veşnică pomenire Domnĭ şi ctitorĭ aĭ acesteĭ sfinte mănăstirĭ]: 'Ιερεμίας Μογίλας Βϐ. [= Ieremia Moghilă Voevod; fals zugrăvit cu barbă lungă, albă]; 'Ιωάννης Γόλιας, Μέγας Λογοθέτης; Ana, soţia luĭ Golea (poartă fes roşu cu margenĭ de blană; altfel, ca Domniţa Ruxandra); Μιχαήλ, ὁ υἱὸς αὐτῶν [= fiul lor, Mihail]. 'Ο ταπεινὸς Μητροπολίτης Σεβαστείας, οἱ ἀείμνηστοι ἡγεμόνες καὶ κτήτορες τῆς ἁγίας μονῆς ταύτης [smeritul Mitropolit al Sevastieĭ; vredniciĭ de veşnică pomenire Domnĭ şi ctitorĭ aĭ acesteĭ sfinte mănăstirĭ]; 'Ροξάνδρα Δόμνα (Ruxandra Doamna, fiica luĭ Vasile Lupu; pălărie roşie cu pene, margenĭ de blană, mărgăritare în păr, de-asupra urechilor; mărgăritare la gît, rochie blănită peste alta dedesupt, năframă în mînĭ, părul pe umerĭ); Στέφανος Ββ. (cizme, năframă, două haine, guler mic alb), Αἰκατερίνα Δόμνα (ca Domniţa, dar lanţ mare la gît, înfăşurînd apoĭ tot trupul), 'Ιωάννης Βασιλείου ΒΒ. (ca Ştefan).

4. La locul de îngropare al ctitorilor, pe o piatră: 437.

Οὔτ' ἐγχώριος, οὔτε ἄρ' ἐκ Δακίης, φίλ' εἰμί.
Βύζη μοι, Βύζη κυδιάνειρα, πατρίς.
Φῦσε Γεώργιος ἤ ἔνι, Εὐφροσύνη τέ [με] μήτηρ.
Κλῆσις μοι δὲ πέλει Σουλτάνα τῇ ἀβίῳ.
Κονσταντίνου δ' ἦν ἄλοχος Μιχαὴλ Ῥακοβίτζα,
Δακῶν ἠδὲ Μυσῶν κράντορος ἠγαθέου.
Ἰού, ἰού, οὐκ ἐπὶ πάτρης μεῦ ἀπόλωλα,
Ἀλλ' ἐπὶ γῆς Μυσῶν πότμος ἐμαρψατό με
Τῷ τριτάτῳ ἔτει πρὸς τοῖς χιλίοις ἀπὸ Χριστοῦ
Καὶ πεντήκοντα χ' ἑπτὰ ἑκατὸν ἔτι,
Ἤματι Σαββάτου τοῦ Ἰαννουαρίου τε
Τὰς ἀρχὰς περίπου, δευτέρῃ δηλονότι.

Adecă:

Nu-s localnică, nicĭ chiar din Dacia, prietene.
Viza [lîngă Constantinopol], Viza născătoare de marĭ bărbaţĭ mi-ĭ ţara.
Şi m'a născut Gheorghe, şi mamă-ĭ Eufrosina,
Şi mie, celeĭ moarte, mi-ĭ numele Sultana.
Soţie fuiŭ luĭ Constantin al luĭ Mihaĭ Racoviţă.
Vaĭ, vaĭ, nu 'n ţara mea m'am stîns,
Ci în ţara Misilor m'a prins pe mine moartea,
În anul treĭ peste-o mie de la Hristos
Şi cinzecĭ şi încă şepte sute,
Sîmbătă 'n luna luĭ Ianuar,
Cam la început, anume 'n ziua de-a doua.

5. Pe alta, maĭ departe către strane: 438.

Τάφος καλύπτει Σμαράγδαν Μαυρογένη, σύζυγον Δόμναν Σκαρλάτου Καλλιμάχη, τοῦ ἡγεμονεύσαντος ἐν Μολδαβίᾳ, χρόνους τοὺς ἑπτὰ ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ. Εὔξασθε πάντες, συγγενεῖς τε καὶ φίλοι, εὑρεῖν ἔλεος ἐν τῇ μελλούσῃ κρίσει τὴν κοιμηθεῖσαν ἐν ταύτῃ τῇ πατρίδι, τῷ χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ ἔτει ἑπτὰ σὺν τριάκονται μηνὶ Μαρτίῳ. ἐν κυριακῇ τῇ εἰ-

κοστῇ εὐδόμῃ. Κεῖται πλησίον καὶ ὁ ἔγγονος ταύτης, Σκαρλάτος, υἱὸς Αλέκου Καλλιμάχη.

Adecă:

Acest mormînt cuprinde pe Smaragda Mavrogheni, soţia, Doamna luĭ Scarlat Callimachi, cel ce a stăpînit în Moldova, cu toată cuviinţa, şepte anĭ în capăt. Rugaţi-vă voĭ, toate rudele şi toţĭ prietenii, ca ea să afle milă la viitoarea judecată. A răposat în această ţară la 1837, luna luĭ Martie, Duminecă, în 27. Lîngă ea zace şi urmaşul eĭ, Scarlat, fiul luĭ Alecu Callimachi.

Şi în Dossios, p. 58.

Smaranda, fiica luĭ Nicolae-Vodă Mavrogheni, a stat, ca soţie a luĭ Scarlat Callimachi Voevod, în Iaşĭ de la 1812 la 1819. După moartea soţuluĭ eĭ, a trăit greŭ, apucînd totuşĭ adîncĭ bătrîneţe. V. Hurmuzaki, X şi *Doc. Callimachi*, tabla. V. chipul Doamneĭ în Blancard, *Les Mavroyéni*. Alecu, fiul eĭ, a fost ambasador turcesc la Paris.

439. 6. Pe aceiaşĭ, pomenirea în româneşte a Eufrosineĭ Callimachi, născută Cantacuzino, moartă la Paris, 15 April 1875 (la 58 anĭ).

440. 7. Pe o piatră de mormînt în dreapta bisericiĭ:

Сън камен сътвори и ꙋкраси пань Тома Вел Дворник кнѣгинѧ своеи Ана, и прѣстави сѧ кь вечньи ѡбитѣлем; вѣчнаи памет; вь дни Iѡ Свстратiе Дабижѣ Воевод, влѣт ҂зров, дек. ла.

Adecă:

Această piatră a făcut-o şi împodobit-o dumnealuĭ Toma Marele-Vornic jupâneseĭ sale Ana; şi a răposat la veşnicele lăcaşurĭ — veşnica eĭ pomenire; în zilele luĭ Io Eustratie Dabija Voevod, în anul 7172 [= 1663], Dechemvrie 31.

441. 8. Maĭ departe, pe aceiaşĭ, inscripţie grecească:

Ἐνθάδε κεῖται ἡ δούλη τοῦ Θεοῦ Ἄννα, σύζυγος δὲ Θωμᾶ Κανтακουζηνοῦ Μέγα-Βορνίκου, ἐπὶ ἔτους ἀχξγ', μηνὶ Δεκεμβρίου, λα' ἡμέρᾳ.

442. 9. Pe alta, alăturĭ:

Ѥію камен сътвори и ѹкраси кнѣгини Катерини мрѹ (sic) своемѹ...
...Вел Постелничаса; прис[тави сѧ]... вог п...; влт. ҂зрпз, мр. к.

Adecă:

Această piatră a făcut-o şi împodobit-o jupîneseĭ Ecaterineĭ, maiceĭ (?) sale..., Marea-Postelniceasă; a răposat... la anul 7187 [1679], Martie 20.

Catrina Bucioc e a doua soţie a luĭ Iordachi. Ea a trăit mult timp după moartea soţuluĭ eĭ. V. Tanoviceanu, în *Arh. soc. şt. şi lit.*, III; *Studiĭ şi doc.*, V, p. 581; *Despre Cantacuzinĭ*, I.

10. Pe alta: **443.**

Ἐδῷ ἐτάφη ὁ ἀεὶ μνησθὸς καὶ μακαρίτης κύριος Γεώργιος καὶ Μέγας Ποστέλνικος, δοῦλος κυδὸς Ἀθανάτου, ἐν ἡμέραις κυρίῳ Βασιλίῳ Βοηβόδα... 1649 [1664?], Μαρτίου 13.

Adecă:

Aicĭ s'a îngropat cel vrednic de pomenirea veşnică şi fericit Gheorghe şi Mare-Postelnic, rob cinstit al celuĭ Veşnic; în zilele Domnuluĭ Vasile Voevod... 1649 [1659?] Mart 13.

Pănă acum se credea că Iordachi Cantacuzino a murit pe la 1664. V. *ll. cc.* 1649 nu se poate admite de oarece se ştie că Iordachi trăia în 1653, anul cînd Gheorghe Ştefan a înlocuit pe Vasile-Vodă, şi chiar în 1663 (Tanoviceanu, *l. c.*),

11. Pe o icoană de-asupra: **444.**

Τάφος καλύπτει σώματα δωμητόρων
Μονῆς ἁγίας εὐαγοῦς τε Γκολία.
Ψυχὰς τὰς αὐτῶν οὐρανὸς φέρει ἄνω
Σκνηναῖς ἁγίαις, ἐν χόρῳ τῶν ἁγίων.
Μνήμην ἄρα αὐτῶν ἄγειν δίκαιον
Τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τοῖς κτήμασι τούτων.
Θεῷ προσφέρειν ἀναιμάκτους θυσίας
Ὑπὲρ αὐτῶν τε καὶ πάντων ὀρθοδόξων.

Adecă:

Acest mormînt cuprinde trupurile ctitorilor sfinteĭ şi cu-

cerniceĭ mînăstirĭ Golia. Sufletele lor le ține cerul sus, în corturile sfinte, în corul sfinților. Iar amintirea lor e drept s'o păstrăm, și ceĭ ce locuiesc în ctitoriile lor să aducă luĭ Dumnezeŭ jertfa fără sînge, pentru eĭ și toțĭ ortodocșiĭ.

445. 12. Pe o piatră de mormînt:

Ačastî piiatră o'ŭ făcut Veličco Costin Hatman pre mormăntul ğupăniaseĭ dumneisale Ecaterineĭ, flica TomeĭCantacozinò Vornicul-cel-Mare; caria s'aŭ prestăvit la sălașile veačnice, vlto 7193 [1685], mesța Aprilia 8 dni.

V., pentru această căsătorie, și Tanoviceanu, în *Arch. soc. șt. și lit.*, II, p. 189. O soră a eĭ a luat pe Vornicul Ioan Racoviță *(ibid.)*.

446. 13. Pe alta, alăturĭ:

Сън камень сътвори и ѹкраси Стефан, Чашникъ Втори, ѡцѹ своемѹ Тѡма Катакѹзѹно Ворник долнѣи земли; прѣставис въ днь благочьстиваго и хрстолюбиваг Иѡ Дѹка Воевод, вь лѣт ꙁрѻ, феѡр. ꙁ.

Adecă:

Această piatră a făcut-o și înfrumusețat-o Ștefan, al doilea Ceașnic, părinteluĭ său, Toma Cantacuzino, Vornic de Țara-dejos; a răposat în zilele bine-cinstitoruluĭ și de Hristos iubitoruluĭ Io Duca Voevod, în anul 7170 [1662], Fevruarie 7.

447. 14. Pe un alt mormînt:

Παρθενικὴ Μαρία ὑπὸ τύμβῳ τῷδε τέταπται,
Τέσσαρα καὶ δεκέτις τόνδε φυγοῦσα βίον.
Ἀλλ' ἡ μὲν μακάρων ἐπαγάλλεται ἄρτι χορείαις.
Οἷς γονέταις δὲ λύπας καὶ στομαχὰς ἔλιπεν;
Ὄμμα γὰρ οἴκουν ἔην, κοσμητ' ἀγαθοῖς δ' ἀρετῇστε,
Κάλλεσιν ὁπλοτέροις, ἤθεσσι γηραλέοις.
αψπϐ', Ἰανουαρίου 30.

Adecă:

Feciorelnica Maria supt acest mormînt s'a îngropat,
Care la șeĭsprezece anĭ a fugit de această viață,

Dar ea acum se bucură în corurile fericiților,
Părinților eĭ jale și plîngerĭ li-a lăsat.
Căcĭ era ochiul caseĭ, împodobită cu bunătățĭ și virtuțĭ,
Cu frumusețĭ la tinerețā și cu moravurĭ bătrîne.
1782, Ianuarie 30.

Și în Dossios, p. 56.

15. Pe o icoană: 448.

Διὰ δαπάνης τοῦ μακαρίτου Παναγιότου δ. χ. Νίκου. [Secolul al XVIII-lea.]

Adecă:

Cu cheltuiala răposatului Panaiot d. h. Nico.

16. Pe un aier: 449.

Μνήσθητι, Κύριε, τῶν δούλων σου, Μιχαὴλ Σούτζου, ἡγεμόνος, Ρωξάνδρας Δόμνης καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν ·1820 [= adu-țĭ aminte, Doamne, de robiĭ tăĭ, Mihail Suțu Voevod, Roxandra Doamna și fiiĭ lor; 1820].

17. Pe o icoană veche, suflată cu aur: 450.

Ferecat-aŭ ačastă sf[ă]ntă ecoană, în a doo Domnie, Mărie Sa Doamna Ecaterina Roseta, pentru pomenire Mărie Sale; 7251 [1743], Maĭ 1.

Pentru Ecaterina, Doamna luĭ Constantin-Vodă-Mavrocordat, *Inscripțiĭ*, I, p. 15, n° 3.

18. Pe un disc: 451.

K. L. S.
X. † L.
S. ⸸ W.
L. S.

сьи съласад *(sic)* pentru sufletul luĭ Ifrim Hăjdăŭ părcălabul, сь окупиои кнегине его Василька, влт. ӡзрѯз, мца генар е [din cumpărătura jupăneseĭ luĭ, Vasilca; anul 7167 (1659), luna luĭ Ianuarie 5].

Ifrim a fost părcălab de Hotin. V., pentru Ștefan Hăjdău, *Studiĭ și doc.*, IX, p. 164 și nota 2. Vasilca ar fi fost (Arbure, *Ba-*

sarabia, p. 750) „nepoata luĭ Moise Movilă“. Acolo şi tabla genealogică a familieĭ.

452. 19. Pe alt disc:

Pomeneşte, D[oa]mne, pe nevredniculŭ robulŭ tăŭ Şărbanŭ, cu totŭ neamulŭ săŭ, căndŭ veĭ veni întru Înpărăţie ta; s'aŭ făcutŭ acest disc, potir, zveas[de], linguri, cope, tepl[e]t[a]; 1820.

453. 20. Pe o candelă:

Σουλτάνας δομνήτζης Μαυροκοδάτης· 1744. [= A Domniţeĭ Sultana Mavrocordat.]

Pentru Sultana, născută în 1721, fiică a luĭ Nicolae-Vodă Mavrocordat, v. *Inscripţiĭ*, I, p. 244.

454. 21. Pe o icoană din altar:

Ἠμητελημε *(sic)* πρὶν ἠργύρωκε Ζώρζης Ῥίζος, λοιπὸν δῶσε ἰμὲ τούτου παῖς Ἰάκωβος. 1742, Μαρτίου 29 [= şi m'a îmbrăcat cu argint Zorzi Rizos, apoĭ m'a dăruit fiul săŭ Iacob.]

Iacovachi Rizu e capuchehaiaua şi socrul luĭ Grigore Alexandru-Vodă Ghica. Cf. *Doc. Callimachi*, I, Prefaţa.

455. 22. Pe o cruce, din noŭ bătută în cuie:

Съи кръсть сътвори и ѡкова пань Макьѕинь Бȣрьнарь Дворьникь и подрȣжи его, Антимıа, и даде ега вь молбѫ себе ȣ црковь ȣ Іашь, иде есть храмь възнесенїе г҃а нашего нс҃ȣ х҃а, вато ҂зоб.

Adecă:

Această cruce a făcut-o şi a ferecat-o dumnealuĭ Maxim Burnar Vornicul şi soţia luĭ, Antimia, şi a dat-o pentru rugăciunea sa în biserica din Iaşĭ, unde este hram Înnălţarea Domnuluĭ nostru Isus Hristos, în anul 7072 (1564).

456. 23. Pe o *Evanghelie* manuscrisă:

Съи тетроеуггель бил плѣнил ѡт поганци Татари, незнаетсѣ ѡт которое мѣсто прежде бил, и ѡт кого бил оучинил, и искоупил его раб бжїи пан Іѡан Голъи Беликїи Логофет и дал за нѣ ҂ас аспр., и бѣша скажен и направил его и оукрасил, и даде его вь церкѡв бжїѧ вь ıашкыи тръгь, на страны идеж ест храм възнесе-

нїє г҃а б҃а и спса нашєго Ї҃оу Х҃а, за дша своа и съжитници своєи Ѧнни и чѧдwм их и рwдитєлєм их, и за дша того, що прѣждє єго бил оучинил и оусръдствовал, вь лѣто ꙁпг, март. ꙃ.

Adecă:

Acest Tetravanghel a fost prădat de păgîniĭ Tatarĭ, nu se ştie din ce loc a fost maĭ înnainte şi cine l-a făcut, şi l-am răscumpărat eŭ, robul luĭ Dumnezeŭ, dumnealuĭ Ioan Golea, Marele-Logofăt, şi am dat pe el 1.200 de aspri, şi era stricat, şi l-am legat, l-am înfrumuseţat, şi l-am dat la biserica luĭ Dumnezeŭ din tîrgul Iaşilor, în margine, unde este hramul Înnălţăriĭ Domnuluĭ Dumnezeŭ şi Mîntuitoruluĭ nostru Isus Hristos, pentru sufletul săŭ şi al soţieĭ sale, Ana, şi ale copiilor lor şi ale părinţilor lor, şi pentru sufletul celuĭ care maĭ înnainte l-a fost făcut şi sîrguit; în anul 7083 [1575], Mart 9.

24. Pe alta: 457.

Сьи тєтроєуангєль wкова пань Іwань Голъи Вєликїи Логофєт и подрѹжїє єго Ѧнна за дши свои и родитєлим своим и чѧдwм своим, и дадє вь молбѫ своє вь цєрковь камєнїи wт Іасох, идєж єст храмь въꙁнєсєнїє г҃а б҃а, спса нашєго, і҃ѹ х҃а; вь лѣто ꙁнд, гєн. ві.

Adecă:

Acest Tetravanghel l-a ferecat dumnealuĭ Ioan Golea Marele-Logofăt şi soţia luĭ, Ana, pentru sufletele lor şi ale părinţilor lor şi ale fiilor lor, şi l-aŭ dat la rugăciunea lor, la biserica de piatră din Iaşĭ, unde este hram Înnălţarea Domnuluĭ Dumnezeŭ Mîntuitorul nostru, în anul 7054 [1546], Ianuarie 12.

25. În altar, placă de metal care pomeneşte titlurile generaluluĭ Potemchin, amant de Împărăteasă şi comandant rusesc în Moldova cucerită, mort „la 37 verste“ de Iaşĭ, la 5 Octombre.

Toate patru, după Melchisedec, pp. 229-31.

26. *Evanghelie* din Veneţia, 1776.

27. *Evanghelie* greacă din 1833.
28. *Penticostariŭ* din 1834.
29. *Ceaslov* din 1835.
30. *Psaltire* din 1835.
31. *Octoih* din 1836.
32. *Orologhiu* din Buda, 1818.
33. *Circulara bisericească și duhovnicească înștiințare*, Iașĭ, 1834.

458. 34. În curte era mormîntul Efrosineĭ Negri, soția vestituluĭ C. Negri, sfetnicul luĭ Scarlat Callimachi:

Τῇδ' Εὐφροσύνη, ἄλοχος Νέγρη Κωνσταντίνου,
Μαυρογενίς, ἱερὸν κοιμᾶται ὕπνον ἁγνή.
Δύω δὲ βιοῦσα ἔτεα ἠδ' ἑπτάκις δέκα.
Ἡγεμονίς, λίπεν οἷς πᾶσι πόθον ἀρετῆς.
Ολβίστη πολέων, Βυζάντιον, ὅτι, τεκοῦσα,
Ταύτην, τῶν ἀρετῶν τὸ ταμεῖον ἔχεις.
Εν Ἰασίῳ, μηνὶ 5 Μαΐῳ, ἔτους σωτηρίου ,αων'.

Adecă:

Aicĭ Eufrosina, soția luĭ Negri, luĭ Constantin,
Fata luĭ Mavrogheni, sfîntă-șĭ doarme somnul,
Trăind doĭ anĭ și șeptezecĭ încă.
Fiică de Domn, lăsă la toțĭ aĭ săĭ dor al virtuțiĭ sale.
Prea-fericit între orașe Bizanț, care, născînd
Pe aceasta, aĭ comoara virtuților.
Iașĭ, 5 Maiŭ, anul de la Mîntuire 1850.

V. Blancard, *Les Mavroyéni*, p. 396.
În Dossios, p. 58.

459. 35. La acelașĭ, p. 595, însemnarea de la captația apelor (placă de metal azĭ rătăcită):

Εἰς τὸν κόσμον τῶν ζῳδίων
Λέων εἶμαι φοβερός,
Εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἰασίων
Ὑδροχόος δροσερός.

Ἐκεῖ φλόγας, ἐκεῖ δρόσον,
Ἐκεῖ πῦρ, ἐδῶ νερόν,
Ἐξερεύγομαι καὶ χύνω
Ἀπὸ φάρυγγα ξηρόν.

Ὅλην μ' ἤλλαξε τὴν φύσιν
Ὁ τῆς πόλεως σωτήρ,
Ὁ Ἀλέξανδρος Μουρούζης,
Τῶν ὑδάτων ὁ δοτήρ.

Adecă:

Într'a zodiilor lume
Sînt un leŭ spăimîntător,
Iar în Iaşi, în tîrg, eŭ sînt
Un izvor de răcorire.

Colo flacărĭ, aicĭ rouă,
Colo foc, ap' aicĭ
Eŭ arunc şi torn într'una
Din gîtlejul mieŭ uscat.

Mi-a schimbat întreaga fire
Cel ce Iaşu-a mîntuit,
Moruz Alexandru-Vodă,
Al apelor dătător.

37. Pe zidul de împrejmuire, la fiecare turn: 460.

Πύργος Ἰων Δούκα Βοϊβόδα, συνδρομῇ Μακαρίου ἡγουμένου, ͵ζρος'. [=Turnul luĭ Io Duca Voevod, cu cheltuiala luĭ Macarie egumenul, 7176: 1677-8.]

Facsmile la Buradà, în *Archiva* din Iaşĭ, 1905, p. 34.

XXXI. Mitropolia.

1. La proscomidie: 461.

Помѧни г̃и Іѡ Єѵстратіє Дабижа Воєвод, Єкатерина гжда, Іѡ Дѹка Воєвод, Анастасіѧ гжда, Іѡ Костантин Воєвод снь Дѹка Вод. Іѡ Стефан Воєвод, снь Радѹл Вод, зѧт Дѹка Вод, гжда

єго Єкатєрина дщи Д8ка Вод, Іѡ Матєи Воєвод снъ Д8ка Вод, Іѡ Стєфан Вод снъ Д8ка Воєвод, Илѣна гжда дщи Д8ка Вод, Алєѯандра гжда дщи Д8ка Вод, Маріа гжда, дщи Д8ка Вод, Сафта гжда, дщи Д8ка Вод, Анастасіа гжда, дщи Д8ка Вод. Мрьтвіи: Кърстѧ, Настасіѧ, Д8митр8 и съ сны єго, Андрєи, Іаковъ, Марі[ѧ] гжда, дщи Дабижѧ Вод, Іѡнашко снъ ина (sic) и чад их Никула, Алєѯандра, Савинъ Ворникъ, Илѣна гжда, Миронъ, Өєодора, сновє их, Николаи, Анница и чад их, Костантинъ, Илѣна, Михаи Шєтрарю, Настасіѧ, Митрополитъ Досоѳєи, кꙋто ѿ Адама ҂зрч. [=Pomenește Doamne: Io Evstratie Dabija Voevod, Ecaterina Doamna, Io Duca Voevod, Anastasia Doamna, Io Costantin Voevod, fiul Ducăĭ Voevod, Io Ștefan Voevod, fiul luĭ Radu-Vodă, Doamna luĭ Ecaterina, fiica luĭ Duca-Vodă, Io Mateĭ Voevod, fiul luĭ Duca-Vodă, Io Ștefan Voevod, fiul luĭ Duca-Vodă, Ileana Doamna, fiica luĭ Duca-Vodă, Alexandra Doamna, fiica luĭ Duca-Vodă, Maria Doamna, fiica luĭ Duca-Vodă, Safta Doamna, fiica luĭ Duca-Vodă, Anastasia Doamna, fiica luĭ Duca-Vodă. Morțiĭ: Crîstea, Nastasia, Dumitru și fiiĭ luĭ, Andreĭ, Iacov, Maria Doamna, fiica luĭ Dabija-Vodă, Ionașco, fiul eĭ (?), și fiiĭ luĭ; Nicula, Alexandra, Savin Vornicul, Ileana Doamna, Miron, Theodora, fiiĭ lor, Nicolaĭ, Anița și fiiĭ lor, Constantin, Ileana, Mihaĭ Șătrarul, Nastasia, Mitropolitul Dosofteĭ; anul de la Adam 7190 (1682).]

Facsimile în N. Bogdan, p. 80; cf. Erbiceanu, *Mitr. Mold.*, p. XLVII.

462. 2. Pe un mormînt afară, lângă biserica St. Gheorghe:

Aice reposadă Inalt Pre o sfintia Sa Meleti Metropolitu Moldoveĭ și Suceveĭ, săvârșit din vieața la 1848, luna Junie 20, și fratele Eminenției Sale Nicolai Dimitrescu.

463. 3. Pe altul, tot acolo:

Aicia odihnează șarba luĭ Dumnedzăŭ Mariia, giupăneasa dumisal[e] luĭ Con[stantin] Buhuș biv Vel Logofătŭ, fat[a] luĭ Chiriac Sturdziĭ, carea s'aŭ prestăvit la primeneala a doa Domnie a luĭ Costantin Duca-Vod[ă], văleat 7211 [1703], Iul. 14.

Şi înpreună cu coconiĭ săĭ, Catrina şi Andreĭ, care cu limbî de moarte s'aŭ rugat să-ĭ pue la un locŭ [cu] măsa înpreun[ă], la vecnicĭ lăcaşurĭ. Prestăvitu-s'aŭ coconiĭ aceştia la văleat 7195 [1686—1687].

Cf. şi Erbiceanu, *Mitropolitul Moldoveĭ*, p. XLVI. Dafina saŭ Ecaterina, soţia luĭ Dabija-Vodă, ctitorul Mitopolieĭ („Biserica Albă"), fusese întăiŭ soţia luĭ Dumitraşcu Buhuş. Pentru Buhuşeştĭ, v. *Studiĭ şi doc.*, V, p. 574.

4. Pe un al treilea, tot acolo: 464.

Ἐπιτάφιον εἰς τὸν ἐν Μολδαβίᾳ τὸ χρέων ἀποτήσαντα ἐν ἡλικίᾳ νεαρᾷ ἐτῶν εὐγενέστατον ἄρχοντα τοῦ ὑψηλοτάτου αὐθέντου Ἀλεξ. Καλλιμάχ[η], ἐνεργείᾳ Μέγαν Ποστέλνικον.

Ἡ Βυζάντιος σε, κλεινὴ πόλις, ἤγαγεν ἐς φῶς εὐγενέων γοῦνον, Μολδαβίης δὲ σε γῆ ἔνθα νέκυν κεῖθαι. Σοῦ τέρμα βίου πελ' ἄωρον· σύμφωνον συνέβη τοὔνομα: Γρηγόριος ἴσμεν ὅτι βροτός, οὐ θάνατος καὶ κῆρα ἀλύξει· ἄλλ' ἄλγος γενέον ἐλθέμεν εἰς Ἄϊδην, ἐν ἔτει αψηϥϛφ, Ὀκτωμ. ϛ'τῃ. [=Epitaf către cel care în Moldova şi-a plătit, în tînără vrîstă de anĭ, datoria, prea-nobilul Mare-Postelnic de fapt al prea-înnălţatuluĭ Domn Alexandru Callimachi.

Bizanţul, oraş vestit, te-a adus la lumina zileĭ ca fiŭ de nobilĭ, iar pămîntul Moldoveĭ te cuprinde aicĭ mort; scurt ţi-a fost sorocul vieţiĭ; cu înţeles s'a întîmplat a-ţĭ fi numele, căcĭ Grigore ştim că înseamnă muritor, dar nu moarte şi peire în fugă; însă e trist să mergĭ, om vrednic, în lumea cealaltă; anul 1796, Octomvrie 6].

5. Pe alta: 465.

Ačastî piiatrî iaste pusă pre mormîntul Visterniciasăĭ Zamfireĭ din cheltuiala dumnialuĭ soţuluĭ dumnei Gheorghie, Mareluĭ-Vistiiarnic, въ дни Io Constantin Voevod. vlt. 7196, мсцъ Aprilie 17, 1688.

Pare să fie o soţia a luĭ Iordachi Ruset. El ţinuse întîiŭ pe Maria, a luĭ Dabija-Vodă. V. maĭ jos, *Bîrnova*. Cf. *Studiĭ şi doc.*, V, p. 588.

Pe mijloc, aceiaşĭ în greceşte.

466. 6. Pe o piatră inscripţia mormîntală a luĭ Panaitachi Moruzi, mort, ἐν ἔτει σ[ωτη]ρίῳ αψπῳ, Νοεμϐ. κα' [= în anul Mîntuiriĭ 1780, Noiemvre 21].

467. 7. Pe alta:

Ἐνθάδε κεῖται ὑπογαῖαν θανοῦσα
Ἐκλαμπροτάτη δομνίτζα Σμαραγδίτζα,
Δία θυγάτηρ εὐσεβοῦς ἡγεμόνος
Γαίης Δακίης, κυρίου Γρηγορίου
Γκίκα, πρῶτα φέροντος τῶν Βυζαντίων,
Γένουστε λαμπρότητος εὐσεϐείῃ,
Ἐν ἔτει αψλζ'ῳ, Ἰανουαρίου κϐ'.

[= Aicĭ zace supt pămînt, murind,
Prea-strălucita Domniţă Smărăndiţa,
Dumnezeiasca fiică a nobiluluĭ Domn al ţeriĭ Dacieĭ,
Domnul Grigore Ghica, fruntaşul între Bizantinĭ
Prin a neamuluĭ strălucire şi cucernicie.
În anul 1737, Ianuar în 22.]

468. 8. Pe toacă:

Toaca s'aŭ făcut de preaosfinţitu[l] Mitropolit Veniamin la anul 1828 (?), cu dragoste înfocata şi nedejde neschimbată.

469. 9. Pe o piatră de mormînt în bisericuţa Sf. Gheorghe:

Supt aĉastă marmură aleasă dintr'alte
Să odihneşte trupul Mitropolituluĭ Iacov
Stamate, carele la anul 1749 în lume s'aŭ născut
Şi la anul 1764, April 3, călugăr s'a făcut,
Şi în urmă dichiŭ sfinteĭ Mitropoliĭ vrednic
Aŭ stătut, pănă căndu, la anul 1782, Dechevrie
16, episcop la Huş s'aŭ suit; pre carele milostivul
[Dumnezeŭ] cel prè-înaltul la anul 1792, Iunii
21, la Scaonul Mitropolii l-aŭ înălţatu;

Carele, în curgere de 21 anĭ, ce aŭ păscut turma,
Luĭ [Dumnezeŭ], cu bunătate săvărşit-aŭ multe
Trebuinčosă zidirĭ, la Huş, la Niamţu şi în Iaş, precum
La toţĭ place; la Mart 9, 1803, aŭ împlinit cè
După lume obşteasca datorie cu toată
Cinstea sa într'al Moldavieĭ sfănta Mitropolie.
Precum vom urmaşiĭ, noĭ ceştĭ rămaşĭ în lume,
Primeşte, Doamne, sufletul săŭ în cerescu Tăŭ bine, —
Toţĭ de obşte ne rugăm, zicăndu: să erte,
Ca şi pe noĭ păcătoşiĭ după faptele noastre să nu ne certe.

Altă asemenea însemnare a vieţiĭ luĭ Iacov la biserica Banuluĭ, supt chipul săŭ pe pînză. Se preciseazā şi se rectifică unele date biografice privitoare la Iacov (chiar aceia a naşteriĭ, care nu e deci 1748, apoĭ a călugăririĭ — în loc de 1765). Ştirile din aceste două izvoare capitale concordă, afară de data instalăriĭ ca episcop, care trebuie prefăcută aicĭ în 18 Decembre. De alminterea, e posibil ca o cercetare maĭ atentă să aducă şi pe această piatră lectura corespunzătoare cu adevărul. Cf. *Ist. lit. rom. în secolul al XVIII-lea*, II, p. 383 şi urm.

10. Pe alta, alăturĭ: 470.

Supt ačastă piatră zac trupurile adormiţilor robilor luĭ D[u]mnezeŭ: a luĭ Constantin Costache, ce s'aŭ poreclit Negel, Marele-Logothet, carele s'aŭ săvărşit la anul dela Naşterea D[o]mnuluĭ 1734, şi a monahieĭ Elisavet, soţia sa, carea s'aŭ săvărşit la anul 1745, şi a luĭ Theodor Costache, ce s'aŭ poriclit şi Venin, Marele-Spathariŭ, şi al luĭ Leon Gheuca Mitropolit Moldavieĭ, carele s'aŭ săvărşit la anul 1788, şi a luĭ Mattheĭ Costache, Marele-Postelnic, carele s'aŭ săvărşit la anul 1808.

Avem supt această piatră, pe lîngă oasele Mitropolituluĭ Leon, pe ale începătorilor ramuriĭ Negel din familia Costachi, pe al luĭ Costache Venin şi pe ale unuia din fraţiĭ Mitropolituluĭ Veniamin. Cf. *Studiĭ şi doc.*, VI, p. 547.

11. Pe o a treia: 471.

Supt ačastă piatră odihneşte robul luĭ [Dumnezeŭ] fericitul

întru pomenire Gavrilŭ Mitropolitul Moldavieĭ, frate după trup răpăusatuluĭ Domn Ion Theodor Callimah Vv., carele de metanie sa aŭ fost dela s[făn]ta mănăstire Putna, şi, după ce aŭ arhieratesit anĭ [15] în Scaunul Mitropolieĭ Thesalonicului, în anul 1760, Fevrarie 20, s'aŭ aşezat la Scaunul Mitropolieĭ Moldavieĭ, unde, arhieratesind 26 anĭ, aŭ făcut bisearica sfăntuluĭ Mare-Mucenic Gheorghie a Mitropolieĭ, cu toate ceale din lăuntru podoabe [ce sînt a]le e[ĭ]; la anul 1786, Fev[ruarie] 20, s'aŭ mutat la večnicile lăcaşurĭ; pre carele [Dumnezeŭ] să-l odihnească în Împărăţia sa, să să învrednicească.

O notă grecească la copia actuluĭ de numire la Salonic a luĭ Gavriil (April 1745) dă ca zi a morţiĭ 15 Februar (*Doc. Callimachi*, I, p. 407; v. însă rectificarea *ibid.*, la p. CLXXV şi nota 2). Din epitaf se capătă data precisă a instalăriĭ la Iaşĭ.

Cf. Melchisedec, *Cron. Romanuluĭ*, II, p. 86.

472. 12. Pe două icoane în bisericuţa Sf. Gheorghe:

Μνησθῆτι, Κύριε, τοῦ δούλου σου Γαβριὴλ ἀρχιερέως. [= Adu-ţĭ aminte, Doamne, de robul tăŭ, Gavriil arhiereul.]

E Mitropolitul Gavriil Calimah.

473. 13. Pomelnic dela Sf. Nicolae:

Elena Doamna, Gheorghie Voevod, Ioan Voevod, Alexandru Voevod, Zoì Doamna, Antonie Roset Voevod. S'aŭ zugrăvit la anul 1835, Avg[ust].

E familia Rusèteştilor din ramura domnească. În adevăr Alexandru beizadeà şi Iordachi beizadeà aŭ fost fiiĭ luĭ Antonie Ruset Voevod. V. ediţia ce am dat din Cronica luĭ Constantin Căpitanul, p. 189 şi nota 3, unde şi bibliografia.

474. 14. Pe o icoană:

Prin argint a fost vănzarea fiiuluĭ dumnezăesc,
Prin argint a mè credinţă luĭ şi ţie o vădesc:
O maică înpărătească, de mine nu te'ndura,
Şi mă scoate la lumină după mare mila ta.
Logofăteasa Smaragda Conachi, născută Donicĭ,
Săvărşită la 1831, Octomvrie 12.

Frumoasele versurĭ sînt ale luĭ Conachi însușĭ. Iar Smaranda e femeia care a fost unită printr'o lungă iubire romantică cu poetul.

15. Icoană de la Chesarie Răzmiriță, episcop Sinadon, locotenent de Mitropolit; 1862.

16. Pe o nebederniță în Mitropolie: 475.

Митрополитъ Анастасіе Кримковичъ [= Mitropolitul Anastasie Crimcovicĭ].

17. Antemise păstrate în Palatul mitropolitan: 476.

Antimisŭ, adecă sfințita masă spre aducerea jărtviĭ ceĭ fără de sînge la sfînta și d[u]mnezeiasca liturghie; s'aŭ sfințit cu darul și puterea preasf[î]ntuluĭ D[u]h, de Preaosfinția Sa chirio chirio Meletie, Mitropolit Moldavieĭ; pentru aceaia s'aŭ dat voe și puteare a să săvîrși ceale sfinte pe dînsa în bisearica cu hramul —; 184—.

18. [Adaus:] 477.

Antimisŭ, adică sfințită masă spre aducerea jărtveĭ ceiĭ fără de sînge la sf[î]nta și dumnezeiasca liturghie; s'aŭ sf[i]nțitŭ cu darulŭ și puterea a preasf[î]ntuluĭ D[u]h de preaosf[i]nțitulŭ chiriu chirŭ Veniaminŭ, arhiepiscopŭ și Mitropolitŭ Moldavieĭ. Pentru aceia s'aŭ datŭ voe și puteare a să săvîrși ceale sf[i]nte și dînsa în besearica dinŭ —, unde este hramulŭ —, la anulŭ 1803, luna —.

19. Pe un tabloŭ bisericesc din peniță: 478.

Aŭ gredăruit *(sic)* ierodiaconul Nazarie în s[fînta] m[ănăstire] a Neamțuluĭ; leat 1827.

XXXII. Biserica Curălarĭ.

1. Candele de argint frumoase.

2. Pe o cruce: 479.

Constandin Vărnav Maior, Anastasie Vărnav.

3. Pe o *Evanghelie* din Bucureștĭ, 1742; pe legătura frumoasă: 480.

Ereĭ Ioan, Gheorghie, Safta; 1813. Maria Brănzoe.

Legată cu ea și una grecească, din Veneția, 1803.

481. 4. Pe un *Penticostariŭ* din Rîmnic, 7275:

Acest sfănt Pinticostarŭ dinŭ ceputŭ aŭ fostŭ al besăriciĭ Curălariĭ dinŭ Iașŭ, care s'aŭ furatŭ de preotŭ Pinteliiŭ ot Sveti Dimitrii, adecă Misaiŭ, totŭ de aicĭ dinŭ Iașŭ [v. maĭ sus, la această biserică], găsindu-să de preotŭ Acxinte ot Sveti Vasale, totŭ de aicĭ dinŭ Iașĭ, și, păr voĭ arăta Preosvinții Sale părinteluĭ Mitropolitŭ, s'aŭ pополитŭ la mine, hotărăndu-să ca să să dè iarășŭ la bisărica Curălariĭ. Ș'amŭ iscălitŭ [criptogram]; 1784, Apr[ilie] 2.

Și cu ačastă carte s'aŭ maĭ găsitŭ doĭ cărțĭ, adecă unŭ Catavasierŭ i o Psaltire în stihurĭ[1], care s'aŭ aratatŭ de preotŭ Acxinte, fiindŭ ale sale.

5. Icoană de argint din 1856.

482. 6. Pe icoana Sf. Nicolae:

1814, Dech. 6.

483. 7. *Evanghelie* din Rîmnic, 1794; pe legătură (splendid bombată):

Thoma Brașovan, Elena, Athanasie, Marie, Enachi, Marie; 1801.

484. 8. Pe o *Psaltire* din Veneția, 1817:

Ačastă Psaltire este dăruită de către mine, Slugerul Gheorghie Petcovicĭ, biserici cu hramulŭ Pogărăre Duhuluĭ Sfăntŭ, poreclită Curărarĭ, din Capitaliia Eșiĭ, 1849, Iunie 3, spre pomenirea nostră. Viĭ: Gheorghie, Ilena, Elisaveta, totŭ nemulŭ. Morțiĭ: Dumitru, Onofreĭ, Maria, Gheorghii, Onofreĭ.

9. *Penticostariŭ* din Buzăŭ, 1854.

[1] A luĭ Dosofteiŭ.

XXXIII. Biserica Sf. Ştefan.

1. Pe o cruce: 485.

Suptŭ aĉastă cruce de piatră s'a îngropat trupul răpusatiĭ roabe luĭ Dum[n]ezăŭ Marie, fica iconomuluĭ Grigorie; s'aŭ săvă[r]şit din aĉastă viaţă trecătoare, lăsând la toată omenire obştească îndătorire, anul 1829, Oc[tom]v[rie] 8.

2. Alta din 1839, în curte.

3. După noul pomelnic, biserica e făcută de Constandin Tomoviciĭ Vel Capitan. Fiica luĭ, Smaranda, iea pe Mihail Sîrbu din Chişinăŭ.

4. Icoană de la Ivan Cerne şi Susana: 486.

Prin ağutoriul poporenilor şi a isnafuluĭ di băcalĭ; 1855.

5. Pe chivotul de lemn, foarte original; 487.

Acest chivot s'aŭ făcut cu cheltuiala robilor luĭ D[umne]zeŭ Fraţiscu, Maria şi copii lor, la 1870, Noe[m]v[rie] 20.

6. *Antimis* de la Hrisant de Cipru; 1800.
7. *Penticostariŭ* din Blaj, 1808.
8. *Mineiŭ* de Buda, 1804.

XXXIV. Biserica Aron-Vodă (Aroneanu; lîngă Iaşĭ).

1. Pe un pomelnic (1829): 488.

Aron Voevod, Stanca Doamna [Doamna luĭ], Gavriil Voevod [Movilă], Petru Voevod [Şchiopul], Radul Voevod, [Mihnea], Iancul *(sic)* Voèvod, Dafina Doamna şi neamul, Constandin Voevod [Movilă], Smaranda Doamna, Alexandru Voevod, Zoì Doamna [ultimiĭ doĭ, Ruseteştĭ], Dimitrie, Panaiote [Moruzi] şi neamul; Leondari; Alexandru Voevod, Constandin Voevod, Alexandru Voevod [Moruzi]; Gavriil [Calimah] arhiereŭ.

2. Pe o *Evanghelie* din 1742: 489.

Aĉastă sfântă Evanghelie am închinat-o noĭ sfântuluĭ Dumnedzăŭ şi sfântuluĭ erarhu Nicolae, pentru pomenire noastră,

ca să fimŭ şi noĭ numărațĭ şi pomenițĭ... Dumn[e]dzăŭ întru ciĭ maĭ micĭ ctitorĭ; iară cine o va fura saŭ o va muta de la sfănta mănăstire [a luĭ] Aronŭ-Vodă, părăşĭ să-ĭ fie la straşniculŭ ğudețŭ a luĭ H[risto]s Sfăntulŭ Nicolaĭ, hramulŭ sfintiĭ mănăstirĭ. [C. 1700.]

490. 3. Pe o altă *Evanghelie* din 1742:

Io Mateĭ Ghica V[oe]vod, boj[iiŭ] milostiiŭ g[os]p[o]dar zemli moldavscoĭ. Aĉastă sfăntă Evanghelie s'aŭ afirositŭ de Domnie Mè la schitulŭ otŭ Stănc[a], otŭ Jijie, unde să cinsteşti hramulŭ Adormiri PrecuratiiNăscătoare de D[u]mnezăŭ, pentru a noastră şi părinților Domnii Mele veĉnică [pomenire]; 1755, Fev[ruarie].

Aĉasta sfăntă Evanghelie amŭ cumpărat-o eŭ, Ionŭ Dediulesculŭ ispravniculŭ, dreptŭ 12 leĭ, în Domnie Mării Sale Costantinŭ Mavrocordatu, în Domnie al doile în Moldova, vă letŭ 7251 [1742—3], şi amŭ dat-o sfintiĭ bisăriciĭ unde să prăznueşte hramulŭ Precurateĭ Născătoare de Dumnezăŭ, la schitulŭ nostru de la Co[şula?], pentru a noastră şi a părinților noştri veĉnică pomenire: Ionu, Ileaana, Mihalache, Ştefanu, Ilinca, Marie, Apostul, C...., Mihalce, Necula, Angheluță, Marie, Danca, Voica, Niacşa, Isariŭ, Mărica, iar, maĭ pe urmă, fiindŭ preotu la sfănta bisărică unŭ călugăr, anume popa Enache, fratele preotuluĭ Pinteleiŭ dănŭ Ieşŭ, aŭ datŭ răvaşŭ la Măria Sa Mateiŭ Grigorie Ghica-Voda, jăluindŭ că nu are Evanghelie la besărecă, şi arŭ fi găsitu aĉastă Evanghelie de văndutu Mărie Sa Mateiŭ-Vodă, aŭ poruncitŭ şi ne aŭ dat baniĭ şi au pusŭ şi pecetie Mării Sale după cumŭ să vede; însă fiind nescrisă de mine întăiŭ.

4. *Penticostariŭ* din 7276.
5. *Triod* de Rîmnic, 1770.
491. 6. Pe un *Mineiŭ* din Rîmnic, April:

Ἠγοράσθι παρὰ Δομιτιανοῦ ἀρχιμανδρίτου εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ἀαρὸν Βόδα· 1787, Νοεμ. ϛ'. [= S'a cumpărat de Domițian arhimandritul la mănăstirea luĭ Aron-Vodă; 1787, Noiemvrie 6.]

7. *Mineiŭ* pe August, de Rîmnic.

8. Pe cel de Maiŭ e pus și prețul: γρόσια 5. (Și pe cel de Februar.)

9. Pe *Faptele Apostolilor* din Rîmnic:

Μοναστηρίου 'Ααρὸν Βοεβόδα, πλησίον Γιασίου τῆς Μολδαβίας. 1784, Αὐγούστου 20, ἦλθα εἰς αὐτὴν τὴν μονήν, Δομιτιανὸς ἀρχιμανδρίτης. [= A mănăstirii lui Aron-Voevod lîngă Iașii Moldovei; 1784, August 20, am venit la acea mănăstire. Domițian arhimandritul.]

10. Pe altă carte (*Mineiŭ*), însemnare de la Domițian, 1787. Apoi:

Ὁμήος καὶ ὅλα τὰ μηνέα ῥομαϊκὰ καὶ μπογδανικά, ἁγία τράπεζα σὺν θρόνου πρόσιμου τῆς ἐκλησίας, ἀνηξημόν τοῦ παράθηρου παράθηρα, τὴν κούνισμα καὶ ἐκλησία, καὶ ὁ νάρθηξ, σουβάδησμα, σταπήδια, μανουάλια, προσκηνητάρη, θρόνους, πολυελέους, μανδῆλες, ἀσημικά, ἱερά, ποδιηκά..., κερία, μοληνβήθρα..., μόνας, δήσμη, μανθηλέρια, καμπάνες καὶ ὅλα τὰ ἀναγγέα τῆς ἐκκλησίας τὰ ἔκαμα μὲ ἴδια μου ἔξοδα, ἐπειδὴ τὴν ἦβρα τὴν ἐκκλησίαν ἐρήμην καὶ δλογύμνην, εἰς τὰ ὁποῖα ἐξοδιάσθηκαν χήλια ἑπτακοσία ἠμοπητρία γρόσια, μὲ τὸ μερεμέτην τὸν ὅλων ἀνοτέρων καὶ μὲ ὅλα τὰ ἀναγγέα, ἐπηδὴ δὲν ἦβρα οὔτε ψάθα νὰ στρέσο, οὔτε πόρτα νὰ κλήσο, μήλον, χελεστέον, τριακόσια δέκα ἑπτὰ γρόσια ἦβρα καὶ χήλημα γρόσια χρέος καὶ τέσερες μοσίες πουλημένες· Λυπόν, ὁποῖος ἡγούμενος ἤθελαν διωρισθῇ μετ' ἐμένα εἰς αὐτὸ τὸ μοναστήρη, ἄς στοχασθῇ τὰ ἔξοδα μου καὶ κόπους, καὶ μνημονεύῃ καὶ ἐμένα τὸν ἁμάρτολον Δομητιανόν, ὁμοῦ καὶ ὅσα ὀνόματα εἶναι γραμένα εἰς τὴν πρόθεσιν τῶν κτητόρον καὶ ἐκήνον ὁποῦ ἠλέησαν τὸ μοναστήρη, τὰ ὁποῖα ὀνόματα τὰ ἐπίναξα ἀπὸ τὰ γράμματα καὶ τὰ γράματα, καὶ τὰ γράματα ἦτον σκορπησμένα εἰς ἕναν καὶ ἄλον. Διὰ τοῦτο ἄς λυπηθῇ κάθε χριστηανὸς τὴν ἁμαρτολήν μου ψυχὴν καὶ νά με μνημονεύῃ. 1787, 'Απριλλίου 20.

Ὁ τῆς ἱερᾶς καὶ σεβασμίας βασιλικῆς μονῆς τῆς κατὰ τὴν νῆσον Χάλκην, πλησίον Κονσταντινουπόλεως

Δομητιανὸς ἀρχιμανδρίτης.

Adecă:

Însă şi toate bisericele greceştĭ şi moldoveneştĭ, sf.nta masă cu scaunul . . . al bisericiĭ . . . . (urmează înşirarea deosebitelor unelte bisericeştĭ [multe nume cu totul stîlcite], le-am făcut cu însăşĭ cheltuiala mea, căcĭ am aflat biserica pustie şi cu totul goală; pentru care s'aŭ cheltuit 700.000 şi ... de leĭ, cu meremetul tuturor celor de maĭ sus şi cu toate cele de nevoie, căcĭ n'am aflat nicĭ rogojină să aştern, nicĭ uşă să închid, nicĭ moară, nicĭ heleşteŭ; am găsit datorie de 1.317 leĭ şi patru moşiĭ vîndute. Afară de aceasta, care egumen ar fi orînduit după mine la această mănăstire, să judece cheltuielile mele şi ostenelile, şi să-şĭ aducă aminte şi de mine, păcătosul Domiţian; însă şi de cîte nume sînt scrise în pomelnicul ctitorilor şi de ceĭ cari aŭ miluit mănăstirea, care nume le-am însemnat după scrisorĭ şi acte, şi actele eraŭ împrăştiate pe la unul şi altul. Pentru aceia să compătimească orĭce creştin păcătosul mieŭ suflet şi să mă pomenească, 1787, Aprilie 20.

Al sfinteĭ şi venerabileĭ mănăstirĭ împărăteştĭ de pe ostrovul Chalke, lîngă Constantinopol

Domiţian Arhimandritul.

Adauge o întărire a celor spuse, la 26 Mart 1790.

11. Παρακλητική, Veneţia, 1778.

494. 12. Pe un *Mineiŭ* de Ianuar, Veneţia:

Δωθέντα τὰ πάντα μηναῖα τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου 'Ααρὼν Βόδα δι' ἐξόδων τοῦ ταπεινοῦ ἀρχιερέως Θεοκλήτου Εὐχαΐτων, προεστῶτος τῆς μονῆς ταύτης; 1809, Αὐγούστου 13. [= Date toate Mineiele sfinteĭ mănăstirĭ Aron-Vodă cu cheltuiala smerituluĭ archiereŭ Teoclit al Euchaitelor, proestos al acesteĭ mănăstirĭ.]

13. Altul cu data de 12 August 1809. (Cumpărat însă de Domiţian la 1787.)

495. 14. Pe un *Triod* de Veneţia:

Καὶ τὸ παρὸν Τριῴδιον ὑπάρχει τῆς ἱερᾶς καὶ σεβασμίας μονῆς τοῦ

ἁγίου Νικολάου 'Ααρὼν Βὅτα ἐπονομαζομένου, καὶ ὁ γράψας: Κυρίλλος ἱερομόναχος καὶ ἡγούμενος τῆς μονῆς ταύτης [= Şi acest Triod e al sfinteĭ şi venerabileĭ mănăstirĭ a Sf. Nicolae, zisă Aron-Vodă, şi cel ce a scris e Chiril ieromonahul, al acesteĭ mănăstirĭ].

15. *Evanghelie* de Iaşĭ, 1821.
16. *Tipicon* de Iaşĭ, 1816.
17. Pe un *Ceaslov* al Mitropolituluĭ Veniamin: **496.**

Să să ştie de cîndŭ s'aŭ cutremuratŭ pămîntulŭ, în zioa de Vinerea-Mare, foarte tare, la anulŭ 1802, Oct. 14 zile, Marţĭ.

V. maĭ sus, *biserica Treĭ Ierarhĭ.*

XXXV.

Biserica Tălpălarĭ.

1. În biserică: **497.**

S'aŭ pus supt această peatră doaoă trupurĭ în pămănt
A robilorŭ luĭ D[u]mnezăŭ ìngropaţĭ într'un mormăntŭ:
Athanasie Gosanŭ, ce aŭ fost Paharnicŭ-Mari,
Şi, an, ani dela Hristos sfărşitulŭ vieţiĭ sali
La o mie şapte sute şi şaptezecĭ şi şase,
Dechemvri în doaozecĭ, s'aŭ scosŭ cu jele din case.
1776, Dechemvri 20.
Şi soţia sa, Aniţa, fiica luĭ Toaderŭ Naculŭ,
Logofătŭ de Visterie, cariĭ, luna şi anulŭ,
Doaozecĭ şi cincĭ Septemvri o mie optu sute triĭ,
S'aŭ săvărşitŭ din viiaţă, ertare dăndŭ celorŭ viĭ.
1803, Septemvri 25.
Tălpălariĭ să numeşte, şi sănt ctitorĭ ìnpreună,
Biserica unde este mormăntulŭ lorŭ de odihnă:
Se rugăm pre D[u]mnezeŭ cu drepţiĭ să-ĭ odihnească,
Şi noĭ să nădăjduimŭ Înpărăţia cerească.
Mila ta D[oa]mne, cu toţiĭ să fie în ferecire:
Această să v[a] ceti spre vecnica pomenire.

498. 2. Alăturĭ:

Plăngĭ, morminte, glăsueşte,
Că aice sălăşlueşte
Acel 7169 [=7269: 1750-1] născut şi la 1815 săvărşit,
Alexandru Anastas numit,
Întru mic vac č'aŭ trăit;
Înpreună aĭ săĭ părinţĭ,
Ştefan, Zoiţa numiţĭ.
Cătră ceĭ ce vorŭ ceti cu un glas de umilinţă
Cĭarcă chipu, miluieşte, să cunoască a lor fiinţă,

Ca nişte muritorĭ şi supuş la străcăciune, aŭ datorie întriagă să răversă rugă păn cătră D[o]mnuľ tuturor, să erte sufletele lor.

[C. 1800.]

499. 3. În criptă:

Iordachi Beldimano *(sic)* 1806, † 1870.

Dimitrie Beldimano, 1836, † 1873; 1891.

Mihail Paşcanŭ Cantacuzino, răposat la 1 Ianuar 1857.

Aice odihnesc oasele adormiţilor robilor luĭ Dumnezeŭ, a familieĭ Cantacuzineştilor-Paşcanu.

500. 4. Adormiţiĭ:

Gheorghie, Casandra, Constantin, Pulherie, Grigorie, Elena, Alecsandru, Safta, Mihail, Efrosina, Ecaterina, Marie, Rucsanda şi tot niamul lor.

Aice odihnesc oasăle adormiţilor robilor luĭ Dumnezăŭ a familieĭ Beldimăneştilor.

501. 5. Adormiţiĭ:

Gheorghie, Maria, Filaret arhiereŭ [Apamias], Andreĭ, Ioan, Alecsandru, Parascheva, Vasilie, Manolachi, Ana, Efrosina, Dimitrie, Smaranda, Vasilie, Alecsandru, Constantin, Rale, Anastasia Marie, Ecaterina şi tot neamul lor.

6. În cimitir, pe o piatră: 502.

Supt ačastă piatră odihneşte robul luĭ D[u]mnezeŭ Costachi Vasiliu, şi aŭ răposat la anul 1848, Iunie 26.

7. Pe altă piatră: 503.

Răposata Spatarcasa Casandra Burghele: s'aŭ săvărşit din viaţă la anul 1828, April 10, şi s'aŭ îngropat la biserica Tălpălariĭ din oraşul Eşĭ.

8. Pe altă piatră: 504.

Costin Carpŭ eŭ m'amŭ numitŭ
În puţinĭ anĭ č-amŭ trăitŭ:
Părinţiĭ meĭ mă iubiè,
Măngăere mă avè,
Nădăjduindŭ să mă vadă
Odraslă cu dulce roadă.
Vedeţĭ acumŭ unde zacŭ
Şi ce cale lungă facŭ,
Lăsăndŭ pe aĭ meĭ părinţĭ
Foarte jalnicĭ şi scărbiţĭ.
M'aŭ acoperit pămăntulŭ,
Lăcaşŭ îmĭ este mormăntulŭ,
În vrăstă copilăriască.
Toţĭ aĭ meĭ să mă jăliască,
Şi să roage Dumnezăŭ
Să erte sufletulŭ mieŭ.

Aicĭ, suptŭ ačastă piatră săntŭ îngropate oasele robuluĭ luĭ Dumnezăŭ Costin Carp, fiulŭ Sulgeruluĭ Vasile Carpŭ, carile s'aŭ prestăvitŭ la anul 1779, Fev. 24, mutăndu-să către večnicile lăcaşurĭ.

9. Pe alta: 505.

Suptŭ ačastă cruce să odihneşte [robul luĭ] Dumnezeŭ Vasăle Făstăşanu [şi] soţul săŭ, Catrina; leat 7270 [1762], Fev. 10.

9. Piatră roasă a luĭ Aga Alecu Roset, 1837 (de cealaltă parte, stîngă, a bisericiĭ).

506. 10. Pe o cruce:

Ѥьи кръст сътвори и окова пан Іордаки Вел Вистиар и кнѣгина его Ѧлеѯандра, и даде ѫ вь църкок храма прѣподобиа Ѥта Параскева ѹ село Кърлици, агост, лт. зрѯи [= Această cruce a făcut-o şi a ferecat-o dumnealuĭ Iordachi Marele-Vistier şi jupăneasa sa, Alexandra, şi a dat-o la biserica cu hramul Prepadoamna Sf. Paraschiva, din satul Cìrligĭ; 7168 [1659-60].]

V. *Studiĭ şi doc.*, V, pp. 581, 619.

507. 11. Pe potir:

Vasile Carp, [Paharnic]; 1793.

508. 12. Pe chivot:

Διὰ δαπάνης τοῦ ἄρχ. Μπάνου Γεωργ. Κάρπου καὶ τῶν ὑῶν αὐτοῦ: Θεωδόρου, Κωστίνου, Ιωάνου, Κωνσταντίνου, 'Αλεξάνδρου, 'Αναστασίου, Πετράκη· 1803, 'Ιουλίου 30. 'Εποίει Σέργιος. [= Cu cheltuiala dumisale Banuluĭ Gheorghe Carp şi a fiilor luĭ: Teodor, Costin, Ioan, Constantin, Alexandru, Anastasie, Petrachi; 1803, Iulie 30 făcut Sîrghie.]

13. Vechĭ candele de alamă din secolul al XVII-lea.

14. Candelabru cu sfinţĭ lipiţĭ pe el.

15. Candelă din 20 Decembre 1850, de la Vornicul Dimitrie Beldiman (fiul poetuluĭ Alecu).

16. Cruce din 1872.

509. 17. Pe altă cruce:

Irinarh arhimandrit Miclescu; 1840, Iuli 25.

18. Icoană splendid aurită, 1764.

19. Icoană cu Sf. Dimitrie, 1768.

20. Încă o icoană a Sf. Dimitrie, veche.

510. 21. Pe un pomelnic:

Iordachi Cantacuzino, Ruxandra Domniţa [Lupu], Iordachi Vel Vornic, Ecaterina şi fiiĭ lor, Toderaşcu, Safta şi fiiĭ, monah Varlaam, Stefan, Iordachi, Costea [Bucioc], Candachia, Ioan

Logofăt, Maria şi fiiĭ, Iordachi Vel Logofăt, Ecaterina şi fiiĭ, Ilie; Maria, Ioan, Pulheria, Constantin, Ioan Vel Comis, Zoiţa şi fiiĭ lor, Iordachi Vel Paharnic, Casandra şi fiiĭ lor, Şerban, Aristarh [Hrisocoleŭ] Vel Vistier, Balaşa şi fiiĭ, Enachi Vel Comis, Maria, Şerban Vel Stolnic, Toderaşco Vel Stolnic, Elena şi fiiĭ, Ilie Vel Vistier, Maria şi fiiĭ, Constandin Vel Postelnic, Safta şi fiiĭ, Maria, Smaranda, Gavril, Sîrca, Iordachi Vel Vistier, Alexandra, Elisaveta monahia, Iordachi Vel Stolnic, Evdochia monahia şi fiiĭ, Grigorie, Emanuil, Safta, Alexandru, Şerban, Maria, Safta, Gheorghie, Antonie, Petraşcu, Ştefan, Maria şi fiiĭ, Iosaf monah Vel Agă.

22. Pe un aier: 511.

Δαπάνη τοῦ εὐγενεστάτου ἄρχοντος Παχαρνίκου κυρίου Πετράκη, εἰς μνημόσυνον αἰώνιον· 1804, Δεκεμβρίου 4, ἐν Βιέννῃ [= cu cheltuiala dumisale Păharniculuĭ d. Petrachi, spre pomenirea în vecĭ; 1804, Dechemvrie 4, Viena].

23. Pe o cristelniţă: 512.

Aĉastă cristelniţe s'aŭ datŭ de robu luĭ Dumnezeŭ Toader Carpŭ biv Velŭ Paharnicŭ, spre pomenire sa şi a părinţilorŭ săĭ: Gheorghie Carpŭ, Ban, şi soţia, Safta; 1802.

24. Cruce dela Alexandru Bran; 1850.

25. Cristelniţă din 1841.

26. *Evanghelie* de la familia Brăneştilor (Bran); 1867.

27. *Pravoslavnica mărturisire*, ed. sec. al XVII-lea.

28. Pe un *Triod* din Bucureştĭ, 7234: 513.

Acest sfăntu şi dumnezăeşcu Strasteriu, adică Treretnicŭ' iaste cumpăratŭ de robulŭ lui Dumnedzăŭ Dimitrie Hudiĉŭ [c. 1730].

29. *Liturghiĭ*, „în tipografia Văcăreştilor", 1741.

30. *Simion Tesalonicul*, lucrat de tipograful Stoicovicĭ.

31. *Ceaslovŭ* din Rădăuţĭ, 1746.

32. Pe ó *Evanghelie* din 7259, Bucureştĭ: 514.

S'aŭ făcut de Gheorghie Carpu, cu soţul săŭ, Safta; 1776, Iunie.

33. *Tîrnosanie* din Iașĭ, 7260 (ms. după tipar).

34. *„Lătopisăț*, care s'aŭ tălmăcit de pe rusăe pe moldovenie în sfînta mănăstire Putna, prin osteniala“ luĭ Vartolomeiŭ Măzăreanu; 1766 (manuscript).

515. 35. Pe un *Mineiŭ* de Rîmnicŭ [c. 1770-80]:

Acest Mineiŭ l-aŭ cumpăratŭ dumnealuĭ Gheorghie Carpŭ, biv L[o]gof[ăt] de Visterie, în Domnie Mării Sale Alexandru Mavrocordatŭ V[oe]vod, căndu aŭ venitŭ Domnu la velet de la Hristos 1782.

516. 36. Pe *Cuvintele luĭ Teodor Studitul*, 1784:

Ačastă sfântă carte ce să numea Teodor Studit, mi-aŭ dat-o preutulŭ Iacovŭ otŭ Șorogarĭ pentru pomenirea și ertarea păcatelorŭ... Și soțul său Anastasie prezvitera... Iereĭ Costandinŭ ot Sfăntulŭ Haralampie în Iașĭ; 1802, Dichemvri 4.

La anulŭ 1827, Iulie 19, Marțĭ spre Mercurĭ, spre sf[ă]ntulŭ prorocŭ Ilie s'aŭ aprinsŭ dela șepte časurĭ de zi, Marțĭ, și aŭ ținutŭ foculŭ păn a doa zi. S'aŭ începutŭ foculŭ dela casăle luĭ Spătarŭ Ilie Zmău, și aŭ arsŭ Ulița Mare toată, Mitropolia, Trisfetitele, Curtea gospod, Podul-Vechĭ, Tărgul-de-Jos, Heresteaua, Sfăntulŭ Costandinŭ, păn piste Bahluĭ. Să să știe că aŭ arsŭ în zilele luĭ Ioanŭ Sandulŭ Sturza Voevod, întru alŭ cincilea anŭ a Domnii Sale, și în zilile pǎrinteluĭ Mitropolitŭ Veniaminŭ. Să să știe că aŭ fostŭ mare ardere de focŭ; aŭ arsŭ și mulțĭ oamenĭ.

1827, Iulie 19.

Ioanŭ Sachelarie amŭ scrisŭ.

517. 37. *Ceasoslov* al Mitropolituluĭ Iacob.

38. Pe *Slujba Sf. Dimitrie Basarabov*, Bucureștĭ, 1801:

Ačastă sfăntă carte ce să cuprinde într'ănsa slujba cuviosuluĭ părinteluĭ nostru Dimitrie Basarabob din Țara Sărbască, ce acum îĭ să află moaștile în Țara Romăniască, și slujba sfăntuluĭ mucenic Ioan Novi de la Sučava, s'aŭ cumpăratŭ de mine, robulŭ luĭ Dumnezăŭ Anastasie Scorțăscu bivŭ Vel

Ser[dariŭ], şi s'aŭ datŭ la bisărica dinŭ mahalaoa noastră, unde să cinsteşti şi să prăznueşti hramulŭ Naşteriĭ prè-svinti stăpăni şi de D[u]mnezăŭ Născătoare Marie, amin; 1804, Noemv. 28.

39. *Liturghiĭ* de Iaşĭ, 1802.

40. Pe o *Evanghelie* din 1811 (cu splendidă legătură): 518.

Γερασίμου ἀρχιδιακόνου, Ἰωάννου καὶ Ἑλένης καὶ τῶν λοιπῶν [= a luĭ Gherasim arhidiaconul, a luĭ Ioan şi Eleneĭ, şi a celorlalţĭ].

41. *Aghiazmatariŭ* al Mitropolituluĭ Veniamin, 1814.
42. *Adunare de câtera rugăciunĭ* din Neamţ, 1819.
43. *Cuvinte puţine oarecare*, din Bucureştĭ, 1827. Notă din 1832
44. *Iubitorul de înţelepcĭune* din Iaşĭ, 1831.
45. *Împărţirea de grîŭ* din Buzăŭ, 1833.
46. *Mîntuirea păcătoşilor.*
47. *Aghiazmatariŭ* din 1840.
48. La casa parohială: „Evanghelie slavonă cu învăţătură", manuscris din Iunie 1684: „Acĕasta carte este a preutuluĭ Ioanŭ". A doua parte e din *Cazania* luĭ Varlaam.

XXXVI. **Biserica Banu.**

1. De-asupra uşiĭ de intrare: 519.

Acĕastă sfîntă şi d[u]mnezăiască biserică, unde să cinsteşte şi să prăznueste hramul Duminica Tuturor Sfinţilor, făcut-aŭ în zilele luminatuluĭ Dom[n] Costandin Alecsandru Ipsila[n]t V[oe]vod; din noŭ s'aŭ zidit cu ostiniala şi cheltuiala preosfinţitul chiriu chir Iacov Stamati, arhiepiscop şi Mitropolit Moldaviĭ şi cu ağutoriul a multora celor iubitorĭ de faptă bună pravoslavnicĭ creştin[ĭ], cine cu căt D[u]mnezeŭ i-aŭ luminat, spre a lor vecĭnică pomenire, şi de acum cu umilinţă vă rugăm pre toţĭ, pre voĭ pravoslavnicĭ creştinĭ, ce urmaţ şi vă îndemnaţ, ca să fiţ iubitor[ĭ] de faptă bună, pri căt s'ar putè să vă depărtaţ de deşărtăcĭunile cele vremelnice şi pierză-

toare de suflet, şi să alergaţ cu dragoste şi cu umilinţă, din tot sufletu, spre ağutoriul şi podoaba sfinteĭ şi d[u]mnezăeştiĭ bisericĭ, pentru a noastră vecnică pomenire; pentru care şi inmiită plată veţ avè de la Hristos; anul [dela] izvorătoriul milelor şi atotţiitoriul let 1800. S'aŭ zidit de arhitectonul her Leopold.

520. 2. Pe o icoană:

Acastă sf[ă]ntă şi făcătoare de minunĭ icoană s'aŭ dăruit de Preosfinţie Sa părintele Mitropolitul chiriu chir Iacov la biseric[a] cea zidită de Preosfinţie Sa, unde să prăz[nueşte] hram[ul] Tuturor Sfinţilor; leat 1802.

521. 3. Pe aceiaşĭ:

S'aŭ poleit de Neculaĭ Negruţţi, fiu luĭ Aga Gheorghie Negruţţi; 1849, April[ie] 20.

4. În pomelnic (1852): Iacov Mitropolit, Veniamin Mitropolit, Meletie Mitropolit.

5. Cruce din 1852, de la „Alexandru“ [Bran].

522. 6. Pe chivot:

Acest sf[înt] chivot s'aŭ făcut cu toată cheltuiala Preosfinţii Sale chirio chir Iacov Stamate, Mitropolit Moldavii, şi s'aŭ afierosit bisericiĭ ceĭ făcute de Preosfinţie Sa întru numele a Tuturor Sfinţilor; 1802.

523. 7. Pe o cruce:

Acastă sf[ă]ntă cruce de corn de inorog cu părticic[ă] de sf[i]nţitul lemn s'aŭ dăruit de Preosf[i]nţia Sa părintele Mitropolit chiriu chir Iacov la bisărica cea zidit[ă] de Preosfinţie Sa, Tuturor Sf[i]nţilor.

524. 8. Pe portretul pe pînză al ctitoruluĭ (păstrat în altar):

Smeritul Iacov Stamate, cu mila luĭ D[u]mnezeŭ arhiepiscop şi Mitropolit Moldavieĭ şi exarh plaiurilor la anul 1749, Iuni 24, s'au născut la anul 1764, April 3, aŭ primit cinul călu-

gărieĭ; la anul 1762, Dech. 18, s'aŭ herotonisit episcop al sfinteĭ episcopiĭ Huşuluĭ, la anul 1792, Iuni 21, s'aŭ suit în Scaunul Sfinteĭ M[it]ropoliĭ Moldavieĭ; ačastă cadră precum să veade s'aŭ zugrăvit şi s'aŭ săvărşit la anul 1797, Fev[ruarie] 11.

9. Pe o cădelniţă: 525.

Ačastă cadelniţă s'aŭ hărăzît la anul 1863 sfinteĭ bisericĭ cu hramul Duminiciĭ Tuturor Sfinţilor, numită Banu, ce este în oraşul Eşiĭ, lîngă Uliţa Strîmbă, pentru pomenirea răposatuluĭ Spatariŭ Alecu Bran şi a tot niamul luĭ.

10. Pe două icoane: 526.

Ἐζωγραφίσθη παρ' Εὐσταθίου Ἀλτίννε, καὶ ἀφιερώθη τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν ἁγίων πάντων παρὰ τοῦ ἄρχοντος Λογοθέτου Λουκᾶ Μπάνου; 1802, Αὐγ. α'. [S'a zugrăvit de Eustatie N. Altinne şi s'a dăruit bisericiĭ Tuturor Sfinţilor de către dumnealuĭ Logofătul Luca Banul; 1802, August 1-iu.]

11. Pe cealaltă se spune că e dată παρὰ αὐτοῦ.
12. *Evanghelie* din Iaşĭ. Foarte frumoasă legătură.

13. Pe un *Strastnic*: 527.

Acest Străstieru este al mieŭ, al luĭ Ghedeoan ierodiiacon; 1800.

Acestu sfăntu Strastierŭ iaste cumpăratŭ de robulŭ luĭ Dumne[e]dzăŭ, Dumitrache Hudiču.

Acest Trăstieriŭ iaste a Sfinţii Sale părinteluĭ Ghedeoanŭ Levesculŭ ierodiaconu; 1815.

14. Pe un *Triod* de Iaşĭ, 1747: 528.

. . . L-aŭ cumpăratŭ Molitfa Sa Daniilŭ Hudiču, şi l-aŭ datŭ sfintiĭ besericĭ, etc.

15. Εὐχολόγιον τὸ μέγα, Veneţia, 1755.
16. *Evanghelie* din 7270.
17. *Octoih* de Rîmnic.
18. *Penticostariŭ* de Bucureştĭ, 7291.

529. 19. Pe o *Liturghie* de Bucureştĭ, 1797:

Acastă sfântă carte ce să numeşte Liturghie, iasti cumpărată de mine, popa Ioniţă, sinŭ popeĭ Costandinŭ tipografŭ Bucureşteanulŭ, în noao leĭ, pă[rale] 9, de la Simioanŭ tipografu, trătaş, şi de la Ioanu tipografulŭ, Vistierniculŭ tipografiĭ, alŭ sfint[eĭ] Mitropoliĭ Bucureştiĭ ce aŭ. . . întăĭ tipografiia, bine răsunănd organu bogoslovi cu căntărĭ, hrana celor duhovnicoşĭ, lucrurĭ de căntărĭ şi în psalmĭ, seara şi dimineaţa, lăudănd pre Domnulŭ; carile la aniĭ Dom[nuluĭ]. 1808, Maĭ. Iereĭ Ion Tip[o]g[r]aful.

20. *Ceaslov* de Iaşĭ, 1797.
21. *Minee* de Buda.
22. *Urmare întru preasfînta Duminecă a Paştiluĭ;* 1814.
23. *Evanghelie* de Veneţia, 1824.
24. *Evanghelie* de Neamţ, 1845. Însemnarea morţiĭ Ecaterineĭ Cananò, născută Vîrnav (1864).

XXXVII. Biserica Albă.

1. Mormîntul luĭ „Necolae Zagură biv Vel Şătrar", † 28 Octombre 1838, la 78 de anĭ; tot acolo Grigori Ţindi, cu soţia Asinica, Petro Zagură, morţĭ după această dată.

530. 2. Pe altă piatră din cimitir:

Supt acastă piatră să odihneşte roaba luĭ D[u]mnezăŭ Rucsanda, fiica starosteluĭ Vasile Cismariŭ, săvărşită la 1832, Iunie. . . .

531. 3. Pe o icoană:

1814, Avg[us]t 20.

4. Pe o xilografie a Sfinţilor Constantin şi Elena:

Acastă stambă s'aŭ săpat în stăreţia cuv[iosuluĭ] arh[i]m[andrit] Neonil, anul 1852, în sf[î]n[ta] mona[stire] Neamţu, de Theodosie monah.

532. 5. Pe o icoană îmbrăcată cu argint:

Adecă una din patruzecĭ şi una icone afierosite la sf[î]nta Bişerică Albă de în Eşŭ, de Zoiţa N, Avramŭ, răposată acolò; 1818, Maĭ înŭ 14.

6. Pe cruce: 533.

Acăstă cruce s'aŭ făcut de p[reotul] Gheo[r]ghi, să fie a besăreci A: Ap: Der:; 1828.

7. *Mineiŭ* pe Iulie, de Rîmnic, 1780.

XXXVIII. Biserica Sf. Pantelimon.

1. Icoană îmbrăcată cu argint de pe la 1700. 534.
2. Cruce de la Vornicul D. Bran (1854).
3. *Evanghelie* din Bucureştĭ, 1760.
Legătură din veacul al XVIII-lea, pe care: „Petre, Nastasie, Stoian".
4. Frumoase icoane la catapiteazmă. Foarte frumoase candele.
5. *Psaltire* de Iaşĭ, 1835.

XXXIX. Biserica Sf. Voevozĭ Rufenĭ.

1. În cimitir, pe o piatră: 535.

Supt acăstă cruce să odihneşte robu luĭ Dumnezăŭ Gheorghi Sărbu din...; 1806, Ap[rilie] 6.

2. Mormîntul Paraschiveĭ Popovicĭ.
3. Pe o a treia piatră de mormînt: 536.

Supt acăstă cruce să odihnesc robiĭ luĭ Dumnezăŭ Căpitanuluĭ Ispiri Neculaĭ, Maria, Rucsanda, Catinca, Costachi, ci s'aŭ săvărşit la anul 1818, Iunii 12, şi li s'aŭ făcut în spre vecnica pomenire..

4. Pe o a patra: 537.

Să odihneşte robul luĭ Dumnezeŭ Ionŭ, săvîrşindu-să în bună credinţă la anul 1828, Mart; dă înpreună şi Costachi Huzum, cumnată-săŭ.

538. 5. Pe o a cincea:

Supt acăstă cruce odihneşte robu luĭ Dumnezeŭ Andreĭ erodiacon; Maria, Zoiţa.

539. 6. Pe o a şesea:

Aciastă cruci s'aŭ rădicat de Costachi Zota şi soţia sa Anica spre veşnica pomeniri (1870).

540. 7. Pe o a şeptea:

Supt acăstă piatră să odihnesc robi luĭ D[u]mnezăŭ Petre Balmiz, săvărşit din viaţă la Chişinov, la Ma..., la anul 1818, Septem[vrie] 20; iar aice săvărşită soţia sa Dena, la 1830, Ghenari 20, şi soţia d. Theodor Balmiz, tot aice, la 1834, Iulii 10, dinpreună cu fii săĭ Ilena, Costandin, Hriste, Marie. Cini a ceti, să zică: D[u]mnezăŭ să-ĭ erti.

8. Piatra luĭ „Aftănasie ierodiaconu" (1858).

541. 9. Pe alta:

Supt acăstă piatră odihneşte sufletu rubu lu Dumnezăŭ Dumitrie, ficor lu popa (?); 1806.

542. 10. Pe alta:

Pomeneşti, D[oa]mne, pe robul luĭ D[u]mnezăŭ Ion Săcară, cu soţia luĭ, Theodosie; 1810, Fev[ruarie] 13.

543. 11. Pe o icoană:

Acăstă iconă s'aŭ făcut cu cheltuiala calfilor şi a lucrătorilor pităriilor; 1848, Maĭ 12. Grigori Mitrescu.

544. 12. Pe o icoană la catapiteazmă:

Много грѣшни [=mult-greşitul] Theodor; leat 7259 [1750] Sep[temvrie] 6.

545. 13. Pe alta:

Acăstă sf[ă]ntă iconă aŭ făcut-o dumneaeĭ Nastasie Mărdărescu, pentru pomenire dumisale şi a sufletuluĭ soţuluĭ dumisale, Săpteamvrie 28, leat 7275 [1766-7]. Eŭ, Grigori zugrav.

546. 14. Pe alta:

Aceaștă sf[î]ntă icoană aŭ făcut şarba luĭ D[u]mnezăŭ Matrona; 7276 [1767-8], luna Septemvrie 30.

15. Pe alta: 547.

Acăstă sf[ă]ntă icoană aŭ făcut-o dumnaeĭ Floare, pentru pomenire sufletuluĭ. [Secolul al XVIII-lea.]

16. Potir de la Elisaveta monahia (Elena Bran, născută Honța); 1865.

17. Pe o icoană: 548.

Acăstă sf[î]ntă icoană aŭ făcutŭ Maranda Polifronoe; 1082 *(sic)*.

18. În pridvor, la icoana hramuluĭ: 549.

Acăstă icoană aŭ plătit-o dumneluĭ Vosie . . . .

XL. La cişmeaua din Str. Başotă. 550.

1. Ἐνθάδε τετραχόθεν ἀγυιῶν ἐρχομενάων,
Χάρμα ὁδοιπορέων, χάριτι διψαστέων,
Ἡγεμόνων νῦν ὅς καλοκαγαθὴν ἐκέκαστο,
Μολδαβίης κρατέων τεῦξε με Λαομέδων· αωγ΄. [= Aicĭ, unde din patru părțĭ vin ulițĭ sînt bucuria călătorilor, plăcerea însetaților, acela dintre Domnĭ care prin bunătate se deosebeşte, Voevodul stăpînitor al Moldoveĭ m'a pus în 1803.]

Şi în Dossios, p. 82.

2. În față, româneşte: 551.

1803.

Dintr'al mieŭ sîn izvoraşte
Aceia ce răcoreşte
Trupul acel însetat;
Iarŭ suflet ce pătimeşte,
Din nevoĭ îl izbăveşte
Acel ce m'aŭ întrupat.

3. Pe un *Mineiŭ* de Buda: 552.

Acăstă sfăntă carte am cumpărat-o eŭ, Pricopii Bărcă, drept 11 leĭ, baniĭ luĭ, ca să fii pentru sufletul mieŭ şi a părinților

meĭ, şi a totŭ neamul meŭ, şi am dat-ou sfinteĭ bisăricĭ ot Rufenĭ, unde să cinsteşte şi să prăznueşte hramul sfântuluĭ mariluĭ arhanghel şi Mihail şi Gavril; 1811, Iulie 1.

4. *Oazanie* de Rîmnic, 7256.

5. *Octoih* din 1811.

6. Evanghelie de Buda, 1812.

XLI. Biserica Sf. Vinerĭ.

(Dărîmată; pietrele la Cimitir.)

1. Piatra fiuluĭ unuĭ Grec ce duce εἰς Μολδοβίαν ἐμπορικὴν ζωὴν [= în Moldova viaţă de negustor], Σαββᾶ Αλχάζη, de abia opt anĭ; mort la 1792, Decembre 6 (şi dată de 1-iŭ Maiŭ).

2. Altă piatră, din 1795.

553. 3. Pe o a treia:

Cu ajutorul . . . îndemnare şi cu uniria . . . amŭ pus eŭ, robu luĭ [Dumnezeŭ] Hagi Rusi cavafŭ şi cu soţiia luĭ, Iana, prin punerea voinţi spre pomenire robuluĭ . . . Theodorŭ, Petra, Theodorŭ, Dobra, Ivančo, Theodorachi, Maria, Dobŭra, Pančo, Marinčo; şi orĭcine va ceti slovile astea, să zică . . . să erte sufletele răposaţilorŭ acestora şi . . . .

554. 4. Pe alta, ce pare a fi fost şi un fel de inscripţie a bisericiĭ:

Cu ajutoriulŭ luĭ [Dumnezeŭ]... şi întru pomenire hramuluĭ sf[i]nteĭ bisericiĭ a Sf[i]nteĭ Troiţăĭ, ce s'aŭ ziditŭ de iznoava acuma, letŭ 806, în zilile preosfinţituluĭ părintele eparhì Rusčuculuĭ, chiriu chirŭ Neofitŭ Cervenu, şi cu oserdie fiiluĭ răposatuluĭ acestuia, care odihneşte pre loculŭ acesta, robu luĭ D[u]mnezeŭ Cerniu . . . aţe, Mimo, Ţona, Stoica, Ivancu şi cu tot neamulŭ, şi maĭ pre urmă s'aŭ săvărşit din viaţă robiĭ luĭ D[u]mnezeŭ Theodosiia monahia, 1837; April 11, şi soţul săŭ, Petru, la 1839.

XLII. Biserica Sf. Vasile din Tătăraşĭ.

1. Pe un mormînt: 555.

Într'acest mormînt odihneşte roaba luĭ Dumnezeŭ El[e]na, Ghiorghi, Gligori, Marie, Vasălca. Decĭ, iubite pămîntene, ce pe aice eştĭ trecător, zì dar: «Dumnezeŭ s'o erte»; că şi tu eştĭ muritoriŭ.

La anul 1831, Aprilie 20.

2. Alt mormînt, din 1830.

XLIII. Biserica Vovidenia.

1. Pe o icoană: 556.

Aĉastă sf[ă]ntă icoană s'aŭ făcutŭ prin sirguinţa şi cheltuiala robilor luĭ Dumnezăŭ Ioanŭ Borcină biv Vel Stolnic şi epitrop sfinteĭ bisericĭ Vovidenie, cu soţia sa, Anastasiia, la anul 1824, Maiŭ 2.

2. Pe o piatră de mormînt afară: 557.

Supt aĉastă piatră să odihneşte roba luĭ D[u]mnezăŭ Vasilca, soţia luĭ Motu Ţanovicĭ, abager, totovan *(sic)*, şi nepoata eĭ, Maria, Costantin, nepotul eĭ, maica luĭ chir Tanasă Ivan, abager, săvărşită la 1843, April 18, şi tot niamu.

3. Pe un *Apostol* de Iaşĭ, 1756: 558.

Să s[ă] ştie arderea al doile Tărgulŭ-de-sus, ardere, în zioa de Svănta Troiţă s'aŭ înplinit anulŭ; let 1781. Iară al triile ardere aŭ arsu Tărgul-de-sus, Noem[vrie] 14, 1776.—Acestŭ sf[ă]ntŭ şi d[u]mnezăescŭ Apostol esti a sfinteĭ beserič a Voevedenieĭ ot Eşĭ, umblăndŭ veletul 1765, Dechem[vrie] 18 den. [= zile].

4. *Antologhiu* din 1786.

5. Pe alt *Antologhiu* din 1786: 559.

. . . aŭ cumpăratŭ de la Petre . . .; s'aŭ cumpărat-o pă-

rintele Paise acest Meneiŭ, l-a cumpărat de la Petre Poștăvarŭ din Focșanĭ șeptesprăzece leĭ, că Paisiia n'aŭ avut banĭ să-ĭ dė; 1794, Oct. 13 d. Cozma načalnic; Angheleștĭ.

6. *Ceasoslovŭ* din 1797, Iașĭ.

7. *Mineiŭ* de Buda.

560. 8. La Dossios, pp. 76-77 și această inscripție în curte:

'Επαρχίᾳ μὲν τίκτεται ἐν Μοισίᾳ,
Βίον δὲ μακρὸν ζῆσας ἐν Μολδαβίᾳ,
Θείας προνοίας Βέλιον βουλῇ πέλε,
Γήρατε λυγρῷ ἐνθάδε ἐντυχεῖν θέλε,
Γενέσθαι δ' οἶμος μέλλε καὶ ζώντων ἄπο.
Βίου πέρας δέδωκεν ἐν 'Ιασίῳ, 1811.

Adecă:

M'am născut în ținutul Mesieĭ, am trăit însă cea maĭ mare parte din viață în Moldova, eŭ, Belu, după voia luĭ Dumnezeŭ; mi s'a întîmplat să mă împărtășesc de trista bătrîneța și să trec dintre viețuitorĭ, să-mĭ daŭ sfîrșitul, în Iașĭ, a 1811.

XLIV. Biserica Metocul Maicelor.

561. 1. Pe o icoană:

'Εζωγραφίσθη παρ' ἐμοῦ Βασιλίου Στ., καὶ ἀφιερώθη τῇ ἁγίᾳ Παρασκευῇ τῇ νέᾳ· 1813, Αὐγούστου 5 (?). [S'a zugrăvit de mine, Vasile St., și s'a dat la Sfînta Paraschiva cea nouă; 1813, August 5 (?).]

2. Cruce de filigrană.

562. 3. Pe chivot:

Acest sfănt chivot esti a precuvioșăĭ maiciĭ noastri Paraschevi din Eș, mitocul mănătirilor Agapia și Varaticul, di cari s'aŭ făcut la anul 1824, April, fiind načalnică bisăriciĭ maica Dariia și epitrop Banu Mihalachi Pascal.

563. 4. Pe legătura *Evangheliеĭ:*

Costantin Veisa; 1794, Aprilie 23.

5. Pe o *Evanghelie* de Rîmnic, 1784: 564.

Această sfântă şi dumnezăiască Evanghelie s'aŭ cumpăratŭ şi s'aŭ înbrăcat cu argintŭ prin măna mea, şi s'aŭ datŭ sfinteĭ bisericĭ Prepodoamna Paraşchiva, unde lăcuescŭ călugăriţe, ca să fiia spre pomenire celor ce aŭ cheltuitŭ. [Cine ar fura-o], loculŭ unuia ca aceluia să fiia înpreună cu Iuda, şi în ger nemilostiv să stea di-a driapta luĭ; şi am însămnatŭ aicea, ca să se ştiia. Eŭ, Costandinŭ Veisa ot Vist[ierie], la anulŭ 1794, Apriliia 9.

XLV. Biserica Buna-Vestire.

1. Pe o cruce: 565.

Meletie arhiereŭ.

Μνησθῆτι, Κύριε, τὸν δοῦλον σου: Ἰωάννου, Μαριόρας, ἀδελφὸν καὶ τὸν γονέον [= adu-ţĭ aminte, Doamne, de robiĭ tăĭ, Ioan, Mărioara, de fraţĭ şi de părinţĭ]; 1825, Avg[ust] 1.

2. Pe o tavă: 566.

Μνησθίτι, Κίριε, τοῦ δούλ[ου] σου: Ἰώ., Μαρία, γονέον καὶ ἀδελφόν [= adu-ţĭ aminte, Doamne, de robiĭ tăĭ Ioan, Maria, de părinţĭ şi de fraţĭ]; 1825, Mart 20.

3. Frumoase felinare vechĭ.
4. Chipurĭ ale ctitorilor, în işlic şi broboadă.
5. Pupitru vechiŭ.

6. Pe o *Evanghelie* din Bucureştĭ, 7258: 567.

Această s[fântă] Evanghelie [am cumpăra]t-o eŭ, Hariton, înpre[u]nă cu soţul meŭ, Safta, şi amŭ datŭ sfintiĭ biesaricĭ ce să numeştea hramulŭ Blagoveştenie, să fie pomană pentru sufletulŭ mieŭ, şi a soţuluĭ mieŭ, şi a părinţilorŭ mieĭ, şi a fiilor mieĭ şi a totŭ niamuluĭ meŭ. În zilile prè-luminatuluĭ

şi înnălţatuluĭ Domnuluĭ nostru Ionŭ Mateiŭ Ghica Voevodŭ, la veletŭ 7262 [1754], Ghen. 27.

Legătură de argint din veacul al XVIII-lea.

7. *Mineie* de Buda.

XLVI. Biserica Sf. Ilie.

[în ruină; obiectele depuse la Tălpălarĭ.]

568. 1. Pe o tavă:

Ale tale dentru ale tale, ţie aducădu toate i pentru toate; dar de la blănarĭ; 1762.

569. 2. Pe o tablă:

Δανιὴλ ἀρχιμαν: Χάλκου, τοῦ Πατμίου· 1814, Νοεμ. α'. [= a luĭ Daniil, arhimandritul Halcheĭ, din Patmos; 1814, 1ⁱᵃ Noiemvre.]

3. Candelă de filigrană.

570. 4. Pe o cruce:

Iereŭ Vasile; 1813, Ὀκτοβρίου 12.

5. *Evanghelie* de Neamţ, dată de Vornicul Dumitrache Manu şi Aga Panaiotache Panu, clironomiĭ luĭ Ierinarh Diocleas Miclescul. Acesta dă şi o cruce ferecată cu argint. Moare la 1847, 12 April, în vrîstă de 42 anĭ.

XLVII. Biserica Sf. Constantin.

571. 1. Pe un mormînt:

Supt aĉastă piatră să odihnesc robiĭ luĭ Dumnezeŭ Chisili Argenica, cu tot neamu lor: Toma şi Sofiico m... şi Draga, Sandă şi tot namu lor; anul 1814. Costachi.

572. 2. Pe uşă:

Aĉastă uşi cu ağutoriu luĭ D[u]mnezeŭ am făcut-o eŭ, Vaseli Buingiu; 1814, April.

573. 3. Pe o icoană:

1820, A. 29. Pomeneşte, Domne, pre robi tăĭ, Gheorghi vătav, şi soţia sa, Ilinca, şi tot niamulŭ lorŭ.

4. Pe icoana Sf. Gheorghe: 574.

Pom[eneşte], D[oa]mne, pe roaba ta Zoi Balş şi pre adorm[iţiĭ] robiĭ tăĭ, Lăscărachi şi Ana; 1827, Fe[v]r[uarie] 29.

5. Pe icoana Sfîntuluĭ Nicolae, însemnare de la Ruxanda Bută, născută Nanu (1850).

6. Pe o cruce: 575.

Neco: Paraschi:, Şte:, Gher:, St., C., Ma:, Ni:, Ra:; 1817.

7. Pe o cruce: 576.

Pomeneşte, D[oa]mne, pre robiĭ tăĭ, Sofronie ieromonahŭ şi Gavriilŭ; 1803, Ghen[arie] 20.

8. Pe potir: 577.

Zinovii shimonahiia; 1845, Iuli 21. Constandin, Zamfira, Smăranda. Spre pomenire a protop[op]uluĭ Thodor.

9. *Penticostariŭ* de 7290, Bucureştĭ.

XLVIII. **Biserica Moara de vînt.**

1. Pe o icoană: 578.

Aciastă icoană este a luĭ Filipŭ Ionoviču Suceveanulŭ; 1829, Augustŭ 20; Iaşĭ.

2. Pe o icoană a Maiciĭ Domnuluĭ, de stil italian: 579.

1820, Mart 5.

3. Cruce veche.

4. *Octoih* din Bucureştĭ, 7282.

XLIX. **Biserica Sf. Neculaĭ din Ciurchĭ.**

1. Pe o icoană: 580.

S'aŭ măremetesăt icona ačasta de robiĭ luĭ Dumnezăŭ

monah Rafail, Mihail a Gheoghiĭ, spre veačinica pomeniria; 1825, Maĭ 21.

581. 2. Pe o icoană:

1818, Sept[em]vr[ie], c[u] t[oată] cheltuiala luĭ Iacov Luça; Nicolaĭ zugraf.

582. 3. Pe *Cazaniile* din Rîmnic, 1792:

Ačastă ucitilnă este a preutuluĭ Alecsandru otŭ Copăceni.

4. *Evanghelie* din Buda, 1812.

5. *Octoih* de Bucureștĭ, 1792.

V.

BISERICĬ FELURITE.

I. Biserica din Bratoştiţa (Dolj).

[comunicată de d-na Elena Farago.]

La intrare: 583.

Această sfântă şi dumnezeiască biserică ce s[ă] prăznueşte hramul sfinţilor Voivozĭ Mihail şi Gavril şi al sfîntuluĭ mareluĭ arhiereŭ Nicolae, este zidită din temelie şi cu toata cheltuiala şi osteneala dumnealuĭ pan Costandin Argetoianu bivel Sărdar, fiul reposatuluĭ dumnealuĭ Constantin Argetoianu biv Vel Pitar, nepot de fată a dumneluĭ Mihail Cantacuzino Vel Spătar, înfrumuseţând-o cu zugrăvia, cu blagoslovenia prea-cinstituluĭ şi prea-sfinţituluĭ episcop al Răm[niculuĭ] Inochentie, în zilele prea-înalţatuluĭ Domn Io Scarlat Ghica Voevod; leat 7270 [1761=1760], Octo[m]v[rie] 4 z[ile].

Pentru Argetoianu, v. prefaţa la vol. VIII din *Studiĭ şi documente.*

II. Mănăstirea Dobrovăţ.

1. Pe turnul de intrare: 584.

Întru numele Domnuluĭ H[risto]s începutu-s'au acest turnŭ a se zidi din temelie după cum să vede în lontru, cu paraclis, hramul sf[ăn]tuli Mare-Mucenic Gheorghie, în dzilile luminatuluĭ Domnŭ Ioan Costantin Neculae Voevod, cu toată cheltuiala şi osirdie Sf[i]nţi Sale chir Macarie Hrisoverghi monah,

pentru večnica sa pomenire: fost-aŭ sîrguitorĭ cu osteniala; dum[nealuĭ] Ştefan Rusăt Vel Păh[arnic] cu giupăneasa dum[nealuĭ] Marie Sturdza; leat 7251 [1743], Mart 5.

585. 2. De cealaltă parte:

Fost-aŭ la ačastă vrem[e] eg[u]me[n] Ştefan monah.

586. 3. La dreapta uşiĭ de intrare:

Блгочстивıи господинь Іѡ Стефань Воевода, бжıею мастю гспдар земли мѡлдавскои, сиь Богдана Воеводы, създа съїи храмь вь имѣ съшествїа Светаго Дха, иже и създати начѣсѧ вь лѣтѡ зaı, мѣсеца априлїа кз днь, и съвръшисѧ вь лѣтѡ ҂зві, а господства его лѣта четири десатъ ниа ѡсмо текъще мѣсеца.

Adecă:

Bine-cinstitorul Domn Io Ştefan Voevod, cu mila luĭ Dumnezeŭ Domn al ţeriĭ Moldoveĭ, fiul luĭ Bogdan Voevod, a înnălţat acest hram întru numele Pogorîriĭ Sf. Duh; care a început a se zidi la anul 7011 [1503], luna luĭ April în 27 de zile, şi s'a săvîrşit în anul 7012 [1504], iar al Domnieĭ luĭ anul patruzecĭ şi o lună din al optulea curgător.

Şi în Melchisedec, p. 136.

587. 4. Pe părete, la ctitorĭ:

Благочьствьи и хсѡлюбивыи Іѡ Петрь Воевод, бжїи мастїю гспрь земли молдавскои, сиь стараго Стефана Воекоди, исписах и ȣкрасиа съи храм вь имѣ съшествїа Стго Дха вь монастырı ѿт Добровѣца, ҂зл—, мсца—.

Adecă:

Bine-credinciosul şi de Hristos iubitorul Io Petru Voevod, cu mila luĭ Dumnezeŭ Domn al ţeriĭ Moldoveĭ, fiul bătrînuluĭ Ştefan Voevod, a scris şi a înfrumuseţat acest hram întru numele Pogorîriĭ Sf. Duh, în mănăstirea de la Dobrovăţ, anul 703— [1523, luna luĭ —.

5. Chipurile ctitorilor: Ştefan în haine de brocard de aur, cu coroană, şi doĭ fiĭ (Bogdan şi Petru).

6. Grafite: 588.

Iosephus Wargałowski, Ioannes Baraniecki Polonus, theologus, anno 1697, Maj 27.

Sînt din vremea ocupației polone.

7. Pe o icoană: 589.

Această icoană s'aŭ făcut în zilele luĭ Sarafim egumen cu toată cheltuiala robilor luĭ D[u]mn[e]zeŭ Lupu și soție sa Maria.

1796, Ianuarie 20. Macarie zugraf.

8. Pe o piatră de mormînt:

✝ Съи камен сътвори и ꙋкраси пан Іон Раковицѫ ѡтцꙋ своемꙋ Николаи бив Лог. Вел, снь Чехан Медодию Вел Лог., и преставис кь вѣчными ѡбитлемь вь дни Іѡан Дꙋмитрашко Воев[о]д, в лѣт ѕзрчг, март и днь.

Adecă: 590.

Această piatră a făcut-o și împodobit-o dumnealuĭ Ioan Racoviță părinteluĭ săŭ Nicolae fost Logofăt-Mare, fiul luĭ Cehan Meftodie Mare-Logofăt; și s'a mutat la veșnicile lăcașurĭ în zilele luĭ Io Dumitrașco Voevod, la anul 7193 [1685], Martie 8 zile.

Nicolae Racoviță a fost și Caimacam al luĭ Duca-Vodă, cînd acesta s'a dus, în 1683, la încunjurarea Vieneĭ. V. la acest nume în *Ist. lit. rom. în secolul al XVIII-lea*, I.

9. Pe alta, alăturĭ: 591.

Сън камен сътвори и ꙋкраси пан Некꙋлае Хетман [и] брат его Иѡн ѡцꙋ своемꙋ Раковицѫ Чехан иже быст Вел Логфеть, и съвръшисѣ вь дни Іѡан Истратїе Дабыже Воевод, влѣт ѕзрог, меца декеври еі дни.

Adecă:

Această piatră a făcut-o și a înfrumusețat-o dumnealuĭ Nicolae Hatmanul și fratele săŭ Ion părinteluĭ lor Racoviță Cehan, care a fost Mare-Logofăt, și s'a săvîrșit în zilele luĭ

Ioan Istratie Dabija Voevod, în anul 7173 [1664], luna luĭ Dechemvrie 15 zile.

Racoviţă Cehan arată să fi fost fratele luĭ Cehan Metodie.

592. 10. Pe o a treia:

Сїи камен сътвори пан Никꙋлае Раковицѫ Вел Логфет дъщере своеи Екатерини, иже зде прѣстависѧ къ вчнъı ѡбıтѣлем въ дни Іѡан Дꙋмитрашко Воевод, влѣт ͵зрпг.

Adecă:

Această piatră a făcut-o dumnealuĭ Nicolae Racoviţă Marele-Logofăt fiiceĭ sale Ecaterina, care s'a mutat aice la veşnicele lăcaşurĭ, în zilele luĭ Io Dumitraşco Voevod, în anul 7183 [1674-5].

E Nicolae cel mort la 1685, deosebit de Nicolae Hatmanul, care-ĭ vine văr.

593. 11. Pe a patra:

Сїи камень сътвори и ꙋкраси пан Іѡн Раковица братꙋ своемꙋ Андрею Раковици Постелникь, снь Николаи Раковиць бъıв Вел Лог. [снь] Чехань Вестарникь ... кь вѣчнимь ѡбıтелемь вь дни Іѡн Дꙋмитрашко Воевода, вь лѣто ͵зрчг, мца юлїа ка днь.

Adecă:

Această piatră a făcut-o şi împodobit-o dumnealuĭ Ioan Racoviţă frateluĭ său Andreiŭ Racoviţă Postelnic, fiul luĭ Nicolae Racoviţă fost Mare-Logofăt, [fiul luĭ] Cehan Vistiernicul, care s'a mutat la veşnicele lăcaşurĭ în zilele luĭ Io Dumitraşco Voevod, în anul 7193 [1685], luna luĭ Iulie 21 de zile.

Deci Cehan Vistiernicul, tatăl luĭ Ion şi Andreiŭ, e acelaşĭ cu Cehan Metodie.

594. 12. Pe a şesea:

[Сїи камен сътвори и ꙋкраси] ... ничась син мь.., и ми ... и ... на Сафта панꙋ своемꙋ Іѡань вѣ ... Вис., Вь дни благочестива и хтолюбиваг Іѡ Костантин Вел Ворк. к[ь] вѣчным ѡбитѣлем ..., мца авгꙋст, влѣт ͵зрчѕ.

Ciudata inscripţie ar avea acest sens:

Această piatră a făcut-o şi împoeobit-o Safta dumisale jupînuluĭ eĭ Ioan ... Vistier, în zilele bine-cinstitoruluĭ şi dė Hristos iubitoruluĭ Io Constantin Marele-Vornic [în loc dė: Constantin Cantemir], spre veşnicele lăcaşurĭ *(sic)* ..., luńa luĭ August, anul 7196 [1688].

13. Pe a şeptea: 595.

Сѣи камен сътвори и ȣкраси пан Некȣлае Хетман и брат его Іwн мати своеи Тофани, и прѣстави сѧ къ вечнемь wбителем въ дни Иwан Истратїе Дабиже Воевод, влѣт ҂зрод, меца декеври ла днї.

Adecă:

Această piatră a făcut-o şi a împodobit-o dumnealuĭ Nicolae Hatmanul şi fratele săŭ Ion mameĭ lor Tofana, şi s'a mutat la veşnicele lăcaşurĭ în zilele luĭ Io Istratie Dabija Voevod, în anul 7174 [1665], în luna luĭ Dechemvrie 31 de zile.

Tofana e deci soţia luĭ Racoviţă Cehan.

14. În mijloc, piatră maĭ veche, cu inscripţia de tot ştearsă.

15. Pe o cruce din 1849: 596.

Pomeneşte, D[oa]mne, pe robul tăŭ Varlaama arhimandrit Cuza.

16. Icoană din 1836, dela un călugăr.

17. Stihariŭ dė pe la 1600.

18. Pe un potir: 597.

Acachii arhimandritŭ zografschiĭ [1849].

19. Pe o candelă: 598.

Aćastă candelă a presfinteĭ mănăstirĭ (?) Dobroveţ; let 7220 [1711-2].

20. Sfeşnice cu inscripţie ruséască din 1811.

21. Sfeşnice ruseştĭ din 1841.

22. Faţă de masă din 1851, de la Hagi Hrisant, din mănăstirea atonită Zograf; 1851.

599. 23. Pe aier:

Блгчстивыи и хртолюбивыи Іѡ Стефан Воевода бжїею мастїю гпдарь земли молдавскои нача сътворити сїи аерь монастыри своемꙋ ѿт Доброведа и ꙋ том постиже его смерть и несъвершн, а сынь его Богдань Воевода, бжїею мастїею господарь земли молдавскои и сь матерїю своею Марїею съвершиша его и дадоша индеже и обѣщань быль вь задъшїе свѧтопочившаго господина Стефана Воеводы, и за свое здравїе и спасенїе, вь лѣто ҂здї, февꙋар.

Adecă:

Bine-cinstitorul şi de Hristos iubitorul Io Ştefan Voevod, cu mila luĭ Dumnezeŭ Domn al ţeriĭ Moldoveĭ, a început a face acest aier mănăstiriĭ sale de la Dobrovăţ şi între acestea l-a ajuns moartea şi nu l-a săvîrşit. Ci fiul său Bogdan Voevod, cu mila luĭ Dumnezeŭ Domn al ţeriĭ Moldoveĭ, şi cu mumă-sa Maria, l-aŭ săvîrşit şi l-aŭ dat unde şi fusese făgăduit, pentru sufletele sfînt-pomenituluĭ Domn Ştefan Voevod şi pentru a lor sănătate şi mîntuire, în anul 7014 [1506], Fevruarie 1.

Aierul nu se maĭ află astăzĭ acolo, ci la Museul din Bucureştĭ. Inscripţia după Melchisedec, pp. 136-7.

600. 24. Pe *Apostolul* din Lemberg, 1654:

Să s[ă] ştie chindŭ s'au întunecatŭ sore în postŭ Svîntuluĭ Petro, Vinere Iiunia 7268, 1766, velet. Se ştie chindŭ aŭ fostŭ şi pradatŭ Moldova Tatari; 7266, 1758.

V. Prefaţa la Doc. *Callimachi*, I.

25. *Evanghelie* rusească din 1746.

601. 26. Pe o *Cazanie* de Rîmnic, 1781, dată la 12 Ianuar 1786, supt Alexandru Ioan Mavrocordat Voevod. Luată cu zece leĭ.

Dat-aŭ un leŭ preutul Grigori, unul Husan Oghene, cu fraţiĭ, şi unchiu Năstase un leŭ, preutul Grigore unŭ zlotŭ, Luca Gavrulŭ unŭ leŭ, Costantin, cu f[iiĭ], un leŭ, cu Măneştiĭ; unŭ polŭ leŭ, Năstasă.

27. Pe un *Penticostariŭ* din Bucureştĭ, 7290: 602.

Aĉastă sf[ă]ntă carte ce să numeşte Pentecostariŭ, l-aŭ cumpărat Sfinţia Sa părintele monah Theodosie; acest părinte aŭ fost moş preotuluĭ Grigori..., drept 9 leĭ, banĭ gata, şi s'aŭ dat, şi l-aŭ închinat pre elŭ sfintiĭ... Dobrovăţul..., la anulŭ 1783, Mart 5.

28. *Acatistul Născătoareĭ de Dumnezeŭ;* Sibiiŭ, 1797.
29. *Octoih* de Buda, 1811.
30. *Catavasieriŭ* grecesc şi romănesc de Sibiiŭ, 1812.
31. *Tipicon* de Iaşĭ din 1816.
32. *Aghiazmatariŭ* de Iaşĭ, 1823.
33. *Vieţile Sfinţilor* din Bucureştĭ, 1835.
34. *Ceasoslov* de Neamţ, 1835.
35. *Acatistul Precisteĭ;* ms. din sec. al XV-lea.

Manuscrise (azĭ la Casa Bisericiĭ).

1. Pe un ms. de cîntărĭ: 603.

Пишем шуλтозоуλ и пръгармь мього зравн [= scriem şoltuzul şi pîrgarilor multă sănătate] вътжманолой de-acolo, въсѣм чλвек [= la [toţĭ oameniĭ] de rendol tesei [= cestuĭ] val ce iastă a — [veacul al XV-lea saŭ al XVI-lea.]

Mineie din vremea luĭ Ştefan-cel-Mare (1504).

2. *Mineiŭ* ms., scris la Putna, supt Ştefan-Vodă, fiind arhimandrit Spiridon; 7012 [1504]. Dat de Ştefan însuşĭ la Dobrovăţ (fiind egumen Pahomie); scrie Paisie, isprăvind la 25 Februar.

3. Pe alt volum se spune că Ştefan даде и исписа сѧ вь мсца генварїа и даде вь ... цркви вь добровенскωм ... ари, влто зві ..., мсца маи иі [= a dat-o şi a scris-o în luna luĭ Ianuar şi a dat-o, etc., bisericiĭ din Dobrovăţ; anul 7012 (1504), 18 Maiŭ]. Scrie Dumitru diaconul.

4. Pe un *Mineiŭ*, însemnarea proegumenuluĭ „Ierosŭ" *(sic);* 7152 [1643-4].

5. Pe un *Mineiŭ* de Iulie: 604.

Se ştie că amŭ scrisŭ eŭ, Nechita, în zilele preluminatuluĭ Domnŭ Mihaĭ Cehan Racoviţă, căndu înbla veletulŭ 7260

[1752], Iulie înŭ 5 дньк, şi era atuncĭ egumenŭ Daniilŭ dela Tresvetele. Nechita sin Vasile.

605. 6. Pe un *Triod* din acelaşĭ timp:

вь лѣт ,злг, вь дни благочьстиваг гпдрѣ Iѡ Стефан Воевода младаг, смѣрен. iермонах Силѹан, игѹмен, потрѹдисѧ и даде исписа сiи Триѡд, да ест емѹ вь памѧт, и положи ест вь монастъıри ѡт Добровца, сь храмѣ съшествiа Стго Дха, и испсах монах Пафнѹтiе протоѱальть ѹ нѣ(м)цкои келiи выши монастырѣ, мца іѹ. д.

Adecă:

În anul 7033 [1525], în zilele bine-cinstitoruluĭ Domn Io Ştefan Voevod cel Tînăr, smeritul ieromonah Siluan egumenul s'a ostenit şi a dat să se scrie Triodul acesta, ca să-ĭ fie de pomenire, şi l-a dăruit la mănăstirea din Dobrovăţ, cu hramul Pogorîriĭ Sf. Duh, şi a scris monahul Pafuntie protopsaltul, în chiliile de sus ale mănăstiriĭ Neamţuluĭ; luna luĭ Iunie (Iulie ?) 4.

Tot acolo, însemnare că s'a impus la 7059 [1550-1] „tuturor mănăstirilor a da cîte 100 de zloţĭ ungureştĭ, iar unora cîte 40 numaĭ", supt Iliaş Rareş [„въсего] манастирю по-р-злат ѹгри или инiи монастири по. м. злати, вь дни Iлiаша Воевода, снь Петра Воевѡда, мсца април".

7. *Faptele Apostolilor* (începutul veaculuĭ al XVI-lea).

8. „Învăţătură pentru celŭ ce và să priimească călugăriia"; ms.

Bolniţa.

606. 1. În dosul străniĭ:

Nu noă, D[oa]mne, nu noă, ci numiluĭ tăŭ dăm slavă. Acest sfînt şi dumnezeesc lăcaş s'aŭ zidit a doî oară din noŭ şi zugrăvindu-să de robu luĭ D[u]mnezeŭ arhimandritul Acachie sin ereŭ Stoianoviciŭ Ruşčucliu, egumen acestiĭ sfinte monastirĭ, cu cheltuiala şi a dumisali bătrănuluĭ Pavvel Stoianovičŭ Ruşčucliu, spre večnica pomenire, 1851, Oct[omvrie] 28, pe vremea înnalţuluĭ Domnŭ Grigorie Ghica Voevod, cu măna luĭ Gh. Mavrodin.

2. La locul ctitorilor, în zugrăveală nouă, după cea veche, deasupra loculuĭ de îngropare: 607.

Сѣи камен ѹкраси Іѡ Симеѡн Могила Воевод и гпжда его Меланїа снь своемѹ любезномѹ Павел Воевод, иже прѣставис кь вѣчным ѡбителем вл҃тѡ ҂зреі, м҃ца маıа кд днь.

Adecă:

Această piatră a făcut-o Io Simion Moghilă Voevod şi Doamna luĭ, Melania, fiuluĭ săŭ iubit, Pavel Voevod, care s'a mutat la veşnicele lăcaşurĭ în anul 7115 [1607], luna luĭ Maiŭ în 24 de zile.

3. Pe piatră: 608.

Здe ест гроб Іѡан Павел Воевод прѧвъзлѹбленны снь Хстолюбиваго Іѡи Симеѡн Могила Воевод, ижеи прѣставис кь вѣчнѣи ѡбителі, влет ҂зреі, м҃ца —.

Adecă:

Aicĭ este mormîntul luĭ Io Pavel Voevod prea-iubitul fiŭ al iubitoruluĭ de Hristos Io Simion Moghilă Voevod, care s'a mutat la veşnicele lăcaşurĭ în anul 7115 [1607], luna —.

V. genealogia Movileştilor în Picot, *Pierre Moghila,* Paris, 188... („Mélanges de l'Ecole des Langues Orientales vivantes").

III. **Bîrnova.**

1. Pe o piatră de mormînt din dreapta, prinsă în părete: 609.

† сѣи камен сътвори и ѹкраси госпожда Дафина господинѹ своемѹ прі емѹ прѣставленаго Іѡ Евстратїе Дабижѧ Воевод господар земли молдавскои, и положисѧ вь своѧ молбѫ новем монастир зовѣм Бърнова, вл҃ѣт ҂зрод, мсца сеп. аі дни, в час.

Adecă:

Această piatră a făcut-o şi împodobit-o Doamna Dafina Domnuluĭ eĭ, răposatuluĭ înnainte de dînsa Io Eustratie Dă-

bija Voevod, Domn al ţeriĭ Moldoveĭ, şi s'a pus în rugasa, mănăstirea cea nouă ce se chiamă Bîrnova, în anul 7174 [1665], luna luĭ Septemvrie 11 zile, 2 ceasurĭ

Şi în Melchisedec, p. 284.
Facsimile în *Rev. p. ist., arch. şi fil.*, VII.

610. 2. Jos, pe o piatră de marmură:

1677, 'Οκτοβ[ρ]ίο[υ] 3.
Τύμβος ὅδε κλυμένοιο κόρην ἀρχοῖο Δαπίζα,
Μολδοβίης, Μαρίην, ἡγεμόνος, κατέχει
Μουνογενῆ, καὶ ἄωρον ὑφήρπασε πότμος ἀφ' ἥβης,
Πέντε γε καὶ δεκ' ἔτους ἄνθος ἀπεκθερήσας,
Παῦρον συμβιώτευσε Γεωργίῳ, ἀνδρὶ φερίστῳ,
'Εκ 'Ρουσεττιαδῶν σκηπτοφόρου πόλιος,
Κάλλιπε χηρεύοντα δέμας, ψυχὴ δὲ σ'ἀπέπτη
Πρὸς γάμον οὐρανίων ἀθάνατον θαλάμων.
Μηκέτι ὠκύμορον πενθεῖτε μέν, ἀλλάτε μᾶλλον
'Ολβίσατε ἡ θ . . . ου ὠκυφανοῦς βιοίο.

Adecă:

1677, Octomvrie 3.

Mormîntul acesta cuprinde pe Maria, fiica vestituluĭ Domn al Moldoveĭ Dabija, singur al luĭ copil, şi fără vreme a răpit-o din tinereţă moartea, seceratā fiind la vrista de 15 anĭ. Puţin a trăit laolaltă cu Gheorghe, om ales, din neamul domnesc al Runseteştilor, şi l-a lăsat văduv de trupul eĭ, iar sufletul eĭ a zburat spre nunta veşnică a cereştilor lăcaşurĭ. Nu plîngeţĭ pe cea răpede stinsă, ci, maĭ curînd, fericiţi-o [că a scăpat de sarcina] trecătoareĭ vieţĭ.

Lecturĭ rele la Melchisedec, pp. 283-4 şi la Dossios, p. 85. Fiind vorba acolo de un „biruitor al Leşilor", am crezut *(Despre Cantacuzinĭ,* p. CXXIX, nota 1) că e vorba de Gheorghe fiul Hatmanuluĭ Bogdan Hmilniţchi. Aşa însă, se vede că soţul Marieĭ a fost Iordachi Ruset, a căruĭ familie a făcut Domn pe Dabija-Vodă, tatăl feteĭ. Antonie-Vodă, ruda, unchiul saŭ vărul luĭ Iordachi, era în 1677 pe tronul Moldoveĭ: de aicĭ calificativul de σκηπτόφορος.

Iordachi Ruset s'a însurat din noŭ și a început un puternic neam. V. *Studiĭ și doc.*, V, pp. 588-9.

3. Pe aier: 611.

Ἀφιερώθη τὸ παρὸν ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ τῶν ἁγίων μαρτύρων Γεωργίου, Ιωάννου, τῆς Πουρνόβας, παρὰ τῆς δούλης τοῦ Θεοῦ Μαρία Οὐσιαρόγιας, εἰς μνημόσυνον αὐτῆς καὶ τῶν γονέων· αχοα'.

Adecă:

S'a dat acest aier în sfînta mănăstire a sfinților mucenicĭ Gheorghe [și] Ioan, a Bîrnoveĭ, de către roaba luĭ Dumnezeŭ Maria Ușeroaia, spre pomenirea eĭ și a părinților lor; 1671.

4. Pomelnic [c. 1820]:

Miron Voevod, Elisaveta monahia [maică-sa], Evstratii Voevod, Ecaterina Doamna, Mihail Voevod [Mihnea-cel-Răŭ], Duca Voevod, Anastasia Doamna, Dafina Doamna [a luĭ Dabija], Maria Doamna [fiica eĭ]; Anthim, Anthim, Policarp, preafericițiĭ patriarhĭ; Athanasie, Chesarie, arhiereĭ.

5. Pe potir: 612.

Сьи потир сътвори Іѡ Єѵстратіє Дабижа Вода и гжда єго Катирина и да. вь стѣ мнтири Брънова, влѣт зрод, а. ї.

Adecă:

Acest potir l-aŭ făcut Io Eustratie Dabija-Vodă și Doamna luĭ, Caterina, și l-aŭ dat la sfînta mănăstire Bîrnova, în anul 7174 [1666], A[pril] 10.

6. *Penticostariŭ* din Rîmnic, 1743.

7. *Antologhion* din Iașĭ, 7263, cu iscălitura luĭ „ermonahŭ Damiian ot Bărnova".

8. *Octoih Mare* de Buda.

9. *Tipicon* de Iașĭ, 1816.

10. *Evanghelie* de Neamț, 1834.

IV. Biserica din Vatra Dorneĭ (Bucovina).

1. Pomelniculŭ ctitorilorŭ sfintiĭ bisericĭ Dorniĭ, unde iaste hramulŭ sfinților îngerĭ Mihailŭ și Gavriilŭ; 1777, 7285. 613.

Помени, гди, дшє рабъ свои:

Ioan Voevodŭ [Antonie Ruset], гже его [= Doamneĭ luĭ] Zoiţa и чад их кащдо *(sic)*, и помени [şi fiiĭ lor, şi anume]:

Ioanŭ Costandinŭ Voevodŭ, Mihaĭ Racoviţă Voevodŭ, гже его Maria, Ioanŭ, Mihaĭ Voevodŭ и гже его, Ioanŭ Duca Voevodŭ, гждe его Anastasia и чад, Ioanŭ Costantinŭ Voevodŭ, Ioanŭ Mateĭ Voevodŭ, Ioanŭ Ştefanŭ [fiiĭ Ducăĭ; v. Iaşĭ, *Mitropolia*], Ioanŭ Grigorie Ghica Voevodŭ; Ionŭ, Irinia şi fii lor . . . Iereĭ Gheorghie, Cîrstina, iereĭ Mihailŭ, Martha.

2. *Psaltire* din vremea luĭ Brîncoveanu.

614. 3. Pe un *Apostol* de Bucureştĭ, 7251:

Să [să] ştie de căndŭ amŭ venitŭ eŭ, Ioniţă sin Dumitrache Căpitanulŭ de la Focşanĭ, cu vinŭ a[i]ce în Dorna, cu tovarăşul meŭ Gheorghie Muntenul, iar la leatŭ 7256 [1748] Iul. 19 dn[i], iarŭ elŭ aŭ rămasŭ înnapoĭ.

Acestorŭ slove le trebue tarniţă, căcĭ săntŭ prea marĭ: ar putea aduce cu dănsăle mălaiŭ de la ţară; darŭ nu-ţĭ iaste maĭ lesne să le facĭ maĭ micĭ, să nu mănjeştĭ cartea, că şeade răŭ?

Să să ştie de căndŭ aŭ făcutŭ preutulŭ Mihailŭ moară, înŭ Dorna, cu pietrile luĭ Hagi Sarafim, săhastrul den cinstitulŭ munte Rărăulŭ. Lt. 7254 [1746].

Cĭastălaltă filă să nu o maĭ mănjăştĭ fără triabă.

Să ştie de cănd aŭ venitŭ fečorulŭ luĭ Mihaĭ-Vo[dă][1] Domŭnŭ în ţara Moldova, şi aŭ datŭ Dorŭna la gorŭştina ci[ncĭ] punŭgĭ de banĭ; care n'aŭ datŭ de căndŭ ia Dorŭna. Ačasta să s[ă] ştie.

Letŭ 7257 [1749], mesiţ[a] Ionoarŭ 5.

Şi amŭ schirisŭ eŭ Ştefanŭ, fičoru popiĭ Mihailŭ o[t] Dorŭna.

Ačastă sfăntă carte ce să chiamă Apostolŭ, iaste a preutuluĭ Mihailŭ denŭ Dorna, şi amŭ scrisŭ eŭ, Hagi Serafimŭ,

---

[1] Constantin Racoviţă.

ieromonahu i săhastrulŭ din Rarăŭ; l' 7254 [1745], Oct[omvrie] 12 dn[i].

Ba este a sfintiĭ besericĭ din Dorna, să fie în vecĭ nemutată într'alte locurĭ streine; cumpărat de Simioneştĭ şi dat la beserică pomană. Decĭ, să nu zică că-ĭ a popi, ce a beserici; să să ştie; letŭ 7254 [1745-6]. Precumŭ să să ştie: de căndŭ aŭ răpăusatŭ Vasăle Mivovanŭ, fiindu eşitŭ dinŭ cliricĭ; şi s'aŭ scrisŭ de robulŭ luĭ D[u]mnezăŭ Costantinŭ Ursache, clericŭ, la Săp[temvrie] 10, 806.

Ereĭ Marcu otŭ Dorna.

Fiiule, căndŭ înveţĭ carte, învaţă bine, nu te mozăci, nicĭ te încurca cu mintea, dzicăndŭ că, cumŭ oĭ învăţa, aşa a hi învăţată, ca să-mĭ potŭ chivernisi. Că, de-ĭ găndi aşa, prea răŭ te zminteştĭ. Căcĭ cartea nu iaste lucru pămintesc ca să-lŭ čopleştĭ cu barda, ci iaste duhŭ datŭ de la D[u]mn[e]dzăŭ, ca, să-lŭ lucrezĭ cu mintea, şi, de-ţĭ va fi mintea curată, atuncea şi cartea poţĭ să o înveţĭ cumŭ să cade, iarŭ, de-ţĭ va fi mintea fluturatecă, atuncea, în locŭ de învăţătură, te ocărăştĭ.

Fiiule, căndŭ scriĭ ceva pe vr'o carte ce iaste cinstită, nu scrie fiiştece, nicĭ mănji; ce scrie ce iaste de triabă. Căcĭ, cătŭ va trăi ača carte, slova ta încă va să fie acolea, şi, saŭ te va lăuda, saŭ te va huli; şi nu te leni a ceti la Apostolŭ, şi ià sama de vezĭ cumŭ vinŭ cuvintele şi ce cuprindŭ; 7254 altul *(sic)*, 1745. Hagi Serafimŭ ieromonahu, otŭ R[a]r[ăŭ].

4. *Triod* din Iaşĭ, 1747; de la „Grigorie Piticarĭ, dascal bisericiĭ".

Pe el un: **615.**

Zapis asupra patru leĭ argint, care amŭ luotŭ dela Teodorŭ Nacu, cu zapisŭ, cu vedè pănă la Sfăntulŭ Ghiorghie....; la înplinirea vedeliĭ, să aib a da baniĭ toţĭ [circa 1806].

Acestŭ Triodŭ s'aŭ legatŭ de preutulŭ Grigorie otŭ Şarulŭ Dorniĭ, la veletŭ 1809, Dechem[vrie] 25.

5. Pe un *Penticostarion* din 7261: **616.**

Să s[ă] ştie de când aŭ răpăusat Vasilie a popiĭ Mivovanŭ, la velet 1806, Sep. 11.

6. *Liturghie* din 7263.

617. 7. Pe un *Anthologhionŭ* din 7263:

Ačastă sfântă carte estẹ cu[m]părat[ă] de satŭ la sf[ăn]ta biserică în Dorna; dară cine o'rŭ muta întaratŭ *(sic)* locŭ de aice să fie blăst[ă]mat de Domnul Hristos şi de Maica Precistă şi de triĭ sute şi 18 părinţiĭ sfi[n]ţiĭ ce aŭ fostŭ în Nechee, şi de mine, de un păcătosŭ, să fie blestematŭ; aminŭ; ereĭ Stefanŭ otŭ Dorna, letŭ 7271 [1762-3].

Acestŭ Mineiŭ s'aŭ plătitŭ de legatŭ de dumneluĭ Dumitru sin Petre Negru, cu soţie sa Parăştiţă şi cu fii lor; ca să fie lor veşnica pomenire cu moşiĭ şi strămoşiĭ lor; şi acestŭ Dumitru iaste dreptŭ nepotŭ luĭ Lupu Simionescnlŭ; 821, Maĭ 14.

Nicolay Pitikar, Pfarrer.

Acestă sfântă carte ce se numeşte Mineiŭ, s'aŭ legatŭ de preutulŭ Grigorie cel mare, Negreĭ, otŭ Şarulŭ Dorniĭ, la anulŭ 821, Maĭ 14 zile.

8. *Catavasieriŭ* din 1777.

9. *Octoihŭ adecă Osmoglasnicŭ*, 7293 (1786); tipărit de „popa Mihaiŭ Stilbeaschiĭ, iconomŭ dinŭ Mitropoliia Iaşuluĭ, şi de fiiulŭ săŭ Policarpŭ“.

618. 10. Pe un *Ceasoslovŭ*, 1797:

Acestŭ Cĭaslov iasti dreptŭ a preutuluĭ Alecsa din Dorna Cozeneştiĭ, şi l-am cumpărat de la Sf[in]ţiia sa părintele Athanasie, iconomul sfinti mănăstiriĭ Slatiniĭ, cu 30, preţul luĭ; 1822, Dich[em]vri 13.

11. *Paraclitichì* din 18 —; legată de Dumitru Simionescu, din „Vatra Dorna“ (1825).

12. La păr. paroh Sbiera:

Hronograf ms. din 1837.

V. Biserica din Bicaz.

1. De-asupra ușiĭ de intrare: 619.

Acest sf. lăc[a]ș s'aŭ zidit în z[i]l[ele] dn. Mihăil Sturza VV., cu blagoslovenie preosf. M: Veniiamin, cu osirdiia și ostiniala părintiluĭ Ion duhovnicu și preotul Theodor di ağutor; preotul Ion, titor, preotul Niculai, titor, preotul Gorghe, titor, dascal Costantin, titor, dascul Ion, Trifan titor, ș'a tuturor miluitorilor; și s'aŭ sfinţit la anul 1837, Noe[m]vri[e] 8. Sămion Pet[ru] Ghiaghiul am fost zidit-o.

2. Pomelnic: 620.

Arhiepiscopŭ Iacovŭ, episcopŭ Ioanichie, arhiepiscopŭ Ghiorghie, arhiepiscopŭ Gavriilŭ, episcopŭ Sava, ermonahŭ Iorestŭ, arhimandritŭ Misailŭ, ermonahŭ Ghenadie. Ctitoriĭ: ermonahŭ Anthimŭ, ereĭ Pavălŭ, Evstratie, Theofana, Theodorŭ, Andreiŭ и чад и Panait, Sathta, Gavrilŭ, Aniţa, Nistorŭ, Petre, Ionŭ, Marie, Dochiţa, Catrina, Irimie, Ilisathta și totŭ neamulŭ lorŭ. Egumen eroshimonah Ioilŭ. [Între nume:] Anisie.

Pare a fi de la Bisericanĭ. V. vol. I.

3. Pe un *Teofilact* din 1805: 621.

Pi ačastă carte ci se numește Feofilact, amŭ cetit eŭ, preotulŭ Neculae otŭ Gura Bicajuluĭ, l'aniĭ di la Hristos 1837.

4. *Tipicon* din 1816.

VI. Mănăstirea Horaiţa.

1. Pe zugrăveala ce dă chipurile ctitorilor: 622.

1867. Ačastă sfântă mănăstire Horaiţa cu hramu Botezul Domnuluĭ Is[us] H[risto]s s'aŭ zidit de noŭ pren oserdiia și ostinela Cuvioșăi Sale arhimandrit Iermoghen Buhușu, cu ağutoru maĭ mulţĭ ctitorĭ; s'aŭ sfinţăt Octo[m]v[rie] 20.

623. 2. Pe o cruce:

Theofa[n] ieromonah sf. m. S[latina?].

624. 3. Pe alta:

Daniil ierodiiacon; 1819.

625. 4. Pe a treia:

Dosotheĭ d[u]h[o]v[nic]; 1867.

5. Cruce din 1857, de la Petru şi Elena, cari o daŭ la „Orhaiţa".

626. 6. Pe o piatră de mormînt înnaintea uşiĭ:

[Aicĭ se odihneşte roaba luĭ] Dumnezeŭ Mariia, soţiia [dumisale luĭ] Toader... oreanu, cu f....

627. 7. Pe un *Tipicon* de Neamţ, 1816:

Acest Tipicon înpreună cu un Cĭasoslovŭ mare, cu o Liturghie, cu unŭ Chiriacodromionŭ, cu o Psaltire şi unŭ Checragarionŭ, s'aŭ dăruitŭ schit[uluĭ] Horaiţulŭ, de preasfinţitulŭ Mitropolitŭ alŭ Moldavieĭ, chirio chirio Veniaminŭ, spre veačnica sa pomenire şi a totŭ neam[ul]; 1823, Iunie 20; pren măna Cuvioşì Sale, ce să prăznueşte Pogorîre Duh[uluĭ] Sfăntŭ. — Ierinarhŭ ieroschimonahŭ.

628. 8. Pe un *Octoih* de Neamţ, 1837:

Acestu Ohtoihŭ s'aŭ aferăsătŭ la schitŭ Horaiţa, unde să prăznueşte Pogorăre Sf. Duhŭ, şi s'aŭ datŭ dumnei cc. Safta Brăncoveniţa, spre a dumisale veşnica pomenire, şi a totŭ neamulŭ...; 1841, April (? Oct.?) 13.

Safta, născută Mavrocordat, a înnoit şi mănăstirea Văratecul.

LVI. Mănăstirea Tazlăŭ.

629. 1. La dreapta uşiĭ de intrare:

Іѡ Стефан Воєвода бжїєю млстїю гспдрь земли молдавскои, снь Богдана Воєводи, създа сьи храм вь имѣ прѣсти бци и чстнаго

ѥѩ рожства, быти вь молбь себѣ и гжди своѥи Мрiи и сном ѥго Алеѯандрꙋ и Богданꙋ, иже и създати начѧс влто ҂зд, мсца iꙋл. д, и съвръшис влто ҂зе, а гсва ѥго лѣто ма текѫщее, мца ноѥ. и.

Adecă:

Io Ştefan Voevod, cu mila luĭ Dumnezeŭ Domn al ţeriĭ Moldoveĭ, fiul luĭ Bogdan Voevod, a înnălţat acest hram întru numele Precisteĭ Născătoareĭ de Dumnezeŭ şi cinstiteĭ eĭ Naşterĭ, ca să fie pentru rugăciunea sa şi a soţieĭ sale Maria şi a fiilor luĭ, Alexandru şi Bogdan; care a început a se zidi la anul 7004 [1496], luna luĭ Iulie 4, şi s'a săvîrşit la anul 7005 [1496-7], iar al Domnieĭ luĭ al 41-lea curgător, în luna luĭ Noiemvre în 8.

Şi în Melchisedec, pp. 89-90.

2. Pe uşa de intrare, splendid săpată: 630.

Сiѧ двер сътвори и ꙋкраси монах Михеи при дни гна нашего Iѡ Еремiѧ Мѡвила Воевод и при iгꙋменѣ кир Генадiе Таслѡвскьи монастири, влто ҂зрд, мц. мартiа л дни. Козма Маистрꙋ.

Adecă:

Această uşă a făcut-o şi împodobit-o călugărul Mihaĭ, în zilele Domnuluĭ nostru Io Ieremia Movilă Voevod şi supt egumenul chir Ghenadie de la mănăstirea Tazlăŭ, la anul 7104 [1596], luna luĭ Martie 30 de zile; Cozma maistru.

Şi în Melchisedec, p. 90.

3. Pe o piatră de mormînt în pridvor: 631.

Сiѧ камен сътвори и ꙋкраси пан Васiлiи Пржжескол кнѣгини своемꙋ Настасiѧ иже и прѣставис вь дни блгчстиваго и хꙋлюбиваго Iѡ Константинь Мовила Воевода, влто ҂зрни, мсца дек. * Исписас камен сiѧ при егꙋмен Гаврiил.

Adecă:

Această piatră a făcut-o şi a înfrumuseţat-o dumnealuĭ Vasile Prîjescul jupâneseĭ sale Nastasia, care a răposat în

zilele bine-cinstitoruluĭ şi de Hristos iubitoruluĭ [Domn] Io Constantin Movilă Voevod, în anul 7118 [1609], luna luĭ Dechemvrie. S'a scris piatra aceasta supt egumenul Gavriil.

Şi în Melchisedec, pp. 90-1.

Melchisedec ceteşte родителѧ, adecă: „maiceĭ". Cuvîntul e foarte şters. Genealogia ar fi de ajutor. — Partea de la * o ieaŭ din Melchisedec, piatra fiind acum foarte stricată.

632. 4. Pe alta, maĭ în fund:

Сїѧ камен сътвори Настасїѧ ... иже престависѣ вь дни благочестиваго и хсолюбиваго гдра Iѡ Костантинь Воевод, в лѣт ꙁрдї, мсца юн ... над при игоумен ... ермонах Гаврїил.

Adecă:

Această piatră a făcut-o Nastasia ..., care a răposat în zilele bine-cinstitoruluĭ şi de Hristos iubitoruluĭ Domn Io Constantin Voevod, la anul 7119 [1611], luna luĭ Iunie ..., supt egumenul ... ieromonah Gavriil.

Şi în Melchisedec, p. 91. El ceteşte ермонах Геѡргиє. Se pare că Nastasia gătise piatra pentru soţul eĭ, care a murit maĭ tîrziŭ.

5. Chipurile ctitorilor: Ştefan, Doamna Maria şi ceĭ doĭ fiĭ, sînt nouă.

6. La pomelnic (copie nouă): Ştefan Voevod, Maria Doamna, Bogdan Voevod, Alexandru Voevod, Ştefan Voevod, Petru Voevod, Elena Doamna, Alexandru Voevod [Lăpuşneanu], Ruxanda Doamna [soţia luĭ], Ioann [fiul lor], Petru Voevod [idem], Anastasia [mama Lăpuşneanuluĭ], Maria Doamna [a luĭ Petru Şchiopul], Aaron Voevod, Ieremia Voevod, Elisaveta Doamna [soţia luĭ], Maria, Ştefan Voevod [Răzvan], Ioann Voevod, Simeon Voevod, Marghita Doamna [soţia luĭ], Gavriil Voevod, Vasilie Voevod [Lupu], Tudosca Doamna, Ştefan Voevod, Gheorghie [Ştefan], Safta Doamna [a luĭ], Mattheiŭ Voevod [Basarab], Elena Doamna, Grigorie Voevod [Grigoraşcu Ghica], Maria Doamna [soţia luĭ], Ştefan Petru Voevod [Petriceicu], Maria Doamna [soţia luĭ], Ştefan, Stamatin, Elisaveta, Constantin Voevod [Cantemir], Grigorie Voevod [Grigore Mateĭ Ghica], Zoiţa Doamna [soţia luĭ], etc. Patriarhĭ de Ierusalim, de la Ghermanò. Arhiepiscopĭ şi episcopĭ: Grigorie arhiepiscop, Mitrofan episcop, Efrem episcop, Isaia episcop, Filotheiŭ arhiepiscop, Agathon episcop, Dionisie episcop, Gheorghie arhi-

episcop, Nichifor episcop, Theodosie episcop, Athanasie arhiepiscop, Macarie episcop, Evloghie episcop, Theofan arhiepiscop, Gheorghie arhiepiscop, Dositheiŭ episcop, Theodosie episcop, Veniaminŭ arhiepiscop.

7. *Penticostariŭ* din Bucureştĭ, 1800.

8. *Tipicon* al Mitropolituluĭ Veniamin, 1816.

9. Pe o *Evanghelie* grecească din Veneţia, 1848: 633.

Ἀφιερωθὲν παρ' ἐμοῦ τοῦ Βενεδίκτου καὶ καθηγουμένου, πρωτοσυγκέλου τοῦ ἱεροῦ ἁγίου ταφιτικοῦ μοναστηρίου Τασλαίου· 1848, *κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον.* [= Dăruită de mine, Benedict, categumenul, protosinghel al sfinteĭ mănăstirĭ Tazlăŭ, a Sf. Mormînt; 1848, în luna luĭ Octomvrie.]

Biblioteca Universitară din Iaşĭ are traducerea în greceşte a Condiciĭ Tazlăuluĭ. O descrie şi Dossios în culegerea-ĭ citată adesea.

VIII. Biserica din Şerbeştĭ (Neamţ).

1. Pe păretele din faţă: 634.

Изволенїем ѿтца и сь поспѣшенем сна и съвръшенем стгѡ дха благочстиви и хрстѡлюбиви Іѡ Басилїе Бѡевод гспдрь земли молдавской нача и създа и съвръши храм съи вь имѧ стго и славнаго великомчника Геѡргїа, на молбѫ себѣ и гжди своеи Ѳеѡдосїи и възлюбленомꙋ снꙋ им Іѡн Воевод, начѧс мсца март кн, и съвръшис мсца сеп. еі, влѣт ѯзрме.

Adecă:

Cu voia Tatăluĭ şi cu ajutorul Fiuluĭ şi cu săvîrşirea Sf. Duh bine-credinciosul şi de Hristos iubitorul Io Vasilie Voevod, Domn al ţeriĭ Moldoveĭ, a început şi a învăţat şi a sfîrşit acest hram întru numele sfîntuluĭ şi slăvituluĭ Mareluĭ Mucenic Gheorghie, pentru rugăciunea sa şi a Doamneĭ sale Teodosia şi a iubituluĭ fiŭ al săŭ Ioan Voevod, şi s'a început în luna luĭ Mart 28 şi s'a mîntuit în luna luĭ Noiemvrie 15, anul 7145 [1636].

2. Pe un mormînt în cimitir: 635.

O trecătoriŭ iubite,
Ìè şi la acest mormînt aminte,
Unde trupul unuĭ prinţ zace,
Uitat de toţĭ în linişti şi pace.
Te roagă cu a ta umilinţî,
Userdii şi buna credinţî,
Ca Costantin Cantacuzin iertare
Să dobîndească, şi sufletu scăpare,
De la Domnul cel înnalt,
Milostivul Împărat.
Rămăşiţele sale cele muritoare
S'aŭ depus supt acastă piatră întru neuitare
De fratile săŭ Alecsandru,
Ci cu întristare
Roagă pe Domnul de a luĭ ertare.
S'aŭ săvărşit în vrăstă de 58 anĭ,
La anul 1854, Octomvri în 8.

[Tot aşa pe piatra de jos.]

Monument gotic pentru Alexandru Ilie Cantacuzino, † 1859, la Karlsbad, transportat la 1869 de soţia sa, Elena (a căreĭ statuie se razimă de mormînt).

Şi în Melchisedec, p. 132.

636. 3. Pomealnicŭ Vasilii Voevodŭ, гспжда єго, Todosca, Catrina, и чєд ихъ. Coste [Bucioc; socru], Ştefan Voevod и госпожда Maria, Ruxanda [fiicele luĭ Vasile], Irina, Marta [= Marga], Sirca [surorĭ?; v. *Studiĭ şi doc.*, III, p. 31], ... Mihaĭ Racoviţă Voevod и госпожда єго Ana и чєд ихъ Costantin, Ioan, Ştefan, Mihaĭ; Dumitraşco, Maria [fratele şi cumnata luĭ Mihaĭ-Vodă], Nastasia, Rocsanda, Catrina.

Niamulŭ Cantacuzenilorŭ.

Viĭ şi morţĭ:

Iordachi Vel Vist[ieriŭ], Catrina и чєд ихъ: Grigoraş [moare copil], Toderaşco Vel Vist[ieriŭ], Satha и чєд ихъ, Lupul, Ştefanŭ,

monahŭ Varlamŭ, Catrina, Ionŭ, Grigoraş, Mariia Cantacozeniia, Iordachi, Coste, Ionŭ, monahie Martha и чѧд нхь, Ilie Vel Vist[ieriŭ], Mariia и чѧд нхь, Safta, Catrina, Maria, Bălaşa, Mariia, Ştefan Ba[sa]raba Voevod [fiul Brîncoveanuluĭ, soţul Balaşeĭ Catacuzino]; Iordachi Vist[ieriŭ], Catrina и чѧд нхь, Ilie, Costantinŭ, Ionŭ, Iordachi, Ionŭ, Bălaşa, Mariia, Pluheriia, Satha, Şerbanŭ Velŭ Stol[nicŭ], Toderaşco Velŭ Med[elniceriŭ], Iliana и чѧд нх, Ioanŭ Velŭ Spăt[ariŭ] [Logofătŭ; copie[1]], Marie, Mihaiŭ, Marie, Nastasia, Ioanŭ, Iordachi, Catrina, Ilie, Toaderŭ, Mariia и чѧд нхь, Ileana, Nastasia, Ilie, Ioanŭ, Costantinŭ, Ioanŭ, Ralŭ, Maria, Nastasia, Catrina, Satha Cantacuzino... ač[a]sta să-l ... nu pue nimene în acestŭ pomenicŭ, că să va ğudeca cu pravila biserici.

[Partea a III-a.]

Coste Vel Vor[nic] Bučocŭ и кнѣгинѧ его и чѧд нхь, Toader и кнѣгинѧ его Rocsanda, и чѧд нхь, Mironŭ [Costin] Vel Logofet, Ileana и чѧд нхь, Costantinŭ и кнѣгинѧ его и чѧд нхь. [Adauşĭ:] Radulŭ, Maria, Ştefanŭ, Mateĭ, Maria, Catrina, Ioanŭ, Vasile, Iordachi Hatmanŭ, Catrina, Ana, Catinca, Maria [în copie şi: Marie, Savva].

4. Pe potir: **637.**

† Ioanŭ Catacozinŏ Velŭ Spatarŭ; let 7275 [1767], Ghen[arie].

5. Pe un *Apostol* din Buzăŭ, 1743: **638.**

Acestŭ Apostolŭ l-amŭ cumpăratŭ in cincĭ leĭ, eŭ, robulŭ luĭ Dumnezăŭ Ioanŭ Catacozinŏ, bivŭ Velŭ Spătarŭ, de la popa Vasile din Hlăpeştĭ, şi l-amŭ datŭ bisăriciĭ noastre dinŭ Şerbeştĭ, de la Ţinutu Niamţuluĭ, unde să cinsteşte şi să prăznueşte hramŭ Sfântuluĭ mareluĭ mucenicŭ Ghiorghi purtătoriulŭ de biruinţă, în zilile prè-înnălţatŭ Domnŭ nostru Mărie

[1] E cronicarul, care, Spătar mulţĭ anĭ, a avut la urmă şi Logofeţia.

Sa Grigori Ioanŭ Calimahŭ Voevodŭ, înŭ a doa Domnie a Moldoviĭ, la lt. 7276 [1767], Săpt[emvrie] 25. Ioanŭ Cantacuzinò Spatar[iŭ].

639. 6. Pe un *Octoih* de Rîmnic, 7258:

,... în doĭsprăzaci leĭ, înŭ zilele preînnălţatŭ Domnu nostru Ioanŭ Theodorŭ Voevodu; care l-amŭ datŭ besăriciĭ noastre de la Ţăn[u]t[ul] Neamţuluĭ, unde să cinsteşte şi să prăznueşte hramulŭ sfăntuluĭ mareluĭ mucenicŭ Ghiorghi, care a doa oară de mine s'aŭ tocmitŭ, fiindu străcată, şi s'aŭ coperitŭ cu toată cheltuiala mè, pentru pomenire mè şi a părinţilorŭ; Ioan Cantacozinò Vel Spat[ariŭ].

640. 7. Pe *Canonulŭ aceluĭ dintru Sfinţĭ părintelui nostru Spiridonŭ episcopulŭ Trimithundii;* Iaşĭ, 7258:

Acastă carte înŭ care cuprinde slujba svăntuluĭ părinteluĭ nostru Spiridonŭ făcătoriulŭ de minunĭ, l-aŭ datŭ iubitŭ soţu mieŭ Nastasiica, fiica răpoosatuluĭ Vorniculuĭ Dumitraşco Păladi, bisăriciĭ noastre dinŭ Şerbeştĭ, unde să prăznueşte hram[ulŭ] sfăntuluĭ mariluĭ mucenicŭ Gheorghie, lt 7280 [1771], Săpt[emvrie] 8. Ioanŭ Cantacozinò, bivŭ Velŭ Spat[ariŭ].

8. Pentru Nastasiica, v. *Ist. lit. rom. în secolul al XVIII-lea*, I, p. 493, nota 5.

9. *Evanghelie* din Bucureştĭ, 7258.

10. *Liturghie* de Iaşĭ, 7267.

641. 11. Pe un *Triodion* din Rîmnic, 1761:

Acestŭ Triodŭ l-amŭ cumpăratŭ eŭ, robulŭ luĭ Dumnăzăŭ Ionŭ Catacozinò bivŭ Velŭ Spătarŭ— pe care amŭ datŭ patrusprăzăci leĭ noĭ,—în zilele prè-înnălţatŭ Domnu nostru Grigori Ioanŭ Voevodŭ, întru a doa Domnie a Moldoviĭ, şi l-amŭ datŭ besăriciĭ noastre dinŭ Şerbeştĭ, unde să cinsteşte şi să prăznueşte hramu svăntuluĭ mareluĭ mucenicŭ Gheorghie purtătorulŭ de biruinţă, pentru ertare păcatelorŭ noastre şi a pă-

rinţilorŭ noştri; şi l-amŭ cumpăratŭ la l' 7275 [1767], Fev[ruarie] 1. Ionŭ Cantacuzinò Spat[ariŭ].

Legătură cu chipul prooroculuĭ David.

12. Pe o *Evanghelie* de Iaşĭ, 7270 [1762]: 642.

Ačastă sfântă şi dumnezăiască Evanghelie o amŭ cumpăratŭ eŭ, robulŭ luĭ Dumnăzăŭ Ionŭ Cantacozinò, ce amŭ fostŭ Spătariŭ-Mare, în şapte leĭ şi unŭ ortŭ, şi o amŭ dat-o besăriciĭ noastre dinŭ Şerbeştĭ dela Ţin[u]t[ul] Neamţuluĭ, unde să cinsteşte şi să prăznueşte hramulŭ sfântuluĭ mareluĭ mucenicŭ Ghiorghi purtătoriulŭ de biruinţă, spre ertare păcatelorŭ noastre şi a părinţilorŭ noştri, în zilele prè-înnălţatŭ Domnu nostru Io Grigori Ioanŭ Voevodŭ, l' 7271 [1762], No[em]v[rie] 11, Ioanŭ Cantacozinò, bivŭ Velŭ Spăt[ariŭ].

13. Pe un *Mineiŭ* de Rîmnic, al luĭ Chesarie: 643.

Acest Mineiŭ pe luna luĭ Iuli, dinŭ 12 Mineĭ ce amŭ cumpăratŭ cu 65 leĭ, eŭ, robulŭ luĭ Dumnezăŭ Ioanŭ Cantacozinò Velŭ Vornicŭ, în zilile prè-înnălţatŭ Domnulŭ nostru Costantinŭ Dumitru Muruzi Voevodu, întru întăe Domnie a Moldoviĭ, la let 1782, Maiŭ 25. Ioanŭ Cantacozinò Velŭ Vornicŭ.

14. Pe *Mineiul* din Rîmnic, luna Decembre: 644.

Acest Mineiŭ pe luna luĭ Dech[em]vr[ie], pe care de-ar maĭ îndrăzni cineva a maĭ pune condeiulŭ să scrie, să fiie blestematŭ de sfinţăĭ 318 părinţĭ; 1805, Av[gust] 26.

15. Pe un *Antologhiu* de Rîmnic: 45.

Acest Anthologhionŭ este a bisăriciĭ dinŭ Şerbeştĭ, unde este [hramul sfântuluĭ mucenic] Gheorghie....

16. Pe *Slujba Sfîntuluĭ Dimitrie Basarabovŭ*, Bucureştĭ, 1801: 646.

Ačastă cărticică a cestorŭ triĭ sfinţĭ, anume: Dimitrie dela Basarabovŭ şi Ioanŭ celŭ dinŭ Ţara-Rumănească şi Ioanŭ celŭ noŭ de la Sučava, aŭ cumpăratŭ aceştĭ triĭ fičorĭ, anume:

Ioanŭ, Ioanŭ, Gheorghie, pentru sufletulŭ lorŭ şi părinţilorŭ lor şi a tote neamurilorŭ lorŭ . . ., şi aŭ dat-o la biserica Sfinţilorŭ Voevozĭ, la satulŭ Mălinĭĭ, la veletulŭ 1804, Săp[temvrie] 1.

647. 17. Sînt legate la un loc paginĭ slavone, pe care se ceteşte:

Aĉastă carte iară nu o amŭ văndutu, ce o amŭ datu să s[ă] . . „ şi înbla vălet 7242 [1734], F[e]v[ruarie] 28. Şi o amŭ dat-o în măna luĭ Sălevestru ermonahŭ.

648. 18. Pe *Psaltirea* din Rîmnic, 1779:

Aĉastă sf[ă]ntă şi d[u]mnezăiască carte ce să chiamă Psaltire, amŭ cumpărat-o eŭ, robulŭ luĭ D[u]mnezăŭ iroddiaconŭ Ali[xandru] — *[întrerupt]*, în 5 leĭ, în Focşanĭ, etc. Ionŭ Cantacuzino biv Vel Vornicŭ în zilile prè-luminatuluĭ D[o]mnŭ alŭ ţăriĭ Moldoviĭ Costantinŭ Dumitru Muruzŭ Voevodŭ, Mitropolitŭ fiindŭ a toată ţara chirŭ Gavriilŭ, în sf[ă]nta Mitropolie în Iaşĭ *[şters]*. [Cine o ar fura], să fie neertatŭ de D[o]mnul nostru Is[us]ŭ H[risto]sŭ şi de precurata Fеĉoara Maria şi de 12 Apostolĭ . . . şi sf[ă]ntul ierarhŭ Nicolae, la *[rupt]*.

649. 19. Pe un *Theofilactŭ* de Iaşĭ, 1805:

Aĉastă sfăntă carti esti Tălcuirea a sfinti Evangheliĭ, şi esti a besărіţăĭ de aice, dela Şărbeştĭ [ocolu Petri], cu praznic a Sfăntuluĭ Gheorghe, letŭ 1808, Av[gust] 12. Con[stantin] Can[tacuzino].

20. *Chiriacodromionŭ* din Neamţ, 1811.

21. *Liturghiĭ* de Iaşĭ, 1818.

650. 22. Pe un *Evanghelistariŭ* de Veneţia, 1826:

Acestŭ Evanghilistaru este cumpăratŭ de d[umnea]luĭ cc. Iliseiŭ Cantacozono, Velŭ Vis[tieriŭ], în zilile prè-înnălţatuluĭ Domnu Ioanŭ Sandu Sturza Voevodŭ, la anulu dela Hs. 1826, Fevreor; şi amŭ scrisŭ eŭ cu zisa stăpănuluĭ, şi amŭ iscălitŭ. . . (?).

23. Pe un *Tipicon* de Iașĭ, 1826: 651.

Ačastă carte ce să numește Tipiconŭ, s'aŭ datŭ la biserica noastră la Șărbeștĭ de preosfințitulŭ Mitropolitulŭ nostru Veniaminŭ, și aŭ plătit-o preoțiĭ i diiaconiĭ, și dascalulŭ,—darŭ să-lŭ ții nime, cu cincĭzăcĭ de leĭ.

24. *Molebnicŭ* de Iașĭ, 1828.

25. *Cum să să urmeze slujba întru prea-sf[ă]nta Duminecă a Paștilor*, Neamț, 1833.

26. *Molitvenic* din 1834.

27. *Evanghelie* rusească, legată de Vornicul Alexandru și Elena, „cnejĭ Cantacuzinŭ"; 1852.

IX. Biserica din Cîrligĭ (Neamț).

1. Pe aier: 652.

Ἰωάννης Ῥόσσετος [= Ioan Roset].

2. Pe cadrul fereștiĭ: 653.

Сїи камен [= această piatră. . .].

3. Pe un mormînt în pridvor: 654.

1830, Dech[em]v[rie] 17.

Diminiața, la 11, s'aŭ săvărșit din viiața boeriulŭ Marili-Postelnic Ioan Rosăt, fiĭ răposatuluĭ Mareluĭ-Logofăt Costandin Rosăt, și s'aŭ pus ačastă piiatră desupra mormăntuluĭ săŭ, spre pomenire, di către fiul săŭ Petrachi Rosăt Postelnic.

4. Pe un *Tipicon* de Veneția: 655.

1830, Dech[emvrie].

5. Pe un *Anthologhionŭ* de Iașĭ, 7263: 656.

S'aŭ hotărâtŭ înnainte noastră acestŭ Mineĭ și Evangheliia de Bucureștĭ, de Neofitŭ Mit[ropolitul], să fie a biser[iciĭ] de la Dușeștĭ, pentru odihna ctitorilorŭ, nescoțindu-să afară; Nicolaĭ, exarhŭ Mit[ropolieĭ]; 1779, Ghen[ari] 8 dni.

657. 6. Aiurea:

Fiindcă tituluşulŭ s'aŭ aflatŭ ştersŭ şi scărnăvitŭ cu cernală, şi viindu dumialuĭ Ursachi Ličul, şi s'aŭ mărturisitŭ precumŭ s'aŭ cumpăratŭ de popa Enache şi de ginerile săŭ, diiaconŭ Constantinŭ (dat la Duşeştĭ).

7. *Octoih* de Rìmnic, dat de„ Maxim dascal; 1792 Noem[vrie] 4".

658. 8. Pe un *Mineiŭ* de Rîmnic, luna luĭ Iunie:

Acest Mineiŭ ce înblă pe luna luĭ Iuniia, l-amŭ luatŭ dreptŭ—; 1785, Ghen[a]ri 5.

Ioan Ruset Pah[arnic].

X. Mănăstirea Războienĭ.

1. Inscripția pietreĭ de pe păretele din dreapta în afară; în vol. I, p. 43.

659. 2. Pe o icoană:

Leatŭ 7279 [1771], April 1, s'aŭ gătitŭ.

3. Strană cu icoană de la Spătariul Ioan Cohoreanul şi soția sa, Ana; 1853, Martie 23.

Cazanie munteană a Mitropolituluĭ Grigorie.

XI. Biserica din Turbațĭ (Ilfov).

660. 1. Pe o cruce:

Nicolae, Damaschin; 7203 [1694-5].

661. 2. La chipurile ctitorilor:

Părintele Rafailŭ arhimandritŭ otŭ Znagov.

3. *Apostol* al luĭ Şerban-Vodă Cantacuzino.

4. *Evanghelie* de Bucureştĭ, 1682.

662. 5. Pe *Evanghelia* greco-romînă din Snagov, 1693:

Ačastă sfăntă Evanghelie o aŭ ferecatu după cumŭ să veade, dumnealuĭ Costandinŭ Dudesculŭ, bivŭ Velŭ Vornicŭ, şi aŭ închinat-o la sfănta mănăstire Snagovulŭ, pentru pomenirea dumnealuĭ şi a părinților dumnealuĭ; leat 7267[1758], Ap[rilie] 16.

V., pentru Dudescu, *Genealogia Cantacuzinilor, passim.*

6. Pe splendida legătură: **663.**

Ačasta sfăntă Evanghelie de la Znagov s'aŭ prefăcut în zilele arhimandritul[uĭ] Ghermano Znagoveanu; 1857, Oc[tomvrie 1.

7. Pe *Cazaniile* din 1742: **664.**

Dată de Mihaiŭ tipografulŭ. [C. 1750.]

8. Pe o *Evanghelie* de Rîmnic, 1746: **665.**

Ačastă sfăntă Evanghelie iaste a cuviosuluĭ arhimandritŭ chirŭ Rafailŭ, egumenulŭ sfinteĭ mănăstirĭ Znagovulŭ, cumpărată de Sfi[nția Sa] cu tl. optŭ, ca să-ĭ fie pentru citanie; Ghenarie 15 dni, 7258 [1750].

9. *Octoih* de Rîmnic.

10. *Anthologhion* de Rîmnic.

11. Pe un *Molitveanic* de Rimnic, 1793: **666.**

[Acest] Molitvenic iaste de cărțile mele cumpăratŭ, tl. 12; 1802, Apr[ilie] 20; ierom[ona]h[ul] Mitropolii: Romanò dichiŭ. Acumŭ l-amŭ dăruitŭ nepotă-mieŭ chirŭ popeĭ Stefanŭ otŭ beserica popeĭ Ivaşco, ca să fie datorŭ să mă pomenească; lt. 1805, Mart 5. Romanò, erm[ona]h Mit[ropolii] şi igum[enŭ] otŭ schitulŭ Goranŭ. Şi eramŭ eŭ, popa Ştefanŭ, herotonitŭ de treĭ lunĭ tot în leatŭ 1805, şi Molitfelnicŭ mi l-aŭ datŭ după cumŭ înnapoĭ arată, şi trăia tată-meŭ Sărbŭ, şi era ȣmŭ dă vărstă de anĭ 100 trecuțĭ, şi eramŭ în vărstă de anĭ doaozecĭ şi patru; eŭ, popŭ [Stefanŭ].

12. *Molitvednic* din 1835, Buzăŭ, Iunie 25.

XII. Văleni-de-munte.

A. *Mănăstirea.*

667. 1. **La intrare:**

† Cu ajutoriul Tatăluĭ şi al Fiiuluĭ şi al Sf[ă]ntuluĭ Duhŭ s'a ziditŭ ačastă sfănta măn[ă]stire den temelie, care să cinsteşte hramu Uspenii b[ogorodi]țe [=Adormirea Născătoareĭ de Dumnezeŭ], de dumnealuĭ Čluč[eriul] Stoian Hagi şi de jup[ăneasa] dum[nealuĭ] Ilinca; 'ce[pu]tu-se-aŭ în zilile Domnuluĭ nostru Io Şerban C[antacuzino] V[oe]v[od], la leat de la H[risto]s 1680, şi a închinat-o la mănăstirea Cotrocenĭ, şi, fiind nezugrăvită şi neavănd slomnu, îndemnatu-s'a dum[nealuĭ] jup[ănul] Nicolae Buzăianu, čauş za aproz, cu jupăn[easa] dum[nealuĭ] Anastasiia, fiind nepotŭ jup[ăneseĭ] Ilinca Hagiți, de aŭ zugrăvit-o şi a făcut slomnul; iar, cănd aŭ fost la leat 7245 [1737], Maĭ 31, la 3 pl. časurĭ de zi, fost-a cutremur mare, şi s'a surpatŭ această sfăntă mănăstire; deacĭ şi cu ajutoriŭ Maicăĭ Precistiĭ îndemnatu-s'aŭ părintele egumenŭ chirŭ Zahariia mo[nah], fiind vătavul aceşti sfinte mănăstirĭ, care iaste de la Sf[în]ta Gora, de la sf[în]ta măn[ă]stire înpărătească şi patrierşească Iverŭ, care să trage din păreţiĭ *(sic)* luĭ den cetatea Calipoli, care să tălcueşte rumăneşte Cetatea-Bună, şi a zidit ačastă măn[ă]stire den temelie, în strane, şi cu treĭ turnurĭ, şi cu clopotnița pe poartă; precumŭ să vede; care această sf[ăntă] măn[ă]st[ire] s'aŭ început în zilile prè-luminatuluĭ Domnu Io Costandin Nicolae V[oe]v[od], şi s'a săvrăşit în zilile preluminatuluĭ Domnu Io Mihaĭ Racoviț[ă] V[oe]v[od], fiind Mitropolit Țări-Rumăneşt[ĭ] chir N[eofit], la leat 7254 [1746], Iunie 4.

2. **Pe clopotniță, inscripție grecească ştearsă.**

668. 3. **Pe uşă:**

Zahariia egumenul de la mănăstirea Iver şi ctitor, din temeliia sfinti casiĭ aceştiia; leat 7251 [1742-3]. Ioanŭ tămp[lariŭ].

4. Chipurĭ nouă:

Șerban-Vodă, monahul Zaharia, Hagi Stoian, egumenŭl Visarion, polcovnicul Moise (misadă de blană de samur), Maria (capișon roș cu blană albă, blană albă la veșmînt); Mîrzea, Maria, Ecaterina, Maria.

5. Inscripţia din dosul ușiĭ de intrare (azĭ ștearsă): 669.

᾿Απὸ γεννήσεως Χριστοῦ, εἰς χρόνους τοὺς χιλίους προσέτι δύω ἐν ταὐτῷ καὶ τοὺς ὀκτακοσίους, δεκάτῃ καὶ τετάρτῃ δὲ μηνὸς τοῦ ᾿Οκτομβρίου, τρίτῃ ἡμέρᾳ ἤγουν, πέμπτῃ ὥρᾳ ἰδίου *(sic)* σεισμὸς μεγάλος ἔγινε εἰς τῆς Βλαχίας τὰ μέρη, μικροὶ μεγάλοι ἐτρόμασαν σχεδόν, ὅλα τὰ γένη, τότε καὶ ὁ περίφημος ναὸς τῆς Θεοτόκου ὡς φαίνεται ἐδῶ παρὼν ἐν Βαλενίου τόπῳ, ὁ ἐπονομαζόμενος Κοίμησις τῆς κυρίας μητρὸς Θεοπαῖδος, λέγω, τῆς Παναγίας. ἐσείσθη, ἐταράχθη καί, τελείως, ἐκρημνίσθη, μ' ὅλον ποῦ δὲν ἀπέρασεν καιρὸς πολὺς ποῦ κτίσθη, καὶ οὐ μόνον ὁ ναός, καμπαναρεῖον, ἀλλὰ καὶ ὅλη ἡ περιοχὴ ὅπου ἦτον ἐργαλεῖον. Νῦν δὲ ἀνακαινίζεται πάντῃ ἐκ θεμελῶν, ὑπ' εὐσεβῶν χ[ριστια]νῶν, πανεκλαμπρῶς, τιμίως, ὑπ' εὐσεβοῦς, τοῦ εὐτυχοῦς, τοῦ πανοσιωτάτου κυρίου Βησσαριῶνος ἁγίου Κοτροτζάνου; ἐσύνδραμαν καὶ ἄλλοι πολλοὶ μὲ ἀρκετὸν χρυσίον, διὰ νὰ ἐκτελέσωσι τοῦτο τὸ ἱερεῖον, ἡγουμενεύοντος τοῦ σεπτοῦ καὶ σεβασμιωτάτου κυρίου Γερασίμου τε τοῦ πανοσιωτάτου, καὶ δι' ἐξόδων ἀρκετῶν ἐζωγραφίσθη τούτου κυρίου Μωϋσέου, δὲ ἄρχοντος πολκοβνίκου, διὰ χειρὸς τοῦ ταπεινοῦ ἐμοῦ τοῦ Νικολάου τοῦ ἐκ τῆς Θράκης πόλεως καὶ περιφήμου Αἴνου, ἐν τῷ αωθ', ᾿Ιουλίου 8 (?) ἐτελειώθη.

Adecă:

La aniĭ 1802 de la Naşterea luı Hristos, la 14 ale luniĭ luĭ Octomvrie, Miercurĭ adecă, la al cincilea ceas, cutremur mare s'a făcut în părţile Ţeriĭ-Româneştĭ, toţĭ, micĭ şi marĭ, aŭ fost cuprinşĭ de cutremur tare, toate neamurile. Atuncĭ şi vestita biserică a Născătoareĭ de Dumnezeŭ, cum se arată aicĭ de faţă, în locul Vălenilor, numită Adormirea Doamneĭ noastre Maiceĭ Fiuluĭ luĭ Dumnezeŭ, adecă Preasfînta, s'a zguduit, s'a tulburat şi, la urmă, s'a dărîmat — cu toate că nu trecuse mult timp de cînd se clădise; şi nu numaĭ bise-

rica şi clopotniţa, dar şi tot cuprinsul de unelte ce era în ea. Acuma însă se înnoieşte cu totul, din temeliĭ, prea-strălucit şi cinstit, de către cucerniciĭ creştinĭ, supt cuviosul, fericitul, prea-sfinţitul Visarion, egumen al Cotrocenilor. Aŭ cheltuit împreună şi alţiĭ mulţĭ, cu destuĭ banĭ, ca să săvîrşească această biserică. Fiind egumen veneratul şi prea-respectatul domn Gherasim prea-sfinţitul. Şi s'a zugrăvit cu destule cheltuielĭ ale dumisale Moise polcovnicul, cu mîna mea, smeritul Nicolae, din vestitul oraş al Grecieĭ Enos; la 1809, Iulie 8 (?) s'a isprăvit.

6. Blid din 1813.

670. 7. Pe un potir:

Ἑλένη Μουρούζη, γωνέων αὐτῆς καὶ ἀδελφῶν καὶ τέκνων καὶ Κονσταντίν. καὶ Σκαρλάτ: ·1818, Ἰουλίου 10 [= de la Elena Muruzi, părinţiĭ eĭ, şi fraţiĭ, şi copiiĭ, şi Constantin şi Scarlat; 1818, Iulie în 10].

671. 8. Pe chivot:

Dosofteiŭ ermonah.

(Pe la 1750.)

9. Cruce cu smalt.

672. 10. Pe alta:

† Această cruce [aŭ] făcut-o Ghinadie ereĭ ot Argeş; lt. 7210 [1701-2].

11. Strane cu vulturul bicefal.

673. 12. Candelă:

Moise, Miea, Mărzea, Maria.

674. 13. Pe alta:

Această candelă s'a făcutŭ cu cheltuiala du[misale] monah Sivŭ, robul luĭ Dumnezeŭ; Mărie.

14. Pe un mormînt: 675

La leatŭ 1830, Martie 9, săvărşitu-s'aŭ robulŭ luĭ Dumnezeŭ dumnaluĭ Paharnicu Manolache Hristosculŭ, iar oasile sale s'aŭ aşăzatŭ supt această piiatră, din înpreună şi cu doĭ coconĭ; în veacĭ fie pomenițĭ.

15. Pe altul: 676.

Supt ačastă piatră odihneşte oasele răposat[eĭ] roabeĭ luĭ D[u]mnezeŭ Maria, soția . . . *[ros]*.

16. Pe al treilea: 677.

Supt ačastă piatră într' ačastă groapă odihnescu oasele dumnealuĭ jupan Nicolae Buzăianulŭ, biv Vel Şătrar, care s'aŭ îngropat la luna luĭ Oc[tomvrie], la 30 zil[e], la ačastă sf[ă]ntă mănăstire, fi[indu] dumnealuĭ şi ectitorŭ vech[iŭ], în zilile prea-înnălțatuluĭ D[o]mnu Ioan Costandin Nicolae Voevod, egumeni[n]dŭ Sf[i]nțiia Sa părintele chirŭ Zahariia monahŭ, de la Sfetagora, de la mănăstirea Iviru; la văliat 7254 [1746].

17. Pe al patrulea, de ceialaltă parte: 678.

Suptŭ ačastă piiatră să odehneşte osele robi luĭ Dumnezeŭ Mariia titora; 1810.

18. Pe o icoană: 679.

Preotul Antonie zugrav; 1857.

19. Pomelniculŭ ctitorilorŭ celorŭ ce aŭ ziditŭ şi aŭ miluitŭ 680.
sfănta mănăstire Vălenĭ, ce este închinată la sfănta mănăstire Cotrocenĭ.

Domni ceĭ ce aŭ miluitŭ: Io Şărbanŭ Catacozinŏ Voivod, Io Costandinŭ Brănc[oveanu] Voevod, Io Stefan Cantacozinŏ Voevod, Io Nicolaĭ Alixandru Voevod, Io Ioan Alixandru Voevod, Io Mihaĭ Racoviță Voevod, Io Costandin Nicolae Voevod, Io Grigorie Ghica Voevod, Io Matheĭ Ghica Voevod, Io Scarlat Ghica Voevod, Io Stefan Mihaĭ Racoviță Voevod,

Io Alixandru Voevod; însă şi Domnul ce stăpîneşte a-cumŭ.

[Adaus: Alexandru Ipsilanti şi Ioan Carageà.]

Eleni Moruzu, cu părinţi luĭ, cu fraţi luĭ, copii lorŭ.

Acestŭ Hagi Stoianŭ indemn[at]ŭ de răvna dumnezeiască aŭ ziditŭ aćastă sfântă mănăstire dintru începutŭ, şi aŭ dăruitŭ şĭ moşie la Ceptura, cu viile dinpreună:

Stoianu, Ilinca, Ioachimŭ, Alba, Pătrulŭ, Stanca, Pătrulŭ, Radulŭ, Stroe, Gheorghie, Marula, Gheorghie, Petre, Lamba, Hristea.

Acesta Necula Buzuianul s'aŭ îndemnat de răvnă dumnezeiască şi aŭ dăruit moşiia ce să cheamă Limba:

Preda, Voica, Nicolaĭ, Anastasiia, Stanca, Mariia, Luča, Despa, Dumitrana, Stanca, Stroe, Ilinca, Ioanu, Pătraşco, Stanca, Mihaĭ, Costandinu, Marica, Ilinca, Mariia.

Acestu Stati, fiindŭ îndemnatŭ de răvnă dumnezeiască, aŭ dăruitŭ Cetăţuia: [Nume, între care «Cĭovacu»].

Gligore Filipescu, Iordache Filipescu. Acestŭ Grigorie Căpitanu, fiindŭ îndemnatŭ de răvnă dumnezeiască, aŭ închi, natŭ viile dăn Dealu-Frumos, şi moşie la Omorăciŭ, şi partea de la Văleni:

Costandinu, Radul, Şerbanŭ, Grigorie, Ilinca, Răducanu, Rada, Pană, Niţu, Nicolaĭ, Zmaranda, Ecaterina, Alecse, Costandinŭ, Zoiţa, Grigorie, Zmaranda, Costandinŭ, Joiţa, Grigorie, Tarsiţa, Iordache, Ecaterina, Costandinu. Scarlatŭ, Ecaterina, Nicolae, Ana, Costandinŭ, Ioana, Alecsandra, Joiţa-Costandinŭ, Emanuilu, Zmara[n]da, Iordache, Alecsandru, Mariora, Sevastiia [pentru Filipeştĭ, vezĭ maĭ jos, *Bucovul]*.

Acestu Mihaĭ Spătaru aŭ închinatŭ Ziletinulu: [Nume: şi Duca, Licsandru, Chirulŭ, Baico, Vişa].

Acestu cuviosu părinte fiindŭ egumenŭ întru acele vremĭ cândŭ s'aŭ cutremuratŭ pămăntulŭ şi aŭ căzutŭ biserica, şĭ

aŭ zidit-o această sfântă biserică cu osteneala Sfinţii Sale; [Zaharii monah, Beina, Ruflea, Perizea, Pandeli, Iamandi.]

Acestu cuviosŭ popă Stoian aŭ închinatŭ moşie Stroeştĭ.

Acestŭ Drăganŭ Băčogŭ aŭ îndemnatŭ de aŭ datŭ locul ce iaste suptu acestŭ sfântŭ lăcaşŭ: [Balomir, Sora, Tornizco].

La leat 1802, Oct[omvrie] 4, la şapte ciasur[ĭ] şi jumătate din zi, fost-aŭ mare şi năprasnic cutremur, care aŭ căzutŭ multe sfinte mănăstirĭ, şi căzut-aŭ şi sfânta mănăstire Cotrocenĭ, căzut-aŭ şi sfânta mănăstire Vălenĭ-dă-munte, ce iaste închinată la sfânta mănăstire Cotrocenĭ, şi pă acea vreme fost-aŭ năstavnicu la sfânta mănăst[ire] Cotrocenĭ Sf[i]nţie Sa cuviosulŭ arhimandritŭ Visarionŭ Lavriotulŭ, Tricalinŭ, şi, îndemnându-să de râvnă dumnezeiască, aŭ ziditŭ maĭ întâĭ sfânta mănăstire Cotrocenĭ, adecă biserica, clopotniţa şi vasele cele mari, toate aceşte de iznoavă le-aŭ făcut; aşizderea şi la hanul Şărban-Vodă, şi prăvăliile câte aŭ fostŭ arsu, cândŭ s'aŭ arsu târgulŭ; asemenea aŭ ziditŭ şi sfânta mămănăstire Vălen[i]-de-munte, însă de totŭ de iznoavă, însă cu osteneala şi cu toată cheltuiala cuviosuluĭ năstavnicu ce iaşte numitŭ: Visarionŭ ieromonahu, Panaitu, Zoiţa şi cu neamulŭ lorŭ.

Acestu cuviosŭ popă Vladŭ aŭ dăruitŭ viile dăn Dealu-Frumosŭ, ce să numescu: la popa Vladŭ, şi cu moşiia de la Ştefeştĭ, şi biserica otŭ târgu Vălenĭ.

[Ajutătorĭ:] cândŭ s'aŭ dărămatŭ dinŭ cutremurulŭ celŭ mare ce s'aŭ întâmplatŭ la leatŭ 1802, Oct[omvrie] 14, la 7 ceasurĭ şi jumătate dinŭ zi: Moisi, Miia, Mărzea, Mariia, Ecaterina, Mariia, Casandra, Nica. Morţĭ: Bogdanŭ, Trifa..., Danŭ...

Acestu Boleşteanu aŭ datŭ la sfânta mănăstire o casă şi moşie de la Ceptura.

Egumeniĭ ce aŭ fostu pă vremĭ la sfânta mănăst[ire] Cotrocenĭ:

Parthenie ieromonah, Galatie ieromonah, Daniil ieromonah,

Averchie ieromonah, Neofitŭ arhiereŭ, Iosifŭ ieromonah, Grigorie ieromonah, Daniilŭ arhi[mandritu].

Numele egumenuluĭ Gherasimu: [şi Ioti].

Numele egumenuluĭ Macarie Văleanu...

Numele Văleanuluĭ ce aŭ fostu egumenŭ pă vremea căndŭ s'aŭ ziditŭ mănăstirea a treia oară, la leatŭ 1806, Sept[emvrie 1, s'aŭ isprăvitŭ:

Gherasimŭ ermonahŭ, etc. Stiriiani, Áfendos, Calos.

Numele luĭ Velŭ Logofătu Dudesculŭ: Costandinŭ, Mariia, Nicolae, Zoiţa, Stefanŭ, Costandin, Maria, Thomà, Maria. [v. şi cap. *Turbaţĭ*].

Numele ale luĭ Pantazì Medelniceru.

Numele ale Opri Predeleanu.

Acestŭ Stančulŭ Cobzarulŭ aŭ datŭ moşie peste Teleazănu....

Numele ale luĭ Grigorie Vameşŭ: [Conda].

Numele Heresculuĭ: Costandinŭ, Ancuţa, Catrina, Ştefanŭ, Şărbanŭ, Ilinca, Preda, Stana, Safta, Maria, Costandinŭ, Nicolae, Meletie, Aniţa.

[Stan Dăchiču şi nepotul daŭ «părţile de moşie de aicĭ dinŭ susŭ».]

Numele ale luĭ Ene Mustaţă..., ale dum[nea]luĭ Petre Velŭ Cluceru, ce aŭ fostu ispravnicŭ judeţuluĭ: [Chiazio, Limbel, Hrisoşco, Doichiţa]..., ale vătafuluĭ Iani [Miclea, Cărstina].

Numele Creţuleştilor: Matheĭ, Zoiţa, Ianache..., a doĭ ispravnicĭ a judeţuluĭ: Dumitrul, Oprea, Gheorghie, Ilinca..., ale luĭ Ceauş Crăciun..., ale luĭ jupăn Anghelache..., ale luĭ popa Anastasie..., ale Piţeĭ [şi: Duţa]..., ale Predi Căpitanŭ de podŭ [Muşa]..., ale popi luĭ Dionisie [şi: Calea, Vălculŭ].... ale fečorilorŭ Neacşuluĭ Vornicu [şi: Manulŭ, Vişanŭ].

Numele Poşeaştilor..., ale luĭ Stănislavŭ i Mihalcea...

Numele luĭ Tudorŭ Marghiolŭ [şi: Bobe, Steaca]...

Vii luĭ jupănu Dumitru Vameşŭ... Pitarulŭ Macoveĭ... Jupănuluĭ Dimiĭ Băcanŭ... dumnealuĭ vîtafŭ Inuţă.

20. Pe un *Penticostarion* de Bucureștĭ, 7251: **681.**

Să să știe că ačastă sfîntă carite ce să chiamă Pentecostarŭ, l-amŭ cumpăratŭ noĭ, preoți, în tl. 7, și amŭ făcutŭ ceri[rĭ] pă la boerĭ, iar egu[menul] n'aŭ datŭ nicĭ-unŭ banŭ. Eŭ, popa Istrate sinŭ popa Cernat; eŭ, popa Ene. Ap[rilie] 27, 1769.

21. Pe îmbrăcămintea în argint a *Evanghelieĭ*: **682.**

Mois: din p. Bogdan.

Δέησις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Μωϋσῆ πολκοβνίκου καὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ, Μίας· αωια', Ἰουνίου κα' [= Rugăciunea robuluĭ luĭ Dumnezeŭ Moise polcovnicul și a soțieĭ luĭ, Mia; 1818, Iunie 21].

22. *Mineie* de Rîmnic.

23. *Octoih* de Buda, 1846.

B. *Biserica Bercenilor.*

1. Pe icoana hramuluĭ: **683.**

1858. de Petru St[efan], zug[rav].

2. De-asupra intrăriĭ: **684.**

Cu praslăvitul și d[u]mnezeescul ajutor rădicatu-s'aŭ această sfântă biserică în num[ele] și prăznuiria Adormiria Maici Domnul[uĭ] în zil[e]le Domn[uluĭ] Gheorgh[e] Carağ[ea] Vo[evo]d, ep[i]sc[op] B[uzăuluĭ] chir Costand[ie], și săvărșir[ea] cu toate pod[oabele] dup[ă] cum să ved[e] ș'aŭ lu[a]t acuș, 1835, Dom[n] fi[i]nd Alecsand[ru] Gh[i]c[a]-Vod[ă], ep[i]sc[op] Buz[ăuluĭ] chir Chesari, prin osrîd[ia] și ajutor și îndemnare dumn[ea]l[o]r Andreĭ B., 3[ii] Log[o]fă[t], și soț[ia], Dobriț[a], cu fi[iĭ]; † jup[ăn] Iorga, soți[a] Sultana, cu f[iĭ]; † și d[u]mn[ea]l[uĭ] biv părc[ălab] Panca, soți[a] Joița, cu f[iiĭ], † dumn[ea]l[uĭ] biv Log[ofăt] Costandin, soția Nastas[ie] cu f[iiĭ]; [i]pac Sor cu soți[a] Calța, cu f[iiĭ]; † și alțĭ pravoslavnič creștinĭ; 1835, Maiŭ 21.

[Criptogramă.]

685. 3. Pe un mormînt:

Suptŭ ačasta piatră odihnaşte roba luĭ Dumnezeŭ Anastasija, soţia polcovniculuĭ Constandin (?) [c. 1820-30].

4. Icoană pe fond de aur.

686. 5. Pe alta, îmbrăcată cu argint:

Gheorghe, Sultana, Costandin; 1835.

687. 6. Pe alta:

αωαι', Οκτοβρίου [= 1811, Octomvre].

688. 7. Pe alta:

A. Costandinescu; 1857.

689. 8. Pe *Evanghelie*, cu legătura în stil arhaic:

Ačastă sf[äntă] Evanghelie s'aŭ făcut prin osărdia părinteluĭ Marcu şi ajutorul inoriaşilor sfint[eĭ] bisericĭ Bercenĭ otŭ Vălenĭ-de-munte; 1853, Sep[temvrie] 1.

C. *Biserica Filip.*

690. 1. De-asupra intrăriĭ:

Ačastă sf[ă]ntă şi dumnezeiască biserică s'aŭ ridicat întru ci[n]stea şi slava sfi[n]teĭ Maici noastre, Aduceri în biserică, şi s'aŭ făcut în zilile luminatuluĭ Domnu Ioa[n] Alexandru Ipsila[n]t V[oe]vodu, fiindu episcop chiriu chír Costandie, şi s'aŭ făcut din temelie de robi luı Dumnezeŭ Filip Logofăt, Soare Piţoiŭ; lea[t] 1808, Iunie 10.

Lauda luĭ Filip o face Gorjan, fost dascăl la Vălenĭ, într'un adaus la traducerea *Halimaleĭ*.

691. 2. Pe o *Polunoştinţă* din 17—:

Să să ştie cändŭ aŭ datŭ vijăliia ha mare, care aŭ dă-

rămatŭ şi bisericĭ, în dosprezece zile, la leat 1828, Iunie 12.

La leat —, Iulie 22, s'aŭ cutremuratŭ pămăntu. Într' acăstă lună a luĭ Iulie, dă dò orĭ; 1831.

Ghenare 11, s'aŭ cutremuratu pămăntu, care a dărămatu şi bisericĭ multe, la leat 1838.

3. Pe un ms. de *Octoih:* 692.

La leat 1823, Apr[ilie] 4, să să ştie de cănd s'aŭ întămplatŭ de aŭ muritu Joiţa, soţiia dum[nea]luĭ jupăn Neculaiŭ, fată a Logofătuluĭ Filipŭ.

[Se zice:] biserici luĭ Log[o]f[ăt] Filipŭ sinŭ jupîn S[o]are.

4. *Octoih Mare* de Rîmnic.

5. Pe *Cazaniĭ* din Bucureştĭ, 1828: 693.

Ceĭ ce aŭ ajutorat la cumpărătura . . ., precum maĭ jos să arată:

T[a l[er]ĭ, P[a]r[ale]

15 20. Logofăt Filip dum[nea]luĭ Med[elni]č[e]r[iŭ] Mărzea.
9 —. Polcovnic Soare.
3 5. Ioniţă Lăzăroiŭ.
20. Trandafir Boboc.
20. Gheorghe Brumar.
20. Gheorghe sin Marin.
15. Mihaiŭ Măcelarŭ.
10. Nicolae Pichiul.
20. Ene Biban.
15. Tudosie Cizmar.
20. Ionŭ zetŭ Costandino potcovarŭ.
20. Ghioca Carabăţu.

T[a]l erĭ, P[a]r[ale]

15. Ştefanŭ sinŭ Sandulŭ, potcovarŭ.
20. Dumitru sinŭ monahŭ.
14. Chir Dumitrache Petruşŭ, vameşŭ.
20. Mariia preoteasa. Voica, soacra Logofătuluĭ.
15. Stoianŭ Biculŭ.
5. Voica potcovăriţa.
10. Maria Bobochina.
5. Rada luĭ Ionŭ măcelarŭ.
6. Ilina luĭ CrăčunFuiorŭ (?).

Taleri P[a]r[ale] 5. Voica luĭ Dumitru sinŭ Barbuluĭ.
6. Stancă Raduluĭ Untarŭ.
Ta[l]erĭ P[a]r[ale] 7. Ioniţă sinŭ Andreiŭ treti Log[ofă]t.

Tlr. doozecĭ şi treĭ, preţ, legată precumŭ să vede.

Pecetea luĭ „Ches[a]r[ie] ep[iscopul] B[u]z[ăuluĭ]; 1825".

D. *Biserica Berivoieştilor.*

694. 1. Pe o cruce:

ѡтѥбѥ матии изкѣси.

H[risto]s.

Şi s'aŭ rădicatŭ aĉastă sf[ă]ntă cruce въ днь [= în zilele luĭ] Nicolae-Vodă, de robiĭ luĭ Dumnezăŭ Costandinŭ, Dobra, Rada, Bogoslov, Tudora, Dumitru, Muşa, Drag[o]mir, Şerbanŭ, Mariia, Voica, Lazăr...; Oct[omvrie] 25, l[ea]t 7235 [1726-7].

695. 2. Pe clopot:

Cumpăraţŭ de Pascu Peneşŭ, la anu 1799.

696. 3. Pe unul din *Mineiele* de Buda:

Aĉastă sfăntă carte ce să chiiamă Mineiulŭ luni luĭ Ghenarie, dinpreună cu alte patru ..., ce să numescŭ însă Sep-t[em]v[rie], Oct[om]v[rie], Noemv[rie]. Dech[e]mv[rie], s'aŭ cumpăratŭ de robiĭ luĭ Dumnezeŭ Tud[o]rache, Miia, avănd ... răvnă pentru slujba praznicilorŭ celorŭ dumnezeeştĭ şi a tuturorŭ sfinţilorŭ ce coprindŭ într'ănsulŭ, şi s'aŭ datŭ să fie sfinteĭ bisericĭ pentru slujbă...; 1814, Sept[em]v[rie] 1.

Şi amŭ scrisŭ cu măna mea, Tud[o]rache Hom[o]receanŭ post[elni]ĉ[elŭ], Miia.

Să ştie pomelniculŭ sfintiĭ bisericĭ din mahalao Berevoeş-tilorŭ, scrisŭ de popa Marculŭ, în zilile prea-înnălţatuluĭ În-

părat Alecsandru Pavloviču, a toată Rusiia, iprocĭ; 1811, Avg[ust] 3.

Pomelnicele luĭ Mihăilă Toma, luĭ Istrate Peneșŭ, luĭ Gligore Toma, luĭ Gorghe Cojocarŭ, luĭ Năstasă Cizmarŭ, luĭ Ionŭ Bugheanŭ, luĭ Șărbanŭ Ghitŭ, Anghelache sin părintele popa Panaitŭ, Gorghi al Predi de Berevoeștĭ, luĭ Panaitŭ sinŭ Manu, Manuluĭ dinŭ Berevoeștĭ, Mihaiŭ Berevoescu, Dinuluĭ Crețu, Simi Cojocarŭ, Niculuĭ Tud[o]rache, luĭ Gorghe Vŏiculețu, Midli alŭ Neaguluĭ, Ioniță Parpangelŭ, Dragomirŭ Cocinŭ, Cărsti Merticŭ, Enaiche Brănzoiŭ, Gorghe Brănzoiŭ, popi luĭ Zamfirŭ dinŭ satŭ Văleniĭ (1812), Neculaiŭ Cojocarŭ de la Ulmu, Oani Fleşcă, moşŭ Bale, Radu Buturugă, Frăncu Cojocarŭ, Elle Vŏiculețŭ, Gorghe Strejoiŭ, Gorghe Cojocarŭ, Neculaiŭ sinŭ Mărzea, Anghelache sinŭ Ristea, Rizan Cărstoiŭ, părintele diiac Ionŭ otŭ Cuibu; pomelnicul preotesi Siichi ot Cuibu, jupăn Dimitre Argintarŭ, jupăn Soare otŭ Văleni, polcovnicŭ Moise, jupăn Gorghe zetŭ Stanŭ Mătăsarŭ, chirŭ Sandu bărbierŭ, jup[ă]n Dimi băcanŭ, Log[ofătuluĭ] Neculaiŭ zetŭ popa Istrate, jup[ănŭ] Vasile Floroiŭ, Stoian bărberŭ, chirŭ State croitorŭ otŭ Văleni, dumnealuĭ Ioniță sinŭ Log[o]f[ăt], Jăpa celŭ mare, dumnealuĭ jup[ănŭ] Dobre calf[a], dumnealuĭ Logof[ă]t Filip, Miri otŭ Bughea, Pava otŭ Ștubeŭ, părintele popa Vasile otŭ Teșilă, popa Costandinŭ otŭ Vărbilăŭ, Ivanŭ cizmarŭ, jup[ănŭ] Iliie Arnăutŭ, Iacov Ungureanŭ, cocoana Zamfira Cereşanca [soțul eĭ, Badea], Radu Paraşchivŭ otŭ Curmăturĭ, Logofătul Dinu ot Ceraşĭ, dumneaeĭ coconi Zmarandi otŭ Bucureştĭ (1814), Preda tămplarŭ, Tudorŭ otŭ Malŭ-Vănăt.

4. Pe un *Octoih Mare* din Rîmnic: 697

Amŭ scrisŭ eŭ, popa Crăčun, sinŭ popa Mihaĭ otŭ Tărgulŭ Vălenilorŭ. Popa Crăciun; vălet 7287 [1779], Dich[emvrie] 16. [Și notă de la «Istrati sinŭ diaconŭ Stanŭ dinŭ Văleni».]

5. Pe un *Triodion* din Rîmnic: 698.

Să să știe că aceste doao sfinte cărțĭ s'aŭ legatŭ prin osteneala dumnealuĭ jupăn Stoichiĭ Penișŭ otŭ Berivoeștĭ; carele să numește Triodŭ și Strastie.

Acestu Triodŭ este alŭ popiĭ luĭ Moisi i prez[vitera] Cărstina otŭ Poiana; l-amŭ cumpăratŭ în tal[erĭ] 9 i banĭ 30, la anulŭ de la Zidirea Lumiĭ letŭ 7255 [1746-7]. Azŭ, popa Moisi sinŭ Negulŭ dascalulŭ Lungenulŭ.

Să să știe de căndŭ aŭ născut fie-miŭ Radulŭ, la Dechemvrie 9 zile, leat 7257 [1746-7].

Să să știe de căndŭ aŭ născutŭ Enică: la Iulie 3 dni, leat 7260 [1752].

[Acest] Triodŭ este a sfintiĭ [bisericĭ din] Berevoeștĭ. Ionŭ otŭ Văleniĭ amu [scrisŭ] [c. 1780].

6. *Slujba Sfinteĭ Filothieĭ;* Bucureștĭ, 1831.

7. *Slujba Sfîntuluĭ Stelianŏ;* Buzăŭ, 1840.

E. *Biserica Sf. Ioan.*

699. 1. Pe o icoană:

1818, 'Απρίλου 13. Διμίτρι Μπουζὰτ κὲ τῖς σινβίας κὲ τῶν τεκνῶν [= 1818, 13 Aprilie. A luĭ Dumitru Buzat și a soțieĭ și a copiilor].

700. 2. Pe alta:

1820, April 202 [=22].

701. 3. Pe alta:

Gheorghie zog[ra]f. April 12, 18012 [=1812].

4. Pe alta, însemnare că e din 1855, de la „maioreasa Marghioala Bălăneasca".

5. *Mineie* de Buda.

6. *Psaltire* de Bucureștĭ, 7288.

7. *Ciasoslov* de Brașov, 1835.

8. *Octoih* de Neamţ, 1836.

9. *Panihid* de Buzăŭ, 1839.

F. *Biserica Sf. Nicolae.*

1. La intrare: 702.

Aĉastă sfântă şi d[u]mnezeească biserică s'aŭ ridicatŭ dinŭ temelie întru ci[n]stea şi slava sf. ier[ar]h Nicolae, sf. m[u]-ĉ[enic] Gheorghie şi a Sf. Spiridon şi a Sf[ăn]t[uluï] Savi cel sfinţitŭ, în zilile luminatuluï Înpărat Nicolae Povolovič, fiind episc[o]p sfinţ. d. d. Chiesarie, de robiï luï D[u]m[ne]zeŭ Radul Jipa, Sandul Popiea, Ioniţă Lăzăroiu, Zincă Lăzăroiu, Gheorghie Lăzăroiu, Andreiu Olteanu, Mărzea Medelniceriu, Dumitru Buzăeanu, Ignatie Chirănoiu, Anghel Tabacu; 1833 s'aŭ poleit de fii răposaţilor de maï sus.

2. Pe o icoană: 703.

Gavriil Andronic, zograf; 1833.

3. Pe alta, aceiaşï iscălitură, cu data de 1837.

4. Pomelnicul cu nume ca: 704.

Herea, Pitra, Zipa, Zelres, Nerolao, Mirzea, Chirano, Ghermano, Moisi,

5. *Penticostarion* din 7276.

6. *Triodion* din 1777.

7. *Mineie* de Rîmnic.

8. *Octoih Mare* de Rîmnic.

9. *Antologhiu* de Rîmnic.

10. *Antologhion* de Bucureştï, 1786. Însemnare de la „preotŭ popa Istrati, dohovnic, otŭ Vălenï“.

11. *Ceasoslov* de Braşov, 1805.

12. *Psaltire* de Buzăŭ, 1835.

XIII. Mănăstirea Susana.

705. 1. Inscripția, nouă, arată că Susana Arșicu a făcut la 1740 o biserică de lemn, că ea a fost clădită din piatră la 1840 cu ajutorul luĭ treti Logofăt Filip din Văleni, stareță fiind Susana Albulețu și că a treia reparație s'a făcut în 1880 cu ajutorul Brașovenilor Frangulea, N. Perlea și D. Pitiș, stareță fiind Natalia Perlea.

Note asupra mănăstiriĭ, cu unele documente, a dat părintele Nifon, egumenul de la Sinaia.

706. 2. Pe o icoană:

Nică Brătucu, Mariia; 1814. Ioan zugrav.

3. Alta e făcută la 15 Ianuar 1858 de „Eliseĭ mo[na]h".

707. 4. Pe alta, foarte frumoasă:

1843, Panait zugraf.

5. *Chiriacodromion* de Bucureștĭ, 1801.

6. *Evhologhiu* de Brașov, 1811.

708. 7. Pe un *Octoih* de Buda:

1813, Dechem[vrie] 21. S'aŭ dăruit acest Octoih danie la sf[ă]ntul șchitŭ de maice călugărițe după apa Teleajenuluĭ, unde să prăznuește hramul sf[ă]nt[uluĭ] ierah Nicolae de dumnealor Ene Blebea, soția dumnealuĭ Dobra și dumnealuĭ Stanŭ Blebea, soțiia Neacșea, ca să rămîe la acest sf[ă]nt șchit nestrămutată, spre a dumnealor vecnica pomenire; aminŭ. Și s'aŭ scrisŭ prin popa Oprea Verzea dinŭ satul Săceale în Cernatulŭ.

8. *Octoih* de Neamț, 1816.

9. *Tipicon* de Iașĭ, 1816.

10. *Ceasoslov* de Iașĭ, 1817.

11. *Cazaniĭ* de Buzăŭ, 1834.

12. *Viețile Sfinților* pe Iulie, Bucureștĭ, 1836.

13. *Ceaslov* de Buzăŭ, 1837.

La stareță:

14. *Biblia* din Blaj, 1795.

XIV. Schitul Cheia.

1. De-asupra ușiĭ de intrare: 709.

Întru mare slava și lauda prea-sfinteĭ și de viață făcătoare și nedespărțiteĭ Troițe, întru a căriia cinste și hramul să prăznuiaște, la anulŭ 1835, Iulie 1, s'aŭ rădicatŭ acéstă sf[ăn]tă biserică din temelie, cu toate înprejurările eĭ, în zilele prea-înnălțatuluĭ nostru Domnŭ Alecsandru Dimitrie Ghica-Vodă [cu voia frăț[i]ni-săŭ Mar[eluĭ]-Dv[o]r[nic] Mih[a]lache Ghica, stăpînul moșii, de la carele s'aŭ și răscumpăratŭ la anul 1846], cu blagosloveniia preaosfințituluĭ nostru episcop Buzăulŭ, d. d. Chesarie, de care s'aŭ și sfințitŭ în anul 1839, Iulie 20, prin osîrdiia și osteneala Preacuvioșieĭ Sale părinteluĭ Damaschinŭ ieromonahŭ și starițŭ al sf[ă]ntuluĭ schit Cheaia[1] și a toată sinodiia sa, și cu ajutoriulŭ și cheltuiala a multor iubitorĭ de H[risto]s pravoslavnicĭ creștinĭ și marĭ ctitorĭ aĭ sf[ă]nt[u]luĭ lăcaș acestuia, spre večnica lor pomenire.

2. Pe dosul păreteluĭ: 710.

Întărirea celor ce nădăjduescu spre tine întărește, D[oa]mne sf[ă]nt, lăcașul tăŭ acesta pre care cu scump sângele tăŭ l-aĭ căștigat din osîrdea și osteneala Cuvioșii Sale chir Damaschin ieromonahul, starețul sf[ă]ntuluĭ schit; 1839, Avgust 26; Naum zograful.

3. Pe policandru: 711.

Acest policandru s'aŭ dăruit la sf[ăn]tu schit din Țeleajin, Țara-Rumănească, de dum. Drăgan Beteŭ și fii: Drăgan și

[1] Partea dintre [ ] e adausă în zugrăveală, în locul alteia, rase.

Bucur, Săcele, Satulung, cu dinpreună cu soţiile dum[nealor]; Braşov, 16 Ianuarie 1838.

4. Icoană din „1861, Sep[temvrie]. Atanasie Anghel, zog[rav]; Ploeştĭ".

712. 5. Pe o cruce:

Schitul Cheaia; leat: Iulie 2, 1834.

Portrete.

Însemnărĭ:

713. 1. Paisie arhimandritŭ i stariţu sf[i]nteĭ mînăstirĭ Neamţuluĭ i Seculuĭ.

714. 2. Gheorghie arhimandritŭ i stariţu sf[i]nt[eĭ] mănăstirĭ Caldaruşaniĭ şi Cernica ob[şte]jitel; 1802, Iunie 10.

715. 3. Dorotheiŭ arhimandritŭ i diiadoh al stariţuluĭ Gheorghie sf[i]nt[eĭ] mănăstirĭ Căldăruşanĭ.

716. 4. Ches[arie] ep[iscop] Buz[ăuluĭ].

Acestea treĭ pe pînză.

717. 5. Dionisie Mitropolitul Ungrovlahii, întîiŭ Rumîn, născut la 1769, înnălţat la tronul arhipăstoresc la 1819, Maĭ, şi trecut către lăcaşul cel ceresc la 1831, Fevruarie 7; prin osîrdia cuviosuluĭ protosinghel al sf[in]t[eĭ] Mitr[o]p[oliĭ] Ghermanò Brătianu.

În aşăz[ă]m[întul] liter[ar] al d. C. Roset. Litograf[iat] de A. Cladec.

718. 6. Calinic pré-venerabilŭ arhiereŭ şi episcop de Rimnicŭ, născut la anulŭ 1787, călugărit la anulŭ 1813, stareţŭ la monast[irea] Cernica la anulŭ 1818, episcop la anulŭ 1850, mort în Scaun 1868, Aprilie 11, la monăst[irea] Cernica.

Publicat de mine, fiul seu duhomnicescŭ şi amicŭ din copilăria mè, maior D. Pappasoglu, editor, Bucureştĭ, 1868.

Cărţĭ.

1. Pe *Mărgăritul* Grecenilor: **719.**

Acestŭ Zlatoustŭ iaste datŭ de Măriia Sa Costandinŭ Voevod, iarŭ cine-lŭ va înstriina, să aibă blestămulŭ a 300 *(sic)* sute sfinţĭ părinţĭ de la Nicheia. Preotŭ popa Manta fiindŭ la acastă sfântă bisearică dă la leatŭ 7223 [1714].

. . . Cu t[a]l[erĭ] 7 p[o]l părintelui Neofitŭ.

1746; prot[opop] V.

Amŭ legatŭ eŭ, Vasilie, robulŭ luĭ Dumn[e]zeŭ, acastă sfântă carte ce este al sfintiĭ bësericĭ ce să prăznuiaşte hramŭ sfântuluĭ şi mareluĭ mucenicŭ *[schimbat:* Ghiorghie de la tărgu Rămnic?], la l[ea]t 1766, Maĭ dni 28.

Scrie și „Şerban log[ofăt] din mahalaua—".

2. *Molitvenic* din 17—. Fost al „popeĭ Istrate otŭ Văleni". Pomenirea unuĭ copil îngropat „la Berevoeştĭ, în anvonulŭ sfinti biserici" la 1803, al luĭ „Tudurachi Post[elni]č[e]l Benea ot Homorăču" și al „Miuțeĭ Post[elni]č[asa] otŭ Vălenĭ".

3. *Liturghiĭ* de Bucureştĭ, 7255.

4. *Euhologhion* de Bucureștĭ, 1808.

5. Pe un *Chiriacodromion* de Neamţ, 1811: **720.**

Iustinŭ ieromonahŭ.

6. *Octoih* de Rîmnic, 1811.

7. *Evanghelie* de Buda, 1812, legată la 1852 de Băneasa Catrina Ghica.

8. *Tipicon* al Mitropolituluĭ Veniamin.

9. *Octoih* de Neamţ, 1816.

10. *Mineie* de Neamţ.

11. *Molitveanic bogat* de Bucureștĭ, 1819.

12. *Orologhion* de Bucureștĭ, 1825.

13. *Irmologhion* de Neamţ, 1827.

14. *Molitveanic bogat* ardelean din 1833.

15. *Liturghiĭ* de Buzăŭ, 1833.

16. *Ceasoslov* de Buzăŭ, 1837.

17. *Octoih* şi *Catavasieriŭ* de Buzăŭ, 1839.

18. *Slujba Sf. Alexandru*, Buzăŭ, 1839.

Manuscrise.

1. *Ale Sfîntuluĭ Ioanŭ Zlatoustŭ Cazaniĭ cu tîlcŭ la Cartea Faceriĭ.*

721. Însemnărĭ:

1.287 leĭ plăt[it]. Această carte: Vieţile Sf[in]ţilor Iunie; 1836, Buc[ureşti].

Diomid monah, din sf[înta] mo[năs]tire Căld[ăru]ş[a]nĭ.

2. *Ecteniĭ* din „1839, Dech[emvrie] 12; Căldăroşanĭ".

3. Cîutărĭ din „1839, August 4", scrise de „Acachie ierom o-na]h".

4. *Rînduiala blagosloveniеĭ measiĭ.*

5. *Acaftistul Sf. Pantelimon.*

6. *Cuvintele luĭ Simion Noul Bogoslov la Sf. Voevozĭ*, etc.

7. Rugăciunĭ.

XV. Biserica din Homoriciŭ (Prahova).

722. 1. La intrare:

Cu vrearea Tatăluĭ şi cu ajutorul [Fi]iuluĭ şi cu îndemnare Duhuluĭ Sfântŭ făcutu-s'aŭ ačastă sîntă beserică dăn temelia eĭ în hramul Maichi Precesti Născătoare dă Dumnezăŭ dă robi luĭ Dumnezeŭ Căpitan Iane i cu soţia dumnealuĭ jupănasa Aniţa, fata dumnaluĭ Nicula Ţangarofa, în zilele preluminatuluĭ Domn Io Mihaĭ Racoviţă Voivodŭ. ca să fie dă bună pomenire, lat 7252, 1744 [cu cifre].

2. *Evanghelie* din 1682.

723. 3. Pe un *Apostolŭ* de Bucureştĭ, 1743:

Ačastă sfântă carte ce să chiiamă Apostolŭ este a sfinti bisericĭ din Hom[o]răč, care este zidită de[n] temelie în hramulŭ

Uspenii Precisti, ca să fie de bună pomenire. Iane vătav; 7265 [1756-7]. Gorghe; 1772.

Legat de Ion Coltofeanu, în Ianuar 1807.

4. *Triodionŭ* de Bucureştĭ, 7255; de la acelaşĭ. „Iane vătav“, ctitorul.

5. *Mineie* de Rîmnic.

6. *Octoihŭ* de Bucureştĭ, 1792.

7. *Penticostariŭ* de Bucureştĭ, 1820.

8. Pe *Cazanii* din Bucureştĭ, 1828: 724.

T[a]l[e]r[ĭ] dooăzecĭ şi treĭ preţ, legată, precumŭ să vede.

XVI. Biserica din Măgurèle (Prahova).

1. De-asupra uşiĭ de intrare: 725.

Cu vrearea Tatăluĭ şi cu ajutoriul Fiuluĭ şi cu săvìrşirea Sfìntuluĭ Duh, dându-ne de la milostivul Dumnezeŭ ajutor şi răvnă dumnezeiască, am rădicat ačastă sfântă şi dumnezeiască beserică întru cinstea şi (dumnezeiască biserică) lauda sfântuluĭ proorocu şi înnainte-mergătoru Ioan Botezător[iulŭ], pentru ca să fie ìntru večnica pomenire noauă şi tut[u]ror neamuluĭ nostru; care s'aŭ zidit din temelie de mine, jupăneasa Ancuţa Oniceas[a?], ce mă tragu din neamul dumnealoru boerilor Filipeştĭ, şi de prea-iubitul mieŭ fiiŭ Ioan Caramalău biv Vel Caminar[iŭ], şi s'aŭ înfrumuseţatu după cum să vede, cu toate čele trebuinčoase biserieeştĭ, în zilile prea-înnălţatuluĭ nostru Domnu Io Alecsandru Ipsilantŭ V[oevo]d şi cu blagosloveniia Preasfinţii Sale părinteluĭ episeopu Buzăul Cozma, la leat 1780, la luna luĭ Septemvrie 11 (?), la anul de la Zidirea Lumiĭ 7290 [1781].

2. Pe *Cazaniile* 1742: 726.

.... De la sfănta biserică de la Magurelele dumnealuĭ Ioniţă Caramanlău biv Velŭ Caminar. [Rugăminte de o păstra

către] dascălĭ și grămăticĭ, boerĭ, slușbașĭ. [Scrie] Voicu Căpit[anul] de Siimenĭ otŭ mah[alaua] Slobozia domnească, după podul luĭ Șărban-Vodă, în Broștenĭ, vnucŭ popiĭ Nanŭ ot mah[alaua] Popa Nanŭ, la leatŭ 1793, Ap[rilie] 8 dni.

3. *Molitvenic* de Brașov, al fraților Boghicĭ.

XVII. **Biserica din Mehedința saŭ Podeniĭ-Noĭ (Prahova).**

727. 1. Pe stîlpĭ, la intrare:

Cățĭ citițĭ și intrațĭ în templu să vă închinațĭ,
Vă rugațĭ, vă umilițĭ și pre ctitorĭ pomenițĭ,
Pildiĭ lor fițĭ toțĭ părtașĭ;
Zidițĭ Domnuluĭ lăcaș,
Dacă vrețĭ să moștenițĭ
Binele ce toțĭ dorițĭ.
1861, Apr[ilie] 25.

728. 2. Pe dosul păreteluĭ de intrare:

Acest locaș dumnezeesc[u], ce să prăznuește hramul s. ierarh Nicolae, la anul 1821 s'aŭ înființat de răposați Mariș și Domnica; fiind în proastă stare, s'aŭ preînnoit precum să iasă [de] Steriadis cu Păunica, consoarta dsale *(sic!)*... [1861].

XVIII. **Schitul Vărbila.**

729. 1. Pe vechea piatră a pisanieĭ (astăzĭ pusă la scărĭ):

Єъи храм сто . . . , пеме (прчсте?) бцѫ сътвори жѹпань Драгомир Беліки Єпатарь и жѹпань Ѳѡма Бан, мс. сеп. ді дн., в лѣт змн. И жѹпань Карач второ вистиіарь.

Adecă:

Acest hram ale sfinteĭ Precisteĭ Născătoare de Dumnezeŭ l-a făcut dumnealuĭ Dragomir Marele-Spătariŭ și dumnealuĭ Toma Ban, în luna luĭ Septemvrie 14 zile, anul 7048 [1539]. Și dumnealuĭ Carač, al doilea Visteriŭ.

La 24 April 1538, tot supt Radu Paisie, Spătariŭ era Stroe (Ștefulescu, în *Buletinul societățiĭ geografice*, XXVIII, p. 151). Dragomir al nostru nu trebuie confundat cu Drăghicĭ. El e un *fost* Spătariŭ al viteazuluĭ Radu de la Afumațĭ. V. *Studiĭ și documente*, VI, p. 594. A servit și pe Vlad-Vodă cel din 1530-2, ba chiar pe Vladislav (v. Bogdan, *Relațiile*, pp. 167, 178, 181). Cel de-al doilea nu e cunoscut. El apare ca Ban. Soția luĭ Toma pribegià în Ardeal la 1545 (*Quellen der Stadt Kronstadt*, III, p. 266). Caragiŭ, al căruĭ nume e luat din turcește (ca și Hamza-Amza, Pașait și cîteva altele), nu se întîmpină aiurea. Fiind boier de a doua treaptă, i s'a făcut loc numaĭ la sfîrșitul pisanieĭ.

2. Pe alta: 730.

Въ место почини игѹмень Андоние и iрмонах Сака сън храмь. Мастoрь Степан сътвори.

Adecă:

Pe locul de închinare egumenul Andonie și ieromonahul Sava aŭ făcut acest hram. Maistrul Ștefan a lucrat.

3. Pe altă frîntură de piatră la scărĭ: 731.

Cu ajutoru lu D[u]m[ne]zeŭ s'aŭ făcutŭ acestea [ziduri în zilele prea-înnălțatuluĭ Domnuluĭ no[stru Ionŭ Gherghe Cara[geà Voevod, fiind episcop de Buzăŭ] preosfințitu nos[tru părinte Costandie], și s'aŭ făcutŭ acast[e] zidurĭ...ve, și zidurile curț[iĭ așa cum se văd a]cumŭ pri[n] osărdi[a] și sir[guința părin]teluĭ egumen Paisie... o ajnonea *(sic)*, cu ajutor.... mărituluĭ Marcineanu [= egumenuluĭ de Mărginenĭ]... Io ..., Mihaiŭ, Draghia. Hristos ....

4. Pe chiliĭ, data de 1804.

5. Pe umplutura pridvoruluĭ, cu duct turcesc: 732.

Ap[rilie] 24.

6. De-asupra ușiĭ de intrare: 733.

Cu vrerea Tat[ă]luĭ și cu ajutoru Sf[ăn]t[uluĭ] D[u]h s'a ridicatu acesta sf[ăn]tŭ lăcaș după str[i]carea cutremur[uluĭ], leat

1803, şi s'a isprăvit leat 1805, Maĭ 20, cu cheltuiala Sf[i]nţ[ieĭ] Sale pări[n]t[e]luĭ egumen Paisie er[o]m[ona]h Sinait, de la Eanaca *(sic)*, şi aŭ zidit-o şi zugrăvit, şi o împodobit-o cum să vede, şi pre afară, curtea, cu zid, cu portă, cu case, în zilile D[o]mnuluĭ Io Costandinŭ Al[e]x[an]d[ru] Ipsilantŭ V[oe]v[o]d, episcop fiind Costandie Buzeuluĭ; şi prăznăeşte hramul Sf[i]nt[eĭ] Născătoarĭ de D[u]mn[e]z[e]ŭ, Ad[o]r[mirea] M[a]ri[eĭ]. Şi orcin[e] cu ce s'a[r]ŭ milostivi, D[u]mn[e]zeŭ să le primească. Aminŭ.

734. 7. Pe dosul păreteluĭ:

Întărirea celorŭ ce nădăjduescŭ spre tine, Doamne, întăreşte biserica ta, care o aĭ căştigat-o cu scumŭpŭ sănŭgele tăŭ; 1805, Maiŭ 25.

735. 8. Pe uşă:

Călinŭ Costandinu Log[o]fătŭ.

736. 9. Pe un mormînt în pronaos, la stînga:

Прѣстави сѧ раб бжїѧ жѹпань Станчюл Велики Вистїiар понеже хватиш[ѧ его] кьд Басарабь Лаиwть ве ... те ... пр ... ѣ Iw Радѹ Воевода .. срд ... ; вечна его памает; вь лѣт[о] ҂знг, мца w. а днь.

Adecă:

A răposat robul luĭ Dumnezeŭ dumnealuĭ Stanciul Marele-Vistier pentru că îl prinseră... cînd Basárab Laiotă...; în zilele luĭ Io Radu Voevod...; veşnica luĭ pomenire; în anul 7053 1544], luna luĭ Octomvrie 1 zi.

Stanciul a fost deci unul din ajutătoriĭ luĭ Laiotă şi aĭ luĭ Stroe pribeagul. V. maĭ sus, cap. *Găisenĭ*, pp. 48-50.

737. 10. Pe altul, lîngă acesta:

Прѣстави сѧ раба бжїа жѹпаница Ка[п]лѣ, Велика — [alb], пись мсца —, днь —, влѣт ҂з —.

Adecă:

A răposat roaba luĭ Dumnezeŭ jupăneasa Ca[p]lea Marea—; s'a scris în luna —, în — zile, anul 7000 —.

Caplea, văduva luĭ Dragomir, ctitorul, se întîmpină la Brașov în 1545, iar la 1546 în țară. *(Quellen der Stadt Kronstadt*, III, pp. 272, 349).

Piatra a fost lucrată, Caplea fiind în viață. De aceia s'aŭ lăsat în alb datele și titlul, pe care, apoĭ, nu le-a maĭ întregit nimenĭ.

11. La chipurile ctitorilor: 738.

Ὁ εὐγενέστατος Βόρνικος Στανίλας Φιλιπέσκουλος,

Ὁ πανοσιώτατος ἡγούμενος κὺρ Παΐσιος, ὅστις ἔκτισεν καὶ ἐζωγράφησε τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ πέριξ τεῖχος μοναστηρίου ὡς φαίνεται, καὶ τὸ καμπανάρειον.

Ἡγούμενος Μαρτζι[νανίου...].

Ἰῶ Ῥάδουλ Καλούγερος.

[= Prea-nobilul Vornic Stănilă (cet.: Stanciul) Filipescul.

Prea-cuviosul egumen domnul Paisie, care a clădit și a zugrăvit biserica și zidul din jurul mănăstiriĭ, cum se vede, și clopotnița.

Egumenul de Mărginenĭ.

Io Radul Călugărul [= Paisie].

12. *Cazaniile* de la 1742.

13. *Molitvenic* de Bucureștĭ, 1794.

14. *Octoih* și *Mineie* de Buda.

XIX. **Biserica din Urlațĭ.**

1. *Anthologhion* de Iașĭ, 1806. Dăruit la 1840. 639.

2. *Psaltire* de Bucureștĭ, 1820.

3. *Molitvenic* de Buzăŭ, 1833.

4. *Ceasoslov* de Brașov, 1835.

XX. Biserica din Bucov.

740. 1. De-asupra ușiĭ de intrare:

Ačastă sf[ân]tă și d[u]mnezeiască biserică unde să prăznuește hramulŭ Nașterea Sf[ă]ntuluĭ Ioanŭ Botezătorŭ și a Sf[i]nt[eĭ] Troița, și fiindŭ din veehime zidită din temelie de ceĭ maĭ nainte ctitorĭ întru fericita unchiĭ mieĭ d[u]mnealuĭ Costandinŭ Mărgineanulŭ Filipescu Velŭ Postelnecŭ și de dumnealuĭ Mateiŭ Filipescu Velŭ Agă, de la leatŭ 1679, iarŭ la 1802, Octomvrie 14, din pricina întănplări ce s'aŭ făcutŭ, a mareluĭ cutremurŭ, cu totulŭ s'aŭ stricatŭ, și, ca să nu să piarză ačastă pomenire a neamuluĭ mieŭ și a mea, ca de acumŭ înnainte să să pomenească în vecĭ, din temelie m'amŭ apucatŭ cu toată osărdiia și amŭ prefăcut-o, înfrumusețăndu-se după cumŭ să vede, ca să fie spre pomenirea și spăseniia neamuluĭ mieŭ; ctitorĭ, eŭ, Costandinŭ Filipescu, Marele-Vistierŭ, în zilele pria-înnălțatuluĭ D[o]mnulŭ nostru Io Costandinŭ Alecsandru Ipsilantu Voevodŭ, an de la H[risto]s 1804 (?), Septemvrie 12.

Constantin Filipescu, vechiul ctitor, n'a fost niciodată Postelnic-Mare, ci a murit Căpitau: titlul cellalt vine dintr'o confusie cu Postelnicul Constantin Cantacuzino cel vechiŭ. a căruia a fost poate dintru început moșia. În adevăr, mama luĭ Constantin era o Cantacuzină, fiică a luĭ Constantin aceluia, Marica. Filipescu Căpitanul avea și viĭ în dealul Scăienilor lîngă Bucov (v. prefața la ediția mea din *Cronica luĭ Constantin* Căpitanul, p. XIII). Pentru felul cum Filipeștiĭ s'aŭ așezat aicĭ după Iani Spătariul și Ilinca, v. *ibid.*, p. V. Mateĭ, fratele cronicaruluĭ, a fost în adevăr Agă, până pe la 1690, cînd a luat Stolnicia cea mare (*ibid.*, p. XV). Constantin singur a făcut și biserica din Măteștiĭ Buzăuluĭ.

Pentru noul ctitor Constantin Filipescu, Vistierul v. *ibid.*, p. XXXII și urm.

2. Nu se maĭ vede alt chip de ctitor decît al reparatoruluĭ, Procopie Filitis, pe mormîntul, din cimitir, al căruia se spune că s'a născut „în Turcia“ la 1782, murind în 1868, și că a reparat și biserica de la Pleașa.

3. În biserică, două morminte, unul vechiŭ şi şters cu totul, cellalt al unuĭ Filitis.

4. Pe o icoană îmbrăcată cu argint: 741.

Dumitrache Cornelie; 1815, Deche[m]vrie ăntăŭ.

5. Pe potir: 742.

Μνησθῆτι, Κύριε, καὶ τῶν τῶν *(sic)* ταπεινῶν σου δούλων Πάνου, Ἄνης, Νηκολάου, Σμαράγδας, Κωνσταντίνου, Ζοήτζας, Γρηγορίου, Ἐκατερίνης, τῶν Φιλιπέσ[κων]· 1784, Β[ου]κουρ[ε]στί[ῳ]. [= Adă-ţĭ aminte, Doamne, şi de smeriţiĭ robiĭ tăĭ Pană, Ana, Nicolae, Smaragda, Constantin, Zoiţa, Grigorie, Ecaterina, Filipeştiĭ; 1784, Bucureştĭ.]

Tot aşa pe disc.

Decĭ întîlnim pe al doilea ctitor, Pană, fiul luĭ Grigore, fiŭ al Căpitanuluĭ şi pe soţia acestuia, Aniţa Cîmpineanu. De aicĭ se vede că această păreche boierească a avut pe Nicolae (Păharnicul), Constantin (viitorul ctitor al treilea) şi Grigore; Smaragda, Zoiţa şi Ecaterina par a fi soţiile lor.

6. Pe un mormînt afară, la dreapta altaruluĭ: 743.

Suptu această piiatră odihnescu oasele răposaţilor Ghiorghie i soaţea dumnealuĭ Postelnecu, fečor Badeuluĭ Postelnecu; Octo[m]vrie 21, 1797.

7. Pe o icoană zugrăvită pe fond de aur, între altele: 744.

. . . περίσωζε καὶ τὸν πιστὸν ποιμένα αὐθέντην γαληνότατον πάσης Οὐγκροβλαχίας, τὸν Κωνσταντίνον . . . [= Mîntuieşte şi pe credinciosul păstor, prea-seninatul Domn a toată Ungrovlahia, pe Constantin].

După stilul inscripţieĭ şi al literelor, pare să fie Brîncoveanu însuşĭ.

8. Pe o *Evanghelie* din 1682: 745.

Această sf[ă]ntă Ev[an]gh[e]lie o aŭ dăruitŭ Măriia Sa Io Şărbanŭ Voevodŭ de pomeaană sf[i]ntiĭ bisearicĭ din Măgureanĭ, hramulŭ Sf[în]ta Troiţă; ispravnicŭ Badea Log[o]f[ătŭ].

Să să știe că ačastă sfăntă Ievanghelie o 'ŭ legatŭ acumŭ a do[i]l[ea] oră rob[ulŭ] luĭ Dumnezeŭ Tudorŭ; datŭ banĭ direpțĭ aĭ luĭ: 40.

Пом[ѣ]ни гди: Tudorŭ, Chița, чад [= fiiĭ], Tudorŭ, Nega, чад.

746. 9. Pe legătura vechiĭ *Evangheliĭ:*

Ačastă sf[ă]ntă Ev[an]gh[e]lie s'aŭ ferecatŭ de robu luĭ D[u]mn[e]zeŭ Pană Filipesculŭ Velŭ Dvor[nicŭ]; leatŭ 1783, Ghen[arie] 11.

747. 10. Pe o *Evanghelie* greco-românească din 1693:

Ačastă svăntă Evanghelie iaste dată de dumnealuĭ Costandinŭ Căpitanulŭ Filipescu la svănta bisărică otŭ Bucovŭ, ca să fie dumnealuĭ de pomenire.

Ačastă sfăntă Evanghelie iaste legată de robu luĭ Dumnezeŭ... v. Vist[ieriŭ], la let 1760.

748. 11. Pe un *Triodion* de Rîmnic, 1731:

Ačastă sfăntă și d[u]mnezeiască čarte, numele eĭ iaste Triodionŭ, este a sfinteĭ bisericĭ Bucovŭ, și, fiindŭ multă vreme suptŭ purtarea de grijă și supt păstrarea mea robu luĭ D[u]mnezeŭ celŭ ce maĭ josŭ mă voiŭ iscăli cu măna mea dă țărănă, mă rogŭ și Sfinților Voastre părințilorŭ preoțĭ aĭ cestuĭ sfîntŭ lăcașŭ ca, orĭcățĭ vă vețĭ întămpla slujitorĭ sfăntuluĭ jărtfelnicŭ, mă pomenițĭ ca să să milostivească celŭ blăndu stăpînulŭ mieŭ H[risto]s să erte mulțimea păcatelorŭ mele. Și, căndŭ amŭ scrisŭ aicĭ, era l[ea]t 805, Noemv[rie] 28, în zilele prea-înnălțatuluĭ nostru Domnŭ Io Costandinŭ Alexandru Ipsilantŭ V[oe]v[o]d. Dimitrache Cor[nelie], bĭvŭ V[tori] Vist[ieriŭ].

Să să știe de căndŭ s'aŭ legatŭ acestŭ Triodŭ de rob[ul] luĭ Dumnezăŭ Oancea, deconŭ, și robŭ preoțiilor de la Bucovŭ. Fev[ruarie] 9, 1796.

Prin îndemnarea preotuluĭ Călinŭ s'aŭ legatŭ acestŭ Triodŭ; Fev[ruarie] 9, '96.

Acăstă carte ce să chiamă Triodionŭ, l-aŭ cumpăratŭ.

Pomelnicŭ dumnealuĭ bivŭ v[tóri] Vist[ieriŭ] Dimitrache Cornilie, epistatu Bucovuluĭ și ostenitoriulŭ sfinteĭ bisericĭ după marele cutremurŭ, care s'aŭ făcutŭ la leatŭ 802, Oc-t[om]v[rie] 14.

Viĭ: Dimitrache, Zamfira, Grigorie, Ilinca, Barbu, Mariia, Ilinca, Barbu, Mariia, Costandinŭ, Aretiia. Morțiĭ: Ilie, Nicu-lae, etc.

Și însemnare de la un „condicarŭ otŭ sudŭ Saacŭ".

12. Pe un *Mineiŭ* de Rîmnic (Februar): 749.

Dintr' ale sf[i]nteĭ bisericĭ iaste și acestŭ Mineiŭ a luniĭ luĭ Fevruarie, care s'aŭ datŭ de dum[nea]luĭ jupanŭ Pană Filipescu Vel Vor[ni]c, ctitorulŭ bisericiĭ, pentru a dumisale pomenire, fiindŭ eŭ preotŭ la acăstă sf[ă]ntă biserică; 1779, Dech[emvrie] 20 dn[i]. Pop[a] Stefanŭ.

Însemnărĭ din 1833.

13. Pe cel de Novembre: 750.

Dintr' ale sfinteĭ bisearicĭ a Bucovuluĭ iaste și acestŭ Mineiŭ alŭ luniĭ luĭ Noemvrie, datŭ de dum[nea]luĭ jupanŭ Pană Filipescu, ctitorulŭ bisericiĭ, pentru a dumisale pomenire, fiindŭ eŭ preotŭ aicĭ; Dech[emvrie] 10 d[ni]. Popa Stefanŭ otŭ Bucovŭ; 1779.

14. Pe cel din Octombre: 751.

....Ci inimile pravoslavnicilorŭ ceale neînvățate lumineză a lăuda cu evlavie pre toțĭ sfințiĭ cățĭ să pomenescŭ înŭ cele 12 Minee, fieștecare cu slujba la ûnŭ lucru minunatŭ și maĭ vărtosŭ pomenitŭ; ca acăsta s'aŭ aprinsu și inima dum[néa]luĭ jupanŭ Pană Filipescu Vel Vor[ni]c, ctitororŭ *(sic)* biseareciĭ otŭ Bucovŭ, la care m'amŭ aflatŭ eŭ slujindŭ, întru care m'amŭ și hirotonitŭ, la aniĭ de la H[risto]s 1724, și totŭ aicĭ amŭ slujitŭ nestrămutatŭ pănă la aniĭ 1779, Dech[emvrie] 20

dn[i], la care aŭ luminatŭ dumnealuĭ această sf[ă]ntă bisearică cu dăruirea acestorŭ 12 Minee, cu cheltuiala dumisale, pentru a dumisale pomenire. Pentru care întru H[risto]s să veniţĭ, fraţĭ cariĭ în urma mè veţĭ fi slujitorĭ la această sf[ă]ntă bisearică, la sf[ă]ntă proscomidie nu vă leneviţĭ a pomeni cinstite numele ce vă arătŭ: Pană, Aniţa, Neculae, Zmaragda, Ecaterina, Costandinŭ, Zoiţa, cu totŭ neamulŭ.

Rugăndu-vă şi pentru mine, multŭ-păcătosulŭ Ştefanŭ iereĭ, Sora prez[vitera]; 1779, Dech[emvrie] 2 dn[i].

Fost-amŭ şi eŭ slujătorŭ sfinti bisăricĭ Bucovuluĭ multă vreme; de[cĭ la] 1817, Iulie 2, amŭ venitŭ aicĭ, la d[u]mnealorŭ boeriĭ Costandinŭ Filipescu Vistieru, fiindu dumnealorŭ făcuţĭ surgumu de Carageà Voivodŭ, şi atuncĭ i s'aŭ întămplatŭ, în mergerea pă la surgum, de s'aŭ înbolnăvit, şi aŭ mersu pănă la Gherghiţă, şi aŭ şăzutŭ zile 6, şi iară aŭ purcesŭ pănă la Colintina, ş'aŭ şăzut zile 3, şi, mergăndu cu halaiŭ în casele d[u]mnealuĭ, s'aŭ aşăzatŭ la zăcere, şi pănă la şasă zile s'aŭ pristăvitŭ în D[o]mnul, şi la petrecerea la gropă mare jale şi tănguire şi halaiŭ ca la unŭ Domnu; scriindu-să cu mănă de ţărănă: măna va putrezi, iarŭ slova va rămănea. Popa Neagu otŭ Bucovŭ; 1817, Iunie 2.

Să să ştie de căndŭ s'aŭ începutŭ răzmiriţa de a să bate Muscali cu Turciĭ; Avg[ust] 17 dni, 1787. Popa Nathanailŭ.

Note de la „Dumitrache Cornilie biv vt[ori] Vist[ieriŭ]".

Însemnare că la 1814 eraŭ preoţĭ Mănăilă şi Gheorghie, „amîndoĭ bătrănĭ ciustiţĭ duhovnicĭ", de la „preotŭ micŭ şi staricŭ *(sic)*, Iacovŭ Costandinovicĭ".

Altă însemnare, din 1833, de la Ioan Finţescu.

15. Pe cel de Iunie, însemnare că e dat de Pană Filipescu la 20 Octombre 1780.

16. Pe cel de Octombre, data de 1-iŭ Septembre 1787 (?).

17. Pe cel de Maiŭ, notă a luĭ „Iacovŭ dascălŭ sfinti bisericĭ Bucovŭ", preoţĭ fiind Stati şi Gheorghie.

Altă notă, din 1802, de la alt dascăl, care numește biserica astfel: „biserica dumnealui Marelui-[Vistieriŭ] Cost[an]d[in] Filipescu“.

Face o însemnare și „Stefanŭ grămăticŭ denŭ Bucovŭ“, care iscălește „dascălŭ“.

18. Pe cel de Ianuar: 752.

Aicĭ amŭ însemnatŭ de cāndu s'aŭ făcutŭ răzmirițăle în Țara-Rumănească, care n'aŭ maĭ fostu de cāndu lu[mea] asfel de tămplare, și multă vărsare de sănge s'aŭ făcutŭ în Bucureștĭ, la tăerea binbaș[eĭ] Savi. . . ., 1821, Avgust 3.

Aicea amŭ însemnatŭ de căndŭ s'aŭ întămplatŭ moartea d[u]m[n]ei cocoani Zoiți, a dum[nea]luĭ Slugeruluĭ Gheorghiță, aflăndu-să atuncĭ sameșŭ alŭ județuluĭ; s'aŭ pristăvitŭ către Domnulŭ înŭ luna luĭ Dechemvrie în zece zile. . .; 1807.

Notă din 1818 de la „Draganŭ dascalŭ“. „Leatŭ 1817 amŭ însemnatŭ de căndŭ amŭ venitŭ aicĭ, la biserică.“

La 1833 vine dascăl Nicolae, cu 200 de leĭ pe an, chemat „de dumnealorŭ boeri din politia Bucovŭ... Dară, de nu-mĭ vorŭ da, și dumnealorŭ să fie supt blestem, și eŭ.“

Însemnărĭ ale unuĭ cleric, diaconit la 1784, 20 Iulie, „la Sfeti Spiridonŭ celŭ Noŭ“, de „părintele arhiepiscopŭ Timotheiŭ dela Sărindarŭ“. Apoĭ altele, cînd „aŭ îngrecat diaconeasa“, cînd, la 1785, 6 Decembre, s'a făcut preot, tot de acelașĭ arhiereŭ, și acolo la Sf. Spiridon, cînd i s'a îngropat un fiŭ „la biserica otŭ Bucovele . . ., fiindŭ maică-sa bolnavă până la moarte“.

M'amŭ dusŭ cu preoteasa la Bucureștĭ, ca să-ĭ facŭ haine 753.
frumoase, și, mergăndu pă drumŭ, s'aŭ bolnăvitŭ, și, ajungăndŭ la Bucureștĭ, aŭ zăcutŭ 11 zile, și aŭ muritŭ Fevr[uarie] 17, în zi Sămbătă, pă la chindie, în casă la jupănŭ Necolae Cĭubuciu, și o amŭ îngropatŭ la biserica dela Gorganŭ, lăngă oltariŭ, de spre amiază zi, în zi Duminecă, Fevr[uarie] 17. Iarŭ la leatŭ 1790, Sept[emv]r[ie] 15, m'aŭ chematŭ Preasf[inția Sa] părintele Dosithie, episcopŭ Buzăuluĭ, la Buzăŭ, și m'aŭ făcutŭ potropopŭ la plasa Pod[u]r[ĭ], în loculŭ potropopuluĭ Anghelŭ. Iarŭ la leatŭ 1791, Fevr[uarie] 6, aŭ răposatŭ

Elena, copila, fiindŭ eŭ foarte bolnavŭ de lăngoare, pănă la časul morțiĭ, şi n'amŭ ştiutŭ căndŭ aŭ muritŭ, niciĭ căndŭ aŭ îngropatŭ; tocma la 2 săpŭtămănĭ după ce m'amŭ maĭ arădicatŭ, amŭ priceputŭ că aŭ lipsitŭ copila dinŭ casă, şi atuncea m'amŭ bolnăvitŭ şi maĭ răŭ, şi mulțĭ banĭ amŭ cheltuitŭ cu doftori; şi aŭ îngropat-o la sfănta biserică otŭ Bucovŭ, lăngă zidulŭ, în dreptulŭ ferestri, de spre amiiază-zi.

754. 19. Pe cel de Decembre:

Leatŭ 1821, Martie 9, aŭ venitŭ Arvați în Țara-Rumănească, cu Ipsilantŭ cu Moldoveniĭ, şi Tudorŭ de la Oltŭ cu Olteni, şi binbaşa Sava cu Arnăuțiĭ dinŭ Bucureştĭ şi Căpitanŭ Iordache cu Ghenghea *(sic)* din Bucureştĭ, cu Arnăuți, de aŭ jăfuitu Țara-Rumănească şi boieri; care n'aŭ maĭ fostu dă căndu pămăntŭ, nicĭ n'o maĭ fi; şi cine vo *(sic)* maĭ rămănea după vremĭ, vorŭ pomeni cătŭ vorŭ trăi. . .

Popa Neagu otŭ Bucovŭ.

20. *Anthologhiu* de Rîmnic.

21. *Penticostariŭ* de Bucureştĭ, 1800.

22. *Catavasieriŭ* de Sibiiŭ, 1803.

23. *Evanghelie* de Sibiiŭ, 1806.

24. Pe un *Apostol* de Bucureştĭ, 1820, însemnare că s'a dăruit, împreună cu Liturghia, Psaltirea, Molitfelnicul, la „sfănta biserică din Bucovŭ“, de Gheorghe Valescu Clucer de Arie (12 Octombre 1829).

25. *Liturghiĭ* de Bucureştĭ, 1823.

26. *Liturghiĭ* de Sibiiŭ, 1827.

27. *Triodion* de Neamț, 1833.

28. *Liturghiĭ* de Buzăŭ, 1835.

29. *Apostol* de Buzăŭ, 1836.

30. *Evanghelie* de Buzăŭ, 1837.

XXI. Biserica din Filipeștiĭ-de-tîrg.

1. Pe o piatră, așezată astăzĭ în pridvor: 755.

Aĉastă sfănt[ă] și dumneziască besearică ziditu-se-aŭ și se 'ŭ rădicat den temelia eĭ întru cinstea și lauda hramuluĭ al Uspenieĭ b[ogorodi]țe[ĭ] în zilele [luĭ] Io Mateĭ Bas[a]raba Voevod, de robiĭ luĭ Dumnezeŭ jupanŭ Costandin Catacozino Vel Post[elnic] și a luĭ jupăneas[ă] Elena, i jupan Dumitrașco Vel Stol[nic] și a luĭ jup[ă]nes[ă] Voica, i Pană Log[ofătŭ] i jup[ă]nes[a] lui, Preda; l[ea]t 7150 [1641-2].

Dumitrașco Filipescu și Voica, soția luĭ, tovarășiĭ de ctitorie aĭ Postelniculuĭ Constantin Cantacuzino, care e, de sigur, clăditorul măreţelor case ce se văd în ruine pe malul Prahoveĭ, sînt bine cunoscuțĭ (v. prefața la ediția mea a Cronicеĭ luĭ Constantin Căpitanul, p. v și urm.). Pană era fiul luĭ Dumitrașco și soția luĭ, Preda, o fiică a „jupăneseĭ Ancăĭ ot Văleanĭ". Maĭ tărziŭ numaĭ, Cantacuziniĭ se încuscriră cu Filipeștiĭ, vecinĭ de moșie, prin acea căsătorie dintre Pană acesta și Marica luĭ Costantin Postelnicul, căsătorie din care s'a născut Constantin Căpitanul cronicarul.

2. Pe disc: 756.

Ἀφιέρωμα τοῦ ἄρχ. Βορ[νίκου] Ῥαδοκάνου Σλατηνιάνου τῇ ἐκλησίᾳ τοῦ Φιληπεστίου, τῆς Πράχοβας· 1798 [= Dar al dumisale Vornicului Răducanu Slătineanu către biserica Filipeștilor Prahoveĭ; 1798].

3. Pe o tipsie: 757

Τὸ παρὸν τεψίε 'γινε δι' ἐξόδων τοῦ ἄρχοντος Μεγάλου-Βορνίκου Ῥαδούλου Σλατινιάνου σὺν τοῦ ποτήρου, σταυροῦ καὶ εὐαγγελίου· αψϙ, 1790, Νοεμβρίου α', καὶ ἐδόθη παρὰ τοῦ αὐτοῦ τῇ ἐν Φιλιπεστίῳ τῆς Πράχοβας ἁγίᾳ ἐκλησίᾳ [= Această tipsie s'a făcut cu cheltuiala dumisale Mareluĭ-Vornic Radu Slătineanu împreună cu potirul, crucea și Evanghelia: 1790, Noiemvrie 1; și s'a dat de el sfinteĭ bisericĭ din Filipeștiĭ Prahoveĭ].

4. Pe potir și pe steluța luĭ: 758.

Μνησθῆτι, Κ[ύρι]ε, τοῦ δούλου σου [Ραδουκάνου, ὅταν ἔλθε ἐν βασιλείᾳ σου· 1785, Σεπτ[εμβρίου] 1. [= Adă-ţĭ aminte, Doamne, de robul tăŭ Răducanu, cînd veĭ veni întru Împărăţia ta; 1785, Septemvrie 1].

Pentru Răducanu, care se coboria din Cantacuzinĭ, v. *Gen. Cantacuzinilor*, p. 321; cf. *Negoţul şi meşteşugurile*, pp. 189-90.

759. 5. Pe disc:

1785, Maiŭ 10. C. F. [= Constantin Filipescu?], Mh. F. [= Mihaĭ Filipescu?], Ion F. [= Ion Filipescu?].

760. 6. Pe *Evanghelia* greco-românească din Snagov:

Acĕastă sfântă Evanghelie s'aŭ înpodobit după cumŭ să vede de dum[nea]luĭ Răd[u]can Slătineaan Velŭ Cluč[erŭ], în zile[le] prea-înnălţatuluĭ Dom[nu]luĭ nostru Ionŭ Neculae Petru Mavroghene Voivodŭ şi prea-sfinţituluĭ şi iubitorŭ de Dum[ne]zeŭ Mitropolitŭ chiriu chirŭ Cozma, şi s'aŭ datŭ la sfânta biserică la Fili[peştĭ] de sudŭ Pra[ho]vi; deci, fiindŭ şi eŭ ost[en]itorŭ până s'aŭ isprăvitŭ (de) robulŭ luĭ Dum[ne]zeŭ Dumitrache Cĭočan polc[o]v[nic]; 1788, Ghen[a]rie 9.

Acĕastă sfântă Evanghielie dată şi închinată iaste de dumnealuĭ jupanŭ Costandinŭ Cantacuzinò, bivŭ V[e]l Stol[nicu], sfinteĭ bisearicĭ denŭ Filipeştiĭ-de-Praova; 7214 [1706], Maiŭ 12 d[ni].

Maĭ 31 dni. Miercurĭ, la 3 p' čas de zi, arŭ fi fostŭ, s'aŭ cutremuratŭ pământulŭ; precumŭ alte lăcaşurĭ s'aŭ dărămatŭ, ci şi zidulŭ biseariciĭ Filipeştilorŭ s'aŭ dezgrăditŭ; ci măna care aŭ scrisŭ va putrezi, iarŭ slovele va rămânea în veacĭ; vleat 7246 [1748].

761. 7. Pe *Mineiul* de Rîmnic, pe Iulie:

Acest Mineĭ a luni luĭ Iulie este al sfinteĭ bisericĭ de la Filipeştĭ din Prah[o]v[a], datŭ la sfânta biserică de dum[nea]luĭ Radu Slătineanu biv Velŭ Cluč[e]r[iŭ], carele moşie şi biserică este a dum[nea]luĭ de clironomie, rămasă de la strămoşul

săŭ Costandinŭ Cantacozino bivŭ Velŭ Stol[ni]c[ŭ], fiiulŭ răposatuluĭ Costandinŭ Cantacozino Vel Post[elni]c, ginerele răposatuluĭ Şerbanŭ Basarab V[oe]v[o]d, dată zăstre răposateĭ strămoşeĭ sale, Domniţăĭ Eleni; care s'aŭ datŭ [de] dum[nea]luĭ întru pomenire şi pentru slujbe sf[in]teĭ biserici.

8. *Psaltire* de Iaşĭ, 1835.

9. *Chiriacodromion* de Buzăŭ, 1839.

Paraclisul.

Pe o *Evanghelie* greco-românească de Snagov, pecetea кт. фл., cu doĭ leĭ (a luĭ Constantin Căpitanul Filipescu). 762.

Apoĭ:

La l[ea]t 1810, Oct[om]v[rie] 25.

Ačastă sf[ă]ntă şi dumnezeiască Evanghelie grecească şi rămănească este cumpărată şi legată cu argintŭ şi suflată cu aurŭ de dumnealuĭ bivŭ Velŭ Log[o]fătŭ Costandinŭ Filipescu, şi aŭ dat-o sfinti biserici Paraclisŭ dinŭ casele dumnealuĭ otŭ Filipeşti-de-tărgu, din sudŭ Prahova, care moşie şi biserică este dumnealuĭ de clironomie dela neamulŭ şi părinţiĭ dum[nea]luĭ. . . .

XXII. Biserica din Călineştĭ (Prahova).

1. De-asupra uşiĭ de intrare: 763

Ačastă cinstită dumnezeiască cas[ă] ziditu-s'aŭ prea hramul al Uspenii b[o]g[orodi]ţe[ĭ] вь дни Io Mateiŭ Voevod. Помѣни ги [= pomeneşte, Doamne]: Tanasie, Tudora, Coce, Iorga [scris: ριοгa] Vel Spătarŭ, Catrina жѹпаниц его [jupăneasa luĭ]... ar ştira (?) Vasilachi ispravnicul, msţa Maiŭ dni 25, vleat 7154 [1636].

2. În cimitir: 764.

Elisaveta Cantacozino, născută la 15 Aprilie 1858 şi încetată din viaţă la 25 Fevruarie, anul 1859.

XXIII. Schitul Crasna (Prahova).

765. 1. Pe o cruce:

Această sf[ăn]t[ă] cruce s'aŭ făcut de părintele . . .; anul 1834.

766. 2. Pe un potir:

Danea, Joiţa, Dimitrie, Moise, Apost[o]l, Gheorghe, Neclue, Casandra, Noma, Neculae; 1829.

767. 3. Pe o tavă de lemn:

1849. Mare este numele Sfinti Troiţe.

4. Icoană din 1856.

5. *Panihid* de Bucureştĭ, 1809.

6. *Tipic* din 1811.

7. Pe un *Octoih* de Neamţ, 1816:

768. Aĕastă sf[ă]ntă carte ce se chiiamă Pavicernecŭ s'aŭ dăruit [la] sf[ă]ntŭ schit Izvoranulŭ otŭ Crasna, de mine, păcătosulŭ Sillivestrulŭ ce am fost întîĭ načalnec acestuĭ sf[ă]ntŭ schitŭ...; 1829, Dech[emvrie] 6. Silivestrulŭ ieromonahŭ, načalneculŭ acestuĭ sf[ă]ntŭ schitŭ.

8. *Orologhion* din 1825.

9. *Mineiŭ* de Buzăŭ, 1836.

XXIV. Drajna-de-jos (Prahova).

A. *Biserica satuluĭ.*

769. 1. Pe o zugrăveală în pridvor:

Patimile Domnuluĭ nostru H[risto]s; dedic[a]tă pe sama sf[inteĭ biericĭ de Carl N. Colson; a[nul] 1847.

2. Aceiaşĭ însemnare pe alta, care înfăţişază pe „Isus Hristos în grădina Măslinilor".

3. Icoană din 1815.

4. Piatră de mormînt, cu inscripție.

5. *Ceasoslov* din 17—.

6. Pe o *Cazanie* din 1768: 770.

Și am scris eŭ, Ene dascălu, acastă sfîntă carte ce se chemă Cazanie, este a luĭ Gavril log[ofă]t otŭ Ogretinŭ, zestrie de la popa Ionŭ otŭ Suran[ĭ], care arată [= aŭ datŭ] la letŭ 1786, la luna luĭ Fev[ruarie] 10, cîndŭ aŭ mersŭ pe cale cè mare [o copie spune: «premare»], în zilile prè-luminatulŭ și prè-înălțatuluĭ Domnŭ Io Mihaiŭ Suțuluĭ Voevod, ca să-lŭ pomenesc[ă] pe elŭ și pe totŭ nemu luĭ; ereĭ Ionŭ, prezvit[era] Maria; iar măna carele amŭ scrisŭ va să putrezesca, iar ce-ĭ scrișŭ, va să se pomenescă, iproč. Și amu scrisu eu, logofetu Gavrilŭ, zetu popa Ionŭ, sinu popa Mihaiŭ; 1787.

Și acastă Cazanie s'aŭ pusu zălogŭ de Savulŭ sinu popa Ionu otu Suranĭ în t[a]l[erĭ] 40, adecă patruzecĭ, la preotu popa A[n]ghelu de la Drajna-de-josŭ, de la (?) 7314 [1806], Fev[r]oarie 10. La acastă sf[ăn]t[ă] carte ce se cheamă Cazanie amu datu eŭ, popa Anghelu, tal[erĭ] 30, adecă treĭzecĭ....

7. *Anthologhiu* de Rîmnic.

8. *Octoih Mare* de Rîmnic.

9. Pe o foaie de titlu, răzleață, a *Cazanieĭ* de Rîmnic, 1792: 771.

Să se știe de cîndu aŭ venitu părintele moșu popa Dumitru aiča, la satŭ otŭ Gura Drăjni, la leat 1797, Iul[ie] 8, și am scrisu eŭ, Stancu Logofătŭ otu satu Zărnești.

Și însemnare din 1805, de la un preot.

10. *Evanghelie* din 1794.

11. Pe un *Triodion* din 1798: 772.

Acestu sfîntu Triodu este cumpăratu dă dumnealuĭ bivŭ Velŭ Dvornicŭ Neculae Filipescu, întăia Domnie a prea-înnalțatuluĭ nostru Domnu Io Costandinŭ Angerliu Voevod, la leatŭ 1798, Fevr[uarie] 8, pentru sf[ă]nta biserică ce s'aŭ fă-

cutŭ la moşiia dumnealuĭ Drajna, sudu Saacŭ; scris-am eŭ Răducanu postelnicel, sluga dumnealuĭ boeruluĭ; şi cine va citi, să zică: Dumnezeŭ să-l erte.

12. *Penticostariŭ* de Bucureştĭ, 1800.

13. *Liturghie* de Bucureştĭ, 1833, dăruită de arhiereul Ioanichie de Stratonichia la 1837.

B. *Biserica Curţiĭ.*

773. 1. La intrare:

Acest sfînt templu s'a zidit în onorea unuia în Treime Dumnezeŭ şi lauda cuviosuluĭ eĭ patron Alecsandru, cu toată cheltuiala de Dumnezeŭ zelosuluĭ proprietar Mare[le]-Logofăt Alexandru N. Filippescu, în anul 1844, MDCCCXLIV.

774. 2. Pe un mormînt:

Aicĭ se odihnescu Alecsandru N. Philippescu, încetat din viaţa la 18 Decembrie 1856, şi fiica sa, Maria, încetată din viaţa la 10 August 1878.

3. Chipurĭ nouă ale luĭ Pană, Nicolae şi Alexandru Filipescu.

775. 4. Pe un arc de triumf:

Drumu [la proprietate]. 1851. Alexandru N. Filippescu.

XXV. Biserica din Drajna-de-sus.

776. 1. Pe *Liturghiĭ* de Bucureştĭ, 1780, această lămurire de criptogramă:

ѳ и ѕ з є д г б а

а б г д є з ѕ и ѳ

ч п о ѯ н м л к ї

і к л м н ѯ о п ч

ц о ѱ х ф ꙋ т с р

р с т ꙋ ф х ѱ о ц.

2. Pe un *Antologhion* din Rîmnic, 1786: 777.

Ačastă sfăntă dumnezeiască . . . ctitorilorŭ chirŭ Rad[u] [Pin]tea otŭ Drajna-de-sus, și aŭ ajutatŭ și dum[nealuĭ] vătafŭ Moisi i Iorga . . . otŭ Văleni, și s'aŭ datŭ pe acestŭ Mineiŭ tal[erĭ] 24, și s'aŭ închinatŭ la biserica . . . în hramu Sfinților Voivozĭ otŭ Drajna-de-susŭ, [ca să] fie pomenițĭ în noŭ. Ačasta. 1800, Ghen[arie] 21.

Și amŭ scrisŭ pop[a] Stančul, ce amŭ fostŭ preotŭ la sfăn[tul] jărtvelnicŭ, ca ceĭ ce vorŭ ceti mă vorŭ pomeni, zicăndŭ: D[u]mnezeŭ să-lŭ erte. Pop[a] Stančulŭ.

3. *Acathist* de Sibiiŭ, 1792.

4. Pe un *Octoihŭ* de Bucureștĭ, 1792: 778.

Ačastă sfăntă carte s'aŭ luatŭ cu cumpărătoarea de mine Gheorghe Andreiŭ Turnavitu, și s'aŭ închinatŭ la sfănta biserică de la Drajna-de-susŭ, ce iaste hramulŭ Sfințiĭ Voivozĭ, spre pomenirea nostră, și s'aŭ trimisŭ pă Iliia Pantea de aice; 1799, Dech[e]mv[rie] 16; Bucureștĭ.

Ačastă sfăntă carte ce să chiiamă Octoic, este închinată la sfănta mănăstire otŭ Drajna-de-susŭ. Pisŭ Popa Stančulŭ, Maiŭ 6, 1800. Și amŭ scrisŭ eŭ, popa Stančulŭ, aceste foĭ, fiindŭ lipsă, ca ceĭ ce vorŭ ceti mă vorŭ pomeni, zicăndŭ Dumnezeŭ să-lŭ iarte.

5. *Apostolŭ* de Rîmnic, 1794.

6. Pe un *Molitvenic* de Rîmnic, 1793: 779.

Sudŭ Saac, plaiŭ Teleajinuluĭ.

Să se știe că acestŭ sfăntŭ și dumnezeescŭ Molitvelnicŭ iaste alŭ preotuluĭ popi Stančulŭ otŭ Drajna-de-susŭ, și s'aŭ cumpăratŭ de Sfinției Sa în t[a]l[erĭ] 10, banĭ 40, și altŭ nimenea nu aŭ ajutatŭ, fără numaĭ prinŭ osteneala Sfinții Sale, și cine ar îndrăz[ni] a să face stăpănŭ pe dănsulŭ, să aibă a da seama înnaintea dreptuluĭ judecătorŭ, la a dooa venire. Acest[ea]. Și m'aĭ și 'scălit, ca să să creză, 1801, Iunie 24.

Popa Stančul otŭ Drajna.

780. 7. Pe o *Evanghelie* de Rîmnic, 1794:

Sud Saacŭ, plaiŭ Teleajnuluĭ.

Această sfăntă şi d[u]mnezeiască Ivinghelie s'aŭ cumpăratŭ prinŭ osărdiia şi milostenie dumnealorŭ chirŭ Radu Păntea ĭ Stoica Bolănulŭ, şi s'aŭ datŭ pe dănsa t[a]l[erĭ] 13 p[o]l, şi s'aŭ datŭ la sfănta biserică dinŭ Drajna-de-susŭ, adică la mănăstire, ce iaste hramŭ Sfinţilorŭ Voivozĭ Mihailŭ şi Gavriilŭ, ca să fie aicĭ pre această lume trecătoare pomeniţĭ, şi în cea viitoare în Raiŭ sălăşluiţĭ, cu sfinţi toţĭ dinpreună, să le facemŭ voia bună, aminŭ.

Iar cine să va face moşneanŭ pre dănsa, saŭ o va fura, saŭ o va găsi înstreinată, şi nu o va dovedi, cela să aibă a da seama înnaintea grozneculuĭ judeţŭ alŭ luĭ H[risto]s Dumnezeŭ, căndŭ va judeca toată lumea: atuncea, saŭ să va slăvi, saŭ să va osăndi. Această. 1799, Oct[omvrie] 2.

Şi aŭ datŭ Stoica Bolenu t[a]l[erĭ] 7 şi Radu Păntea t[a]l[erĭ] 6 p[o]l. Şi amŭ scrisŭ eŭ, popa Stančulŭ otŭ Drajna. [Încercare grecească.]

8. *Triod* de Blaj, 1800.

781. 9. Pe un *Chiriacodromiu* de Bucureştĭ, 1801:

Ion Barbu amŭ datŭ această carte la sf[ăn]tă mănăstire...

Să se ştie că această sfăntă şi dumnezeiască carte ce să chiiamă Chiriacodromionŭ s'aŭ dăruitŭ de robulŭ luĭ Dumnezeŭ Nicu Barbu la sfănta biserică de la Drajna-de-susŭ ce iaste hramulŭ Sfinţilorŭ Voivozĭ, spre pomenirea în vecĭ, amin.

Popa Stančulŭ.

Şi s'aŭ trimisŭ pe Iliia Păntea la mănăstirea lorŭ; 1802, Maiŭ 8.

Leatŭ 1829, Noemvrie 18.

În ştiinţă să fie, la leatu maĭ susŭ arătatŭ, şi viindŭ şi Muscali în ţară, s'aŭ făcutu cutremuru, care multe bisericĭ s'aŭ crăpat, care unele s'aŭ stricatŭ; iare în vara această aŭ

fostu şi ĉuma, şi multe întămplărĭ s'aŭ făcutŭ. Leatŭ 1838, Ianuarie 12.

În ştiinţă să fii tuturor lăcuitorilorŭ că în zilile prea-luminatuluĭ Domnu Ionu Alicsandru Dimitrie Ghica Voivod şi în zilile preasinţituluĭ episcopŭ Chesare s'aŭ făcutŭ mare cutremuru, care s'aŭ stricatŭ multe bisericĭ, Marţ seara spre Mercurĭ. Popa Ilie.

10. *Bucoavnă pentru învăţătura pruncilorŭ;* Sibiiŭ —.

11. Pe un *Orologhion* de Braşov, 1806: 782.

Să să ştie că acestŭ dumnezeescŭ Ceaslovŭ iaste alŭ preotuluĭ popa Stanĉu otŭ Drajna-de-susŭ, şi aŭ datŭ pre dănsulŭ t[a]l[erĭ] 10, iarŭ cine îlŭ va fura saŭ îl va —, saŭ să va face stăpănŭ pe dănsulŭ, să aibă a da seama înnaintea dreptuluĭ judecătorŭ. Aĉasta. 1812, Ghenare 16.

Popa Stanĉul proistosŭ, duh[o]vn[ic].

12. *Psaltire* de Buzăŭ, 1835.

XXVI. Biserica din Răzvadul-de-sus.

(Comunicat de d. Virgil Drăghiceanu.)

1. **La intrare:** 783.

Intru numele Tatăluĭ şi al Fiiuluĭ şi al Duhuluĭ Sfîntŭ şi întru ajutorul prea-luminatuluĭ şî făcătorŭ de ciude hramul sfenteĭ besereĉ şi al caseĭ nostre, S[fe]ti Nicol[a]e, arhipiscupu Marlecheschi [= al Miralichieĭ], în zilele dulceluĭ creştin de Dumnezeŭ iubit Mateĭ Băsărabŭ Voivod, cu vrearea lu Dumnezeŭ Domnul Ţăriĭ-Rumăneştĭ, adecă eŭ robul lu Dumnezeŭ jupan Socol Vel Cluĉ[eriŭ], ĭ jupaniţa ego [= şi jupăneasa luĭ] Marula, feĉorul lu Drăghiĉ Dvornicul, i jupăneseĭ Irineĭ ot Corn[ă]ţenĭ, înpreună cu feĉori mieĭ, jupanŭ C[ă]rste[a] Cluĉ[eriŭ], jupaniţa ego Anghelina, i jupanŭ Ianache Spăt[ariŭ], i jupaniţa ego Anicuţa, i Irina, i Stanca, i Marula, i Cos-

tandin, i Ventilă Florescul, i Tudora, i Elinca și Tudosie început-am acestă sfântă casă besereacă dumnezeească, ce este hram S[fe]ti Nicolae, dentru team[e]lie până la sfrășătul eĭ, cu ajutorul m[i]lostivuluĭ Dumnezeŭ, ca să n[e] fie de poman[ă] pentru sp[ă]senia sufletealor no[a]stre, și ale p[ă]rinților noștri. Să ne fie de ajutor вь [=întru] [În]părăția Ceruluĭ și al sfântul[uĭ] jirtăvnic. Și o'm început în luna luĭ Maĭ 1 zi, leat 7151 [1643], și o'm săvărșit în luna lu Agustu, în 25 днь, leatŭ 7152 [= 1644].

2. Afară, piatra de mormînt a „Ilineĭ (?) Clucereasa dumisale —, fata dumisale Raduluĭ", moartă în 71—.

3. În zid, piatra „jupăniței Marula Clucereasa, a dumisale Socol biv Vel Clucer", moartă la 17 Decembre —.

XXVII. Crucea din Răzvadul-de-jos.

(Idem.)

784. Cu vreare[a] Tatuluĭ și cu ajutorul Fiiuluĭ și cu săv[ă]rșire[a] D[u]huluĭ Sfântŭ, acestă cinsti[tă] și de veiaț[ă] aduc[ă]toare cruce ridecatu-se-aŭ întru censtitul praznec S[fe]ti Nicolae Mi[ra]lechie[ĭ] în zelil[e] creștinuluĭ Mateĭ Bas[arabŭ]-Vod[ă], și la acastă sfântă cruce truditu-s'a și s'eŭ ostenit de o aŭ rădicat robul luĭ Dumnezeŭ jupan C[ă]rstea Cluč[eriŭ], жѹпанница его [= jupăneasa luĭ] Ilina, и синови ен [= și fiiĭ luĭ] Elinca, fečorul ju—.

XXVIII. Biserica din Nisipurĭ (Dîmbovița).

(Idem.)

E clădită de Șerban Zal[ha]nagiu și Marghioala Ruset, în 1828.

XXIX. Biserica din Lazurĭ (Dîmbovița).

(Idem.)

E clădită de Scarlat Mihăilescu.

XXX. Crucea din Lazurĭ (Dîmboviţa). 785.

(Idem.)

Cu voia Tat[ă]luĭ i cu ajutoriul Fiuluĭ şi cu săvrăşirea Sf[ăn]tuluĭ D[u]hŭ ridicatu-saŭ ačastă cinŭstit[ă] crueč[e] întru cinstit[u]l hram al luĭ arhanghel Mihail, şi s'aŭ ridicat în zilele Duchiĭ Voivod, şi o'ŭ ridicat robul luĭ Dumnezeŭ eŭ Mihul Log[ofăt], i cu jupăniţa dumnealuĭ Ana, ca să le fie lor şi p[ă]rinţilor luĭ de pomeană.

XXXI. Biserica din Racoviţă (Dîmboviţa).

(Idem.)

E făcută „la 1806, de Hagi Iane Anastasescu din temelie“.

XXXII. Biserica din Hăbenĭ (Dîmboviţa).

(Idem.)

E începută de familia Ghiculeştilor şi mîntuită de Hagi Iane, în 1822.

XXXIII. Biserica din Bucşanĭ (Dîmboviţa).

(Idem.)

Pe o pisanie spartă: 786.

.... şi lor fostu-s-a ziditŭ ačastă .... [no]stru, şi aŭ fostŭ pus hramul Sfănta...., iar eŭ Badea Vel Cluč[eriŭ], fiindŭ învechită..., şi sfinţiĭ arhangheliĭ....

XXXIV. Biserica din Băleniĭ-Rumînĭ (Dimboviţa).

1. Pe un clopot vechiŭ: 787.

Acest clopot este făcut cu cheltuiala dumnealuĭ Grigor[a]şco Băleanul, Vel Medelnicer şi l-aŭ dat къ цркка [= la bise-

rica] dumnealuĭ Băleanu, ca să-ĭ fie dumnealuĭ şi părinţilor dumnealuĭ vecĭnică pomenire; Martie 1, 7267 [= 1759].

788. 2. Pe alt clopot, de la biserica nouă:

S'aŭ făcut în zilele dumnealuĭ Grigorie Băleanu, întru vecĭnica pomenire, la leat 1842, de Friderich Volf din Bucureştĭ.

789. 3. Pe acelaşĭ:

Prin glasu-mĭ povestesc
Cerescululĭ Înpărat,
Iar prin veacurĭ pomenire
Celuĭ ce m'a înfiinţat.

790. 4. Pe o toacă de fier cu armele Bălenilor:

S'aŭ făcut în zilele d[umnea]luĭ Mareluĭ-Ban Grigorie Bă-Băleanu; 1842.

791. 5. Pe o pisanie nouă, la biserica nouă:

S'a ridicat de Marele-Vornic Grigorie Băleanu, faţă fiind Domnul Ţăriĭ, Alexandru Ghica, şi Metropolitul Neofit, în anul 1840, luna Iunie...; şi s'a săvărşit de marele-Logofăt N. Băleanu, la anul 1858, Iunie 29.

6. Ctitoriĭ bisericiĭ celeĭ vechĭ, ruinate:

La intrare: „Aniţa Băleanca, Luxandra, Zoiţa, cu fiică-sa Ilinca".
Pe păretele drept: „Grigorie Băleanu, Ioanŭ Băleanu polcovnic".
Pe păretele stîng: „jupăniţa Mariea, Ioniţă Caramanlău".

XXXV. Biserica din Ludeştĭ (Dîmboviţa).

(Idem.)

792. Pe *Evanghelia* luĭ Şerban-Voda:

Acĭastă sv[ă]ntă Evanghelie datu-o-a io creştinul Io Şărban Cantacuzino Basarab Voevod, Domnul Ţărăi-Rom[ă]neştĭ, la sv[ă]nta şi d[u]mnezieasca biserică ot Liudeştĭ den Potop, ot

sud Dămb[oviţa]; care biserică iastă făcut[ă] den temeliea eĭ de Stoica Log[ofăt] Liudescul, însă cu ajutorul Mării Sale Domnul creştin Io Şărban Cantacuzino Voevod, ca să fie Mării Sale pomeană în veacu. M[e]s[i]ţa Aprilie 14, leat 7194 [= 1686].

Ludescu e cronicarul cantacuzinesc.

XXXVI. **Biserica din Finta (Dîmboviţa).**

(Idem.)

E zidită la 1791 de Niculae şi Tănase Argintoianu.

XXXVII. **Biserica din Frasin (Dîmboviţa).**

(Idem.)

La intrare: 793.

Acest sf[ănt] lăcaş, hramul sfăntuluĭ Haralamb, maĭ denainte fiind de lemn, din îndemnarea dumnezeiască s'aŭ zidit din temelie, de d[umnea]luĭ biv 3 Logofăt Theodorache Roda, în zilele armii prea-puterniculuĭ Înpărat Niculae, în al 4 an, în zilele Preasfinţii Sale Mitropolituluĭ Grigorie...; 1832.

XXXVIII. **Biserica din Băltiţa (Dîmboviţa).**

(Idem.)

La intrare: 794.

Aĕastă sfăntă şi dumnezeĭască biserică s'aŭ zidit din temeliia eĭ şi s'aŭ înfrumuseţat pîcum se vede, în zilele Domnuluĭ Io Costandin Neculae Voievod, de d[umnea]luĭ jupan Costandin Lipoveanul, sin Hriziĭ Căpitanul Lipoveanul; dinpreună cu jupăneasa luĭ, Stanca Ĉoranca Lipoveanca..., întru pomenirea sfăntuluĭ ierarhu Niculae..., în zilele Mării Sale Constandin Niculae Voevod. Leat 7251 [1742], Sept[emvrie] 25.

XXXIX. Biserica din Corneştĭ (Dîmboviţa).

795. 1. Pe o piatră de marmură, afară:

„Constantin Scarlat Cornescu. Născut la 1792, mort la 1820."

796. 2. Pe o cruce:

Cu vreare[a] Tatăluĭ şi ajutoru[l] Fiuluĭ şi săvărşitu Duhuluĭ Sf[ă]ntŭ, ace[a]stă cinstit[ă] şi de viiaţă aduc[ă]to[a]re cruce rădicatu-s' întru cinstit pr[a]znic şi făcătoru de čude S[fe]ti Nicolae arhiipiscupu[l], č'au fost hramul sfenteĭ beserecĭ den Corn[ă]ţenĭ, în zilele creştinuluĭ Mateĭ Băsărab Voevod. La ačastă [dum]nezăiască cruce truditu-s'eŭ şi s'aŭ ostenit, dă o a rădicat, robul lu Dumnezeŭ jupan Socol biv Vel Cluč[eriŭ], de înpreun[ă] cu jupanesa luĭ, ro[a]ba luĭ Dumnezeŭ, jupaniţa Marula Cliuceresa, fata răposatuluĭ Mihaĭ Voevod şi a jupăneseĭ Tudoreĭ şi cu fečorei noştriĭ jupanŭ Cărstea Cliuč[eriŭ], şi Irina, şi Ian[a]che Spat[ariŭ], i Stanca, i Marula, i Costandin,. i Ventil[ă] Floriscul, şi Tudora, i Tudosie, i Ana, — ca să se pomene[a]scă părinţiĭ noştri jupan Necula Vornicul i jupaniţa ego [= jupăneasa luĭ] Irina ot Cornăţenĭ, i moşi noştriĭ cine aŭ făcut besearica de la Cornăţen : jupan Ventilă Vel Vornic i jupaniţa ego Voica. Şi s'eŭ rădicat ačastă sfăntă cruce în cestu loc, pentru suflete[le] lor şi al părinţilor lor, ca să le fie pome[a]nă în veci. Amin. **Пис м[ѣсѧ]ца маи к дни, лѯт** [= scris în luna luĭ Maiŭ 20 de zile, în anul] 7153 [= 1645]. **Пис** [= aŭ scris] Hristozfin (?!).

Înrudirea arătată aicĭ, cunoscută, însă, şi prin alte izvoare, are cea maĭ mare însemnătate pentru a se putea înţelege marea carieră răpede a luĭ Socol. Pentru Tudora şi Marula, v. Papiu, *Tesaur*, I, p. 389; *Studiĭ şi doc.*, V, 701-2; *Cronica luĭ Radu Greceanu*, ed. Şt. Grecianu, pp. 330, 352 (Tudora era fiica luĭ Mihaĭ Cămărarul din Tîrşor, pretendent). Ea a luat pe Fierea Logofătul *(ibid.)*. Marula era măritată încă de la 1616, de şi avea numaĭ 17-19 anĭ.

XL. Biserica din Cornăţel (Dîmboviţa).

1. Pisania nouă spune „că s'a zidit din temelie de jupan Vintilă Cornăţeanu, biv Vel Vornicul, cu soţia sa, Voica, la anul 1596, iar la anul 1726 s'aŭ reparat de jupan Mateĭ Ruset, biv Vel Cluč[eriŭ], cu soţia sa, jupaniţa Stanca.“

2. Pe o carte:

Şi aceasta, dentru celelalte cărţĭ, este a dumnealuĭ Mateĭ Roset biv Vel Sluğ[eriŭ], dăruită de presfinţitul părintele nostru chir Clement. 797.

Roset e fiul beizadeleĭ Iordachi, care a ţinut pe fata luĭ Grigore-Vodă Ghica cel d'intăiŭ.

XLI. Biserica din Glodenĭ (Dîmboviţa).

(Idem.)

Pe o carte: 798.

De căndu aŭ fugit dumnealuĭ Lixandru Dumitru Ghica Voevod din Scaun, 1842, Oct[omvrie] 10, şi la 1843, Fevr[uarie] 14, s'aŭ încoronat Gheorghe Dimitrie Bibescu Voivod, fiind iarna fără zăpadă dă loc, şi cald întocmaĭ ca vara; şi am scris eŭ, robul luĭ Dumnezeŭ Dobre.

XLII. Biserica din Săcuienĭ (Dîmboviţa).

(Idem.)

1. La intrare: 799.

Cu vrearea Tatuluĭ şi cu ajutoriul Fiiuluĭ şi cu înplerea Duhuluĭ Sfăntŭ, a uniia nedăspărţite Sfinteĭ Troiţe, ačastă sfăntă şi dumneziiască bisearică de în temelie şi păn[ă] în sfărşit o a zidit dumnealuĭ jupan Neagoe... Săcuianul Velichi Postealnicŭ, înpreun[ă] cu jupăneasa luĭ, Sanf[i]ra, întru lauda cinstituluĭ hram al Naştereĭ Spăsitoriuluĭ nostru Is[us] Hr[istos], în zilele prea-luminatuluĭ Domnŭ Io Costandin Şărbanŭ Voevod, păntru večnica pomenire. Şi s'aŭ început ačastă sfăntă biseareča în luna luĭ Maĭ 10 zi[le], şi s'aŭ sfărşit la Oct[omvrie] 18 zi[le], leat 7163 [= 1655].

800. 2. Pe o carte:

La leat [17]30, luna luĭ Agustru în 2 zile, aŭ venit poruncă înpărătească pe la biserici, dă s'aŭ citit, pentru oerit i tutunărit, căte p[a]r[ale] 6, i dă vacărit, căte p[a]r[ale] 33 de banĭ, vită mare, i dă mănzațĭ şi dă gonitorĭ prin jumătate.

801. 3. Pe alta:

Să se ştie de căndu aŭ murit Măria Sa Io Costandin Racovița; la leat 1764, Ghen[arie] 28.

Data e exactă.

XLIII. Biserica Gura-Ocnițeĭ (Dîmbovița).

(Idem.)

802. 1. Pe un clopot:

S'aŭ dăruit de biv Vel Medelnicer Grigorie Merişescul...; satul Ghineştĭ; 1814.

Să se ştie de căndu a venit poruncă pe la toate satele, ca să dăm la casa înpărătească; intru acea vară fiind şi o secetă foarte mare, s'aŭ înspăimăntat toțĭ locuitoriĭ, în zilele înălțatuluĭ Domn Alixandru Ghica Voevod; 1834, Iulie.

Căndu aŭ fost cursul anilor de la H[risto]s 1837, în zilele Domnuluĭ Dumitru Ghica, s'aŭ dat poruncă să strice casele, să să pue pe linie, şi multe primejdiĭ s'aŭ întămplat, şi, dă năpraznă, blăstemul luĭ Dumnezeŭ fu, şi dete un potop mare foarte, atăta căt s'aŭ spăimăntat toată suflarea, şi, înecănd norod fără seamă, şi satele ce aŭ fost pre lăngă apele, le aŭ luat cu oamenĭ, cu dobitoace cu tot. Iulie 12.

803. 2. Pe o carte, pomenirea viforuluĭ de la 13 Iulie 1837. Apoĭ:

Să se ştii de căndŭ s'aŭ stricat obiceiul Țăreĭ-Rumăneştĭ, fiindcă erea Țări-Rumăneştĭ de bir, şi căte marafeturĭ aŭ fost, toate s'aŭ stricat. 1813. Log[ofătul] Gheorghie.

Să să ştie de căndŭ aŭ venit Muscaliĭ în Ţara-Rumănească, de s'aŭ bătut cu Unguriĭ, şi i-aŭ bătut Unguriĭ pă Muscaliĭ (?!), de i-aŭ făcut prafu.... 1849, A[v]g[ust] 3.

Să să ştie de când aŭ venit Muscaliĭ în Ţara-Românească şi aŭ trecut la Ungurĭ, şi s'aŭ bătut, şi aŭ luat Muscaliĭ Sabat (?), şi i-aŭ bătut Unguriĭ la leat 1849, Dech[emvrie] 1849.

Apoĭ:

Şi aŭ fost metoh mănăstireĭ Mislea.

XLIV. **Schitul Lăculeţe D(îmboviţa).**

(Idem.)

1. La intrare: **804.**

Această sf[î]ntă şi dumneziiască mănăstire, unde iaste hramul S[fe]ti Ilie Pro[oro]c, făcutu-o şi o'ŭ zidit de în temelie Io Mateĭ Basarabu Voevod şi Doamna [E]lina, ca să le fie pomeană în veacĭ. Amin. Is[pravnic] jupan Tudor. Vleat 7154 [= 1645-6].

2. Inscripţie zugrăvită înlăuntru, în dosul uşiĭ de intrare: **805.**

Acăstă sf[ăntă] şi dumnezeească biserică, ce să prăznueşte hramul s. ierarhu Nicolae şi s. proroc Ilie, din temelie aŭ fost zidită de răposatul întru fericire Mateĭ Basarab Voevod; apoĭ iar din temelie s'aŭ zidit a doa oară de răposatul Costandin-Vodă Brăncoveanul Basarab, şi, la leat 1802, de cutremur s'aŭ dărămat. Tot atunč, prin porunca răposatuluĭ Banul Grigorie Brăncoveanul Basarab, s'aŭ meremetesit. Acum la leatul 1849, din sufletească răvnă cuvioasiĭ Elisaveta Brăncoveanca [s'a înnoit] supt epitropia şi stăruinţa d[umnea]luĭ Clucerul Iancu Nedeianu, îngrijitor fiind d[umnea]luĭ Lazăr Zinidis, stariţă fiind Panfilia; s'aŭ săvărşit la leat 1850, Ghen[arie] 7, în zilele prea-luminatuluĭ [Domnuluĭ nostru] Barbu Ştirbeĭ [Voevod].

3. Candelă din 1696.

806. 4. Pe o carte:

Să se ştie că acestŭ sfăntŭ Mineĭ l-aŭ cumpărat maica stariţa Suzana.

Să se ştie la leatu 1818 aŭ fost o boală ce să zice holeră, şi aŭ murit ca la treizecĭ şi şase de miĭ.

807. 5. Pe *Evanghelia* de la 1682:

La leat 1802, Oct[omvrie] 14, 7 ceasurĭ din zi, s'aŭ cutremurat pământul, încăt s'aŭ dărămat cele maĭ sus zidurĭ.

XLV. **Biserica din Brăneştĭ (Dîmboviţa).**

(Idem.)

808. 1. Pe un clopot:

. . .'. s'aŭ făcut de Cristea Voinescu, cu alţiĭ, cari aŭ tat (*sic* = dat); 1791.

809. 2. Pe o carte:

Aič am însemnat de căndu s'aŭ născut fata noastră, în luna luĭ Sept[emvrie], în vremea răşmiriţiĭ, căndu aŭ şezut Turciĭ în Ţara-Rumănească, ca să se bată cu Ipsilant, la leat 1821, Oct[omvrie] 16.

XLVI. **Biserica din Şotînga (Dîmboviţa).**

(Idem.)

Însemnare nouă că „aŭ fost de lemn, făcută de titoriĭ Istrate Văcărescul, Badea Văcărescu, şi Ivan Văcărescul, vătafu, apoĭ, învechindu-se aŭ făcut-o din noŭ Fundăţeanu. Mihaĭ Plădescul...; 1836".

XLVII. **Biserica din Vulcana-Pandele (Dîmboviţa).**

(Idem.)

810. Pe o carte:

Să se ştie, de cănd am scris eŭ Niţă Dascălul..., de căndu s'aŭ cutremurat pămăntul foarte, căt s'aŭ prăpădit sfintele

mănăstirĭ, în ziua prea-cuvioasi Paraschivi, la opt ceasurĭ din zi, 1802.

XLVIII. Mànăstirea Cobia.

1. La întrare: 811.

Єьзида се си честны и бжственьи храм въ молбѫ и пофгалѫ иже вь чсты wтца ншего архіепска мірликінскі Николаі чюдтвwрца, и създа сѣ въ дни блгочистываг и хлюбиваг гнь ншемѹ Іw Алиѯандрѹ Воювод, и быст при влдцѣ кѵр Єѵѳиміе, и почише сѧ въ мсца юн. г, и съвръшни сѧ мсца... дни, влѣт зп. [= S'a zidit acest cinstit şi dumnezeiesc hram pentru rugăciunea şi lauda celuĭ întru sfinţĭ părinteluĭ nostru arhiepiscopuluĭ Miralichieĭ, Sfîntuluĭ Nicolae făcătoruluĭ de minunĭ; şi s'a zidit în zilele bine-cinstitoruluĭ şi de Hristos iubitoruluĭ Domnuluĭ nostru Io Alixandru Voevod, şi a fost pe vremea Vlădicăĭ domnuluĭ Eftimie; şi s'a început în luna luĭ Iunie în 3 şi s'a săvîrşit în luna — zile; în anul 7080 [1571-2].]

2. Pisanie înlăuntru, la pronaos: 812.

† Въ име га ба и спас ншего іѵ. ха. пис тьітоpь Бадѣ: под съмртіа ег не поставит ни воювода, ни вдка, ни болѣрінъ егѹменоѵ, аще поставит, и тога члка анатема бѫдеть чию (?) да пост. титори и калѹгерине дин wт мл. (?) [= În numele Domnuluĭ Dumnezeŭ şi Mîntuitoruluĭ nostru Isus Hristos, am scris eŭ, ctitorul Badea: după moartea luĭ să nu întărească nicĭ Domn, nicĭ Vlădică, nicĭ boier pe egumen; şi cine va întări, acela are să fie anaftema; ci să-l întărească ctitoriĭ şi călugăriĭ....]

3. Pe un pomelnic din 1844: 813.

Ctitorĭ: Io Mihaĭ Voevod, Io Nicolae Voevod, Io Şerban Voevod, apoĭ Voevoziĭ: Radul, Alexandru, Costandin, Grigorie, Radu, Antonie, Duca, Şerban, Mihaiŭ, Costandin, Grigorie Ghica; Ilinca, Gheorghe, Sultana. Mitropolit Luca arhiereŭ, Grigorie, Teofil, Ştefan, Teodosie, Varlaam, Grigorie, Iosif.

814. 4. Pe un *Mineiŭ:*

Aice am însemnat eŭ ca să ştie când aŭ făcut Muscaliĭ pace cu Turcul, la luna lu Iulie în 7 zile, Duminecă, şi umbla veleatul 1812 anĭ de la Naşterea luĭ H[risto]s, şi era Mitropolit părintele Ignatie.

Data e falsă.

XLIX. **Biserica din Găieştĭ.**

(Idem.)

815. 1. Înscripţia nouă spune că „e zidită din temelie de d[umnea]luĭ biv Vel Vist[ierul] Tănase Petrescu, denpreună şi cu ajutorul Polcovniculuĭ Manole, la leat 1776..., apoĭ, dărămăndu-se..., la 1836 s'aŭ refăcut de d[umnea]luĭ Polcovnicul Manole şi nepot Vistieruluĭ Tănase".

816. 2. Pe un mormînt:

Supt acest mormănt, să odihneşte pravoslavnicul robul luĭ Dumnezeŭ Vasile Carabulea biv Vel Capitan za lefegiĭ din Bucureştĭ; Iulie 13, 1832.

L. **Biserica din Voineştĭ (Dîmboviţa).**

(Idem.)

817. 1. La intrare:

Cu vrearea Tatăluĭ şi ajutorul Fiuluĭ şi cu îndemnarea Duhuluĭ Sfănt, ridicatu-s'aŭ ačastă sfăntă şi dumnezeiască biserică ce să cinsteşte hramul Sfinţilor Voivozĭ, şi a Buni-Vestirĭ, şi a Cuvioasi Paraschivi, în zilele prea-luminatuluĭ Domn Io Alexandru Moruzi-Vodă, fiind Mitropolit chiriu chir Dosofteĭ, şi s'aŭ zidit din temelie... prin osteneala dumnealuĭ jupan Radul Ţir. văt[af], Neacşa, Dragomir, — ca să le fie în vecĭ pomană. 1796, 26 Iulie.

2. În curte: 818.

Cu ajutorul şi cu mila luĭ Dumnezeŭ s'aŭ rădicat aĉastă sfăntă mănăstire lu Dumnezeŭ, pe hramul cuvioaseĭ Paraschiveĭ şi cu hramul Sfinţilor ;Erarhĭ, în zilele luminatuluĭ Domn... Moruzi Voivod...de Radu....

3. Pe o cruce în curte: 819.

Cu vrearea Tatuluĭ şi cu ajutorul Fiuluĭ şi cu îndemnarea S[fă]ntuluĭ D[u]hŭ ridicatu-s'aŭ aĉastă cinstită cruce pe hramul S[fi]nteĭ Uspenie bogorodiţe [= Născătoare de Dumnezeŭ], şi odihneşte osile robuluĭ lu Dumnezeŭ Gavriil şi a Radi. Şi aŭ rădicat aĉastă cruce jupan Stamate frati-su, feĉor jupanuluĭ Dimi, şi s'aŭ ridìcat în zilele Mării Sale Io Costandin Voevod, căndu aŭ fost leatu 7221 [= 1713], Fevr[uarie] 2ϑ.

LI. **Biserica din Văcăreştĭ (Dîmboviţa).**

(Idem; cf. maĭ sus, p. 45 şi urm.)

1. Pisania veche, pusă la noua capelă, a curţiĭ moşieĭ: 820.

Cu vrearea Tătăluĭ şi cu ajutorul Fiuluĭ şi cu îndemnarea Duhuluĭ Sfănt, în Troiţe slăvit Dumnezeŭ, aĉastă sfăntă şi d[u]mnezeiască besărică de aiĉa, din Văcăreştĭ, pe moşie moşilor, strămoşilor, din pajişte s'aŭ zidit de robul lu D[u]mnezeŭ Ianache Văcărescul Vel Agă, întru slava sfăntuluĭ şi mareluĭ de minunĭ făcătoriŭ şi de grabă ajutătoriŭ Nicolae, arhiepiscupul de la Mirlichie, ca să-ĭ fie prăznuirea, iară ctitorilor veaĉnică pomenire, lorŭ şi părinţilor; şi s'aŭ zidit în zilele prea-luminatuluĭ Voevodŭ [Constantin] Brăncoveanulŭ, şi s'aŭ începutŭ in anulŭ al zeacelea, în luna luĭ Iunie, în zi 1, leat 7206 [= 1698], şi s'aŭ săvărşitŭ între al unsprăzeacelea anŭ al Domnieĭ Măriei Sale, cu blagoslovenie preasfinţituluĭ chir Theodosie Mitropolitul, în luna lu Augustŭ 8 zile, ani Lumiĭ 7207 [= 1699].

821. 2. Inscripţie zugrăvită la biserica din sat:

....Puindu-se temelie de d[umnea]lor Enăchiţă Văcărescul...; 1868.

822. 3. Pe un clopot:

Acest clopot s'aŭ făcut de Enache Văcărescu.

823. 4, Pe altul:

срѫк (?). † рокꙋ ахѯе, мсица октоврїа а [=... anul 1665, luna luĭ Octomvrie 1].

LII. Biserica din Văcăreştiĭ-de-Răstoacă (Dîmboviţa).

(Idem; cf. *ibidem.)*

824. La intrare:

Întru slava prea-puterniculuĭ D[u]mnezeŭ în Troiţă proslăvit şi de noĭ, preavloslavniciĭ creştinĭ.

LIII. Biserica din Brezoaia (Dîmboviţa).

(Idem.)

825. În numele Tatăluĭ şi al Fiuluĭ şi al Sfîntuluĭ Duh ziditu-s'a ačastă sfântă şi dumnezeiască biser[i]că întru cinstea şi adormirea prea-sfintiĭ de Dumnezeŭ Născătoareĭ, şi s'aŭ zidit din temeliea eĭ, depre cum să veade, cu toată cheltuiala dumnealuĭ Gheorghie Sereili biv Vel Stolnic, întru pomenirea dumnealuĭ şi a dumneai Zmaranda Stolničasa, jupăneasa dumnealuĭ, şi copiilor dumnealuĭ; şi s'aŭ început în zilele lu Costandin Nicolae-Vodă Mavrocordat, şi s'aŭ sfrăşitŭ în zilele luĭ Scarlat Voevod; dar gătirea acesti bisearecĭ s'aŭ făcut de către soţia sa...; 7267 [1758-9].

LIV. Mănăstirea Băldana (Dîmboviţa).

(Idem.)

La intrare: 826.

Cu vrearea Tatăluĭ şi Fiuluĭ şi a Sfăntuluĭ Duhŭ s'aŭ rădicatu ačastă sfăntă biserică de robul lu Dumn[e]zeŭ popa Gheorghie, eclisiarhu bisericeĭ domneştĭ din Tărgovişte şi protopop a tot judeţul Denboviţi, şi de roba luĭ Dumnezeŭ Maria presbitera, spre slava şi cinstea Născătoariĭ de Dumnezeŭ şi a mareluĭ mucenic Gheorghie şi Sf[ăntuluĭ] Nicolae, în zilele putearneculuĭ Înpărat a toată Rusie Neculae Pavlovicĭ, fiind Muscaliĭ aicĭ în ţară, prin blagoslovenie Preasfinţii Sale părinteluĭ ipiscopu Rămniculuĭ Neofit, otcărmuitor Sfinteĭ Mitropoliĭ în locul Preosfinţii Sale părinteluĭ Mitropolit chir Grigorie, cel din pizma boerilor fiind izgonitŭ la Ţara Muscălească ....; 1831, Sept[emvrie] 21.

Acte privitoare la surgunul luĭ Grigore, în Hurmuzaki, X.

LV. Biserica din Ocniţa (Dîmboviţa).

(Idem.)

Pe o carte: 827.

Am dăruit acestŭ sfăntŭ Triod sfinteĭ bisericĭ Ocniţiĭ, ci este hramul sfăntuluĭ ierarhŭ Nicolae, pentru pomenirea mea, eŭ State, fost Cămăraş; 1783, Ianuar 5. Am cumpărat drept talerĭ 12. Scris-am eŭ, Drăghicĭ Logofăt, ca să ştie de cănd aŭ unblat Hangerliu Voevodul să scoaţă văcăritul..., şi i-aŭ venit din Ţaregrad ferŭman . . ., şi i-oŭ tăiat capul şi l-aŭ dus la Înpăratu, şi aŭ pus alt Domn ca să stăpănească.

V. Dionisie Eclisiarhul, în Papiu, *Tesaur*, III, p. 193 şi urm.

LVI. Biserica din Comişanĭ (Dîmboviţa).

(Idem.)

E clădită de Marele-Clucer Ion Mihăilescu, la 1842.

LVII. **Biserica din Brăteştiĭ-de-sus (Dîmboviţa).**

(Idem.)

E clădită de Păharnicul N. Brătescu, la 1828.

LVIII. **Biserica din Racoviţa (Dîmboviţa).**

(Idem.)

E clădită de Hagi Iane Anastasescu la 1806.

LIX. **Biserica din Hăbenĭ (Dîmboviţa).**

(Idem.)

E începută de Ghiculeştĭ şi mîntuită de Hagi Iani, la 1822.

LX. **Biserica din Bucşanĭ (Dîmboviţa).**

(Idem.)

Inscripţia veche numeşte drept ctitor pe Badea Vel Cluceriŭ.

LXI. **Biserica din Lunganĭ (Iaşĭ).**

1. La proscomidie: 1825.

828. 2. Pe piatra de mormînt a ctitoruluĭ, Iordachi Drăghicĭ (despre care v. tabla vol. X din Hurmuzaki; o scrisoare a luĭ în *Doc. Callimachi*, II):

Graiul omenireĭ tace,
Da' trupu aice zace:
Era un bărbat vestit,
Raoa boală l-aŭ prăvălit:
O rè boală a holèriĭ,
Mari-ĭ focul dureriĭ.

Rupt-aŭ sufletul din trup:
Gura înnaltă, a tăcut:
Glasurile omeneştĭ,
Inimile — sărăceştĭ.
In plin pomi toţĭ înfloresc,
Ci nimic nu folosesc.
El la toată omenirea:
Večnica luĭ pomenirea.
Vel Vornic cu boerie:
Ş'aŭ înplinit datorie.

1831, Iun[ie] 14.

Inscripţia e săpată în adînc, foarte slab, pe o piatră cu s'a cojit în jurul slovelor. De-asupra e un mănunchiŭ de florĭ în oală şi, în jur, un cadru sculptat.

3. Pe legătura uneĭ *Evangheliĭ* din Bucureştĭ, 1723: 829.

Ecaterina, Mihail Mavrudi; 1856.

Mavrodi a stăpînit moşia după Drăghiceştĭ.

4. *Liturghiile* Mitropolituluĭ Iacov (tipărite cu îngrijirea luĭ „Evloghie monahŭ, diortositoriŭ").

5. Pe un *Penticostarion* de Rîmnic, 7275: 830.

Să s[ă] ştì că ačastă carte anume Penticostarŭ s'aŭ cumpărat de Catrina Năculeas[a], şi am străcat [e scris pe deasupra; fusese: „scris"] eŭ, preutul Simionŭ, dreptu 8 leĭ, şi amŭ dat-o la biserică Lungan[i], să fie, şi cini s'ar ispiti să o furi, să fii suptu blăstămulŭ celorŭ triĭ suti optuspreze[ce] oteţĭ.

E bunica soţieĭ luĭ Iordachi Drăghicĭ, Maria; mama acesteia se chema Ileana.

Să se ştie de căndŭ aŭ fostŭ blagoveşteniia în zio de Paştĭ în anulŭ di la Hristosŭ 1817.

Să să ştie, de căn[d] m'amŭ apucatŭ dascălŭ la Lunganĭ, înbla veletu 1816.

831. 6. Pe un *Apostol* din Bucureștĭ, 1784:

Acestă sfântă carte ci să numeşti Apostolŭ, esti a sfinţiĭ —. Să fii ştiut di căndu s'aŭ născut fiiul mieŭ acesta: la anulŭ 1826, Iulii 19, și s'aŭ luminatŭ cu luminare sfântuluĭ Botezu, Iulii 20, naş fiindu-ĭ dumnaluĭ Medelnicerŭ Andriĭ, vechilŭ moşii Lungani; numele copiluluĭ totu Andreĭ; cu cetire botezuluĭ di părinteli Dumitru duhovnicu satuluĭ Lunganiĭ.

7. *Penticostariŭ* din Sibiiŭ, 1805.

8. *Vieţile Sfinţilor* din 1811.

9. *Triodion* de Blaj, 1813.

832. 10. Pe un *Triodion* de Buda, 1816:

Aĉastă sfântă carte iaste a dumisali cuconiţiĭ Mărioriĭ Drăghicĭ, stăpâna moşii Lunganiĭ, Ţinutu Cărligăturiĭ, şi numili cărţiĭ aceştiia, Triodu să numeşti, alŭ sfântuluĭ şi mareluĭ Postu.

Triodu dinŭ sat Lungani-di-sus, şi cine să va afla să o fure, să fi afurisit 12 a[r]herie; Frivoare 8, 1831.

Acestŭ Triodŭ iaste a sfinteĭ episcopieĭ Romanuluĭ, pentru trebuinţa bisericiĭ, 1819, care s'aŭ datŭ la beserica din satulŭ Lunganiĭ, de la Ţin[u]t[ul] Cărligăturiĭ, a dumisale Spat[ariuluĭ] Iordache Drăghicĭ, acumŭ la 1825, Sep[tem]vr[ie] 26.

...Însămnăndu şi eŭ vreme de căndŭ amŭ întratŭ slujitorĭ sfântuluĭ lăcaş, Costachi diiaconŭ; 1823, Sep[temvrie] 10.

11. *Triodion* de Iașĭ, 1816.

833. 12. Pe un *Strastnic* de Buda, 1816:

1-iŭ, ştiut să fii că la aniĭ de la Hristosŭ 1848, Iinii în 8 zile, prin lunile aciĭ primăverĭ aŭ fostŭ mare săcită; al doile, multă lăcustă; al triile, moarte holèri; al patrăle, oştĭ din toate părţile işite spre războĭ, şi marĭ grijĭ şi scărbire aŭ fost la nemul omenesc.

Io D...

La anulŭ 1848 aŭ întrat Rusulŭ în Moldova.

13. *Noul Testament* de Petersburg.

14. *Liturghiĭ* din 1818.

15. *Evanghelie* din 7329 (1820-1).

16. *Antologhion* din 1825.

Dăruit de Costachi Tolmazichi (cumpărătorul moșieĭ de la Mărioara Drăghicĭ, moartă și ea de holeră la 1848), la 1847.

17. *Anthologhion* de Neamț, 1825.

18. *Octoih* de Neamț, 1836.

LXII. **Biserica din Crucea (jud. Iașĭ).**

NB. Aicĭ se păstrează odoarele bisericiĭ dărîmate Dancu din Iașĭ. V. și *Iașĭ*, biserica Sf. Sava.

1. Pe clopot: **834.**

Acestŭ clopotŭ s'aŭ făcut cu bl[a]goslovenia și cu toată cheltuiala cuviosuluĭ igumen a sfinteĭ mănăstirĭ chir Ieremia Moldoveanŭ, în vreamea Domnieĭ Marieĭ Sale Constantin Dimitriu Moruzi Voevod, fiind Mitropolitŭ Moldavieĭ preaosfințitulŭ chirio chirŭ Gavriil, în anul de la Hristos 1781, Noem[vrie].

2. Pe una din icoanele îmbrăcate cu argint de la catapiteazmă: **835.**

Acastă svăntă icoană a Marilor Voevozĭ Mihail și Gavriil s'aŭ ferecat cu argint și s'aŭ poleit cu aur de răposatul Mihalache Misire, cu sirguința suroriĭ sale Magdalin[i] monahie[ĭ] și fraților luĭ, Ianache Misire și Gherghie poslușnic, spre a lor večnic[ă] pomenire; 1798, Noem[vrie] 8 . . . 1768, luna luĭ Iulie 20.

3. Pe alta: **836.**

Preasfăntă Născătoare de D[u]mn[e]zeŭ, priimeaști ale tale de la robiĭ tăĭ, Constantinŭ și Mariia; 1790, Maiŭ 19.

Presvântă Născătoare de Dumnezeŭ, ale tale dintru ale tale. Nevrednicii robiĭ tăĭ: Ierimie egumen i Hurmuz; 1786, Dechem[vrie] 25.

837. 4. Pe o icoană de-asupra ușiĭ:

Aceasta sfântă icoană a hramuluĭ Marilor Voevozĭ s'aŭ făcut cu toată cheltueala dumilorsale frațiĭ Răclișeștĭ, dumnealuĭ Căminar Gheorghe și dumnealuĭ Sărdar Ștefan din tărg[ul] Botoșanĭ, nepoțĭ de frate dumisali Medelnicerĭ Vasile Racliș, de aice, din Iașĭ, spre večnica pomenire a părinților dumilorsale; iar acei vechi icoană de argintŭ a catapitezmiĭ, în răzmerița pricinuită în Moldova de neamul grecescu, în anul 1821, s'aŭ dus de igumenul mănăstireĭ peste Prut, în hotarăle Rusieĭ, unde și astăzĭ se află; s'aŭ zugrăvit de Dimitrie Ponicĭ zugra[v], la an[ul] 1824, Mart 30.

Un Grigore Racliș face la 1833 biserica Sf. Dumitru din Botoșanĭ (*Inscripțiĭ*, I, p. 225, nº 485). Un Ștefănachi Racliș e printre ceĭ cari luptă pentru privilegiile Botoșanilor înnainte de 1821 (*Studiĭ și doc.*, V, p. 275 și aiurea).

5. *Evanghelie* de Bucureștĭ, din 1723.

838. 6. Pe un *Penticostarion* din Bucureștĭ, 7251:

....După moartea noastră rămăindu la fiiĭ noștri, iarășĭ să nu-l țăe în casă, ci la Sfintele Paștĭ să-l [ducă în]nainte la biserică, să să cănte pe dănsul, ca să fim și noĭ pomeniț la sfănta biserică...Nimenĭ să nu cuteze a să amesteca în pomana nostră...[Pentru] cumpărat[ul] cărți, săngur am dat banĭ..., [fiind] Domnu Ion Ioanŭ Niculaiŭ V[oe]v[o]da, în Domnie d'intăiŭ.

Ioan, fiul luĭ Nicolae Mavrocordat, a domnit de la 1743 la 1747. A doua Domnie n'a maĭ avut-o.

7. *Tipicon* de Iașĭ, 1816.

8. *Liturghiĭ* de Iașĭ, 1818.

LXIII. Biserica din Podu-Iloaiĭ.

E clădită de curînd, pe alt loc decît al vechiĭ zidirĭ.

Tipicon din 1816.

Alte cărţĭ, de la 1830 încoace.

LXIV. Bisericile din Tîrgu-Frumos.

A. *Biserica Domnească (Sf. Paraschiva).*

1. La proscomidie (inscripţia din frunte lipseşte, fiind distrusă 839.
la ridicarea turnuluĭ):

Помни ги дшѫ раба своею Іѡ Петрь Воевода и гпжда его Єлена и чѧд их Іліаш Воевода и брат ег Стефан и Костантинь и Роѯандра и раб б[ожін] Петра Вартик, вь црстви гспь наш (?)...

[şters] **г. . . и Ѩнтон писах.**

Adecă:

Pomeneşte, Doamne, sufletul robuluĭ tăŭ, Io Petru Voevod, şi Doamna luĭ, Elena, şi fiiĭ luĭ, Iliaş Voevod şi fratele luĭ, Ştefan, şi Constantin şi Ruxanda, şi robul luĭ Dumnezeŭ Petru Vartic, în Domnia Domnuluĭ nostru.

Numele luĭ Iliaş, care a urmat ca Domn tătăluĭ săŭ şi s'a turcit peste puţin, e cu îngrijire scos, prin loviturĭ cu un corp ascuţit. Rămîn numaĭ: Ştefan care a domnit după Iliaş, Constantin, mort în Constantinopol şi înlocuit printr'un pretendent (v. studiul mieŭ *Pretendenţĭ domneştĭ*, Bucureştĭ, 1898; din „An. Ac. Rom."), şi Ruxanda, care a fost soţia luĭ Alexandru Lăpuşneanu.

Petru Vartic era Vornic la 1539, cînd Rareş îl trimetea în Polonia (Hurmuzaki, I[1], pp. 207-8). În 1541, a fost numit Hatman şi Portar de Suceava, în locul luĭ Mihu, de Petru-Vodă întors în Domnie (*Chilia şi Cetatea-Albă*, p. 348).

Vartic pare să fi fost fiul unuĭ Armean din Galiţia, trecut la ortodoxie. Ştia poloneşte, de sigur: de aceia el îndeplineşte misiunĭ în Polonia şi primeşte, în Octombre 1539, pe solul polon la Poartă, Ieronim Laski (*Documente geografice,* Bucureştĭ, 1900, p. 4; din „Buletinul geografic" pe 1899).

840. 2. Pe o icoană:

Ačastă icoană s'aŭ zugrăvit cu cheltuiala robu luĭ D[u]mnezăŭ Theodorŭ Parascu, ca să-ĭ fie întru ağutoriŭ de toate cele dorite cu bine; vlet 1784.

841. 3. Pomelneacul sf[in]tiĭ bisericĭ gospod, ce să prăznueşte ἡ ἁγία παρασκευή, în Tărgul-Frumos; 1815, Fev[ruarie] 1.

Ioanŭ Petru Voivod, Ileana Doamna şi fiiĭ lor, Ştefan, Costandin, Rucsanda, Petru şi tot neamulŭ lorŭ.

Până aicĭ e o copie a pomelniculuĭ slavon de la proscomidie.

Scărlatŭ V[oi]vodŭ, Zmăranda Domna, 'cu fii şi totŭ neamulŭ lorŭ. Veniaminŭ Mitropolitŭ, cu totŭ neamulŭ săŭ.

Scarlat Callimachi dăruise la 23 Iunie 1813 vatra tîrguluĭ fiiceĭ sale Ralù, măritată cu Aga C. Paladi (*Doc. Callimachi*, I, p. 592, n° 45; v. şi pp. 593-4, n-le 46, 48). Tîrgul se răscumpără cu grea cheltuială („grè sumă di banĭ") la 1818 (*ibid.*, p. 546, n° 268; pp. 601-2, n° 58).

Pentru aceasta aŭ fost, o bucată de vreme, epitropĭ (*ibid.*, p. 546, n° 268; p. 594, n° 48; p. 595, nota 1).

La Tîrgu-Frumos, lîngă această biserică domnească („bisărica cè mare domnească"; *ibid.*, p. 482, n° 168) se maĭ vedeaŭ în veacul al XVIII-lea „stînd zidirile Curţilor gospod faţă" (*ibid.*, p. 583, nota 1). Biserica era însă la 1755 „agiunsă la stricăciune". Atuncĭ i se dă dreptul de a strînge în folosul eĭ camăna şi mortasipia (*ibid.*, pp. 510-1, n° 207). Tot odată Domnul dăruieşte vatra Tîrguluĭ-Frumos ctitorieĭ sale schitul luĭ Tărîţă, „schitul din codrul Eşuluĭ, ce este di-asupra Socoliĭ" (*ibid.*, p. 583, nota 1; cf. p. 458 şi urm., n-l 107). La 3 Iulie 1763 Grigore Callimachi scapă tîrgul de această robie (*ibid.*, *loc. ult. cit.*).

Cu cîţĭva anĭ înnainte, Constantin-Vodă Racoviţă făcuse din biserica domnească un mitoc al ctitorieĭ sale, mănăstirea ieşană a Sf. Spiridon, de care atîrna şi schitul luĭ Tărîţă. Totuşĭ, tîrgoveţiĭ se îngrijaŭ maĭ mult eĭ de această biserică de căpetenie a lor, şi la 1814 se lăudaŭ că cu cheltuiala lor s'aŭ făcut „boltele i acoperemîntul bisăriciĭ i triĭ odăĭ a bisăriciĭ, ogradă de zăplajĭ de giur împregiur, zugrăvit[ul] catepitesmiĭ i toate veşmintele bisăriciĭ, doĭ clopote i doĭ policandré i sfeşnice i argintăriĭ i alte multe".

Eĭ ţineaŭ acolo doĭ preoţĭ şi un diacon, un clisiarh şi un dascăl (*ibid.*, pp. 510-1, n° 207).

4. Chivot din 1851.

5. Candelă din 1850.

6. *Cazaniile* de pe vremea luĭ Mihaĭ Racoviţă.

7. Pe un *Penticostarion* de Iaşĭ, 7261: **842.**

Acestŭ Penticostarŭ s'aŭ cumpăratŭ de noĭ, epitropiĭ mănăstiriĭ Sfântuluĭ Spiridonŭ, cu bani mănăstiriĭ [şi s'aŭ dat la biserica gospod] din Tărgul-Frumosŭ; cariĭ cine s'arŭ, etc.; 1768, Aprilie 18.

Iscălitura grecească a arhimandrituluĭ. Pecete cu Sf. Spiridon şi ἅγιος Σπυριδών.

8. Pe un *Triodion* de Rîmnic, 1761: **843.**

...biserica Sfăntuluĭ Spiridonŭ, şi s'aŭ datŭ la biserica g[o]spodŭ de la Tărgulŭ-Frumosŭ, ca să fie pentru slujba bisericiĭ, şi cine ar fura-o, unulŭ ca acela să fie afurisitŭ.

9. Pe un *Catavasieriŭ* de Blaj, 1793:

Vasile protopopŭ Ţinut[uluĭ]; 1804.

10. Pe *Mineie* de Buda: **844.**

Acesti Minei le-aŭ afierosit dumnialuĭ Stolnicul Vasili Saul la biserica gospod din Tărgul-Frumos, unde să prăznueşte hramul precuvioaseĭ maiciĭ noastre Paraschivi, pentru večnica pomenire a părinţilorŭ dumisali; 817, Av[gus]t. Βασ. Σαοὺλ, Στόλ[νικος].

11. *Panihidŭ* de Iaşĭ, 1807.

12. *Evanghelie* de Buda, 1812.

13. Pe o *Evanghelie* de Veneţia, 1811: **845.**

Aceste doî sfinte Evangheliĭ, grečască şi moldoviniască, li-amŭ găsătŭ nelegate cu argintŭ la biserică, că[n]dŭ m'amŭ orănduitŭ eŭ epitropu; care nu ştiŭ bini de cini săntŭ afie-

rosite, darŭ prinŭ a mè osărdie s'aŭ cheltuit şi s'aŭ legat cu nişte argintu vechĭ de a bisericiĭ, iar cheltuiala lucruluĭ aŭ dat-o toată dum[nealu]ĭ. Sărdarĭ Ştefan Mirce, spre a sa pomenire veşnică. 1830, Av[gu]st 30.

Tărgulŭ-Frumosŭ. Grigori Coste, Sluğ[e]rĭ.

14. *Triodion* de Buda, 1816.

15. *Catavasier grecesc şi romînesc;* Sibiiŭ, 1832.

16. *Penticostarion* din 1834.

17. *Psaltire* de Iaşĭ, 1835, cu prefaţă şi versurĭ de Gh. Săulescu.

18. *Octoih* din 1836.

846. 19. Pe un *Panahidŭ* de Iaşĭ, 1837:

...este spre descoperire... uială ostenitoare... iconomul Theodor din Tărgulŭ-[Frumos]...[de la Sfănta] Paraschiva, şi cine...să va ipiti ca să o înstrăinează, să fie neertatŭ de toată puterea d[u]mnezeiască, după poroncire de susŭ şi de ğosŭ, aminŭ; şi de mine păcătosulŭ neertatŭ va fi în veaculŭ veaculuĭ. — Theodorŭ iconomŭ.

V., pentru alt preot, Mihaĭ (1806), *Doc. Callimachi,* I, p. 584, nota

20. *Anthologhion* saŭ *Mineiul* de Pesta, 1838.

Dat de Epitropia Sf. Spiridon.

847. 21. Pe *Viaţa Sf. Manuil, Savel şi Ismail:*

Ačastă carte cetindu şi eŭ, multŭ-păcătosulŭ ğosŭ-iscălitulŭ, şi îndestulŭ adăpăndu-mă de toate cele cuprinsă în ia, cu multă osărdie darŭ, fiindŭ nelegată, cu a mè cheltuială o amŭ legatu spre pomenire. Grigori Coste Sluğ[e]rĭ; 1838, Oc[tomvrie] 7.

Acestă cărticică ale sfinţilor mucenicĭ triĭ Manuil, Savel şi Ismailŭ este dreaptă a precuviosăĭ Paraschiviĭ dinŭ Tărgulŭ-Frumosŭ..., dăndu-se la anulŭ 837, No[emvrie] 30.

B. *Biserica Sf Nicolae.*

1. Pe o piatră din cimitir: 848.

Supt ačastă piatră să odihneşte robul luĭ Dumnezeŭ Ioan, Dumitru, Costantinŭ, Iona, Petre, Enache, Alecsandru..., [Sma]-randa, Zoiţa... vecilor; care s'aŭ săvărşit întru Domnul 1819, April 8 zile.

2. Pe alta: 849.

Aice să odihnesc robi luĭ Dumnezeŭ Ioan, Dumitru..., Zoiţa, Zoiţa, fii dum[i]sale Ştefan Cĭochina, la anu 1833, Noem[vrie] 12.

3. O a treia piatră e din 1834.

4. Pe o icoană: 850.

Nedelcu Dimitri.

5. Pomelnic din 1816. Cuprinde:

Joräşti: Dumitru, Ioanu, Anastasiea. Familia Pleviţu.

6. Cruce din 1851.

7. *Simeonŭ arhiepiscopulŭ Thesaloniculuĭ*, Bucureştĭ, 7273.

8. Pe un *Penticostarion* din Bucureştĭ, 7290: 851.

Amŭ priimitŭ 19 [leĭ] de la jupă[n] Comanŭ, pă Penticostarŭ, dinŭ cătŭ ne-aŭ fostŭ tocmala, iară ceialalţĭ i-amŭ lăsatŭ pentru pomenire; 1809, Ap[rilie] 7 zile. Popa Ioniţă tipografŭ.

9. *Octoih* din Bucureştĭ, 1792.

10. *Catavasiiariŭ* din 1793.

11. *Triodion* din 17—, iscălit „Vasile Mihail Vîlciul (1846)“.

12. *Chiriacodromion* de Bucureştĭ, 1801.

13. Pe *Psaltirea* din Bucureştĭ, 1806: 852.

Acestă sfăntă Pisaltiri a proroculuĭ şi înparatuluĭ David, fiind eŭ tari dorit după dorinţa ci am avut pentru o aşa Pisaltiri, m'aŭ învrednicit milostivul Dumnezeŭ şi l-am cumpărat

cu doïsprizăci leĭ di la soţia şi di la fič̆oriu răposatuluĭ Toatir Totoflis; şi am scris eŭ însuşĭ cu măna mè, pe cari ciĭ ce vor citi şi într' a cuĭ mănă va întra scrisori, să-şĭ aducă aminti şi di mini, căcĭ sănt om vieţuitoriŭ, dar voĭ fi şi muritoriŭ; să zică; Dumnezeŭ să-l erte pi dumeluĭ ğos-iscălitu, tănărul di vrăstă di 25 anĭ, Neculaĭ Tuingiu.

853. 14. Pe *Psaltirea* de Neamţ, 1824:

Ačastă sfăntă şi dumnezeiască Psaltire este a mè, cumpărată de la Costachi Polacŭ, cupeţ, tocmală spre folosul caseĭ noastre...; 1836, Martie 6.

Numele e scris şi „Poliiac".

854. 15. Pe un *Mineiŭ* de Neamţ, 1831:

S'aŭ cumpărat un trup întreg, adică doîsprezăci Minei, pe fieştecari lună, de către opşte poporenilor numiteĭ bisăricĭ, cu preţ de patru sute doîzăcĭ leĭ, de la monahul Isachie de la sf. monastiri Neamţul...; 1838.

855. 16. Pe cel de Ianuar:

....32 leĭ, 20 parale... Însă cu chiriie ce aŭ ţănut dumulŭ la mănăstirea Neamţuluĭ; [dăruit de] Ioan Drăgoĭ, cu soţul săŭ Acsinie şi fiiul lor Vasili.

17. Cel de Iulie e luat de Procopie Alicsandrescu, cu 50 de leĭ.

856. 18. Pe cel de Septembre:

Acestu Mineiŭ, luna luĭ Săpt[em]v[rie] s'aŭ cumpăratŭ di către mine, ğos-iscălitul, şi l-am dăruit la biserica cu hramul sfăntul ierarh Nicolaiŭ din T[ărgulŭ]-Frumos, spre pomenire sufletuluĭ mieŭ; 1838, Maiŭ 15. Polcov[ni]c Nastasă Stoica.

19. *Catavasier grecesc şi romănesc;* Sibiiŭ, Klosius.

857. 20. Pe un *Evhologhiu* din 1834:

Acestŭ Molitfenicŭ s'aŭ cumpăratŭ de dumnealuĭ polcovnicŭ

Anastasă, parohiianul besericeĭ sfăntuluĭ ierarh Nicolae, de aicea din Tărgul-Frumosŭ, cu prețŭ 36 leĭ, şi aŭ afierosit-o aceştieş besericĭ, ca să fie spre pomenirea domnilorsale în vecĭ....

21. *Irmologhion* de Iașĭ, 1848.

Biserica Sf. Nicolae e pomenită și în *Doc. Callimachi,* I, p. 595, nota 1: danie, din 1823, către dînsa a luĭ Petre Bacalul.

LXV. **Schitul luĭ Tărîță.**

Inscripția de la început lipsește. Pentru întemeiarea și înzestrarea schituluĭ de Mateĭ-Vodă Ghica la 1755, v. maĭ sus, p. 292. Cf. mărturia luĭ Ienachi Kogălniceanu *(Letopisițe,* I, p. 228): „Maĭ făcînd și un schit de piatră, mic, în fundul Socoleĭ, în deal, lîngă poiana luĭ Păun, care schit maĭ nainte era de lemn vechiŭ și se numia schitul luĭ Tărîță. La care de multe orĭ mergea Domnul în primblare, fiind loc nalt și frumos“.

1. La ușa pridvoruluĭ, inscripție mîzgîlită de meșterul evreŭ, la reparația făcută de Epitropia Sf. Spiridon în 1907, apoĭ rasă cu cuțitul: 858.

Let 1836, Sep[temvrie] 8, s'aŭ făcut acest pritvor de d[umnea]luĭ Petru Brașovanu, spre večnica pomenire.

2. Pe o piatră răzleață, tăiată sus, — în scrisoarea veaculuĭ al XVII-lea: 859.

....приходꙋ, по лѣвои сторонѣ, длѣ стѣны, гдѣ и предполож[є], но, положит на могилѣ єго каменѣ съ надписю; лѣть ємꙋ ѡт родꙋ 53.

Adecă:

... intrăriĭ, de partea stăngă, pentru (spre?) zid, unde este pus, a se așeza pe movila luĭ piatra cu inscripția; aniĭ luĭ de la naștere 53.

3. Icoana hramuluĭ e din 1839.

4. *Catavasieriŭ grecesc și romînesc* de Sibiiŭ, 1803.

5. *Octoih* de Neamţ, 1836.

6. *Anthologhion* de Pesta, 1838.

860. 7. Pe *Evanghelia* de Neamţ, 1845:

Aĉastă sfântă Evanghelii iaste hărăzătă de cătră Precuvioşie Sa arhimandritul Epifanii naĉalnicul Tărăţa la biserica din acest schit; care s'aŭ legat, s'aŭ înbrăcat şi s'aŭ ferecat cu argint de cătră gheneralnica Epitropii a Casăĭ monastiriĭ Sfântuluĭ Spiridon din Iaşĭ, la anul 1848. — Gh. Crupenschii Vornic, epitrop al Sf. Spiridon. — Maĭ 29.

LXVI. **Biserica din Socola.**

1. **Inscripţiile de pe clopote s'aŭ publicat în vol. I, p. 17, n^le 44-6.**

861. 2. **Pe tabloul care înfăţişează pe ctitor:**

S'aŭ zugrăvit la leat 1827, Iulie 20.

862. 3. **Pe aier:**

Înnalt preas[fi]nţitulu arhiepiscopu şi Mitropolitu al Suceviĭ ş'a toată Moldavia, d[omnu]luĭ domnu Veniamin, cavaleriŭ a feliurĭ de ordine, îndemnatu de rîvna ce ap[u]r[u]rea păstrează în inima sa pentru înnaintirea corposuluĭ cliricesc, cu a sa cheltuială săvîrşindu-se acestu epitafiu, s'aŭ hărăzitu, spre vecĭnică neuitarea, Seminariuluĭ seŭ din s[fă]nta monastire Socola, unde, la trecuţi anĭ 1834, iarăşĭ prin a sa neadormită osirdie, aŭ luatŭ al doilea începutu cursuluĭ învăţeturilor teologhiceştĭ, carele părăsit fiindu maĭ bine de 14 anĭ, din pricina nestatornicirilor şi înprejurările vremilor turburătoare ce aŭ urmat în acestu prinţipatu; 1838.

V. Adamescu, *Istoria seminariuluĭ „Veniamin“*, Bucureştĭ, 1904.

LXVII. **Mănăstirea Galata.**

A. *Biserica.*

NB. Aicĭ se păstrează și cărțile bisericiĭ vecine din Valea-Adîncă.

Inscripția de pe clopot și aceia de pe pragul care duce din pridvor în pronaos s'aŭ dat în vol. I, pp. 15-6.

1. Pe un *Octoih* de Iașĭ, 17—: **863.**

Să se știi di când aŭ nins a triia săptămână după Paștĭ, aniĭ di la H[ristos] 18014 (*sic*), Aprilia.

2. *Triodion* de Iașĭ, 1747.

3. Pe un *Octoih* din Bucureștĭ, 7282: **864.**

Această sf[ă]ntă și d[u]mnezăiască carte ce să chiiamă Octoihŭ, aŭ cumpăratu-o dumnaeĭ Ioanna Ușăroae în 18 leĭ, însă prin silința preutuluĭ Filonŭ, și amŭ datu-o pomană la sf[ă]nta besearică la Valea-Adîncă, unde să cinsteaşte şi să prăznuiaşte sf[ăn]tul ierarhulŭ Nicolaĭ, ca să-m fie pomenirea mie și părinților miei; iară cine ar înstreina-o de la sf[ă]nta besearică, orĭ dinŭ preuțĭ, orĭ dinŭ alți oamenĭ, să nu aibă triabă să o înstreinedze de la sf[ă]nta biserică, nicĭ să o vîndză; nicĭ din slugile vlădiceștĭ să nu aibă voia să o ià pentru dajde preuților; iară cine arŭ îndrăzni să o fure saŭ să o vîndză, uniĭ ca aciĭ să fie blăstămațĭ și afurisițĭ de Domnul D[u]mn[e]dzăŭ și de Maica Preacistă și de S[fea]ti Ioanŭ Botezătoriulŭ și de 12 slăvițĭ Ap[o]s[to]lĭ și 318 st[i]nțĭ părințĭ de la Nichie și de toțĭ sf[i]nțiĭ; fierulŭ, lemnele, pietrile să ruginiască și să putredească, iară trupurile lorŭ să stè întregĭ, și să aibă parte cu Iuda vîndzătoriul și cu trecletulŭ Arie, și să-ĭ lovască bubele luĭ Ghiezi și cutremurulŭ luĭ Cainŭ, și procopsală în toată viiața lorŭ să nu aibă. Pomiani g[o]s[po]di [= pomenește, Doamne] Ivanŭ Ușeriulŭ și Ioana Ușeroae și Costantinŭ și tot neamulŭ lorŭ; în aniĭ de la Adam 7285, iarŭ de la Naşterea luĭ H[risto]s 1776, Fev[ruarie] 22.

4. *Psaltire* de Iașĭ, 1792.
5. *Liturghie* de Iașĭ, 1794.
6. *Penticostarionŭ* de Blaj, 1808.
7. *Evanghelie* de Buda, 1812.
8. *Tipicon* de Iașĭ, 1816.
9. *Liturghie* de Iașĭ, 1818.

865. 10. Pe un tabloŭ bisericesc litografiat:

Acéstă stambă s'aŭ săpatŭ pe vreamea stăreției cuv[iosuluĭ] arhimandrit chir Domitian, în sf[ă]n[ta] mon[ăstire] Neam[ț], la an[ul] 1824.

866. 11. Pe un *Anthologhion* de Neamț, 1825:

Aceste doĭ Mineie cu slujbele sfinților de preste anŭ l-amŭ cumpăratŭ eŭ, și l-amŭ afierositŭ [biserici] de la satulŭ Miroslava spre a mea pomenire, a smeritului arhiereŭ Filaretŭ Apamiasŭ Beldimanŭ; 1828, Iulie 25.

B. *Pe o marmură de cișmeà:*

Ἐπὶ τῆς ἡγεμονείας μὲν Ἰω. Μ. Στούρζα ΒΒ., πατριαρχείας δὲ Ἀθανασίου Ἱεροσολύμων, ἔτει σωτηρίῳ αωμά [= În Domnia luĭ Mihaĭ Sturza Voevod și în patriarhia luĭ Atanasie al Ierusalimuluĭ; în anul de la Mîntuire 1841].

C. *Paraclisul.*

867. 1. În dosul ușiĭ de intrare:

Οὗτος ὁ θεῖος καὶ ἱερὸς ναὸς ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου τιμώμενος ἀνεκαινίσθη δαπάνῃ μὲν τοῦ κοινοῦ τοῦ Παντάφου, πατριαρχεύοντος τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων κυρίου κυρίου Ἀθανασίου, ζήλῳ δὲ καὶ ἐπιμελείᾳ τοῦτε πανευγενεστάτου ἄρχοντος Λογοθέτου καὶ ἐφόρου κυρίου Ἀλεξάνδρου Γκίκα, καὶ ἐπιτρόπου κυρίου Παναγιώτου Παππαζόγλου, ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1843.

Adecă:

Această dumnezeiască şi sfîntă biserică, cinstită întru numele sfîntuluĭ Iacov fratele Domnuluĭ, s'a înnoit cu cheltuiala obşteĭ Sfîntuluĭ Mormînt, fiind patriarh prea-fericitul domn domn Atanasie al Ierusalimuluĭ, şi cu sîrguinţa şi îngrijirea prea-nobiluluĭ domn Logofăt şi efor dumnealuĭ Alexandru Ghica, şi epitrop fiind dumnealuĭ Panaioti Papadopol, în anuł de la Mîntuire 1843.

2. Pe o *Evanghelie* de Bucureştĭ, 1682: **868.**

Adecă eŭ, Zota Zima, să să ştie precumŭ amŭ văndutŭ ačastă sf[ă]ntă ev[an]ghelie preutuluĭ călugăruluĭ ce s'aŭ chematŭ că este de la sf[ăn]ta mănăstire de la Hadămbulŭ, dreptŭ 4 leĭ, şi i-amŭ ertatŭ unŭ [leŭ], să mă pomeniască cătŭ va trăi elŭ; şi pentru credinţă am şi iscălitŭ. Zota Zima.

Să să ştie precumŭ amŭ cumpăratŭ eŭ, preutulŭ Vas[i]liia, această sf[ă]ntă evanghelie romăniască dezlegată, de la dumneluĭ băcalulŭ Zota Zima, dreptŭ 4 leĭ băt[uţĭ], şi unŭ leŭ mi-aŭ ertatŭ, ca să-lŭ pomenescŭ la sf[ă]nta beserică, erŭ, nepo[me]nindu-lŭ, să fiŭ neertatŭ. În preluminată şi oblăduitori Domnie Mării Sale luĭ Mihaiŭ Răcoviţă Voevodŭ, căndŭ înbla vletulŭ dinceputul lumiĭ 7232, înŭ Sept[emvrie] 26.

Cărţĭ greceştĭ: **869.**

3. *Faptele Apostolilor* de Veneţia, 1759.

4. Παρακλητική de Veneţia, 1793.

5. *Apocalips* de Leipzig, 1800.

6. *Mineie* de Veneţia.

7. *Triod* de Veneţia, 1815.

8. *Penticostariŭ* de Veneţia, 1817.

LXVIII. Drăgăşanĭ.

A. *Biserica cea mare.*

Pisanie nouă, care spune că zidirea a fost înnălţată la 20 August 1793, supt arhieria luĭ Nectarie şi în Domnia luĭ Alexandru-Vodă Moruzi.

1. *Psaltire* din 17— (tipărită de Gheorghe Nicolaievicĭ).

2. *Evanghelie* de Buda, din 1812.

B. *Biserica Sf. Ilie.*

870. 1. La intrare:

Cu voia Tatăluĭ şi cu ajutorul Fiuluĭ şi cu săvărşirea Sfăntuluĭ Duh s'aŭ zidit din temelie acăstă sfântă şi dumnezeiască biserică, întru care să prăznueşte hramul sfăntuluĭ proroc Ilie, sfăntuluĭ ierarh Nicolae şi sfăntul Ioan Botezătorul, şi s'aŭ înfrumusețat cu zugrăvire peste tot, dupre cum să vede, în zilele Mării Sale prialuminatuluĭ Domn Io Alecsandru Dimitriu Ghica Voivod al Valahii, cu blagoslovenia şi cu ajutorul Preasfinţii Sale chiriu chir Neofit episcop Rămniculuĭ, Nouluĭ-Severin, şi cu cheltuiala şi osteneala ča cu multă osărdie a dumnalor Pătru Cojocaru cel mare, dum[nealuĭ] Postelnic Barbu Dranovičanu, Dumitru Gheorghe Mitualeĭ *(sic)*, Voinea Cojocarĭ, Mihaĭ Amza, Pătru Cojocaru, Dincă Cojocaru, ajutorind şi alţ boierĭ i neguţătorĭ şi lăcuitorĭ acestuĭ loc, după cum în pomelnicul cel titoricesc este scris, precum şi toate odoarăle cele bisericeştĭ aŭ cumpărat, şi cele pre din lăuntru trebuinčoase aŭ făcut, spre a fi întru slava numeluĭ mareluĭ şi a tot ţiitoriuluĭ Dumnezeŭ şi a dumnealor i a părinţilor dumnealor veşnică şi nesfărşită pomenire; în anul de la Naşterea luĭ H[risto]s Dumnez[e]ŭ 1834, Noemvre 8, s'aŭ făcut acăstă pisanie prin osteneala dum[nealor] Mihalache Bănduţoiu, Păuna soţia dum[nealuĭ], Firica, Teodor, Niculae, Dumitru, Vasile. [Adaus cu negru:] Cărsta, Ştefana, Părvu, Şărban, Dima,

Gheorghe, Sima, Grigore, Ana, Dumitru, Maria, Stoica, Petru, Ecaterina.

Inscripţia e scrisă frumos, în duct arhaic, pe o greoaie piatră, care vădit înlocuieşte pe alta mult maĭ veche, după care s'aŭ imitat şi slovele. Căcĭ stilul bisericiĭ trimete în veacul al XVIII-lea, maĭ curînd în jumătatea întăia, iar pe catapeteazmă, care e de zid, sînt făcute în relief două pajurĭ germane.

2. *Penticostarion* de Blaj, 1808.

3. *Octoih Mare* de Buda.

4. *Evanghelie* de Buda, 1812.

5. *Triodion* de Buda, 1816.

6. Pe un *Molitveanic* de Bucureştĭ, 1819: 871.

Acestŭ Molitfelnicŭ l-amŭ cumpăratŭ eŭ, popa Ioanŭ otŭ Drăgăşanĭ, de la preoteasa Stana, a răposatuluĭ popi Badi, cu t[1] 25; popa Zamfir vănzătorĭ şi mar[tor]; cu leatu 1831, Fev[ruarie] 16.

7. Pe un *Apostol* de Bucureştĭ, 1820: 872.

Această sf[ă]ntă şi d[u mnezeiască carte ce să numeşte Apostol, s'aŭ dăruit aicea la sf[ă]ntă biserică cea noao din Drăgăşanĭ, unde să prăznueşte hramulŭ sf[ă]ntuluĭ prorocŭ Ilie, de robulŭ luĭ D[u]mnezeŭ Stanŭ erodiaconu de la satul Nemoiŭ, pentru a sa večnica pomenire, şi, spre a fi ştiutŭ, amŭ însemnat aicea; 1835, Martie 1.

8. *Irmologhionŭ* de Viena, 1823.

9. Pe *Anastasimatariul* de Viena, 1823: 873.

Anulŭ 1838, luna luĭ Ghenarie 11 zile, sara, la patru ceasurĭ fără un sfert, s'aŭ cutremurat pămîntul foarte tare, încît pocĭ zice că aŭ fost însemnat cutremuru, şi, spre ţinere de minte, amŭ însemnat aicĭ.

10. Pe unul din *Mineiele* luĭ Veniamin: 874.

Acest Mineaĭ este cumpăratŭ de mine, robulŭ luĭ Dumnezăŭ diiaconulŭ Fărtatŭ otŭ satulŭ Spărlenĭ.

875. 11. Pe un *Chiriacodromion* de Sibiiŭ, 1855:

S'aŭ datŭ de noĭ biserici din Drăgăşanĭ prinŭ dumnealuĭ Postelniculŭ Barbu de la Drăgăşanĭ, suptŭ a căruia îngrijire să va păstra. 1857, Inuarie.

C[alinic], R[ă]m[niculuĭ], Noulŭ Severinŭ.

Preotul înseamnă că a fost de faţă la sfinţirea bisericiĭ episcopieĭ de Rîmnic, în ziua de 1-iŭ Ianuar 1857; încunjură biserica vicariul Augustin. „Şi aŭ fost ploaie."

Episcopul face biserica din temelie, „precum şi casele arhiereştĭ, seminarul şi toate înprejmuirile sf[inteĭ] episcopiĭ".

13. *Cazaniĭ* de Buzăŭ, 1834.

LXIX. **Biserica din Gîrdeştĭ.**

876. De-asupra uşiĭ:

Întru slava preasfinteĭ Troiţe şi în numele sf[ă]ntuluĭ ierarh Nicolae şi a sf[ă]n[tuluĭ] mareluĭ mucenic Dimitrie ziditu-s'aŭ ačastă sfăntă biserică din temelie prin osărdia şi cheltuiala robu luĭ Dumnezeŭ Chera Gărdescul şi cu ceialalţ ajutătorĭ, în zilele prea-înnălţatuluĭ nostru Domn Io Grigorie Dimitriu Ghica Voevod, arhiere[ŭ] eparh[ieĭ] fiind Preaosfinţitul episcop chiriu chir Neofit, la leat 1826. Pus-am ačastă episanie şi am ajutorat sfănta biserică şi cu alte odoară, orĭ ceia ce-am putut:

Pre cât milostivu D[u]mnezeŭ aŭ voit,
M'am silit,
Dup[ă] putinţă,
Ca vameşul cu credinţă,
La acest prea-sfănt lăcaş,
Nu ca Fariseul trufaş,

Înplinindu datorie,
Odihna cea în vecie,
A putea nădăjdui,
D[oa]mne, în več dărui.
Rogu-mă, dar, prea-herbinte,
Din rostul cel de părinte
S(ă) auzĭ glas prea-fericit:
Iată cum te(-)am plătit.

Smeritul Daniil monah Gărdescu, iconom sf[inteĭ] măn[ăsti]rĭ Cozi, cel maĭ mic fiŭ d[umisale] Cheri Gărdescul; leat 1835, Sep[temvrie] 14.

De Gheorghie Dan.

Între versurĭ e săpată jos crucea, cu o ramură dreaptă şi una laterală, şi o pasere. Săpătorul e acelaşĭ ca la Sf. Ilie din Drăgăşanĭ, un mare meşter, urmînd tradiţiĭ arhaice.

LXX. Biserica de lemn din Ştefăneştĭ.

1. Pe lemn, la dreapta intrăriĭ: 877.

Să se ştie ača[stă] sfăntă beserică că s'aŭ făcutŭ în zile D[o]mnuluĭ nostru Eŭ Alesandru-Vod[ă], în anu cu veletu 7300 [1792]. [Adaus:] Cu ajutor[ul] lu D[u]m[n]ezăŭ, eŭ Mate[ĭ] amŭ începutu p[e]n[tru] rugăčune; fr[a]ţ[ĭ] l'acestŭ lucru sf[ăn]tŭ: eŭ popa Gĭura, am slu[ji]tŭ întăĭ. Eŭ popa Gĭura, eŭ Mateĭ (eŭ Mă[teĭ]). Eŭ Gĭura am tipăriîntu.

[Apoĭ, în aceiaşĭ scrisoare ca la început:] Eŭ Ionŭ alŭ lu Şărbanŭ, eŭ Dumitru Dimoiŭ, Stanŭ Ştefănescu, Stanču finu lu Stanŭ Ştefenescu, Niacşu lu Neagoie, Măriea lu Neagoie, Radu lu Neagoie *[de două orĭ]*, Radu Runceanu, Angh[e]lŭ Curuiea, Niacşu şi cu Dumitraşcu Cĭocă, Ionŭ flăcău, Badea Boiaşu, Radu Ştefănescu.

Şi amŭ scrisŭ eŭ, Ionŭ Munteanu.

Alexandru-Vodă e Moruzi, a căruĭ Domnie începe însă numaĭ la Ianuar 1793. Decĭ, în loc de 7300, trebuie a se ceti: 7301.

878. 2. Pe un *Molitfelnic*:

Acestŭ sfăntŭ Molitvenic este cumpăratŭ de mine, popa Grigorie, şi l-a[m] lăsatŭ la biserica mea Rădeşti-de-sus, la măna fečorului mieŭ popa Tudor, ca să să pomenească în vecĭ; 1817, Oc[tomvrie] 7. Popa Toaderŭ.

LXXI. Bisericile din Rîmnicul-Vîlciĭ.

A. *Biserica Maiciĭ Domnuluĭ.*

879. 1. La intrare:

Ačastă sf[ă]ntă şi d[u]mnezeească besearică din oraşul Rimnicułuĭ, întru carea să cinsteaşte şi să prăznuiaşte hramul Buna Vestire a preasfinteĭ Născătoareĭ de D[u]mnezeŭ şi a celuĭ dintru sfinţĭ părinteluĭ nostru Nicolae, fost-aŭ maĭ nainte zidită de răposatul Mircea Voevodŭ, iară, căndŭ aŭ fostŭ întru stăpănirea Neamţilorŭ, viindŭ Turciĭ cu răsboiŭ asupra Neamţilorŭ, i-aŭ biruitŭ şi i-aŭ scosŭ dintr'ačaste cincĭ judeaţe, şi aŭ arsŭ toate sf[i]ntele bеsearicĭ, şi, fiindŭ ačastă sf[ă]ntă bes[ea]recă maĭ veache şi surpată, aŭ ajunsŭ la pustiire. Decĭ, din pronia d[u]mnezeiască s'aŭ îndemnatŭ şi s'aŭ apucatu dumnealuĭ răposatulŭ Logofătŭ Radulŭ Rămničanulŭ, fiindŭ de neamŭ pămănteanŭ, de aicĭ, dinŭ oraşulŭ Rimniculŭ, înpreună cu dumnealuĭ răposatulŭ jupanŭ Ioanŭ Moldoveanulŭ de la Sibiiŭ, înpreună. şi cu jupănŭ Grigorie, totŭ de acolo de la Sibiiŭ, de aŭ ziditŭ ačastă besearică dinŭ temelie, totŭ în loculŭ aceĭ vechĭ, şi o aŭ înfrumuseţatŭ cu [zug]răveala precum să veade, în zilele luminatuluĭ Domnŭ Io Costandinŭ Nicolae Voevodŭ, fiindŭ arhiereŭ Scaunuluĭ acestuia părintele chirŭ Clementŭ, piscopulŭ Rimniculuĭ, ca să le fie veačnică pomenire dumnealorŭ şi a totŭ neamulŭ lorŭ, fiindŭ ostenitoare şi multŭ străduitoare dumneaeĭ jupăneasa Stanca, sora dumnealuĭ Logofătuluĭ Radulŭ, care şi dumneaeĭ cu ce aŭ putută aŭ ajutat; Iunie 26, aniĭ de la Adamŭ 7255, iară de la H[risto]s 1747.

2. Pe privazul de piatră, foarte frumos săpat, al ușiĭ: 880.

7255, 1747.

Un Dumitru Moldovan e martur în Sibiiŭ la 1724-33 (*Studiĭ și doc.*, XII, p. 24, n[1] LXV; p. 33, n[1] LVI; p. 35, n[1] LXV).

3. Pe un *Mineiŭ* pe Octombre, de Rîmnic: 881.

Acest sfînt și dumnezeesc Mineiŭ, ce este cu luna luĭ Octo[m]vrie, este alŭ sfinteĭ biserici unde să prăznueşte hramul Maicii Domnuluĭ şi alŭ sfîntuluĭ ierarhŭ Nicolaie.

4. *Octoih* de Rîmnic.
5. *Octoih saŭ Paraclitichì* de Rîmnic, 1811.
6. *Ceasoslov* de Brașov, 1835.

B. *Biserica Toțĭ Sfințiĭ.*

1. La intrare: 882.

Cu vrearea Tatăluĭ şi cu ajutoriul Fiiuluĭ şi cu săvîrşirea Sf[ă]ntuluĭ Duhŭ, ridicatu-s'aŭ ačastă sf[ă]ntă şi d[u]mnezeiască besearică întru cinstea şi lauda Tuturorŭ Sfinţilorŭ, cu însoţirea la cheltuială a cinstituluĭ şi de Dumnezeŭ iubitoriŭ chirŭ Grigorie proinŭ episcopŭ alŭ Răm[niculuĭ] Nouluĭ Severinŭ, şi a dumnealuĭ Hagi Costandinŭ Malache, avăndŭ ajutorŭ şi pe cuviosulŭ chirŭ Theodorŭ monahŭ, egumenulŭ Dobruşi; şi s'aŭ începutŭ la anulŭ 1762, Avgustŭ 1 dn[i], şi s'aŭ săvîrşitŭ la anu 1764, Sept[emvrie] 20 dn[i], în Domniia Mării Sale prealuminatuluĭ Domnŭ Io Ştefanŭ Mihaĭ Racoviţ[ă] Voevodŭ şi în anulŭ d'intăiŭ alŭ păstorieĭ iubitoriuluĭ de Dumnezeŭ chirŭ Parthenie, episcopŭ Răim[niculuĭ], întăiulŭ ucenicŭ şi diiadohŭ alŭ Sfinţii Sale părinteluĭ Grigorie, spre a lorŭ veačnică pomenire; 7274 [1765], Sept[emvrie] 13 dn[i].

И писах поп Іwан Піетрари всех дѣла wт камен сиа црков; 1763 [=şi am scris eŭ, popa Pietrariu, toate părţile de piatră la această biserică; 1763].

2. Chipurile, foarte urîte şi cu totul modernisate, ale ctitorilor aŭ aceste inscripţiĭ:

883. Grigorie proin episcopŭ Răim[niculuĭ].

Această sf[ântă] biserică s'aŭ zidit de mine, Grigore, proin episcop al Rîmniculuĭ, Nouluĭ Severin, înpreună cu Hagi Costantin Malachie, ajutătoriŭ, şi Theodos[ie] monahu, la zidire şi zugrăveală, la care, după vremea întîmplărilor, a rămas neisprăvită parte de jos, de la încăperea femeilor, şi advonu.

Hagi Costantin Malache.

Bica Ioan Lahovari.

Ačastă sf[ă]ntă biserică este înzestrată cu 889 leĭ noĭ, pentru care aceştĭ banĭ i-amŭ făcutŭ danie din averea mia: casele cu prăvălie fiecare an din chiria hanuluĭ celuia din piaţa oraşuluĭ, să se plătească totdeauna, pe fiecare an, precum maĭ sus vorbeşte, lefile fiecăruĭ servitorilor *(sic)* bisericiĭ, precum se află scrişĭ în testamentul care v'am lăsat fiind vie:

1, lafa 2 preoţĭ, 300 leĭ.

2, idem a cîntăreţilor din dreapta, 220.

3, idem cîntăreţilor din stînga şi paracliseruluĭ, 150.

4, susţinerea bisericiĭ cu lumînărĭ şi alte trebuincioase, leĭ 200.

Acestea s'aŭ dat de mine, spre pomenirea mea, fiindcă biserica este făcută de strămoşiĭ noştri.

Ionŭ Lahovari

[cu surtuc şi fustă.]

Costantin Malache e judecat la 1729 de birăul şi pîrgariĭ Companieĭ Grecilor din Sibiiŭ şi plăteşte acestora 20 de florinĭ, iertîndu-i-se alţĭ 20 (*Studiĭ şi doc.*, XII, p. 33, n° LVI). Era fiul luĭ Iene Malache. Făcuse „răutăţĭ, oţiĭ şi nu odată, ci de treĭ orĭ" şi stase „la prinsore". Birăul îl luase în chezăşie, şi Malachi însuşĭ se îndatorise a nu maĭ face aşa, rămîind ca, în cas de recidivă, „făr de nicĭ-o judecată să aibă să mă spînzure". Un Ioan Malache era staroste la 1751 (*ibid.*, p. 61, n° CXI).

884. 3. Pe un tetrapod, în săpătură:

Aceste tetrapode şi iconostas este zugrăvit cu osteneala,

chel[tuiala] dumnealuĭ Medelniceru Gheorghie Bucşănescu; 1823, Fev[ruarie] 8. Ioan zugrav.

Pentru Bucşănescu, v. vol. VIII din *Studiĭ şi documente*, p. XXVI.

4. *Evanghelie* greco-românească de la Snagov, 1693.

5. Pe un *Anthologhion* din 1737: **885.**

Popa Pîrvulŭ, preot.

6. Pe un *Mineiŭ* de Rîmnic pe Novembre: **886.**

Acest Mineiŭ s'aŭ cumpăratŭ de chir Mihaĭ coj[ocariŭ] în t[1] 6, şi l-aŭ dăruitŭ sfinteĭ bisearicĭ unde să cinsteaşte şi să prăznuiaşte hramulŭ Tuturorŭ Sfinţilorŭ, în oraşulŭ Rămnicului, la ani de la Hristosŭ 1791, Oc[tom]v[rie] 1, pentru fericita luĭ pomenire.

7. *Apostol* din 1784.

8. *Triod* de Buda, 1816.

C. *Biserica Sf. Paraschiva.*

1. La intrare: **887.**

Acăstă s[fântă] şi d[u]mnezeiască biserică, unde să cinsteşte şi să prăznueşte hramulŭ s. preacuvioasi Paraschiva, care acăstă biserică dinŭ temelie s'aŭ ziditŭ de răposatulŭ Domnŭ Io Pătraşcu Voevodŭ, ctitorĭ, iarŭ, după aceia, trecîndŭ multă vreme, şi ajungînd biserica la multă cădere, s'aŭ boltitŭ de iznoavă cu cheltuiala d[u]mnealuĭ jupăn Savvi, şi clopotniţa cu cheltuiala a dumnealuĭ jupăn Ilie, şi amvonulŭ cu cheltuiala a d[u]mnealuĭ jupănŭ Iova; iarŭ la leatŭ 1788 s'aŭ maĭ stricatŭ de răzmiriţ[ă], şi s'aŭ dresŭ de ien[o]riiaş şi de dumn[ealuĭ] j[u]p[în] D[u]m[i]trachi Ievoiŭ.

Că Petraşcu-Vodă, tatŭl luĭ Mihaĭ Viteazul, a clădit biserica Sf. Paraschiva, din Tîrgul Rîmniculuĭ, e un adevăr. Pe Domn îl găsim acolo în Iunie 1557, cînd era bolnav, şi Sibiieniĭ, din vecinătate, îĭ trimeteaŭ un medic, care nu-ĭ putu lungi mult zilele,

căcĭ Petraşcu muri, poate tot aicĭ, la 26 Decembre din acelaşĭ an (v. Hurmuzaki, XI, p. 868, cf. p. VIII. Data morţiĭ, în *Inscripţiĭ*, I, p. 101, nº 199).

888. 2. Pe piatra sf. mese:

După „Iosif cel cu bun chip“, etc.:

Nicolae tipograf; 1825, Octovrie 14.

889. 3. Pomelnic:

Acestu sf[ă]ntŭ şi dumnezeescŭ pomealnicŭ, carele să chiiamă proscomisarion, iaste al sf[i]nteĭ şi d[u]mnezeeştiĭ besearicĭ din Tîrgulŭ Rîmniculuĭ, care besearică iaste zidită din temeliia eĭ de răposatulŭ Domnŭ Io Pătraşco Voevodŭ, ctitorulŭ, iarŭ după aceaia, trecînd multă vreame şi ajungînd besearica la multă slăbičune de cădeare, adus-aŭ Dumnezeŭ aicĭ, la oraşul Rîmniculŭ, pe dumnealorŭ neguţătoriĭ chiprovicenĭ, şi, văzînd sf[î]nta besearică la multă slăbičune de cădeare, s'aŭ apucat de aŭ boltit-o de iznoavă, cu toată cheltuiala dumnealuĭ jupan Savveĭ, şi s'aŭ înnălţat turnul clopotniţiĭ cu toată cheltuiala dumnealuĭ jup[în] Ilie Măreţulŭ, şi s'aŭ făcut amvonul denaintea beseariciĭ de iznoavă de piatră, de răposatul dumnealuĭ jupan Iova, fiind ostenitoriŭ dumnealuĭ jup[an] Ioanŭ Evepalin.

Iar, cînd aŭ fost la anul 7246 [1738], fiind aceaste cincĭ judeaţe dincoace de Oltŭ întru stăpînirea prea-înnălţatuluĭ Înpărat al Romeĭ Carol al 6, etc. Şi, viind neguţătoriĭ din ţara Ardealuluĭ, s'aŭ apucat cu cheltuiala dumnealor de aŭ dres sf[î]nta besearică cu zidŭ, şi o aŭ acoperit cu şindrilă, şi o aŭ înfrumuseţat şi înlăuntru cu toate ceale ce i-aŭ trebuit.

Şi s'aŭ făcut şi pomealnicul acesta cu toată cheltuiala dumnealuĭ jupan Constandin, scriindu-se într'însul fieştecarele cine aŭ dat anume...

Iar, cînd aŭ fost la leatŭ 1788, făcîndu-se încă răzmiriţă între Poarta Otomaničască şi între Curtea Austrieĭ, şi adunîndu-se şi la acest oraşŭ ordie de mulţĭ Turcĭ, s'aŭ răpus

iarăşĭ odoarele sf[i]nteĭ besearicĭ, şi s'aŭ stricat şi besearica înlăuntru, ajungînd grajdiŭ de caĭ, şi, dărămăndu-i-se de tot şi învălişul, aŭ rămas aşa pînă la facerea păciĭ.

Atuncea dar, la anul 1790, cu sfatulŭ şi îndemnarea celor maĭ de aproape ctitorĭ şi cu voinţa de obşte a tuturor neguţătorilor pravoslavnicĭ aĭ Companieĭ, cîţĭ sînt noriiaşĭ aĭ aceştiĭ sf[i]nte besearicĭ, aŭ fost ales epistat dumnealuĭ jupanŭ Dumitrache Iovoiulŭ, carele, cu darul luĭ Dumnezeŭ, după multa osîrdie a sa aŭ dres besearica şi chiliile de lîngă besearică, şi aŭ adaos, atîta de la răvnitoriĭ noriiaşĭ, cît şi de la sine scule şi odoară şi veşminte... De atuncea pînă acumŭ, la leatŭ 1812....

Era mîzgălit cu multe fealiurĭ de slovă proastă printre cea frumoasă şi tiparnică slovă d'intîiŭ, iar acum s'aŭ curăţit şi s'aŭ spălat precumŭ să veade.

Io Pătraşco Voevod i g[o]sp[o]jda ego Voica, Io Mihail Voevod i g[o]sp[o]jda ego Stanca, Io Petru Voevod [Cercel], Io Şerban Voevod Cantacuzino, Io Costandin Voevod Basarabŭ [apoĭ ceĭlalţĭ pănă la Ioan Voevod Carageà].

...Stoian Cireşŭ, carele aŭ dat besearicii o pivniţă cu ocina eĭ la uliţa tîrguluĭ... Jup[an] Crăciun de la Ocnă, carele aŭ dat o pivniţă la uliţa tîrguluĭ, şi cu locŭ de prăvălie.

...Jup[an] Nicoliţiĭ sin Hagi Hristiĭ Iovepali şi alŭ soţieĭ dumisale, cocoaneĭ Nastasieĭ... Şase Mineae rumineştĭ legate, cumpărate cu t[1] 33... Epitrahil i rucaviţe de atlazŭ cu firŭ şi de belacoasă cu firŭ de Veneţiia, şi o păreache paftale de argintŭ poleite, cu colanulŭ lor...

...Jup[an] Nicolae sinŭ Nicoliţa Iovepali... Aŭ datŭ şi icoana hramuluĭ besearicii cu prevazurĭ poleite cu aurŭ.

...Jup[an] Costandinŭ sinŭ jup[an] Nicoliţiĭ Iovepali... Un steag zugrăvit pe muşama, cu čucurĭ de firŭ bunŭ şi cu prevazurĭ de maldahŭ, i doao sfeaşnice micĭ de lemnŭ, zugrăvite.

...Jup[an] Gheorghie sinŭ jup[an] Nicoliţiĭ Iovepali...

...Jup[an] Băluță, ce s'aŭ numit din sf[î]ntul botez Ioanŭ, sinŭ jup[an] Nica Teișanulŭ, și al soției dumisale, cocoaneĭ Maricăĭ.

Avînd dumnealuĭ cumpăratŭ loculŭ de prăvălie de lăngă podgoriia besearicii de la leatŭ 1800, și apucîndu-se să facă boltă, după ce aŭ curățitŭ cu multă cheltuială pămîntulŭ și gunoiul ce era adunatŭ dinŭ răzmirița Neamților și maĭ denainte, apucîndu-se meșterii să facă șanțurile pentru temeliile zidurilor, aŭ începutŭ a scoate mulțime de oase de oamenĭ, dinŭ care s'aŭ cunoscut că acestŭ loc maĭ denainte vreame aŭ fostŭ tot podradie a besearicii, și răŭ a mers cu vînzarea din mînă în mănă pînă cînd aŭ ajunsŭ la dum[nealuĭ]. Decĭ, văzîndu-se aceastea, și cîrtindŭ epitropiĭ sf[i]nteĭ besear[icĭ], și însuș dumnialuĭ cunoscănd că iaste alŭ sf[i]nteĭ besearicĭ, aŭ făgăduitŭ să dea pe totu anulŭ cîte t[1] zeace la sf[î]nta besearică; atîtŭ însușĭ cît și cine să va trage din neamulŭ dumisale, pentru veačnica pomenire.

Aŭ maĭ datŭ încă și altŭ locŭ părintescŭ al dumnealuĭ, în dosulŭ chiliilorŭ besear[icii], dinŭ grajdiulŭ dumnealorŭ pînă înŭ loculŭ loculŭ popeĭ Ioțeĭ, ca să fie maĭ larg.

Aŭ datŭ și o sfită cu epatrahilŭ de catifea roșie, cu șireturĭ de ceale bune. Aŭ maĭ datŭ și alte doao sfite i patru poale, totŭ de mătase, la icoanele ceale înpărăteștĭ, și o poală, totŭ de mătase, la iconostasŭ.

...Jupanŭ Vlăduțŭ Madancovicĭ....

...Jupănŭ Dumitru Ioan... O sfită de creditorĭ verde... O sfită de mătăsărie roșie cu aeru și procovețe și rucavețe, un stiharĭ diaconesc cu oraru luĭ de damascŭ; unŭ stiharĭ de taclisŭ cu epetrafirulŭ luĭ (1835).

Acestŭ jupănŭ Dumitrache [sin Mateĭ Iovoiul] aŭ făcut chiliile dinnaintea besearicii... Și o prăvălioară de piatră... Casele ceale noĭ dinŭ dealŭ ale dumisale [daŭ «o ocă čară și una ocă untŭ-de-leamnŭ»]; casele ceale vechĭ din vale... Chirŭ Stoi

sinŭ jupînŭ Themelie... Jupanŭ Iamandi Nicolae... Jupanŭ Gheorghe Nicolae Purincă... Jupîn Mihaĭ Cojocariul... Jupîn Gheorghe Ioanovicĭ... Coconi Rucsandi, soţiia răposatuluĭ Duţă Iovipali... Jupîn Gheorghe Diianulŭ... Răposatuluĭ Antonică Ghinoiŭ... Stan Ţepescul, carele cu cheltuiala luĭ aŭ pardosit altariulŭ besearicii cu lespezĭ.

...Acest Savvă aŭ ţinut pe Stana, sora Hagi Cîrstiĭ, şi el aŭ murit nelăsînd copiĭ. Iar Stana s'aŭ măritat de aŭ luat pe Dumitru Moldoveanul de la Sibiiŭ, şi cu acest jup[an] Dumitru aŭ făcutŭ pe Mariţa, ce o aŭ ţinut-o Ionŭ Moldoveanul, şi din Ionŭ Moldoveanulŭ cu Mariţa să trag fiiĭ dumnealor: patru şi doao copile; cel maĭ mare fečor aŭ fost Dumitrachie, de la Sibiiŭ.

Jup[an] Chirăi i brat ego jup[an] Gheorghie, cariĭ aŭ zugrăvit besearica, şi aŭ dat unŭ policandru şi o păreache de odăjdiĭ.

Jup[an] Ilie Măreţul i brat ego Iacov, cariĭ aŭ înnălţat clopotniţa, şi aŭ dat şi o cruce.

Jup[an] Ioveĭ Evepalin, carele aŭ datŭ beserecii sfeaşnicile ceale marĭ.

Jup[an] Ioveĭ Abagiul, carele aŭ făcut amvonul d'innaintea besearicii.

Jup[an] Ioanŭ i snă ego jup[an] Chira Evepalin, carele aŭ cumpărat Mineae 12 cu frate-săŭ jupanŭ Cîrstea, şi aŭ datŭ unŭ rîndŭ de odăjdiĭ şi şi la acoperitul besearicii aŭ dat zloţĭ —, şi la clopotŭ aŭ dat zloţĭ —, şi aŭ zugrăvit preste tot, şi aŭ făcut podgradiia de zidŭ înprejurŭ.

Jupan Cîrstea Evepalinŭ, nu numaĭ că aŭ fostŭ tovarăşŭ cu frate-săŭ jupanŭ Ioanŭ la cumpăratulŭ celorŭ 12 Mineae, i la un rînd de odăjdiĭ, şi la acoperitulŭ besearicii, etc., ci încă aŭ dat şi o cădealniţă de argintu la sf[ă]nta besearică, şi o cruce de argintŭ poleită, şi aŭ zugrăvit şi amvonulŭ, şi aŭ făcut şi uşile besearicii cu stîlpiĭ de piiatră, şi aŭ maĭ

datŭ încă şi o candelă de argintŭ la icoana sf[ă]ntuluĭ ierarhŭ Nicolae, pildă bună lăsînd odraslelor sale ca să iubească bunăcuviinţa casăĭ luĭ D[u]mnezeŭ, şi să urmeaze din neamŭ în neam a o înfrumuseţa, cu aceiaş de D[u]mnezeŭ plăcută rîvnă.

...Părinteluĭ Climentŭ, iconomulŭ de la sf[î]nta Episcopie, carele aŭ fost preotŭ de mirŭ la această sf[î]ntă besearică, şi aŭ dat unŭ Molitveanic sf[i]nteĭ besearicĭ.

Aşijderea aŭ dat şi tatălŭ Sf[i]nţii Sale Tănasie Burtea t[1] 12, cînd s'aŭ boltit besearica cu scîndurĭ.

Jup[an] Mihaĭ Ralion, carele aŭ datŭ beseariciĭ o candelă de argint. Aŭ maĭ dat şi fie-sa Mariia la sf[î]nta besearică o sută şi treĭzecĭ de dramurĭ de argintŭ.

...Jup[an] Ioan Mariiandi, carele aŭ ajutat la doao clopote şi la învălişul beseariciĭ, şi la steagŭ, şi la unŭ M[o]l[i]tveanicŭ, i la unŭ Mineiŭ.

...Jupînuluĭ Costandin Malachie.

...Jup[înuluĭ] Lazăr Grozdin. [Dă] şi o dveară de mătase.

Jupînuluĭ Radul Băcanul.

...Jup[înuluĭ] Dobre... La dresulŭ icoanelorŭ.

...Jupînuluĭ Dan.

...Jupînuluĭ Mişco, carele s'aŭ călugăritŭ la sf[î]nta mănăstire Bistriţa....

...Pomealnicul jup[înuluĭ] Hristeĭ, carele aŭ dat sf[i]nteĭ besearicĭ o perdea de mătase la dveara cea mare, coturĭ 3.

...Jupînesiĭ Marişcăĭ....

...Jupan Stănică, zetŭ[=ginere] Ionŭ Bunea... Jup[an] Gheorghie Boltaşulŭ din Craiova, sin Logof[ă]t Stan din Rîmnicŭ... Aŭ prefăcut crucea ce o didease răposatulŭ jup[an] Lazăr, moşulŭ dumisale Grozdinŭ, cea cu 12 praznice, şi aŭ ferecat-o cu argint la leatŭ 1786... Jupan Nicolae Tutungiu... O poală de cit... O păreache rucaveţi de taclit... Jupăneasa Ilinca sinŭ Niţu Clipicĭ... Cocoaniĭ Rucsandiĭ Iovipalivna... bivŭ Cĭauş Gheorghe Capeleanu [chip de la «1831, Ioan Zugravu».]

4. Pe o cruce în curte: 890.

S'aŭ ridicatŭ ačastă cruce şi pisaniia de popa Păun Stanŭ ereŭ, Ana eriţa, G[ri]g[ore], Ioanŭ; morţ: Niaga eriţa, G[ri]g[ore] ereŭ, Maria eriţa, Zisu, Ioan, Tudor.

5. Pe un *Mineiŭ* de Buzăŭ (Iulie): 891.

Acestu Mineĭ, luna luĭ Iulie şi cu luna luĭ Avgustŭ, şi cu alte Mine[e], care cuprindŭ, în toate, 12 lunĭ, adecă toată slujba besearicii de peste totŭ anulŭ, le-amŭ cumpăratŭ noĭ, jup[ăn] Ioanŭ, dinpreună cu frate-mieŭ jupanŭ Cărstea, fečorii jupănuluĭ Marcu Evepalinŭ Chiproviceanulŭ, t[l] 40, banĭ vechĭ, şi le-amŭ închinatŭ sf[i]nteĭ besear[e]cii ce iaste în Tărgulŭ Rămniculuĭ-de-susŭ, otŭ sudŭ Vălcea, unde să cinsteaşte hramulŭ sf[i]nteĭ preacuvioaseĭ maiceĭ noastre Parascheva, ca să fie aceaste cărţĭ stătătoare sf[i]nteĭ besear[e]cĭ, neclătite, nestrămutate în veacĭ, să să laude şi să să proslăvească toţĭ sfinţi de preste totŭ anulŭ, căţĭ săntŭ în 12 lunĭ, şi să fie şi părinţilorŭ noştri şi noao de pomenire; cărţĭ care le-amŭ închinatŭ sfinteĭ besear[e]cĭ, unde şi noĭ enoriiaş săntemŭ, iarŭ care s'arŭ ispiti cu găndŭ ca acela să înstriineaze vre una din cărţile de la ačastă sf[ă]ntă bisear[i]că, să fie suptu blestemulŭ sf[i]nteĭ besear[i]cĭ a Răsărituluĭ şi a Tuturorŭ Sf[i]nţilorŭ; Martie 25 dne, l[t] 7234 [1726].

Pentru Marco Iovipali (Iovipalin) şi fiiĭ săĭ, Ioan şi Cîrstea, v. pomelnicul de maĭ sus. Ioan are pe Chira. Fiŭ al acestuia este Nicoliţă, care trăieşte pănă pe la 1821, lăsînd măcar patru fiĭ, pe Constantin, pe Nicolae, pe Gheorghe şi pe Ioniţă. V. *Studiĭ şi doc.*, VIII, pp. 21, 58, 82, 87-8, 90, 129; XII, pp. 166-7.

6. *Apostol* de Rîmnic.

7. *Liturghiĭ* de Rîmnic, 7295.

8. Pe *Cazaniĭ* de Rîmnic, 1792: 892.

Ačastă sfăntă şi dumnezeiască carte ce să chiiamă Cazanie, iaste a sfintiĭ bisericĭ din Tărgŭ, unde să prăznueşte hramu preacuvioaseĭ Maiciĭ noastre Paraschiveĭ, şi s'aŭ datŭ de

dumn[ea]luĭ jupănŭ Dumitrachie Iordanŭ, ca să-ĭ fie vecinică pomenire; 1796, Sep[temvrie] 19.

D. *Biserica Sf. Dumitru.*

893. 1. De-asupra pridvoruluĭ, în foarte frumoase slove zugrăvite:

Acestŭ advonŭ s'aŭ făcutŭ dinŭ temelie cu chieltuiala dum[isale] Logofătuluĭ Ioanŭ zugravu şi soţia sa Elena, spre pomenire dumnialor şi a fiilor dum[nialor], anume: Alecsandru, Haralambie, Costandin, Grigorie, Efrosina, Ioanŭ, Nicolae, Efrosina şi cu totŭ neamulŭ lorŭ, la anulŭ 1838, Sept[emvrie].

2. *Mineie* de Rîmnic.

3. *Penticostariŭ* de Rîmnic.

4. *Liturghiĭ* din 1813, legate de Ioan Bunescu.

E. *Biserica Sf. Gheorghe.*

894. 1. La intrare:

Aciastă s[făntă] şi d[u]mnezăiască biserică, unde să cinsteşte şi să prăznueşte hramulŭ s[făntuluĭ] mareluĭ muč[enicŭ] Gheorghie, care ačastă biserică nu să ştie de cine este zidită dinŭ tĕmelie, iarŭ la ani de la H[risto]s 1681 s'aŭ înnoitŭ de Preasfinţiia Sa părintele Theodosie Mitropolitŭ; iarŭ, la ani de la Adamŭ 7245 [1737], sculăndu-să Turci cu războĭ asupra Nemţilorŭ, au arsŭ şi ačastă s[făntă] biserică, şi iarŭ s'aŭ dresŭ de un nepotŭ alŭ Preas[fi]n[ţieĭ Sale], Mihailŭ, şi de un moşŭ Ionŭ, i de moşŭ Radu, ca în več să s[ă] p[o]m[eneas]c[ă].

895. 2. Pe o icoană de la altar:

Ačasta sf[ă]ntă icoana s'aŭ făcutu de dumnialorŭ nepoţi luĭ Mat[eĭ] Arvatŭ, Marin, Mariia, Mariia, Gheorghe, Ana, G[r]igore, Alelŭ *(sic)*, Tudora, Gheorghe, Mateĭ, Maria, Gheorghe,

Ana ereiţa, G[r]igore, Păuna, Mitru, C[ons]t[antinŭ]; 1839, Inie 14.

3. Pe un castron: 896.

Mih[aĭ] Iv[an]; 1775.

4. Pomelnic din secolul al XIX-lea. 897.
Domnĭ: Io Alexandru Voevod, Io Nicolae Voevodŭ, Io Costandinŭ Voevod, Io Mircea Voevod, Io Şerbanŭ Voevod, Io Mihail Voevod.

Se reproduce pisania. Apoĭ:

Şi iarăş s'aŭ dresŭ de unŭ nepotŭ alŭ Preasfinţii Sale părinteluĭ Theodosie, chirŭ Mihailŭ proigumen alŭ Cozieĭ, iară la leatŭ 1763, fiindŭ ispravnicŭ dumnealuĭ Petru Grădişteanulŭ bivŭ Velŭ Stolnicŭ [cf. *Studiĭ şi doc.*, VIII, pp. L-LI], aŭ zugrăvitŭ oltariulŭ şi besearica. Deč acumŭ, la aniĭ de la H[risto]s 1779, fiindcă era tinda besearicíĭ maĭ mare şi neboltită, îndemnatu-s'aŭ din rîvnă d[u]mnezeiască unŭ moşŭ Ionŭ, împreună cu unŭ noriiaşŭ alŭ sf[i]nteĭ besearicĭ, anume Radulŭ, şi aŭ maĭ lărgitŭ besearica, cu micşorarea tinziĭ; care tindă aŭ şi boltit-o şi zugr[ăvit-o] cu amvonulŭ. Aŭ maĭ făcutŭ moşŭ Ionŭ şi chiliile, cu zidulŭ înprejurŭ. Aŭ maĭ datŭ şi Radulŭ unŭ peatecŭ de sălişte la uliţă. Iară, cîndŭ arŭ fi să se scrie neştine la acestŭ d[u]mnezeescŭ pomelnicŭ, să fie prinŭ ştirea preoţilorŭ, ca să se ştie pentru ce i-arŭ fi ca să se pomenească. Iară, de va îndrăzni cineva a scrie vre un nume fără ştirea preoţilorŭ besearicíĭ, de va fi parte beseričască, să i să iă darulŭ, iarŭ, de va fi mireanŭ, să se afurisască ... Ματου 28, 1783. Smeritulŭ ierodiaconŭ Grigorie.

Io Alexandru Voevodŭ, Io Nicolae Voevodŭ. Episcopĭ, de la „Cozma arhieroshimonah" la Filaret.

[Arvat dă] o Evanghelie ferecată cu argintŭ şi unŭ potirĭ de argintŭ şi o cruce de argintŭ şi cincĭ candele de argintŭ şi unŭ locŭ de o jumătate de zi, îngrădiţĭ, ce să otăraşte cu alŭ bisearici, şi de o parte să hotăraşte cu jupănŭ Dumitrache Iolvoiŭ.

1815, Maiŭ. Acestŭ Ioanŭ Arvatŭ aŭ ajutatŭ la facerea prăznicariuluĭ cu t[l] treĭzecĭ. [Altul dă] un epitrafirŭ de belacoasă. [Altul ajută] la pardositulŭ besearicii. [Altul dă] talerĭ 280 pentru şindrilit. [Altul] coroana la Sf. Gheorghie, susŭ la Troičnicŭ, doao coroane de argintŭ cu porumbu şi o poală mare peste preastolŭ, cu plaştice . . ., doao chipurĭ de mănicĭ de argintŭ, cu 2 pietri.

5. *Evanghelie* de Bucureştĭ, 1794.

F. *Biserica Sf. Ioan.*

898 La intrare:

Ačastă s[făntă] şi d[u]mnezăiască biserică, unde să cinsteşte şi să prăzn[uiaşte] hram[ulŭ] S[făntuluĭ] Ioanŭ Botezătoriŭ, neştiindu-s[ă] de cine este zidită dinŭ temelie pînă la boltă, s'aŭ sculatŭ d[u]mneal[uĭ] jup[an] Dumitrache Evoiŭ, la leatŭ 1815, de o aŭ boltit-o, şi aŭ făcutŭ şi clopotniţa, şi jugrăvindu-o, şi făcînd şi 5 icoane, şi candele de argintŭ, şi cu altele maĭ înpodobind-o, după cumŭ să vede, ajutăndŭ şi d[u]mnealuĭ jup[ăn] Niculiţa Iovipale cu tl. 500 şi d[u]mnealuĭ Logofătŭ Ioniţă alŭ pop[eĭ] Dumitric[ă] cu tl. 200 витк. [= бит.. bătuţĭ].

G. *Biserica Episcopieĭ.*

Refăcută cu totul la 1857 (v. maĭ sus, p. 304), n'are vechea inscripţie pe faţadă. Cea din 1856, în *Istoricul eparhieĭ Rîmnicului*, pp. 180-1. Din vechea inscripţie a luĭ Climent pare a fi luat acest loc: „a fost maĭ nainte biserică clădită de arhiepiscopul Eftimie al Severinuluĭ şi Mihail episcopul, iar, la anul 7243 [1735], în vremea războiuluĭ, Turciĭ cu Nemţiĭ, auzînd, s'a făcut a doa oară, de părintele Climent episcopul"; se spune, tot aicĭ, că această zidire s'a dărîmat, după un foc, la 1847.

La locul ctitorilor sînt numaĭ chipurile luĭ Calinic şi luĭ Barbu Ştirbeĭ, amîndouă reproduse în cartea citată (pp. 164, 181).

1. Pe o cutie cu moaşte: 899.

Ačastă cutie întru carea să află pusŭ cinstitulŭ capŭ alŭ sf[ă]ntuluĭ mareluĭ m[u]cenicŭ Mercurie, s'aŭ făcutŭ cu cheltuiala Sfinţii Sale iubitoriuluĭ de D[u]mnezeŭ chirŭ Parthenie, ep[i]sc[o]p Răm[niculuĭ]; 1767.

Pe fund: 900.

Episcopiia Rîmniculuĭ. Aprilie 30 dni, la leatŭ 1767.

2. Pe o cruce: 901.

Νεκτάριος ἡγούμενος Κόσια, ἔτος 1830, Μαΐου 9 [= Nectarie, egumenul Cozieĭ; anul 1830, Maiŭ 9].

3. Cruce a Sfîntuluĭ Mormînt [τοῦ παναγίου Τάφου].

4. Pe alta: 902.

Io Antoni Voivod; 7179 [1670-1].

5. Pe o piatră: 903.

Climent ep[is]cop Răimniculuĭ, Stoiana, Ivăno... си крѣсть [= această cruce]; 7209 [1700-1].

Maĭ sînt și alte slove, fără înţeles, fiind scrise de un meşter necuuoscător de carte.

Părinţiĭ luĭ Climent sînt Radu și Paraschiva (*Istoricul eparhieĭ Rîmniculuĭ*, p. 259).

6. Pe o tiplotă: 904.

Theodosie, arh[imandrit] Coz[ian]; 1810.

7. Anaforniţă, cu chipurĭ de sfinţĭ în medalioane, lucrate 'n relief cu ciocanul; veacul al XVII-lea.

8. Pe o tămîierniţă: 905.

S'aŭ făcut de preaosfinţi[tul] părin[tele] Nifon Sevastis, egumenu sf[inteĭ] μονῆς Cozie; anu 1844, luna Mart[ie] 1.

După *Istoricul eparhieĭ Rîmniculuĭ*, p. 192.

9. Aŭ fost trimese la Exposiţie moaştele Sf. Filip, Mihail al Sinadeĭ şi Marina, care poartă, pe benzile de aur ce le încunjură,

inscripţiĭ slavone (1642, 1647, 1652), a căror traducere se dă pe pp. 205-6 din cartea citată.

10. *Tipicon* de Iaşĭ.

LXXII. **Paraclisul Episcopieĭ.**

906. 1. La intrare:

Acestŭ sf[ă]ntŭ şi d[u]mnezeescŭ paraclisŭ, din temeliia luĭ iaste ziditŭ şi cu zugrăveale împodobitŭ dinŭ bunŭ gândulŭ şi cu totă cheltuiala cinstituluĭ şi de D[u]mnezeŭ iubitoriuluĭ părinteluĭ chirŭ Grigorie, ep[iscopŭ] alŭ acesteĭ sf[i]nte epis[copiĭ], întru slava luĭ D[u]mnezeŭ şi întru lauda hramuluĭ sf[ăn]tuluĭ mareluĭ ierarhŭ Grigorie b[o]g[o]slovulŭ, înŭ zilele luminatuluĭ Domnŭ Io Grigorie Ghica-Vod[ă], leatu 7259 [1750-1].

Facsimile, în *Istoricul eparhieĭ Rîmniculuĭ,* la p. 188; unde şi lectura.

2. Uşă sculptată *(ibid.)* şi jeţ episcopal cu vulturul bicefal.

907. 3. Pe dosul păreteluĭ de la intrare:

S'aŭ zugrăvitŭ acestŭ sfântŭ paraclisŭ la leatŭ 7262 [1754], sfărşindu-să la luna luĭ Avgustŭ în 22 de zile.

908. 4. Pe un epitrahil:

Io Costandinŭ Basarabŭ Voevodŭ, гспжда Марiа [= Doamna Maria]; leat 7200 [1691-2].

909. 5. Pe păretele din fund:

Помени гди: Григорiе зꙋграфъ, 1753. [= Pomeneşte, Doamne: Grigorie zugrav; 1753.]

910. 6. Pe o cruce:

Dionisie ierom[ona]h, eclisiarh Mitro[polieĭ]; 1809, Sep[temvrie] 8.

7. Pe o perdea de la dvera cea mare:

1830, Ghen[u]ar[ie]. Nectarie arh[i]m[andrit] ig[u]m[en] Cozii.

8. În pridvor, chipurile de ctitori, mîzgălite şi ele la reparaţie: Io Costantinŭ Gehanŭ Racoviţă Voevod. Grigorie episcopŭ Rămnicul[uĭ].

Bolniţa.

1. La intrare: 911.

Ačastă sfântă şi dumnezeiască biserică ce să cheamă bolniţă, întru carea să cinsteşte şi să prăznueşte Adormirea preasf[in]teĭ Născătoareĭ de D[u]mnezeŭ şi p[u]r[u]rea Fečoarieĭ Marieĭ, iaste zidită din temeliia eĭ prin osteneala şi cu toată cheltuiala Preasf[in]ţii Sale chir Climentŭ ep[i]scopŭ, precumŭ şi biserica cea mare iarăş de Sf[i]nţ[i]a Sa s'aŭ înnălţatŭ şi cu zugrăvele s'aŭ înpodobitŭ, în zilele Mării Sale Io Costantinŭ Necolae Voivod, ispravnicŭ fiind Spiridonŭ monahŭ, chelarŭ; Oc[tomvrie] 20, 7254 [1744].

Şi în *Istoricul eparhieĭ Rîmniculuĭ*, p. 185.

2. În dosul uşiĭ de intrare: 912.

Ziditu-s'aŭ ačastă sfântă şi dumnezeiască beserică dinŭ temelie, şi cu zugrăveala, şi cu alte odoare înfrumseţată, prinŭ nevoinţa şi cheltuiala smerituluĭ chirŭ Climent, episcopu Rămniculuĭ; 7256. Zugraviĭ: popa Gheorghie, Badia diaconŭ.

Şi în *Istoricul eparhieĭ Rîmniculuĭ*, p. 185.

Pavilionul.

1. Pe un fragment de piatră în pridvor: 913.

... zilele bunuluĭ creştinŭ Ion Costand[in Vo]evod, ş'aŭ datŭ dato[ria] ča de obşte la aniĭ de la Adamŭ 7201; iarŭ de la H[risto]s 169[3].

Pentru clopotniţă, v. cartea citată, p. 238 şi urm. — Clopotele sînt din 1834, 1847, 1848.

Crucea din vie.

[Сь] произволенїем оца и сь поспѣшенїем сна и съвршенїем 914.
стго дха амин. Въздвиже сѧ сьи чстньи крсть кь молбꙋ и кь

похвалꙋ иж вь стыхъ ѡтца ншего Николаѧ Мир[а]ликї[скїи] епскпь; и въздвиже сьи крсть Iѡ Костандин Шербан Воевод и гсжды ег Балашѧ блсвенїем ѡтца Дїѡнисїа епскпа Римник., м. д., влѣт .зрѯд.

Adecă:

Cu vrerea Tatăluĭ și cu ajutorul Fiuluĭ și cu săvîrșirea Sfîntuluĭ Duh, amin. S'a înnălțat această cinstită cruce pentru rugăciunea și pentru lauda celuĭ între sfinți părinteluĭ nostru Nicolae, episcopul Miralichieĭ. Și a înnălțat această cruce Io Costandin Șerban Voevod și Doamna luĭ Balașa, cu binecuvîntarea părinteluĭ Dionisie, episcop de Rîmnic; Mart (Maiŭ 9?), anul 7164 [1656].

Și în *Istoria eparhieĭ Rîmniculuĭ*, p. 233.

LXXIII. Însemnărĭ de pe cărțile din biblioteca Episcopieĭ.

1. *Baia-de-fier*.

915. 1. Pe o *Cazanie* din 7256:

Acăstă Cazanie iaste al sfinteĭ mănăstirĭ Hureziĭ, dată de Sf[i]nțiia Sa părintele chirŭ Climentŭ, și s'aŭ datŭ sfinteĭ bisearecĭ de la Baia-de-fierŭ, unde hramulŭ Tuturorŭ Sf[i]nțilorŭ; Aprilie 25 d[ni], 7257 [1749]. Dionisie arh[imandrit], ig[u]m[en] Hurez[uluĭ].

916. 2. Pe un *Triodion* din 1731:

Acestŭ Triodŭ este alŭ sfinteĭ mănăstirĭ Hurezu, și l-aŭ datŭ smeritu igumen Dionisie ierŭmonahŭ la biserica sfinteĭ mănăstirĭ de la Baia, la luna luĭ Fer. 28 dni, lt. 7240 [1732].

917. 3. Pe o *Evanghelie* din 17—:

. . . Cumpărată de dumnealuĭ Iacovŭ, dinpreună cu nepotu dumisale Avraamŭ otŭ Baia-de-herŭ, așijder[ea] și sfăntŭ antimisŭ este totŭ de cumpăratŭ . . ., la sf[ăn]ta bisărică cè noao otŭ Sărbeștĭ.

V. prefața vol. XIV din *Studiĭ și documente*.

2. *Bărbăteștĭ.*

1. Pe o *Cazanie* din 7256: **918.**

[Dată de] popa Mirea otŭ Bărteștĭ [la 7267 (1758-9)] sf[i]nteĭ besearicĭ ceĭ noao de piiatră din Bărbăteștĭ.

2. Pe un *Apostol* din 1704: **919.**

Ačastŭ Apostolŭ l-amŭ văndutŭ eŭ popa Dimetrie Sfinții Sale popeĭ luĭ Grigorie snă Andreĭ boiarŭ otŭ Bărbăteștĭ dreptŭ zlotĭ 19, și amŭ lăsatŭ zlotŭ 1, că aŭ fostŭ tocmeala zlotĭ 20, și amŭ ertatŭ zlotŭ 1, ca s[ă] zică și mie cine va citi: Dumnezeŭ să-l iarte; la cursu anilorŭ de la început[ulŭ] Lumiĭ 7246 [1747-8].

3. Pe un *Triodion* de Tîrgoviște, 1649: **920.**

Ačastă carte a dat-o popa Nicodimŭ iermonahŭ otŭ Bistriță de pomană dumnealuĭ Ștefanŭ vt. [Vistieriŭ?] otŭ Bărbăteștĭ, la sfănta bisearică unde să prăznuiaște Sf[ă]ntul Nicolae, Ianuarie 25 dni, leat 7229 [1721].

4. Pe *Mineiul* de Novembre din Rîmnic: **921.**

Ačastă sf[ă]ntă și d[u]mnezeiască carte ce să numeaște Mineaiul luniĭ luĭ Noemvrie, l-aŭ dăruit Sf[i]nțiia Sa părintele Macarie iromonahŭ sf[i]nteĭ besearicĭ ceĭ noao de piiatră dinŭ Bărbăteștĭ, întru carea să prăznuiaște hramul preasfinteĭ Născătoareĭ de D[u]mnezeŭ cinstita eĭ Întrare în bisearică ... Popa Ioanŭ sintŭ Macarie, eg[u]m[en] otŭ Bărbăteștĭ, amŭ scrisŭ; 1779.

3. *Bengeștĭ.*

Pe *Faptele Apostolilor:* **922.**

Chiriu chirŭ Climentŭ, episc[opul] Răimniculuĭ, pentru pomenirea Preasf[inții Sale], să-ĭ fie în veacĭ, pentru că i-amŭ slujitŭ 10 anĭ în protopopie; iarŭ cine l-arŭ fura, să fie afurisitŭ de părintele episc[op], și de toțĭ sfinți părințĭ otŭ Necheia, 318, și de mine азь грєшныχ [= eŭ, greșitul] popa Ioanŭ prot[opopŭ] Telesculŭ; Noemv[rie] 20 d[ni] 7257 [1748]. Acestŭ sfăntŭ Apost[olŭ] l-aŭ dăruitu protopopŭ Ioanŭ dumnealuĭ

Stolniculuĭ Bengescu. Aicea la sfânta bisearică, la Bengeștĭ... R[adu] Bengescu bivŭ Velŭ Stol[nic].

4. *Bistrița.*

923. Pe un *Apostol* de Buzăŭ:

Acestŭ sf[ă]ntŭ Ap[o]st[o]lŭ iaste al sfinteĭ mănăstirĭ Bistrițiĭ, lăsatŭ de Stefanŭ ig[u]m[enŭ] Bistrițiĭ, să fie în chiliia igumenească.

5. *Bistrița-Cozia.*

924. Pe un *Apostol* din 1683:

S'aŭ înnoitŭ cu legătura în igumeniia Sf[ințieĭ Sale] chirŭ Costandie arhim[andrit] Bist[rițiĭ], 1800, prin osteneala mea: Dionisie eclis[arh].

† Acestŭ sf[ă]ntŭ Apostolŭ l-aŭ datŭ proeg[umenul] chirŭ Grigorie otŭ Coziia la bolniță, unde iaste hramulŭ Sf[i]nțilorŭ Apostolĭ Petră și Pavel, ca să fie Sf[i]nții Sale veačnică pomenire; iară cine s'arŭ îndrăzni ca să-lŭ dezlipiască, să fie suptŭ blăstămulŭ Sfinteĭ Troiță.

Oct[omvrie] 3 dni, l' 7211 [1701].

Grigorie proeg[umenŭ] otŭ Cozia.

925. 6. *Buneștĭ.*

Pe un *Penticostarion* de Rîmnic, 7275:

Acestŭ Pentecostarŭ l-amŭ cumpăratŭ eŭ, popa Pătru, ce mă tragŭ din neamu Avrămeștilorŭ, de aiča, dinŭ satulŭ Buneștilorŭ, pe moșiia sfintiĭ episcopiĭ, și l-amŭ cumpăratŭ cu t' 6, însă șase, la anulŭ de la Face[rea] Lumi 7287 [1779], la luna luĭ Agostŭ 1.

7. *Căluiŭ.*

926. Pe un *Apostolŭ* de 1774:

A fost a Căluiuluĭ, supt Gavriil arhimandritul (1806).

8. *Cîneni.*

927. Pe o *Cazanie* din 1781:

Ačastă sf[ă]ntă Cazanie iaste cumpărată de popa Pătru Oprişi, pentru îndelnicirea cetireĭ fečorilorŭ luĭ, ca să o stă-

pănească cu pace, şi scrisŭ eŭ, maĭ multŭ păcătosulŭ şi ticălosulŭ robulŭ luĭ Dumnezeŭ popa Pătru Oprişŭ, cu mănă de tină, cu condeiŭ de găscă; Ghen[arie] 13, 1788. Şi am văndut-o la satulŭ Căneniĭ.

9. *Cănepeştĭ.*

Pe un *Antologhiu* din 17—: **928.**

Al popeĭ Stančulŭ Sirbesculŭ, care săntŭ preotŭ la sfănta besearică la Cănepeştĭ, sudŭ Gorjŭ; de la începutulŭ besearăciĭ amŭ fostŭ purtătorĭ de grija şi chivernisătorĭ la facerea bесеariciĭ, păn s'aŭ isprăvitŭ, şi s'aŭ sfințitŭ cu bl[a]gosloveniia Preasfințieĭ Sale iubitoriuluĭ de Dumnezăŭ ep[i]scopŭ Filaretŭ alŭ Rămniculuĭ... Cu t[1] 25, şi pă legătură amŭ datŭ t[1] 2... Maĭ 8, 1785, 7293.

10. *Cornet.*

Pe un *Antologhiu* din 17—: **929.**

L-aŭ datŭ Preasfințiia Sa părintele episcopulŭ chiriu chirŭ Parthenie de Rîm[nic], la sfăntulŭ schitŭ ce să chiamă Cornetulŭ, prinŭ mine, Rafailŭ monahulŭ, ca să fie Preasființiі Sale veačnică pomenire, şi de la sfăntulŭ schitŭ să fie nestrămutatŭ în vecĭ, aminŭ; luna luĭ Dechemv[rie] 22, vleat 7275 [1766].

11. *Drăgăneştĭ.*

Pe o *Cazanie* din 7256: **930.**

Ačastă sf[ă]ntă şi d[u]mnezeiască carte ce să chiiamă Mărgăritŭ, adecă Cazanie, iaste a sf[i]nteĭ besearicĭ de piiatră dinŭ Drăgăneştĭ, hramŭ Vovedeniia bo[gorodi]ți [= Maiceĭ Domnuluĭ], dată de pomană de Preasf[i]nțiia Sa părintele chirŭ Climentŭ, episcopŭ Rămniculuĭ, pentru vecinica pomenire; Sep[temvrie] 8 d[ni], 7261 [1752].

12. *Giurgiu.*

931. Pe un *Apostol* de Buzăŭ (al episcopuluĭ Damaschin):

Amu scrisŭ eŭ, popa Iordache otŭ Gĭurğu, care amŭ învățatŭ copii popiĭ luĭ Calinŭ.

Să s[ă] știe că acestŭ Apostolŭ iaste alŭ luĭ Marinŭ sinŭ popiĭ luĭ Calinŭ otŭ Giurgiu, iproč; și amŭ scrisŭ eŭ, Marinŭ, cu măna mia, ca să nu aibă altulŭ a mă rămănia. Mesța Noem[vrie], 7264 [1755].

13. *Govora.*

932. Pe un *Triodion* din —:

Acest Triodŭ s'aŭ dăruitŭ de Preasfinț[ia Sa] proinŭ Mitr[opolitul] sfinteĭ măn[ă]stir[ĭ] Govoriĭ. Dech[e]m[vrie] 28 dni, 1777.

14. *Grecĭ.*

933.. Pe un *Apostol* din 1683:

Acestŭ sfăntu Apostolŭ l-amŭ cumpăratŭ eŭ, Barbulŭ părcălabulŭ otŭ satŭ Grecĭ, otŭ sudŭ Rom[anațĭ], și l-amŭ cumpăratŭ dela fečorul popeĭ Albuluĭ, umblăndŭ cu elŭ fečorulŭ popeĭ Albuluĭ ca să-l vănză în tărgŭ, în Caracalŭ, i-amŭ datŭ eŭ, Barbulŭ părcălabulŭ, tl. 1 pl. pă dănsulŭ, cu tocmeală în mijlocu tărguluĭ domnescŭ, fiindŭ mulțĭ oamenĭ marturĭ, care aŭ fostŭ căndŭ l-amŭ cumpăratŭ: părintele popa Tudorŭ otŭ Grecĭ, Radulŭ Cĭortacŭ, Radulŭ Budulaiŭ, și alțĭ oamenĭ aŭ fostŭ marturĭ .... Eŭ, Preda sintŭ pop[a] Albulŭ .... La luna luĭ Aprile în 2, la leatŭ 1759.

15. *Hurez.*

934. Pe un *Testament* de 1703:

Acestŭ Testamentŭ iaste alŭ sfinteĭ dumnezăeștiĭ mănăstirĭ Hureziĭ, și s'aŭ arătatŭ aicĭ ca să se vază, să nu-lŭ ducă la alte lăcașurĭ, fiindŭ alŭ sfinteĭ mănăstirĭ Hureziĭ, precumŭ întru adevărŭ să veade.

16. *Iazer.*

Pe o *Evanghelie* de 1682: **935.**

Acĕastă sfăntă Ev[an]gh[e]lie cumpăratu-o-aŭ Sf[i]nţiia S[a] părintele chirŭ Ilarionŭ, episcopulŭ Rămniculuĭ, şi o aŭ datŭ de pomeană sf[i]nteĭ mănăstirĭ Iazerulŭ, iarŭ cine s'arŭ ispiti a o lua de aicĭ, să fie procletŭ, afurisitŭ, anathema, de D[o]mnulŭ nostru Is[us] H[risto]s.

17. *Izvarna.*

Pe un *Octoih* din 17—: **936.**

.... Cu toată cheltuiala dumnealuĭ Gheorghe Gîrcu ot Izvana, dîndŭ pre lucrulŭ luĭ tal[erĭ] 5, 30 par[ale], adecă par[ale] treĭzecĭ; darŭ tocmeala luĭ aŭ fostŭ tal[erĭ] 6=, ci aŭ maĭ lăsatŭ şi numitu legătorĭ parale 30, pentru veačnica pomenire; iar saftiianu l-aŭ dăruitŭ dumnealŭ Sămenŭ Miloiŭ otamŭ, [= de acolo], pentru veačnica pomenire.

18. *Jitianul.*

Pe o *Evanghelie* de Snagov: **937.**

Acĕastă sfăntă Evanghielie iaste a sf[i]nteĭ măn[ă]stiriĭ Jătiianulŭ, ş'aŭ legat-o Sfinţiia Sa părintele ig[u]m[enŭ] chirŭ Ananiia; Oc[tomvrie] 24 dn[i], leat 7233 [1724].

19. *Motru.*

Pe *Faptele Apostolilor:* **938.**

Acestŭ sfăntŭ Apostolŭ s'aŭ legatŭ alŭ doilea de robulŭ luĭ D[u]m[ne]zăŭ Ioanŭ Popescu, dasc[alŭ] otŭ Cerneţĭ, sănŭ Samoilŭ ermonahu otŭ mănăstirea Motruluĭ. 1794, Noemv[rie] 6.

Ioanŭ Popescu, dasc[ălŭ].

20. *Negoieştĭ.*

Pe un *Apostol:* **939.**

Acĕastă sf[ă]ntă şi dumnezeiască carte ce [să]numeaşte Apostolŭ, iaste cumpărată de preoţiĭ de la Negoeştiĭ, de la biserica boe-

rească cea de piiatră, anume preoțiĭ popa Ioanŭ Dragomirescu, popa Dumitrașco Vierescu, diaconu Preda Borcanŭ; cumpărată cu tl. 6 pl.

21. *Novacĭ.*

940. Pe o *Cazanie* din 174—:

.... S'aŭ cumpăratŭ de aceștĭ noriaș... la biserica Novacilorŭ: Pătru Novăčanu săn Ilea, Ștefan Fisăĭ, popa Ion Borbeae.

22. *Ocna.*

941. Pe o *Evanghelie* din 1682:

Ačaștă sfăntă și dumnezeiască Evanghelie este a biserici den mahalao răs[ă]rituluĭ de la Ocne, unde să prăznuescŭ Sfințiĭ Voivozĭ. Leat 7246 [1737], Oc[tomvrie] 15. Pop[a] Ioanŭ.

Ačastă Ev[an]gh[e]lie dată iaste de pomană de Măria Sa Io Șerbanŭ Voivodŭ la bisearica domnească la Ocnă, unde iaste hram ..., pentru ... să fie besearecii. Cărstea Log[o]f[ă]t, ispravnicŭ.

23. *Pociovaliște.*

942. Pe un *Apostolŭ* din 17:—

Acestŭ sf[ă]ntŭ Apostolŭ care ne-aŭ lăpădat-o părintele episcopulŭ Climentŭ la bisearică la Poč[o]valiște, însă la beasiareca cea veaiche; care amŭ plătit-o cu zloțĭ 9, numaĭ preoțiĭ i diaconiĭ cariĭ amŭ fostŭ rănduițĭ la acea sfăntă besearecă, totŭ pe anume, cine ce amŭ datŭ; însă eŭ, popa Barbulŭ otŭ Poč[o]valiște, amŭ datŭ banĭ 150. Amŭ datŭ eŭ, popa Raduța, pe acestŭ Apostolŭ banĭ costande 18.

24. *Polovracĭ.*

943. Pe un *Mineiŭ* de Ianuar, 1779:

Ačastă sfăntă carte iaste a sfinteĭ mănăstirĭ Pol[o]vracĭ. Pahomie ig[u]m[enul]; 1787.

Pe un *Apostol* din 1747: 944.

La leatul 1802, Apr[ilie] 27, Duminecă lîngă sară, la două săptămînĭ după Paştĭ, aŭ călcat cîrjaliiĭ oraşul Tărgu-Jiiuluĭ, arzînd toate casele, tăind şi robind şi oamenĭ, şi, după ce aŭ şezut o săpt[ă]mînă în Tărgu-Jiiuluĭ, apoĭ s'aŭ arădicat şi s'aŭ dus la satul Stăneşti, şi acolo aŭ şezut altă săptămînă. Ş'aŭ ars toate satele şi sfintele bisericĭ după supt munte, şi acolo mulţĭ oamenĭ aŭ robit şi aŭ tăiat, fiind ca la o mie de Cîrjaliĭ, şi maĭ marele lor aŭ fost Manah-Ibrahim. Şi, dè acolo plecînd, s'aŭ dus la Ocnele-Marĭ, arzînd toate casele pe drum, şi sfînta mănăstire Pol[o]vragi *(sic)*. Şi, fiindu-le trecerea prin acest sat, Româneştĭ, multă stricăciune şi pagubă aŭ făcut, luînd şi un rob, pe Ioan sin popiĭ Nicolae, şi la mulţĭ oamenĭ aŭ tăiat şi ureichile, şi, după dînşiĭ viind nazirul de la Braila, cu vr'o cincĭ sute de Turcĭ, cu Cazacĭ, cu tunurĭ, oaste împărătească, s'aŭ aşezat aicea, în satul Româneştĭ, şezînd o săptămînă, cît aŭ şezut şi Cîrjaliiĭ în tîrg. Şi, viind Cîrjaliiĭ aicĭ, şi s'aŭ bătut cu dănşiĭ, a arsŭ şi multe case dintru acest sat, şi sfînta biserică; aŭ făcut şi metereze, sfărămînd tîmpla toată şi icoanele, rămîind numaĭ păreţiĭ; şi aŭ fost fără de slujbă opt lunĭ, pănă la Dechemvrie în 20, şi, aducînd pe Sfinţia Sa parintele protopop Andreiŭ, aŭ tărnosit-o şi aŭ sfinţit-o, şi toată ţara şi boieriĭ aŭ fugit peste munţĭ; aflîndu-se Domnu ţăriĭ Măria Sa Mihaĭ-Vodă Suţu, aŭ fugit, cu toţĭ boieriĭ, din Bucureştĭ în Braşov. Şi, spre a se şti precum s'aŭ întîmplat, am însemnat aicĭ aceasta la 1802, April 27.

. . . protop[op].

Aceĭ boierĭ ce aŭ scris şi iscăleşte maĭ sus, după cum aŭ scris, adevărat este, şi robul ce-l arată că s'aŭ robit, îmĭ este mie frate, şi nicĭ păn acum nicĭ aŭ maĭ venit, nicĭ s'aŭ maĭ auzit unde se află. Şi cel ce iscăleşte maĭ sus în anul trecut, la 1806, în luna luĭ Maĭ 7, l-aŭ chemat Dumnezeŭ; şi pe amîndoĭ Dumnezeŭ să-ĭ ierte. 1807, Iulie 24.

25. *Slăviteştĭ.*

945. Pe un *Triodion* de Rîmnic, 1831:

Ačastă sfăntă carte iaste cumpărată de robulŭ luĭ Dumnezăŭ Ionŭ Slăvitescu, dăruită bisericiĭ otŭ Slăviteştĭ;7249 [1740-1].

26. *Sohodol.*

946. Pe un *Octoih*:

... besarică la satŭ, s'aŭ datŭ de acolo toate cărţile, s'aŭ lotŭ şi acesta, şi amŭ slujitŭ cu elŭ pănă la răbeliia luĭ Dudorŭ, şi atunča s'aŭ pusŭ toate cărţile în bolta besariciĭ, şi după trecerea Turcilorŭ, s'aŭ găsitŭ celealalte cărţĭ, iarŭ ačasta nu s'aŭ găsitŭ. (E din Sohodol; însemnarea, din 1839.)

27. *Timişanĭ.*

947. Pe un *Penticostarion* din 7275:

Ačastă sfăntă şi dumnezăiască carte aŭ trimis-o protopopu Iionaşco la sfănta biserică a nostră la Timişanilorŭ, şi amŭ plătit-o cu talere zăce, eŭ, popa Ştefulŭ ot Timişanĭ. Din tr' aceşte tl. 10 arată la vale cine ce aŭ datŭ anume:

Banĭ 90 Dumitru Crăguĭ.
« 90 Iion săn Laţco.
« 40 Udrişte Huşta.
« 78 mătuşa Gazda.
« 40 Ghiorghie Timişanu.
« 40 Stămatie Morăga otŭ Paiosa.
« 30 Barbulŭ Bărhotă.

28. *Topolniţa* [v. şi vol. I].

948. Pe un *Octoih* din 17—:

Ačastă sfîntă şi d[u]mnezeiască carte ce să chiamă Triodŭ o amŭ cumpăratŭ eŭ, Iosifŭ ieromonahŭ otŭ Tismana, şi o amŭ dat-o sfîntuluĭ schitŭ Topolniţa, unde să prăznuiaşte şi să cinsteaşte hramulŭ tăeriĭ cinstituluĭ capŭ alŭ Sfîntuluĭ Ioanŭ

Botezătoriulŭ, pentru veačnica pomenire. Fev[ruarie] 14 dni, 1778.

29. *Vîlcan.*

Pe *Triodionŭ* de Rîmnic, 7290: **949.**

Să s[ă] ştie, că ačastă sfăntă şi dumnezeiasca carte ce să chiiamă Triodŭ, l-aŭ cumpăratŭ Ioanŭ Beuranu, fečoru luĭ Dumitru Beuranŭ, şi l-amŭ cumpăratŭ cu ҆tl. 5 la sfănta beaserică satu schila Vălcanelorŭ. . . În cursulŭ anilorŭ de la H[risto]s 1787.

30. *Fără loc de origine.*

1. Pe o *Psaltire* de Chiev, 1640: **950.**

† Vl[ă]d[i]ca Theodosie. Cine va fura ačastă Psaltire de la schitŭ de la Piiatră, să fie suptŭ blăstem, afurisitŭ, procletŭ, anaftema de Înpăratul H[risto]s.

Aceste rîndurĭ, într'o admirabilă caligrafie, sînt scrise chiar de mîna luĭ Teodosie Mitropolitul Moldoveĭ, cu privire la care v. *Ist. lit. religioase*, p. 180.

La sfîrşit:

Dionisie ig[u]m[en] Coztin [= Cozieĭ?].

2. Pe o *Evanghelie* de Liov, 1644: **951.**

Ačastî sf[ă]ntî bunî vestire de Înpărăţia Ceriuluĭ Ev[an]gh[e]lie cumpăratu-se-aŭ cu toatî usărdie a iubitoriuluĭ de toatî podoaba a sf[i]ntelorŭ besearicĭ Stefanŭ Mitropolitulŭ, cu mila luĭ Dumn[e]dzăŭ alŭ Tărgoviştiĭ şi a toatî Ugrovlahia, şi o aŭ dăruitŭ în satŭ Costeştiĭ, la sf[ă]nta besearicî unde iaste hramulŭ Uspenia b[ogoridi]ţi, ca să fie Sf[i]nţieĭ Sale pomeanî şi ertare de păcate, înpreunî cu părinţiĭ Sf[i]nţieĭ Sale, anume Dimitrie şi Dimitra, în veacĭ; iarŭ cine va îndrăzni a o lua şi a o striina într'altă parte, saŭ o vinde, şi cine o va da, şi cine o va lua, saŭ o va vinde, saŭ o va cumpăra, acela să fie trăcletŭ, blăstematŭ, anaftema şi afurisitŭ de Vl[ă]d[i]ca I[su]s H[risto]s, de 318 **wц иже кь Некей**[= părinţĭ cari sînt din Ni-

cheiă], așijderea și de Vl[ă]d[i]cia Mea, și să-ĭ fie părăș Pr[e]č[i]sta Maica Domnuluĭ mieŭ I[su]s H[risto]s la groaznica judecatĭ. Вь дни [= în zilele luĭ] Io Matheĭ Basarab, m[esi]ț[a] Ghen[arie] 20, гωдна в лѣто [= aniĭ, la anul] 7161 [1653].

E scris cu mîna marelui Mitropolit Ștefan, care-șĭ arată părințiĭ și locul de obîrșie.

952. 3. Pe un *Apostolŭ* de 1683:

Luot-amŭ eŭ, popa Voinea, acestu Apostolŭ de la cumnatulŭ Manasiia în banĭ tl. 1 și 2 ob[oroace] de grăŭ, căte banĭ 50, car[e] facŭ banĭ 100, și 1 ferde meiŭ de sămănța fomete *(sic)*, saŭ banĭ 88; m[e]s[ița] Maĭ dnă 21, letŭ 7203 [1695].

953. 4. Pe un *Apostol* din 1683:

Să să știe, acastă sfăntă și dumnezeiască carte Apostolŭ s'aŭ datŭ dinŭ mila luĭ Șerbanŭ Voivodŭ Catacozino pintru ca să fie de pomană la sfănta și dumnezeiască — *[șters]*, hram —, și le-amŭ înpărțitŭ eŭ, Stanciulŭ sin Todorŭ iuz-[bașa], leat 7193 [1684-5].

954. 5. Pe o *Psaltire* din 17—:

.... Este a mea, a robuluĭ luĭ Dumnezeŭ Radulŭ ereĭ, dată de pomană de 2 provoslavnicĭ creștinĭ, anume Dumitru Brezesculŭ și de Costea Vornicelu, și aŭ cumpăratŭ dreptŭ tl. 2, ca să aibă pomenire; Ap[rilie] 3 dni, l[ea]t 7266, 1758.

955: 5. Pe o *Cazanie* din 7256:

Și amŭ scrisŭ eŭ pe vremia ce să afla coconulŭ Gheorgheșŭ Roșianu zapciŭ pe glasa Jălțuluĭ de Mehedințĭ, și atuncĭ, în vremia acìa, aŭ fostŭ ... liatulŭ 1821, pănă la anulŭ cu liatulŭ 1827....

956. 7. Pe un *Penticostarion* din 7275, listă de dăruitorĭ: Pătru Drăndara, Dumitrașco Florescu, Ioanŭ Tauru, Gheorghie Curteanu.

957. 8. Pe un *Noŭ Testament* de Belgrad:

În leatul 1831, Maiŭ 28, în Joia Înnălțări Domnuluĭ și Măn-

tuitoruluĭ nostru I[su]s H[risto]s, după pacea cea desăvîrşită între marele Înpărat a toată Rusiia şi preste toată lumea vărfulŭ înpăraţilorŭ, şi între Othomanicească Poartă, după ţinearea răsboiuluĭ de doĭ anĭ şi după desăverşita Rusii biruinţă asupra sărmanilor Turcĭ, cîndŭ prinŭ mijloacile Rusii cele înţelepte să chinuia ţara Moldovi şi Valahiia să rămăie suptŭ reformă, precumŭ toată Europa, făcăndu-să şi oştirĭ regulate într' aceste părţĭ, amŭ scris spre ştire. . . .

9. Pe un *Antologhiu*, numele dăruitorilor: Danŭ Mălăĭalea, Şandru Staneĭ, Mateĭ Blîdea otŭ Şasa, Dumitru Bicanŭ otŭ Şasa, Ionŭ Bălteanulŭ, Pana Paliţe.

10. Pe un *Apostol*, lista de donatorĭ: „Aŭ datŭ Gheorghe Sărarŭ banĭ 15“, Dumitru Terğanu. „Aŭ datŭ Voichiţa 2 coturĭ de pănză de groasă.“

LXXIV. **Biserica din Miroslava (jud. Iaşĭ).**

Clădirea n'are astăzĭ nicĭun stil. E nezugrăvită şi cuprinde numaĭ mormîntul luĭ Al. Mavrocordat (1907),

1. Pe *Liturghiĭ* din Iaşĭ, 7267: 958.

Ačastă sfăntă şi dumnezeiască Liturghie s'aŭ legatŭ după cumŭ să vede cu chieltuiala unuĭ pravoslavnicŭ creştinŭ, anume Vasile, ca să fie pomenitŭ cu totŭ neam[ulŭ] dum[nealuĭ] la ctitornicia aceştiĭ sfinte cărţĭ; 1778, Mart 4, 1778.

Şi amŭ însemnatŭ eŭ, Gavriilŭ legătorŭ de cărţĭ otŭ Focşanĭ, care amŭ şi legatŭ ačastă carte.

Pomelnicul luĭ Enachi Balmoj: între nume: Sahinŭ.

2. Pe un *Triodion* de Bucureştĭ, 1798: 959.

Alŭ luĭ Filaretŭ Apamias.

Pecete cu mitra, crucea, cîrja şi iniţiale.

3. Pe un *Octoih* de Buda, din 1811: 960.

Acestŭ Octoihŭ s'aŭ afierositŭ de mine, smeritulŭ arhie-

reŭ Filaretŭ Apamias Beldimanŭ, la biserica dinŭ satulŭ Miroslava, unde să prăznueşte hramulŭ maĭ ....

V. şi maĭ sus *Galata*, p. 300.

4. *Liturghiĭ* din 1834.

5. *Psaltire* din 1834.

6, *Ceasoslov* de Braşov, 1835.

7. *Mineie* de Neamţ.

LXXV. **Biserica Frumoasa.**

V. şi vol. I din *Inscripţiĭ*, pp. 14-5.

961. 1. Pe un mormînt, afară:

Sub ačasta petră in pace reposează Ioane Mavrogheni, trecutŭ la viaţia eterna in 13 Septemvriu anul 1860, in etate de unŭ anŭ.

In somnul de vecie
Din leagânŭ in mormăntŭ,
Ca flórea de câmpie
Trecutŭ de pre pământŭ.

Asupra înrudire familieĭ Mavrogheni cu familia luĭ Mihaĭ-Vodă Sturdza, v. revista *Floarea Darurilor*, I, p. 325 şi Blancard, *Les Mavroyéni*, p. 585 şi urm.

962. 2. Pe altul:

Pietatea cea fiască al domnitoruluĭ Moldoveĭ Mihail Sturza aŭ rădicat acest monument spre pomenire prè-străluciţuluĭ Mare-Logof[ăt] şi cavaler Grig[orie] Sturza, născut la 1758, săvărşit la 1838, Mart în 13 zile.

963. 3. Pe un al treilea:

Sub această pétră reposează sclavulu luĭ Dumneḑeŭ Vornicul Petrachi Mavrogheni, săvârşit din viaţiâ la 2 Sep[temvrie] anul 1866, in etate de 78 ani. Trecatoriule, umelitu el te rogâ se dici: Dumneḑeŭ se'lŭ ierte.

4. Pe o *Evanghelie* de Bucureşti, 1723: **964.**

'Εκ τῶν τῆς αὐτεντικῆς μονῆς τῶν 'Αρχαγγέλων τῆς ὠνομασθείσης Φρουμόσας, τῆς τελούσης ὑπὸ τὸ σεβάσμιον καὶ θεοβάδιστον ὄρος τοῦ Σιναΐου, ὀνηθὲν ὑπὸ τοῦ πανοσιωτάτου προτοσυγγέλου καὶ καθηγουμένου κυρίου Σιλβέστρου .., Ευαγγέλιον. Σιλβέστρος [= Dintre ale domneştiĭ mănăstirĭ ce se zice Frumoasa, care e închinată la veneratul şi de Dumnezeŭ călcatul munte al Sinaiĭ; cumpărată de prea-cuviosul protosinghel şi catigumen chir Silvestru ... Evanghelie. Silvestru].

Foarte frumoasă caligrafie.

Însemnare romănească, tăiată.

5. Pe o *Evanghelie* grecească din 1728 (a luĭ Hrisant de Ierusalim): **965.**

Εστὶν τῆς ἁγίας παρασκευῆς τῶν Σιναϊτῶν, καὶ ὥστις ἀποξενῶσι αὐτόν, ἔστω ὑπὸ τῷ ἰδίῳ ἀναθήματι· 1760, 'Ιουλιου 24 [= Este a Sf. Paraschive a Sinaiţilor, şi cine o va înstrăina, să fie supt deosebit blestem; 1760, 24 Iulie].

6. Pe o legătură: **966.**

Acĕstă sv[i]ntî Eua[n]ghe[lie] aŭ ferecat-o Mărie Sa luminatulŭ Domnŭ Io Grigorie Ghica Voevodŭ **въ перваго господства** [= în cea d'intăiŭ Domnie], **к лѣт** [= la anul] 7239, a° 1730 [cu arabice].

Însemnările la sfinţĭ, slavone.

7. Pe o *Evanghelie* din 1754: **967.**

Διὰ συνδρομῆς τοῦ ἁγίου καθηγουμένου κὺρ Συλβέστρου ἀφιερώθη τὸ παρὸν παρὰ τοῦ Κωνσταντίνου 'Αβράμη καὶ Μανόλη Σάββα εἰς διηνεκὲς αὐτῶν μνημόσυνον, καὶ ὁ ξενώσας αὐτὸν ἔστω τοῦ ἀναθήματος. 1766, 'Απριλλίου ε'τῃ [= Cu cheltuiala Sfinţieĭ Sale egumenuluĭ Silvestru s'a închinat cartea de faţă de Constantin Avrami şi Manoli Sava, spre veşnica lor pomenire, şi cine o va înstrăina, să fie anaftema; 1766, 5 April].

968. 8. Pe potir:

Αβραμίου, Ζαφήρας, γωνέων καὶ τέκνων· Κυριάκου, Σουλτάνας, γωνέων καὶ τέκνων [a luĭ Avramie, a Zamfireĭ, a părinţilor şi fiilor lor; a luĭ Chiriac, a Sultaneĭ, a părinţilor şi fiilor lor] [c. 1780].

Maĭ este o anaforniţă din veacul al XVIII-lea şi o cruce în filigrană.

969. 9. Pomelnic:

Mihail Sturza V[oe]vod, Smaranda Doamna, Rucsanda şi fii lor, Veniamin arhiereŭ şi Mitropolit, Filaret arhiereŭ [Apanias] Ioasaf arhimandrit [Voinescu, ctitorul cel noŭ].

Morţiĭ:

Isac Balica[1], Nestor [Ureche], Mitrofana [soţia luĭ], Grigorie Voevod [Ghica], Zoiţa Doamna, Mateĭ Voevod, Smaranda Doamna, Scarlat Voevod, Rucsanda Doamna; Mihail Racoviţi Voevod, Anna monahì, Alecsandru, Gheorghii, Grigorie, Aniţa, Nestor, Ioan, Ecaterina, Chiril, Vasiiana şi tot neamul lor.

Iliaş Voevod (?), Eremia Movila Voevod, Costantin Movila Voevod, Radu Voevod, Stefan Gheorghie Voevod, Gheorghie Ghica Voevod, Vasilie Voevod, Nicolae Mavrocordat Voevod, Costantin Mavrocordat Voevod, Constantin Racoviţi Voevod, Ioan Theodor Voevod, Grigorie Calimah Voevod, Grigorie Ghica Voevod, Costantin Moruz Voevod, Alecsandru Moruz Voevod, Chiriţa Logofăt [Suţu] şi tot neamu.

Morţiĭ:

Inochentie arhiepiscop, Iacov arhiepiscop, Veniamin arhiepiscop, Gherasim arhiereŭ, Antonie arhiereŭ, Inochentie arhiereŭ, Varlaam arhiereŭ, Ioasaf Voinescu arhimandrit. Acesta aŭ zidit din noŭ, al doilea, biserica mănăstireĭ Fru-

[1] A întemeiat vechea „biserică mică de piatră". V. *Letopisiţe*, III, p. 169.

moasa, şi aŭ înpodobit-o cu toate cele trebuincŏasă, cu a sa cheltuială, la anul 1842[1] . . .

Pomelnicul Mareluĭ-Logofăt Grigore Sturza: Dimitrie, Rucsanda Grigorie, Maria, Grigorie, Elena, Elena, Efrosini, şi tot neamul lor. (*Adaus:* Theofila monahia, Mihaĭ bezedè).

10. *Octoih* de Bucureştĭ, 1792.

11. *Triodion* de 1798, Bucureştĭ.

12. *Penticostarion* de 1800, Bucureştĭ.

13. *Triodion* de 1800, Blaj.

14. Pe un *Mineiŭ* de Buda, 1805: **970.**

La 817, Octomvri 10, amŭ întratŭ, în zia de sfinţiĭ mucenicĭ Evlampie şi Evlampiia, eŭ, Mihalachi dascalŭ.

15. *Urmare întru prea-sfînta Duminecă a Paştilor şi întru toată săptămîna cea luminată;* Neamţ, 1814.

16. *Liturghie* de Chişinăŭ, 7323 (1815).

17. *Tipicon* din 1816.

18. *Epistolele* Sf. Pavel in greceşte; Veneţia 1819.

19. *Evanghelie* de Neamţ, 1821.

20. *Triodion* de 1833, Bucureştĭ.

21. *Mineie* de Bucureştĭ.

LXXVI. Mănăstirea Cetăţuia.

[V. şi vol. I, pp. 13-4.]

Pe turnul de intrare: **971.**

Хєрбь прѣсвлѣтлаго гпдрѫ Іѡ Дꙋка Воєвод, бжію милостію земли молдавскои, влѣт зрои, мца юн. і [= Herbul prea-luminatuluĭ Domn Io Duca Voevod, cu mila luĭ Dumnezeŭ al ţeriĭ Moldoveĭ, anul 7178 [1670], luna luĭ Iunie în 10.]

[1] Aşa zice şi inscripţia, ascunsă de pridvor, de-asupra uşiĭ de intrare.

LXXVII. Iașĭ: Biserica Sf. Nicolae de la Socola.

972. 1. Pe un *Tipicon* din 1816:

Să să știe de cănd amŭ fost dascal, eŭ, Vasile Popovicĭ, la bisărica sfăntuluĭ ierarh Necolaĭ din iarmarocŭ, și atuncĭ m'amŭ și căsătoritŭ, la anulŭ de la Hristosŭ 1816, Avg[ust] 10 zile, și atunce aŭ răposat și tatăl mieŭ, eromonahŭ Serafimŭ, și, pentru știința, amŭ scris.

973. 2. Pe o *Evanghelie* de Sibiiŭ, 1806:

Ačastă sf[î]ntă Evangheli[e] amŭ cumpărat-o, eŭ, Manoli Sărbu, din mahalao Broșteniĭ, înpreună cu soțul mieŭ Anna, și cu fii noștri, Gheorghe, Mariia, Elena, și cu totŭ ne[a]mul nostru, și amŭ dat-o la sf[î]nta biserică ci să zidești întru cinste și prăznuire sf[î]ntuluĭ er[ar]hŭ Nicolaĭ aice, în Eșĭ, din iznovă, la iarmarocŭ, și să nu fii nimi volnicŭ a o lua fără di știre noastră, ci să fie în — la sf[î]nta bisărică niclintită în vecĭ, și orcine din nemul nostro va căuta-o, să fii di față; și ereĭ Timofteĭ a mersŭ înpreună cu ğupănul Manoli, și amŭ cumpărat-o cu baniĭ dumisale; let 1810, luna luĭ Dechemvrie 23.

3. *Evanghelie* din 7279.

4. *Liturghiĭ* de Iașĭ, 1818.

5. *Catavasier grecesc și romînesc;* Sibiiŭ, 1832.

6. *Psaltire* din Iașĭ, 1817.

7. *Euhologhiu* din Iașĭ, 1834.

8. *Psaltire* de Iașĭ, 1835.

Însemnare grecească din 1849.

LXXVIII. Biserica din Drăgăneștĭ.

[comunicată de d. O. Ghibu].

974. Piatră cu inscripție, la Museŭ:

Ačastă st[ăn]tă și dumnezeiască besereca dela s[făn]tă mănăstire, anume Drăgăneștĭ, care iaste hramul sf[ăn]tuluĭ ma-

reluĭ măcinicŭ Dumitrie, eŭ, robul Domnuluĭ mieŭ, lu Is[us] H[ristos] şi închenătorul Sf[in]teĭ Troiţe Io Mateiŭ Băsărabă, cu mila lu Dumnezeŭ Domnŭ şi Voi[vo]d a toat[ă] Ţara-Rumânescă, şi, ştiind ctetoria noastră de spre mumă-mè, şi văzându-o veche şi stricată, rădecatu-o-am den temelie, însă dempreun[ă] cu rudele noastre, ce ni se trag de spre mumă-mè, anume jupan Diicul Marele-Spătar[iŭ] şi jupan Drăguşin Marele-Paharnic, şi [o am z]idit[ŭ] de piatră întru slava lu Dumnezeŭ şi întru lauda mareluĭ măcineculuĭ Dimitrie şi [n]tru pomeana părinţilor noştri ş'a noastră de veacĭ; amin.

Ispravnic —, msţa Gh[en]ari.

Însemnată pentru statornicirea legăturiĭ de familie dintre Mateĭ Basarab, Diicul şi Drăguşin, cu privire la cari v. vol. IV, Prefaţa.

LXXIX. Bisericile din Galaţĭ.

1. *Biserica Precista.*

1. În curte, pe un mormînt: 975.

Τάφος ἀσιπισνίας *(sic)* δὲ ψυχῆς ἀγαθοῦς ἐκ πόλεως Βυζαντίου, γυνὴ Ἀντωνίου Χ. Ἰωάνου Μεούζη... εὐτυχῆς ἐνιαύτυος σαράντα ἑπτὰ τὴν ἡλικίαν, ἐτελεύτησεν κατὰ τὸ ἔτος 1838, κατὰ τὴν πρώτην Ἀπριλίου, ἀφίσασα τέκνα ὀκτὼ... ἡλικίας ἀλδύρα περαλυγιονης *(sic)* μνημόσυνον αἰώνιον· ὁ δὲ Κύριος ἀναπάσῃ αὐτὴν ἐν κολπίοις Ἀβραὰμ μετὰ τῶν δικαίων· χιλιοστοῦ ὀκτακοστοῦ τριακοσηστοῦ ὀγδοῆς, μ[ην]ὶ Ἀπριλίου, εἰς Γαλάτζιον.

Adecă:

Mormîntul... sufletuluĭ bun, din oraşul Bizanţuluĭ, soţia luĭ Anton Hagi Ioan Meuzi: fericită trăind anĭ patruzecĭ şi şepte aĭ vrîsteĭ sale, a murit la anul 1838, la 1-iŭ April, lăsînd opt copiĭ ... de vrîstă. ..., monument veşnic; iar Domnul s'o odihnească în sinul luĭ Avraam, împreună cu drepţiĭ; 1838, în luna luĭ April, la Galaţĭ.

2. Piatra de mormînt a luĭ Gheorghe Anastasiu, din Kavarna, mort la 25 Februar 1847.

3. Piatra de mormînt a luĭ Hagi Caludis Ioannu, mort la 24 August —.

4. Piatra de mormînt a Hagi Dafneĭ, soţia luĭ Hagi Caludis, născută la Burgas şi moartă la 11 Mart 1862.

5. Piatra de mormînt a luĭ Vasilie Gheorghiu 'Ιασσιαννοῦ, mort la 8 Maiŭ 1858.

6. Piatra de mormînt a luĭ Teohari Papadux din Varna, mort la 30 Decembre 1845.

7. Piatra de mormînt a luĭ Nichita Moscopulos din Mesembria, mort la 16 Octombre 1853.

8. Piatra de mormînt a luĭ Dimitrie Constantinu, din Pyrgos, născut la 1819, mort la 1864.

976. 9. La pridvor:

1858, August 14. 'Ο κτήτωρ Δίας [= ctitorul Dias].

977. 10. Pe o piatră din veacul al XVII-lea, prinsă în păretele scăriĭ de piatră ce duce la clopotniţă (comunicare a desemnuluĭ de d. profesor N. Velichi):

Σῶμα Μιχαὴλ υἱέω Δημητρίου
Γιάννου Σκού..τις ἡμῶν τέθαπτε ἐνθάδε
Ὅστε πρὸς πατρὸς ἕλκεται ἐκ Πελοποννήσου,
Ἔτυχε δὲ ἀπὸ πατρίδος Βυζαντίου.

Adecă:

Trupul luĭ Mihail fiul luĭ Dimitrie al luĭ Ioan Scu...tis, al nostru, a fost îngropat aicĭ; care, după tată, îşĭ trage [neamul] din Pelopones, iar el a fost de loc din Bizanţ.

11. Icoană din 1808.

978. 12, Pe catapiteazma din 1812:

Διὰ συνδρομῆς τοῦ ἡγουμένου τῆς μονῆς, Γρηγορίου, καὶ τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν [= cu cheltuiala egumenuluĭ mănăstiriĭ, Grigorie, şi a evlavioşilor creştinĭ].

13 Pe o icoană acolo:

Costantinŭ Theodorŭ. 979.

Ἐνεκοσμήθη χρυσῷ τε καὶ ἀργυρῷ ἡ ἁγία αὐτὴ εἰκὼν τῆς Θεομήτορος διὰ πλουσίας δαπάνης καὶ λαμπρῶν ἐξόδων τῶν ἐν τῷ Γαλατζίῳ δύω εὐλογημένων ῥουφετίων μπογασιέριδων, ἀμπατζίδων καὶ λοιπῶν χριστιανῶν, ὧν πρῶτος ἐστὶν ὁ Χατζῆ Κωνσταντάκη μπογασιέρης καὶ ὁ μονῆς τῆσδε Πρέτζηστας καθηγούμενος Ἄνθιμος, οἷς ἅπασι χαρίζοιτο ἡ κυρία ἡμῶν Θεότοκος τῆς τε παρούσης καὶ μελλούσης ζωῆς τὰ ἀγαθὰ καὶ σωτήρια, ἀμήν, 1817. Lauren[cius].

Adecă:

S'a împodobit cu aur și argint acastă sfîntă icoană a Maiceĭ Domnuluĭ cu bogata cheltuială și strălucitele jertfe celor două bresle (rufeturĭ) lăudate din Galațĭ, a bogasierilor și a abagiilor, și a altor creștinĭ, dintre cari cel d'întâiŭ e Hagi Constandachi bogasierul și egumenul aceșteĭ mănăstirĭ a Precisteĭ, Antim; cărora tuturora să li dăruiască Doamna noastră Născătoarea de Dumnezeŭ, în viața de față și cea viitoare, cele bune și mîntuitoare; amin; 1817.

14. Pe o *Evanghelie* din 1687: 980.

Καὶ τόδε σὺν τοῖς ἄλλοις Γερασίμου [= și aceasta, ca și altele, e a luĭ Gherasim].

15. Pe un *Mineiŭ* de Iulie, Veneția, 1777: 981.

Τὰ παρόντα ἠγοράσθηκαν τῇ δαπάνῃ τοῦ πανοσιωτάτου ἁγίου προηγουμένου καὶ ἐν πνευματικοῖς πατρὸς κὺρ Χρυσάνθου Βατοπαιδηνοῦ π[ρ]ετζεστάνου, ͵αψπγʹ [= cele de față s'aŭ cumpărat cu cheltuiala prea-cuviosuluĭ sfințituluĭ proegumen și în cele sufleteștĭ părinte domnul Hrisant din Vatoped, Precistanul; 1783].

16. *Penticostariŭ* din Veneția, 1782.

17. *Evanghelie* din Veneția, 1799.

18. *Ceasoslov* de Brașov, din 1835.

2. *Biserica Sf. Gheorghe.*

982. 1. De-asupra ușiĭ:

Ἀνηγέρθεν ἐκ βάθρων ὁ περεικπαὺς [=περιφανής] καὶ θεῖος οὗτος ναὸς τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου παρὰ σπουδῆς τοῦ κοιρίου *(sic)* Μηχαλακίου καὶ εἰς μετόχιον τοῦ Ἁγίου Τάφου περὶ εὐχικῆς καὶ μνημοσήνου αὐτοῦ τε καὶ τῶν γονέων, ἀφέ[ν]τος Ἐστρατίου Δαμπίζα Βοϊβ., ἐν ἔτει 1665, 7172, Ἀπριλίου α'.

Adecă:

S'a ridicat din temelie această vestită și sfîntă biserică a sfîntuluĭ mareluĭ mucenic Gheorghe cu sîrguința dumisale Mihalachi și ca mitoc al Sfântuluĭ Mormînt, pentru rugăciunea și pomenirea luĭ și a părinților, Domn fiind Istrate Dabija Voevod, în anul 1665, 7172 *(sic)*, Aprilie 1.

983. 2. Pe un mormînt, pe prag:

Εἰ δακρύσαι βούλοι, ξεῖναι, δικαίως, ὅρα τύμβον κεύθοντα γ', ἄνδρα ὅς Χανθίδης ἐκκρήθην Δημήτριος· κλεινὸς Δακία ἦρεν ἄρε *(sic)* δίκη γὰρ τῆς αὐτὸν Μέγαν Παχάρνικον· δὴ κάτ⁰ ἐν τιμῇ τέλος.

Adecă:

Dacă vreĭ să plîngĭ pe dreptate, vezĭ acest mormînt care ascunde pe unul care s'a numit Dimitrie Xantides; vestita Dacia l-a luat; a fost Mare-Păharnic, și și-a dat sfîrșitul în slujbă.

984. Adaus:

Δημήτριος Παχάρνικος Διρεκτζὶ ... 1836, Ὀκτωμβρίου [= Dimitrie Păharnicul Direcciul; ... 1836, Octomvre].

3. Mormîntul din 1848 al uneĭ Constantinopolitane.

985. 4. Pe altul:

Ἐκιμήθη δούλη τοῦ Θεοῦ Κατερίνη, γινὶ τοῦ Χάτζη Πάνα, να *(sic)* Βάρνα, ἐν 1793 [= a adormit roaba luĭ Dumnezeŭ Ecaterina, soția luĭ Hagi Pană, din Varna; la 1793].

5. Mormîntul luĭ Andreĭ Balsami din Cefalonia, mort la 12 Ianuar 1856.

6. Pe icoana Sf. Gheorghe: 986.

1832. Aceste patru icoane împărăteştĭ s'aŭ dăruit de chir Raşcu la biserica Sfântuluĭ Gheorghe Ierosalimuluı; 1833, Dech[emvrie] 17.

3. *Biserica Sf. Spiridon.*

[comunicate de d. N. Velichi.]

1. Piatra de mormînt a luĭ Alexandru Vasiliu, născut în Adrianopol, la 1801, şi mort la 13 August 1858.

2. A Elisaveteĭ Ştefanide, nepoata luĭ, născută în Galaţĭ la 1832, moartă la 1845.

3. A luĭ Stamate Rusovicĭ, mort la 10 Ianuar 1850 [românească].

4. *Biserica Sf. Vinerĭ.*

[comunicate de acelaşĭ.]

1. Pe o icoană: 987.

Ačastă sfântă icoană s'aŭ făcut di Costa[n]din Radovicĭ, starosti rusesc, spre a să pomeni şi a căştiga mântuire sufletuluĭ în več, amin; 1828, Ghenar 1. *Ioan Zugrav.*

2. Pe icoaua Sf. Haralambie: 988.

'Η παροῦσα εἰκόνα δι' ἐξόδων ῥουφετίου ψωμάδων καὶ ἑτέρων συνδρομιτῶν 1814. [=Această icoană [s'a făcut] cu cheltuiala bresleĭ pitarilor şi altor cheltuitorĭ; 1814.]

5. *Biserica Sfinţiĭ Voevozĭ-Mitoc.*

[comunicate de acelaşĭ.]

1. La intrare: 989.

Ačastă sf[ântă] biserică s'aŭ zidit din temelie la an[ul] 1801 cu cheltueala răp[o]s[a]t[uluĭ] ctitor Gheorghie Cişmanul, cu a sf[inteĭ] m[ă]n[ă]stirĭ Neamţu-Secul şi cu a altor dăruitorĭ patrioţĭ. După care, la an[ul] 1821, în vre[mea re]belieĭ, arzindu-să, s'aŭ reînoit iarăşĭ de către mă[năstire], la an[ul] 1825,

fiind stareţu Sf[inţia] Sa păr[intele] arhim[andrit] Domeţiean. Iară acum, din rănduirea Sf[inţieĭ] Sale păr[intelui] arhim[andrit] stariţul pomenitelor m[ă]n[ă]stirĭ, chir Gherasim, s'aŭ reparat şi înbunătăţit precum să vede, cu toată cheltueala mon[ă]stiriĭ. Anul 1858, Septemvrie 15 zile. *Boernăm (?).*

6. *Biserica Mavromol.*

[Idem.]

1. Mormînt al luĭ Theologos Hagi Ἡλιοῦ, din Mesembria, cu soţia, Zoiţa, din Anhial, cu fetele Eugenia şi Catinca.

990. 2. Pe altul:

Ἐνθάδε κεῖται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Λάλος προσκυνήτης, ἀπατζής. Σιστοβλής· ἀνεπαύθει ἐν Κυρίῳ ἐν ἔτει 1831, Ἰουλ. 20. [= Aicĭ zace robul luĭ Dumnezeŭ Lalu, închinător, abagiŭ, Siştovean; odihnească întru Domnul; în anul 1831, Iulie 20.]

7. *Biserica Vovidenia.*

[Idem.]

991. 1. Pe un mormînt:

Ἐνθάδε κύτετε ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Μαρίνος, ἐν ἔτι 1803. Ἰουνίου 20 [=aicĭ zace robul luĭ Dumnezeŭ Marin, în anul 1803, 20 Iunie].

992. 2. Pe altul:

Supt această piiatră odihneşti robul luĭ D[u]mnezeŭ Ioanu, tatălŭ prot[opopuluĭ] şi iconom[uluĭ] Gheorghii Avraam ot Galaţĭ, biserica Vovedenie; 1815, Sep[temvrie] 1.

993. 3. Pe altul:

Aicea să află îngropat Căpitanul Grigorie Vărnav, trecut din viaţă la anul 1838, Octomvrie 30.

994. 4. Pe altul:

Supt ačastă pi[a]tră s'a îmormîntat trupurile răposaţilor robĭ a luĭ Dumnezeŭ Sărdariul Pavel Străjăscu cu soţia sa

Elenco; cel întăiŭ în vrăstă de *[gol]* și săvărșit la anul 18 *[gol]*, luna *[gol]*, iar soția în vrăstă de *[gol]* anĭ, săvărșită la 18 *[gol]*, luna *[gol]*, înpreună cu fiicile lor, săvărșițĭ maĭ nainte.

5. Pe altul: 995.

Zac fără suflare
În vecnica uitare
Aicĭ în mormînt,
De toțĭ despărțită,
În viac părăsită.—
Mă acopăr cu pămănt.

Așa-ĭ la o floare,
Ce-a vîntuluĭ suflare
Cu-ale zorilor plîns
Face să răsae,
Șăcirea ce-o tae:
Tot lucrul iĭ stîns!

Mărimea, averea,
Norocul, puterea,
Toate acum lut,
Și nu duc cu mine
Decît răŭ saŭ bine
Ce'n lume-am făcut.

Frumuseța iĭ dusă,
Lumina-ĭ apusă,
Și tot ce-am lăsat
Este, cu uimire,
Slabă pătimire
Tristuluĭ bărbat.

Inimilor viĭ
În nimernicíĭ

Iarășĭ sfat le las
C'așa să pitreacă
Cum ar vrea să facă
Într'a morțiĭ ceas.

Rudelor o slabă
Mîngîere aibă,
Că negrul mormînt,
Precum legea scrie,
După vecnicie
Ne-om vidè curînd.

Așteaptă, oprește,
Trecătorĭ, nu trece,
Pașiĭ nu-țĭ grăbi:
Marginea-țĭ va spune
Uitatul meŭ nume,
De vroeștĭ a-l ști.

1841, Septemvre 4.

996. 6. Pe o icoană:

Ačastă sf[ă]ntă icoană este a luĭ Necolaĭ Vasiliu; 1840, S[e]pt[em]v[rie] 22.

Localitate necunoscută.

[după un decalc.]

997. **Сіѧ камен сътвори и ѹкраси пань Мирон Чоголѣ великін каѹчѣрь подрѹжін свои Илѣна дъщра Костантин Стърьчѣ и матере ег Аньгилѹшѣ, вь днь Іѡ Гиѡргіе Стефан Воевода, влѣтѡ ҂зрѯд, мца юль ні днъі.**

Adecă:

Această piatră a făcut-o și a împodobit-o dumnealuĭ Miron Ciogolea Marele-Clucer soțieĭ sale Ileana, fata luĭ Costantin Stîrcea, și mameĭ eĭ, Anghilușea, în zilele luĭ Io Gheorghie

Ştefan Voevod, în anul 7164 [1656], în luna luĭ Iulie 18 zile.

Miron acesta era pîrcălabul de Neamţ al luĭ Vasile Lupu în 1652; pe acest Domn l-a trădat, împreună și cu fraţiĭ săĭ. Cf. *Documentele Bistriţeĭ,* II, pp. XIV-V, XXII. Și Stîrcea fusese pîrcălab, la Hotin; *ibid.,* p. X.

ADAUSURĬ.

La p. 88, n[1] 241.

Tîrgovişte.

[Comunicate de d. Virgil Drăghiceanu.]

1. *Biserica Sf. Nicolae Simuleasa.*

Pe o pisanie, de-asupra celeĭ vechĭ: 998.

Acastă sfântă şi d[u]mnezeiasc[ă] biserică, ce să prăznueşte hramul Sf[e]ti Niculae, din temelie fiindu zidită de dumnealuĭ jupanŭ Mirco Vel. Căpitan, ce este în pisaniea veche şi, de întînplătorile vremĭ rămăindu nezugrăvită şi învechindu-să, după sfărşitul dinainte pomeniţĭ tiitorĭ *(sic)*, din voe dumnezeească şi cu ajutoriu Sf[e]ti Nicolae, s'aŭ învrednicitŭ şi dumnealuĭ jupanŭ Sima Bucşenescu, i jupîniţa ego Ecaterina, înmulţindu şi hramul Sfinţilor Voivozĭ, şi o a înpodobitŭ cu zugrăvelĭ şi cu alte odoră bisericeştĭ, aridicăndu şi advonul din temelie, şi clopotniţa, şi cu învelişul, înfrumuseţându-se, cu toate dăsăvărşit, după cum să vede; dînd ajutoriŭ şi d-luĭ Niculae Minculescul Postelnicul, cu talere 50, începăndu-să în zilele prea-înălţatuluĭ Domnuluĭ Nostru, întru al doilea Domnie, Io Alexandru Costandin Moruzi Voevod, întru al 5 an al arfipăstoriiĭ Preaosfinţii Sale arhiepiscopuluĭ şi Mitropolituluĭ chiriu chir Dosofteĭ, la leat 7308 [=1800] Iun[ie].

La p. 90.

2. *Biserica Sf. Nicolae.*

1. Pe un *Mineiŭ:* 999.

Acestŭ Mineĭ al luĭ Iunie, din 12 Minee, cu tl. 130, deplin, a 12 lunĭ...., sănt ale bisericeĭ ierarhuluĭ Niculaie: ctitor, răposatu întru fericire Mateĭ Basarab şi Doamna Elena, ce, în urma fericiţilor ctitorĭ..., iar un răposatŭ, Dimitrie Bogasieru,

Fiştogean (?) aŭ binevoit, după boala ciumeĭ, ce s'aŭ izbăvit, dă aŭ înpodobit sfînta biserică, zugrăvind biserica şi tinda, şi aŭ înzestrat-o şi cu prăvăliĭ în Tîrg[ul] din lăuntru, apoĭ, îngrijitor fiind preotul pop[a] Andronie, cu mila luĭ D[umne]zeŭ aŭ însemnat acestea în Domnia Mării Sale Ion Gh[eorghe] Caragea-Vodă, ce au venit Domn la pacea cu Muscaliĭ; 1813, Iulie.

1000. 2. La proscomìdie: 726— [175—].

1001. 3. Pe o carte:

Ştiut şi pomenit să fie că, la leat 821, Maĭ 29, aŭ intrat Turciĭ în Tărgovişte, Duminică, la prănz; aŭ început a sparge şi sfintele bisericĭ; la care, Lunĭ, aŭ venit d-luĭ răposat jupănu Gheorghe, la sfănta biserică a sfîntuluĭ ierarch Niculae, şi aŭ luat din cărţĭ, ce aŭ găsit; la care aŭ plecat dumnealuĭ la Iunie 4, Vinerĭ, la..., să-şĭ ducă calabalăcul, iar Duminică, pă la prănzŭ, s'aŭ săvărşit de robie, dinpreună şi încă doĭ Postelnicĭ: Chivu, Grămătic Vasalache; iar, la şaisprezece zile ale luĭ Iunie, s'aŭ rădicat şi ordiea, Joĭ, dă dimineaţă, şi, pentru ca să fie ştiut şi pomenit, am însemnat, eŭ, păcătos[ul], Iunie 24, în ziua prooroculuĭ şi înnainte-mergător Ion.

1002. 4. Pe un *Apostol:*

Ştiut şi pomenit să fie, că, la leat 1821, Maĭ 29, aŭ venit Turciĭ în Tîrgovişte, şi aŭ început a sparge sfintele bisericĭ, la care răposa[tul] Gheorghe Braşoveanul s'aŭ sculat..., şi aŭ venit la sfînta biserică, a sfîntuluĭ hram Nicolae, de aŭ luat cărţile ce aŭ găsit, şi aŭ scăpat şi Sfîntul Apostol; iară Vinerĭ i-aŭ tăiat capul.

1003. 5. Pe o carte:

Să să ştie că am scris eŭ întru această sfîntă Evanghelie..., dela biserica Sf. Niculaie, ce să numeşte Biserica Doamneĭ Eleneĭ, a bunuluĭ şi prea-creştinuluĭ Domn Io Mateĭ Basarab Voevod, care maĭ înainte aflănd[u-să] această biserică stricată şi dezvelită, fiind spre dărăpănare, iar, din mila Maicĭ Domnuluĭ

şi din ajutorul Sfăntuluĭ Niculaie, îndemnat fiind [de] Duhul Sfînt d-luĭ jupan Dumitru Bogasieru, de aicĭ, din Tărgovişte, înpreună cu ceilalţĭ mahalagiĭ, boerĭ, de aŭ învelit şi o aŭ zugrăvit, şi alte odoare dăruind sfinteĭ bisericĭ.

6. Pomelnic din Decembre 13, 1827: 1004.

Pomeneşte cel maĭ înainte ctitor, ce aŭ rădicat sfînta biserică, hramul sfîntuluĭ şi făcătoruluĭ de minunĭ ierarh Niculaie: Mateĭ Basarab Voevod şi Domn ţăriĭ, cu leat 1633 [= 1653], Elena Doamna, cu fii lor şi cu tot neamul.

...Pomelnicul d-luĭ Log. Costandin Slătineanu..., al d-luĭ Log. Niţul zet Log., Dinu Slătineanu..., al d-luĭ Gheorghe Ludescu..., al d-luĭ treti Log. Grigorie Lăzureanu..., al Postelniculuĭ Dimitrie Andronescu, ce au aşezat şi hramul Sfăntuluĭ Mareluĭ Mucenic Haralambie, izbăvitorul de năpraznică boală..., al Postelniceseĭ Joiţa, sora răposatuluĭ Vistier Niculae, ce dă un loc de vie cu pomet, pă valea Voevozi, pă moştenirea moştenilor oroşanĭ..., şi care s'aŭ vîndut în trebuinţa faceriĭ prăvălii din tîrg, după ardere...: al Logofătuluĭ Cîrstea Andronescu, ce dramurĭ 29 aŭ hărăzit o candelă, la Sfăntul Haralambie. Tl. 18, etc.

7. Pe o carte: 1005.

Leat 1834, Iunie 24, aŭ răposat întru fericire preasfinţitul nostru Arhipiscupu şi Mitropolitu Grigorie, a toată Ungro-Vlahia, şi s'au îngropat în Sfînta Mitropolie a Bucureştilor.

8. Clopot din 1700, cu invocaţia tot a Maiceĭ Domnuluĭ: „Campana gloriose Virginis; MDCC".

3. *Biserica Sf. Dimitrie.*

La p. 90.

Pe o carte: 1006.

Această carte este a bisericeĭ Buzincăĭ, metohul Sfintiĭ Mitropoliĭ; 1815.

La p. 91.

4. Biserica Sf. Maria saŭ Roșie.

1007. 1. Inscripție zugrăvită înnuntru:

† Acăstă dumnezeiască sfântă biserică s'aŭ auzit că este zidită din temelie de dumnealuĭ biv Vel Vornicu Coadă[1], şi, fiindu netencuită şi cu tămpla de lemnu cazută şi în stare proastă, au fost purteator de grijă Lazăr Tabacu cel mic, iar acum, cu luminare Dum[nezeuluĭ] Sfânt, aŭ făcut îndemnare de s'aŭ tencuit şi s'aŭ zugrăvit de iznovă, făcându şi atvon dinainte biserici, din ajutor Sfinţii Sale popa Ion sin dascălu Ivan Gugeamoş şi de dumnealuĭ chir Grigorie Tabacu sin Lazăr cel mare, i de alţi, cari cu cît s'aŭ milostivitŭ la acest ajutorŭ; întru care s'a făcut tămpla de zid şi s'aŭ zugrăvit de iznoavă după cum se vede, în zilele prea-luminatuluĭ Domn Grigorie Dimitrie Ghica VV., şi Mitropolit fiind Grigorie al Ungro-Vlafiăĭ *(sic)*. Deč s[fânta] biserică are zestrea sa 2 prăvălioare într'un văliş, la uliţa cea mare, şi maĭ are o moşioară asupra Lazurilor, cu pământu săŭ, şi să hotărăşte de la vale şi în coste cu răposatul Sima Bucşeneanul, şi, pă din sus, cu răposatu Nicolae Vistieru, şi pre miazăzi este hotar drumul. . .; 1828.

2. Ctitorĭ zugrăviţĭ: Grigorie Tabacu, cu anteriŭ lung şi fes roşu, meşĭ în picioare; Zoiţa, cu scurteică mică, şi „Popa Ion sin dascălu".

1008. 3. Pe un mormînt în biserică:

Suptu acăsta piatră zac osele robuluĭ lu Dumnezeu, ale lu Dumitraşcu coconul al jupanuluĭ Vainia căpitanŭ şi al jupăneseĭ S[afta, Sultana?], vă dnă Io Mateiŭ Vo[e]vod m[e]s[i]ţa Iulie, 17 dne, vă leat 7153 [1645].

1009. 3. Pe altul:

Osele robuluĭ lu Dumnezeŭ jupanŭ Vladu Căp[itan] i sin ego Stoica, şi s'aŭ pristăvit în zileale Io Mateĭ Voevod, m[esiţa Iu . ., văleat 7160? [1652].

---

[1] V. Hurmuzaki, XI, p. II.

4. Pe o frîntură de cruce, afară, pe revers: 1010.

Іѡ Матеи Басараба Воевода вьсѫ [земле] ѡгровлахиское, лѣт 7158 [1650].

5. Pe o piatră afară: 1011.

Suptŭ această piatră rece, osele răposatuluĭ Hagi Grigorie, Lazăr cel mare, tabacu, odihneşte; născut la 1792, s'a sfîrşit la leat...., ctitor acesteĭ bisericĭ....

La p. 93.

5. *Biserica Tîrguluĭ.*

1. Pe o piatră, în biserică: 1012.

Cu vrerea Tatuluı şi al Fiuluĭ şi al Sfîntuluĭ Duhŭ, s'aŭ lucrat ačastă piatră cu osteneala dumnealuĭ jupan Dumitru cup[eţ] ot Tirgovişte, însă au făcut şi o cruce...., în zilele prealuminatuluĭ şi oblăduitoruluĭ Neculae [Mavrocordat Voevod]....

2. Pe aceiaşĭ: 1013.

Aicĭ supt ačastă piatră, odihnescu-se osele pravoslavn[i]ceĭ i răposateĭ robeĭ lu Dumnezeŭ Chira, a lu jupan Dumitru cupeţ...; 1725.

3. Pe un clopot: 1014.

S'au turnat de la Iosef Teuč [=Teutsch], din Braşov; 1853.

4. Pe altul: 1015.

Mea in auribus tuis sonet vo[x].

6. *Biserica Geartolu.*

Inscripţie zugrăvită afară: 1016.

Încă din leat 1777, aflîndu-se nişte zidurĭ de beserică pă pămîntul metohuluĭ mănăstiri Orezu, pă lăngă pămănt moştenesc, unde era casa pă vremĭ a Fusoieĭ [Fusească], precumŭ dovedescŭ zapisele date de atuncĭ, şi, în cursul de maĭ sus pomenitŭ leat, s'aŭ strămutat, prin vănzar[ea] caselor, păn[ă] la leat..., ce să vănduseră casele prin mezat, de le-a cumpărat

arhimandrit Mehalote [1], cu întărire domnească, a Domnului Alexandru Epsilant, apoĭ, în urmă, ear[ă]şĭ s'aŭ strămutat pă la alţĭ cumpărătorĭ, ear, la leat. . ., s'aŭ pogorăt prin vănzar[e] de le-aŭ cumpărat răposatul văr[u]-meŭ Căminar Gheorghe Geanol, unde atuncĭ au reperat zidurile biserici, deschizăndŭ lăcaşul, avănd îngrijire de cele trebuincioase ale biserici, spre măntuirea sufletească. Earŭ la leat 1821, de căndu să făcusă zavera şi [în] streinĭ răposat Geanol, ci erea stricat[ă], o dărimas[e] Turciĭ, atît casile cu totul şi alte stricăciunĭ biserici; eară la leat 1828, cu venirea armii ruseştĭ şi avănd o daraveră de banĭ şi altele cu răposatu văru-meŭ, aŭ trecut în stăpînirea [mea], cu ahturĭ formăluite, spre veşnica stăpînire. Eŭ dar, Cluceru Nichita Formac, văzînd sfărîmarea s[finti] bisericĭ, nefiind învelită, lipsiea cele trebuincioase, o am învălit de iznoavă, făcîndu-ĭ cele trebuincioase pă din lăuntru şi pă din afară, făcînd biserici cărţĭ de cetit şi orĭce era de trebuinţă, şi zugrăvind-o pă din lăuntru şi pă din afară . . ., fiind această biserică cu hramul S[fe]ti Nicolae, S[fe]ti Spiridon. Neavînd venit de nicăierĭ decît două oca de ceară pre an de la nişte embaticherĭ, am hotărît ca să hărăzescu o vie a mea, ce o am în Deal Ruşiţ *(sic)*, sat Ocniţa, pentru trebuincioasele cheltuelĭ ale s[fin]ti bisericĭ, atît pentru sînbriea preotuluĭ, dascăluluĭ şi orĭce alte cheltuelĭ . . ., neputînd nimenĭ din neamul meŭ să o instreineze, saŭ să o vînză, saŭ să o zălogească. . . ., că va rămîne precum să află în veaci veaculuĭ biserici S[fe]ti Nicolae. . . .; leat 1860.

1017. 2. Pe o parte din vechea pisanie, întrebuinţată ca material de construcţie în tindă:

Cu vrerea Tatuluĭ şi al Fiuluĭ şi al Duhuluĭ Sfînt, ridicatu-se-aŭ această sfîntă şi dumnezeiască biserică, hramul S[fe]ti Nicolae . . . .

---

[1] De la Mihaĭ-Vodă din Bucureştĭ.

Literele sînt foarte frumos tăiate.

3. Pe o piatră de mormînt: 1018.

Ἐκοιμήθη ὁ δοῦλος του Θεοῦ Γεώργιος σὺν τοῖς φιλτάτοις αὐτοῦ τε[κνοις] [= a răposat robul luĭ Dumnezeŭ Gheorghe cu preaiubiţiĭ luĭ fiĭ].

4. Pe alta: 1019.

Ἐκοιμήθη ὁ δοῦλος ... ἀδελφὸς ... μνημοσ ... ἐν ἔτει αχνη', Σεπτεβρίῳ κθ' [= a răposat robul... fratele... pomenire; în anul 1658, Septembre 20].

5. Şi o a treia.

6. O a patra e din 1642.

7. *Biserica Sfinţiĭ Voevozĭ.*

1. Pisanie zugrăvită la intrare: 1020.

Ačastă [sfăn]tă şi d[um]nezeească biserică, din oraşul Tărgovişti, este ridicată din temelie în numele sfinţilor maĭ marĭ Voevozĭ Mihail şi Gavriil, cari răposaţŭ ctitori eĭ nu să ştiŭ cine sînt, pentru că nič pisanie, nič alt catalog nu s'aŭ găsit a să cunoaşte numele şi leatul zidiriĭ, saŭ să fi avut vre-o zestre lăsată de la cinevaşĭ, spre ţinerea eĭ, ci s'aŭ ţinut numaĭ cu umbrirea daruluĭ Sfinţilor Voevozĭ, pănă cănd răposatul întru fericire Postelnicul Vasilachie Maican şi d. V[e]l Vistier Iancul Bădulescu, din rîvnă dumnezeiască şi însuflat de darul D[u]huluĭ Sf[înt]ŭ, aŭ făcut danie sfinteĭ bisericĭ moşiea de peste apa Ialomiţăĭ, pentru ţinerea de preot şi cîntăreţĭ. Iar, s[fîn]ta biserică ajungînd în desăvîrşită derăpănare şi fără mijloc de a să prenoi, un anume de Dumnezeŭ iubitor hristiean, anume Avram Ioan, cu feciorii săĭ din acest oraş, de patrie ţărigrădean, înpins de rîvnă d[u]mnezeească şi umbrit de darul Sfinţilor Voevozĭ, aŭ învălit acest sfînt lăcaş din noŭ, aŭ tencuit-o, aŭ rădicat din noŭ turla de dinainte, aŭ zugrăvit-o pe dinăuntru şi p'afară, adăogînd clopotul cel

mare, şi aşezîndu-le sus, aşternînd caldarîm în faţa biserici. Săvîrşit 1849, Oct[omvrie].

1021. 2. **Pe o piatră de mormînt, înnuntru:**

Suptŭ ačastă pieatră zac oasele roabeĭ luĭ Dumnezeŭ Dumitraneĭ, jupîneasa luĭ Stan Polcovnicul ot Tîrgo[vi]şte, pristăvindu-s[e] în zilel[e] prea-luminatuluĭ şi creştinuluĭ Domn Ion Ştefan R[acoviţă] Voevod, în anul de la Facerea Lumiĭ 7222 [1714], April 28.

1022. 3. **Pe altă piatră:**

Aicea, suptŭ ačastă piatră, ce este aşezată în biserica Tîrguluĭ, odihnesc oasele răposatuluĭ robu luĭ Dumnezeŭ Bădica cupeţ, fiiul robu luĭ Dumnezeŭ Stanco protopop, sachelariŭ ot Tîrgovişte; unde este tot neamul îngropat. Cine o va ceti, să zică: Dumnezeŭ să-ĭ erte. Av[gust] 9, 1769.

1023. 4. **Pe alta:**

Suptŭ ačastă piatră odihnesc osele răposaţilor robiĭ luĭ Dumnezeŭ Negoiţă logofăt s[ă]nŭ Anghel, la leat 7237 [1728-9], i jupaniţ[a] dumnealuĭ Sanda, la leat 7227 [1718-9]; i Negoiţă snă ego, la leat 7224 [1715-6]; Necolae nepotă-său. Acesta s'aŭ prestăvit în zilel[e] luĭ Io Nicolae Voevod, la anul dăla H[risto]s 1730.

1024. 5. **Pe alta:**

Aicea, suptŭ ačastă piatră, odihnesc osăle robeĭ luĭ Dumnezeŭ, jupănăsiĭ Alexandrina ot Dălgopolu [=Cîmpulung], muma a luĭ Ignatie Sărdarul şi a luĭ Costandin ce aŭ fostŭ Comisŭ. Zise Solomonu că tot omul din pămîntu aŭ işitu, iarŭ înŭ pă[mî]ntu s'aŭ întorsu. Şi s'aŭ pristăvitŭ înŭ zilele Io Antonie Voivod, în luna luĭ Septemvrie în 10 zi, leat 7181 [1672].

1025. 6. **Pe un potir:**

Danie la bi[serica] Sf[inţiĭ] V[oe]v[ozĭ], de Voicul log[ofăt]; 1821.

7. Pe o piatră de mormînt afară: 1026.

...въ дни Іѡ Матеи Воевода, лѣт 716— [165—] [în zilele luĭ Io Mateĭ Voevod, anul 716—].

8. Pe altă piatră de mormînt, afară: 1027.

Prestăvitu-s'a roaba luĭ Dumnezeŭ Vilae, fata rîposatuluĭ Vasilie..., m[e]s[iţa] Fevr[uarie] 18 dnă, vleat 7158 [1650].

8. *Biserica din Sîrbĭ* (afară de şanţurĭ).

1. La intrare: 1028.

Ce tă mirĭ şi mă priveşt[ĭ]? Nu mă cunoşt[ĭ]? Socoteşt[e] că pă acestŭ loc aŭ fost clădită în zilele Rad[uluĭ] Voivod un sf[în]t lăcaş, zidit şi [de] S[fîntul] Nifon, de Radu V[oe]v[o]d surghinit; ear, în vremĭ prăpăditŭ; din temelie ziditŭ, şi hram[u]l S[fîntuluĭ] Nifon pomenitŭ, de hristieani oraşanĭ Tîrgoveşti şi alăturaş streinĭ ajutător[ĭ], şi cu toate hodoarele înpodobitŭ; ear dintru început aŭ fost şi stăruitorĭ dumnealor d. Sandu Dudea, d. Gheorghe zet Lazăr, d. Ion Berindeĭ, Tudorache brat Tănase Racovicean, Avramu zugrav, Niţă Pîrvu..., d. Neculae Fussea..., Petre Bădulescu..., în Domniea luminatuluĭ nostru D[omnŭ] Barbu Stirbeiŭ V[oe]v[od], fiind Mitropolit D. Nifon...; leat 1854, Dec[hemvrie] 9.

2. Pomelnic: 1029.

„Pomelnicul d-luĭ Dieamandi, starostea de neguţătorĭ din Bucureştĭ, 1833, Aug. 15, ce aŭ dat la sf. biserică leĭ 2.000..., spre a se da cu dobăndă, şi din ea să se plătească sinbria preotuluĭ şi cîntăreţilor..., iar capetele să nu se chieltuiască..."

3. Grafite pe tîmplă: 1030.

Să se ştie de cănd s'aŭ zugrăvit sfîntu altar; 1829, Apr. 20.

4. 1832, Iunie 27, a venit Chisălev în Tîrgovişte.

9. *Biserica Creţulescu.*

1. Inscripţie nouă: „întemeiată la anul..., reparată de al doilea la 7265 [1756-7] şi de al treilea la 1863".

2. Ctitorĭ (zugrăveală în nleiŭ de Tătărăscu). La stînga uşiĭ

de intrare: Safta Creţulescu fiica luĭ Constantin Brîncoveanu, Pîrvu Creţulescu Vel Log.; Vişa Creţulescu, mama luĭ Iordachi Creţulescu.

1031. 3. La dreapta uşiĭ:

Iordache Cr[eţulescu] Vel Vornic.

1032. 4. Pe păretele drept:

Radu Cr[eţulescu] Vel Log., Dobromir Creţ[ulescu] Vel Ban Craiovi.

1033. 5. Pe păretele stîng:

Stan Creţulescu Vel Log., Dragomir Cr[eţulescu] Vel Vornic.

Toate în pronaos.

1034. 6. Pe un clopot:

Acestŭ clopotŭ fiinŭdŭ stricatŭ, a prefăcut cu cheltuiala dumnealuĭ Stegar Dima, şi l-a dat sfinŭteaĭ bisericĭ cu 2 turnurĭ; Sep[temvrie] 1, leat 7264 [1755].

1035. 7. Pe alt clopot:

Gаштіна (?).

10. *Biserica Sf. Apostolĭ* (azĭ dărîmată).

[Comunicare a preotuluĭ Predescu, prin d. Drăghiceanu.]

1036. Această sf[întă biserică, cu hramul Sf. Apostolĭ, vechie fiind şi stricată, căndu aŭ fost veleatu 7211 [1702-3], d-luĭ panu Costandin Corbeanu, Vel Pitar, aŭ dres toată stricăciunea, petrecînd anĭ 7. În zilele Domnuluĭ Constantin Basarab-Vodă, d-luiŭ jupan Ilie Stirbeĭ, snă Costandin Vel Ban, aŭ zugrăvit-o; iar acum, veleatu 1775, d-luĭ Dumitrache Ghica Vel Ban, înpreună cu d-neaĭ Mariea Văcăreasca, văzănd-o de tot stricată şi pustie, a binevoit şi a înoit-o cu icoane şi cu toate cele trebuincioase; Oct[omvrie] 1775.

11. *Biserica Sf. Impăraţĭ.*

1037. 1. Grafite:

Popa Jipa ot Sf[eti] Nicolae.

Toate bisericile s'aŭ stricat la leat 1821, Iunie 3.
Popa Ion duhovnic; 1846.

2. Zgîriat în zidul de afară: 1038.

Să ştì, când fu geamie.

12. *Biserica Sf. Ioan.*

1. Pe un *Octoih* din 1774: 1039.

Acest Ohtoih s'aŭ cumpărat de d-luĭ Banul Ianache Hrisosholu, Caimacanul Craiovi, şi s'aŭ dat biserici Sfîntuluĭ Ion Botezătorul, din oraşul Tìrgovişte, pentru pomenirea d-luĭ, fiind s[fîn]ta biserică pustie maĭ înnainte, şi s'aŭ meremitisit de d-luĭ, cu icoane, cu cărţĭ şi veştminte...; la anul dela H[risto]s 1780.

2. Pe un *Penticostariŭ:* 1040.

A dăruit Clučeriul Grigorie Hrisoscolu, în zilele Domnuluĭ nostru Io Alexandru Costandin Mavrocordat, aflîndu-se d-luĭ ispravnic jud. Muscel; 1793, Aprilie 12.

3. Pe o *Evanghelie* din 1697: 1041.

Ačastă sf[întă] Evanghelie s'a cumpărat în talere 5 de popa Ion Cojocea..., şi s'a dat d-luĭ de Comisul Scarlat Greceanu, cu fraţiĭ d-luĭ..., la biserica de lîngă casele d-luĭ, pe locul d-luĭ; care biserică este închinată de Măria Sa Ştefan V[oe]v[od] [Racoviţă], prin luminatul hrisovul Mării Sale, la Biserica Domnească aicĭ, la Tìrgovişte.

Biserica din Doiceştĭ.

[Comunicaţie a d-luĭ Virgil Drăghiceanu.]

1. Pe un clopot: 1042.

Acestŭ clopotŭ iaste făcut de luminatul Domnu Io Costandin Bas[a]rab Brîncoveanul Voevod, la sfînta şi dumnezeiasca biserică dela Doiceştĭ, unde iaste hramul naştereĭ preasfinteĭ stăpîneĭ noastre, de Dumnezeŭ născătoare; Sept[emvrie] 7214 [=1705].

1043. 2. Pe un manuscript:

La leat 1802, Oct[omvrie] 14, Marţĭ, la 3 ceasurĭ din zi, s'aŭ cutremurat pămîntul, cît aŭ căzut multe bisericĭ şi alte mănăstirĭ marĭ, şi Colţea, şi Foişorul.

La leat 1803, Oct[omvrie] 14, Mercurĭ, la 9 ceasurĭ din zi, în ziua de S[fîn]ta Paraschiva, s'aŭ cutremurat pămîntul.

La leat 1806, Aug[ust] 16. Joĭ, la ceasul 11, aŭ fugit Costandin-Vodă Ipsilantu, în Ţara Nemţească, de frica înpărătească.

La leat 1799, la 3 ceasurĭ din zi, Fevruarie 8, aŭ venit mazilia luĭ Costandin-Vodă Hangerliu.

La leat 1799, Vinerĭ, la 3 ceasurĭ din zi, Fevruarie 18, aŭ venit capigiu dela Înpărăţie, şi i-aŭ tăiat capul luĭ Costandin-Vodă Hangerliu, şi i-aŭ luat toată avuţia luĭ Înpărăţia.

Să se ştie de cîndu s'aŭ spartu Bucureşti, în luna luĭ Martie 22 zile, la leat 1821, în venirea domnuluĭ Io Scarlat Alexandru Calimah, cîndu s'aŭ sculat Domnu Tudor asupra boerilor.

La leat 1806, Fevr[uarie] 13, aŭ venit Muscaliĭ în Bucureştĭ, la 3 ceasurĭ din zi; iar Turciĭ, dacă aŭ auzit tunurile Muscalilor, n'aŭ maĭ stătut în Bucureştĭ, ce aŭ fugit, şi s'aŭ luat Cazaci după eĭ, şi i-aŭ ajuns pă la ojăĭ (?), şi i-aŭ tăiat răŭ.

Să se ştie, de căndu aŭ venit Ghica la noĭ; 814, Sept[emvrie] 9.

1044. 3. Zgîriat în zidul crud, afară:

La ačastă sfîntă biserică aŭ fost ispravnic Andreĭ Strămbeanu.

1045 4. Pe o carte:

La leat 1802, Maĭ 19, s'aŭ spart Bucureştiĭ, de frica Cîrjalilor.

La cap. Nucet.
(idem.)

1. Ctitorĭ: „Jupăneasa Neaga“, care ţine biserica, împreună cu „jupan Gherghina Părcălabul“ (acesta are fes pe cap, mantie cenuşie,

cu margenĭ albe); „jupănița Neaga“ (mantie roșie cu margenĭ negre, peste veșmînt galben).

„Alexandru Ghica-Voevod“.

2. Pe păretele din stînga:

„Jupan Udrea Băleanu biv Vel Ban, ctitorul schituluĭ Panaghia“ (căciulă pe cap) și „Banul Grigorie Băleanu“.

3. Pomelnic din 1820:

Radu Voevod, Mircea Voevod, Petru Voevod, Ștefan Voevod, Simion Voevod, Grigorie Voevod, Șerban Voevod, Costandin Voevod, Grigorie Voevod, Basarab Voevod, Alexandru Voevod, Mihaĭ Voevod, Gavriil Voevod, Mateĭ Voevod, Șerban Voevod, Costandin Voevod, Nicolae Voevod, Mihaĭ Voevod, Mihaĭ Racoviță Voevod, Dan Voevod.

4. Pe un *Triod:* **1046.**

Leat 1822, Sept. în 24, Duminecă, au intrat Măria Sa Ghica Grigorie Voevod cu halaĭ în Scaun; la leat 1823, Ian[uarie] 12, aŭ încoronat preasfințitul și arhipăstor al Ungrovlahii Grigorie.

Brăneștĭ.

(Idem.)

Pe grinzile caseĭ, în stil de culă, ale moșneanuluĭ Vasilie Enachie: **1047.**

Cu mila luĭ Dumnezeŭ să [să] ști că s'au rădicatŭ aceste cinstite case în zilile pria-luminatuluĭ Domnuluĭ Nostru Io Alixandru Ipsilantu, cu blagosloveniia preosfi[nți]t[uluĭ] M[i]tr[o]p[o]l[i]t chir Grigorie ....; la leat 1780.

La p. 137, nº xx: Un manuscris descris în revista societățiĭ „Șevcenco“ din Lemberg, pe 1908, are această însemnare privitoare la *vechea* biserică a Uspenieĭ din Iașĭ: **1048.**

Изволеніемь ѡтца и сь поспѣшеніемь и съвръшеніемь Стго Дха начатсѧ исписасѧ сїи минеи феврарь Іѡноу Тъѹтѹл Логофетѹ въ дни благочестиваго [и хто]любиваго гсдна нашего Іѡана Стефана Воевды, сна Богдана Воевода, а рѹкоѧ многрѣшноѧ Исаіѧ тахадиıак, влто ʒ.-

И даде сѧ стаа мнстира [ѕ] Іасѣх, идеже есть храм ѹспеніа бцє, мса генвар ке дне.

Adecă:

Cu voia Tatăluĭ și cu ajutorul Fiuluĭ și cu săvîrșirea Sf[întuluĭ] Duh, a început a scrie acest Mineiŭ pe Fevruarie Ioan Tăutul Logofătul, în zile[le] bine-cinstitoruluĭ și de Hristos iubitoruluĭ Domnuluĭ nostru Io Ștefan Voevod, fiul luĭ Bogdan Voevod, și cu mîna mult-greșituluĭ Isaia tahigraful, la anul 7000 [1491-2].

Și s'a dat sfinteĭ mănăstirĭ din Iașĭ, unde e hram Adormirea Născătoareĭ de Dumnezeŭ, în luna luĭ Ianuar 25 de zile.

La p. 320.

1049. Pe moaște:

1. Сіне стеи мощи рѹка иже вь сты ѡца ншего архіепскпа Михаила Синадскаго кѹпию благоверн. госдрь Іѡ Матеи Басараба Воевода и госпожда его Елена ѡт миток сктеи гори и плати многомь ценою и ѹкрасихь сребромь и злтмь и камение и постави ихь ва монастирь Арьнѡта, идеже есть храмь архистратига Михаила и Гаврила, да бѹдеть емѹ и родителмь его ва вечное вьспоминание, аще т[оли]ко васхотевакети или продати, да бѹдеть емѹ сѹпарьник на страціном сѹдищѹ, и бисть ѡ семь делѹ предлежател преѡстещени Митрополить кір Феѡфил см. сти. *(sic)*, сие дело сакършисе лто ѕзрн, мсць ноемв[р]и е днь. [—Aceste sfinte moaște, m na celuĭ întru sfințĭ părinteluĭ nostru arhiepiscopul Mihail de la Sinaï, le-a cumpărat bine-credinciosul Domn Io Mateĭ Basarab Voevod și Doamna luĭ Elena, de la mitocul Sf[întuluĭ] Munte, și le-a plătit cu mult preț, și le-a împodobit cu argint și aur și pietre, și le-a pus la mănăstirea Arnota, unde e hram arhistrategul Mihail și Gavriil, să-ĭ fie luĭ și părinților luĭ pentru veșnica pomenire; iar cine le va fura saŭ vinde, să-ĭ fie pîrîș la strașnicul județ; și a fost la acest lucru îngrijitor preaosfințitul Mitropolit domnul Ștefan; și s'a săvîrșit la anul 7150 [1641], luna luĭ Noiemvrie în 5 zile.]

2. Сиа света рѫка апѕсла Филиппа, единого ѡт з дїакѡнь, и кѫпию благовѣрни госпо[да]рь Іѡ Матеи Басараба Воевода и госпожда его Єлена ѡт миток стеи гори и платиїхь и ѫкрасиїх сребромь и каминемь и златомь и постави вь монастирь Ярьнота, идеже есть храмь архистратиго Михаила, да бѫдеть емѫ и родителемь его ва вчное васпоминание, аще тко васхотеваети или продати, да бѫдеть емѫ сѫпарьникь сїи стй на страшномь сѫдищѫ, и бисть ѡ семѫ делѫ предлежатель преѡсвещени митрополить кирь Ѳеѡфиль, и савкрьшинсе сие дело леть ҂зрне, мца ноемвре днь е. [= Această sfîntă mînă a apostoluluĭ Filip, unul dintre ceĭ 7 diaconĭ, şi a cumpărat-o bine-credinciosul Domn Io Mateĭ Basarab Voevod şi Doamna luĭ Elena de la mitocul Sf[întuluĭ] Munte, şi aŭ plătit şi aŭ împodobit cu argint, cu pietre şi cu aur, şi aŭ dat-o la mănăstirea Arnota, unde este hram arhistratigul Mihail, ca să-ĭ fie luĭ şi părinţilor luĭ spre veşnica pomenire, iar cine o va fura saŭ vinde, să-ĭ fie luĭ pirîş acest sfînt la straşnicul judeţ; şi a fost îngrijitor la acest lucru Preaosfinţitul Mitropolit, domnul Teofil; şi s'a sfîrşit acest lucru la anul 7155 [1646], luna luĭ Noiemvrie zile 5.] 1050.

3. Acăstă ferecatură a cinstiteĭ măini muč[e]n[i]ţeĭ Mariniĭ, care se află la sf[ă]nta mă[nă]stire Arnuta сътвори ıа раб хкь Мареш В. и сь сѫпрѫжинице своею Марие ѡт Бъжещи; г. еї дни, кат ҂зро [=am făcut-o eŭ robul luĭ Hristos Mareş Vornicul şi cu soţia sa, Maria din Băjeştĭ; Ianuar 15 zile, anul 7170: 1662.] 1051.

La vol. I.

Mănăstirea Viforîta.

La p. 97. Pe o carte: 1052.

Să se ştie când s'aŭ cutremurat pămîntu, in luna luĭ Martie la 2 ceasurĭ 1750.

Mănăstirea Dealul.

1053. 1. Pe crucea luĭ Mateĭ-Vodă, de argint:

ıй ці
ic χc.
ни кд
мдд. бρь.
г а̃.

1054. 2. Pe un *Octoih:*

Izpisah [=am scris] Stan Vătaş ot scoala domnească de la Sfîntul Gheorghie Vechĭ din Bucureştĭ; 18[illegible]9.

1055. 3. Pomelnic din 1738 (copie):

Io Radul Voevod cel Mare. Acesta aŭ zidit mănăstirea..., [Io Radu Voevod Mihnea] i g[ospo]jda Arghira. Io Vladu Voevod, brat Radul Voevod. Petru Voevod, Alexandru sin Mirciĭ Voevod: acesta aŭ dat Alixeniĭ pe Ialomiţa şi vinăriciul la Răzvad, şi aŭ înoit hrisoavele. Io Vladislav Voevod: acesta aŭ dat moşie la baltă: Jegăliea şi Brăticeniĭ. Io Radu Negru Voevod: aŭ descălecat ţara. Io Mihal Voevod Io Dan Voevod, Io Mircea cel bun şi mare. Io Vladul, Io Ghica Voevod, Io Radul Voevod, Alion Voevod, Io Grigorie Voevod. Io Antonie Voevod, Io Duca Voevod, Io Şerban Cantacuzino Voevod, Io Costandin Brîncoveanul Voevod: aŭ zugrăvit a doua oară biserica, şi aŭ învelit cu aramă, aŭ dat cădelniţe de argint. Io Stefan Voevod Cantacuzino i g[ospo]jda Păuna: aŭ dat dijma de la Ocniţa mică. Io Nicolae Alexandru Voevod, Io Ion Voevod, brat Nicolae Voevod, Io Costantin Nicolae Voevod, Io Grigorie Ghica Voevod, Io Mihaĭ Racoviţa, Io Radu Voevod, Io Petru Voevod, Io Simeon Voevod, Io Şerban Voevod, Io Mateĭ Voevod, Io Costandin Voevod. Io Basarab Voevod: acesta aŭ dat moşia Dridovu, Călineştĭ, i Fundăţeaniĭ, i Berceaniĭ, i o parte din moşia Stroieştĭ. Io Neagoe Voevod: aŭ dat Aninoasa, şi aŭ zugrăvit biserica, şi moşia Viforîta. Io Mihnea Voevod. Io

Alion Voevod: aŭ dat vinăriciul de la Solomon [= Glodenĭ]. Io Alexandru Voevod, sin Mihniĭ Voevod: înnoi hrisoavele. Io Mihaĭ Voevod, cel Viteaz.

Mitropolițĭ: Stefan, Theodosie, Antonie, Mitrofan, Daniil, Nifon, Neofit, Cozma, Stefan. Misail, episcopul Buzeuluĭ; 1732, Ghen[arie] 9. Scarlat, Rada: acesta aŭ scos acest hrisov de la Turcĭ, căndu aŭ robit toate mănăstirile şi le aŭ arsŭ în partea munteluĭ; 7246 [= 1738].

Ctitorĭ: Livrea(?!) Vel Vist. Caplea. sora luĭ Radu-cel-Mare, Mihaĭ Cantacuzino Vel Spatar, Brateaiŭ Logofăt.

4. Pe tîmplă: 1056.

Friderich Weller, sculptorul tinplării ale *(sic)* bisericeĭ, începută la 1840 şi isprăvită la anul 1855.

Tîrgovişte.

I. *Biserica Domnească.*

La p. 192.

1. Pe o *Evanghelie* din 1693: 1057.

Aĉastă sfăntă Evanghelie înpodobitu-o-aŭ cu argint cum să vede pe den afară, iară. luminatul Domn Io Costandin Basarab Voevod, şi o aŭ închinat sfinteĭ Beseareceĭ Domneştĭ den Tîrgovişte, ce iaste hramul Uspeniie b[ogoro]d[i]țe.

2. Pe o carte: 1058.

La acest an, 1792, s'aŭ pristăvit Preasfinția Sa părintele Vlădic[a] Cozma, fiindu grea ĉumă; iară la Sept. 8 (?) aŭ venit ca să pom[i]ne[a]scă pă Preasfinția Sa părintele Filaret.

3. Pe o *Evanghelie:* 1059.

Aĉastă sf[ăntă] evanghelie s'aŭ cumpăratŭ de preot pop[a] Gheorghie, de aci, den oraş Tîrgovişte, la leat 1777..., iar, la leat 1804, fiindcă să dăzlegasă, şi biserica să părăsise, iar o am luat-o, şi o am legat-o cu tl 8(?).

1060. 4. Pe altă carte:

Să se ştie că, la leat 828, era mare frică, mare *(sic)* în Bucureştĭ şi în toată Ţara-Rumînească, şi fugea lumea din Bucureştĭ în toate părţile, de frica Turcilor. Într'acel an era Domn Grigorie Ghica Voivod, ş'aşa, în frică ştiindu-se şi Măria Sa, aŭ fugit în... tuturor, Vinerĭ, la 8 časurĭ, Ap[rilie] 28; aşa fiind noĭ, în... mare, aŭ sosit Muscaliĭ în Bucureştĭ în 30 Ap[rilie], ş'aşa s'aŭ întorsu toţĭ, băjănei, la locul săŭ; şi am scris eŭ, popa Tatu, al Sfinteĭ Mitropolii.

V. Hurmuzaki, X, p. 445 şi urm.

1061 5. Pe tîmplă sculptat, în mijlocul armelor ţeriĭ: 1697.

1062. 6. Grafit pe tîmplă:

August 17, 1806, s'aŭ mazilit Constandin Voivod Alexandru Ipsilant; iar la Octomvrie 15 *(sic)* aŭ venit multă oaste misicească *(sic)*; iar la Maĭ 21 aŭ fugit la Braşov (?!); iar la Maĭ 24 aŭ venit veste, ca să pomenească pe Alexandru Pavlovicĭ.

Cf. însemnările luĭ Naum Rîmniceanu, în Erbiceanu, *Cronicariĭ grecĭ*, p. 267 şi urm.

1063. 7. Pe aceiaşĭ:

1799 Fevruarie 18, la cincĭ ceasurĭ, Vinerĭ, aŭ tăiat capu luĭ Constandin Angerli Voivod, cîndu aŭ scos văcăritu po. tl 2.

Data e exactă.

1064. 8. Pe aceiaşĭ:

La 1834, Octomvrie 14, s'aŭ încoronat Domn Ţăriĭ-Rumîneştĭ Alexandru Ghica; ear la leat 1842, Octomvrie 14[=7], l-aŭ scos din Domnie cele treĭ Porţĭ, după raportul Obşteştiĭ Adunărĭ, prin care l-aŭ făcut cu cuprindere acele Porţĭ, că ar fi făcut mîncătorie în ţară, împreună cu Marele-Ban Mihalache Ghica, fratele Mării Sale, fiind Vornic al Departamentuluĭ din Lăuntru; făcînd şi Mareluĭ-Vornic surghiun. Însă la 22, la luna Dichenvrie 1842, s'aŭ ales de obşte Domn Ţăriĭ Gheorghe Bibescu, sosind fermanul Porţiĭ Turchii la leat 1843, la 28 Ghe-

n[arie]; iar la Fevruarie 14, 1843 s'a încoronat Domn al acestĭ țărĭ..., iar la leat 1844, Avgust 23, aŭ venit Măria Sa Gheorghe Bibescu Voevod aicĭ, în Biserica Domnească.

Pentru încoronarea luĭ Ghica, v. Hurmuzaki, X, pp. 466-7.

9. Pe aceiaşĭ: **1065.**

Septemvrie 20, 178/, a răposat Preasfinția Sa părintele Mitropolit Grigorie.

10. Pe aceiaşĭ: **1066.**

Octomvrie 24, 1798, au dat o mare zăpadă, de aŭ ținut două zile, fiind mare fugă de Turcĭ.

11. Pe zid: **1067.**

1789, Iunie 14, aŭ venit Io Nicolae Petru Mavrogheni Voevod aicĭ, în Tîrgovişte.

12. Pe îmbrăcămintea de argint a *Evangheliei* din 1693, marca: G. M.

13. Pe o carte: **1068.**

Ačastă carte este a Biserici Domneştĭ den Curtea Domnească dă jos; leat 7254 [1745-6].

14. Pe o lespede a bisericiĭ: 7255 [1746—7]. **1069.**

15. Inscripție zugrăvită în lăuntru la uşă: **1070.**

Τὰ ὀνόματα τῶν ἐλαχίστων ζωγράφων Κονσταντίνου καὶ Ἰοάνου καὶ Ιοακεὶμ καὶ Στάνου· Ἰουνίου ιζ', 7206 [= 1698] [= Numele celor maĭ micĭ zugravĭ, Constantin şi Ioan şi Ioachim şi Stan Iunie 17].

16. Pomelnic în frescă: **1071.**

La anul de la Facerea Lumiĭ 7218 [1710], luna luĭ Marti 1 zi. Aceaste nume, cîte sînt prescrise aicĭ, întru acestŭ pomelnic, aŭ dat ajutor, pentru pomana, fiecare după putința sa, la zidurile ce s'aŭ făcut... la Mitropolie din Bucureştĭ, şi vercine va îndrăzni să scoață vre-un nume din cîte sînt aič, să-ĭ scoață Dumnezeŭ numele din cartea viețiĭ; şi cine

nu va pomeni numele aceaştiea, la sfînta liturghie, pînă va sta Sfînta Mitropolie, să nu-l pomenească Dumnezeŭ la Înpărăţie Sfinţieĭ Sale; amin.

Aicĭ să pomenescŭ Domniĭ:

Io Costandin Voevod, i g[ospo]jda ego Marica, и чада их [= şi fiiĭ lor]; Stanca, Şerban, Şerban, Radul, Grigorie, Done, Dumitraşco, Maria, Bălaşa, Şerban, Stanca.

Aicĭ să pomenescŭ episcopiĭ şi toţĭ igumeniĭ Ţărăĭ:

Ilarion episcop, Ios[if] episcop, Atanasie ieromonah (?), Paisie ierom[onah], Stefan ierom[onah], Neofit ierom[onah], Ioan ierom[onah], Ghermano ierom[onah], Neofit, Ghenadie, Stefan, Daniil, Iosaf, ..., Ignatie, Nicodim, ... etc., ieromonah.

Aiča să pomenească negăţătoriĭ:

Zamfir, Lefter, şi cu aĭ lor, Şerban, Grigorie, Arion, Mihul, Hristofor, Sterian.

1072. 17. Pe un *Triod:*

Acest Triod este al Biserici Domneştĭ.

II. *Sfînta Vinerĭ.*

La p. 109.

1073. 1. Pe un *Apostol:*

Acest sf[ânt] şi dumnezeesc Apostol l-am afierosit şi l-am dăruit biserici Sfinteĭ preacuvioaseĭ noastre Paraschiveĭ, metohul sfinteĭ mănăstirĭ Dealul; 1805.

1074. 2. Pe un *Molitfelnic* scris de mînă:

În sine cetire văd (?), în scara eĭ (?), den care multe sint maĭ denainte vreme tălmăcite pre limba noastră, româneşte, iar multe nu aŭ fost pînă acuma; care, fiind trebuincioase sfinteĭ maiciĭ noastre Biserici, acum s'aŭ tălmăcit din limba slovenească, spre a noastră înţelegere, rumăneşte, de cuviosul între preoţĭ, dascălul scoali sloveneştĭ, chiriu chir Popa Flor hartofilax[1]; iar cu toată osîrdiea şi voios suflet a cheltueli celuĭ

[1] Vestitul caligraf. V. *Ist. lit. rom. în secolul al XVIII-lea*, tabla.

păcătos rob a luĭ Dumnezeŭ Radul Mihailevič biv čauş za margine, spre a luĭ večnică pomenire, şi iaste închenată şi dăruită biserici prea-cuvioaseĭ maici noastre Paraschiveĭ, ceĭ den Ipovat, ce-ĭ zic Sfînta Vinerĭ, cea Domnească din Tărgovişte.. Deč verĭcine s'ar întîmpla a să ispiti să o înstreineze, den cele treĭ beserăcĭ domneştĭ, den Tărgovişte, să aibă pîră. Şi pe cel ce într'aceste treĭ bisericĭ şi în cartea aceasta să proslăveşti *(sic)*. Şi, pentru ştiinţă, am scris eŭ însumĭ, Radu Mihailevicĭ, biv čauş; Mart 21, 1766.

3. Pe un clopot: 1075.

1808. S'aŭ prefăçut de Dionisie arhiereul episcop (?) [, egumen] mănăstiri Dealul.

4. Pe o carte: 1076.

Triod al Sfinteĭ Vinerĭ, ceĭ Domneştĭ, din Tîrgovişte.

5. Inscripţia nouă de la Sf. Vinerĭ pune, la 1850, pe nepoţiĭ luĭ Fusea: Păharnicul N. Brătescu şi soţia, Luxandra.

La n° 7: 1077.

6. Suptu ačastă piatră odihneşte Voichiţa, fata Prediĭ căp[itan] Bozianul, soţia lu Mihalache Cornescul; răposăndu ia în zilele luminatuluĭ Domnulu Constandin-Vod[ă] Băs[ă]rabŭ, la luna lu Iulie 20, leat 7217 [1709].

III. *Biserica Stelea.*

La p. 112: 1078.

1. Inscripţia de de-asupra uşiĭ s'a dat din noŭ, în „Albina“ pe 1906, de d. general P. V. Năsturel.

2. Pe o piatră în biserică:

Aicea, supt acestă peatră, zacu oasele robuluĭ lu Dumneazeŭ Ştefan Ceodarul, Dumnezeŭ să-l pom[e]nescă Înpărăţia Ceruluĭ, i isăv[ră]şit în zilelea creştinuluĭ Mateiŭ Voivod, în luna August 7 zi, leat 7155 [1647].

1079. Piatră aflată într'o ruină de biserică, la 50 de metri de Curte:

Прѣставис[е] раба бжю Илина дъщтера Глигоре велики ком., вь дни Iѡ Радоу Воевод, мца сеп.еі дни, ѕрѕі [= a răposat roaba luĭ Dumnezeŭ Ilina, fata luĭ Gligore Comisul-cel-Mare, în zilele luĭ Radu Voevod, în luna luĭ Septemvrie 15 zile; 7116 = 1607].

D. Drăghiceanu comunică şi această erată la inscripţiile sale:

P. 272, nº 2.

Biserica Răzvadul-de-sus.

Piatra de mormînt comunicată ca a jupănesei „[Il]ini“ Clucereasa, trebuie să fie a „Anghelineĭ“ Clucereasa, soţia luĭ Cîrstea Clucerul, fiul luĭ Socol: ea era fiica luĭ Radu Ѣедарі....

În inscripţia de la Potlogĭ, după dsa, ar fi „VV.“, decĭ „Voevod“ şi „Sept. *1*“.

TABLA CUPRINSULUĬ.

Pag.

ERATA

P. 29, rîndul 10 de sus, ceteşte: „foarte“ pentru „toate“.

P. 116, n° 9, ceteşte: σὺν τῇ συζύγῳ.

La vol. I, p. 6, n° 7, în loc de панстока (?) ceteşte: манстора; cf. Iaţimirschi, Mss. slavone ale Academieĭ Romîne (ruseşte), pp. 873-4.

La p. 257, n° 590. Μάνου trebuie să se cetească Μάνου, nu Μαυ[ροκορδάτ]ου. Datoresc îndreptarea domnuluĭ C. Manu, care mi-a comunicat şi o fotografie, reprodusă în fototipie în fruntea acestuĭ volum.
